Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 13 Ιουνίου 2021 • Ετος 13ο • Αρ. φύλλου 666*

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Οταν η Αριστερά διασπάται χάνει η κοινωνία

Ετοιμο να επιδιώξει συνεργασίες το ΑΚΕΛ, ενόψει των προεδρικών, δηλώνει ο Στέφανος Στεφάνου στην «Κ» παρά το ναυάγιο στην προεδρία της Βουλής. Εξηγεί τους λόγους της εκλογικής ήττας και δηλώνει έτοιμος να προτείνει αλλαγές στο εκλογικό συνέδριο. Απορρίπτει τα περί ΠΑΣΟΚοποίησης και απαντά στα περί ίδρυσης κομμουνιστικού κόμματος. **Σελ. 8**

ΜΑΡΚ ΜΑΖΑΟΥΕΡ

Η ανθεκτικότητα της κοινωνίας του 1821

Ο καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης και μέλος της Επιτροπής «Ελλάδα 2021» Μαρκ Μαζάουερ μιλάει για τον Αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία και ψηλαφίζει αρκετές πλευρές της σύγχρονης πρόσληψής του. **Σελ. 20**

ΕΛΛΑΔΑ

Επί τάπητος προνόμια για εμβολιασθέντες

Η ελληνική κυβέρνηση είναι έτοιμη να λάβει αποφάσεις για το εύρος της υποχρεωτικότητας και τις διευκολύνσεις-προνόμια, οι οποίες θα παρέχονται σε όσους εμβολιάζονται. **Σελ. 16**

Θωρακίζουν το Λευκόνοικο και αγοράζουν στα Βαρώσια

Η επικείμενη επίσκεψη του Τούρκου προέδρου Ερντογάν και τι μηνύματα φέρνει

Οι παράνομες ενέργειες από πλευράς Ερσίν Τατάρ στα Βαρώσια συνεχίζονται, με νέα εξωραϊστικά έργα, επέκταση του ωραρίου επίσκεψης στο παραλιακό κομμάτι των Βαρωσίων κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Σε αυτό το σκηνικό η επικείμενη επίσκεψη στα Κατεχόμενα του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν για την 47η επέτειο από την εισβολή φαίνεται ότι θα συνοδευτεί με εξαγγελίες του Τούρκου προέδρου για τη μετατροπή του αεροδρομίου του κατεχόμενου Λευκονοίκου σε στρατιωτική αεροπορική βάση για μη επανδρωμένα ένοπλα και άοπλα αεροσκάφη (drones). Στην ίδια περιοχή η Τουρκία σχεδιάζει την εγκατάσταση στρατιωτικών συστημάτων που θα παρέχουν ασπίδα προστασίας στα drones. Μάλιστα, σύμφωνα με πηγές της «Κ» μετά από αυτήν την κίνηση της Άγκυρας θα ακολουθήσουν τα εγκαίνια της νέας ναυτικής βάσης στην Αμμόχωστο. Το νέο αεροδρόμιο και η νέα ναυτική βάση της Τουρκίας στα Κατεχόμενα θεωρείται ένα βήμα προς την κατεύθυνση της εντατικοποίησης και ενίσχυσης της στρατιωτικής παρουσίας της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο. **Σελ. 5**

Ο Τζεφ Μπέζος πάει φεγγαράδα

Ο ιδρυτής της Amazon Τζεφ Μπέζος δήλωσε την περασμένη Δευτέρα ότι θα ταξιδέψει στο Διάστημα τον Ιούλιο, όταν η Blue Origin, η εταιρεία πυραύλων που ίδρυσε πριν από περισσότερο από δύο δεκαετίες, πραγματοποιήσει την πρώτη της επανδρωμένη διαστημική πτήση. Έτσι στη μάχη των δισεκατομμυριούχων ιδιοκτητών εταιρειών κατασκευής πυραύλων, ο Τζεφ Μπέζος θα νικήσει τελικά τον Ελον Μασκ. Οι μεγαλύτεροι ανταγωνιστές της Blue Origin στην κατασκευή ιδιωτικών πυραύλων, SpaceX και Virgin Galactic, ανακοίνωσαν και οι δύο ταξίδια για να μεταφέρουν διάφορους επιβάτες σε εκτοξεύσεις ή πτήσεις πάνω από τον πλανήτη, αλλά καμία δεν έχει αναφέρει κάποιον επιβάτη τέτοιου υψηλού προφίλ ακόμη. **Σελ. 23**

EPA

Στόχος ο δίαυλος επικοινωνίας

Τετ α τετ Μητσοτάκη - Ερντογάν

Το τετ α τετ Μητσοτάκη - Ερντογάν προκρίθηκε ως η μόνη πιθανή λύση, προκειμένου να γίνει ουσιαστική πολιτική συζήτηση ανάμεσα στους δύο ηγέτες. Στόχος της συνάντησης είναι να επιτευχθεί ό,τι απέτυχε να πραγματοποιηθεί στις προηγούμενες δύο συναντήσεις. **Σελ. 18**

Αυξάνεται το κρατικό μισθολόγιο

Η επαναφορά αποκοπών, οι νέες προσλήψεις και οι συντάξεις

Η επαναφορά των αποκοπών και των μισθολογικών αναβαθμίσεων, οι νέες προσλήψεις και οι συντάξεις έχουν οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του κρατικού μισθολογίου. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, οι δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης σε απολαβές υπαλλήλων για το πρώτο τετράμηνο του έτους είναι αυξημένες κατά 4,2% και οι πληρωμές για συνταξιοδοτικά ωφελήματα κατά 9,7%. Να σημειωθεί ότι μέχρι το τέλος του 2021 θα πρέπει η Κύπρος να ανοίξει το κεφάλαιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας, ως υποχρέωση για τα 156 εκατομμύρια ευρώ που θα λάβει από το Ταμείο Ανάκαμψης ως προκαταβολή. **Οικονομική, σελ. 3**

Μιας ήττας μύρια έπονται στην αντιπολίτευση

Η επόμενη μέρα των κομμάτων

Κάθε άλλο από εύκολη είναι η επόμενη μέρα στο αντιπολιτευτικό μπλοκ, καθώς εκτός του ότι έχουν να αντιμετωπίσουν τα χαμηλά ποσοστά που προκαλούν ήδη δυσφορία στη βάση τους, θα πρέπει να εξηγήσουν για ποιο λόγο χάθηκε η Προεδρία της Βουλής. **Σελ. 9**

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ

Επιστρέφουν στο κοίτασμα «Γλαύκος»

Η ExxonMobil και η Qatar Petroleum διαβεβαιώνουν την Κ.Δ. για τη δέσμευση τους να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους στην Κύπρο και στο τεμάχιο 10. **Σελ. 4**

ΚΟΜΙΣΙΟΝ

Εχουν απόνερα τα χρυσά διαβατήρια

Στην τελική της φάση μπαίνει η διαδικασία επί παραβάσει της Κομισιόν, με εκπρόσωπο της Κομισιόν να επισημαίνει πως η εξέταση των αιτήσεων που εκκρεμούν παραβιάζει τη νομοθεσία της Ε.Ε., καθώς – ουσιαστικά– σημαίνει πως η Κύπρος συνεχίζει να παραχωρεί υπηκοότητες. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η Βουλή του αύριο

Μετά από δέκα μέρες μετεκλογικών μαχών, για την προεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων, η χώρα είναι καιρός να μπει σε κανονικούς ρυθμούς. Η εκλογή της κας Αννίτας Δημητρίου ως της νέας προέδρου της Βουλής κατέδειξε ότι οι κομματικές συνεργασίες θα έχουν και αυτή την πενταετία τη δική τους σημειολογία, με τη διαφορά ότι στην παρούσα Βουλή είναι ενισχυμένες οι πτέρυγες που αγαπούν την περιρρέουσα περισσότερο από την ουσία της κοινοβουλευτικής εργασίας. Πλέον η δεύτερη τη τάξει της Κυπριακής Δημοκρατίας ως νέος άνθρωπος θα πρέπει να είναι έτοιμη να αρθρώσει στεντόρεια τη φωνή της, ενάντια στο αγκυλωμένο χθες, υπερασπίζοντας όλα όσα κρατούσαν την κυπριακή κοινωνία δέσμια του παρελθόντος.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ελληνική ιστορία έγινε κόμικ

Τα «Κλασσικά Εικονογραφημένα» δεν απευθύνονταν μόνο σε παιδιά, αλλά στην οικογένεια των δεκαετιών 1950 και εντεύθεν, έτσι το τελικό «προϊόν» θα έπρεπε να εκπέμπει αυτή την προοπτική, τόσο στο κειμενικό, όσο και στο οπτικό του στοιχείο. Μάλιστα, η σειρά των «Κλασσικών Εικονογραφημένων» δεν πέρασε απαρατήρητη από την Κύπρο. **Ζωή, σελ. 4**

ΘΕΑΤΡΟ

«Ιππείς» του Αριστοφάνη

Ο Κωνσταντίνος Ρήγος σκηνοθετεί «Ιππείς» του Αριστοφάνη στην Επίδαυρο, εντοπίζοντας ομοιότητες με το σήμερα και λέει στην «Κ» πως το έργο είναι πιο επίκαιρο από ποτέ, τώρα στην εποχή της μετααλήθειας, των πλαστών ειδήσεων, της εικονικής πραγματικότητας. **Ζωή, σελ. 8**

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Κρατικό Αρχείο Κύπρου

Το Κρατικό Αρχείο άρχισε την επίσημη λειτουργία του, ως Δημόσιο Αρχείο Κύπρου, τον Νοέμβριο του 1978 και τα αρχεία που φυλάσσονται σε αυτό ξεπερνούν τα 16 χιλιόμετρα μήκους ραφιών. Την περασμένη Παρασκευή ανακοινώθηκε η μεταφορά των υπηρεσιών του σε νέο κτήριο στην περιοχή της Έγκωμης. **Ζωή, σελ. 1**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Γρίφοι και προφητείες

Δεκαετίες προτού ο Σωκράτης Σωκράτους ξαφνιάσει την εικαστική Αθήνα με τα μαραμένα του γαρύφαλλα, δεκάδες πανέρια άδειαζαν στα πόδια της αδελφής Πουλχερίας.

Η αδελφή Πουλχερία έκλεισε στις παλάμες της το αφέψημα κι έστρεψε το κεφάλι της προς την Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον. «Κι αν βγουν αληθινές οι προφητείες κι έρθουν καταστροφές κι επιδημίες, εμείς δεν πρόκειται να χωριστούμε κι οι δυο μες στον παράδεισο θα μπούμε...» σιγοτραγούδησε τον ύμνο της Δέσποινας Βανδή. Κάτι στην όψη της σαν να φωτίστηκε ξαφνικά και η νεότητά της αναδύθηκε αχνά μέσα από το ταπεινό ρούχο της καλόγριας.

Οι περισσότεροι θα έχουν ξεχάσει μάλλον την Τότα. Η Ιουλία όμως ποτέ δεν ξέχασε το κορίτσι που στα μεταπολεμικά χρόνια πήγε κόντρα στο ρεύμα για να κυνηγήσει τα όνειρά του. Ήταν η εποχή του πολιτικού τραγουδιού όπου στο νησί μεσουρανούσαν ο Κώστας Καμένος και η Αρετή Κασάπη. Η Τότα όμως δεν ήθελε να ρίξει τα μαλλιά της πίσω, ούτε να φορέσει το πρόσωπό της ανάποδα. Εκείνη ήθελε να γίνει μια εκτυφλωτική ξανθιά και να δει το πρόσωπό της στις μαρκίζες των μπουζουκομάγαζων της Αθήνας.

Δυο τρία τραγουδάκια στην αρχή, όσο απολάμβαναν οι θαμώνες τις μπριζόλες τους, και σφήνα ένα λαϊκό σουξέ, όταν πήγαινε η φίρμα για ν' αλλάξει. Αυτά τα τρία λεπτά ήταν η ευκαιρία της. Αρκετά, όπως αποδείχτηκε, για να γίνει κόλαση στο μαγαζί. Και νά τα πανέρια, και νά τα γαρύφαλλα, και νά οι σαμπάνιες για την Τότα. Ένας παραγωγός την καψουρεύτηκε και έτοιμος ήταν να της βγάλει το δισκάκι. Πλην όμως, την έφαγαν τα κυκλώματα... «Πήρε το τραγούδι η Τζελσομίνα και η έρμη η Τότα πήρε των ομματιών της και στράφηκε στα θεία» πληροφόρησε η Ιουλία το καρέ. «Ως αδελφή Πουλχερία πια ξεκίνησε μια νέα, πολλά υποσχόμενη καριέρα, καθώς εκτός από καλλίφωνος είχε και το κληρονομικό χάρισμα».

Ο αστικός μύθος λέει πως ο Άγιος Παΐσιος κάποιες από τις προφητείες του τις ξεπατίκωσε από την Πουλχερία. Σε κάθε περίπτωση, το σημαντικό είναι αυτό που η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον χρόνια διακινεί ως φήμη στον κύκλο της: «Όλα τα έχει δει η αδελφή Πουλχερία!». «Τουτέστιν;» «Θα είναι παρανομία αλλά δεν θα μοιάζει με παρανομία» επανέλαβε τον χρησμό η χήρα.

Έπρεπε να παραδοθεί το πόρισμα της ερευνητικής επιτροπής για τις πολιτογραφήσεις ώστε να ξεστραβωθούμε επιτέλους. «Η αδελφή Πουλχερία σε ανύποπτο χρόνο υπήρξε σαφής» επεσήμανε η Ιουλία. «Και ιδού η απόδειξη! Ο κύριος Νικολάτος, ενώ παραδέχτηκε ότι υπήρξε μαζική παρανομία, έδωσε συγχωροχάρτι στην κυβέρνηση δηλώνοντας "οι καθ' υπέρβαση του νόμου πράξεις του Υπουργικού είναι μεν ακυρώσιμες αλλά δεν επισύρουν ποινικές ευθύνες"». «Οι επιτήδειοι δεν πρέπει να κοιμούνται ήσυχοι» πετάχτηκε η Ευγενία η Καλαμαρού, καταφέρνοντας να στρέψει όλα τα βλέμματα επάνω της. «Προφητεία της αδελφής Πουλχερίας;» ενδιαφέρθηκε να μάθει η Ιουλία. «Όχι καλέ, του Νίκαρου. Όταν είναι στα κέφια του ο πρόεδρος λέει και κάνα πετυχημένο».

«Όλα τα έχει βρει η Τότα!» επανέλαβε η Ιουλία, ο μοναδικός άνθρωπος στη μικρή μας πόλη που αποκαλεί την αδελφή Πουλχερία με το κοσμικό της όνομα. «Να σας θυμίσω την προφητεία: "Θα είναι αδελφή νοσοκόμα αλλά δεν θα είναι αυτό που φαίνεται"». Δεν χρειάστηκε να προσθέσει οτιδήποτε άλλο, καθώς οι κυρίες κατάλαβαν αμέσως σε ποια αδελφή ψυχή αναφερόταν. Όλες άλλωστε αισθάνθηκαν να τις διαπερνά ένα ρίγος συγκίνησης, όταν διάβασαν τον εύγλωττο τίτλο "Σήκωσε μανίκια κυριολεκτικά και μεταφορικά η διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας το πρωί της Δευτέρας". Η πληθωρική Χριστίνα Γιαννάκη, σε μια έκτακτη απεργοσπαστική εμφάνιση, πραγματοποίησε εμβολιασμούς στο Ιατρικό Κέντρο Λινόπετρας, δικαιώνοντας όχι μόνο τις δυσοίωνες προφητείες αλλά και την πεποίθηση ότι «the show must go on».

Όση ώρα σχολίαζαν οι κυρίες, η αδελφή Πουλχερία τελείωσε ήσυχα το χαμομήλι της κι έπειτα ευλόγησε το σπιτικό της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον. «Προτού φύγεις, δώσε μας τα φώτα σου» την παρακάλεσε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. Μια σπίθα φώτισε τα μάτια της καλόγριας, θυμίζοντας φευγαλέα το αγρίμι της νεότητάς της. «Φιλικά εγώ κι εσύ, ξέχνα το είναι αδύνατον, φιλικά πώς να σε δω, ήμαρτον» της απάντησε με τον χριστιανικό λόγο της Λένας Ζευγαρά. «Νομίζεις θα ξεχάσω ποτέ την προδοσία; Που διασκέδαζες ανερυθρίαστα με το σουξέ που μου έκλεψε η ΑΛΛΗ;». «Ημαρτον, γερόντισσα». «Ήμαρτον στα μούτρα σου!» απάντησε πικαρισμένη η νεκραναστημένη Τότα και αποχώρησε με το κεφάλι ψηλά.

Με τούτα και με κείνα, έμεινε το καρέ με τις απορίες. Τι θα συμβεί στον επικείμενο ανασχηματισμό; Θα αναλάβει ο επί 20 έτη βουλευτής του ΑΚΕΛ Αδάμος Αδάμου το υπουργείο Υγείας του Αναστασιάδη, σκορπώντας εγκεφαλικά στην Εζεκία Παπαϊωάννου; Θα επιστρέψει ο Πρόδρομος στη θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου και τι θα απογίνει ο Λόρδος Κούσιος; «Θα αλλάξουν κεφάλια, αλλά τα μυαλά θα παραμείνουν ίδια» είπε ανόρεχτα η αδελφή Πουλχερία και αποχώρησε.

Οι κυρίες απέμειναν μαραζωμένες να κοιτάνε η μία την άλλη. «Να και κάτι εύθυμο κοπέλες να γελάσουμε» είπε η οικοδέσποινα και τους διάβασε το τουίτ της ανεξάντλητης Ελένης Θεοχάρους: «Όλη την νύκτα με ανέκριναν σκληροί δικοί μας στρατιωτικοί, για να τους υποδείξω μυστικά περάσματα στον Πενταδάκτυλο εν όψει Ελληνικής Απελευθερωτικής Κίνησης. Ήμουν πολύ συνεργάσιμη αλλά και οι ανακριτές σκληροί. Καθ' όναρ!». «Θα μας λείψει η Ελένη» μουρμούρισε προβληματισμένη η Ιουλία και οι φίλες της κούνησαν τα κεφάλια τους επιδοκιμαστικά.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

13.6.1931

ΑΠΕΙΛΕΣ: Κατόπιν πολυώρου συσκέψεως η διοικητική επιτροπή του λαϊκού γερμανικού κόμματος απεφάσισεν όπως επιμείνη εις την άμεσον σύγκλησιν του Ράιχσταγ. Η τοιαύτη απόφασις επεδείνωσε κατά πολύ την πολιτικήν κατάστασιν. Ο καγκελλάριος Μπρύνιγκ [φωτ.] ανεχώρησε σήμερον την πρωίαν διά το εις την Ανατολικήν Πρωσσίαν κτήμα του Προέδρου της Δημοκρατίας εις Νόιντενκ, όπως εκθέση εις αυτόν μαζί με τα αποτελέσματα της συναντήσεως του Τσέκερς, και την δημιουργηθείσαν εκ της δημοσιεύσεως του διατάγματος περί εκτάκτων μέτρων πολιτικήν κατάστασιν. Προ της αναχωρήσεώς του ανεκοίνωσεν εις κύκλον πολιτικών του φίλων επί λέξει τα εξής. «Αν η ειδική επιτροπή ψηφίση την άμεσον σύγκλησιν του Ράιχσταγ, όχι θα παραιτηθώ αλλά και αρνηθώ να σχηματίσω νέα κυβέρνησιν». Η κατόπιν της δηλώσεως ταύτης εμμονή του Λαϊκού κόμματος εις την απόφασίν του, κρίνεται ως αποσκοπούσα την ανασυγκρότησιν της κυβερνήσεως υπό την προεδρίαν μεν του κ. Μπρύνιγκ, αλλά με σαφεστέρας τάσεις αποκλίσεως προς την δεξιάν.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ: Ο υπουργός των Εξωτερικών κ. Χέντερσον ομιλών εις την κοινοβουλευτικήν επιτροπήν της ΚΤΕ εις την οποίαν αντιπροσωπεύονται πάντα τα κόμματα, προέβη εις δηλώσεις επί της τελευταίας Διασκέψεως της ΚΤΕ εν Γενεύη. [...] Εδήλωσεν ότι η Αγγλία είναι αποφασισμένη να τηρήση αυστηρώς ουδετέραν στάσιν εις το ζήτημα της αυστρογερμανικής τελωνειακής ενώσεως.

ΑΝΗΣΥΧΙΑ: Η συνεχιζομένη υποτίμησις των διαφόρων αξιών εις το Χρηματιστήριον και αι δυσκολίαι αι οποίαι θα παρουσιασθούν κατά την προσεχή εκκαθάρισιν, προκαλούν την προσοχήν των χρηματιστηριακών κύκλων. Περί τους εκατόν χρηματισταί υπέγραψαν χθες αίτησιν διά την σύγκλησιν γενικής συνελεύσεως με θέμα το κλείσιμον του Χρηματιστηρίου επί τι χρονικόν διάστημα.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Οχι, δείτε και πείτε μου, δεν θα μπορούσε αυτή η φωτογραφία να είναι στο λήμμα: «Κυπριακή Δημοκρατία», ο άμωμος, ο άγιος και ο άγγελος.

Δημοκρατικά Παίγνια (Ι)

Την Πέμπτη το βράδυ άκουσα μια παλιά, ξεχασμένη κυπριακή παροιμία, η οποία έλεγε «Τους μάθαμε να διακονούν, μας πήραν και το καλάθι»... και κάπως έτσι θα ήθελα να εκφραστώ σχετικά με τα αλισβερίσια και τις προτάσεις και τις αγκυλώσεις και τα πάρε-δώσε για την προεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων. Και μετά είδα και τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού να μαζεύει κεράσια και να αναφωνεί ότι είναι πιο εύκολο να μαζεύει ψήφους... Έλα, δεν το πιστεύω... μα οι ψήφοι που μάζεψε, στη Βουλή τουλάχιστον, ήταν πεσμένα, ώριμα σύκα. Δεν έκανε και κόπο. Στο τέλος μη σας πω ότι του τα έφεραν και καθαρισμένα και δεν χρειάστηκε και πολύς κόπος. Στο άψε-σβήσε βρέθηκαν οι ψήφοι, σώθηκαν τα προσχήματα και κατίσχυσε η κα Αννίτα Δημητρίου, η πρώτη γυναίκα πρόεδρος της Βουλής και αυτό επειδή ΚΑΙ οι γυναίκες μπορούν, όπως είπε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Δημοκρατικά Παίγνια (ΙΙ)

Ως καλός σπορέας ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου έσπειρε, νεροπότισε, και καρτερικά περίμενε αυτό που φύτεψε να του κάνει καρπούς. Και δεν μπορώ παρά να του το πιστώσω ότι έκανε καλή σοδειά. Λίγο βαγιοκλάδισε από τα πολύ δεξιά, λίγο από το νέο Κέντρο κέντρωσε, και λίγο που η αριστερή αμάρα είχε μπουκώσει, τσουπ, να τα καλά γεννήματα. Και προσοχή, και από πίτα που δεν τρως τι σε νοιάζει κι αν καεί. Και τι θέλω να πω; Ποσώς τον ενδιαφέρουν τον κ. Νεοφύτου αν στο παραδίπλα χωράφι, αυτό της ΔΗΠΑ, ερίφια και αμνοί ερίζουν για το βοσκοτόπι. Και όπως λέει και η μαντινάδα «σαν είναι ο τράγος δυνατός, δεν τονέ στένει η μάντρα» και σκεφτείτε εσείς ποιος είναι ο τράγος στην περίπτωσή μας, όχι ο αποδιοπομπαίος, αλλά αυτός που σαν κριάρι... άλωσε τα λιβάδια σε κάποιον λόφο της Λευκωσίας.

Μια γυναίκα μπορεί...

«Μια γυναίκα μπορεί να χαράξει καινούρια αρχή» τραγουδάει η ανεπανάληπτη Ελένη σε στίχους των Βασίλη Παπαδόπουλου και Βαγγέλη Ξύδη. Φυσικά και μπορεί μια γυναίκα να χαράξει καινούργια αρχή. Αναγνωρίζω ότι τα εμπόδια που πρέπει να υπερπηδήσουν είναι περισσότερα, και πολύ πιο συχνά βρίσκονται στο στόχαστρο. Και μπράβο στην κα Αννίτα Δημητρίου για την εκλογή της, αλλά κάπου και αυτό το ζήτημα περί της νέας αρχής, του άφθαρτου, του φρέσκου και όλα τα συναφή πρέπει να μετριαστεί. Διότι και για την κα Γιολίτη αυτά λέγαμε και είδαμε μετά πώς κατέληξε το πράγμα. Επίσης μην ξεχνάμε ότι η κα Δημητρίου εξελέγη με τις ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ψήφους του ΕΛΑΜ, του φασιστικού κόμματος, που πλέον είναι ρυθμιστής και ολοένα και κανονικοποιείται ο αρχηγός του που ήταν πρωτοπαλίκαρο του φυλακισμένου Μιχαλολιάκου της Χρυσής Αυγής, της μητέρας του ΕΛΑΜ.

Μην ακούσω κιχ!

«**Δεν θα** πρέπει να κοιμούνται ήσυχα οι επιτήδειοι που εκμεταλλεύτηκαν τα κενά, τις ελλείψεις και τις αδυναμίες του προγράμματος επενδύσεων» τάδε έφη ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης σχετικά με το πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής για τις Πολιτογραφήσεις. Πραγματικά, όσα κακά παιδιά έκαναν την αταξία να εκμεταλλευτούν προς ίδιον όφελος το Πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων θα πρέπει να καθίσουν στη γωνία, με το ένα πόδι όρθιο και να κοιτάνε τον τοίχο, ή όπως έλεγαν κάποιοι δάσκαλοι να κάνουν τον πελαργό! Επίσης, θα πρέπει να γράψουν 100 φορές τη φράση: «Δεν θα εκμεταλλευτώ ξανά το Πρόγραμμα των Πολιτογραφήσεων, ούτε και κανένα άλλο Πρόγραμμα της κυβέρνησης». Διότι επιτέλους κάποιοι θα πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους σε αυτόν τον τόπο. Δεν φτάνει που το τερματίσαμε το πρόγραμμα, έχουμε και τους κουτόφραγκους να μας ξανακάνουν παρατηρήσεις.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Ορχήστρα Μέρκελ για τα «θέλω» του Ερντογάν

Η Αγκυρα πιέζει για Τελωνειακή Ενωση με τη στήριξη Ιταλίας, Πολωνίας και Ρουμανίας παρά τις ενστάσεις της Κύπρου

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Σκηνικό πιέσεων οργανώνει η Γερμανία εντός της Ε.Ε., επιχειρώντας, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», να αναγκάσει την Κύπρο να συναινέσει στη «δρομολόγηση» της διαδικασίας αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, στη Σύνοδο Κορυφής στις 24-25 Ιουνίου. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι στο πλευρό της Γερμανίας έχουν ήδη ταχθεί τρία ακόμη κράτη-μέλη. Πρόκειται για την Ιταλία, την Πολωνία και τη Ρουμανία. Με την «κοινή» τους θέση, οι «4» επιχειρούν να επιβάλουν τη λήψη ομόφωνης απόφασης στην επικείμενη Σύνοδο Κορυφής, για «παραχώρηση όρων εντολής προς την Κομισιόν», προκειμένου να διαπραγματευθεί εκ μέρους των «27» την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, κάτι που αντικειμενικά αποτελεί το ουσιαστικότερο αίτημα Ερντογάν και συνάμα το μεγαλύτερο «δώρο» που παρέχει η θετική ατζέντα της Ε.Ε. προς την Άγκυρα.

Η Λευκωσία, πάντως, με εντολές του ΥΠΕΞ Νίκου Χριστοδουλίδη, έχει διαμηνύσει στις συζητήσεις που ήδη λαμβάνουν χώρα σε διπλωματικό επίπεδο, ότι η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας και γενικότερα η «θετική ατζέντα» περνούν μέσα από έμπρακτες ενέργειες της Άγκυρας για λύση του Κυπριακού κατά συγκεκριμένο τρόπο, μέσα από τη διασφάλιση της επιστροφής της περίκλειστης Αμμοχώστου, αλλά και της εφαρμογής των ανεκπλήρωτων κυπρογενών υποχρεώσεων της Τουρκίας. Άλλωστε, ανάλογα μηνύματα αντανακλά και η εξαγγελία Αναστασιάδη, που κατέστησε σαφές, ότι σε αντίθετη περίπτωση δεν θα έχει άλλη επιλογή από την άσκηση βέτο, θέση που καταγράφηκε τόσο από τις Βρυξέλλες, όσο και από το Βερολίνο.

Φραστική κατανόηση

Στην παρούσα όμως φάση, οι θέσεις της Λευκωσίας εξασφαλίζουν μόνο φραστική κατανόηση. Επί της ουσίας, οι εταίροι και κυρίως το Βερολίνο εμφανίζονται απρόθυμοι να συναινέσουν σε ουσιαστική και συγκεκριμένη διασύνδεση της θετικής ατζέντας της Τουρκίας και δη της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης, με το Κυπριακό, το Βαρώσι και τις λοιπές κυπρογενείς υποχρεώσεις της υποψήφιας χώρας. Κύκλοι μάλιστα στην έδρα της Ε.Ε. εκτιμούν ότι στην ομάδα των «4» θα προσχωρήσει πολύ σύντομα η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ανάλογες πιέσεις, άλλωστε, εκδηλώνονται ήδη και σε τεχνοκρατικό επίπεδο, καθώς η Γερμανία επέβαλε στην Πορτογαλική Προεδρία να τοποθετήσει στην ατζέντα της αρμόδιας ομάδας εργασίας του Συμβουλίου τη δρομολόγηση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας.

Με βάση τα υπό διαμόρφωση δεδομένα, η Γερμανία στοχεύει να ικανοποιήσει «τα θέλω» του Ταγίπ Ερντογάν σε δύο διαφορετικά επίπεδα, στη Σύνοδο Κορυφής στις 24-25 Ιουνίου, επιδιώκοντας μάλιστα τα ζητήματα αυτά να συμφωνηθούν σε επίπεδο Μονίμων Αντιπροσώπων COREPER και να τύχουν τυπικής υιοθέτησης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, χωρίς συζήτηση. Για λήψη άμεσης απόφασης για οικονομική στήριξη της Τουρκίας με ποσά που κυμαίνονται πέριξ των 5 δισεκατομμυρίων ευρώ, για τους Σύρους πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε τουρκικό έδαφος. Επί του προκειμένου, διατυπώνονται διαφωνίες μεταξύ κρατών-μελών, οι οποίες όμως δεν σχετίζονται με τη στήριξη της Τουρκίας, αλλά με τη γραμμή από την οποία θα εκταμιευθούν τα ποσά αυτά. Ως εκ τούτου, αναμένεται η υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων από την πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, με στόχο να γεφυρωθούν οι διαφορές αυτές και να αποφασισθούν άμεσα η νέα οικονομική ένεση προς την Άγκυρα, καθώς και το πλαίσιο που θα τη διέπει. Για τη δρομολόγηση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, μέσω της παραχώρησης όρων εντολής προς την Κομισιόν. Δηλαδή, στόχος στην παρούσα φάση δεν είναι η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης (κάτι άλλωστε που δεν μπορεί να γίνει με αυτοματισμούς), αλλά μια ομόφωνη απόφαση των κρατών-μελών, διά της οποίας η Κομισιόν θα εξασφαλίσει όρους εντολής για να διαπραγματευθεί εκ μέρους των 27 κρατών-μελών την εν λόγω αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, διαδικασία που εκτιμάται ότι θα μπορούσε να ολοκληρωθεί σε δύο περίπου χρόνια. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Κύπρος (όπως και τα υπόλοιπα 26 κράτη-μέλη) διαθέτει δικαίωμα βέτο μόνο κατά την παραχώρηση των όρων εντολής προς την Κομισιόν, να διαπραγματευθεί την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, καθώς η εν λόγω απόφαση απαιτεί ομοφωνία. Αντίθετα, κατά την έγκριση της συμφωνίας (μετά την ενδεχόμενη διαβούλευση Κομισιόν-Τουρκίας), τα κράτη-μέλη δεν θα μπορούν πλέον να ασκήσουν βέτο, καθώς εκείνη η απόφαση θα απαιτεί ειδική πλειοψηφία και όχι ομοφωνία, κάτι που γνωρίζει πολύ καλά η Λευκωσία. Κοινοτικοί επίσημοι στις Βρυξέλλες θεωρούν πάντως ότι οι συζητήσεις περί αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης θα μπορούσαν να μετατεθούν για το φθινόπωρο, νοουμένου όμως ότι ο δρόμος θα παραμείνει ανοικτός, μέσω ρητών αναφορών στα Συμπεράσματα, οι οποίες θα επιτρέπουν στο Βερολίνο να δώσει τη συγκατάθεσή του σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Κοινοτικοί επίσημοι στις Βρυξέλλες θεωρούν ότι οι συζητήσεις περί αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης θα μπορούσαν να μετατεθούν για το φθινόπωρο, νοουμένου όμως ότι ο δρόμος θα παραμείνει ανοικτός, μέσω ρητών αναφορών στα Συμπεράσματα.

Η Λευκωσία εμμένει σε διασύνδεση θετικής ατζέντας με Κυπριακό, Βαρώσι και κυπρογενείς υποχρεώσεις.

Εχει το πάνω χέρι...

Το χαρτί του προσφυγικού/μεταναστευτικού εκμεταλλεύεται για ακόμη μια φορά ο Ταγίπ Ερντογάν, προσβλέποντας να εξασφαλίσει χωρίς ουσιαστικό αντάλλαγμα, το σύνολο των ευρωπαϊκών δώρων, που παρέχονται μέσω της «θετικής ατζέντας» της Ε.Ε. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο Τούρκος πρόεδρος προτάσσει και πάλι τον «καταλυτικό ρόλο» της χώρας του στη συγκράτηση των προσφυγικών/μεταναστευτικών ροών προς την Ε.Ε., προκειμένου να εξασφαλίσει τόσο την οικονομική στήριξη των πέντε δισεκατομμυρίων ευρώ για τη φιλοξενία Σύρων προσφύγων, όσο και τη δρομολόγηση των διαβουλεύσεων Κομισιόν-Άγκυρας για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Διαδικασία που εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί μετά από δύο χρόνια, αλλά είναι σε θέση να προσφέρει άμεσα ηρεμία στις αγορές, προς όφελος της τουρκικής οικονομίας, η οποία θα ωφεληθεί, καθώς ο όγκος ευρωτουρκικών εμπορικών συναλλαγών θα αυξηθεί από 140 δισεκατομμύρια ευρώ σε 320 δισεκατομμύρια ευρώ, ετησίως.

Σε περίπτωση που η Τουρκία δεν εξασφαλίσει τα δώρα που περιλαμβάνονται στην ευρωπαϊκή θετική ατζέντα, το τουρκικό ΥΠΕΞ αφήνει να διαρρεύσει μια προειδοποίηση, η οποία πέραν της Ανατολικής Μεσογείου και συνεπώς και της κυπριακής ΑΟΖ, αγγίζει και το μεταναστευτικό. Θέμα που μονοπωλεί το ενδιαφέρον της Άγκελα Μέρκελ, καθώς εκτιμάται ότι θα μπορούσε να επηρεάσει το προεκλογικό σκηνικό στη Γερμανία, τρεισήμισι μήνες πριν από τις εθνικές εκλογές της 26ης Σεπτεμβρίου, στη χώρα. Σημειώνεται ότι οι Πράσινοι της Γερμανίας που φέρονται να βρίσκονται σε απόσταση αναπνοής από τους Χριστιανοδημοκράτες, έχουν επικρίνει εντονότατα τους χειρισμούς Μέρκελ στο προσφυγικό/μεταναστευτικό, ενώ είχαν εκφράσει και επιφυλάξεις για τη συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας που μεθόδευσε και επέβαλε η Γερμανίδα καγκελάριος, το 2016. Η κ. Μέρκελ και η κυβέρνησή της βρίσκονται υπό κατηγορία και για τους χειρισμούς στο ζήτημα της πανδημίας, καθώς σύμφωνα με δημοσκόπηση που έγινε για λογαριασμό του Γερμανικού Πρακτορείου Ειδήσεων (DPA), ποσοστό 54% επικρίνει την κυβέρνηση για τους χειρισμούς της (24% των ερωτηθέντων δήλωσαν πολύ δυσαρεστημένοι και 30% αρκετά δυσαρεστημένοι).

cyon

CYPRUS ON
ΚΙΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Εξελισσόμαστε και πρωτοπορούμε στην προσπάθεια για ψηφιακή μετεξέλιξη της χώρας.

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ
BoC Wallet
Apple Pay
Garmin Pay
Fitbit Pay
QuickPay

ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
Internet Banking
Mobile Banking App
Ηλεκτρονική Υπογραφή
eLoans
e-Notice
e-Fixed Deposit

bankofcyprus.com.cy/cyon
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

Τρυπάνι τον Νοέμβριο στο τεμάχιο 10

Η ExxonMobil επιστρέφει στο κοίτασμα «Γλαύκος» για περαιτέρω αξιολόγησή του

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Εν μέσω του πρώτου Lockdown τον Απρίλιο του 2020, η ExxonMobil με μια επιστολή της προς το Υπουργείο Ενέργειας άνοιξε το χορό αναβολών στις προγραμματισμένες εργασίες των εταιρειών στην Κυπριακή ΑΟΖ. Με την πανδημία να έχει εισβάλει σε όλα τα επίπεδα δραστηριότητας, ο αμερικανικός κολοσσός, με μια επιστολή, το περιεχόμενο της οποίας είχε αποκαλύψει η «Κ» στο φύλο της στις 15 Απριλίου 2020, έβαζε στον πάγο τις δραστηριότητές της εταιρείας μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021. Τον ίδιο δρόμο ακολούθησαν το επόμενο διάστημα και οι άλλες δύο εταιρείες της γαλλο-ιταλικής κοινοπραξίας, που επίσης είχαν προγραμματίσει νέο κύκλο εργασιών, το καλοκαίρι του 2020. Έναν και πλέον χρόνο μετά το άτυπο μορατόριουμ ένεκα πανδημίας, οι εταιρείες ετοιμάζονται να επιστρέψουν στην κυπριακή ΑΟΖ μέχρι τέλος του τρέχοντος έτους. Αυλαία στην επανεκκίνηση των εργασιών στην ΑΟΖ θα σηκώσει η ExxonMobil, υλοποιώντας τη δέσμευσή της στην επιστολή της 15ης Απριλίου 2020, ότι «πέρα από τις αποφάσεις για αναβολή λόγω των απρόσμενων καταστάσεων, η ExxonMobil και η Qatar Petroleum θέλουν να σας διαβεβαιώσουν για τη συλλογική τους δέσμευση να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους στην Κύπρο και στο τεμάχιο 10». Με βάση τους ευρύτερους σχεδιασμούς, στην ουσία η ExxonMobil αναμένεται να είναι η πρώτη και ενδεχομένως η μοναδική εταιρεία που θα επαναδραστηριοποιηθεί εντός της ΑΟΖ μέσα στο 2021.

Η παραμονή της ExxonMobil στην Κύπρο σχετίζεται και με το θεσμικό πλαίσιο συνεργασίας με την Κυπριακή Δημοκρατία, το οποίο χαρακτηρίζεται ευνοϊκό για την εταιρεία. Ωστόσο, το εμπορικό κομμάτι, λέγεται πως είναι υπό την αίρεση του διεθνούς περιβάλλοντος.

Το πλάνο της ExxonMobil

Παρά τα όσα έχουν λεχθεί και γραφτεί κατά καιρούς για τις προοπτικές του ενεργειακού προγράμματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, επί του παρόντος, το πλάνο των εταιρειών στις οποίες έχουν παραχωρηθεί τεμάχια δείχνει ότι συνεχίζουν να ποντάρουν στην κυπριακή ΑΟΖ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ExxonMobil και η Qatar Petroleum, οι οποίες, από ενάρξεως της πανδημίας, όπως αναφέρεται και στην επιστολή της 15ης Απριλίου 2020, «αναγκάσθηκαν να αναθεωρήσουν το χαρτοφυλάκιο με τις δαπάνες τους». Τελευταία περίπτωση αποτελεί έργο στην Γκάνα, του ίδιου μεγέθους με αυτό στο τεμάχιο 10, από το οποίο αποχώρησαν. Παρά τις διεθνείς αντιξοότητες λόγω τιμών, πανδημίας, αλλά και στροφής στην πράσινη ενέργεια, η Κύπρος, όπως πληροφορείται η «Κ», παραμένει στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο με την εταιρεία να έχει προχωρήσει στην έγκριση των προϋπολογισμών για τις επικείμενες εργασίες στο τεμάχιο 10, που ανέρχονται στα 150 εκατ. δολάρια.

Το τρυπάνι

Όπως πληροφορείται η «Κ», οι σχετικές ετοιμασίες για επιστροφή στο τεμάχιο 10 βρίσκονται σε φάση αντίστροφης μέτρησης. Ήδη έχει υπογραφεί το συμβόλαιο για το γεωτρύπανο που θα χρησιμοποιηθεί, το οποίο δε βρίσκεται σε κάποιο άλλο έργο της περιοχής και σύμφωνα με τους σχεδιασμούς θα είναι στο τεμάχιο 10 τον ερχόμενο Νοέμβριο. Με βάση τα βήματα που έχουν σχεδιαστεί, η αμερικάνικη εταιρεία θα προσπεράσει τη δεύτερη φάση των εργασιών στο κοίτασμα «Γλαύκος», που είναι η επιβεβαιωτική γεώτρηση και θα προχωρήσει στην τρίτη φάση, που είναι η αξιολόγηση του εντοπισμένου κοιτάσματος, το οποίο σύμφωνα με τις επίσημες ανακοινώσεις κυμαίνεται μεταξύ 5 tcf και 8tcf. Η συγκεκριμένη φάση ουσιαστικά θα τεστάρει ζητήματα που άπτονται της ανόρυξης των υδρογονανθράκων που έχουν εντοπιστεί. Η διαδικασία θα είναι παρόμοια με αυτή που έγινε στο κοίτασμα «Αφροδίτη», τον Σεπτέμβριο του 2013. Το άναμμα της φλόγας του «Γλαύκου» έχει προγραμματιστεί να γίνει τον ερχόμενο Ιανουάριο-Φεβρουάριο και από τα δεδομένα που θα εξαχθούν, θα διαφανεί ο βαθμός δυσκολίας μεταφοράς των υδρογονανθράκων από τον βυθό στην επιφάνεια και κατά συνέπεια το οικονομικό κόστος.

Το προγραμματιζόμενο άναμμα της φλόγας στο κοίτασμα «Γλαύκος» είναι μια παρόμοια διαδικασία με αυτή που πραγματοποιήθηκε στο κοίτασμα «Αφροδίτη» τον Σεπτέμβριο του 2013, προκειμένου να διαφανεί ο βαθμός δυσκολίας μεταφοράς του φυσικού αερίου από το βυθό στην επιφάνεια.

Αξιοποίηση του Φ.Α. και αβεβαιότητες

Σε επίπεδο στρατηγικής της εταιρείας, αυτό το οποίο τονίζεται είναι πως η Κύπρος και οι επενδυτικές δραστηριότητες στην περιοχή, αντιμετωπίζονται με καθαρά τεχνοοικονομικά κριτήρια. Κάτι που εν πολλοίς αποκαλύπτει ότι σχετίζονται με τις ευρύτερες δραστηριότητες στην Ανατολική Μεσόγειο. Η νέα γεωστρατηγική θεώρηση των ΗΠΑ για την περιοχή, θεωρείται ευνοϊκός παράγοντας όχι όμως και ο μοναδικός που θα καθορίσει τα βήματα και την πολιτική της εταιρείας. Στο πνεύμα αυτό, οι της ExxonMobil φαίνεται να είναι ιδιαίτερα προσεχτικοί με το εμπορικό κομμάτι. Η αξιοποίηση των όποιων κοιτασμάτων εντοπιστούν θα είναι υπό την αίρεση τους διεθνούς περιβάλλοντος. Αυτό το οποίο λέγεται για το συγκεκριμένα θέμα είναι πως η εταιρεία θα συνεχίσει στην Κύπρο εφόσον οι προοπτικές τη δεδομένη στιγμή, που θα ληφθούν οι τελικές αποφάσεις, δεν θα πρέπει να είναι απαγορευτικές. Επί του παρόντος, προβάλλονται τρεις λόγοι για την εδώ παρουσία της εταιρείας. Πρώτον υπάρχει μια συμβατική υποχρέωση με την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία υλοποιείται, δεύτερον αξιολογείται ότι υπάρχουν προοπτικές και τρίτον και πιο σημαντικό το θεσμικό περιβάλλον το οποίο αξιολογείται ευνοϊκό για την εταιρεία. Λέγεται πως η ExxonMobil έχει μια εξαιρετική εμπειρία συνεργασίας με την Κυπριακή Δημοκρατία, σε βαθμό που η Κύπρος να φέρει τον χαρακτηρισμό της φιλικής χώρας.

Νέες γεωτρήσεις

Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η αξιολόγηση του κοιτάσματος θα γίνει σε άλλο σημείο από αυτό που πραγματοποιήθηκε η πρώτη ερευνητική γεώτρηση στον «Γλαύκο». Στους προγραμματισμούς της ExxonMobil υπάρχουν και άλλες εργασίες, πέραν του κοιτάσματος «Γλαύκος». Συγκεκριμένα, η εταιρεία φαίνεται να έχει προγραμματίσει νέες έρευνες για εντοπισμό νέων κοιτασμάτων, εντός του τεμαχίου 10. Η εταιρεία φαίνεται να έχει στη διάθεσή της σεισμικά δεδομένα τα οποία δείχνουν άλλους στόχους εντός του ίδιου τεμαχίου, που αξιολογούνται θετικά και θεωρείται ότι αξίζουν περεταίρω έρευνας.

Υποδομές

Ένα άλλο στοιχείο που αντικατοπτρίζει το ενδιαφέρον της αμερικανικής εταιρείας για το τεμάχιο 10 είναι και οι προκαταρκτικοί σχεδιασμοί για τις μελλοντικές υποδομές μεταφοράς, των όποιων κοιτασμάτων κριθούν εμπορεύσιμα. Όπως πληροφορούμαστε, δύο είναι οι αρχικοί προσανατολισμοί που υπάρχουν: Το τερματικό επεξεργασίας φυσικού αερίου επί κυπριακού εδάφους, ή ο αγωγός μεταφοράς φυσικού αερίου προς τα τερματικά της Αιγύπτου. Για την πρώτη περίπτωση οι ποσότητες που έχουν εντοπιστεί μέχρι σήμερα δεν υποστηρίζουν την ανέγερση σταθερών υποδομών. Αυτό το οποίο λέγεται συνεχώς είναι η ανάγκη ανακάλυψης και άλλων ποσοτήτων, κάτι που για την ώρα εξασθενίζει την προοπτική του τερματικού. Η επικρατέστερη επιλογή είναι η ανάπτυξη αγωγού φυσικού αερίου προς την Αίγυπτο, ο οποίος θα λειτουργήσει συνδυαστικά και με τα δύο τεμάχια που έχει πάρει για έρευνες η ExxonMobil από την Αίγυπτο και γειτνιάζουν με το τεμάχιο 10. Σε αυτά τα τεμάχια η εταιρεία ετοιμάζεται να προχωρήσει σε ερευνητικές γεωτρήσεις τον ερχόμενο Ιανουάριο. Στην περίπτωση νέων ανακαλύψεων στην αιγυπτιακή ΑΟΖ, αυτές θα ισχυροποιήσουν το σενάριο να λιμνοποιηθεί η αξιοποίηση των κοιτασμάτων.

Δεν εγκαταλείπει τις γεωτρητικές ενέργειες η Αγκυρα

Η τουρκική κρατική εταιρεία πετρελαίων, με αναβαθμισμένο πρόγραμμα, διαδραματίζει νέο κομβικό ρόλο στην Αν. Μεσόγειο

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν τον Μάιο του 2019 η τουρκική κρατική εταιρεία πετρελαίων ΤΡΑΟ έστελνε το πλοίο-γεωτρύπανο «Φατίχ» σε θαλάσσια περιοχή εκτός της κυπριακής ΑΟΖ αλλά ανοικτά της Πάφου, έμπειροι παρατηρητές υποστήριζαν πως το ενεργειακό πρόγραμμα της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο δεν θα επιτύχει πολλά πράγματα. Λίγο το συγκείμενο του Κυπριακού, πολλές έγκριτες εταιρείες που αρνούνταν να δώσουν στην τουρκική εταιρεία προσωπικό και τεχνογνωσία και λίγο οι τιμές του φυσικού αερίου, διεθνώς, προϊδέαζαν πως η Τουρκία δεν θα επιτύχει σημαντικά αποτελέσματα και μάλλον επιδίδεται σε μια «άσκηση κυριαρχίας» στην περιοχή παρά σε μια σοβαρή προσέγγιση για έρευνες. Η συνέχεια των πραγμάτων διέψευσε αυτή την προσέγγιση: Η ΤΡΑΟ απέκτησε τεχνογνωσία και προσωπικό, αγόρασε και τέταρτο πλωτό-γεωτρύπανο και στο διάστημα Μαΐου 2019 και του περσινού Ιουλίου (2020) προέβη στην Κύπρο σε έξι γεωτρήσεις, τρεις εκ των οποίων σε περιοχές αδειοδοτημένες από την Κυπριακή Δημοκρατία στην ευρωπαϊκή κοινοπραξία της Total-ENI (θαλασσοτεμάχια 6, 7 και 8). Στην περίπτωση της Μαύρης Θάλασσας, η ΤΡΑΟ φάνηκε τυχερότερη, ανακοινώνοντας την περασμένη εβδομάδα την ανακάλυψη ενός νέου κοιτάσματος –περίπου 0,15 tcf. Είχε προηγηθεί τον περσινό Αύγουστο η ανακάλυψη κοιτάσματος 320 δισ. κυβικών μέτρων φυσικού αερίου στη θαλάσσια περιοχή «Δούναβης-1», εξέλιξη που εγκαινίασε την μετατροπή της περιοχής Ζονγκουλντάκ σε περιφερειακό κόμβο εμπορίου και logistics για την Τουρκία. Αμφότερες οι ανακαλύψεις των κοιτασμάτων αποτέλεσαν αποτέλεσμα των εργασιών του, «γνώριμου» για την Κ.Δ., «Φατίχ».

Η Τουρκία δείχνει να έχει μια συγκροτημένη και συνεπή στρατηγική αναφορικά με το ενεργειακό της πρόγραμμα.

Παρά το γεγονός πως και οι δύο ανακαλύψεις στη Μαύρη Θάλασσα εργαλειοποιήθηκαν από τον Τούρκο πρόεδρο Ερντογάν, για προφανείς λόγους που συνδέονται με την πορεία της οικονομίας, αυτό που καθίσταται σαφές είναι πως η Τουρκία δείχνει να έχει μια συγκροτημένη και συνεπή στρατηγική αναφορικά με το ενεργειακό της πρόγραμμα στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας και της Ανατολικής Μεσογείου. Αυτό σημαίνει πως το διάστημα 2018-2021 η ΤΡΑΟ απέκτησε σημαντική εμπειρία σε υπεράκτιες γεωτρήσεις με το να προβεί σε οκτώ συνολικά γεωτρήσεις –με συνδυασμένο προσωπικό και τεχνογνωσία και εκτός της κρατικής εταιρείας - και πως έστω και χωρίς άμεση προοπτική εκμετάλλευσης, ανακάλυψε δύο κοιτάσματα στην Μαύρη Θάλασσα. Επίσης, παρά τις έκνομες ενέργειές της στην περίπτωση της παραβίασης των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας επί της ΑΟΖ της, δεν υπέστη σημαντικές συνέπειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο –πέραν δύο στελεχών της, εξέλιξη χωρίς ουσιαστική σημασία για την απρόσκοπτη, σε τεχνικό επίπεδο, συνέχιση των εργασιών της. Η Τουρκία έθεσε το ζήτημα του διαμοιρασμού του φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο διά στόματος Τσαβούσογλου, πτυχή που εδράζεται αμιγώς στο Κυπριακό, τόσο στη συνάντηση του Τούρκου ΥΠΕΞ στην Αθήνα με τον κ. Δένδια όσο και στην περίπτωση της συνάντησής του με τον Γάλλο ΥΠΕΞ, Λε Ντριάν, την περασμένη εβδομάδα.

Το πλωτό γεωτρύπανο «Φατίχ» αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της τουρκικής κρατικής εταιρείας πετρελαίων (ΤΡΑΟ) και προέβη στην ανακάλυψη δύο κοιτασμάτων στην Μαύρη Θάλασσα.

Τι να αναμένουμε

Προ μηνών τόσο ο Τούρκος πρόεδρος Ερντογάν όσο και ο υπουργός Ενέργειας της χώρας Φατίχ Ντονμέζ, κατά την πάγια τακτική τους, προανήγγειλαν την ανακάλυψη κοιτάσματος και στη θαλάσσια περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, φωτογραφίζοντας την Κύπρο. Μια τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε κάλλιστα να συνοδευτεί από μια επίσημη τουρκική ανακοίνωση από τον Ταγίπ Ερντογάν κατά την επίσκεψή του στα Κατεχόμενα – στα πρότυπα αυτής της περασμένης εβδομάδας κατά τα εγκαίνια του λιμανιού – κόμβου στη Μαύρη Θάλασσα. Ασφαλώς, η ανακοίνωση της ανακάλυψης κοιτάσματος από την Τουρκία στην Κύπρο (εντός ή εκτός αδειοδοτημένου οικοπέδου) θα άλλαζε άρδην τα δεδομένα όχι μόνον επικοινωνιακά αλλά και σε σχέση με το πάγιο αφήγημα της Τουρκίας για δράση υπέρ των Τουρκοκυπρίων στο πλαίσιο της εργαλειοποίησης των υδρογονανθράκων ως σπουδή για την πολιτική ισότητα του Κυπριακού. Δεδομένου πάντως πως η ΤΡΑΟ κινήθηκε προς την απόκτηση, όπως έγραψε προ μηνών η «Κ», και τέταρτου πλοίου-γεωτρύπανου (ιδανικού μάλιστα για γεωτρήσεις σε βάθη όπως αυτά της Ανατολικής Μεσογείου) κανείς δεν θα μπορούσε να αποκλείσει, τους επόμενους μήνες, και μια νέα κάθοδο γεωτρύπανου στην Κύπρο. Το τελευταίο σενάριο μάλιστα δείχνει να εξυπηρετεί περαιτέρω το τουρκικό αφήγημα περί λύσης δύο κρατών αποτελεσματικότερα από την ανακάλυψη ενός μεγάλου κοιτάσματος στην κυπριακή ΑΟΖ, ακριβώς γιατί η εικόνα παράλληλων γεωτρήσεων στον θαλάσσιο χώρο της Κ.Δ. (de jure από την ExxonMobil και de facto για την Τουρκία) δείχνει να κουβαλάει έναν ισχυρό συμβολισμό, αντίστοιχο της μεταφοράς νερού και ηλεκτρικής ενέργειας από την Άγκυρα προς τα Κατεχόμενα. Σε κάθε περίπτωση, η ΤΡΑΟ δείχνει να εισέρχεται σε μια νέα περίοδο ως προς τις τεχνικές της δυνατότητες, πολύ διαφορετική από την αντίστοιχη της πρώτης καθόδου της στην Κύπρο, το 2019 αλλά και της περιόδου 2017-2018 (αγορά τρυπανιών). Εξέλιξη που η Λευκωσία πρέπει να σταθμίσει με προσοχή.

Τα νέα στρατιωτικά σχέδια της Τουρκίας

Ερχεται ο Ερντογάν στα Κατεχόμενα, με τα Βαρώσια και το Λευκόνοικο να βρίσκονται στο προσκήνιο της τ/κ επικαιρότητας

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Εν όψει της επίσκεψης του προέδρου της Τουρκίας στα κατεχόμενα για την 47η επέτειο της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο στο προσκήνιο της τουρκικής και τουρκοκυπριακής επικαιρότητας έρχονται ζητήματα που αφορούν κρίσιμες πτυχές του Κυπριακού. Η Άγκυρα, η οποία επιμένει στο άνοιγμα των Βαρωσίων υπό τ/κ διοίκηση, προχωρά στην αναβάθμιση του αεροδρομίου του Λευκονοίκου με τρόπο που θα εξυπηρετεί τα νέα σχέδια των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων.

Λίγο πριν από την άφιξη του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, τουρκικά και κυπριακά δημοσιεύματα δείχνουν ότι η τουρκική πλευρά επιμένει στα δικά της, ξεχωριστά σχέδια για το Κυπριακό, τα οποία έρχονται να περιπλέξουν τις εξελίξεις σε μια περίοδο που ο ΟΗΕ αναζητεί τη μαγική φόρμουλα για μια νέα διάσκεψη.

Σχετικά με τα Βαρώσια, το τελευταίο διάστημα, ελληνοκυπριακά και τουρκοκυπριακά μέσα ενημέρωσης κάνουν λόγο για νέα κινητικότητα, κυρίως στην παραλιακή ζώνη της περίκλειστης πόλης. Λίγο μετά το έργο της καταγραφής των ακίνητων περιουσιών και υποδομών των Βαρωσίων και την ανακαίνιση ορισμένων υποδομών της περιοχής, ε/κ δημοσιεύματα κάνουν λόγο για νέα κινητικότητα της τ/κ πλευράς στην περιοχή. Και ο τ/κ Τύπος τις προηγούμενες ημέρες μετέδωσε την πληροφορία ότι επεκτάθηκε το ωράριο της επίσκεψης στο παραλιακό κομμάτι του Βαρωσιού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στη σκιά των προαναφερόμενων, πριν από λίγες ημέρες στα Βαρώσια βρέθηκε ο υπουργός Εμπορίου της Τουρκίας Μεχμέτ Μους.

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες της «Κ», μετά τη νέα επίσκεψη του κ. Ερντογάν, αριθμός τουρκικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών θα εγκατασταθεί μόνιμα στο Λευκόνοικο.

Ο Ερσίν Τατάρ, σε συνάντησή του με μια αντιπροσωπεία των Τ/κ κατοίκων της Αμμοχώστου, επέμενε στη σημασία του ανοίγματος της κλειστής πόλης της Αμμοχώστου υπό τ/κ διοίκηση.

Ο κ. Μους έγινε το νέο μέλος της τουρκικής κυβέρνησης που εισήλθε στην περίκλειστη πόλη, συνοδευόμενος από εκπρόσωπους της Άγκυρας στο νησί και στελέχη της τ/κ ηγεσίας.

Σχεδόν παράλληλα με την επίσκεψη του κ. Μους στην περιοχή, ο ηγέτης των Τουρκοκυπρίων προέβη σε νέες δηλώσεις που αφορούν το μέλλον των Βαρωσίων. Ο Ερσίν Τατάρ, σε συνάντησή του με μια αντιπροσωπεία των Τ/κ κατοίκων της Αμμοχώστου επέμενε στη σημασία του ανοίγματος της κλειστής πόλης της Αμμοχώστου υπό τ/κ διοίκηση. Στο πλαίσιο αυτής της επιμονής, ο κ. Τατάρ κάλεσε όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές, και φυσικά τους Ε/κ ιδιοκτήτες περιουσιών να προσφύγουν στην «Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας». Ακόμη, ανέφερε ότι μέχρι σήμερα το παραλιακό μέτωπο των Βαρωσίων έχουν επισκεφθεί 250.000 άτομα. Μάλιστα, ο κ. Τατάρ πραγματοποίησε νέα επίσκεψη στην περιοχή τις προηγούμενες ημέρες, συνοδευόμενος από τον «δήμαρχο» της Αμμοχώστου. Για όσα ακολουθούν στο ζήτημα των Βαρωσίων, καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» εστιάζουν σε δύο σημαντικά ζητήματα. Πρώτον, υπογραμμίζουν τη σημασία της τροποποίησης του καθεστώτος της κλειστής πόλης, από στρατιωτική σε αστική ζώνη. Για την τροποποίηση απαιτείται η σχετική απόφαση της «κυβέρνησης». Ενώ το προηγούμενο διάστημα, η τ/κ Δεξιά υποστήριζε ότι αυτή η τροποποίηση είναι ζήτημα χρόνου, η λήψη της συγκεκριμένης απόφασης έχει καθυστερήσει για αρκετό χρονικό διάστημα.

Δεύτερον, σύμφωνα με τις πηγές της «Κ», στον φάκελο των Βαρωσίων το «κλειδί» βρίσκεται στο χέρι της «Επιτροπής Ακίνητης Περιουσίας». Μια πηγή που δεν επιθυμεί να κατονομαστεί τονίζει χαρακτηριστικά τα εξής: «Η όλη υπόθεση θα "ξεκλειδώσει" όταν η επιτροπή ξεκινήσει να επιστρέφει και να αποζημιώνει ιδιοκτήτες στην περιοχή. Για αυτό το εγχείρημα η τ/κ πλευρά χρειάζεται σημαντικά οικονομικά κονδύλια, τα οποία μέχρι στιγμής τουλάχιστον, δεν έχουν φτάσει ακόμη από την Τουρκία».

Αεροδρόμιο στο Λευκόνοικο

Θα μπορούσε στα Βαρώσια να βρεθεί εκ νέου στο προσκήνιο κατά τη διάρκεια της επίσκεψης του προέδρου της Τουρκίας; Οι πηγές της «Κ» θεωρούν πολύ πιθανή αυτήν την εξέλιξη. «Ο πρόεδρος Ερντογάν πρωταγωνίστησε στα τέλη του 2020 στην όλη υπόθεση. Και στα μέσα του 2021 υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες για να συνεχιστούν τα μηνύματα του κ. Ερντογάν για την κλειστή πόλη. Άλλωστε, αυτά τα μηνύματα βρίσκουν αντίκτυπο στην εθνικιστική βάση της κυβερνητικής συμμαχίας στην Τουρκία. Ωστόσο, μέχρι στιγμής δεν έχουν κυκλοφορήσει πληροφορίες για το περιεχόμενο των πιθανών μηνυμάτων και κινήσεων του προέδρου για το όλο ζήτημα», σημειώνουν οι πηγές της εφημερίδας μας.

Σε αντίθεση με την περίπτωση της κλειστής πόλης, οι πηγές της «Κ» εκφράζουν μεγαλύτερη σιγουριά ως προς το νέο βήμα που θα πραγματοποιήσει ο ισχυρός πολιτικός άνδρας στο στρατιωτικό-στρατηγικό προσκήνιο της Κύπρου. Οι πηγές της εφημερίδας εστιάζουν στην περίπτωση του «Αεροδρομίου» του Λευκονοίκου και προειδοποιούν ότι είναι προ των πυλών η μετατροπή του σε στρατιωτικό αεροδρόμιο. Στη νέα αεροπορική βάση οι τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις θα εγκαταστήσουν μη επανδρωμένα ένοπλα και άοπλα αεροσκάφη. Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες, το τελευταίο διάστημα έχουν εντατικοποιηθεί οι προεργασίες και προετοιμασίες προς αυτήν την κατεύθυνση. Συγκεκριμένα, ξεκίνησε η ανακαίνιση της πίστας και των εγκαταστάσεων του «αεροδρομίου». Στην περιοχή αναμένεται επίσης, η εγκατάσταση στρατιωτικών συστημάτων που θα παρέχουν ασπίδα προστασίας στον στόλο μη επανδρωμένων αεροσκαφών της Τουρκίας.

Το πρώτο μη επανδρωμένο αεροσκάφος της Τουρκίας έφτασε στις 16 Δεκεμβρίου 2019 στο Λευκόνοικο ύστερα από ένα ταξίδι πέντε ωρών από τη βάση Νταλαμάν στα τουρκικά παράλια. Από εκείνη την περίοδο μέχρι σήμερα, τα τουρκικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη χρησιμοποιούν το Λευκόνοικο κυρίως για ανάγκες ανεφοδιασμού και υποστήριξης. Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες της «Κ», μετά τη νέα επίσκεψη του κ. Ερντογάν, αριθμός τουρκικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών θα εγκατασταθεί μόνιμα στο Λευκόνοικο. Ορισμένες πηγές, προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα, προβλέπουν ότι αυτήν την κίνηση της Άγκυρας θα ακολουθήσουν τα εγκαίνια της πολυσυζητημένης νέας ναυτικής βάσης στην Αμμόχωστο. Το νέο στρατιωτικό αεροδρόμιο και η νέα ναυτική βάση της Τουρκίας στα κατεχόμενα εκλαμβάνεται από τις τουρκικές πηγές ως ένα βήμα προς την κατεύθυνση της εντατικοποίησης και ενίσχυσης της στρατιωτικής παρουσίας της Τουρκίας στα βάθη της Ανατολικής Μεσογείου, κυρίως σε περιοχές για τις οποίες σήμερα δεν αρκεί η ακτίνα δράσης των τουρκικών «drones».

Η ανάπτυξη κουλτούρας πρόκληση για το ΓεΣΥ

Ο γενικός διευθυντής του ΟΑΥ Αθως Τσινωντίδης αξιολογεί την εφαρμογή του Σχεδίου Υγείας, τις αδυναμίες και τις προκλήσεις

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Θετικός είναι ο απολογισμός που γίνεται από πλευράς Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας στα δεύτερα γενέθλια εφαρμογής του ΓεΣΥ. Ο γενικός διευθυντής του ΟΑΥ Άθως Τσινωντίδης, στη συνέντευξή του στην «Κ», περιγράφει τις αλλαγές που έφερε στην υγεία το ΓεΣΥ, την αποδοχή που έτυχε από τους πολίτες, καθώς και τις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει στο μέλλον.

–Δύο χρόνια εφαρμογής ΓεΣΥ, ποια είναι η αξιολόγηση και ο απολογισμός που γίνεται;

–Αποτιμώντας τα δεδομένα μέχρι σήμερα, συμπεραίνεται ότι το ΓεΣΥ εξυπηρετεί το σύνολο του κυπριακού πληθυσμού και παρέχει ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας υγείας. Περαιτέρω, το σύνολο σχεδόν του δυναμικού στο τομέα της υγείας στην Κύπρο είναι σήμερα ενταγμένο στο ΓεΣΥ, παρέχοντας όχι μόνο μεγάλο αριθμό επιλογών στους δικαιούχους, αλλά ταυτόχρονα και όλες τις υπηρεσίες που καλύπτονται από το ΓεΣΥ. Οι αριθμοί των παρόχων που συμμετέχουν στο ΓεΣΥ αλλά και των δικαιούχων που έχουν εξυπηρετηθεί μέχρι σήμερα μιλούν από μόνοι τους. Ως εκ τούτου, μόνο ευχαριστημένοι θα μπορούσαμε να είμαστε για τον απολογισμό των δύο χρόνων.

–Κάποιοι, προέβλεπαν ότι το ΓεΣΥ δεν θα επιβιώσει. Μετά από δύο χρόνια τι απαντάτε;

–Το ΓεΣΥ επιβίωσε και ήρθε για να μείνει. Αντιλαμβάνομαι ότι η κάθε αλλαγή φοβίζει, πόσο μάλλον η αλλαγή που όχι μόνο αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες μεταρρυθμίσεις της κυπριακής κοινωνίας, αλλά και που αφορά το τόσο σημαντικό και συνάμα ευαίσθητο θέμα: την υγεία. Το αποτέλεσμα όμως είναι ενθαρρυντικό, το ΓεΣΥ έχει καταφέρει να διαψεύσει αυτούς τους φόβους. Εν μέσω των πιο δυσμενών συνθηκών που θα μπορούσε κανείς να φανταστεί, αυτών που έχει επιφέρει η πανδημία, όπως την υπερφόρτωση των ιατρικών πόρων, την οικονομική κρίση και τις συνθήκες διαβίωσης όλων των πολιτών, το ΓεΣΥ όχι μόνο δεν κατέρρευσε αλλά κατάφερε να εξασφαλίζει πρόσβαση των δικαιούχων σε υπηρεσίες φροντίδας υγείας και ταυτόχρονα να έχει κύριο και ουσιαστικό ρόλο στη διαχείριση της πανδημίας σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα.

–Στο κομμάτι των ιατρικών υπηρεσιών, το Σχέδιο Υγεία τι περισσότερο πρόσφερε;

–Κατ' αρχάς με την εφαρμογή του ΓεΣΥ παρέχεται πλέον ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας υγείας, από την πλειονότητα των επαγγελματιών της υγείας της Κύπρου, στο σύνολο και όχι μόνο του κυπριακού πληθυσμού. Με την εφαρμογή του ΓεΣΥ έχει καθιερωθεί η οργανωμένη πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, μέσω του θεσμού του Προσωπικού Ιατρού. Ο θεσμός του Προσωπικού Ιατρού έχει εφαρμοστεί σε πολλά άλλα συστήματα υγείας και έχει αποδειχθεί ότι συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών αλλά κυρίως στη βελτίωση της υγείας των δικαιούχων. Αυτό αναμένεται και για το δικό μας ΓεΣΥ εφόσον με την πάροδο του χρόνου και την ωρίμανσή του είναι σίγουρο ότι θα φέρει σημαντικά οφέλη στους δικαιούχους στο κράτος αλλά κυρίως στους ασθενείς. Μαζί με το ΓεΣΥ έχει εισαχθεί και ένα ολοκληρωμένο σύστημα πληροφορικής, το οποίο δίνει σε κάθε πάροχο υγείας πλήρη και ολοκληρωμένη εικόνα, ανά πάσα στιγμή της κατάστασης της υγείας του ασθενούς του, έχοντας με αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα να παρακολουθήσει και να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα την εξέλιξη της υγείας του. Την ίδια ώρα, ο ίδιος ο δικαιούχος έχει αποκτήσει πλήρη και λεπτομερή πρόσβαση στο δικό του ιατρικό ιστορικό αλλά και πληροφορίες για όλες τις υπηρεσίες που λαμβάνει όπως ιατρικές εκθέσεις, εργαστηριακές εξετάσεις, φάρμακα κ.ά.

Με το ΓεΣΥ μπορούμε πλέον να έχουμε μετρήσιμους δείκτες ποιότητας, αποτελεσματικότητας και χρήσης.

Ο Αθως Τσινωντίδης αναφέρει ότι προς το παρόν δεν προκύπτει ανάγκη αναπροσαρμογής των ασφαλιστικών εισφορών, ωστόσο, στο ερώτημα θα απαντήσει αναλογιστική μελέτη.

–Βάσει της εμπειρίας σας, ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που χρήζουν αντιμετώπισης;

–Η ανάπτυξη κουλτούρας, τόσο από τους ασθενείς όσο και από τους παρόχους, είναι κατά τη γνώμη μου η μεγαλύτερη πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει το ΓεΣΥ. Θεωρώ ότι επιβάλλεται ο καθένας από μας να αναπτύξει εκείνη την κουλτούρα, η οποία θα του επιτρέψει να συμπεριφέρεται πάντα με γνώμονα τη βιωσιμότητα και τη συνέχεια του ΓεΣΥ. Αν το καταφέρουμε αυτό παράλληλα θα αντιμετωπίσουμε τις οποιεσδήποτε άλλες προκλήσεις που, μεταξύ άλλων, είναι η κατάχρηση των υπηρεσιών και των οικονομικών πόρων του ΓεΣΥ και η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

–Ποια είναι η προσφορά του ΓεΣΥ στην αντιμετώπιση της πανδημίας;

–Η συμβολή του ΓεΣΥ ήταν αναμφίβολα καθοριστική για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Έδωσε πρόσβαση στον πληθυσμό της Κύπρου σε 550 και πλέον προσωπικούς γιατρούς και 170 και πλέον παιδιάτρους, οι οποίοι, ως το πρώτο σημείο επαφής, είχαν τη δυνατότητα να καθοδηγήσουν τους ασθενείς με COVID 2019 γρήγορα και αποτελεσματικά. Τόσο οι προσωπικοί γιατροί όσο και όλοι οι άλλοι πάροχοι του ΓεΣΥ διαδραμάτισαν σημαντικότατο ρόλο στην αποσυμφόρηση των δημόσιων υπηρεσιών υγείας, οι οποίες είχαν τον αποκλειστικό χειρισμό των περιστατικών των ασθενών με COVID 2019.

–Λαμβάνοντας υπόψη τα μηνύματα που παίρνετε, ο κόσμος αγκάλιασε το σχέδιο υγείας;

–Ο κόσμος αγκάλιασε το ΓεΣΥ από την πρώτη μέρα της έναρξής του όπου σε χρόνο ρεκόρ, για τα κυπριακά δεδομένα, εγγράφηκε και επέλεξε προσωπικό γιατρό. Οι αριθμοί που έχουν δοθεί στη δημοσιότητα αποδεικνύουν ότι το σύνολο του πληθυσμού είναι εγγεγραμμένο στο ΓεΣΥ και πέρα από το 90% έχει λάβει κάποιου είδους υπηρεσία.

–Ως ΟΑΥ, πώς περιγράφετε το μέλλον του ΓεΣΥ;

–Το ΓεΣΥ είναι μια μεγάλη κοινωνική κατάκτηση του Κύπριου πολίτη και πρέπει να διαφυλαχθεί και να υποστηριχτεί απ' όλους μας. Με το ΓεΣΥ, μπορούμε πλέον να έχουμε μετρήσιμους δείκτες ποιότητας, αποτελεσματικότητας και χρήσης και με αυτούς θα μπορέσουμε να βελτιώσουμε την παροχή φροντίδας υγείας τόσο με καθολική εφαρμογή πρωτοκόλλων και κλινικών κατευθυντήριων γραμμών, σε συνεργασία με τον ιατρικό κόσμο, όσο και με την εφαρμογή δεικτών ποιότητας. Εν κατακλείδι θα περιέγραφα το μέλλον λαμπρό με πολλές προκλήσεις!

–Στο οικονομικό σκέλος: Ποια είναι τα συμπεράσματα από τα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας του ΓεΣΥ;

–Η οικονομική κρίση, λόγω της πανδημίας, έχει επηρεάσει σημαντικά τα εισοδήματα του Ταμείου του ΓεΣΥ, κάτι που δεν θα μπορούσε να προβλεφθεί από καμιά αναλογιστική μελέτη. Εντούτοις, λόγω των εξοικονομήσεων που υπήρξαν στα πρώτα στάδια εφαρμογής του ΓεΣΥ, τους μηχανισμούς ελέγχου των δαπανών που εφαρμόζει ο Οργανισμός όπως τον μηχανισμό του σφαιρικού προϋπολογισμού, καθώς και τους ελέγχους για την καταπολέμηση της κατάχρησης καταφέραμε να κλείσουμε τα δύο έτη ενός οικονομικά βιώσιμου ΓεΣΥ. Αυτό θα πρέπει να συνεχίσουμε να κάνουμε, ώστε αυτά τα δύο έτη να επαναλαμβάνονται βελτιωμένα και στο μέλλον, διασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα και τη βελτίωση αυτής της μεγάλης μεταρρύθμισης που καταφέραμε.

–Έχουν βάση τα όσα λέγονται για αύξηση στα ποσοστά εισφορών του ΓεΣΥ;

–Προς το παρόν δεν διαφαίνεται μια τέτοια ανάγκη, ωστόσο, ο Οργανισμός συνεχώς αξιολογεί την κατάσταση, μέσω δικών του μοντέλων, καταγράφοντας τα αποτελέσματα που προκύπτουν. Επιπλέον, κατά το 2021 θα γίνει αναλογιστική μελέτη –η πρώτη μετά την εφαρμογή του ΓεΣΥ– η οποία θα έχει σκοπό να απαντήσει σε μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα αυτό το ερώτημα: Κατά πόσο το Σύστημα μπορεί να διατηρήσει το υφιστάμενο πακέτο ασφαλιστικής κάλυψης, διατηρώντας το ίδιο πλαίσιο χρηματοδότησης (ίδια ποσοστά εισφοράς και ποσά συμπληρωμών).

Εχουν πόνερα τα χρυσά διαβατήρια

Κομισιόν: Η Κύπρος παραβιάζει τη νομοθεσία εξετάζοντας τις εκκρεμούσες αιτήσεις

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Στην τελική της φάση μπαίνει η διαδικασία επί παραβάσει της Κομισιόν κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας αναφορικά με το πρόγραμμα πώλησης υπηκοοτήτων, με εκπρόσωπο της Κομισιόν να επισημαίνει γραπτώς στην «Κ» πως η εξέταση των αιτήσεων που εκκρεμούν παραβιάζει τη νομοθεσία της Ε.Ε. καθώς – ουσιαστικά– σημαίνει πως η Κύπρος συνεχίζει να παραχωρεί υπηκοότητες στη βάση ενός προγράμματος το οποίο κρίθηκε παράνομο.Η γραπτή δήλωση αποτελούσε απάντηση σε ερώτηση της «Κ» για το κατά πόσον η εξέταση αιτήσεων που είχαν υποβληθεί πριν από το τέλος του προγράμματος μπορεί να θεωρηθεί κομμάτι μιας διαδικασίας βαθμιαίας κατάργησής του, και κατά πόσο η εξέτασή τους μπορεί να θεωρηθεί παράνομη από τη στιγμή που η παραχώρηση υπηκοότητας δεν είναι εγγυημένη. «Πράγματι η Κύπρος κατάργησε το πρόγραμμά της και σταμάτησε να δέχεται νέες αιτήσεις στις 1 Νοεμβρίου 2020, όμως συνεχίζει ακόμα να εξετάζει εκκρεμούσες αιτήσεις», σημειώνεται στην γραπτή δήλωση.«Αυτό σημαίνει πως η Κύπρος συνεχίζει να εκδίδει νέες υπηκοότητες. Θεωρούμε πως η επεξεργασία αυτών των αιτήσεων παραβιάζει τη νομοθεσία της Ε.Ε.» προστίθεται.

> *Η εξέταση των αιτήσεων που εκκρεμούν παραβιάζει τη νομοθεσία της Ε.Ε., καθώς ουσιαστικά σημαίνει πως η Κύπρος συνεχίζει να παραχωρεί υπηκοότητες στη βάση ενός προγράμματος το οποίο κρίθηκε παράνομο, λέει στην «Κ» εκπρόσωπος της Κομισιόν.*

«Η Κομισιόν θα επανεξετάσει την κατάσταση εάν και εφόσον η Κύπρος δώσει τέλος στο σύνολο του σχεδίου», σημειώνεται. Στην απάντησή ξεκαθαρίζεται πως, όπως έχει ήδη ανακοινωθεί, «η Κύπρος έχει δύο μήνες για να απαντήσει».

Υπενθυμίζεται πως την Τετάρτη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη στην Κυπριακή Δημοκρατία, ενημερώνοντάς την πως η κατάργηση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος στην προηγούμενη του μορφή δεν απαντά στα όσα καταγράφονται στην προειδοποιητική επιστολή που εστάλη τον Οκτώβριο του 2020. Όπως τόνισε η Κομισιόν την Τετάρτη, η λειτουργία τέτοιων προγραμμάτων δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις βάσει της «αρχής της καλόπιστης συνεργασίας». Αυτό σημαίνει πως η παραχώρηση υπηκοοτήτων έναντι χρηματικού ποσού, χωρίς δεσμούς με τη χώρα και χωρίς αξιόπιστους ελέγχους, δημιουργεί κίνδυνο ξεπλύματος βρώμικου χρήματος ή άλλων εγκληματικών ενεργειών και στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε., λόγω του ότι ο κάθε νέος πολίτης δικαιούται ελεύθερης διακίνησης. Εάν μετά από δύο μήνες η Κομισιόν κρίνει πως η Κύπρος δεν έχει συμμορφωθεί, μπορεί να προωθήσει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ε.Ε. όπου η χώρα μπορεί να κληθεί να πληρώσει σοβαρά πρόστιμα. Παράλληλα, δεν αποκλείεται μελλοντικά οι ανησυχίες για την τήρηση του κράτους δικαίου στην Κύπρο να πλήξουν περαιτέρω την αξιοπιστία της Κύπρου στις Βρυξέλλες, όπου δεν είναι μυστικό πως η χώρα θεωρείται προβληματικός εταίρος (αν και σίγουρα όχι στο επίπεδο άλλων χωρών). Ήδη η φήμη της χώρας πλήττεται όσο το ζήτημα χρονίζει, ειδικά μετά τις αποκαλύψεις του Al Jazeera.

Δεν αποκλείεται μελλοντικά οι ανησυχίες για την τήρηση του κράτους δικαίου στην Κύπρο να πλήξουν περεταίρω την αξιοπιστία της Κύπρου στις Βρυξέλλες, όπου δεν είναι μυστικό πως η χώρα θεωρείται προβληματικός εταίρος.

«Μήνυμα και για άλλες χώρες»

Σε ανακοίνωσή της η ΜΚΟ Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International) επικροτεί την απόφαση της Κομισιόν, αναφέροντας χαρακτηριστικά πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «δείχνει τα δόντια της», και προσθέτει πως η ενέργεια της Κομισιόν «θα πρέπει να στέλνει ισχυρό μήνυμα και σε άλλες χώρες με παρόμοια επικίνδυνα προγράμματα». Κάλεσε παράλληλα την Ε.Ε. να απαγορεύσει και τα προγράμματα παραχώρησης άδειας διαμονής έναντι επενδύσεων. Σε δήλωσή της η ειδική ερευνήτρια του οργανισμού για θέματα «βρώμικου χρήματος» Μάιρα Μαρτίνι, εξέφρασε την ικανοποίηση της Διεθνούς Διαφάνειας για το ότι «η Κομισιόν παραμένει σταθερή στη θέση της και σκοπεύει να απαγορεύσει την πώληση υπηκοοτήτων στην Ε.Ε. μετά από χρόνια διαφθοράς και κατάχρησης» αυτών των προγραμμάτων.«Η Κομισιόν –ορθά– δεν φαίνεται να πείστηκε από την απόφαση της κυπριακής κυβέρνησης να αναστείλει το πρόγραμμα και της μαλτέζικης κυβέρνησης να αλλάξει το branding του προγράμματός της», τόνισε η κ. Μαρτίνι. «Τα παραθυράκια στα προγράμματα χρυσής βίζας και χρυσών διαβατηρίων των κρατών μελών ουσιαστικά έγιναν η πίσω πόρτα για την είσοδο των διεφθαρμένων και των χρημάτων τους στην Ε.Ε. Οι διακοσμητικές αλλαγές δεν έλυσαν το πρόβλημα και η κατάχρηση συνεχίστηκε», πρόσθεσε.

Παράβαση με ιστορία

Αυτό ωστόσο που προκύπτει από την απάντηση στις ερωτήσεις της «Κ» είναι πως η Κύπρος μπορεί εύκολα να δώσει τέλος στη νομική διαδικασία εναντίον της, με το να ενημερώσει την Κομισιόν πως δεν εξετάζει πλέον αιτήσεις που κατατέθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος που κρίθηκε πως παραβιάζει τις συνθήκες της Ε.Ε. Οι Βρυξέλλες προσεγγίζουν το θέμα με ιδιαίτερη ένταση, όπως φάνηκε και στο λεκτικό της ανακοίνωσης την Τετάρτη με την οποία η Κομισιόν καλεί την Κύπρο και τη Μάλτα «να σταματήσουν να "πωλούν" την ιθαγένεια της Ε.Ε.».Έχουν περάσει άλλωστε πλέον πέρα από δύο χρόνια από τότε που η Ευρωπαϊκή Ένωση άρχισε να προειδοποιεί για το θέμα τον Δεκέμβριο του 2018, αλλά και από την έκθεση της Κομισιόν για τους κινδύνους που προκαλεί η πρακτική των χρυσών διαβατηρίων τον Ιανουάριο του 2019 (εστιάζοντας τότε στην Κύπρο, τη Βουλγαρία και τη Μάλτα).

Η απάντηση του προέδρου Αναστασιάδη για στοχοποίηση της Κύπρου, σε αντίθεση με τη Μάλτα και τη Βουλγαρία που έσπευσαν να ανταποκριθούν, επιδείνωσαν το κλίμα εις βάρος της Κύπρου, τη στιγμή μάλιστα που η κυβέρνηση προσπαθούσε να επιδιορθώσει τα κριτήρια και βρισκόταν σε διάλογο με την Κομισιόν για θέματα ξεπλύματος.Είχαν ακολουθήσει το μη δεσμευτικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο κάλεσε όλα τα κράτη μέλη να δώσουν τέλος όχι μόνο στα προγράμματα παραχώρησης υπηκοοτήτων, αλλά και παραχώρησης βίζας (θέση την οποία η Κομισιόν δεν υιοθετεί), αλλά και η αναφορά της προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν στην Ολομέλεια πως «οι ευρωπαϊκές αξίες δεν πωλούνται».

Η Βουλγαρία και η Μάλτα είχαν καταργήσει τα προγράμματά τους, ωστόσο η Μάλτα λαμβάνει τώρα νέα προειδοποιητική επιστολή (το προηγούμενο στάδιο της διαδικασίας) λόγω της δημιουργίας νέου προγράμματος. Σε επίσημη ανακοίνωσή του το Υπουργείο Εσωτερικών περιορίστηκε να αναφέρει πως μελετά την αιτιολογημένη γνώμη της Κομισιόν και το θέμα «τυγχάνει χειρισμού από τη Νομική Υπηρεσία, η οποία σε συνεργασία με ξένους εμπειρογνώμονες, θα απαντήσει εντός της δίμηνης προθεσμίας που δόθηκε».Η «Κ» επιχείρησε να ζητήσει σχόλιο από το Υπουργείο Εσωτερικών για το πώς απαντά στη θέση πως η εξέταση των αιτήσεων που εκκρεμούν αποτελεί παραβίαση, ωστόσο δεν υπήρξε απάντηση.

Παράνομες οι εκκρεμούσες

Σχολιάζοντας την ανακοίνωση της Κομισιόν στην «Κ», ο ευρωβουλευτής των Πρασίνων Σβεν Γκίγκολντ επεσήμανε πως η θέση πως πρέπει να ολοκληρωθούν παλιές αιτήσεις ενός προγράμματος που έχει κριθεί παράνομο δεν μπορεί να σταθεί λογικά.Η πρακτική της παραχώρησης διαβατηρίων είναι παράνομη, ως εκ τούτου δεν δικαιολογείται συνέχιση εξέτασης των αιτήσεων που εκκρεμούν, τόνισε.«Αν πιάσεις έναν κλέφτη επί το έργον, να έχει κλέψει τρία αντικείμενα αλλά να μην έχει τελειώσει, του επιτρέπεις να προχωρήσει και με το τέταρτο;» διερωτήθηκε χαρακτηριστικά. Ο Γερμανός ευρωβουλευτής έχει διαχρονικά αναδείξει το θέμα των χρυσών διαβατηρίων και αδειών διαμονής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καταγγέλλοντας και το γεγονός πως και μεγάλες χώρες ακολουθούν αυτή την πρακτική. Επέκρινε την πρακτική της επικέντρωσης στη Μάλτα και την Κύπρο τη στιγμή που και άλλες χώρες πωλούν ακόμα άδειες διαμονής, φέρνοντας ως παραδείγματα την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ελλάδα. Όπως είπε, και η παραχώρηση άδειας διαμονής ενέχει κινδύνους καθώς σε αρκετές χώρες μπορεί να οδηγήσει στην πολιτογράφηση σε μερικά χρόνια.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΑΝΝΑΣ ΚΟΥΚΙΔΗ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ**

Παγκόσμιος Εταιρικός Φόρος, είναι εφικτός;

Ενώ οι χώρες της ομάδας του G7 (δηλαδή των επτά μεγαλύτερων οικονομιών του πλανήτη μας) χαιρέτισαν την πρόταση του Αμερικανού πρόεδρου Τζο Μπάιντεν για μια ενιαία παγκόσμια εταιρική φορολογία της τάξης του 15%, πολλές αμφιβολίες συνεχίζουν να υπάρχουν αν μια τέτοια πρόταση είναι όντως εφικτό να προχωρήσει προς αποτελεσματική εφαρμογή.

Πρωτοστάτες στην προσπάθεια για αποφυγή μιας τέτοιου είδους φορολογίας είναι οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρά την προφορική στήριξη που έδωσαν στο αμερικανικό σχέδιο, το Βερολίνο και το Παρίσι, πολλοί από τους υπόλοιπους 27 εταίρους δεν βλέπουν με καλό μάτι μια τέτοια πρωτοβουλία, η οποία, μεταξύ άλλων, αναμένεται ότι θα βλάψει σε πρώτο λόγο την Ιρλανδία, την Ουγγαρία και την Κύπρο –χώρες που βασίζουν το οικονομικό τους μοντέλο στη χαμηλή εταιρική φορολογία, προς προσέλκυση ίδρυσης εγκαταστάσεων και γραφείων μεγάλων εταιρειών (βλ. Facebook, Google). Ταυτόχρονα, η ίδια αρνητική προσέγγιση αναμένεται να κατακλύσει σταδιακά και πολλές από τις υπόλοιπες κυβερνήσεις της Ε.Ε., όσο οι τεχνικές λεπτομέρειες του σχεδίου φορολογίας γίνονται περισσότερο αντιληπτές.

Ας σημειωθεί ότι πέραν της συνάντησης της διευρυμένης ομάδας των μεγάλων οικονομιών, του G20, τον Ιούλιο, για επικύρωση της αμερικανικής πρότασης, οι διεργασίες προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να συνεχιστούν στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (οι Βρυξέλλες δεν έχουν καμία δικαιοδοσία να επιβάλουν ενιαίο φορολογικό σύστημα στα κράτη-μέλη, έτσι κι αλλιώς), ενώ, ταυτόχρονα, θα γίνονται και άλλες διαπραγματεύσεις υπό την αιγίδα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD). Όταν καταλαγιάσει η σκόνη των εντυπώσεων, θα πρέπει να έχουν συμφωνήσει στις γενικές παραμέτρους της πρότασης αυτής γύρω στις 139 χώρες. Χώρες με διαφορετικά μοντέλα οικονομικής ανάπτυξης, διαφορετικές προτεραιότητες και διαφορετικά εμπορικά και οικονομικά συμφέροντα.

Ενώ οι Αμερικανοί διατείνονται ότι ένας παγκόσμιος εταιρικός φόρος θα αποτελέσει ορόσημο για την επιστροφή του διεθνούς γίγνεσθαι στην πολυμέρεια (κάτι που αναμενόταν να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος στον αναχηματισμό και εφαρμογή της εξωτερικής πολιτικής και οικονομικής διπλωματίας των ΗΠΑ υπό τη διακυβέρνηση Μπάιντεν), αυτό που κυνικά επισημαίνεται από πολλούς αναλυτές είναι ότι ουσιαστικά τα μεγάλα ψάρια αποφάσισαν να στερήσουν από τα μικρότερα ψάρια την τροφή τους. Σκοπεύουν πλέον να μοιράσουν μεταξύ τους την πίτα της φορολογίας των κερδών των πολυεθνικών, οι οποίες κατάφερναν να αποφεύγουν μέχρι σήμερα την υψηλή φορολογία των πιο ανεπτυγμένων οικονομιών, καταφεύγοντας εκεί όπου η φορολογία ήταν χαμηλότερη, αφού πλήρωναν εταιρικό φόρο μόνο στη χώρα όπου είχαν επίσημη φυσική παρουσία (π.χ. στα Νησιά Κέιμαν, στην Ελβετία, στο Λουξεμβούργο). Αυτό που προτείνεται τώρα είναι οι εταιρείες να πληρώνουν εταιρικό φόρο στις χώρες όπου πωλούν προϊόντα και υπηρεσίες, κάτι που δεν έχει ξανασυμβεί ποτέ μέχρι σήμερα στην ιστορία της παγκόσμιας οικονομίας.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που θέτει η Ουάσινγκτον, σήμερα η οικονομία των ΗΠΑ δεν λαμβάνει παρά το 1% του ΑΕΠ της από εταιρικά έσοδα, κάτι που πρέπει οπωσδήποτε να αλλάξει, για να μπορέσει να γίνει αναδιανομή του πλούτου της χώρας, μέσα από τα φορολογούμενα υπερκέρδη των πολυεθνικών, προς τις τσέπες των χαμηλότερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων για βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου. Το πού αφήνει όμως αυτό τις μικρές οικονομίες του πλανήτη, που λειτουργούσαν μέχρι τώρα ως φορολογικοί παράδεισοι για πολλούς οικονομικούς γίγαντες, παραμένει μια άλλη ιστορία.

Η Άννα Κουκκίδη-Προκοπίου είναι ανώτερη επιστημονική συνεργάτιδα στο Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Χωρίς δικλίδες ασφαλείας το Πρόγραμμα

Το πόρισμα για τις πολιτογραφήσεις μπορεί να οδηγήσει σε τιμωρία των υπευθύνων, λέει ο βοηθός γεν. ελεγκτής Κυριάκος Κυριάκου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Την ευχή όπως το πόρισμα τύχει της καλύτερης αξιοποίησης εκφράζει ο βοηθός γενικός ελεγκτής και μέλος της Ερευνητικής Επιτροπής Κυριάκος Κυριάκου στη συνέντευξή του στην «Κ».

Στον απόηχο της ολοκλήρωσης του έργου της Ερευνητικής Επιτροπής για τις πολιτογραφήσεις, το μέλος της και βοηθός γενικός ελεγκτής μιλάει στην «Κ». Ο Κυριάκος Κυριάκου ακτινογραφεί το ερευνητικό κομμάτι εκφράζοντας την άποψη πως αυτό δίνει την πλήρη εικόνα. Με νόημα εκφράζει την ευχή αυτό να μην αμφισβητηθεί, ενώ απαντά στο κατά πόσο η συμμετοχή του στην Ερευνητική Επιτροπή τον έφερε σε δύσκολη θέση σε σχέση με τη θέση που κατέχει στην Ελεγκτική Υπηρεσία.

–Τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές έρευνες από Επιτροπές, οι οποίες ωστόσο έμειναν στις διαπιστώσεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση πιστεύετε ότι θα συμβεί κάτι διαφορετικό;

–Αυτό που επισημαίνετε είναι όντως μια πραγματικότητα. Πορίσματα προηγούμενων Ερευνητικών Επιτροπών δεν αξιοποιήθηκαν όπως θα έπρεπε. Όσον αφορά το συγκεκριμένο πόρισμα των 6.000 σελίδων, ευελπιστώ ότι θα τύχει κατάλληλης αξιοποίησης και ότι δεν θα καταλήξει στα συρτάρια κάποιου κυβερνητικού αρχείου.

–Στην περίπτωση των πολιτογραφήσεων το πόρισμα μπορεί να οδηγήσει τους υπευθύνους ενώπιον της δικαιοσύνης;

–Η Ερευνητική Επιτροπή, μέσα από το πόρισμά της, έχει εντοπίσει ενδεχόμενα ποινικά και πειθαρχικά αδικήματα, καθώς και άλλες ευθύνες, όπως φαίνεται και από την ενδιάμεση έκθεση που έχει ήδη δημοσιοποιηθεί. Ενώπιον της δικαιοσύνης, δηλαδή δικαστηρίου, οδηγούνται μόνο άτομα που έχουν διαπράξει ποινικά αδικήματα.

–Με βάση τα ευρήματά σας μπορείτε να ιεραρχήσετε τις ευθύνες που έχετε εντοπίσει;

–Κάποιος θα έλεγε ότι τα πιο σοβαρά αδικήματα είναι τα ποινικά, αφού σε περίπτωση καταδίκης, οι υπεύθυνοι θα βρεθούν αντιμέτωποι ακόμη και με ποινή φυλάκισης. Όμως, όπως συμβαίνει σε σχεδόν όλες τις περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώνονται σοβαρά λάθη, υπάρχει ένας συνδυασμός αιτιών και υπευθύνων. Υπάρχουν ενδεχόμενες ποινικές, πειθαρχικές, δεοντολογικές και πολιτικές ευθύνες. Όλες είναι σημαντικές, αφού οι εμπλεκόμενοι που φέρουν αυτές τις ευθύνες συνέβαλαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην κατάργηση του προγράμματος.

–Τελικά τι ήταν αυτό που οδήγησε το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα (ΚΕΠ) στην κατάρρευση και την Κύπρο να συνεχίζει να είναι υπόλογη διεθνώς;

–Το ΚΕΠ δημιουργήθηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το 2007, στην βάση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου του 2002. Διαβάζοντας το σχετικό άρθρο του Νόμου, αυτό που κάνει ιδιαίτερη εντύπωση είναι το πόσο συνοπτικές ήταν οι πρόνοιές του, αφού αποτελούνταν από μόνο δύο προτάσεις. Δεν υπήρχαν ασφαλιστικές δικλίδες και δεν υπήρχαν καθόλου Κανονισμοί. Στη βάση αυτού του ανεπαρκούς νομικού πλαισίου, δινόταν η εξουσία στο Υπουργικό Συμβούλιο να πολιτογραφεί αλλοδαπούς επενδυτές «υπό όρους ως ήθελε καθορίσει», αυτή ήταν η ακριβής φράση στον Νόμο. Έχοντας αυτή την εξουσία, νόμιμα, από τη Βουλή, τα Υπουργικά Συμβούλια, όπως είναι γνωστό, προχώρησαν σε μαζικές πολιτογραφήσεις χιλιάδων αλλοδαπών επενδυτών. Επίσης, οι έλεγχοι των αιτήσεων εκ μέρους είτε του Υπουργείου είτε των άλλων εμπλεκομένων δεν ήταν πάντα οι κατάλληλοι. Ορισμένοι πάροχοι υπηρεσιών, όπως δικηγορικά και ελεγκτικά γραφεία, αλλά και ορισμένες εταιρείες ανάπτυξης γης, φαίνεται να είχαν εκμεταλλευτεί προς όφελός τους το πρόγραμμα, ενώ σε διάφορες περιπτώσεις τράπεζες δεν φαίνεται να άσκησαν όπως έπρεπε τον νενομισμένο έλεγχο για να εξακριβώσουν ότι τα χρήματα των επενδυτών δεν ήταν προϊόν ξεπλύματος παράνομου χρήματος.

> *Ορισμένοι πάροχοι υπηρεσιών, όπως δικηγορικά και ελεγκτικά γραφεία, αλλά και ορισμένες εταιρείες ανάπτυξης γης, φαίνεται να είχαν εκμεταλλευτεί προς όφελός τους το πρόγραμμα.*

–Θα μπορούσε να είχε αποτραπεί η κατάληξη που είχε το ΚΕΠ;

–Ασφαλώς και θα μπορούσε, αν οι θεσμοί ασκούσαν τις εξουσίες τους κατά τρόπο ορθό ή εάν ελάμβαναν διορθωτικά μέτρα έγκαιρα.

> *Στη βάση ενός ανεπαρκούς νομικού πλαισίου, δινόταν η εξουσία στο Υπουργικό Συμβούλιο να πολιτογραφεί αλλοδαπούς επενδυτές «υπό όρους ως ήθελε καθορίσει».*

–Από τα όσα έχετε ακούσει μέχρι σήμερα τι εντύπωση έχετε σχηματίσει για το ΚΕΠ;

–Το ΚΕΠ ήταν ένα χρήσιμο πρόγραμμα για την οικονομία, ιδίως τον καιρό που η Κύπρος είχε ανάγκη από επενδύσεις, και θα ήταν επωφελές, νοουμένου ότι ήταν ορθά δομημένο. Προσωπικά θεωρώ ότι το ΚΕΠ θα έπρεπε να απευθυνόταν μόνο σε μεγάλους επενδυτές, που είχαν πραγματικούς δεσμούς με την Κύπρο, όπως επιχειρηματίες που επιθυμούσαν να μεταφέρουν τα κεντρικά τους γραφεία, τα Headquarters τους, στην Κύπρο, όπως για παράδειγμα η Wargaming, καθώς και σε επενδυτές που ενδιαφέρονταν να δημιουργήσουν μεγάλα projects όπως το καζίνο στη Λεμεσό και τη μαρίνα στην Αγία Νάπα. Δυστυχώς, με όλα όσα συνέβησαν, η φήμη της Κύπρου ως επενδυτικού προορισμού έχει πληγεί, ενώ θα τολμούσα να προσθέσω στα πλέον αρνητικά, με μακροχρόνιες ίσως επιπτώσεις, τη δημιουργία ασυνήθιστα ψηλών κτηρίων παραλιακά, με όλες τις συνεπαγόμενες περιβαλλοντικές συνέπειες.

–Στην περίπτωση των πολιτικών προσώπων που λάμβαναν αποφάσεις για πολιτογραφήσεις προσώπων που κρίνονται παράνομες, εξηγήστε μας γιατί δεν προκύπτουν ποινικές ευθύνες παρά μόνο πολιτικές;

–Δεν είμαι νομικός, αλλά εξ όσων γνωρίζω, γενικά, ποινική ευθύνη προκύπτει όταν υπάρξει παρανομία για την οποία προβλέπεται σχετική ποινή στον Νόμο. Το συγκεκριμένο θέμα θα το κρίνει ο αρμόδιος, που είναι ο γενικός εισαγγελέας. Το καθήκον της Επιτροπής, σύμφωνα με τους όρους εντολής της, ήταν να ερευνήσει και να θέσει όλα τα γεγονότα ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, και αυτό το έχουμε πράξει στο ακέραιο.

–Με βάση το πόρισμα, οι ποινικές ευθύνες που έχουν εντοπιστεί ποιους αφορούν;

–Αυτό θα το αποφασίσει ο αρμόδιος, που είναι ο γενικός εισαγγελέας.

–Εξετάσατε το ΚΕΠ από συστάσεώς του. Θεωρείτε πως οι έρευνες έριξαν άπλετο φως, εντόπισαν όλους τους υπευθύνους;

–Μέσα στους εννέα μήνες, που ήταν η μέγιστη περίοδος που είχε στη διάθεσή της, η Ερευνητική Επιτροπή έχει επιτελέσει ένα τεράστιο έργο και έχει ερευνήσει με τη βοήθεια των συνεργατών της, όλες τις 6.779 κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις από το 2007 που ξεκίνησε το ΚΕΠ μέχρι τις 17/08/2020. Στο πλαίσιο του διαθέσιμου χρόνου των εννέα μηνών, θεωρώ ότι έχουμε ετοιμάσει και υποβάλει ένα ολοκληρωμένο πόρισμα. Τα ευρήματα και συμπεράσματα της Επιτροπής είναι πολλά και σημαντικά, και είναι ομόφωνα.

–Γιατί στο τελικό πόρισμα η Επιτροπή προχώρησε σε προσθήκη ειδικού κεφαλαίου για τη Νομική Υπηρεσία;

–Η δομή της έκθεσης είχε αποφασιστεί, ομόφωνα, από την Ερευνητική Επιτροπή εξ αρχής. Εκ των πραγμάτων στην ενδιάμεση έκθεση δεν μπορούσαν να συμπεριληφθούν όλα τα κεφάλαια.

Να μην αμφισβητηθεί το πόρισμα

–Ο ρόλος της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στον έλεγχο των πολιτογραφήσεων πώς κρίνεται από την Επιτροπή;

–Η Επιτροπή αναφέρθηκε στον ρόλο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, όπως και της Νομικής Υπηρεσίας, καθώς και άλλων εμπλεκομένων, και κατάθεσε τα ευρήματά της στην τελική έκθεσή της. Για περισσότερα θα πρέπει να αναμένετε τη δημοσιοποίηση της τελικής έκθεσης.

–Η θέση που έχετε στην Ελεγκτική Υπηρεσία, σε συνάρτηση με τη συμμετοχή σας στην Ερευνητική Επιτροπή, νιώσατε κάποιες στιγμές να σας φέρνει σε δύσκολη θέση;

–Οφείλω να ομολογήσω ότι δεν συνέβη κάτι τέτοιο, λόγω του ότι εγώ πάντα προσπαθώ να λειτουργώ με επαγγελματισμό και αμεροληψία. Ήταν δύο διαφορετικοί ρόλοι που έτρεχαν παράλληλα. Η δυσκολία στο να υπηρετώ ταυτόχρονα στην Ελεγκτική Υπηρεσία και στην Ερευνητική Επιτροπή προέκυπτε από το τεράστιο έργο και τις σημαντικές ευθύνες που ανέλαβα ως μέλος της Επιτροπής, επιπρόσθετα με τα καθήκοντα της θέσης μου στην Ελεγκτική Υπηρεσία, τα οποία διατήρησα στο ακέραιο καθ' όλη τη διάρκεια των εννέα μηνών που λειτουργούσε η Επιτροπή. Για να αντεπεξέλθω, εργαζόμουν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, κυριολεκτικά πολλές ώρες καθημερινά.

–Πώς σχολιάζετε τις αντιδράσεις για το πόρισμα;

–Χαίρομαι που το πόρισμα έχει τύχει ευρείας αποδοχής, ακόμη και από άτομα που είχαν επικρίνει τα μέλη της Επιτροπής και είχαν εκφράσει προκαταβολικά αμφιβολίες για το έργο μας. Το πόρισμα στηρίζεται σε γεγονότα και είναι πλήρως τεκμηριωμένο, και ελπίζω ότι δεν θα αμφισβητηθούν πλέον αδικαιολόγητα, για οποιονδήποτε λόγο, είτε η αξιοπιστία του, είτε τα ίδια τα μέλη της Επιτροπής. Πραγματικά θέλω να πιστεύω ότι το συγκεκριμένο πόρισμα θα αξιοποιηθεί δεόντως.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Ναι, υπήρξαμε ρομαντικοί

Το 2016, βλέποντας την περαιτέρω υποχώρηση του προοδευτικού πόλου, πέντε άνθρωποι κάτω των 35 και χωρίς καμία οργανική ή άλλη σχέση με το ΑΚΕΛ, αποφασίσαμε να σηκώσουμε ένα βάρος που δεν μας αναλογούσε, σε μια προσπάθεια να ακουστεί η φωνή μας, που άλλως πως δεν υπήρχε τρόπος να διαπεράσει τις κλειστές πόρτες. Έτσι λίγα 24ωρα μετά τις βουλευτικές του 2016, δημιουργήσαμε τη δημόσια σελίδα #AKEListen, όπου ο καθένας μπορούσε να διατυπώσει ελεύθερα τις απόψεις του, δίνοντας έτσι ένα δημοκρατικό βήμα στον κόσμο της Αριστεράς που αγανακτισμένος εγκατέλειπε μαζικά τις ξεπερασμένες νοοτροπίες του «μιλώ εκεί που πρέπει».Την ίδια ώρα, το κάθε στέλεχος του ΑΚΕΛ είχε τη δυνατότητα να υπεραμυνθεί των αποφάσεων του κόμματος και να συνεισφέρει σε ένα γόνιμο διάλογο. Μέσα σε λίγες ώρες λειτουργίας, η σελίδα κατάφερε να συγκεντρώσει μερικές δεκάδες ποστ, πέραν των χιλίων μελών και χιλιάδες viewers. Ο κόσμος ζητούσε να ακουστεί. Φίλοι του κόμματος, μέλη, προοδευτικές φωνές, εξωκοινοβουλευτική αριστερά. Η εποχή που περίμενε κανείς τη σειρά του να τοποθετηθεί σε Κομματικές Ομάδες Βάσης, για να καταγραφεί η άποψή του σε μια κόλλα χαρτί που ήταν αμφίβολο αν θα έφτανε ποτέ «εκεί που πρέπει», είχε παρέλθει, πολύ πριν το 2016.

Προτείναμε βαθιές τομές, κυρίως στον τρόπο λειτουργίας του ΑΚΕΛ και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ζητήσαμε δημοκρατία, διαφάνεια, εκσυγχρονισμό των παλαιωμένων δομών και χρήση του διαδικτύου για συμμετοχή των φίλων του κόμματος. Στόχος ήταν να καταγράφεται δημόσια και ανοικτά ο παλμός του κόσμου, να διασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή της ίδιας της κοινωνίας στις πολιτικές ζυμώσεις. Στην αρχή δεχτήκαμε πόλεμο, επιθέσεις, ύβρεις. Το ίδιο το κόμμα, βλέποντας την αυξανόμενη ροπή για δημόσιες τοποθετήσεις, αποφάσισε –ανταγωνιστικά–να ανοίξει ηλεκτρονική δίοδο επικοινωνίας. Όμως η ετεροχρονισμένη oneway κομματική δίοδος και πάλι δεν ήταν αρκετή για να απορροφήσει τους κραδασμούς του εκλογικού αποτελέσματος. Ενώ πέρασαν μήνες, ο θόρυβος δεν έλεγε να κοπάσει, μέχρι που ο ίδιος ο γ.γ. Άντρος Κυπριανού –προς τιμή του–μας κάλεσε στο γραφείο του για μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση των διαφόρων ζητημάτων που είχαν σχολιαστεί δημόσια στη σελίδα. Εκεί ήταν η πρώτη φορά που αντιλήφθηκα, ότι τα προβλήματα δεν αφορούν μόνο τον γενικό γραμματέα, μάλιστα τα πλείστα, τον ξεπερνούν. Η ατολμία δεκαετιών για αποφασιστικές τομές και διεξοδικες λύσεις, οι λανθασμένες πρακτικές, οι αστοχίες της πενταετίας, διόγκωσαν τα προβλήματα, τα οποία εκτιμώ ότι ξεπερνούν ολόκληρη την ηγεσία του κόμματος και αυτήν ακόμα την Κεντρική Επιτροπή. Το κόμμα βρίσκεται στο σημείο όπου ενώ μπορεί να (αντι)πολιτεύεται για τα σωστά πράγματα, οι ψηφοφόροι δεν πιστεύουν ούτε ελπίζουν ότι μπορεί να πράξει τα πράγματα σωστά.

> *Η ατολμία δεκαετιών για αποφασιστικές τομές και διεξοδικες λύσεις, οι λανθασμένες πρακτικές, οι αστοχίες της πενταετίας, διόγκωσαν τα προβλήματα, τα οποία εκτιμώ ότι ξεπερνούν ολόκληρη την ηγεσία του ΑΚΕΛ και αυτήν ακόμα την Κεντρική Επιτροπή.*

Και να 'μαστε πάλι εδώ, μπροστά στο ίδιο σκηνικό. Παρόμοιες κριτικές, πανομοιότυπες προτάσεις, ο κόσμος να ωρύεται στα ΜΚΔ και ξανά η αναποτελεσματική one way διέξοδος αποσυμπίεσης. Πέντε χρόνια αργότερα, το ΑΚΕΛ βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση. Αντί η εποικοδομητική κριτική να επιφέρει ένα ηχηρό άνοιγμα του κόμματος, εν τέλει οδήγησε σε νέα περιχαράκωση. Κι έτσι σιγά σιγά, χάνεται κι ο πυρήνας των ψηφοφόρων. Αν η εκλογή της Κεντρικής Επιτροπής και του γ.γ. απευθείας από τα μέλη/φίλους του κόμματος ήταν τότε μια τολμηρή πρόταση, σήμερα μάλλον από μόνη της δεν είναι αρκετή. Απαιτείται τολμηρό άνοιγμα και δομικές αλλαγές. Επιβάλλεται η παραγωγή πολιτικής με το βλέμμα στο αύριο, που να μπορεί να εμπνεύσει και να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών, ότι το κόμμα μπορεί να κυβερνήσει και να σηκώσει τη χώρα στους ώμους του.Ίσως να ήρθε η ώρα να διεκδικήσει την ανώτατη ηγεσία η επόμενη γενιά, με πρόγραμμα που θα τεθεί υπό την κρίση της ψήφου των μελών και φίλων.

Ξέρω, σε κανέναν μας δεν αρέσει η κριτική. Πολλοί μάλιστα θα προτάξουν τον κομματικό πατριωτισμό, και θα κουνήσουν για ακόμη μία φορά το δάχτυλο, ωσάν να έχει υποχρέωση ο μέσος ψηφοφόρος να ψηφίζει το ΑΚΕΛ. Όμως ο κόσμος που παρακολουθεί απογοητευμένος, η μετριοπαθής προοδευτική και άστεγη πτέρυγα της κοινωνίας, βάζει πάνω απ' όλα την Κύπρο. Άλλωστε με τούτη την έγνοια απαιτήσαμε τότε αλλαγές στο κόμμα, ώστε να υπηρετήσει την Κύπρο και τους πολίτες της. Σήμερα με την οριστική επικράτηση του λαϊκισμού, της ξενοφοβίας και του συντηρητισμού δεν υπάρχει ο χωροχρόνος για νέα κριτική. Δεν υπάρχει καν η πολυτέλεια για μακρόσυρτες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Η δημόσια διαβούλευση έγινε απο το 2016, πολλές φορές.«Παραείστε ρομαντικοί. Δεν είναι το ΑΚΕΛ, αλλά εντελώς ένα άλλο κόμμα, αυτό που περιγράφετε στα ποστ σας», μου έγραψε ένας φίλος τότε, τις πρώτες δύσκολες εκείνες μέρες της σελίδας. Σήμερα πια, δεν ξέρω ούτε είναι δική μου δουλειά αν το ΑΚΕΛ θα πρέπει να γίνει «άλλο» κόμμα. Είναι καθαρά ζήτημα της νέας ηγεσίας, αν θα καταφέρει πλέον να περάσει το όραμά της στον ψηφοφόρο κι όχι ο ψηφοφόρος στην ηγεσία.Το μόνο σίγουρο, είναι πως δεν μπορεί να συνεχίσει να πορεύεται, ως το κόμμα που ήταν μέχρι χθες.

Ο ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Θα επιδιώξουμε συνεργασίες ενόψει προεδρικών εκλογών

Εχω άποψη για αλλαγές και για τον τρόπο λειτουργίας του ΑΚΕΛ που θα καταθέσω στο εκλογικό συνέδριο

Η διαδοχολογία όντως καλά κρατεί και είναι ομολογουμένως «πιασάρικο» θέμα. Η εκλογή όμως του γ.γ. του Κόμματος, όπως και των σωμάτων και των οργάνων του, διέπεται από κανονισμούς τους οποίους σέβομαι, λέει στην «Κ» ο Στέφανος Στεφάνου κρατώντας βάσει κανονισμών του ΑΚΕΛ κλειστά τα χαρτιά του για τη διεκδίκηση της Γενικής Γραμματείας.

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Συνεργασίες πάντοτε επιδιώκουμε και θα επιδιώξουμε και τώρα ενόψει προεδρικών εκλογών. Οι συνεργασίες μας όμως κτίζονται πάνω σε πραγματικές συναινέσεις στα μεγάλα ζητήματα της χώρας και της κοινωνίας» λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο εκπρόσωπος Τύπου του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου, κληθείς να σχολιάσει αν έκλεισε το σενάριο συνεργασίας με το ΔΗΚΟ, μετά το ναυάγιο εκλογής προέδρου της Βουλής. Απορρίπτει ότι το κόμμα οδηγείται στην ΠΑΣΟΚοποίηση, ενώ κληθείς να τοποθετηθεί για τη φημολογία ίδρυσης νέου κομμουνιστικού κόμματος, προειδοποιεί πως όσες φορές διασπάστηκε η Αριστερά, την πλήρωσε η ίδια η κοινωνία. Δεν λέει επίσημα ότι θα διεκδικήσει τη θέση του γ.γ. του ΑΚΕΛ, καθώς υπάρχουν διαδικασίες, όμως εκφράζει τη θέση πως πρέπει να γίνουν αλλαγές και πως έχει άποψη για τον τρόπο λειτουργίας τις οποίες θα θέσει στο εκλογικό συνέδριο. Μιλάει και για τη φερόμενη εμπλοκή Κατσουρίδη στον προεκλογικό της ΔΗΠΑ, τον ρόλο των Νέων Δυνάμεων και κατά πόσο τους ξεγέλασε η ΔΗΠΑ.

–Φαντάζομαι πως έχετε ακούσει ότι το ΑΚΕΛ απειλείται με ΠΑΣΟΚΟποίηση. Είναι υπερβολή ή ένας υπαρκτός κίνδυνος που σας ανησυχεί πλέον;

–Το ακούω και εγώ αλλά επιτρέψτε μου να πιστεύω ότι η προσπάθεια να παραλληλιστεί το ΑΚΕΛ με το ΠΑΣΟΚ είναι τουλάχιστον ατυχής. Πέραν του γεγονότος ότι η κυπριακή κοινωνία έχει τις δικές της συνθήκες και νοοτροπίες, το ΑΚΕΛ έχει επίσης τη δική του ιστορία. Οι ρίζες μας είναι βαθιές, με αγώνες για τους εργαζόμενους, την κοινωνία και την Κύπρο. Επομένως, αντιπαρέρχομαι τα περί ΠΑΣΟΚοποίησης και εστιάζω στο δικό μας κομματικό στοίχημα της επόμενης ημέρας. Το ΑΚΕΛ, επενδύοντας στην εμπειρία και στη φυσιογνωμία του, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, μπορεί να απαντήσει θετικά στις προκλήσεις και να επανέλθει εκεί που βρισκόταν.

–Πού οφείλεται η μεγάλη ήττα των εκλογών κατά την άποψή σας;

–Δεν είναι ένας ο λόγος αλλά πολλοί, ο καθένας με μικρή ή μεγάλη σημασία. Πρώτα απ' όλα έχει αξία να κατανοήσουμε τη μεγάλη εικόνα: οι εκλογές διεξήχθησαν σε ένα περιβάλλον θυμού και απογοήτευσης μεγάλου μέρους της κοινωνίας. Αυτό το περιβάλλον ενίσχυσε την ψήφο διαμαρτυρίας ενάντια στα λεγόμενα παραδοσιακά κόμματα γι' αυτό και όλα είχαν σοβαρές απώλειες. Εστιάζοντας τώρα στο ΑΚΕΛ, είναι φανερό ότι το κόμμα είχε απώλειες γιατί απέτυχε να πείσει ότι δεν είναι μέρος του προβλήματος. Δεν καταφέραμε να πείσουμε ότι είμαστε η ασπίδα προστασίας των λαϊκών στρωμάτων και των εργαζομένων και φορέας προόδου για την κοινωνία και την Κύπρο. Το γιατί δεν καταφέραμε να πείσουμε αποτελεί το αντικείμενο της ενδοκομματικής συζήτησης που κάνουμε ενόψει του Τακτικού Συνεδρίου, στο οποίο θα πάρουμε τις αποφάσεις μας σχετικά με το τι μέλλει γενέσθαι.

> *Το ΑΚΕΛ έγινε μαζικό κόμμα ακριβώς γιατί δεν καθηλώθηκε σε ιδεολογικά σχήματα, αλλά αξιοποίησε την ιδεολογία του ως καθοδήγηση για δράση.*

–Οι δημοσκοπήσεις έδειχναν το κόμμα να μην πείθει για το ηθικό του έρεισμα. Εκ των υστέρων, ήταν λανθασμένη η κίνησή σας να επικεντρωθείτε στην πάταξη της διαφθοράς;

–Η διαφθορά ήταν ένα από τα βασικά θέματα της προεκλογικής περιόδου εξαιτίας του σκανδάλου των χρυσών διαβατηρίων. Πρόκειται για σκανδαλώδη θεσμική διαφθορά που ως αντιπολίτευση είχαμε υποχρέωση να αναδείξουμε. Απ' εκεί και πέρα, για το ΑΚΕΛ αυτό δεν ήταν το μοναδικό θέμα. Προβάλαμε μια ολόκληρη θετική ατζέντα με δέκα θεματικές ενότητες και συγκεκριμένες θέσεις αιχμής. Προτάσεις για την οικονομία, για το κράτος δικαίου και την κοινωνική πολιτική, για την προστασία της εργασίας, για την υγεία και την παιδεία, τους νέους. Προφανώς αυτά δεν έφτασαν στην κοινωνία, στην οποία κυριάρχησε η εντύπωση ότι δεν είχαμε προτάσεις. Μας αδικεί αυτή η εικόνα, αλλά θα πρέπει να ψάξουμε γιατί τελικά δεν έφτασαν τα μηνύματά μας στον κόσμο.

–Αυτό για το οποίο καταγγέλλεται το ΑΚΕΛ είναι για την απουσία πρότασης διακυβέρνησης. Δεν θα έπρεπε να είναι αυτός ο στόχος και όχι η αίσθηση προσηλύτισης στον Μαρξισμό Λενινισμό;

–Έχουμε πρόταση για την Κύπρο της επόμενης μέρας, η οποία αποτελεί και πρόταση διακυβέρνησης. Δεν ξέρω από πού προκύπτουν τα περί προσηλυτισμού, αλλά αυτό ποτέ δεν ισχυε στην περίπτωση του ΑΚΕΛ. Στην πολιτική είναι με τις θέσεις, τις προτάσεις και τη δράση που πείθεις τον κόσμο. Η κοσμοθεωρία είναι για να καθοδηγεί την πολιτική δράση και όχι να εγκλωβίζει σε ιδεολογικά σχήματα. Το ΑΚΕΛ έγινε μαζικό κόμμα ακριβώς γιατί δεν καθηλώθηκε σε ιδεολογικά σχήματα, αλλά αξιοποίησε την ιδεολογία του ως καθοδήγηση για δράση για να στηρίξει την κοινωνία και τα λαϊκά στρώματα. Για να υπερασπιστεί τη χώρα και τον λαό μας γι' αυτό και το αγκάλιασαν οι λαϊκές μάζες. Το ΑΚΕΛ έμπρακτα και καθημερινά είναι δίπλα τους, υποστηρικτής και συμπαραστάτης τους.

Τα συντροφικά μαχαιρώματα

–Στην Κεντρική Επιτροπή έχουν ακουστεί πολλά για τον προεκλογικό και τα συντροφικά μαχαιρώματα. Κινδυνεύει το ΑΚΕΛ να οδηγηθεί στην πλήρη παρακμή μέσω τους; Πώς διασφαλίζεται η ενότητα;

–Είναι πολύ εξεζητημένη η αναφορά σε συντροφικά μαχαιρώματα. Υπήρξαν παραβιάσεις του Κώδικα δεοντολογίας που εφαρμόζει το Κόμμα στις εκλογές, οι οποίες κάποιες εξετάστηκαν και άλλες εξετάζονται ακόμα από τα αρμόδια όργανα. Στα άλλα κόμματα δεν θα γίνονταν τέτοιες αναφορές, επειδή δεν έχουν τον αυστηρό Κώδικα που έχει το ΑΚΕΛ. Το ότι το ΑΚΕΛ εντοπίζει και προσπαθεί να αντιμετωπίσει τέτοια συμπτώματα, όπως τον παραγοντισμό, κάθε άλλο παρά αποτελεί φαινόμενο παρακμής.

–Σε τρεις γραμμές, ποιες παθογένειες του κόμματος θα θέλατε να αποτινάξετε στη νέα του εποχή και ποια θετικά άλλων αριστερών κομμάτων να υιοθετήσετε;

–Κατ' αρχάς να ανανεώσουμε και να ενισχύσουμε την οργανωτική μας δομή ώστε να αποκαταστήσουμε τους διαύλους επικοινωνίας με τον κόσμο μας. Κι έπειτα, να μιλήσουμε με τη γλώσσα της σύγχρονης Αριστεράς γι' αυτά που μας ενώνουν: για τις κοινωνικές ανισότητες, τα εργασιακά κεκτημένα, τα δικαιώματα των μειονοτήτων, το περιβάλλον, τον ρατσισμό, τον εθνικισμό. Είμαι βέβαιος ότι μπορούμε να συναντηθούμε με πολλούς που οραματίζονται μια καλύτερη πατρίδα, για εμάς, αλλά κυρίως για τα παιδιά μας.

–Η περιρρέουσα, που επικράτησε περί σύμπλευσης με το ΔΗΚΟ, σας έκανε τελικά ζημιά; Κλείνει πλέον όποια σκέψη μετά και την αποτυχία στην εκλογή προέδρου Βουλής;

–Σωστά λέτε ότι είναι η περιρρέουσα που δημιούργησε την εντύπωση περί σύμπλευσης με το ΔΗΚΟ. Στην πραγματικότητα δεν υπήρξε σύμπλευση ούτε και συνεννόηση. Η δική μας προσέγγιση είχε διττό χαρακτήρα. Αφενός αναδείκνυε τα κακώς έχοντα της κυβέρνησης, που είναι πολλά και σημαντικά, και αφετέρου προβάλαμε θετική ατζέντα με προτάσεις. Όπως πολλές φορές έχουμε πει, συνεργασίες πάντοτε επιδιώκουμε και θα επιδιώξουμε και τώρα ενόψει προεδρικών εκλογών. Οι συνεργασίες μας όμως κτίζονται πάνω σε πραγματικές συναινέσεις στα μεγάλα ζητήματα της χώρας και της κοινωνίας.

–Η εκλογή του προέδρου της Βουλής θεωρείται μια μεγάλη ήττα για την αντιπολίτευση. Για ποιο λόγο τα κόμματα της λεγόμενης αλλαγής δεν προσπάθησαν να πάνε από την αρχή με έναν κοινό υποψήφιο;

–Πρώτα απ' όλα να μου επιτρέψετε να πω ότι οι εξελίξεις και η κατάληξη με την προεδρία της Βουλής κατέρριψαν τα δημοσιεύματα που διέδιδαν ότι τάχα υπήρχε συναλλαγή μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ με φόντο τις προεδρικές. Βλέπετε κάποιοι κύκλοι, την προσπάθεια της αντιπολίτευσης να συνεννοηθεί τη χαρακτηρίζουν συναλλαγή, ενώ δεν έχουν κανένα πρόβλημα με τη συναλλαγή του κυβερνώντος κόμματος με το ΕΛΑΜ για την προεδρία της Βουλής. Το ΑΚΕΛ κατέβαλε προσπάθεια για συνεννόηση με τα κόμματα της αντιπολίτευσης με ειλικρίνεια και χωρίς την όποια κρυφή ατζέντα. Δυστυχώς, δεν τελεσφόρησε. Θα συνεχίσουμε την προσπάθεια για συνεννόηση με τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

–Σας είχε ξεγελάσει η Δημοκρατική Παράταξη με την περιβόητη πρόταση που κατέθεσε;

–Δεν μου αρέσει να χρησιμοποιώ τόσο φορτισμένους χαρακτηρισμούς. Είναι όμως άξιο απορίας πώς η ΔΗΠΑ από τη μια στήριξε την πρότασή της στη λογική της ισορροπίας μεταξύ εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας και από την άλλη ψήφισε τελικά την υποψήφια του κυβερνώντος κόμματος. Με τη στάση της αυτοαναιρέθηκε. Εμείς, επειδή πραγματικά πιστεύουμε στη συναίνεση και δεν μάς χαρακτηρίζουν οι τακτικισμοί, συζητήσαμε την πρόταση με την προϋπόθεση της ευρύτατης συναίνεσης. Δεν προχωρήσαμε σ' αυτή την προσπάθεια επειδή δεν πληρούσε την προϋπόθεση που θέσαμε.

Η Ειρήνη, ο Αδάμου και τα περί εμπλοκής Κατσουρίδη με ΔΗΠΑ

–Τα τελευταία γεγονότα έχουν καταδείξει μεταξύ άλλων ότι οι Νέες Δυνάμεις είναι ένας θεσμός που μένει μακριά από το κόμμα. Από τη μία η κα Χαραλαμπίδου πανηγύριζε την πρωτιά της την ώρα που το κόμμα σας είχε πανωλεθρία, ενώ ο Αδάμος Αδάμου βολιδοσκοπείται για τη συμμετοχή του στο υπουργικό σχήμα του Νίκου Αναστασιάδη. Ίσως να πρέπει να αναθεωρήσετε τον ρόλο του θεσμού;

–Ο θεσμός των Νέων Δυνάμεων αποδείχθηκε ωφέλιμος και χρήσιμος. Είναι γεγονός ότι με το πέρασμα των χρόνων και τη διαφοροποίηση των συνθηκών επισημάνθηκε η ανάγκη για επαναστοχασμό του ρόλου και του τρόπου οργάνωσης των Νέων Δυνάμεων. Κάναμε και σχετικές συζητήσεις στο πρόσφατο παρελθόν, αλλά δυστυχώς δεν προχωρήσαμε σε αποφάσεις. Είναι ένα από τα θέματα που πρέπει κατά προτεραιότητα να συζητήσουμε και ρυθμίσουμε.

–Έχετε ακούσει τα περί δημιουργίας Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου στα βήματα του ΚΚΕ; Τι σημαίνει για σας μια τέτοια κίνηση;

–Ακούγονται και γράφονται διάφορα και για τούτο και για άλλα. Δεν γνωρίζουμε αν ευσταθούν, έχοντας υπόψη ότι το... ράδιο αρβύλα ευδοκιμεί στις μέρες μας. Η ιστορική πραγματικότητα όμως διδάσκει ότι όπου έγιναν διασπαστικές ενέργειες στο χώρο της Αριστεράς, τελικά τα σπασμένα τα πληρώνει η Αριστερά και η κοινωνία, αφού η Δεξιά ενισχύει τη θέση και την κυριαρχία της. Αυτό που προέχει είναι η ενότητα του χώρου μας.

> *Η ιστορική πραγματικότητα διδάσκει ότι όπου έγιναν διασπαστικές ενέργειες στον χώρο της Αριστεράς τελικά τα σπασμένα τα πληρώνει η Αριστερά και η κοινωνία, αφού η Δεξιά ενισχύει τη θέση και την κυριαρχία της.*

–Υπάρχει η φημολογία ότι ο Νίκος Κατσουρίδης έχει βοηθήσει επαγγελματικά ένα άλλο κόμμα στις απερχόμενες εκλογές. Τι σημαίνει κάτι τέτοιο για το μέλλον του στο κόμμα;

–Έχουμε ακούσει κι εμείς τέτοιες φήμες αλλά δεν είμαι σε θέση να τις επιβεβαιώσω ή να τις διαψεύσω. Νομίζω ότι ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί ότι τέτοιες τυχόν ενέργειες αυτόματα θέτουν τον οποιοδήποτε εκτός κόμματος.

–Ο Άντρος Κυπριανού ανακοίνωσε αποχώρηση από το ΠΠδάλιο μετά το αποτέλεσμα και αυτόματα θυμήθηκα πως λίγες μέρες προηγουμένως μου είχατε πει πως το blame game δεν είναι στην κουλτούρα σας και πως οι ευθύνες είναι συλλογικές. Πώς γίνεται σήμερα να ευθύνεται μόνο εκείνος για το αποτέλεσμα; Αν η ευθύνη είναι συλλογική δεν θα έπρεπε να είχατε παραιτηθεί όλοι;

–Ο Άντρος Κυπριανού είχε αποφασίσει να μην επαναδιεκδικήσει την ηγεσία του Κόμματος πριν από τις εκλογές. Δεν ισχύει, λοιπόν, ότι φεύγει επειδή είναι δική του αποκλειστική η ευθύνη για την εκλογική αποτυχία. Ο ίδιος διευκρίνισε ότι ανέλαβε τις ευθύνες που του αναλογούν ως πρώτος μεταξύ ίσων, χωρίς αυτό να αναιρεί ότι λειτουργούμε συλλογικά. Ως ηγεσία, λοιπόν, αναλαμβάνουμε τις ευθύνες και με δημοκρατικές διαδικασίες πάμε σε ένα Συνέδριο για να λάβουμε αποφάσεις, να αναλάβουμε δράση, να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα και να πάρουμε το Κόμμα μπροστά. Δεν έχει νόημα να συζητούμε για παραιτήσεις, όταν σε λιγότερο από έναν μήνα μέσα από ειλικρινή και ανοιχτό διάλογο, η νέα ηγεσία θα αντλήσει τη νομιμοποίησή της από το Συνέδριο.

–Εσείς θεωρείστε ένας από τους επικρατέστερους διαδόχους του Άντρου Κυπριανού. Δεδομένου ότι το κόμμα χρειάζεται να προχωρήσει σε αλλαγές, ποιες θα είναι οι κύριες αλλαγές που θα εφαρμόσετε;

–Η διαδοχολογία όντως καλά κρατεί και είναι ομολογουμένως «πιασάρικο» θέμα. Η εκλογή όμως του γ.γ. του Κόμματος, όπως και των σωμάτων και των οργάνων του, διέπεται από κανονισμούς τους οποίους σέβομαι. Όσο για τις αλλαγές, αναμφίβολα χρειάζονται ώστε να ενισχυθεί η παρέμβαση και ο ρόλος του Κόμματος στην κοινωνία προς όφελος των εργαζομένων. Έχω άποψη για διάφορα ζητήματα που αφορούν τόσο στη λειτουργία του ΑΚΕΛ εκ των έσω, όσο και στο πώς απευθυνόμαστε στην κοινωνία. Δεν νομίζω όμως ότι είναι δόκιμο να λεχθούν αυτά σε μια δημόσια συζήτηση, καθώς έχουμε μπροστά μας το Συνέδριο για να τα συζητήσουμε όλα διεξοδικά και σε βάθος.

–Είχατε πει πως το ΑΚΕΛ πρέπει να είναι πιο κοντά στην ιστορία και τη φυσιογνωμία του. Πώς μπορεί να γίνει στην πράξη κάτι τέτοιο;

–Δύο είναι οι βασικοί άξονες: ο πρώτος έχει να κάνει με την κοινωνία, ειδικότερα με τα λαϊκά στρώματα που εξ ορισμού υπηρετεί το ΑΚΕΛ. Πιο ανοικτά, πιο αποφασιστικά, πιο συγκεκριμένα. Αυτός πρέπει να είναι ο στόχος μας. Ενίσχυση των αμφίδρομων σχέσεων με τους εργαζόμενους, τους μικρομεσαίους, τα νοικοκυριά και τη στήριξή τους με συγκεκριμένες πολιτικές, ιδιαίτερα τη νέα γενιά που καλείται να αντιμετωπίσει τις ανάγκες της ζωής με εξευτελιστικούς μισθούς. Πιο ουσιαστική και ευδιάκριτη παρέμβαση στους τομείς που διαμορφώνουν την προοπτική της χώρας: για βιώσιμη οικονομία και περιβάλλον, για σύγχρονο κοινωνικό κράτος και κράτος δικαίου, για μια Κύπρο που να έχει κύρος διεθνώς. Και ασφαλώς, για μια Κύπρο επανενωμένη και ελεύθερη. Ο δεύτερος άξονας έχει να κάνει με το Κόμμα. Πρέπει να αποκτήσει πιο ευαίσθητες κεραίες τόσο προς τη βάση όσο και προς την κοινωνία. Να αποκτήσει πιο γρήγορα αντανακλαστικά. Να αναπτύξει τις σχέσεις του με τα κινήματα που έχουν αριστερή, προοδευτική πολιτική και κοινωνική ατζέντα. Όσοι έχουν απαιτήσεις και προσδοκίες από το ΑΚΕΛ και είναι εκτός του Κόμματος πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν τη φωνή και τις απόψεις τους σ' αυτό. Αυτό πρέπει να είναι το όραμά μας: να γίνουμε πόλος έλξης για όλους αυτούς που επιλέγουν τη θέαση της ζωής εξ αριστερών.

Εκαναν επανεκκίνηση Πινδάρου και Λόφος

Πώς η Προεδρία της Βουλής καθορίζει το πολιτικό παιχνίδι, τους πρωταγωνιστές και τις προεδρικές εκλογές του 2023

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Η αλεπού, έξυπνα και πονηρά, τα πουλάκια πιάνει και γελά», έγραφε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου το μακρινό 2015 σε μία στιγμή αυθορμητισμού κάτω από τη γνωστή φωτογραφία του που αναρτούσε και έγινε viral. Μία φωτογραφία, όπου καθιστός στην αυλή του σπιτιού του, έπαιζε γελώντας με κοτοπουλάκια. Οι συνειρμοί και οι συμβολισμοί έδιναν και έπαιρναν μπροστά σε όλο αυτό και όλοι συμφωνούσαν στο ότι αποτύπωνε με τον καλύτερο τρόπο τη σύγχρονη πολιτική πραγματικότητα.Ότι δηλαδή ο Αβέρωφ Νεοφύτου μπορεί ως αλεπού του πολιτικού παιχνιδιού να χειραγωγεί πρόσωπα στο κομματικό παιχνίδι προς όφελός του. Τα όσα εκτυλίχθηκαν τον τελευταίο μήνα του προεκλογικού και κορυφώθηκαν με την εκλογή της αντιπροέδρου του ΔΗΣΥ Αννίτας Δημητρίου στο δεύτερο τη τάξει αξίωμα ανέσυραν από τη μνήμη την εν λόγω φωτογραφία. Όχι μόνο λόγω του νεύματος που έκανε ο Αβέρωφ Νεοφύτου σε ΔΗΠΑ και ΕΛΑΜ να σηκώσουν το χέρι και να αναδείξουν την Αννίτα Δημητρίου πρόεδρο της Βουλής, αλλά και για το παρασκήνιο που προηγήθηκε και που αποδεικνύει πως ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έπαιξε ένα δύσκολο παιχνίδι και έφερε την όλη κατάσταση με τρόπο που να ευνοεί τον ίδιο και το κόμμα του.

Η υποψηφιότητα Αννίτας Δημητρίου προωθήθηκε προς τα έξω ως σπάσιμο της οροφής και πρόοδος, ωστόσο θα κληθούν να απαντήσουν πώς προέκυψε η συνεννόηση με ΕΛΑΜ.

Ο πρώτος σταθμός

Από την επόμενη μέρα της εκλογικής αναμέτρησης, ένας άλλος αέρας άρχισε να πνέει στην Πινδάρου. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου ήξερε πως το αποτέλεσμα των εκλογών ήταν η πρώτη του νίκη. Το κόμμα μπορεί να έχασε χιλιάδες ψήφους, διατήρησε όμως την πρωτιά και σοβαρό προβάδισμα από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, που αντί να κεφαλαιοποιούν σε μία δύσκολη για την κυβέρνηση περίοδο φθείρονταν. Το επόμενο βήμα ήταν να διαλύσει τις όποιες σκέψεις είχαν τα κόμματα της Αντιπολίτευσης και δη ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ για κοινή πορεία. Καθόλου τυχαία δημοσιεύματα την ημέρα των εκλογών που ήθελαν ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ να έχουν ήδη κάνει συμφωνία για την Προεδρία της Βουλής. Αυτό φρόντισε να το μεθοδεύσει την επομένη των εκλογών με την υποψηφιότητα για την Προεδρία της Βουλής. Η επιλογή Καρογιάν, την οποία είχε κλειδώσει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας για την Προεδρία της Βουλής, απειλούσε το όποιο αφήγημά του. Αφενός γιατί έστελνε το μήνυμα συνδιαλλαγής και αφετέρου γιατί καθιστούσε αμέσως τον εαυτό του ουδέτερο σε μία συμμαχία Προεδρικού - Καρογιάν με τον συναγερμικό πρόεδρο να μη ρυθμίζει το παιχνίδι στο κοινοβούλιο όπως παλαιότερα. Είχε ήδη υποσχεθεί μάλιστα την Προεδρία της Βουλής στον Μαρίνο Σιζόπουλο κάτι που δεν θα μπορούσε να περάσει εύκολα. Η επιλογή της Αννίτας Δημητρίου, ως εναλλακτική, υπήρξε και επικερδής για μία σειρά λόγων. Το κυβερνών κόμμα φάνηκε πως δεν είναι έτοιμο να κάνει παζάρι και συνδιαλλαγή, όπως άλλωστε έγινε με τον Δημήτρη Συλλούρη. Έβαζε και ένα δημοφιλές πολιτικό πρόσωπο –πρώτη σε δημοτικότητα στην επαρχία Λάρνακας– νέα και γυναίκα. Το νέα και γυναίκα φρόντισε να το αξιοποιήσει πλήρως, προωθώντας το αφήγημα πως ο ΔΗΣΥ μπαίνει σε μία νέα εποχή. Αυτή της προόδου και της πρωτοπορίας. Ένα κόμμα που σπάζει εν πολλοίς την οροφή. Σε όλο αυτό το αφήγημα προόδου και πρωτοπορίας βεβαίως κηλίδα αφήνει η σύμπλευση με το ΕΛΑΜ, το οποίο προφανώς συνεννοημένο με το κυβερνών κόμμα στήριξε την αντιπρόεδρο του ΔΗΣΥ. Αναμένεται να διαφανεί μέχρι πού θα φτάσει η συνεννόηση των δύο κομμάτων. Αν δηλαδή θα είναι σωτήρια λέμβος σε δύσκολες στιγμές για τον ΔΗΣΥ ή πλέον βασικός σύμμαχος.

Πρώτος σταθμός του Αβέρωφ Νεοφύτου ήταν η πρωτιά στις βουλευτικές, δεύτερος σταθμός η διάσπαση ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ, καθώς αυτό ευνοεί τη δική του υποψηφιότητα.

Ο καταλύτης Καρογιάν

Στην εξίσωση της διάσπασης έπαιξε καταλυτικό ρόλο ο Μάριος Καρογιάν, όχι γιατί ήθελε να βοηθήσει απαραιτήτως την κυβερνώσα παράταξη, αλλά γιατί ήθελε με κάθε τρόπο να καταστρέψει το σενάριο εκλογής Νικόλα Παπαδόπουλου. Ο κ. Παπαδόπουλος, όπως διαφαινόταν στην αρχή της εβδομάδας, με τις ψήφους ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, Οικολόγων και ΕΔΕΚ, μπορούσε να εκλεγεί με άνεση ο επόμενος πρόεδρος της Βουλής. Μία κίνηση την οποία διέλυσε ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ, αφήνοντας ανοικτό με την περιβόητη πρότασή του για εκ περιτροπής προεδρία της Βουλής ότι θα στήριζε τον Άντρο Κυπριανού. Το πόσο όλο αυτό ήταν σε πλήρη συνεννόηση με το Προεδρικό και την Πινδάρου είναι βεβαίως ένα ζήτημα ανοικτό που επιδέχεται πολλών ερμηνειών. Το σίγουρο είναι πως δούλεψε υπέρ της Πινδάρου όποια κι αν ήταν η τελική στόχευση. Με δεδομένο πάντως ότι στελέχη της ΔΗΠΑ βρίσκονται πέριξ και εντός του Προεδρικού εγείρεται ερώτημα πώς το ΑΚΕΛ θεώρησε ότι η ΔΗΠΑ θα στήριζε απέναντι από την υποψηφιότητα Δημητρίου αυτή του Άντρου Κυπριανού; Ο ΔΗΣΥ με την εκλογή ΔΗΠΑ έχει έναν ισχυρό σύμμαχο, το παλιό ΔΗΚΟ με λίγα λόγια εντός Βουλής και θα μπορεί να κάνει το παιχνίδι του. Με την πρώτη ήττα ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ, θεωρείται δύσκολη και η όποια συνεννόηση στο μέλλον, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις προεδρικές εκλογές, εκτός βεβαίως αν κάτι αλλάξει δραστικά. Γιατί όμως από αυτό βγαίνει κερδισμένος ο Αβέρωφ Νεοφύτου; Η εκλογή Αννίτας Δημητρίου προκάλεσε θετική αύρα στην κοινωνία και στον κομματικό κύκλο, μετά από πολύ καιρό. Πέραν όμως τούτου, η διάσπαση συμμαχίας ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ ευνοεί μία υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου για το 2023. Είχαμε αναφέρει και στο παρελθόν, πως με δεδομένο ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει σημαντικό έρεισμα στον σκληρό κυρίως πυρήνα και όχι ευρύτερα η υποψηφιότητά του θα είχε σημασία αν ΔΗΚΟ και ΑΚΕΛ πήγαιναν στη μάχη των προεδρικών ο καθένας με δικό του υποψήφιο.

Η κόντρα έξω από το χαλί

Στην περίπτωση συμμαχίας θεωρείτο πιο πιθανό το σενάριο επιλογής Νίκου Χριστοδουλίδη, ο οποίος θεωρείται ακόμα από τους δημοφιλέστερους υπουργούς και έχει ευρύτερο έρεισμα στην κοινωνία. Πλέον η κόντρα Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκου Χριστοδουλίδη δεν κρύβεται κάτω από το χαλί, με κάποιους να σημειώνουν πως οι διαφωνίες είναι πολιτικές, άλλοι, πέριξ του χώρου να υπογραμμίζουν πως η κόντρα έχει ως στόχο το ποιος θα επικρατήσει για το ’23. Στην Πινδάρου υπάρχουν στελέχη που θεωρούν ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης κρύφτηκε κατά τη διάρκεια του προεκλογικού για να διασωθεί από το ναυάγιο. Ενδεικτική και η φωτογραφία του που έγινε viral από τους συναγερμικούς στην οποία παίζει με την κόρη του την παραμονή των εκλογών. Στα ανώτατα δώματα της Πινδάρου σημειώνουν πως κατά τη διάρκεια του προεκλογικού απέφευγε την όποια κοινή παρουσία με τον Αβέρωφ Νεοφύτου και την κάλυψή της από τα ΜΜΕ «όπως η γάτα το ποντίκι». Όπως σημειώνεται, όταν στα προεκλογικά debates ο Αβέρωφ Νεοφύτου «έτρωε ξύλο» για την εξωτερική πολιτική, ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν ανταπάντησε στους αρχηγούς των κομμάτων. Τα πράγματα βεβαίως παρουσιάζονται διαφορετικά από το περιβάλλον Νίκου Χριστοδουλίδη και συγκεκριμένων συναγερμικών στελεχών που υπογραμμίζουν πως ο ίδιος είχε θέσει εαυτόν στη διάθεση του κόμματος, πήγε σε κοινή συνάντηση με τον Αβέρωφ Νεοφύτου, την οποία ο συναγερμικός πρόεδρος φρόντισε να κρατήσει στα χαμηλά σε σύγκριση με άλλους υπουργούς και δούλευε για τον προεκλογικό μέχρι και την παραμονή των εκλογών.

Μετακινήσεις ή ανασχηματισμός;

Αυτή βεβαίως η υφέρπουσα συναγερμική κόντρα θα έχει περισσότερο νόημα στη συνέχεια. Όπως λέγεται, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει γλυκαθεί μετά και τη νίκη των βουλευτικών εκλογών. Περισσότερο από όσο είχε χαρεί στον προεκλογικό του 2018 και δεν αποκλείεται να κάνει την ανατροπή και να επιχειρήσει να μείνει. Ήδη η «Κ» αποκάλυψε πως αναμένεται ανασχηματισμός, ο οποίος επισπεύδεται εξαιτίας και του ότι ο Κωνσταντίνος Ιωάννου βιάζεται να φύγει. Εδώ θα φανούν και οι πραγματικές προθέσεις του προέδρου. Όπως όλα δείχνουν ετοιμάζει ευρύ ανασχηματισμό και προτίθεται να αλλάξει πολλούς, χρησιμοποιώντας πολιτικά πρόσωπα ευρύτερης αποδοχής. Ένα παράδειγμα είναι ο Αδάμος Αδάμου, ο οποίος φαίνεται έτοιμος –όταν του ζητηθεί– να αναλάβει το υπουργείο Υγείας. Ακούγεται έντονα ανακατάταξη στο Προεδρικό με τον Κυριάκο Κούσιο να αποχωρεί, ίσως και κάποιο άλλο ένοικο του Λόφου. Στη λίστα φέρεται να μπαινοβγαίνει και η υπουργός Δικαιοσύνης Έμιλυ Γιολίτη, ενώ αντιδράσεις φέρεται να υπάρχουν και για τον υπουργό Παιδείας Πρόδρομο Προδρόμου. Το τι θα γίνει τελικώς είναι ένα ζήτημα ανοικτό, δεδομένου ότι πολλές φορές ο πρόεδρος εξήγγειλε σοβαρές αλλαγές, όμως αυτές έμειναν στα χαρτιά. Ήδη το ταμείο ανάκαμψης αλλά και οι μεταρρυθμίσεις που βρίσκονται στον δρόμο θεωρούνται ως η κινητήρια δύναμη της κυβερνώσας παράταξης, με την οποία θα κινηθεί τη διετία που έμεινε και βάσει αυτών θα ζητήσει ανανέωση εντολής. Τώρα, με ποιο πρόσωπο θα ανανεωθεί η εντολή στη δεξιά παράταξη, θα διαφανεί πολύ σύντομα. Επί του παρόντος έχουν καταγραφεί οι κύριοι παίκτες.

Μιας ήττας... μύρια έπονται

Τι καθόρισε το Βατερλό της Αντιπολίτευσης εντός της Βουλής

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το γεγονός ότι τόσο το ΑΚΕΛ όσο και το ΔΗΚΟ ενέτειναν την αντιπολιτευτική τους τάση προτού μπει για τα καλά ο προεκλογικός και έστελναν το μήνυμα συνεννόησης, ήταν αρκετό για να θεωρηθεί από πολλούς πως η «αλλαγή» δεν ήταν ένα προεκλογικό σύνθημα αλλά στρατηγική με βάθος. Χρειάστηκε μία εκλογική ήττα για να καταδείξει πόσο εύθραυστο είναι το όλο οικοδόμημα του αντιπολιτευτικού μετώπου αλλά και πόσο εύθραυστος είναι ο εγωισμός των πολιτικών αρχηγών του χώρου.

Τα μεγάλα εγώ

Αν η «αλλαγή» ήταν μία στρατηγική με βάθος, θα ανέμενε κανείς πως την επομένη των εκλογών τα κόμματα της αντιπολίτευσης θα είχαν ανακοινώσει πως συνεχίζουν τη συνεργασία τους και πως θα έχουν κοινό υποψήφιο. Το γεγονός βεβαίως ότι όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί του χώρου φρόντισαν να εκδηλώσουν την πρόθεσή τους να υποβάλουν υποψηφιότητα από την αρχή δυσκόλεψε την όλη πορεία. Βεβαίως, μετά την ήττα, στο ΔΗΚΟ είχαν σκεφτεί πως το ιδανικό για να διασωθεί το κόμμα θα ήταν η υποψηφιότητα του Νικόλα Παπαδόπουλου, δεδομένου ότι θα συγκέντρωνε πλειοψηφία. Η πλειοψηφία φαινόταν πως συγκεντρωνόταν γύρω από την υποψηφιότητα Νικόλα δεδομένου ότι και το ΑΚΕΛ και η ΕΔΕΚ, αλλά και ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου θα τη στήριζε στο τέλος. Όλη αυτή η συζήτηση κινητοποίησε τον Μάριο Καρογιάν με την περιβόητη πρόταση εκ περιτροπής προεδρίας, προσεγγίζοντας πρώτα τον Άντρο Κυπριανού και στη συνέχεια τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Η κίνηση του Μάριου Καρογιάν να βάλει στο τραπέζι την υποψηφιότητα Άντρου Κυπριανού, έκανε τον γ.γ. του ΑΚΕΛ που αρχικά μιλούσε για στήριξη προέδρου Βουλής με στόχο το 2023, να συζητάει το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς του. Το ζήτημα συζητήθηκε στη Γραμματεία του ΑΚΕΛ την Τετάρτη, με την πλειοψηφία να διαφωνεί αλλά τελικά να βάζει ως προϋπόθεση τη στήριξη αυτής της πρότασης από τα μικρότερα κόμματα ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ, Οικολόγοι. Έντονες αντιδράσεις υπήρξαν και στο πολιτικό γραφείο, με μέλη του να υπογραμμίζουν πως μία τέτοια κίνηση στέλνει το μήνυμα συνδιαλλαγής με τον ΔΗΣΥ. Ζήτησαν, μάλιστα, διαβεβαιώσεις ότι αυτή την πρόταση θα στήριζε η ΕΔΕΚ, όπως άλλωστε είχε διασφαλίσει στον γ.γ. του ΑΚΕΛ ο Μάριος Καρογιάν. Μετά από παραινέσεις, ο ΆντροςΚυπριανου επιχείρησε να μάθει από τον πρόεδρο της ΕΔΕΚ αν ήταν σύμφωνος με κάτι τέτοιο, με τον τελευταίο να μην του απαντά το τηλέφωνο. Από πλευράς ΔΗΠΑ υποστηρίζεται πως η ΕΔΕΚ συνέπλεε αρχικά και έκανε στροφή κατά την ψηφοφορία. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος από την άλλη σημειώνει πως έμαθε για την περιβόητη πρόταση το πρωί της Πέμπτης από τον Μάριο Καρογιάν με τον τελευταίο να τον διαβεβαιώνει πως γι’ αυτό συναινεί ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ. Όπως σημειώνεται από την ΕΔΕΚ, ο ίδιος ξεκαθάρισε πως δεν πρόκειται να συναινέσει και πως δεν χρειάζεται άλλωστε η δική του ψήφος δεδομένου ότι τα δύο μεγάλα κόμματα συμφωνούν. Αξίζει πάντως να σημειωθεί πως στον ΔΗΣΥ δεν έγινε μία τέτοια συμφωνία. Μάλιστα, όταν το έθεσε στο Πολιτικό Γραφείο η ηγεσία του κόμματος, τα μέλη αντέδρασαν έντονα, κάνοντας λόγο για ασυνέπεια λόγων και πράξεων. Όλα τα υπόλοιπα αποτελούν ιστορία.

Το ερώτημα είναι πώς το ΑΚΕΛ πίστεψε στη στήριξη Καρογιάν δεδομένων των άριστων σχέσεων με το Προεδρικό, αλλά και τη φερόμενη εμπλοκή Κατσουρίδη στο κόμμα.

Η λεγόμενη «αλλαγή» έχει υποστεί το δεύτερο μεγαλύτερο πλήγμα,το οποίο οφείλεται στις σοβαρές διαφωνίες των κομμάτων, αλλά και τα εύθραυστα εγώ τους.

Το κατά πόσο ο Μάριος Καρογιάν είχε πράγματι ως στόχο να περάσει μία τέτοια πρόταση επιδέχεται πολλές συζητήσεις. Στο ΑΚΕΛ νιώθουν πως τους ξεγέλασε με στόχο να αποτρέψει την εκλογή Νικόλα Παπαδόπουλου και πως το όλο ζήτημα ήταν προσυνεννοημένο με το Προεδρικό. Αυτό που θα πρέπει να απαντήσει η ΔΗΠΑ είναι για ποιο λόγο έβαλε μία πρόταση που στόχο είχε να μην ανήκει και η εκτελεστική και η νομοθετική εξουσία στο κυβερνών κόμμα και τελικώς ψήφισε τον εκλεκτό του κυβερνώντος κόμματος. Το ΑΚΕΛ από την πλευρά του θα πρέπει να απαντήσει τι το έπεισε για τις αγνές προθέσεις της ΔΗΠΑ. Το νεοσυσταθέν κόμμα θεωρείται άλλωστε συγκυβέρνηση, ενώ, αν όπως λέγεται εμπλεκόμενος στη ΔΗΠΑ είναι ο Νίκος Κατσουρίδης, τότε για ποιο λόγο θεώρησαν ότι θα μπορούσε να βοηθήσει στην εκλογή Άντρου Κυπριανού δεδομένης και της κόντρας που έχουν.

Βεβαίως όλα αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Το ερώτημα είναι πλέον τι γίνεται. Για κάποιους η ματαιοδοξία των πολιτικών αρχηγών του χώρου αποτέλεσε και το τελειωτικό κτύπημα στο όλο εγχείρημα. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος πάντως φρόντισε να ξεκαθαρίσει πως αν εκλεγεί δεν πρόκειται να διεκδικήσει προεδρία το 2023 και κατ’ επέκταση θα συναινούσε με τα αιτήματα του ΑΚΕΛ. Δεν ήταν όμως διατεθειμένοι να στηρίξουν τον Άντρο Κυπριανού δεδομένου ότι μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας, όπως οι Σενέκκης, Μυλωνάς και Κουλίας κλωτσούν. Και στο ΑΚΕΛ πάντως δεν μπορούσε να περάσει με ευκολία η στήριξη υποψηφιότητας Νικόλα Παπαδόπουλου. Και αυτό από μόνο του λέει πολλά για τη συνέχεια. Και τα δύο κόμματα έχουν υποστεί μία μεγάλη ήττα. Το ΑΚΕΛ βεβαίως θα προσπαθήσει να λύσει τα προβλήματα στο επικείμενο εκλογικό συνέδριο, ωστόσο ο κ. Παπαδόπουλος θα πρέπει να αντιμετωπίσει τη μεγάλη δυσφορία που επικρατεί στον χώρο για τη μακροχρόνια παραμονή εκτός εξουσίας αλλά και τη μία ήττα μετά την άλλη, από την ανάδειξή του στην προεδρία του ΔΗΚΟ και μετά.

Μάχες σε τέσσερα μέτωπα για τα ασφαλτικά

Θα κινηθούν νομικά στο Μιτσερό και παράλληλα ετοιμάζουν κινητοποιήσεις στις περιοχές Καλαβασού, Κόσιης και στο Δάλι

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Γύρω στα 2,2 χιλιόμετρα έχει υπολογιστεί από το Κοινοτικό Συμβούλιο Καλαβασού, η απόσταση του προτεινόμενου τεμαχίου από τις πρώτες οικιστικές μονάδες της κοινότητας, δεδομένο το οποίο συνεπάγεται οπτική ρύπανση και οχληρία.

Σε τέσσερα μέτωπα συνεχίζονται οι αντιδράσεις για τα ασφαλτικά με τους κατοίκους τεσσάρων περιοχών να βρίσκονται σε αναβρασμό και να είναι προετοιμασμένοι για δυναμικές κινητοποιήσεις, βάζοντας στο τραπέζι και την επιλογή της νομικής οδού. Στο Δάλι οι κάτοικοι παραμένουν στο ίδιο έργο θεατές, συνυπάρχοντας καθημερινά με τις οχληρές εγκαταστάσεις και αναμένουν τη μετακίνησή τους. Στο Μιτσερό περιμένουν την περιβαλλοντική γνωμάτευση, η οποία θα κρίνει τη μετακίνηση της μιας μονάδας, από το Τσέρι στην κοινότητά τους, ενώ γειτνιάζουν ήδη με άλλες οχληρές εγκαταστάσεις, κυρίως δε με λίμνες χοιρολυμάτων. Στην περιοχή Καλαβασού, η οποία ήδη επιβαρύνεται από τις εγκαταστάσεις του ενεργειακού κέντρου και του ηλεκτροπαραγωγού σταθμού ΑΗΚ, θα μεταφερθούν τρεις μονάδες παραγωγής ασφάλτου. Οχληρές εγκαταστάσεις φιλοξενεί ήδη και η Κόσιη, η τρίτη περιοχή η οποία επιλέγηκε για τη μεταφορά δύο εργοστασίων παραγωγής ασφάλτου. Η κοινότητα προειδοποιεί επίσης με δυναμικές κινητοποιήσεις, αν προχωρήσουν τελικά οι σχεδιασμοί. Δίνεται η εντύπωση ότι η επαρχία Λάρνακας είναι ο σκουπιδότοπος της Κύπρου, δηλώνει στην «Κ» ο δήμαρχος Αντρέας Βύρας, αναφερόμενος τόσο για την Κόσιη όσο και για την Καλαβασό. Και ενώ οι κοινότητες βρίσκονται σε αναβρασμό, οι διαδικασίες περιβαλλοντικής γνωμάτευσης διατηρούν τον γραφειοκρατικό τους χαρακτήρα. Στην περίπτωση του Μιτσερού, η περιβαλλοντική γνωμάτευση από Απρίλιο εκτιμάται ότι τελικά θα είναι έτοιμη τον Ιούλιο, ενώ αόριστο παραμένει το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της διαδικασίας για Κόσιη και Καλαβασό.

Συνολικά έξι μονάδες παραγωγής ασφάλτου αναμένεται ότι θα εγκατασταθούν σε Μιτσερό, Καλαβασό και Κόσιη, περιοχές ήδη επιβαρυμένες από άλλες οχληρές εγκαταστάσεις.

Τρεις μονάδες θα μεταφερθούν στην Καλαβασό, για τις οποίες εκκρεμεί η περιβαλλοντική γνωμάτευση. Έχουν ζητηθεί συμπληρωματικά στοιχεία από τους κυρίους του έργου και η υπόθεση παραμένει στον πάγο.

Κλείνουν δρόμους

Το θέμα απασχολεί τις καθημερινές συζητήσεις των κατοίκων των εννέα κοινοτήτων Βασιλικού, οι οποίοι εκτιμούν ότι η μεταφορά τριών μονάδων στην περιοχή, θα υποβαθμίσει περαιτέρω την ποιότητα ζωής τους. Η «Κ» επισκέφθηκε την Καλαβασό και κατέγραψε στον φωτογραφικό φακό τα προτεινόμενα σημεία μεταφοράς των εργοστασίων, τα οποία σύμφωνα με τον κοινοτάρχη Καλαβασού και επικεφαλής της συντονιστικής επιτροπής Λευτέρη Φωκά, απέχουν μόλις 2 χλμ. από τις πρώτες οικιστικές μονάδες της κοινότητας, 1 χλμ. από την Ακτή του Κυβερνήτη και 500 μέτρα από το Μαρί, την Ασγάτα και το Πεντάκωμο. Είναι αναπόφευκτο, όπως αναφέρει ο κ. Φωκά, ότι θα υπάρχει επιβάρυνση του αέρα αλλά και οπτική ρύπανση για τους κατοίκους. Εξηγεί ότι η ευρύτερη περιοχή Βασιλικού, με τις εννέα κοινότητες Καλαβασού, Χοιροκοιτίας, Ψεματισμένου, Μαρώνι, Τόχνης, Καλαβασού, Ζυγίου, Μαρί, Πεντακώμου και Ασγάτας, είναι ήδη βεβαρημένη με οχληρές εγκαταστάσεις : Ενεργειακό Κέντρο Βασιλικού, εντός του οποίου δραστηριοποιούνται ο Ηλεκτροπαραγωγός σταθμός ΑΗΚ, οι εταιρείες πετρελαιοειδών και υγραερίου και η Τσιμεντοποιία Βασιλικού. Υπενθυμίζει ότι το 2014, όταν έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για μεταφορά του ενεργειακού κέντρου, είχαν θέσει ως προϋπόθεση ότι δεν θα μεταφέρονταν εργοστάσια αμμωνίας, ουρίας, μεθανόλης και ασφάλτου. «Αυτή τη στιγμή το κράτος αθετεί τις υποσχέσεις του και προσπαθεί να μεταφέρει τα εργοστάσια ασφάλτου στην περιοχή μας. Με τη σειρά μας, θα κλείσουμε τους δρόμους και θα εμποδίσουμε τη διέλευση οχημάτων», όπως διαμηνύει. Η συντονιστική επιτροπή των εννέα κοινοτήτων Βασιλικού ζητάει συνάντηση με τους υπουργούς Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Εσωτερικών. Προειδοποιούν ότι στην περίπτωση που δεν υπάρχει ανταπόκριση μέχρι τις 15 Ιουνίου, θα αποκλείσουν τις τέσσερις προσβάσεις που οδηγούν στο ενεργειακό κέντρο Βασιλικού.

Μέχρι την Ε.Ε.

Έτοιμοι να κινηθούν μέχρι την Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε να αποτρέψουν τη μεταφορά της μονάδας παραγωγής ασφάλτου στην περιοχή τους είναι οι κοινότητες της ομάδας πρωτοβουλίας Μιτσερού. Πρόκειται για κοινότητες οι οποίες ήδη επιβαρύνονται καθημερινά από άλλες οχληρές εγκαταστάσεις με τις οποίες γειτνιάζουν : λίμνες χοιρολυμάτων, σφαγείο, κτηνοτροφικές μονάδες, πεδίο Βολής. Η απόφαση για τη μεταφορά μιας ακόμη οχληρής βιομηχανίας, ήταν γι' αυτούς η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Μιλώντας στην «Κ» ο κοινοτάρχης Αγροκηπιάς Σωτήρης Κυριάκου, τονίζει ότι αν το κράτος επιμείνει στη μεταφορά του εργοστασίου, τότε οι κάτοικοι θα πρέπει να μετακινηθούν σε άλλες περιοχές. Εκφράζει την ίδια ώρα επιφυλάξεις για τις διαδικασίες που ακολουθούνται στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής μελέτης. Εισήγησή τους είναι να εφαρμοστεί η χρήση της φορτής μονάδας ασφάλτου, η οποία θα μετακινείται αναλόγως της ανάγκης που υπάρχει, χωρίς να προκαλεί μόνιμη επιβάρυνση σε συγκεκριμένες περιοχές. Πρόκειται για εισήγηση που έχει ήδη τεθεί προς τη διυπουργική επιτροπή. Σύμφωνα με ενημέρωση από το Τμήμα Περιβάλλοντος, εκτιμάται ότι η γνωμάτευση για το Μιτσερό θα δοθεί μέχρι τον Ιούλιο. Στο μεταξύ, ο περιβαλλοντικός έλεγχος δεν έχει ολοκληρωθεί, ενώ έχουν ζητηθεί διευκρινίσεις από τις κοινότητες οι οποίες θα δοθούν ενδεχομένως εντός της επόμενης εβδομάδας. Πάντως, από τις μέχρι στιγμής μελέτες δεν φαίνεται να προκύπτει αρνητική τοποθέτηση από τα αρμόδια τμήματα.

Εκκρεμεί η αξιολόγηση για το Μιτσερό, η οποία αναμένεται εντός Ιουλίου. Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει ζητήσει διευκρινίσεις από τις κοινότητες και αναμένεται η τοποθέτηση των ακαδημαϊκών συμβούλων του έργου.

Αντιδράσεις στην Κόσιη

Η τρίτη περιοχή την οποία έχει επιλέξει η κυβέρνηση για μεταφορά δύο μονάδων παραγωγής είναι η Κόσιη. Πρόκειται για κίνηση η οποία και σε αυτή την περίπτωση έχει προκαλέσει τις έντονες αντιδράσεις των παρακείμενων περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των δήμων Λάρνακας και Αραδίππου. Παρά το γεγονός ότι πρόκειται για την περιοχή για την οποία οι διαδικασίες κινούνται πιο αργά, εντούτοις ήδη προετοιμάζονται για τα επόμενα τους βήματα. Μιλώντας στην «Κ» ο δήμαρχος Αραδίππου Ευάγγελος Ευαγγελίδης, σημείωσε ότι το θέμα θα συζητηθεί την προσεχή Τρίτη στη συνεδρία του Δημοτικού Συμβουλίου και ακολούθως θα έρθουν σε συνεννόηση με τους υπόλοιπους επηρεαζόμενους. Πιο έντονος ο δήμαρχος Λάρνακας Ανδρέας Βύρας, ο οποίος τονίζει ότι αν η κυβέρνηση επιμείνει, τότε οι κινητοποιήσεις είναι μονόδρομος. «Με αυτές τις αποφάσεις, η Λάρνακα υποβαθμίζεται για άλλη μια φορά και γίνεται ο σκουπιδότοπος της Κύπρου» και υπενθυμίζει ότι τόσο η Κόσιη, όσο και η Καλαβασός βρίσκονται εντός της επαρχίας Λάρνακας. Στην περίπτωση της Κόσιης ήδη επιβαρύνεται την τελευταία δεκαετία από τη λειτουργία του ΧΥΤΥ Κόσιης, στον οποίο μεταφέρονται ετησίως περίπου 190.000 τόνοι αποβλήτων Λάρνακας, Αμμοχώστου και Λευκωσίας. Σημειώνει δε ότι σε απόσταση μερικών χιλιομέτρων από το προτεινόμενο τεμάχιο, βρίσκεται το Pascal English School και η Τεχνική Σχολή Λάρνακας.

Στο ίδιο έργο θεατές

Οι κάτοικοι του Δαλιού και συγκεκριμένα της ενορίας Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης παραμένουν τους τελευταίους μήνες στο ακουστικό για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης της περιβαλλοντικής μελέτης για την περίπτωση της μετακίνησης της μονάδας του Prometheas Asphalt Ltd στο Μιτσερό και την άμεση έναρξη της διαδικασίας μετακίνησης της μέσα στο καλοκαίρι. Ο νέος στόχος για τη μετακίνησή τους έχει οριστεί ο προσεχής Σεπτέμβριος. Μέσα σε τρεις μήνες δηλαδή, η κυβέρνηση διαβεβαιώνει ότι το πρόβλημα της περιοχής θα τερματιστεί, αν και δεν έχει δοθεί ακόμα περιβαλλοντική γνωμάτευση για καμία περιοχή. Υπενθυμίζεται ότι το προηγούμενο χρονοδιάγραμμα που είχε ανακοινωθεί για τη μετακίνησή τους ήταν το τέλος Μαρτίου. Και ενώ ο οι αναβολές συνεχίζονται, οι κάτοικοι ζουν καθημερινά στη σκιά των οχληρών εγκαταστάσεων και οι μαθητές θα τελειώσουν και αυτή τη σχολική χρονιά, με την ελπίδα και την υπόσχεση ότι η επόμενη θα είναι απαλλαγμένη από οχληρία. Σε περίπτωση που ούτε και αυτό το χρονοδιάγραμμα εφαρμοστεί, τότε επιφυλάσσονται για δυναμικές κινητοποιήσεις, όπως αναφέρει στην «Κ» ο πρόεδρος της Κίνησης για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής Γιώργος Ολυμπίου, με αποφάσεις να λαμβάνονται εντός Ιουνίου. Υπενθυμίζεται ότι το αίτημα της Εισαγγελίας για αναστολή των εργασιών δύο μονάδων παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος στις βιομηχανικές περιοχές Γερίου και Τσερίου είχε απορριφθεί από το επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας, ενώ εκκρεμεί η διαδικασία έφεσης που υπέβαλε στη συνέχεια η Νομική Υπηρεσία.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3
Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV
KAPODISTRIAS AUTOMOTIVE PARTS
ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Μεγάλοι εγωισμοί, μεγάλες και οι φουρτούνες

Ενας φοίνικας για το ’23

Φοίνικας που αναγεννιέται από τη στάχτη του λένε πως είναι το τελευταίο διάστημα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Το αποτέλεσμα, είχε καταφέρει όπως μαθαίνουμε να το βρει ακριβώς ο νέος επικοινωνιολόγος – δημοσκόπος Θωμάς Γεράκης. Κανένας όμως από τον περίγυρο δεν πίστευε πως το ΑΚΕΛ θα είχε την πανωλεθρία που αποτύπωναν οι αριθμοί του Γεράκη. Η στήλη μαθαίνει πως ο Νίκος Αναστασιάδης έχει ανανεωθεί μετά το αποτέλεσμα της προηγούμενης βδομάδας. Ανανεώθηκε σε σημείο που ο περίγυρός του είναι βέβαιος πως θα διεκδικήσει για ακόμη μία θητεία την προεδρία το 2028. Όπως λένε στο Προεδρικό, ο ανταγωνισμός δεν είναι και υψηλός με την επικρατούσα ονοματολογία. Ή μήπως είναι και γι’ αυτό τον λόγο οι δελφίνοι, οι επιγόνοι και απόγονοι τον σπρώχνουν προς αυτή την κατεύθυνση;

Προσεχώς λίφτινγκ

Στο πλαίσιο της ανανέωσης του προέδρου, αναμένεται λοιπόν και πολιτικό λίφτινγκ. Ένα λίφτινγκ που επισπεύσθηκε μετά και την απόφαση του Κωνσταντίνου Ιωάννου να αποχωρήσει από το κυβερνητικό σχήμα. Ο ίδιος, θέλησε να κτίσει ένα γερό σύστημα υγείας, με ελεγχόμενη την πανδημία και στη συνέχεια να αποχωρήσει. Η παρουσία του πάντως αποτιμάται από όλους γενικά σε θετική, καθώς κατάφερε να χειριστεί μία δύσκολη κατάσταση και παράλληλα να διαχειριστεί τις έντονες επικρίσεις που δέχτηκε όχι μόνο από την αντιπολίτευση, αλλά και από το κυβερνών κόμμα που ολοφυρόταν πως θα χάσει εξαιτίας του τρίτου lockdown τις εκλογές. Ήδη ακούγεται έντονα πως ο πρόεδρος θέλει ευρύ ανασχηματισμό που θα δώσει δυναμική στη διετία που έμεινε. Το κατά πόσο όμως κάτι τέτοιο είναι εφικτό, είναι άλλο θέμα.

Η περίπτωση Αδάμου

Για τη θέση Ιωάννου, λοιπόν, ακούγεται έντονα το όνομα του πρώην προέδρου της Βουλής Αδάμου Αδάμου, ο οποίος αν και ξεκαθάρισε πως δεν δέχτηκε πρόταση από τον πρόεδρο, βλέπει όπως όλα δείχνουν θετικά μία τέτοια κίνηση. Αξίζει να πούμε πάντως πως ο τέως πρόεδρος της Βουλής ήταν εκείνος που πήρε τηλέφωνο τον πρόεδρο όταν δεν τολμούσε να πάρει την απόφαση για το τρίτο lockdown και τον προειδοποίησε για τη φουρτούνα που θα επέλθει αν δεν το κάνει. Η παρουσία του Αδάμου Αδάμου στην πολιτική σκηνή έχει αφήσει τις καλύτερες εντυπώσεις. Η στήλη όμως πιστεύει παράλληλα πως οι πολιτικοί θα πρέπει να αντιλαμβάνονται πότε κλείνει ο πολιτικός τους κύκλος, αλλά και το πότε οι επιλογές τους μπορούν να φέρουν σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση το κόμμα που τους ανέδειξε.

«Τζογάρισες στο όνειρο και είσαι έτοιμος για όλα».

Κατέρρευσε η αλλαγή

Βεβαίως η περίπτωση Αδάμου αποτελεί παρωνυχίδα αυτή τη στιγμή για το ΑΚΕΛ, μπροστά στις υπόλοιπες φουρτούνες που έχει να αντιμετωπίσει. Ο χειρισμός της εκλογής προέδρου Βουλής, προκάλεσε το τελειωτικό κτύπημα. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε έρθει σε επαφή με τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλο, ο οποίος είχε ξεκαθαρίσει στον Άντρο Κυπριανού πως από τη στιγμή που θα βάλει υποψηφιότητα για το δεύτερο τη τάξει αξίωμα, τότε η επιλογή για το 2023, είναι πάνω του. Αυτό από μόνο του θα μπορούσε να αποτελέσει την ιδανική ευκαιρία για το ΑΚΕΛ. Να στηρίξει αφενός τον Νικόλα Παπαδόπουλο που είχε την πλειοψηφία και αφετέρου να διαλέξει ο ίδιος τον υποψήφιο για το 2023.

Το μικρόβιο

Γιατί λοιπόν ο Άντρος Κυπριανού δεν στήριξε τον Νικόλα Παπαδόπουλο εξ αρχής; Η αρχική σκέψη του γ.γ. του ΑΚΕΛ ήταν πως έπρεπε να επιλέξουν «άλογο» σκεπτόμενοι την επόμενη μέρα και κυρίως το 2023. Εντός του ΑΚΕΛ και ιδιαίτερα στις κομματικές ομάδες βάσης, πολλοί κλωτσούσαν μπροστά σε ένα τέτοιο σενάριο. Σε αυτό το κλίμα, ο Μάριος Καρογιάν τον προσέγγισε με μία ευφάνταστη πρόταση. Εκ περιτροπής προεδρία ούτως ώστε νομοθετική και εκτελεστική εξουσία να μην ανήκουν στο ίδιο κόμμα. Του είπε μάλιστα πως σε αυτή συναινεί και ο ΔΗΣΥ, το Κίνημα Οικολόγων και η ΕΔΕΚ. Ο ΔΗΣΥ πάντως συζήτησε το όλο θέμα λίγο πριν από την ψηφοφορία, με τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου να ενοχλούνται σφόδρα με το παζάρι. «Καλά προειδοποιούσαμε στον προεκλογικό ότι δεν καταφέρνουν να χειριστούν τρία κοντέινερ και θα τους δώσουμε την προεδρία της βουλής;» είπαν συναγερμικά στελέχη και η συζήτηση έκλεισε συνοπτικά. Και για την ΕΔΕΚ μαθαίνουμε πως έκλεισε συνοπτικά το θέμα, όταν ενημερώθηκε το πρωί της Πέμπτης για ένα τέτοιο σενάριο. Η ηγεσία του ΑΚΕΛ δε μπορούσε να πάρει ένα τηλέφωνο να επιβεβαιώσει τι παίζει πριν οδηγηθεί στο Βατερλό; Θα πρέπει να εξηγήσουν και για ποιο λόγο πήγαν μέχρι τέλους με την υποψηφιότητα Άντρου Κυπριανού, αν ευσταθεί αυτό που είπε ο Γιώργος Λουκαΐδης στο κρατικό κανάλι και τον Ανδρέα Κπμήτρη, ότι δηλαδή λίγο πριν από την ψηφοφορία ο Μάριος Καρογιάν τους ενημέρωσε πως δεν ισχύει η πρόταση. Περίμεναν δηλαδή πως η ΔΗΠΑ θα στήριζε Άντρο αντί Αννίτας;

Στα χειμερινά ανάκτορα...

Και την ώρα που το ΑΚΕΛ συζητούσε κατά πόσο θα συμπλεύσει με τον ΔΗΣΥ για να βγάλουν πρόεδρο της Βουλής τον Άντρο Κυπριανού, κάποιος άλλος από τα έδρανα της βουλής ετοιμαζόταν να ανατρέψει το αστικό κοινοβούλιο. Ο λόγος για τον Χρίστο Χριστόφια που ξανακτύπησε με λενινιστικά τσιτάτα. «Είναι δύσκολο να δημιουργήσεις στο αστικό κοινοβούλιο μια κομμουνιστική κοινοβουλευτική ομάδα απόλυτα άξια της εργατικής τάξης, είναι δύσκολο να πετύχεις ώστε οι κομμουνιστές βουλευτές να μην ασχολούνται με τιποτένια μικροπράγματα αλλά με την εξαιρετικά επιτακτική δουλειά της προπαγάνδας, της ζύμωσης, της οργάνωσης μέσα στις μάζες» έγραψε σε ανάρτησή του ο νέος βουλευτής της Κερύνειας. Κι εμείς καλώς σας βρήκαμε θα προσθέταμε.

Μία νέα συμμαχία

Μεγάλος νικητής και της δεύτερης εκλογικής μάχης δεν είναι άλλος από τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Έχει καταφέρει να περάσει το μήνυμα του εκσυγχρονισμού με την επιλογή της Αννίτας Δημητρίου. Η σύμπλευση ωστόσο με το ΕΛΑΜ, δημιουργεί ερωτήματα. Ιδιαίτερα με το βίντεο της ολομέλειας, όταν κατά τη δεύτερη ψηφοφορία έκανε νεύμα σε ΕΛΑΜ και ΔΗΠΑ να σηκώσουν το χέρι. Αναμένεται να δούμε μέχρι που θα φτάσει η συνεργασία ΔΗΣΥ-ΕΛΑΜ. Ήδη στο παρασκήνιο ακούγεται πως η συμφωνία αφορούσε να αναλάβει και το ΕΛΑΜ κοινοβουλευτική επιτροπή και μάλιστα την επιτροπή άμυνας. Αυτό βεβαίως λέει η περιρρέουσα και εμείς παρακολουθούμε με αγωνία. Για να λάβει πάντως επιτροπή κόμμα, θα πρέπει να έχει κοινοβουλευτική ομάδα που η κοινοβουλευτική ομάδα συνεπάγεται έξι βουλευτές.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η ΗΡΩΙΔΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Αννίτα Δημητρίου

Η Αννίτα Δημητρίου είναι η πρώτη πρόεδρος της Βουλής. Αναμένεται να αποδείξει κατά τη θητεία της πως η επιλογή της δεν ήταν μία εργαλειοποίηση του γυναικείου φύλου από πλευράς του ΔΗΣΥ. Πως δεν είναι απλώς μία βιτρίνα εντυπωσιασμού. Αρχίζοντας με τα βασικά: την προστασία ευάλωτων και εξαθλιωμένων γυναικών και τη βελτίωση των θεσμών που να επιτρέπουν την πολιτική συμμετοχή των γυναικών. Αυτά και καλή επιτυχία!

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η νέα κυβέρνηση, ο διαθέσιμος Αδάμου και η μοναξιά του Αντρου

Αληθεύει ότι ο Αναστασιάδης θα ανακοινώσει την Παρασκευή ή το Σάββατο τη νέα του κυβέρνηση; Κάποιοι έχουν ήδη αρχίσει τα στοιχήματα. Και για την ημέρα της ανακοίνωσης, αλλά και για τα πρόσωπα που θα περιλαμβάνει. Εκείνο που φαίνεται όντως να επιβεβαιώνεται είναι η πρόθεσή του να συμπεριλάβει περισσότερες γυναίκες στη νέα του κυβέρνηση, διορθώνοντας προηγούμενα λάθη του σε αυτό τον τομέα. Όπως ακούω η μικρή λίστα που κουβαλάει αυτές τις μέρες στο τσεπάκι του δέχεται συχνά τροποποιήσεις. Ένα δε όνομα φέρεται να έχει γραφτεί και σβηστεί τουλάχιστον τρεις φορές...

Με αγανάκτηση άκουσαν κάποιοι στο ΑΚΕΛ τη θέση του Αδάμου Αδάμου να αφήνει ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα και ότι είναι διαθέσιμος (ίσως και για υπουργοποίηση). Όπως ο ίδιος δήλωσε, «δεν μου έχει γίνει πρόταση από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αν μου είχε γίνει κρούση θα το μαθαίνατε. Αποχωρώ οριστικά από τη Βουλή όχι από την πολιτική ζωή του τόπου». Η δήλωση έγινε ενώ το όνομα του Αδάμου συζητείται για υπουργοποίηση και ενδεχόμενη αντικατάσταση του υπουργού Υγείας Κωνσταντίνου Ιωάννου, ο οποίος φαίνεται αποφασισμένος να αποχωρήσει από την κυβέρνηση.

Στο ΑΚΕΛ ακούστηκαν ήδη αρνητικά σχόλια κατά του Αδάμου που τον κατηγορούν ότι ενώ για τόσα χρόνια βρισκόταν στο κόμμα της αντιπολίτευσης τώρα είναι διατεθειμένος να υποστηρίξει το έργο της κυβέρνησης. Πηγή μου, που γνωρίζει, μου έλεγε ότι και στο παρελθόν ο Αδάμου είχε γίνει δέκτης προτάσεων για υπουργοποίηση αλλά έλαβε σοβαρή προειδοποίηση από το ΑΚΕΛ πως εάν το έπραττε θα τους έβρισκε απέναντί του σε μια πολεμική χωρίς τέλος. Τώρα όμως τα πράγματα είναι διαφορετικά. Ο Αδάμου είναι πια ελεύθερος, διαθέτει και την έξωθεν καλή μαρτυρία για τα όσα έχει πράξει ως βουλευτής και τελευταία ως πρόεδρος της Βουλής, οπότε μπορεί πιο εύκολα να αποφασίσει αυτό που πραγματικά θέλει.

Μα με το ζόρι να μας βγάλουν στη σύνταξη;

Η μεγάλη μάχη για τις προεδρίες αλλά και τα μέλη των κοινοβουλευτικών επιτροπών βρίσκεται σε εξέλιξη. Όπως έγκυρα πληροφορούμαι, όλα τα κόμματα έχουν μαρκάρει κάποιες επιτροπές τις οποίες θα διεκδικήσουν με ένταση και επιμονή. Ακόμα και το ΕΛΑΜ. Ο διαμοιρασμός των επιτροπών θα επιτευχθεί σύντομα και κάποιοι παραμονεύουν για να ασκήσουν κριτική και πολεμική. Όσοι πίστευαν ότι μετά τις βουλευτικές εκλογές το κλίμα έντασης μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων θα καταλάγιαζε, διαψεύδονται. Πολιτικοί αναλυτές θεωρούν ότι ο προεκλογικός για το 2023 δεν θα αργήσει πολύ και θα είναι ίσως ο μακρύτερος προεκλογικός που έζησε ο τόπος. Και ίσως και ο σφοδρότερος, εάν αναλογιστεί κανείς όσα είδαμε στον προεκλογικό για τις βουλευτικές που δεν είχε ως στόχο την αλλαγή ενοίκου στο Προεδρικό. Ένα από τα κόμματα της αντιπολίτευσης μαθαίνω ότι άρχισε τις συνεντεύξεις για το νέο του επικοινωνιολόγο.

Ερωτώμενος την Παρασκευή ο Άντρος Κυπριανού από τον Πάρη Ποταμίτη αν νιώθει μοναξιά που δεν κατάφερε να εκλεγεί στη Βουλή απάντησε «καθόλου». Και για να δικαιολογήσει τη θέση του πρόσθεσε: «Οι Οικολόγοι στήριξαν την υποψηφιότητα του γ.γ. του ΑΚΕΛ, οπόταν για ποια μοναξιά μιλάτε;». Στη συνέχεια επανέλαβε ότι κύριος στόχος του ΑΚΕΛ είναι να φύγει ο Νίκος Αναστασιάδης από την προεδρία. Και επανέλαβε αυτό που και το κόμμα του ανακοίνωσε από την πρώτη στιγμή μετά την εκλογή της Αννίτας Δημητρίου, ότι το ΑΚΕΛ θα συνεχίσει την προσπάθεια για συνεργασία του χώρου της αντιπολίτευσης.

Το μεγάλο ερώτημα είναι με ποιους όρους θα επιτευχθεί η συνεργασία των δυνάμεων της αντιπολίτευσης αφού, ούτε για τη μορφή λύσης του Κυπριακού συμφωνούν, ούτε για το οικονομικό μοντέλο, ούτε και σε αρκετά κοινωνικά θέματα για τα οποία ψηφίζουν διαφορετικά στη Βουλή. Ελπίζουν ακόμα ότι μπορούν εύκολα να πείσουν τον κόσμο τους ότι υπάρχουν συγκλίσεις μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ ή μεταξύ ΑΚΕΛ και ΕΔΕΚ; Εκτός κι αν το έχουν πάρει απόφαση κάποια από τα προαναφερόμενα κόμματα να αλλάξουν τις θέσεις τους. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι το νέο συνέδριο του ΑΚΕΛ προσφέρεται για ευρύτερα ανοίγματα και υιοθέτηση νέων προσεγγίσεων. Ένα τουλάχιστον στέλεχος του ΑΚΕΛ υποστηρίζει πως οι νέες προσεγγίσεις είναι αίτημα του ίδιου του κόσμου του ΑΚΕΛ...

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει πως σε ένα από τα τρία μεγάλα κόμματα υπάρχει μεγάλη κόντρα μεταξύ προέδρου και δύο στελεχών; Φαίνεται πως το αποτέλεσμα των βουλευτικών αντί να επιλύσει το προϋπάρχον πρόβλημα μάλλον το έχει οξύνει. Και δεν αποκλείεται αυτό να βγει και στη δημοσιότητα, αναλόγως του διαμοιρασμού των κοινοβουλευτικών αξιωμάτων.

Φρέσκος αέρας ανανέωσης

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Αναμφισβήτητα ιστορική στιγμή η εκλογή της κ. Αννίτας Δημητρίου στην προεδρία της Βουλής. Όχι μόνο γιατί είναι η πρώτη γυναίκα πρόεδρος στην ιστορία της Βουλής, αλλά κυρίως γιατί πρόκειται για μία πολιτικό που μέχρι τώρα επέδειξε ήθος και σοβαρότητα, συγκροτημένη προσωπικότητα και μετρημένο πολιτικό λόγο αποπνέοντας φρέσκο αέρα στην μπόχα που ανέδινε η πολιτική μας σκηνή. Κι αυτά –έτσι για να μην ξεχνιόμαστε– είναι ό,τι επιζητεί σήμερα ένας πολίτης προκειμένου να αρχίσει να αισθάνεται πως υπάρχει μια κάποια ελπίδα αλλαγής. Θα μου πείτε είναι αφέλεια να ελπίζει κανείς κάτι τέτοιο, δεδομένου του παρασκηνίου των διαβουλεύσεων που προηγήθηκαν αυτής της εκλογής. Ακόμα όμως κι αν αυτή είναι η πραγματικότητα θεωρώ πως δεν αναιρεί το θετικό πρόσημο της εκλογής της κ. Δημητρίου, διότι το να αναμένει κανείς ότι θα αλλάξει από τη μία μέρα στην άλλη ο τρόπος σκέψης των κομμάτων, επειδή οι κάλπες έστειλαν κάποια μηνύματα, αυτό κι αν είναι αφέλεια. Χρειάζεται χρόνος και κυρίως χρειάζονται άλλες ζυμώσεις, οι οποίες μπορεί επί του παρόντος να μη διαφαίνονται, αλλά, αν μη τι άλλο, με την εκλογή ενός νέου προσώπου, ικανού και αξιόλογου στην προεδρία της Βουλής, τοποθετούνται σε μια άλλη κλίμακα οι προσδοκίες των πολιτών και αναγκάζουν έτσι και τη Βουλή να ψηλώσει τον πήχη ή να είναι δύο φορές υπόλογη αν δεν το πράξει. Το να μην επικροτεί κανείς την εκλογή της κ. Δημητρίου, εξαιτίας του παρασκηνίου που προηγήθηκε, είναι εξίσου μίζερο με τον στενοκοπημένο πολιτικό τρόπο σκέψης από τον οποίο προσπαθούμε τάχα μου να απεγκλωβιστούμε. Και σε ό,τι αφορά το επιχείρημα ότι η εκλογή της κ. Δημητρίου έγινε και με τις ψήφους του ΕΛΑΜ, και ως εκ τούτου πρέπει να υποβιβαστεί η σημασία της ακριβώς διότι αναβαθμίζει το εν λόγω κόμμα σε ρυθμιστικό παράγοντα, πρόκειται για απλουστευμένη ανάγνωση των γεγονότων που προσφέρει το άλλοθι να μην εστιάζουμε στην συνολική εικόνα. Και η συνολική εικόνα δείχνει πως για την όποια αναβάθμιση του ΕΛΑΜ την ευθύνη φέρει όχι μόνο το κυβερνών κόμμα αλλά εξίσου –αν όχι και περισσότερο– η αντιπολίτευση η οποία αντί να αδράξει την ευκαιρία και να συνασπιστεί ώστε να πετύχει την εκλογή προέδρου της Βουλής, αποτρέποντας το ενδεχόμενο πρόεδρος της Δημοκρατίας και της Βουλής να ανήκουν στον ίδιο χώρο και το ΕΛΑΜ να βγαίνει από το περιθώριο, παρέμεινε εγκλωβισμένη στις προσωπικές της εμμονές και αγκυλώσεις, αφήνοντας τα γεγονότα να την προσπεράσουν και να την πιάσουν στον ύπνο. Η πρόταση της ΔΗΠΑ –όσο δύσπιστος κι αν είναι κανείς ως προς τα κίνητρα του κ. Καρογιάν– η αλήθεια είναι πως ήταν πολύ πιο κοντά στα μηνύματα της κάλπης από την «αδράνεια» των υπολοίπων αντιπολιτευόμενων. Διότι όντως η σύμπραξη των πλείστων κομμάτων με το μήνυμα ότι ανταποκρίνονται στο ζητούμενο της εποχής, θα είχε μια θετική απήχηση στον κόσμο, αφού θα ερμηνευόταν ως ένδειξη ότι τα κόμματα αντιλαμβάνονται πως πρέπει να αλλάξουν πορεία πλεύσης προκειμένου να πείσουν πως κόπτονται για τα συμφέροντα του πολίτη. Και αν θέλουμε να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, μια τέτοια πρωτοβουλία δεν θα έπρεπε καν να προέρχεται από τη ΔΗΠΑ, αλλά από το χώρο της Αριστεράς, αν αυτή δεν παρέμενε τόσο αμήχανα στάσιμη μπροστά στην ήττα των εκλογών. Διότι όταν το κυβερνών κόμμα έχει μόνο 17 ψήφους και καταφέρνει, μετά από οκτώ χρόνια διακυβέρνησης και με όλα όσα έχουν μεσολαβήσει, όχι μόνο να εκλέγει πρόεδρο της Βουλής αλλά και να γράφει ιστορία, εκλέγοντας γυναίκα, αυτό χρεώνεται κυρίως στην ανικανότητα της αντιπολίτευσης να δράσει με σχέδιο και με πρόταση ουσίας . Όπως και να το δει κανείς, η κ. Αννίτα Δημητρίου στην προεδρία της Βουλής είναι αυτή τη στιγμή μια πρώτη ανανέωση. Και όλα τα άλλα είναι δικαιολογίες, που προδίδουν την αδυναμία της αντιπολίτευσης να συνομιλήσει με τα αιτήματα της εποχής.

elenixenou11@gmail.com

ΑΠΕ-ΜΠΕ/ΜΠΟΥΓΙΩΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Έντονη συννεφιά με βροχή στην ευρύτερη περιοχή της Αργολίδας την Παρασκευή 11 Ιουνίου 2021.

Το Βατερλό

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τη νύχτα των εκλογών ο Άντρος Κυπριανού κατέβαινε από το γραφείο του στην Εζεκία Παπαϊωάννου για να κάνει την περιβόητη δήλωση για τη μεγάλη ήττα και να αναλάβει την ευθύνη, το κλίμα ήταν βαρύ και πένθιμο. Δεν ήταν μόνο τα ποσοστά που έπεφταν επικίνδυνα σε μία χρονική συγκυρία που η αντιπολίτευση θα έπρεπε να σηκώνει κεφάλι και να διεκδικήσει την πρωτιά από τον ΔΗΣΥ. Ήταν και το κλίμα στο κόμμα που απέπνεε ματαίωση, πολιτική γήρανση αλλά κυρίως καταδείκνυε πως η «ελπίδα για αλλαγή» είχε πρόωρα καεί. Ενδεικτικό ότι έξω από το οικοδόμημα της Εζεκία Παπαϊωάννου βρέθηκαν λίγα μόλις στελέχη να συμπαρασταθούν, ενώ τον γ.γ. του ΑΚΕΛ, σε εκείνη ακριβώς τη δήλωση της ήττας, πλαισίωνε μία σειρά στελεχών που ετοιμάζεται όπως οι ίδιοι λένε για συνταξιοδότηση.

Την επόμενη ημέρα, η πρώτη σε σταυρούς προτίμησης βουλεύτρια του κόμματος Ειρήνη Χαραλαμπίδου πανηγύριζε ανέμελη την πρωτιά, τα ΜΜΕ ασχολούμασταν ποιας επιτροπής η προεδρία της «ανήκει δικαιωματικά», τη στιγμή που το κόμμα της είχε υποστεί συντριβή. Όταν καλείτο να σχολιάσει τους λόγους της ήττας παρέπεμπε τους δημοσιογράφους να αποταθούν γι' αυτό στην ηγεσία. Εκείνες λοιπόν τις ημέρες της ήττας, είχε μπει στο τραπέζι των συζητήσεων για τη διαδοχή Κωνσταντίνου Ιωάννου το όνομα του Αδάμου Αδάμου, βουλευτή του ΑΚΕΛ και μέχρι πρότινος προέδρου της Βουλής με τον ίδιο να μην αρνείται την ετοιμότητά του για ένα τέτοιο πόστο. Στο ίδιο πλαίσιο, ο άλλοτε «κραταιός άντρας της Αριστεράς» Νίκος Κατσουρίδης, που αποβλήθηκε από το κόμμα, φημολογείται πως εργάστηκε υπέρ της δυναμικής παρουσίας της Δημοκρατικής Παράταξης και πως γίνονται εδώ και καιρό συζητήσεις για τη δημιουργία ενός νέου κομμουνιστικού κόμματος στην Κύπρο.

Η εικόνα αυτή όσο θλιβερή κι αν είναι καταδεικνύει από μόνη της την έλλειψη της ιδεολογικής και πολιτικής συνοχής πλέον στον χώρο. Αυτό που πάντα συσπείρωνε το ΑΚΕΛ, καθιστώντας το κόμμα εξουσίας, δεν ήταν αυτό που στο αντίπαλο στρατόπεδο ονόμαζαν για χρόνια «κόκκινα αρνιά», αλλά οι ιδεολογικοί και πολιτικοί στόχοι, οι οποίοι απουσιάζουν αυτή τη στιγμή από το κόμμα και σε αυτό οφείλονται οι φυγόκεντρες δυνάμεις.

Όμως τον πρώτο λόγο για το τι χαρακτήρα θα έχει το ΑΚΕΛ τον έχουν τα μέλη του κόμματος. Εμείς δεν έχουμε κανένα λόγο να κάνουμε από καθέδρας μάθημα και να κουνάμε το δάκτυλο. Αυτοί θα πρέπει να ξέρουν καλύτερα από τον καθένα τι είναι καλό για το κόμμα τους. Αυτοί καλούνται να λάβουν τις αποφάσεις για το αν θα ακολουθήσει το πρότυπο του ΣΥΡΙΖΑ, αν θα κινηθεί λίγο πιο δεξιά ή αν θα ακολουθήσει πιστά τα βήματα του ΚΚΕ. Το μέλλον του ΑΚΕΛ βέβαια αφορά και τους πολίτες για το προφανές, για το ότι μία ισχυρή αξιωματική αντιπολίτευση είναι δείγμα σωστής λειτουργίας της Δημοκρατίας και βρίσκεται στην αντίπερα όχθη από την κυβέρνηση για να την ελέγχει και να αποτρέπει φαινόμενα αυθαιρεσίας.

Επειδή, λοιπόν, είναι πρώτιστη αναγκαιότητα η ύπαρξη μιας ισχυρής αντιπολίτευσης προκειμένου να λειτουργεί σωστά το πολιτικό σύστημα, όφειλαν να είχαν πάρει τα σωστά μηνύματα από την κάλπη. Δικαίως ή αδίκως η κυπριακή κοινωνία θεωρεί την κυβέρνηση Αναστασιάδη ως τη μόνη που μπορεί να διαχειριστεί δύσκολες καταστάσεις, όπως είναι η πανδημία και όσα αυτή έφερε. Οι περιπέτειες, η αίσθηση αποσταθεροποίησης εν γένει, ενεργοποιούν τα συντηρητικά αντανακλαστικά επιβίωσης των πολιτών και οι οποίοι επιλέγουν την πεπατημένη, επιλέγουν εκείνον που θεωρούν πως μπορεί να χειριστεί τα δύσκολα.

Αυτό που χρειάζεται, λοιπόν, το ΑΚΕΛ, ως η αξιωματική αντιπολίτευση που διεκδικεί την εξουσία, είναι μία συγκεκριμένη πρόταση διακυβέρνησης του τόπου. Πρόταση διακυβέρνησης με τη συμμετοχή κι άλλων αντιπολιτευόμενων κομμάτων, αν στόχος της, όπως υποστηρίζει, είναι η αλλαγή. Σε αυτό το πλαίσιο, η συζήτηση για τη Βουλή, έγινε χωρίς πολιτική βάση, χωρίς να να εξηγήσει για ποιο λόγο διεκδικεί την προεδρία της Βουλής και ποιος είναι ο στόχος της. Και επειδή μιλάμε για κόμμα που διεκδικεί την εξουσία, καλό είναι να δώσει μία σαφή εξήγηση τουλάχιστον στη βάση του για ποιον λόγο η ηγεσία, πίστεψε πως η Δημοκρατική Παράταξη, το κόμμα που αποτελεί εδώ και χρόνια στενό σύμμαχο της κυβέρνησης και που όπως υποστηρίζουν συνεργάζεται με τον Νίκο Κατσουρίδη, ήταν έτοιμο να στηρίξει την υποψηφιότητα Άντρου Κυπριανού.

Αλλιώς, ας αποδεχτεί τον ρόλο του κόμματος αντίδρασης. που ακούει τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ να πανηγυρίζει πως πιάνει «πιο εύκολα ψήφους από κεράσια», να περιορίζεται στο να καταγγέλλει πως έπεσε θύμα εξαπάτησης και να παρακολουθεί παθητικά τα ποσοστά του και τα στελέχη του να του γυρίζουν την πλάτη, στην κρισιμότερη στιγμή της ιστορίας του.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το ΑΚΕΛ της επόμενης μέρας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Δύο τινά μπορούν να συμβούν: ή που το ΑΚΕΛ θα ανθίσει μέσα από το άγονο τοπίο των τελευταίων βουλευτικών εκλογών ή που θα ξεκινήσει μια επώδυνη κατηφορική πορεία «πασοκοποίησης». Οι επιλογές της επόμενης ημέρας, με φόντο το Συνέδριο του Ιουλίου, θα καθορίσουν το μέλλον του κόμματος της κυπριακής Αριστεράς. Το ενδιαφέρον, όπως είναι φυσικό, εστιάζεται στα πρόσωπα. Επί της ουσίας, όμως, εκείνο που θα πυροδοτήσει τις εξελίξεις αφορά στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κόμματος και στην ταυτότητα που αυτό θα διαμορφώσει λίγο πριν κλείσει έναν αιώνα ζωής.

Για τα πρόσωπα σε αυτή τη φάση δεν έχουμε να πούμε πολλά. Αν και όσοι γνωρίζουν στοιχειωδώς αυτό τον χώρο θα πρέπει να παραδεχτούν ότι το πρόβλημα του ΑΚΕΛ δεν θα λυθεί ως διά μαγείας με την αλλαγή του γενικού γραμματέα. Ο Άντρος Κυπριανού έχει ευθύνες και καλώς τις ανέλαβε. Απ' εκεί και πέρα οι αποφάσεις ήταν συλλογικές και τέτοιες πρέπει να παραμείνουν στο σημερινό κρίσιμο σταυροδρόμι.

Ακούστηκαν πολλά τις τελευταίες ημέρες… Περί μετεξέλιξης, επανίδρυσης και επαναπροσδιορισμού της ιδεολογικής ταυτότητας του κόμματος. Κάποιοι ανασήκωσαν τα λάβαρα του Μαρξισμού Λενινισμού, προκαλώντας συζητήσεις για την επιμονή σε μια ιδεολογική ταυτότητα που ξεθώριασε. Έχει το ΑΚΕΛ αλήθεια την «πολυτέλεια» να συζητάει μετά την εκλογική του ήττα για μετεξέλιξη που μπορεί να οδηγήσει στο μοντέλο π.χ. ενός εργατικού κόμματος; Κατά την άποψή μου όχι, γιατί κινδυνεύει να προκαλέσει ρήγμα στον σκληρό του πυρήνα. Αυτό που πρέπει όμως να κάνει είναι να δει με ειλικρίνεια το πρόσωπό του στον καθρέφτη και να επαναπροσδιορίσει τι στην πραγματικότητα είναι. Αυτό δηλαδή που υπήρξε ανέκαθεν: ένα κόμμα με κομμουνιστικό DNA, αλλά με ρητορική και θέσεις που απευθύνονται στην ευρύτερη Αριστερά.

Απλή, αγνή, απορία προς όσους κόπτονται ξαφνικά για τον Μαρξισμό Λενινισμό και τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό: Αν το ΑΚΕΛ αυτό πρέσβευε και επεδίωκε, τότε γιατί δεν έκανε ούτε μια ενέργεια, σοσιαλιστικών έστω αποχρώσεων, όταν κυβέρνησε τον τόπο επί Χριστόφια; Είναι αστείο και να το συζητάμε, καθώς μια απλή ανάγνωση της ιστορίας του ΑΚΕΛ δείχνει ότι παρά τις ιδεολογικές του καταβολές ο τρόπος που δρούσε όλα αυτά τα χρόνια ήταν εντός του συστήματος, αλλά με αιχμή της πολιτικής του τα συμφέροντα και τα δικαιώματα των κοινωνικά ασθενέστερων. Αυτό δηλαδή που οφείλει να πράττει ένα φύσει και θέσει κόμμα της Αριστεράς: με ξεκάθαρες θέσεις για τα εργασιακά, σαφή πολιτική για τις μειονότητες, απέναντι σε κάθε μορφής ρατσισμό.

Τι πήγε τόσο στραβά και ο κόσμος τιμώρησε το ΑΚΕΛ με απώλεια δέκα μονάδων κατά την τελευταία δεκαετία; Πολλά και σημαντικά, τα οποία θα πρέπει να αποτελέσουν τα ζητούμενα της επόμενης ημέρας: Η απώλεια του ηθικού πλεονεκτήματος είναι η μεγαλύτερη πληγή αυτή τη στιγμή, η οποία τοποθετεί το ΑΚΕΛ στο κάδρο της διαφθοράς. Τα φθαρμένα συνθήματα, που θυμίζουν παλιές κασέτες και η αδυναμία του μηχανισμού να αφουγκραστεί τους πολίτες ή να αντλήσει μέσα από τα κινήματα διαμαρτυρίας, είναι εξίσου μεγάλης σημασίας θέματα. Το πιο καίριο όμως απ' όλα είναι η αδυναμία του ΑΚΕΛ να απευθυνθεί στο ακροατήριο της μεγάλης Αριστεράς. Γιατί εκεί έξω υπάρχουν δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι που αυτοπροσδιορίζονται ως Αριστεροί και παραμένουν παγερά αδιάφοροι απέναντι σε ένα κόμμα το οποίο αισθάνονται ότι στην καλύτερη των περιπτώσεων τους αγνοεί. Εδώ βρίσκεται και το αληθινό διακύβευμα του επικείμενου συνεδρίου: είτε θα ανοίξει το ΑΚΕΛ τους ορίζοντές του με πρόθεση να κερδίσει τον κόσμο της ευρύτερης Αριστεράς, είτε θα οδηγηθεί στο ασφαλές τρίπτυχο «λιγότεροι, σιδεροκέφαλοι και ιδεολογικά καθαροί» όπως το αδελφό ΚΚΕ.

Σε μια εποχή που τείνει να γίνει της μόδας η αποϊδεολογικοποίηση,το αληθινό στοίχημα για το κόμμα της Αριστεράς είναι να δώσει ξεκάθαρο ιδεολογικοπολιτικό στίγμα. Και αν χρειαστεί να επανεφεύρει τον εαυτό του, όχι με όρους του 20ού αιώνα αλλά με ό,τι συνεπάγεται η σύγχρονη Αριστερά σήμερα. Αναζητείται ηγέτης λοιπόν. Γιατί κοινό υπάρχει. Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι που παραμένουν αποστασιοποιημένοι στα σπίτια τους, περιμένοντας κάποιον να τους εμπνεύσει.

stavros.christodoulou@gmail.com

Τα παιχνίδια της Μέρκελ και το χρέος Αναστασιάδη

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Οι αποφάσεις της Ε.Ε. ψήνονται στα μαγειρεία της Γερμανίας. Επί παντός επιστητού. Η Καγκελαρία του Βερολίνου δίνει γραμμή στις Βρυξέλλες, στη βάση μιας λογικής, σύμφωνα με την οποία «εγώ πληρώνω για την ευρωπαϊκή μηχανή και συνεπώς εγώ αποφασίζω αν δουλεύει, πώς δουλεύει, για πόσο θα δουλεύει και με ποιους ρυθμούς»...

Με βάση αυτό το πλαίσιο της γερμανικής επιβολής, η Κύπρος έχει δεχθεί αρκετές «ευρωπαϊκές σφαλιάρες», με πιο έντονη (μέχρι στιγμής) αυτή του 2013, όταν η καγκελάριος Μέρκελ αποφάσισε να καταστήσει την Κυπριακή Δημοκρατία πειραματόζωο της Ευρώπης, προβαίνοντας σε ένα άνευ προηγουμένου κούρεμα καταθέσεων. Αν υπάρχει κάτι που δεν μπορώ να σβήσω από τη μνήμη μου από τα γεγονότα του 2012-2013, είναι ότι η Γερμανία (όπως και σύμμαχοί της Φινλανδία και Ολλανδία) γνώριζε με πάσα λεπτομέρεια τον όγκο των καταθέσεων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Κύπρου, κάτι που είχε οδηγήσει το Eurogroup στην απόφαση να «προσφερθεί» ένα μνημονιακό πρόγραμμα υπό την προϋπόθεση, ότι το υπόλοιπο ποσό που απαιτείτο τότε, θα εξασφαλιζόταν από το βαθύ μας κούρεμα. Όπως και έγινε. Η Γιούτα Ουρπιλάινεν, τότε ΥΠΟΙΚ της Φινλανδίας και σήμερα Επίτροπος Διεθνών Εταιρικών Σχέσεων στην Κομισιόν, είχε μάλιστα στα χέρια της συγκεκριμένους αριθμούς για τις καταθέσεις και είχε επιδοθεί σε ασκήσεις επί χάρτου, υπό την υψηλή εποπτεία του τότε ΥΠΟΙΚ της Γερμανίας, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε. Ευθύνη πάντως είχε και η ίδια η Κύπρος, καθώς μερικούς μήνες πριν, το δεύτερο εξάμηνο του 2012, στη διάρκεια της άσκησης της Προεδρίας της Ε.Ε., είχε δεχθεί να προωθήσει ευρωπαϊκή νομοθεσία που προνοούσε και το κούρεμα, πιθανότατα αγνοώντας τι θα επακολουθούσε και ποιο θα ήταν το πρώτο θύμα…

Ακόμη μία «ευρωπαϊκή σφαλιάρα», με πολιτικό και οικονομικό κόστος, εισέπραξε η Κύπρος από την κ. Μέρκελ, το 2016. Η Γερμανίδα καγκελάριος πήγε για «τουρκική πίτσα», σε ξενοδοχείο των Βρυξελλών και συμφώνησε με τον τότε πρωθυπουργό της Τουρκίας Αχμέτ Νταβούτογλου, ένα πρώτο βήμα γύρω από την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της υποψήφιας χώρας, χωρίς να τίθεται ως όρος η εφαρμογή της βασικής μορφής της εν λόγω σχέσης έναντι όλων των κρατών-μελών και συνεπώς το άνοιγμα των τουρκικών λιμένων και προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Στο ίδιο πλαίσιο, η Μέρκελ συμφώνησε με τον Νταβούτογλου την οικονομική στήριξη της Τουρκίας για τους πρόσφυγες που και η ίδια η Άγκυρα δημιουργεί στη Συρία (και εν συνεχεία πληρώνεται για να φιλοξενεί). Η Γερμανίδα καγκελάριος δεν ασχολήθηκε καν με τις ανησυχίες της μικρής Κύπρου και συνεπώς δεν τέθηκε θέμα ουσιαστικής δικλίδας ασφαλείας για ανατροπή της διοχέτευσης προσφύγων και μεταναστών από την Τουρκία, παρά το γεγονός ότι η υποψήφια χώρα γνωστοποίησε γραπτώς, τόσο προς το Συμβούλιο, όσο και προς την Κομισιόν, ότι δεν θα εφαρμόσει τη Συμφωνία Επανεισδοχής παράτυπων μεταναστών με τη «νήσο Κύπρο», διότι δεν την αναγνωρίζει… Αλλά και η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπόρεσε να επιβάλει ουσιαστικούς όρους και προϋποθέσεις στην ευρωτουρκική συμφωνία, πέραν κάποιων αναφορών, οι οποίες πρόσφεραν κάλυψη μόνο σε φραστικό επίπεδο.

Σήμερα, το Βερολίνο στήνει ένα νέο παιχνίδι στην πλάτη της Κυπριακής Δημοκρατίας, με στόχο μια θετική ευρωπαϊκή ατζέντα για την Τουρκία και επίκεντρο την υλοποίηση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της χώρας (το πρώτο βήμα της οποίας καταγράφηκε το 2016), μέσω της εκχώρησης όρων εντολής προς την Κομισιόν, προκειμένου να αρχίσει τη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η Λευκωσία κινεί γη και ουρανό για να διασυνδέσει την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, με συγκεκριμένες κινήσεις της Τουρκίας για λύση του Κυπριακού, για απόδοση της περίκλειστης Αμμοχώστου στον ΟΗΕ και για εκπλήρωση των λοιπών κυπρογενών υποχρεώσεων της Άγκυρας. Δυστυχώς, όμως, προς το παρόν το τηλέφωνο του Βερολίνου είναι «κατειλημμένο». Η Άγκελα Μέρκελ ακούει μόνο τα θέλω του Ερντογάν, όχι βεβαίως γιατί τον αγάπησε, αλλά γιατί η Γερμανία οδεύει σε γενικές εκλογές, στις 26 Σεπτεμβρίου και τα συμφέροντά της υπαγορεύουν να στηρίξει την Άγκυρα, λόγω μεταναστευτικού αλλά και των ψήφων που διαθέτουν οι τουρκικής εθνικότητας Γερμανοί πολίτες. Συνεπώς η μικρή Κύπρος κινδυνεύει από ένα ακόμη γερμανικό χτύπημα, ενδεδυμένο με ευρωπαϊκό μανδύα, το οποίο ο πρόεδρος Αναστασιάδης καλείται να αποτρέψει, διασφαλίζοντας εμπράκτως και κατά συγκεκριμένο τρόπο τα συμφέροντα της Κύπρου. Και σε αυτό δεν υπάρχουν δύο δρόμοι. Η Κύπρος πρέπει να διασφαλιστεί εμπράκτως και όχι με φραστικές αναφορές. Διαφορετικά, το βέτο καθίσταται μονόδρομος.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ο κόσμος έξω από τη «γυάλα» μας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ενα από τα πιο δύσκολα πράγματα στη δική μας δουλειά είναι να καταλαβαίνεις τι γίνεται γύρω σου. Το πιο εύκολο είναι να επαφίεσαι στο τι συζητούν και πιστεύουν οι άνθρωποι στη «γυάλα» σου, όποια και αν είναι αυτή. Στον αντίποδα αυτού του φαινομένου είναι να έχεις την ψευδαίσθηση ότι κάτι που ακούς από έναν τυχαίο άνθρωπο έξω από αυτήν είναι το «ευαγγέλιο». Θυμάμαι πάντοτε έναν παλιό, αγαπημένο συνάδελφο, ο οποίος συχνά έφτανε στο γραφείο το πρωί και έλεγε με έμφαση: «Ο κόσμος είναι ανάστατος με αυτό» ή «ξέρετε τι γίνεται έξω στην κοινωνία;». Μια φορά δεν άντεξα και με την οικειότητα που είχαμε τον ρώτησα: «Περάσατε πάλι από το γνωστό περίπτερο;». Θύμωσε, αλλά γέλασε. Η αγωνία για να αφουγκρασθείς την κοινωνία είναι μεγάλη, αλλά μεγάλη είναι και η έλξη της ρουτίνας του καθενός μας.

Εχουμε χάσει την επικοινωνία μας με ένα κομμάτι της κοινωνίας. Αν αλλάξουμε μερικά βασικά και ξανακτίσουμε τη χώρα στα πρότυπα της διαδικασίας εμβολιασμού, θα κερδίσουμε αυτούς τους ανθρώπους.

Στα χρόνια της κρίσης μάθαμε, απότομα σε μερικές περιπτώσεις, να ακούμε περισσότερο. Και ειδικά όσους βρίσκονται έξω από εκεί όπου μπορεί να νιώθουμε άνετα. Ηταν ένα μεγάλο μάθημα, το οποίο πήραν καθυστερημένα και οι συνάδελφοι στη Μεγάλη Βρετανία ή στις ΗΠΑ, που δεν είδαν ούτε το Brexit ούτε τον Τραμπ να έρχονται με φόρα.

Γιατί αυτή η εισαγωγή; Διότι βλέπω πολλούς ανθρώπους γύρω μου οι οποίοι είναι σοκαρισμένοι από το τι ακούνε γύρω από τα εμβόλια και τον κορωνοϊό. Λες και δεν έχουν κάνει μια περιήγηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στο Διαδίκτυο γενικά ή δεν έχουν ανοίξει τηλεόραση αργά το βράδυ και να πετύχουν κάποια από τις πολλές «after» συζητήσεις. Είναι ένας άλλος κόσμος, καλός, κακός, δεν έχει σημασία. Είναι απλά ένας άλλος πλανήτης.

Δεν μπορούμε να τον αγνοήσουμε και είναι πολύ λάθος να τον σνομπάρουμε. Κάνει κάποιους να νιώθουν καλά, αλλά δεν βοηθάει σε τίποτα. Αυτό δεν σημαίνει ότι η μεγάλη πλειονότητα της κοινωνίας κινείται στην ίδια σφαίρα. Οχι· αν συνέβαινε αυτό πολιτικά και πολιτισμικά θα είχαμε από καιρό αποχαιρετήσει τη Δύση και την Ευρώπη. Ενα κομμάτι, δε, από τους παραδοξολόγους και λάτρεις των θεωριών συνωμοσίας πατάει σε δύο βάρκες, κάνει π.χ. το εμβόλιο, αλλά ταυτόχρονα αναπτύσσει την τελευταία θεωρία για το τι προκαλεί και ποιον συμφέρει ο κορωνοϊός. Σημαίνει, όμως, ότι έχουμε χάσει την επικοινωνία μας με ένα κομμάτι της κοινωνίας. Ζούμε στον ίδιο τόπο, μιλάμε άλλη γλώσσα. Το χάσμα πρέπει να καλυφθεί. Δεν είναι μόνο ζήτημα επικοινωνίας και ανεύρεσης του σωστού κώδικα. Αν καταφέρουμε να αλλάξουμε μερικά βασικά, όπως π.χ. τα νοσοκομεία, και ξανακτίσουμε τη χώρα στα πρότυπα της διαδικασίας εμβολιασμού, θα κερδίσουμε αυτούς τους ανθρώπους. Γιατί γι' αυτούς οι ψηφιακοί νομάδες δεν λένε τίποτα. Χρειάζεται ζύμωση, συζήτηση χωρίς κούνημα του δαχτύλου και έμπρακτες αποδείξεις ότι κάποιος νοιάζεται...

Η κρίσιμη Δευτέρα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Με δεδομένο ότι στις διερευνητικές συνομιλίες αλλά και κατά τις συναντήσεις σε επίπεδο υπουργών Εξωτερικών Ελλάδος και Τουρκίας δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος επί των κρίσιμων θεμάτων αντιπαραθέσεως των δύο χωρών, οι αυριανές συνομιλίες του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Τούρκο πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ, δεν αναμένεται να καταλήξουν σε θεαματικά αποτελέσματα.

Θα ήταν θετικό εάν η όλη διαδικασία εκτυλισσόταν σε κλίμα «μη συγκρούσεως». Κάτι σαν το «μη πόλεμος» – μια έκφραση του Ανδρέα Παπανδρέου για να χαρακτηρίσει τη συμφωνία που είχε συνομολογήσει με τον τότε πρόεδρο Τουργκούτ Οζάλ στο Νταβός της Ελβετίας. Βεβαίως οι συνθήκες είναι πολυπλοκότερες σήμερα από ό,τι το 1987.

Με δεδομένο επίσης ότι η ελληνική κυβέρνηση φρονεί πως η συνεχιζόμενη παραβατικότητα της Αγκυρας μπορεί να περιορισθεί όχι σε διμερές επίπεδο, αλλά μέσω διαμεσολαβητικού ρόλου κυρίως των ΗΠΑ αλλά και της Ε.Ε. σε έναν μικρότερο βαθμό, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως στην τροπή των συνομιλιών που θα έχει ο κ. Ερντογάν με τον Αμερικανό ομόλογό του Τζο Μπάιντεν.

Υπάρχουν ασφαλώς προσφάτως δηλώσεις υποστηρικτικές προς την ελληνική πλευρά από Αμερικανούς αξιωματούχους και από κάποια μέλη του Κογκρέσου, που περιλαμβάνουν και σοβαρή ενίσχυση της στρατιωτικής συνεργασίας.

Αλλά δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι το πρόβλημα του κ. Μπάιντεν είναι ο κ. Ερντογάν και όχι η Τουρκία, την οποία παντί τρόπω θέλουν –για λόγους καθαρά στρατηγικούς– να παραμείνει στο αμυντικό σύστημα της Δύσεως. Η ρήξη, ως εκ τούτου, δεν είναι επιθυμητή ούτε στην Αγκυρα αλλά ούτε στην Ουάσιγκτον.

Μια επιπόλαιη ματιά στον χάρτη αρκεί για να πεισθεί κανείς ότι η Ελλάς δεν είναι δυνατόν να υποκαταστήσει –για τη Δύση– την Τουρκία, λόγω εκτάσεως, πληθυσμού και στρατιωτικών δυνατοτήτων. Και επιπλέον για την Ε.Ε. η χώρα αυτή έχει αναδειχθεί στο «ανάχωμα» τεσσάρων εκατομμυρίων προσφύγων που επιθυμούν με κάθε τρόπο να εγκατασταθούν στις πλούσιες χώρες της Ευρώπης.

Με άλλα λόγια, το προσφυγικό είναι το στοιχείο που καθορίζει αποφασιστικά τη στάση της Γερμανίας της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ και του διαδόχου της, όποιος ή όποια προκύψει μετά τις εκλογές. Δεν είναι τυχαίο ότι στο περιθώριο του ΝΑΤΟ έχει ορισθεί συνάντηση της κ. Μέρκελ με τον κ. Ερντογάν και η οποία θα αφορά τις ευρωτουρκικές σχέσεις και όχι τις διατλαντικές.

Η άλλη προγραμματισμένη συνάντηση είναι του κ. Ερντογάν με τον πρωθυπουργό της Βρετανίας Μπόρις Τζόνσον. Η έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. θα ενισχύσει νομοτελειακά τις σχέσεις του Λονδίνου με την Αγκυρα. Αλλά η συνάντηση των δύο ανδρών θα αφορά πρωτίστως το Κυπριακό, για τη λύση του οποίου η Βρετανία έχει υποβάλει σχέδιο, που απορρίφθηκε σε πρώτη φάση από όλα τα μέρη, αλλά δεν έχει αποσυρθεί.

Καλή και χρήσιμη η συνάντηση των κ. Ερντογάν και Μητσοτάκη, αλλά οι στοχευμένες συναντήσεις του Τούρκου προέδρου έχουν και αυτές ιδιαίτερη βαρύτητα.

Τα κριτήρια Μπάιντεν και η Τουρκία

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Η επίσκεψη του Τζο Μπάιντεν στην Ευρώπη, το πρώτο του ταξίδι στο εξωτερικό μετά την εκλογή του, στοχεύει στην ενίσχυση των δεσμών που διαταράχθηκαν στη διάρκεια της προεδρίας Τραμπ και στη χάραξη του πλαισίου μιας νέας διεθνούς διακυβέρνησης με τους συμμάχους των ΗΠΑ. Η Ευρώπη δεν μονοπωλεί τα σχέδια του Αμερικανού προέδρου, όμως εδώ βρίσκονται οι στενότεροι παραδοσιακοί σύμμαχοι της χώρας του. Η θέληση για στενές σχέσεις είναι αμοιβαία, καθώς η εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων στις ΗΠΑ σήμερα είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι ήταν πριν από ένα χρόνο. Στη σύνοδο των ηγετών της ομάδας G7 στην Αγγλία, την Παρασκευή, στις συναντήσεις του Μπάιντεν με τους ηγέτες της Ε.Ε., με τον Ερντογάν και τον Πούτιν, και στη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες αύριο, το μήνυμα είναι «Η Αμερική επέστρεψε». Ο νέος πρόεδρος υπογραμμίζει ότι η δημοκρατία είναι ουσιαστικό στοιχείο της εξωτερικής πολιτικής του και κριτήριο για τις σχέσεις με άλλες χώρες. «Η ερώτηση που καθορίζει την εποχή μας είναι η εξής: Μπορούν οι δημοκρατίες να δράσουν μαζί ώστε να επιτύχουν πραγματικά οφέλη για τους λαούς μας σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία; Θα μπορέσουν οι δημοκρατικές συμμαχίες και οι θεσμοί που διαμόρφωσαν σε τόσο μεγάλο βαθμό τον τελευταίο αιώνα να αποδείξουν τις δυνατότητές τους εναντίον σύγχρονων απειλών και αντιπάλων; Πιστεύω ότι η απάντηση είναι "ναι". Και αυτή την εβδομάδα στην Ευρώπη θα έχουμε την ευκαιρία να το αποδείξουμε», έγραψε ο Μπάιντεν στην Washington Post λίγες ημέρες πριν από το ταξίδι του.

Μπορούμε να προσθέσουμε άλλα δύο ερωτήματα που απασχολούν τους Ευρωπαίους σήμερα: Πώς θα βρεθεί ισορροπία μεταξύ των διεθνών κανόνων που θα διαμορφωθούν αυτό το διάστημα και της εθνικής κυριαρχίας των κρατών; Η προεδρία Μπάιντεν είναι το τέλος του «τραμπισμού» ή υπάρχει κίνδυνος να αποτελέσει μόνο ένα διάλειμμα, να επανέλθουν στην εξουσία ο τέως πρόεδρος και οι υποστηρικτές του;

Το πρώτο ερώτημα αφορά, μεταξύ άλλων, σημαντικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν σε ενιαίο ελάχιστο ποσοστό φορολογίας (15%) εταιρειών σε όλο τον κόσμο και τον «επαναπατρισμό» μέρους των κερδών τους σε χώρες όπου καταναλώθηκαν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες τους. Εδώ θα κριθεί εάν ο ενιαίος ελάχιστος φόρος θα πλήξει μικρότερες χώρες που είχαν ανάγκη να προσελκύσουν πολυεθνικές με χαμηλότερη φορολογία ή εάν θα επιτευχθεί βιώσιμη, ισορροπημένη λύση. Το δεύτερο ερώτημα αφορά το πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ και τους ψηφοφόρους, με τους συμμάχους των ΗΠΑ να περιορίζονται στη θέση θεατών μιας διαμάχης που θα καθορίσει και το δικό τους μέλλον.

Ο Μπάιντεν έχει εντάξει και τον πόλεμο κατά της πανδημίας στην ιδεολογική και ουσιαστική διαμάχη με την Κίνα και τη Ρωσία. Και εδώ, το κριτήριο της δημοκρατίας κυριαρχεί στην πολιτική του προέδρου. Λίγες ημέρες πριν από τη συνάντηση του G7, οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν ότι θα αγοράσουν και θα δωρίσουν 500 εκατ. εμβόλια της Pfizer σε φτωχότερες χώρες, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας COVAX (πέρα από 80 εκατ. που είχαν ήδη τάξει). Ετσι, συνολικά, οι χώρες του G7 δεσμεύθηκαν να δώσουν ένα δισ. εμβόλια στην COVAX (συνολικά, όμως, χρειάζονται 10 δισ. δόσεις). Σύμφωνα με τον Τζέικ Σάλιβαν, σύμβουλο εθνικής ασφαλείας του, ο Μπάιντεν «θέλει να δείξει –με τη συσπείρωση των δημοκρατιών του κόσμου– ότι οι δημοκρατίες είναι αυτές που μπορούν με τον καλύτερο τρόπο να λύσουν τα προβλήματα των ανθρώπων παντού». Αυτή είναι άμεση πρόκληση προς την Κίνα, η οποία έχει προωθήσει πολλά εμβόλια σε άλλες χώρες, καθώς και προς τη Ρωσία, με της οποίας τον πρόεδρο ο Μπάιντεν θα συναντηθεί την Τετάρτη σε αναζήτηση μιας «σταθερής σχέσης».

Για εμάς, η συνάντηση Μπάιντεν - Ερντογάν αύριο στις Βρυξέλλες θα κρίνει πόσο ο Αμερικανός πρόεδρος είναι διατεθειμένος να επιμείνει στη δημοκρατία, στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην τήρηση της διεθνούς νομιμότητας. Ο Τούρκος πρόεδρος προβάλλει τη χώρα του ως «το πιο σημαντικό μέλος του ΝΑΤΟ», την ώρα που, συνεργαζόμενη με τη Μόσχα, η Αγκυρα υπονομεύει τη συνοχή και την πολιτική της Συμμαχίας. Αύριο θα φανεί εάν η σημασία της Τουρκίας έγκειται στην ευκαιρία που έχουν οι ΗΠΑ να δείξουν εάν την αντιμετωπίζουν βάσει αξιών ή συμφερόντων.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ, imakris@kathimerini.gr

Πόση δημοκρατία αντέχουμε

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η λογική λέει ότι ένας πρωθυπουργός στην Ελλάδα μπορεί να αλλάξει τα πάντα, να κατεβάσει τα αστέρια στη γη – είναι απόλυτος, ανεξέλεγκτος μονάρχης. Η εμπειρία λέει ότι ένας πρωθυπουργός στην Ελλάδα, ο ικανότερος, ο «καθαρότερος», ο πιο επιδέξιος και χαρισματικός, δεν μπορεί, αν και απόλυτος, ανεξέλεγκτος μονάρχης, να αλλάξει τίποτα. Ούτε τον κλητήρα που του ανοίγει κάθε πρωί την πόρτα στο ασανσέρ.

Που να πάρει η ευχή, ένας ηλικιωμένος Ελληνας έχει γνωρίσει (άθελά του, αλλά «στο πετσί» του) απειράριθμους πρωθυπουργούς. Τους έχει γνωρίσει πιο καλά από όσο γνωρίζει τον πατέρα του και τη μάνα του. Δεν είδε ποτέ τους πρωθυπουργούς με τα νυχτικά ή τις πιτζάμες. Αλλά τα νυχτικά και οι πιτζάμες δεν χαρίζουν γνώση του χαρακτήρα, της ευφυΐας ή της μικρόνοιας, της οξυδέρκειας ή της μυωπίας, της γενναιότητας ή της θρασυδειλίας.

Πάντοτε, όσο πίσω φτάνει η μνήμη, η υποτέλεια στη Δύση ήταν αυτονόητη, συμφιλιωμένοι οι Νεοέλληνες με την εξάρτηση, με το «ανήκομεν». Με ποιες πρακτικές, ποια δολώματα, ποια αδιαφανή κανάλια, γίνονταν οι ελλαδικές κυβερνήσεις υποχείρια ξένων κέντρων, που αποφάσιζαν για το παρόν και το μέλλον των Ελλήνων; Από πότε, ο ελλαδίτης πολιτευτής άρχισε να θεωρεί αυτονόητο να είναι μαριονέτα, να προσαρμόζεται στα θελήματα Πρεσβειών, από πότε έπαψε να υπάρχει ενοχή για την υποτέλεια;

Σίγουρα, η μετάπλαση - μετατοιχείωση του Ελληνισμού, από πανανθρώπινη πρόταση τρόπου του βίου (πολιτισμού) σε ορθολογική (χρηστική) οργάνωση «έθνους-κράτους», ήταν γεγονός μοναδικό, δίχως προηγούμενο στην Ιστορία. Ηταν ένας απρόσμενος θρίαμβος του συμπλεγματικού, μανιασμένου αντιπάλου της ελληνικής «οικουμένης»: της Δύσης του Καρλομάγνου και των διαδόχων του.

Το απελευθερωμένο από τους Τούρκους (με πολύ αίμα) ελάχιστο κομμάτι γης και θάλασσας, πριν διακόσια χρόνια, παγιδεύτηκε, από καταβολής του, στην ολοκληρωτική εξάρτηση και ταπεινωτική πειθάρχηση στους κυρίως αντιπάλους του Ελληνισμού (ασύγκριτα εμπαθέστερους των Τούρκων) Δυτικοευρωπαίους. Διακόσια χρόνια μετά, και αφού εξασφάλισε η Δύση τη γενοκτονία του μικρασιατικού, ποντιακού και θρακικού Ελληνισμού, ίσως είναι ευκολότερο να ερευνήσουν οι μελετητές πώς, παράλληλα με τους κατευθυνόμενους εμφυλίους και τις αποτελεσματικότατες τουρκικές σφαγές, λειτουργούσε και η αλίευση ελλαδιτών πολιτικών ως ευρωπαίων πρακτόρων.

Προέκυψε ένας, περίπου, καινούργιος ανθρωπολογικός τύπος, που επιβιώνει ώς σήμερα και που διεκπεραιώνει εντολές, θελήματα και επιθυμίες της ηγεσίας δυτικοευρωπαϊκών κρατών, πιστεύοντας ότι όχι απλώς δεν προδίδει, αλλά ωφελεί την πατρίδα του. Το πώς χάθηκε οριστικά για τον Ελληνισμό ο τόπος - τρόπος του πολιτισμού του (Μικρασία, Πόντος, Θράκη) ήταν το δυναμικό αποκύημα της πειθήνιας υποταγής στην αγγλοφιλία - γαλλοφιλία - γερμανοφιλία: περιώνυμων Ελλήνων πολιτικών ανδρών.

Είναι περισσότερο από φανερό ότι η συντελεσμένη πια και παγιωμένη, αυτονόητη για τους πολλούς μεταλλαγή της ταυτότητας των Ελλήνων δεν αναχαιτίζεται ούτε, βέβαια, «βελτιώνεται» η ιστορικά δεδομένη αλλοτρίωση με υπουργικές αποφάσεις που αντιπαλεύουν περιπτωσιολογία. Εχει οριστικά χαθεί, μέσα σε σαράντα μόλις χρόνια (Βερυβάκης, 1981) η συνέχεια της γλώσσας (εφοδιασμένος σήμερα ο Ελλαδίτης με πτυχίο και μεταπτυχιακά, ακούει τον στίχο «τη Υπερμάχω Στρατηγώ τα νικητήρια» και δεν «πιάνει νόημα», ενώ ο αγράμματος προπάππος του ριγούσε). Ακούει ο σημερινός για άμεση δημοκρατία «αυτοδιαχειριζόμενων κοινοτήτων» και ανακαλεί προσλαμβάνουσες γελοιωδών συνελεύσεων πολυκατοικίας!

Ασφαλώς και υπάρχει ακόμα μια ελάχιστη μερίδα Ελλήνων, ασήμαντη περιθωριακή μειονότητα, που συντηρεί (με τεχνητή αναπνοή) τη βιβλιαγορά, ντρέπεται με οδύνη για την κυρίαρχη παντού φτήνια και χυδαιότητα, κυρίως για το διανοητικό και ηθικό επίπεδο πολιτικών και δημοσιογράφων. Ανδιάζει και φρίττει με την καφρίλα ιδιωτικών καναλιών. Νιώθουμε παραδομένη την άλλοτε ελληνική κοινωνία σε συνθήκες έσχατης παρακμής. Υπάρχει αυτή η ελάχιστη κοινωνική ομάδα, περιθωριακή, ανίκανη να επαναστατήσει. Και ελαττώνεται ραγδαία. Στον κοινωνικό στίβο λογαριάζεται ανύπαρκτη, πεθαμένη.

Αν υπήρχε μια σπίθα ζωής, θα είχε τολμηθεί τουλάχιστον ένα «επιστημονικό» (αποκλειστικά) συνέδριο. Με μία και μόνο θεματική: Περιπτώσεις κατάφωρης κατάλυσης της δημοκρατίας από την κομματοκρατία, ποιος θα τις αντιπαλέψει; Ποιος θα κρίνει αν μια στρατιωτική αυθαιρεσία καταλύει τη δημοκρατία ή αποκαθιστά τη δημοκρατία; Είναι «δημοκρατία» το καθεστώς, όπου ο κομματάρχης πρωθυπουργός «διορίζει» (μόνος και αυθαίρετα) τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρόεδρο της Βουλής, τους Προέδρους των Ανώτατων Δικαστηρίων, την Ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων; Πώς μπορεί να ελεγχθεί, σε μια «τύποις» δημοκρατία, ο ρόλος ξένων πρεσβειών στην ανάδειξη πρωθυπουργού και υπουργών της χώρας;

Η παρακμή κρίνεται από το πόση αλήθεια και πόση δημοκρατία αντέχουμε.

Πού πάει το ΑΚΕΛ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Την επομένη των εκλογών μια τεράστια συζήτηση ξεκίνησε για το ΑΚΕΛ και την επόμενη ημέρα. Από το 2016, το κόμμα της Αριστεράς στην Κύπρο βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση με περαιτέρω εκλογικές απώλειες, αδυναμία να κεφαλαιοποιήσει αντιπολιτευτικά την προβληματική εικόνα που αποπνέει η δεύτερη θητεία Αναστασιάδη και με μια εσωστρέφεια πίσω από την οποία βρίσκεται το φάντασμα της διακυβέρνησης Χριστόφια –της πρώτης ουσιαστικά αριστερής διακυβέρνησης στην Κ.Δ. από τη γέννησή της.

Η συζήτηση για το ΑΚΕΛ και το πώς θα κινηθεί τα επόμενα χρόνια γίνεται σε κομματικά πηγαδάκια κι εκτός, διαχέεται στη δημόσια σφαίρα μέσα από τα ΜΚΔ και αφορά ένα μεγάλο φάσμα της κοινωνίας, εντός και εκτός του κόμματος. Παράλληλα, η συζήτηση δείχνει να μην απασχολεί μόνο τη διαχείριση της ήττας και τη συρρίκνωση των ποσοστών του κόμματος, αλλά και τον ιδεολογικό και πολιτικό του μετασχηματισμό. Σε αυτή την ιδεολογική συζήτηση, αν το ΑΚΕΛ παραμένει ένα παλιομοδίτικο κόμμα, προσκολημμένο στην ιδεολογία του Μαρξισμού-Λενινισμού –όπως τον βιώσαμε ιστορικά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, μονοπωλεί τη συζήτηση. Και παραμένει μια τάση που δείχνει να μην απασχολεί μόνον τους Ακελικούς αλλά κι ένα μεγάλο μέρος ανένταχτων ψηφοφόρων στην Κύπρο που ανήκουν στο ευρύτερο φάσμα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, της Κεντροαριστεράς και της Σοσιαλδημοκρατίας. Αυτή ακριβώς η συζήτηση δείχνει όχι μόνον να διχάζει τους ίδιους τους Ακελικούς αλλά και να παράγει μια ενδιαφέρουσα αντίφαση: Ενώ το ΑΚΕΛ οφείλει, λόγω εικόνας, να μπει σε μια διαδικασία ανοίγματος η ιδεολογική καθαρότητα του επιβάλλει να απαντάει στην εν λόγω κριτική με μια μεγάλη δόση εσωστρέφειας. Οι εκτός του ΑΚΕΛ δεν μπορούν να κρίνουν, να προτείνουν ή να αναστοχαστούν σε σχέση με το σύγχρονο διακύβευμα μιας μαρξιστικής-λενινιστικής προσέγγισης.

Η Ακελική αντίφαση, σε αυτό εδώ το επίπεδο, λαμβάνει τα χαρακτηριστικά μιας επιστημονικής –βαθιά ιδεολογικής αλλά όχι και τόσο χρήσιμης πολιτικά πλέον– συζήτησης. Ακριβώς γιατί ένα μεγάλο μέρος της κριτικής προς το ΑΚΕΛ απορρέει όχι από την ιστορική αμφισβήτηση του πολύτιμου έργου του Μαρξ –εκ των επιδραστικότερων φιλοσόφων του 20ού αιώνα– αλλά από την πολιτική πρακτική του ΑΚΕΛ και την προσκόλλησή του στην κομματική ορθοδοξία των μαρξιστικών και λενινιστικών κομμάτων του περασμένου αιώνα: Την αποκοπή του από την κοινωνία και τις σύγχρονες κοινωνικές εξελίξεις, την αδυναμία του να στοιχειοθετήσει ένα σύγχρονο οικονομικό μοντέλο, την αποτυχία του να οριοθετήσει μια φιλοευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική – σε έναν κόσμο εκεί έξω όπου βομβαρδίζουν εξίσου οι Αμερικανοί με τους Ρώσους.

Αυτή ακριβώς η αντίφαση οφείλει να είναι το πρώτο μέλημα του ΑΚΕΛ, αν θέλει να επανέλθει, δυναμικά, ως το ένα από τα δύο μεγάλα κόμματα του τόπου, σε τροχιά εξουσίας. Η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ενός «χαμένου στην Ιστορία» επιχειρήματος, της πολιτικής πρακτικής και λειτουργίας και της ιδεολογικής αποκοπής από τον παλαιάς κοπής, κομμουνισμό. Η ιστορία και η πολιτική πρακτική, ιδίως μετά το 1989, των κεντροαριστερών, ευρωκομμουνιστικών και σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων στην Ευρώπη κατέδειξε πως η αυτοκριτική, η ροπή προς την προοδευτικότητα και η ιστορική παραδοχή των λαθών του παρελθόντος προσέφεραν στα εν λόγω κόμματα πολύτιμα μαθήματα, τα μετασχημάτισαν ιδεολογικά και οργανωτικά και, κυριότερα, τα ανέδειξαν ως ρυθμιστές των πολιτικών συστημάτων των χωρών τους. Ήταν μια διαδικασία που ανέδειξε πως για την ευρωπαϊκή εμπειρία η ζωή και το έργο του Αλτιέρο Σπινέλι και του Νίκου Πουλαντζά ήταν εξίσου σημαντικά με τα αντίστοιχα του Μαρξ και του Λένιν.

Σε έναν αριστερό σύλλογο, στην Κύπρο, εξηγούσα κάποτε σε έναν, αριστερό φίλο και πολιτικό επιστήμονα από το εξωτερικό, το πως –στο κυπριακό συγκείμενο– συνυπάρχουν τα κάδρα του Μαρξ, του Μακαρίου, του Εζεκία Παπαϊωάννου και το εικόνισμα της Παναγίας. Ο φίλος αναρωτήθηκε αν το ΑΚΕΛ παραμένει ένα κόμμα συμβολισμών ή αν μπορεί, όντως, να ξεφύγει από αυτούς. Απάντηση δεν βρήκα ωστόσο αυτό για το οποίο φαίνεται πως τον έπεισα είναι για την πορεία του ΑΚΕΛ μετά το 2013, πως δεν μπόρεσε ποτέ να απαλλαγεί από την ιστορικά πρώτη του διακυβέρνηση. Και σημαντικότερα, από τα λάθη της. Σε αντίθεση με το πώς δουλεύουν τα κόμματα συνήθως, η εξουσία άφησε στο ΑΚΕΛ ένα κακό προηγούμενο.

Στους επόμενους μήνες θα διαφανεί η πορεία που το ΑΚΕΛ θα λάβει ιδίως μετά την αλλαγή σκυτάλης στην ηγεσία του. Οι προοπτικές είναι ρεαλιστικές. Είτε το κόμμα θα μπει σε μια πορεία ανανέωσης και ανάκαμψης είτε, τα επόμενα χρόνια, θα συρρικνωθεί περαιτέρω. Μέχρι τότε η συζήτηση περί «μαρξισμού-λενινισμού» και κυριότερα η κριτική επί τούτου πέραν της ιδεολογικής διάστασης έχει και απτά πολιτικά χαρακτηριστικά. Χαρακτηριστικά για το οποία το ΑΚΕΛ θα κρίνεται, διαχρονικά, από τους πολίτες και δη τους ψηφοφόρους.

ioannoug@kathimerini.com.cy

EPA/ALAA BADARNEH

Οι συγκρούσεις μεταξύ Παλαιστινίων και ισραηλινών δυνάμεων αρχών συνεχίζονται κοντά στην πόλη Ναμπλούς. Οι Παλαιστίνιοι εναντιώνονται στην επέκταση εβραϊκών οικισμών.

Με «χρυσά διαβατήρια» στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανοίγει την πόρτα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα χρυσά διαβατήρια (9/6), αμφισβητώντας ευθέως την ουσία του πορίσματος της Ερευνητικής Επιτροπής στη Λευκωσία. Η Επιτροπή υπογραμμίζει με σχετική ανακοίνωσή της πως «ενώ η Κύπρος και η Μάλτα παραμένουν υπεύθυνες για να αποφασίσουν ποιος μπορεί να γίνει Κύπριος και Μαλτέζος, το Δικαστήριο έχει καταστήσει σαφές σε πολλές περιπτώσεις ότι οι κανόνες για την απόκτηση της ιθαγένειας ενός κράτους μέλους πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη το δίκαιο της Ε.Ε.- προειδοποιητικές επιστολές τον Οκτώβριο του 2020.Η Κύπρος έχει καταργήσει το πρόγραμμά της και έχει σταματήσει να λαμβάνει νέες αιτήσεις την 1η Νοεμβρίου 2020, όμως συνεχίζει την επεξεργασία αιτήσεων που εκκρεμούν». Γι' αυτό «στην περίπτωση της Κύπρου, εάν η απάντηση δεν είναι ικανοποιητική, η Επιτροπή μπορεί να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο». Ο Επίτροπος Δικαιοσύνης Ντιντιέ Ρεντέρς συμπλήρωσε: «Το να γίνεται κανείς υπήκοος κράτους μέλους σημαίνει ότι γίνεται και πολίτης της Ε.Ε. Η σύνδεση αυτή δεν πρέπει να λησμονείται. Η Κύπρος δεν δέχεται νέες αιτήσεις, αλλά εξακολουθεί να διεκπεραιώνει τις εκκρεμείς αιτήσεις. Μέχρι σήμερα, οι ανησυχίες μας δεν έχουν απαντηθεί από τις κυπριακές αρχές και, ως εκ τούτου, απαιτείται περαιτέρω δράση».

Υπενθυμίζω πως ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κυριάκος Κούσιος ανακοίνωσε την κατάργηση του προγράμματος στις 13 Οκτωβρίου 2020 με ισχύ από την 1η Νοεμβρίου 2020. Εφτακόσιες αιτήσεις για διαβατήρια υπήρχαν έως τις 13 Οκτωβρίου 2020. Άλλα 700 προστέθηκαν από 13 Οκτωβρίου έως 31 Οκτωβρίου 2020. Σύνολο 1400 αιτήσεις. Σήμερα, με τον πιο επίσημο τρόπο, μαθαίνουμε από την Επιτροπή πως η Κύπρος «συνεχίζει την επεξεργασία αιτήσεων που εκκρεμούν»! Στις 8 Ιουνίου εκδίδεται το πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής για τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις. Πέντε παρατηρήσεις επί αυτού:

Α. Στο πόρισμα σημειώνεται πως «κατά τον ουσιώδη χρόνο 2007 – Αύγουστο 2020, υπήρξε μαζική παρανομία, δηλαδή υπέρβαση του σχετικού Νόμου, από πλευράς Υπουργικού Συμβουλίου και από άλλους, αναφορικά με την πολιτογράφηση μελών των οικογενειών των Επενδυτών – Επιχειρηματιών και διευθυντικών στελεχών Εταιρειών – Επενδυτών. Συγκεκριμένα, από τις 6.779 κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις φυσικών προσώπων, τα 3.609 φυσικά πρόσωπα ή ποσοστό 53%, αφορούσε σε μέλη οικογενειών και διευθυντικά στελέχη εταιρειών, τα οποία πολιτογραφήθηκαν εκτός νομικού πλαισίου».Το συντριπτικά μεγάλο ποσοστό του 53% δείχνει ότι όλα ήταν πασιφανή ακόμα (και) μέσα από τη μαζικότητά τους.

Β. Σημειώνει επίσης πως «το Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ το 2015 και το 2016 είχε στην κατοχή του γνωματεύσεις της Νομικής Υπηρεσίας, σύμφωνα μετις οποίες η κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση των μελών των οικογενειών των επενδυτών ήταν, ενδεχομένως, παράνομη, εντούτοις συνέχισε την ίδια πρακτική μέχρι το 2020, χρονιά κατά την οποία τροποποιήθηκε ο Νόμος». Βέβαια, κάποιος ή κάποια υπηρεσία παρελάμβανε τις γνωματεύσεις και κάποιοι στη συνέχεια τις αγνοούσαν συστηματικά για πέντε χρόνια!

Γ. Υπογραμμίζεται στο πόρισμα πως «είναι προφανές ότι το ΚΕΠ λειτουργούσε από το 2007 μέχρι τις 17.08.2020 με κενά και ελλείψεις, χωρίς επαρκές Νομοθετικό και σχεδόν καθόλου Κανονιστικό πλαίσιο. Επίσης, απουσίαζαν οι ασφαλιστικές δικλίδες, η ορθή νομική καθοδήγηση, αλλά και οι επαρκείς έλεγχοι, έστω και ως προς τους ισχύοντες Νόμους και Κανονισμούς». Αυτό όμως ήταν και το μυστικό πίσω από μαζικές πολιτογραφήσεις: άφηναν «κενά και ελλείψεις» και έτσι σήμερα κρύβονται πίσω από τα κενά που οι ίδιοι δεν ήθελαν να γεμίσουν!

Δ. Είναι ιδιαίτερα σημαντική από κάθε άποψη η θέση της Ερευνητικής Επιτροπής πως «διαχρονικά οι, καθ' υπέρβαση του Νόμου, Πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου είναι μεν ακυρώσιμες, υπό προϋποθέσεις, αλλά δεν επισύρουν ποινική ευθύνη για τα Μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, εκτός εάν έγιναν σκόπιμα και με σκοπό την καταδολίευση, πράγμα που δεν διαπιστώθηκε από τα ενώπιόν μας στοιχεία».

Με άλλα λόγια ο πρόεδρος και ορισμένα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, όταν υπέβαλλαν αιτήσεις για πολιτογραφήσεις δικηγορικών γραφείων συμφερόντων τους και από την άλλη τις ενέκριναν ως μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, λειτουργούσαν άδολα και με καλή πίστη!

Ε. Η Επιτροπή επιλέγει πως «υπάρχουν ποινικές και πολιτικές ευθύνες και καλεί όλους να αναλάβουν τις ευθύνες που τους αναλογούν, καθώς κατά την κρίση της Επιτροπής υπήρξε μαζική παρανομία». Τα σημεία Δ και Ε συγκρούονται μεταξύ τους, γεγονός που αδυνατίζει χαρακτηριστικά την πειστικότητα του πορίσματος.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την παρέμβασή της την επομένη του πορίσματος δείχνει πως έχει ορισμένες αμφιβολίες κατά πόσο το δικαστικό σύστημα της νήσου μπορεί να ολοκληρώσει με πληρότητα την έρευνα. Αυτές οι απίστευτης έκτασης παρανομίες γίνονταν παρά τις προειδοποιήσεις της Επιτροπής και του Επιτρόπου Δικαιοσύνης. Μπορεί κάποιος εύκολα να υποθέσει τι επιπρόσθετη έκταση θα είχε πάρει η πώληση διαβατηρίων αν δεν υπήρχε και αυτή, η, έστω καθυστερημένη, πίεση της Επιτροπής για ευθυγράμμιση με το ευρωπαϊκό δίκαιο και εντέλει τον τερματισμό του.

Είναι άξιον σημειώσεως πως το Υπουργείο Εσωτερικών επιμένει (9/6) να σφυρίζει αδιάφορα και ανακοίνωσε ότι «μελετά» ακόμα το θέμα όπως έκανε και τον περασμένο Οκτώβρη σε ανάλογης σημασίας επιστολή του Επιτρόπου για την Δικαιοσύνη Ν. Ρεντέρς, 21 /10. Γι' αυτό ο εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ChristianWigant την επομένη της επιστολής της Επιτροπής δήλωσε με κάθε σαφήνεια ότι «οι αρχές στην Κύπρο πρέπει να τερματίσουν πλήρως το καθεστώς χρυσών διαβατηρίων στο σύνολό του και να σταματήσουν να επεξεργάζονται τις εκκρεμείς αιτήσεις, καθώς αυτό παραβιάζει το δίκαιο της Ε.Ε.»- ΚΥΠΕ, 10/6/21.

www.larkoslarkou.org.cy

Το θαύμα της Αννίτας Δημητρίου

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Είχε μεγάλες ευχές» η Αννίτα Δημητρίου από τους Τρούλλους, από το χωριό το οποίο βγάζει αγίους ανθρώπους. Ο παππούς της Αντρέας Βασιλείου, συγκινημένος μιλώντας στο ΡΙΚ, αποκάλυψε τις ευχές, αλλά και τις παραγγελιές τις οποίες δίδει στην αγαπημένη του εγγονή. Να προχωρά τίμια και να μη φοβάται. Να βάζει τον σταυρό της, να πηγαίνει στην Εκκλησία και ο Θεός θα τη βοηθά. Και μόνο με ένα θαύμα, θα μπορούσε η Αννίτα Δημητρίου, η νεαρή και όμορφη βουλευτίνα, με το κοφτερό μυαλό και το γλυκό λόγο, να ανατρέψει τους σχεδιασμούς του «βαθέος κράτους» και να ανέλθει στο δεύτερο ύπατο αξίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, του προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων. Τα χρόνια περνούν, αλλά στις κρίσιμες ώρες, επανέρχεται στη μνήμη, η θλιβερή ιστορία πριν από μόλις πέντε χρόνια, για την επιχείρηση απομάκρυνσή της από το ψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ Λάρνακας, για χάρη του ανεκδιήγητου Γιάννη Γιαννάκη αλλά και η ιστορική πλέον αναφορά του Πρόδρομου Προδρόμου, περί πολιτικής και όχι καλλιστείων. Έχει τελικά ο καιρός γυρίσματα και επιβεβαιώνεται καθημερινώς η ευαγγελική ρήση: «Πας ο υψών εαυτόν ταπεινωθήσεται, ο δε ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται».

Η Αννίτα Δημητρίου εισέρχεται κυριολεκτικά σε ένα πέλαγος ευθυνών και υποχρεώσεων, αλλά και σε μια θάλασσα δόξης και τιμής. Πρέπει κυριολεκτικά να σχοινοβατεί μεταξύ του νεανικού δυναμικού ταπεραμέντου της και της ανάγκης να αποκτήσει μια «γεροντική σωφροσύνη» ώστε να αντιμετωπίσει τα αιτήματα και πολλές φορές τους παραλογισμούς ομάδων ανθρώπων, ακόμη και πολυαγαπημένων της. Καλό είναι αυτό το οποίο φυσικά και δεν κατέχει, η μακρά πολιτική εμπειρία, να την καλύψει με ανθρώπους έμπειρους δίπλα της. Οι κανονισμοί της Βουλής παρέχουν τη δυνατότητα πρόσληψης δύο καλοπληρωμένων ανθρώπων, του διευθυντή του Γραφείου και του διευθυντή Τύπου του προέδρου της Βουλής. Ελπίζουμε να μην ακολουθήσει το παράδειγμα προκατόχων της, οι οποίοι αντί να προσλάβουν «σοβαρούς και πολύπειρους» ανθρώπους διάλεξαν παιδαρέλια, τάχα για να προσλάβουν νέους. Ακόμη κρίσιμη είναι και η επιλογή του κατάλληλου ανθρώπου, ο οποίος θα έχει την ευθύνη για την επαφή με τον τύπο και τους δημοσιογράφους. Μια κακή στιγμή είναι ικανή να ανατρέψει σχεδιασμούς χρόνων, αν δεν υπάρχει το περίβλημα προστασία από ένα έμπειρο άνθρωπο. Το σημαντικότερο, όμως, είναι να βάλει δίπλα της, ανθρώπους οι οποίοι να μπορούν να λένε όχι και ότι η συγκεκριμένη επιλογή είναι λάθος. Κατά κανόνα οι άνθρωποι της εξουσίας ανατρέπονται από μυριάδες ανθρώπων, οι οποίοι το μόνο που ξέρουν είναι να «έρπουν και να λείχουν» και τη δύσκολη στιγμή να «σπρώχνουν στα τάρταρα» τον τάχα άνθρωπό τους. Τη μια στιγμή «ωσαννά ο βασιλεύς» και την άλλη «άρον άρον σταύρωσον αυτόν». Ιδιαίτερα σημαντική πτυχή, είναι και η συνεργασία με τους καλούς τεχνοκράτες του Κοινοβουλίου και ευτυχώς η Βουλή διαθέτει αρκετούς πολύπειρους και ευσυνείδητους. Αλλά και η Αννίτα Δημητρίου έχει τη δυνατότητα να κάνει καλές επιλογές, σωστών ανθρώπων.

Η νέα πρόεδρος της Βουλής, σίγουρα πρέπει πρώτα και κύρια να επικεντρωθεί στην αναβάθμιση του νομοθετικού έργου και την ποιότητα των νομοθετημάτων. Η Αννίτα Δημητρίου ξέρει από πρώτο χέρι, τι θα πει «μπάχαλο» και ασυνταξίες στα νομοσχέδια. Η νέα πρόεδρος της Βουλής καλό είναι να αρχίσει τον διάλογο για νέους κανόνες λειτουργίας των Επιτροπών και της Ολομέλειας. Να τεθούν περιορισμοί και στον χρόνο ομιλιών των βουλευτών, κατά το πρότυπο του Ευρωκοινοβουλίου. Το «λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν» και δύο με τρία λεπτά είναι αρκετά για ερωτήσεις και τοποθετήσεις. Ακόμη πρέπει να ακολουθείται η πιστή τήρηση του κανονισμού του Σώματος. Για παράδειγμα, να επιστρέψει το κεφάλαιο Δ΄, δηλαδή η συζήτηση επίκαιρων θεμάτων, η οποία ατόνησε. Ακόμη για εξοικονόμηση χρόνου θα μπορούσε η μακροσκελής αναφορά σε δραστηριότητες βουλευτών να περιοριστεί σε τηλεγραφική αναφορά ή γιατί όχι, μόνο στο διαδίκτυο. Ένα σημαντικό βήμα μπορεί να αποτελέσει και η καθιέρωση του ασυμβίβαστου των βουλευτών, δηλαδή να απαγορεύεται να ασκούν οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

Το θαύμα ήδη λειτουργεί στην Κύπρο και η εκλογή της Αννίτας Δημητρίου, έδωσε μια πραγματική ελπίδα, στον δύσμοιρο κυπριακό λαό, ο οποίος ταλαιπωρείται από λαϊκιστές και αλαζόνες, από ηγέτες και ηγετίσκους και ταλαιπωρείται από αμαρτίες του παρελθόντος, αλλά και μικρότητες του παρόντος. Η νέα πρόεδρος της Βουλής, η Αννίτα Δημητρίου, άνοιξε το παράθυρο ελπίδας στους νέους, τις γυναίκες και τους τίμιους ανθρώπους, ότι επιτέλους υπάρχει, άρχισε να χαράζει το φως μιας νέας καθαρής μέρας, η οποία θα φέρει λυτρωμό από τα πάθια και τα πάθη και θα γεννήσει τη χαρά της αξιοκρατίας και της ευνομίας.

kaparispan@yahoo.gr

Πολιτική γειτονίας των νησιών της Μεσογείου

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Περισσότερα από δέκα εκατομμύρια πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζουν σήμερα σε 286 νησιωτικά εδάφη, τα οποία καλύπτουν το 3,2% της συνολικής έκτασης της Ε.Ε. Το 95% των κατοίκων των νησιών ζουν στη Μεσόγειο Θάλασσα, στη Σικελία, στη Σαρδηνία, στην Κορσική, στις Βαλεαρίδες Νήσους, στην Κρήτη και αλλού.

Τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η νησιωτική Ε.Ε., σύμφωνα με στοιχεία που κατατέθηκαν σε πρόσφατη γνωμοδότηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, είναι το χαμηλό επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης σε σύγκριση με την ηπειρωτική Ευρώπη.Το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της ανέρχεται στο 75% του μέσου όρου της Ε.Ε.

Πέραν των οικονομικών και αναπτυξιακών προβλημάτων, τα νησιά της Μεσογείου αντιμετωπίζουν σοβαρά περιβαλλοντικά ζητήματα όπως τα ακραία καιρικά φαινόμενα, οι πλημμύρες, η ξηρασία, η ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων στη θάλασσα, η έλλειψη πόσιμου νερού και γης για μόνιμη εγκατάσταση, η υπεραλίευση και η παράκτια ρύπανση γενικότερα.

Οι πιο πάνω παράγοντες έχουν καταστήσει το νησιωτικό Μεσογειακό οικοσύστημα εύθραυστο, αφού επηρεάζουν τόσο το περιβάλλον, όσο και την οικονομία και την κοινωνία των νησιών γενικότερα. Η γεωργία, η κτηνοτροφία και η αλιεία, οι οποίες αποτελούσαν τις κύριες ασχολίες των νησιωτών κατοίκων από την αρχαιότητα, έχουν αντικατασταθεί σήμερα σε μεγάλο βαθμό από τον τομέα του τουρισμού και της κατασκευαστικής βιομηχανίας.

Οι νέοι αναπτυξιακοί κλάδοι έχουν πλήξει τις φυσικές ομορφιές, τη βιοποικιλότητα και την πολιτιστική κληρονομιά των νησιών, αναγκάζοντας τους κατοίκους είτε να τα εγκαταλείψουν και να παραχωρήσουν τη γη τους για την ανέγερση τουριστικών μονάδων ή να μετακινηθούν προς τις πυκνοκατοικημένες περιοχές. Αυτό το φαινόμενο της αστικοποίησης παρατηρείται και σε νησιά-χώρες όπως, είναι η Κύπρος και η Μάλτα.

Η έλλειψη κοινής αγροτικής πολιτικής στην Ε.Ε. για στήριξη των νησιωτικών αλλά και των απομακρυσμένων χερσαίων περιοχών φέρνει αυτές τις περιοχές σε μειονεκτική θέση, αφού στερούνται οικονομικών μέσων για ανάπτυξη και στήριξη των φυσικών τους πόρων.Τα νησιά βασίζονται κυρίως στη δική τους αγροτική παραγωγή για επιβίωση, αλλά η συνεχής οικιστική και τουριστική ανάπτυξη οδηγεί σε απώλεια της εύφορης γης και στην κακή διαχείριση των φυσικών πόρων.

Η κλιματική αλλαγή αλλά και ο κατασκευαστικός τομέας καταστρέφουν τα ενδημικά είδη των νησιών με αποτέλεσμα να εξαφανίζεται ο φυσικός τους πλούτος. Αρκετοί Ευρωπαίοι τουρίστες προτιμούν τα νησιά για διακοπές, όμως φεύγοντας αφήνουν πίσω τους απόβλητα, καταστρέφοντας τη μοναδική πολιτιστική κληρονομιά και το φυσικό περιβάλλον της νησιωτικής Ευρώπης.

Η βασικότερη πηγή πλούτου των νησιών είναι η γη, η οποία, δυστυχώς, συνεχώς περιορίζεται λόγω της ανεξέλεγκτης οικιστικής ανάπτυξης. Τα περισσότερα νησιά της Μεσογείου εξαρτώνται από τις ηπειρωτικές χώρες κυρίως για την προμήθεια και εφοδιασμό υδάτινων πόρων και ενέργειας σε ορυκτά καύσιμα. Οι υδάτινοι πόροι όμως, συνεχώς εξαντλούνται λόγω της υπεράντλησης και της υπερεκμετάλλευσης, τη ρύπανση και την αλμυρότητα τους.

Η απόσταση των νησιών από την ηπειρωτική Ευρώπη καθιστά δύσκολη την προσβασιμότητα σ' αυτά, αφού αυτή επιτυγχάνεται μόνο διά θαλάσσης και αέρος. Τα εμπορικά προϊόντα και η μεταφορά εμπορευμάτων είναι συνήθως δύο μέχρι τέσσερις φορές πιο ακριβά από ότι, στις ηπειρωτικές χώρες, κάτι που επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα της παραγωγής των νησιών.

Τα νησιά της Μεσογείου χρειάζονται τη στήριξη τόσο των ηπειρωτικών περιοχών, όσο και της Ε.Ε. γενικότερα για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, έτσι όπως αναγράφεται στο Άρθρο 174 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε. Η προώθηση και παραχώρηση αντισταθμιστικών μέτρων και η εφαρμογή της πολιτικής γειτονίας μεταξύ των νησιών της Μεσογείου αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την επιβίωση των νησιωτικών περιοχών.

Η ανάπτυξη μιας κοινής μεσογειακής νησιωτικής στρατηγικής, που θα καταγράφει τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι νησιωτικές περιοχές της Μεσογείου, αποτελεί επιτακτική ανάγκη για τη διασφάλιση του φυσικού πλούτου αλλά και την επιβίωση των κατοίκων των νησιών της Μεσογείου.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Η περιπλάνηση του Νέου Ελληνισμού (Ι)

Του **ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ**

Ανάμεσα στις μεγάλες περιπέτειες που γνώρισε το Έθνος των Ελλήνων στην απέραντη ιστορία του, η περιπέτεια που είχε στην αρχή του ΙΘ΄ αιώνα ήταν η πιο περίεργη: Ελευθερωμένος ο λαός από τα εξωτερικά δεσμά του ξένου κυρίαρχου, υποδουλώθηκε σε εσωτερικά δεσμά, που ο ίδιος έβαλε στο εαυτό του! Από κάποιες άτυχες συμπτώσεις, ο ελεύθερος βίος του νέου ελληνικού κράτους, άρχισε εμπνευσμένος με ιδέες που αγνοούσαν τη φύση του λαού. Του ελληνικού λαού! Με ιδέες που για να τον «εξυψώσουν» τάχα, του στερούσαν τους ζωντανούς χυμούς, της ελληνικής του προσωπικής ζωής. Χωρίς να κατανοούν οι εμπνευστές των ιδεών αυτών τη φύση του λαού, θεωρώντας ακόμα δεδομένο ότι η ως τότε ζωντανή ελληνική παράδοση ήταν ουδέν άλλο παρά «σκότος», αποφάσισαν πως ο μόνος τρόπος για να εξυψωθεί το νέο έθνος και να μπορεί να σταθεί μέσα στον χώρο της «λελαμπρισμένης» Ευρώπης, έπρεπε ο λαός συλλόβροτος να μπει σ' ένα καράβι και να γυρίσει ξανά στην εποχή του Περικλή! Κι ήταν βέβαια αυτό τρανή απόδειξη, πως ούτε την εποχή του Περικλή δεν την κατανοούσαν.

Παρόλα αυτά μπήκε ο Ελληνισμός στο πλοίο. Και σε πρώτο στάδιο (χωρίς βέβαια ποτέ να υπάρξει δεύτερο) άρχισε να λέει νυφοκοκκόζωμον το ζεστό καφέ, που τον ξεκούραζε από τον κάματο της μέρας... Αλλά τα πλοία, όπως το ξέρει ο καθένας, δεν ταξιδεύουνε στον χρόνο. Και οι χιτώνες μιας δοξασμένης έστω εποχής, όταν τους φορέσει ο λαός που είναι ζωντανός, μόνο σαν σάβανα του έρχονται. Και ακόμα η γλώσσα του Αισχύλου σαν βγει από τον φυσικό της χώρο, μόνο γελοιοποίηση παθαίνει, με νυφοκοκκόζωμα και ρινόμακτρα και περιπόδια.

Το μοιραίο βέβαια δεν αποφεύχθηκε. Και η «πεφωτισμένη» εκείνη επιχείρηση του ΙΘ΄ αιώνα οδήγησε τον Νέο Ελληνισμό στην περιπλάνηση, την πιο μεγάλη της ζωής του. Αντί ο Νέος Ελληνισμός να ζει τη νέα φάση της ζωής του, ρομαντικά αυτοκτονούσε. Όπως τον Περικλή Γιαννόπουλο, με το δίδραχμο στην τσέπη για τον χάροντα...

Με τα θέματα, όσα συνθέτουν το πρόβλημα της περιπλάνησης του Νέου Ελληνισμού, θα ασχοληθεί αυτό το άρθρο. Δεν αποτελεί συστηματική μελέτη του προβλήματος. Θα το διαπιστώσει ο αναγνώστης, ότι απλώς θίγει, σπασμωδικά ίσως, διάφορες πλευρές του. Ίσως και με κάποια αγωνία. Δικαιολογημένη άλλωστε, γιατί ο χρόνος έχει πια στενέψει ασφυκτικά.

Όπως άλλωστε το απέδειξε και ο πρόσφατος εορτασμός των 200 χρόνων ελευθερίας του... Είναι συνεπώς καιρός νηφάλια να μελετήσει, και εκ των ένδον, τα προβλήματά του. Που στην ουσία είναι ένα: η παρουσία του ελληνικού φαινομένου μέσα στην ανθρώπινη Ιστορία. Η παρουσία λοιπόν του Ελληνισμού στην Ιστορία δεν είναι γεγονός φυλετικής ή εθνικιστικής σημασίας. Και παρόλο που και ως φυλή και ως έθνος έντονα σημαδεύει την Ιστορία με την παρουσία του την πολυσήμαντη, δεν είναι αυτά που χαρακτηρίζουν, ή κυριότερο ερμηνεύουν, το φαινόμενο της ιστορικής πορείας του. Κανένας αγώνας λαού για ελευθερία, ακόμα και ο πιο υπέροχος, δεν μπορεί από μόνος του να αιτιολογήσει τον αγώνα του πνεύματος να δημιουργήσει μίαν Αγιά Σοφιά ή ένα Παρθενώνα. Αντίθετα ο αγώνας αυτός του πνεύματος δίνεται και μπορεί να ερμηνεύσει και να φωτίσει τον άλλο με νέο νόημα.

Η ιστορική παρουσία του Ελληνισμού είναι φαινόμενο που έχει πνευματικές τις διαστάσεις του: Γεγονός δυναμικής πνευματικής ανέλιξης μέσα στον ιστορικό χρόνο. Χωρίς αυτό το βασικό γεγονός της πνευματικής του διάστασης ο Ελληνισμός, ούτε μπορούσε να επιζήσει, ούτε να ανελιχθεί μπορούσε, και να ζήσει σε τόσες και τόσο διαφορετικές ιστορικές στιγμές. Κι ούτε μπορούσε να δημιουργήσει μορφές πολιτισμού πρωτότυπες ο Ελληνισμός, σε τόσο διαφορετικές και διαλεκτικά αντίθετες εσχατολογικές τοποθετήσεις του ανθρώπινου πνεύματος, χωρίς το πνευματικό θεμέλιο στην εθνική του συγκρότηση. Αλλά κυρίως, και είναι ό,τι ακριβώς αγνοούσαν, οι τότε «πεφωτισμένοι» λόγιοί του, ακόμα και σε κατάσταση έσχατης δουλείας, μπορούσε να διαθέτει, όπως ανέκαθεν έκανε, πρόταση πολιτισμού, με πάντα πανανθρώπινο ενδιαφέρον: την κοινή ζωή των ελληνικών αυτοδιοίκητων κοινοτήτων, την λαϊκή του ποίηση και μουσική, και κυρίως τη θεολογία της λαϊκής του αρχιτεκτονικής, ακόμη και στα πιο απομακρυσμένα σημεία της πάλαι ποτέ αυτοκρατορίας του, με κυρίαρχο παράδειγμα την ορεινή Κύπρο.

Το πνευματικό αυτό θεμέλιο της ιστορικής πραγματικότητας του Ελληνισμού, δεν έχει καμμιά σχέση, ούτε με «εθνική» συνείδηση ή «κρατικά» σχήματα δυτικού τύπου, όπως φάνηκαν και άκμασαν στην φραγκοτευτονική Ευρώπη, αφ' ότου η περιοχή αυτή του κόσμου, απόκτησε συνείδηση της ύπαρξής της. Η μόνη σχέση που είχανε ποτέ, είναι ότι έγινε προσπάθεια να επιβληθούν και στο Νέο Ελληνισμό. Η προσπάθεια αυτή συνθέτει το πρόβλημα του Νέου Ελληνισμού σήμερα. Διότι η επιβολή των σχημάτων αυτών, των ξένων προς την, κεκτημένη από αιώνος, φύση του ελληνικού λαού, στο νέο ελληνικό κράτος, απ' την ανεξαρτησία του και ύστερα, δεν ήταν τίποτα άλλο παρά αλλοτρίωση θανάσιμη της εθνικής του ταυτότητας.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini. gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ο Φρανκενστάιν, ο κορωνοϊός και εμείς

Η παραγωγή εμβολίων για την καταπολέμηση του κορωνοϊού μέσα σε λιγότερο από ένα χρόνο από την εξάπλωσή του είναι αναμφισβήτητα τεράστιο επίτευγμα των βιοϊατρικών επιστημών. Η παγκόσμια συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων και φαρμακοβιομηχανιών κατόρθωσε κάτι που η ανθρωπότητα θεωρούσε αδύνατο στην αρχή της πανδημίας, να παραγάγει ένα αποτελεσματικό εμβόλιο κατά ενός επικίνδυνου και άγνωστου σε εμάς ιού. Παρόλη όμως την αποτελεσματικότητα της επιστήμης, παρατηρείται ένα μεγάλο κύμα αμφισβήτησης και καχυποψίας απέναντι στην ερευνητική λογική και τα επιστημονικά πορίσματα. Τη στιγμή που η ανθρωπότητα περιμένει τη λύση από τους μαζικούς εμβολιασμούς και το πολυαναμενόμενο τείχος ανοσίας που αυτοί θα χτίσουν, τα εμβόλια ενοχοποιούνται στα κοινωνικά δίκτυα. Παράλληλα, ένα σημαντικό μέρος του ευρωπαϊκού πληθυσμού αρνείται να εμβολιαστεί από φόβο ή και καχυποψία απέναντι σε πρωτοπόρες επιστημονικές ανακαλύψεις, όπως τα εμβόλια τύπου m-RNA. Με άλλα λόγια, ενώ η επιστήμη έχει κερδίσει στον αγώνα κατά του κορωνοϊού, δείχνει να χάνει τη μάχη στον τομέα της επικοινωνίας και της πληροφόρησης. Και το ερώτημα που εγείρεται είναι εύλογο: γιατί η επιστήμη δεν πείθει;

Στην εισαγωγή της δεύτερης έκδοσης του θεμελιώδους έργου του «Οι κανόνες της κοινωνιολογικής μεθόδου» (1895), ο Émile Durkheim, παρότι ρασιοναλιστής, ζητεί από τους κοινωνιολόγους και την κοινωνία να έχουν «πίστη (foi) στην επιστήμη». Για ποιο λόγο αυτή η επίκληση ενός ρασιοναλιστή επιστήμονα στην «πίστη»; Γιατί δεν αρκείται ο Γάλλος κοινωνιολόγος στην επίκληση του λόγου; Είναι άραγε πεπεισμένος ότι ο ορθολογισμός είναι τόσο ξένος στην ανθρώπινη φύση ώστε και η ίδια η επιστήμη να χρειάζεται να βασιστεί στο ανορθολογικό στοιχείο της πίστης; Ο Durkheim δεν απαντάει στο μεγάλο ερώτημα που θέτει. Η προσέγγισή του είναι καθαρά θετικιστική, ενώ η απάντηση στο ερώτημα έχει αναγκαστικά ερμηνευτικό χαρακτήρα. Μπορεί η κοινωνιολογική επιστήμη να είναι θέμα «αντικειμενικών κοινωνικών γεγονότων», ωστόσο η «πίστη στην επιστήμη» δεν είναι θέμα επιστημονικών παραγόντων αλλά «υποκειμενικής» ερμηνείας των γεγονότων. Αυτή τη λογική ακολούθησαν οι παρατηρήσεις δύο μεγάλων στοχαστών του 17ου και του 20ού αιώνα, του Pascal και του Wittgenstein. Ο πρώτος στοχαστής παρατηρούσε ότι όποιος πιστεύει, ερμηνεύει τον κόσμο συστηματικά με διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι όποιος δεν πιστεύει. Η ακλόνητη πίστη του στον «Θεό του Αβραάμ, του Ισαάκ και του Ιακώβ» δεν εμπόδισε βέβαια τον σπουδαίο μαθηματικό και φυσικό να αποδείξει με πειραματικό τρόπο την ύπαρξη του κενού. Ο δεύτερος στοχαστής, ο Wittgenstein, που βρισκόταν στο ίδιο μήκος κύματος με τον Pascal, παρατηρούσε ότι ο αισιόδοξος και ο απαισιόδοξος δεν ζουν στον ίδιο «κόσμο», καθότι ερμηνεύουν και αξιολογούν συστηματικά με διαφορετικό τρόπο τα συμβάντα της καθημερινής τους ζωής. Αν με τον όρο «κόσμο» εννοούμε το σύνολο των εκτιμήσεων και αξιολογήσεων της ούτως ή άλλως δυσερμήνευτης πραγματικότητας, η ρήση του Αυστριακού φιλοσόφου είναι απόλυτα σαφής. Στο πρόβλημα λοιπόν που έθεσε ο Durkheim, θα μπορούσαμε να απαντήσουμε ότι, ενώ η «επιστήμη» είναι για τον επιστήμονα ένα σύνολο μεθόδων και πρωτοκόλλων, για τον κοινό νου είναι το σύνολο των κοινωνικών αναπαραστάσεων και αξιολογήσεων του κοινωνικού γεγονότος που ονομάζεται «επιστήμη». Με άλλα λόγια, ο «κόσμος» της επιστήμης δεν είναι απαραίτητα επιστημονικός. Αυτή είναι μια σημαντική λεπτομέρεια την οποία παραλείπουν όσοι προσπαθούν να προωθήσουν την επιστήμη στην κοινωνία, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούν επιστημονικά και όχι κοινωνικά επιχειρήματα για να πείσουν την επιφυλακτική και απαισιόδοξη μερίδα του πληθυσμού που αρνείται να εμβολιαστεί.

Η συγγραφέας που παρουσίασε για πρώτη φορά με εντυπωσιακή γλαφυρότητα την απαισιοδοξία του ανθρώπου απέναντι στην επιστήμη του Διαφωτισμού ήταν η Βρετανίδα Mary Shelley. Στο πασίγνωστο έργο της «Φρανκενστάιν ή ο σύγχρονος Προμηθέας», η Shelley εκφράζει τη βαθιά δυσπιστία και άρνηση του κόσμου της Νεωτερικότητας, της βιομηχανικής επανάστασης και του επιστημονικού ορθολογισμού. Ο «κόσμος» που ζωντανεύει στις σελίδες του βιβλίου της Mary Shelley είναι ο «κόσμος» των ρομαντικών στοχαστών και ποιητών του 19ου αιώνα, που έβλεπαν αρνητικά και καχύποπτα την πρόοδο να εισβάλλει στην καθημερινότητά τους, να ανατρέπει τα δεδομένα τους και τις εδραιωμένες αντιλήψεις τους για τη ζωή και τον θάνατο. Ήταν η αντίδραση στον μύθο της προόδου και στην επίσης ανορθολογική πίστη ότι η σύγχρονη επιστήμη μπορεί να καταργήσει τον θάνατο. Όπως έγραφε και ένας άλλος ρομαντικός ποιητής του 19ου, ο Γερμανός Reiner Maria Rilke, στις μέρες μας πλέον κανείς δεν πεθαίνει από θάνατο, όλοι πεθαίνουμε από κάποια αρρώστια. Η εκτίμηση αυτή, κυρίαρχη στη σύγχρονη κοινωνία μας, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι όταν βρούμε το φάρμακο για όλες τις αρρώστιες ή το εμβόλιο για όλους τους ιούς και τα βακτήρια του κόσμου, θα σταματήσουμε να πεθαίνουμε. Ο κοινός νους αντιλαμβάνεται βέβαια τον παραλογισμό ενός τέτοιου συλλογισμού.

Δεν θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε τον «κόσμο» των αρνητών του εμβολιασμού, αν δεν κατανοήσουμε αυτή την ουσιωδώς απαισιόδοξη στάση απέναντι στην επιστήμη που τόσο εύγλωττα εκφράζει το αριστούργημα της Mary Shelley. Για να πείσουμε πρέπει να συνομιλήσουμε και για να συνομιλήσουμε πρέπει να αντιληφθούμε την ερμηνευτική λογική του άλλου. Οι επιστήμονες ή όσοι «πιστεύουν» στον εμβολιασμό, αν θέλουν να πείσουν τους αντεμβολιαστές, δεν πρέπει να αρκούνται σε επιστημονικά επιχειρήματα. Πρέπει πάνω απ' όλα να κατανοήσουμε ότι στον κόσμο του αντεμβολιαστή, η Επιστήμη έχει το πρόσωπο του Δόκτορα Φρανκενστάιν.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Προς θεσμοθέτηση κινήτρων για COVID-free χώρους

Σκέψεις για διευκολύνσεις σε ψυχαγωγία, αθλητισμό προς όσους εμβολιαστούν

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το πρόγραμμα των εμβολιασμών να προχωρεί, έστω με συμμετοχή κάπως κατώτερη των προσδοκιών σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες και περιοχές, η κυβέρνηση είναι έτοιμη να δρομολογήσει το επόμενο βήμα, που είναι η λήψη αποφάσεων για το εύρος της υποχρεωτικότητας και τις διευκολύνσεις-προνόμια, οι οποίες θα παρέχονται σε όσους εμβολιάζονται.

«Κλειδί» για τις κυβερνητικές επιλογές θα αποτελέσει η εισήγηση της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής που αναμένεται να φθάσει στο Μέγαρο Μαξίμου εντός της εβδομάδας και πάντως πριν από το τέλος του μήνα. Με βάση αυτή θα δρομολογηθεί ο δημόσιος διάλογος, ενώ οι τελικές αποφάσεις θα τεθούν σε εφαρμογή το φθινόπωρο, για δύο λόγους:

Πρώτον, όπως αναγνωρίζουν στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, μέτρα διευκόλυνσης των εμβολιασθέντων δεν μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή εάν δεν υπάρχουν προηγουμένως διαθέσιμα εμβόλια για το σύνολο του πληθυσμού.

Δεύτερον, οι όποιες διευκολύνσεις θα έχουν ως επίκεντρο την παρουσία σε κλειστούς χώρους, οπότε θα ήταν άνευ αντικειμένου να τεθούν σε εφαρμογή άμεσα.

Παρότι, όπως προαναφέρθηκε, το Μαξίμου τελεί εν αναμονή της εισήγησης της Επιτροπής Βιοηθικής, κάποιες πρώτες συζητήσεις έχουν ήδη πραγματοποιηθεί εντός της κυβέρνησης. Στον πυρήνα τους βρίσκεται η προσέγγιση ότι οι όποιες διευκολύνσεις για τους εμβολιασμένους δεν πρέπει να αφορούν βασικές λειτουργίες της κοινωνικής ζωής, αλλά κυρίως τη σφαίρα της διασκέδασης. Ετσι, οι εμβολιασμένοι δεν θα έχουν αποκλειστική πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, νοσοκομεία, εκπαίδευση και ταξίδια – χώρους στους οποίους με συγκεκριμένα μέτρα προστασίας θα μπορούν να πηγαίνουν και όσοι δεν έχουν εμβολιστεί.

AP PHOTO

Οι όποιες διευκολύνσεις θα έχουν ως επίκεντρο την παρουσία σε κλειστούς χώρους, οπότε οι τελικές αποφάσεις θα εφαρμοστούν από το φθινόπωρο.

Εξετάζονται «ποινές» για υγειονομικούς καθώς και εργαζομένους σε μονάδες ηλικιωμένων που αρνούνται να κάνουν το εμβόλιο.

Αντιθέτως, στο επίκεντρο των διευκολύνσεων θα βρεθούν εστιατόρια, μπαρ, ψυχαγωγία (θέατρα, κινηματογράφοι, συναυλίες), σε κλειστούς χώρους, και ενδεχομένως αθλητικές εκδηλώσεις (π.χ. αγώνες μπάσκετ, βόλεϊ) επίσης σε κλειστούς χώρους. Ειδικότερα, σύμφωνα με πληροφορίες, η κυβέρνηση προσανατολίζεται στη νομοθέτηση ρύθμισης που θα δίνει τη δυνατότητα - νομική κάλυψη στους ιδιοκτήτες των ανωτέρω επιχειρήσεων να επιτρέπουν την είσοδο στους χώρους τους μόνο σε όσους διαθέτουν πιστοποιητικό εμβολιασμού. Μάλιστα, προκειμένου να υπάρξει ικανοποιητική συμμετοχή στο πρόγραμμα εξετάζεται και μια πιθανή δέσμη κινήτρων για όσους επιχειρηματίες συμμετάσχουν. Παρότι η σχετική συζήτηση δεν έχει γίνει ακόμη σε βάθος, τα κίνητρα λέγεται ότι θα μπορούσαν να είναι οικονομικής φύσεως ή να έχουν να κάνουν με τη χωρητικότητα της κάθε επιχείρησης. Δηλαδή, στα εστιατόρια, για παράδειγμα, να επιτρέπεται μεγαλύτερη πληρότητα σε όσα υποδέχονται αποκλειστικά όσους είναι εμβολιασμένοι.

Το δεύτερο ζήτημα που θα απασχολήσει την κυβέρνηση είναι η υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού σε συγκεκριμένες κατηγορίες εργαζομένων. Σίγουρα ο εμβολιασμός θα είναι υποχρεωτικός, όπως έχει προαναγγείλει και ο πρωθυπουργός, για τους υγειονομικούς, καθώς και τους εργαζομένους στις μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων, ενώ θα εξεταστεί εάν θα πρέπει να ενταχθεί και κάποια ακόμη κατηγορία σχετική με την ασφάλεια του κράτους, μετά την ΕΜΑΚ. Οσο για τις «ποινές» σε όσους αρνούνται να εμβολιαστούν, στο τραπέζι βρίσκονται μέτρα όπως η μετακίνηση σε άλλες υπηρεσίες που δεν βρίσκονται στην πρώτη γραμμή, αλλά και αρνητικές επιπτώσεις σε θέματα όπως η μοριοδότηση και η επαγγελματική εξέλιξη, ακόμη και μισθολογικά. Σε κάθε περίπτωση, η επιλογή της κυβέρνησης ο εμβολιασμός να καταστεί υποχρεωτικός για τις ανωτέρω κατηγορίες εργαζομένων είναι δεδομένη, ενώ επισημαίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική η δημόσια τοποθέτηση της Προέδρου της Δημοκρατίας Κατερίνας Σακελλαροπούλου ότι η υποχρεωτικότητα δεν αντίκειται στο Σύνταγμα.

Το εργασιακό

Επί του παρόντος, πάντως, η κυβέρνηση στρέφει την προσοχή της στη συζήτηση στη Βουλή για το εργασιακό, επί του οποίου θα τοποθετηθεί και ο ίδιος ο πρωθυπουργός την Τετάρτη το βράδυ. Μάλιστα, η κυβέρνηση θα προκαλέσει η ίδια ονομαστική ψηφοφορία, ώστε τα κόμματα της αντιπολίτευσης να τοποθετηθούν επί συγκεκριμένων άρθρων που θεωρούνται ευρείας αποδοχής. Ως τέτοια από το Μαξίμου αναφέρονται, μεταξύ άλλων, η ψηφιακή κάρτα εργασίας για έλεγχο και πάταξη της μαύρης-υποδηλωμένης εργασίας, η αναβάθμιση της Επιθεώρησης Εργασίας σε Ανεξάρτητη Αρχή, τα μέτρα κατά της βίας και παρενόχλησης στην εργασία, η θέσπιση δικαιώματος αποσύνδεσης στην τηλεργασία και η ανάληψη του κόστους (εξοπλισμού, συντήρησης κ.λπ.) από τον εργοδότη και τα μέτρα ασφάλειας και συνδικαλιστικά δικαιώματα για τους απασχολούμενους σε delivery και courier. Η επόμενη εβδομάδα θεωρείται σημαντική από την κυβέρνηση για ακόμη έναν λόγο: την Πέμπτη θα έρθει στην Αθήνα η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, επίσκεψη που σηματοδοτεί τη δρομολόγηση της εκταμίευσης κονδυλίων ύψους 7,5 δισ. από το Ταμείο Ανάκαμψης, εντός του 2021.

ΑΠΟΨΗ

Πολιτογράφηση, η ολοκλήρωση μιας μεταρρύθμισης

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Κ. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑ***

Απομένουν λίγες ώρες για την ανακοίνωση των αναλυτικών αποτελεσμάτων του πρώτου πανελλαδικού διαγωνισμού για την απόκτηση του Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ). Εγκαινιάστηκε μια νέα διαδικασία που ακολουθεί τις καλύτερες διεθνείς πρακτικές και αποτελεί την κορωνίδα μιας σημαντικής μεταρρύθμισης στη διαδικασία πολιτογράφησης αλλογενών αλλοδαπών. Και από μόνο του ως γεγονός έχει την αξία του, καθώς σύμφωνα με παρατήρηση έμπειρου ανώτατου στελέχους του υπουργείου Παιδείας: «Πλέον το υπουργείο Εσωτερικών εκτός από εκλογές κάνει και εξετάσεις». Βέβαια, το υπουργείο Εσωτερικών οργανώνει και άλλες εξετάσεις όλα αυτά τα χρόνια, όπως είναι αυτές για το ΑΣΕΠ ή για την εισαγωγή στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Ομως είναι η πρώτη φορά που το υπουργείο Εσωτερικών και η Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας διεξήγαγαν εξετάσεις πανελλαδικού τύπου σε επτά πόλεις της χώρας. Και αυτό επετεύχθη χάρη στην εντατική προσπάθεια των στελεχών του και στην αμέριστη και πολύτιμη βοήθεια που πρόσφερε το υπουργείο Παιδείας και συγκεκριμένα η Γενική Διεύθυνση Εξετάσεων και οι Περιφερειακές του Διευθύνσεις. Μια καλή συνεργασία των δύο υπουργείων τέθηκε σε στέρεα και σταθερή βάση.

Η απόδοση ιθαγένειας διέπεται από την αρχή της αποκλειστικής αρμοδιότητας του κάθε κράτους να ορίζει ποιοι είναι οι πολίτες του. Είναι σημαντικό για τη χώρα μας να θέτει σαφείς κανόνες και να βάζει τάξη στο τοπίο της πολιτογράφησης. Και αυτό, ακριβώς, έγινε. Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον Κώδικα Ιθαγένειας διαπιστώνονται πλέον με τρόπο αντικειμενικό, καθολικό και αδιάβλητο. Ακολουθήσαμε το πρότυπο των Πανελλαδικών Εξετάσεων με καλυμμένα τα ονόματα των υποψηφίων και με την ταυτόχρονη μετάδοση των θεμάτων από το Σύστημα Ασφαλούς Μετάδοσης του υπουργείου Παιδείας. Καθώς ο πολιτογραφούμενος αποκτά ουσιαστικά συμμετοχικά δικαιώματα, είναι απαραίτητο να παρέχει τα εχέγγυα ότι είναι σε θέση να συνδιαμορφώνει την κυρίαρχη βούληση στην επιλογή κυβέρνησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Σύνταγμά μας. Στην περίπτωσή μας τα εχέγγυα αυτά είναι η καλή γλωσσική επάρκεια και η ουσιαστική γνώση των απαραίτητων στοιχείων της ιστορίας, του πολιτισμού και της λειτουργίας των πολιτικών θεσμών της χώρας μας. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να επισημάνουμε πως δεν μπορεί να υπάρξει κατά περίπτωση προσέγγιση των παραπάνω, αλλά η ανάγκη ικανοποίησης ενός συγκεκριμένου επιπέδου, προκειμένου να επιτυγχάνεται ο σκοπός της πολιτογράφησης.

Στις πρώτες εξετάσεις για το Πιστοποιητικό Επάρκειας Γνώσεων Πολιτογράφησης δήλωσαν συμμετοχή περίπου 2.500 αλλοδαποί και από αυτούς δεν προσήλθε το 10% αυτών, κυρίως λόγω της πανδημίας. Σε εκείνους που θεωρούν τον αριθμό μικρό, πρέπει να θυμίσουμε ότι δεν υπήρχε καμία υποχρεωτικότητα, καθώς οι εξετάσεις θα γίνονται σταθερά δύο φορές τον χρόνο. Επίσης πρέπει να υπολογίσουμε ότι πολλοί αλλοδαποί με εκκρεμή αίτηση απαλλάσσονται από την υποχρέωση των εξετάσεων του ΠΕΓΠ, αφού διαθέτουν τίτλους σπουδών από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Ως προς το ζήτημα της υψηλής δυσκολίας των θεμάτων της σχετικής Τράπεζας να σκεφτούμε ότι για πρώτη φορά έχουμε συγκεκριμένες ερωτήσεις και θέματα με τις απαντήσεις τους. Εκφράστηκε, επίσης, ακόμα και σε δραματικό τόνο η κριτική ότι η «υπέρμετρη» δυσκολία της ύλης των εξετάσεων στην ουσία λειτουργεί ως άρνηση απόδοσης της ιθαγένειας, ενώ ταυτόχρονα είναι υψηλό το ποσοστό που απαιτείται για την επιτυχία στις εξετάσεις. Σε αυτές τις πρώτες εξετάσεις, όπου η Τράπεζα Θεμάτων είχε δημοσιευτεί τρεις μήνες πριν και οι απαντήσεις έναν μήνα πριν από τη διενέργειά τους, πάνω από επτά στους δέκα διαγωνισθέντες απέκτησαν το ΠΕΓΠ (ακριβές ποσοστό επιτυχίας 72,6%). Χαρακτηριστικό είναι, μάλιστα, ότι 20 υποψήφιοι πέτυχαν το απόλυτο 100% στη βαθμολογία.

Είναι γεγονός ότι στην πρώτη αυτή διαγωνιστική διαδικασία παρατηρήθηκαν ορισμένες αρρυθμίες και προβλήματα. Αναμενόμενο έως έναν βαθμό, αφού πρόκειται για εγχείρημα που εκτελέστηκε για πρώτη φορά. Οι σχετικές παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας που παρακολούθησαν σε διάφορα εξεταστικά κέντρα τη διαδικασία θα βοηθήσουν σε μεγάλο βαθμό τη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας να τη βελτιώσει. Ηδη οι παρατηρήσεις αυτές αλλά και εκείνες των εκπαιδευτικών και των συμμετεχόντων έχουν τεθεί υπόψη της Επιστημονικής και της Οργανωτικής Επιτροπής των εξετάσεων, για να ληφθούν αποφάσεις για διορθωτικές κινήσεις.

Οι επόμενες εξετάσεις για το ΠΕΓΠ θα διεξαχθούν στις 7 Νοεμβρίου. Η εφαρμογή για την υποβολή αιτήσεων στο gov.gr αναμένεται να εκκινήσει την 1η Ιουλίου και να μείνει ανοιχτή έως τις 5 Σεπτεμβρίου. Η Τράπεζα Θεμάτων θα τύχει μιας περιορισμένης έκτασης επεξεργασίας με σκοπό να γίνει πιο χρηστική αλλά και για να αντικατασταθούν τα ζητήματα που χρησιμοποιήθηκαν στις εξετάσεις στις 16 Μαΐου.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επέρχεται εξορθολογισμός στις διαδικασίες πολιτογράφησης και να μπαίνει τάξη με αντικειμενικά και καθολικά κριτήρια, που δεν αφήνουν χώρο για αδιαφανείς πρακτικές ή για εκκόλαψη φαινομένων διαφθοράς. Πρόκειται για μια αδιαμφισβήτητη αναγκαιότητα που προάγει τις ουσιαστικές διοικητικές πρακτικές της ελληνικής πολιτείας.

* Ο κ. Αθανάσιος Κ. Μπαλέρμπας είναι γενικός γραμματέας Ιθαγένειας.

Καύσιμη ύλη για την πορεία του ζητεί ο ΣΥΡΙΖΑ

Σύγκρουση με Ν.Δ. για εργασιακό

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Αυτό που συζητήθηκε αρκετά στην Κουμουνδούρου τις τελευταίες ημέρες είναι η περιγραφή που έκανε για τη Ν.Δ. ο Κυριάκος Μητσοτάκης στο διαγραμματειακό όργανο της «γαλάζιας» παράταξης, χαρακτηρίζοντάς την «προοδευτικό κόμμα». Το αν θα πραγματοποιηθεί η επιθυμία του πρωθυπουργού να κερδίσει περισσότερο ζωτικό χώρο στο Κέντρο είναι μια συζήτηση που θα γίνει στον ΣΥΡΙΖΑ. Σε πρώτη φάση, όμως, η είδηση για την αξιωματική αντιπολίτευση είναι ότι επιθυμεί να το κάνει και να μην αφήσει τον τίτλο του προοδευτικού πολιτικού στον Αλέξη Τσίπρα. Ο τέως πρωθυπουργός και τα στελέχη του κόμματός του υποστηρίζουν συνεχώς πως το νέο εργασιακό, ο ψηφισμένος πτωχευτικός κώδικας, οι πλειστηριασμοί και το ξήλωμα του κοινωνικού κράτους θα δυσκολέψουν τη Ν.Δ. να κερδίσει το νέο αποτύπωμα που επιθυμεί, ωστόσο το έδαφος που έχει κερδίσει στις μετρήσεις η κυβερνώσα παράταξη δείχνει πως η μάχη θα είναι σκληρή.

Μία είναι η βασική διαχωριστική γραμμή σε αυτό το νέο πολιτικό πεδίο που σχηματίζεται, όπως την ανέλυε στέλεχος της Κουμουνδούρου στην «Κ». «Νίκη του Μητσοτάκη στις επόμενες κάλπες θα οδηγήσει σε δεύτερες εκλογές με αμφίβολα αποτελέσματα, ενώ επικράτηση του ΣΥΡΙΖΑ, έστω και με μία ψήφο, σημαίνει νέα προοδευτική διακυβέρνηση». Αυτό το δίλημμα θα προτάσσουν συνεχώς από εδώ και πέρα τα στελέχη στις καλοκαιρινές περιοδείες τους, επιχειρώντας να δείξουν πως είναι απαραίτητο οι δυνάμεις της Κεντροαριστεράς να αποκτήσουν κοινή περπατησιά. Εκτιμούν, μάλιστα, μετά την απεργιακή κινητοποίηση της Πέμπτης, πως το κλίμα «θερμαίνεται» και ότι υπάρχει πλέον αρκετό «καύσιμο πολιτικό υλικό», ικανό να αλλάξει τις ισορροπίες. Η κόντρα Τσίπρα - Τασούλα στη Βουλή, άλλωστε, προμηνύει και έναν καυτό πολιτικό Ιούνιο.

Το βλέμμα στο ΚΙΝΑΛ

Μια «μικρογραφία» των πολιτικών προτάσεων που διατυπώνονται αυτή την περίοδο θεωρούν αρκετοί στην αξιωματική αντιπολίτευση πως καταγράφεται στο ΚΙΝΑΛ. Η Φώφη Γεννηματά και ο Νίκος Ανδρουλάκης (δεν έχει ανακοινώσει ακόμη την υποψηφιότητά του) εμφανίζονται αποστασιοποιημένοι από τη Ν.Δ., ενώ ο Ανδρέας Λοβέρδος κατηγορήθηκε πρόσφατα από τον Αλέξη Τσίπρα πως δρα ως «δορυφόρος» της πλειοψηφούσας παράταξης. Σκεφτόταν φωναχτά ο Αλέξης Τσίπρας; Διάλεξε αντίπαλο ή, αντιθέτως, επιχείρησε να αβαντάρει τη νυν πρόεδρο του ΚΙΝΑΛ; Ουδείς μπορεί να το γνωρίζει. Το σίγουρο είναι ότι οι γέφυρες με τον ΣΥΡΙΖΑ δεν θα ανοίξουν μέχρι τον Νοέμβριο, οπότε αναμένεται να γίνουν οι εσωκομματικές εκλογές, αντιθέτως οι τόνοι από την πλευρά των υποψηφίων προέδρων σίγουρα θα ανέβουν.

Στο ερώτημα ποιον ψηφίζει η Κουμουνδούρου για νέο «αφεντικό» στη Χαριλάου Τρικούπη, οι απαντήσεις με μια πρώτη ματιά δείχνουν πως ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να βολευτεί με όλες τις εκδοχές. Σαφές προβάδισμα, ωστόσο, φαίνεται να έχει η προοπτική συγκρότησης μιας συμμαχικής προοδευτικής κυβέρνησης. Αυτό θα γίνει μόνο εάν το ΚΙΝΑΛ διατηρήσει και αυξήσει ίσως τα ποσοστά του παίρνοντας αντιδεξιούς ψηφοφόρους από τη Ν.Δ. Σε αυτή την περίπτωση θα είναι μια υπολογίσιμη δύναμη, που θα μπορεί να συνδράμει τον ΣΥΡΙΖΑ στον δρόμο για την επιστροφή στο Μαξίμου. Είτε με τη σύμπραξη με κάποιο άλλο κόμμα (ΜΕΡΑ25) ή ακόμη και με την ανοχή του ΚΚΕ, εάν οι εξελίξεις το επιβάλλουν. Συμπερασματικά, μη νίκη του Ανδρέα Λοβέρδου δεν θα δώσει τέλος στις ελπίδες της Κουμουνδούρου για διάλογο με τη Χαριλάου Τρικούπη, προκειμένου μέσα από μια προγραμματική σύγκλιση να προκύψει και η μετεκλογική συμπόρευση.

Η Κουμουνδούρου θα αναζητήσει μετεκλογική συμπόρευση με το ΚΙΝΑΛ, όποιος και να είναι ο νέος αρχηγός του.

Συν και πλην

Στα υπέρ μιας πιθανής νίκης του Ανδρέα Λοβέρδου στην Κουμουνδούρου βλέπουν την αυτόματη απομάκρυνση των παραδοσιακών αντιδεξιών ψηφοφόρων από το ΚΙΝΑΛ, αλλά και την ταυτόχρονη απορρόφηση των «Βενιζελικών» που τώρα έχουν βρει στέγη στη Ν.Δ. Παρ' όλα αυτά, εκτιμούν πως αυτό δεν είναι αρκετό, καθώς η Ν.Δ. θα αποκτήσει έναν εν δυνάμει σύμμαχο που πάνω-κάτω θα κινηθεί στα ίδια επίπεδα με το τωρινό ΚΙΝΑΛ. Συνεπώς, στα «συν» της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα είναι μια ενδεχόμενη αύξηση των ποσοστών της και στα «πλην» η απώλεια ενός πιθανού εταίρου. Σε όλα αυτά πρέπει να συνυπολογιστεί και η επόμενη ημέρα στη Χαριλάου Τρικούπη. Κανείς δεν μπορεί να προδικάσει πώς θα κινηθούν οι «μονομάχοι» μετά μια σκληρή προεκλογική περίοδο, καθώς και το τοπίο που θα διαμορφωθεί μέσα στην κοινοβουλευτική ομάδα.

Ολες οι συζητήσεις θα ανοίξουν στην Κουμουνδούρου ενόψει της προγραμματικής συνδιάσκεψης. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η αριστερή πτέρυγα του κόμματος αναμένεται να ζητήσει στις επόμενες συνεδριάσεις του Πολιτικού Συμβουλίου να προσδιοριστεί και η ημερομηνία του συνεδρίου.

INTIME NEWS

Στην απεργιακή κινητοποίηση της Πέμπτης συμμετείχε και ο Αλέξης Τσίπρας μαζί με μέλη και στελέχη του κόμματός του.

γαστρονόμος

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΥΠΡΟΣ 2020

ΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τράπεζα Κύπρου

ΚΟΙΝΟ ΚΥΠΡΙΩΝ

Τα βραβεία
ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΧΑΛΛΟΥΜΙ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
ΠΡΟΪΟΝ ΕΥΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ
ΕΡΥΘΡΟΣ ΟΙΝΟΣ
ΛΕΥΚΟΣ ΟΙΝΟΣ
ΡΟΖΕ ΟΙΝΟΣ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με δύο διερμηνείς και με μικρό καλάθι...

Η συνάντηση Μητσοτάκη - Ερντογάν

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Δύο διερμηνείς θα είναι οι μοναδικοί που θα γνωρίζουν τι ακριβώς θα έχει διαμειφθεί στη συνάντηση που είναι προγραμματισμένη να πραγματοποιηθεί αύριο το απόγευμα στις Βρυξέλλες, στο περιθώριο της συνόδου κορυφής του ΝΑΤΟ, ανάμεσα στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και στον πρόεδρο της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Οπως εγκαίρως είχε υπογραμμίσει η «Κ», το τετ α τετ Μητσοτάκη - Ερντογάν προκρίθηκε ως η μόνη πιθανή λύση, προκειμένου να γίνει ουσιαστική πολιτική συζήτηση ανάμεσα στους δύο ηγέτες. Στόχος είναι να επιτευχθεί ό,τι απέτυχε να πραγματοποιηθεί στις προηγούμενες δύο συναντήσεις, του Σεπτεμβρίου 2019 στη Νέα Υόρκη και του Δεκεμβρίου 2019 στο Λονδίνο, δηλαδή να δημιουργηθεί ένας προσωπικός διαυλος επικοινωνίας ανάμεσα στους δύο ηγέτες.

Στις δύο προηγούμενες περιστάσεις, οι δύο ηγέτες περιβάλλονταν από πολυμελείς αντιπροσωπείες. Ενώ η δεύτερη πραγματοποιήθηκε λίγο μετά την υπογραφή του τουρκολιβυκού μνημονίου. Η πρώτη διεξήχθη σε μέτριο κλίμα, η δεύτερη σε πραγματικά παγωμένη ατμόσφαιρα. Από τότε μέχρι και τώρα, ιδιαίτερα την περίοδο ανάμεσα στον Φεβρουάριο και στον Νοέμβριο του 2020, με πλέον χαρακτηριστικές φάσεις την υποβοηθούμενη απόπειρα εισβολής μεταναστών στον Εβρο και την πολύμηνη κρίση στη περιοχή νότια και νοτιοανατολικά Ρόδου και Καστελλόριζου, έχει γίνει μια σειρά από προσπάθειες μεσολάβησης, οι περισσότερες με ελάχιστη επιτυχία, αλλά και την επίτευξη ορισμένων στόχων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδιαίτερα ως προς το πλαίσιο αντιμετώπισης της Τουρκίας. Ωστόσο, εκείνο που πρακτικά έχει οδηγήσει σε προσωρινό «πάγο» τις προκλήσεις της Αγκυρας στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο ήταν η ήττα του Ντόναλντ Τραμπ στις αμερικανικές εκλογές και η ανάδειξη του Τζο Μπάιντεν, ενός ορκισμένου ευρωατλαντιστή και οπαδού της πολυμέρειας.

Το γεγονός ότι, τουλάχιστον έως τις στιγμές που γράφονταν αυτές οι γραμμές, δεν είχε αλλάξει κάτι στο πρόγραμμα του κ. Μπάιντεν, ο οποίος θα βρεθεί στη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ για λίγες ώρες και θα συνομιλήσει με τον κ. Ερντογάν, προτού ο Τούρκος ηγέτης συναντηθεί με τον κ. Μητσοτάκη, είναι δίχως άλλο σημαντικό. Καθώς, με βάση και τις πρόσφατες δηλώσεις που έγιναν από τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ Τόνι Μπλίνκεν, ο κ. Μπάιντεν προτίθεται να θέσει ενώπιον του κ. Ερντογάν και την κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο. Η αγωνία των Τούρκων για τη συνάντηση της Δευτέρας είναι ορατή και στις διαρροές για τις διάφορες «λύσεις» που έχουν προτείνει και υποτίθεται είχαν δεχθεί οι Αμερικανοί (διαψεύσθηκαν όλες οι σχετικές πληροφορίες από την Αγκυρα) για το ζήτημα των S-400.

Στόχος σε αυτήν τη φάση είναι να κυλήσει ήρεμα το προσεχές καλοκαίρι στο Αιγαίο και με τη βοήθεια παράλληλων διαδικασιών, όπως οι διερευνητικές, να χτιστεί ξανά ένα πλαίσιο διαλόγου.

Πώς μπορεί να επηρεάσει η συνάντηση Ερντογάν - Μπάιντεν το τετ α τετ που ακολουθεί με τον κ. Μητσοτάκη, είναι ακόμη άγνωστο. Είναι, ωστόσο, απολύτως σαφές ότι η παρουσία Μπάιντεν στη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ και το κλίμα της συζήτησης που θα καταγραφεί στη συνάντησή του με τον Ερντογάν, θα επηρεάσουν και την ευρύτερη ατμόσφαιρα στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Υπενθυμίζεται πως το διήμερο 24-25 Ιουνίου θα συνεδριάσει εκ νέου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και οι ηγέτες της Ε.Ε. θα κληθούν να συζητήσουν για μια σειρά από ζητήματα που αφορούν άμεσα την Τουρκία, με κυρίαρχο την ανανέωση της κοινής δήλωσης του 2016 για το προσφυγικό. Η εκκρεμότητα λειτουργεί επιβαρυντικά, και ήδη από την Αθήνα εστάλη ένα μήνυμα προς την Αγκυρα, μέσω της απόφασης να χαρακτηριστεί η Τουρκία ασφαλής τρίτη χώρα για αιτούντες άσυλο από Συρία, Αφγανιστάν, Πακιστάν, Μπανγκλαντές και Σομαλία. Για την Τουρκία είναι πολύ πιο σημαντική η συζήτηση περί τελωνειακής ένωσης, ωστόσο υπό τις παρούσες συνθήκες καθίσταται σαφές πως κάποια σοβαρή εξέλιξη προς αυτήν την κατεύθυνση είναι μάλλον δύσκολη.

Με τον κ. Μητσοτάκη θα μεταβούν στις Βρυξέλλες (αυθημερόν) τη Δευτέρα, οι υπουργοί Εξωτερικών Νίκος Δένδιας, Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος, η διπλωματική σύμβουλος του πρωθυπουργού Ελένη Σουρανή, ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας Θάνος Ντόκος και η κυβερνητική εκπρόσωπος Αριστοτελία Πελώνη. Ο κ. Μητσοτάκης θα συναντηθεί με τον πρωθυπουργό του Ηνωμένου Βασιλείου Μπόρις Τζόνσον, αλλά και τον Αλβανό ομόλογό του Εντι Ράμα.

Σχέσεις στο ναδίρ

Τα πραγματικά ερωτήματα είναι πού ελπίζει και τι πιστεύει ότι μπορεί να αποκομίσει από τη συνάντηση της Δευτέρας ο κ. Μητσοτάκης. Η απάντηση που δίνουν κυβερνητικοί και διπλωματικοί κύκλοι είναι περίπου ίδια: όχι πολλά πράγματα. Στόχος σε αυτήν τη φάση είναι να κυλήσει ήρεμα το προσεχές καλοκαίρι στο Αιγαίο και, με τη βοήθεια παράλληλων διαδικασιών, όπως οι διερευνητικές, τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) και η θετική ατζέντα την οποία έχει αναλάβει ο υφυπουργός Εξωτερικών Κώστας Φραγκογιάννης, να χτιστεί ξανά ένα πλαίσιο διαλόγου. Η απελπιστικά ελάχιστα φιλόδοξη θετική ατζέντα, παρά τις καλές προθέσεις, είναι κατά γενική ομολογία ενδεικτική του ναδίρ το οποίο έχουν αγγίξει οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, με ευθύνη, βεβαίως, της Τουρκίας.

Πέρα από το επικείμενο ραντεβού Μπάιντεν - Ερντογάν, οι Αμερικανοί έχουν παρέμβει και με πιο έμμεσους τρόπους προκειμένου να εκδηλώσουν με σαφήνεια ότι επιθυμούν επαναφορά της κατάστασης στην περιοχή σε περίοδο ηρεμίας, σταθερότητας και λειτουργίας ενός ελάχιστου στάτους κβο. Μετά τις τεραστίων διαστάσεων ασκήσεις στη Βόρεια Ελλάδα (Ξάνθη, Αλεξανδρούπολη), αμερικανικά F-15 πέταξαν τις προηγούμενες ημέρες, στο πλαίσιο διμερούς άσκησης με την Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.), πάνω από νησιά του Ανατολικού Αιγαίου όπως η Λέσβος και η Κως. Πρόκειται για τη δεύτερη φορά που συμβαίνει κάτι ανάλογο, από πέρυσι, όταν για πρώτη φορά αμερικανικά μέσα συμμετείχαν σε άσκηση που παλαιότερα απέφευγαν λόγω των τουρκικών αντιδράσεων. Η σχεδιαζόμενη συνάντηση του κ. Μπάιντεν με τον κ. Μητσοτάκη, το φθινόπωρο, θα λειτουργήσει και ως επιστέγασμα μιας διπλωματικά ανέφελης σχέσης.

Σε αντίθεση με τις δύο προηγούμενες συναντήσεις τους, τον Σεπτέμβριο του 2019 στη Νέα Υόρκη (φωτ.) και τον Δεκέμβριο του 2019 στο Λονδίνο, όπου οι δύο ηγέτες περιβάλλονταν από πολυμελείς αντιπροσωπείες, αυτή τη φορά Κυριάκος Μητσοτάκης και Ταγίπ Ερντογάν θα βρεθούν μόνοι τους.

Αθήνα - Αμπου Ντάμπι - Νέο Δελχί

Παρά την προφανή προτεραιότητα, η Αθήνα την ίδια στιγμή συνεχίζει να κινείται περιφερειακά, μάλιστα με διαφορετικούς τρόπους. Σύντομα θα επισκεφθεί την Αθήνα ο υπουργός Εξωτερικών της Ινδίας, ενώ στο άμεσο μέλλον, υπό την προϋπόθεση βελτίωσης των δεικτών της πανδημίας, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα θα μετατραπούν στη βάση μιας νέας τριμερούς, ανάμεσα σε Αθήνα, Αμπου Ντάμπι και Νέο Δελχί. Ενα ιδιαίτερα ενδιαφέρον επεισόδιο αυτής της νέας στρατηγικής είναι η πρώτη επίσκεψη του πρωθυπουργού της τοπικής κυβέρνησης του Ιρακινού Κουρδιστάν στην Αθήνα, την περασμένη Παρασκευή. Ο Μασρούρ Μπαρζανί έγινε δεκτός από τον κ. Μητσοτάκη, ενώ συναντήθηκε και με τον κ. Δένδια. Παρά τους σχεδιασμούς, στην Αθήνα υπάρχει ξεκάθαρη απαισιοδοξία μόνο για ένα ζήτημα. Ο κ. Ερντογάν εμφανίζεται απολύτως αδιάλλακτος για την πολιτική που θα χαράξει έναντι της Κύπρου και προωθεί τη διχοτομική στρατηγική του. Το χειρότερο είναι ότι με αυτή συμφωνεί απολύτως η συντριπτική πλειονότητα του τουρκικού πολιτικού συστήματος.

Ο Ερντογάν δεν θέλει πραγματικά να αλλάξει πορεία

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΜΑΓΓΗΡΙΑΔΗ

Την άποψη πως η συνάντηση Μπάιντεν - Ερντογάν δεν πρόκειται να προκαλέσει εξελίξεις εκφράζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Τζόναθαν Σάντζερ, αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Υπεράσπισης της Δημοκρατίας που εδρεύει στην Ουάσιγκτον. Ο κ. Σάντζερ υποστηρίζει πως οι ΗΠΑ θα δείξουν σκληρή στάση απέναντι στον Ερντογάν για το θέμα των S-400, ενώ θεωρεί πως είναι πιθανό ο Τούρκος πρόεδρος να χρησιμοποιήσει αυτή τη συνάντηση για να «πουλήσει» στο εσωτερικό του ακροατήριο την ανυπακοή του απέναντι στην υπερδύναμη. Την ίδια στιγμή δεν προβλέπει συνέχιση των τουρκικών προκλήσεων στο Αιγαίο ή στην Ανατολική Μεσόγειο, αν και δεν αποκλείει τίποτε με τον Ερντογάν, που τρέφεται πολιτικά με τις κρίσεις.

Πιθανό να χρησιμοποιήσει τη συνάντηση με τον Μπάιντεν για να πουλήσει την «ανυπακοή» του στο εσωτερικό του ακροατήριο.

– Φαίνεται πως η Τουρκία προσπαθεί να φτιάξει τις σχέσεις της με τη νέα αμερικανική διοίκηση. Θεωρείτε πως η διευθέτηση του ζητήματος των S-400 θα μπορούσε να αποτελέσει το «κλειδί» για να πάρει μπροστά η σχέση μεταξύ των δύο χωρών;

– Το ζήτημα των S-400 είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την Ουάσιγκτον. Η Τουρκία λειτουργεί ως μοντέλο για άλλες συμμαχικές χώρες, όπως η Ινδία. Η αμερικανική κυβέρνηση θα πρέπει να «κρατήσει γερά» τη θέση της, αν ο στόχος είναι να αποτραπεί η πρόσβαση της Ρωσίας σε άλλες χώρες.

– Με αυτό ως δεδομένο, τι θεωρείτε πως πρέπει να περιμένουμε από την αυριανή συνάντηση Μπάιντεν - Ερντογάν στο περιθώριο της συνόδου του ΝΑΤΟ;

– Δεν περιμένω να δω μεγάλες εξελίξεις από αυτή τη συνάντηση. Η Τουρκία έχει υποστεί μεγάλα πλήγματα τις τελευταίες εβδομάδες στην Αμερική. Η αντι-σημιτική ρητορική της κυβέρνησης Ερντογάν έχει δεχθεί οξύτατη κριτική από στελέχη της κυβέρνησης Μπάιντεν. Και είναι αρκετοί οι γερουσιαστές που έχουν δηλώσει πως παραμένουν σταθεροί στην απόφαση αποκλεισμού της Τουρκίας από το πρόγραμμα προμήθειας αεροσκαφών F-35. Το πιθανότερο είναι πως ο Ερντογάν θα χρησιμοποιήσει τη συνάντηση για να πουλήσει την «ανυπακοή» του, αλλά και τη δύναμή του, στο εσωτερικό του ακροατήριο.

Τζόναθαν Σάντζερ, αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Υπεράσπισης της Δημοκρατίας στην Ουάσιγκτον.

– Ομως, πού μπορούμε να αποδώσουμε την αλλαγή πορείας της Τουρκίας; Οφείλεται στη χειμαζόμενη τουρκική οικονομία; Ή στη συνειδητοποίηση πως η χώρα δεν μπορεί να συντηρεί ταυτόχρονα τόσα ανοιχτά μέτωπα;

– Ο Ερντογάν εξακολουθεί να πηδά από κρίση σε κρίση. Δεν πιστεύω πως είμαστε απέναντι σε μια πραγματική αλλαγή πορείας. Ο Ερντογάν θα συνεχίσει να αυτοσχεδιάζει μέχρι να βρει το επόμενο ζήτημα που θα τον τοποθετήσει επικεφαλής του ισλαμικού κόσμου και του νεο-οθωμανισμού στο εσωτερικό της χώρας του.

– Εσείς δηλαδή θεωρείτε πως είμαστε μπροστά σε ακόμη ένα θερμό καλοκαίρι στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο; Θεωρείτε πως η Τουρκία θα συνεχίσει τις προκλητικές της ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ και στη γύρω περιοχή;

– Η Τουρκία φαίνεται εγκλωβισμένη στην παρούσα συγκυρία, με ένα νόμισμα που βυθίζεται συνεχώς και λιγοστούς φίλους στην Ευρωπαϊκή Ενωση ή στις Ηνωμένες Πολιτείες. Θα ήταν μεγάλο λάθος να ξαναπροκαλέσει την Ελλάδα ή την Κύπρο. Αλλά δεν αποκλείω τίποτε με τον Ερντογάν, που ευδοκιμεί πολιτικά σε ένα περιβάλλον κρίσης.

– Και τι γίνεται με τη Λιβύη; Είναι διατεθειμένη η Τουρκία να αποσύρει τα στρατεύματά της και τη στρατιωτική της παρουσία; Ή θεωρείτε πως, παρά τα συγκρουόμενα συμφέροντά της με τη Ρωσία, διατηρεί μια ισορροπία ισχύος με τη Μόσχα, ώστε και οι δύο χώρες να κρατήσουν τα στρατεύματά τους και την επιρροή τους τόσο στη Λιβύη όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο;

– Η Τουρκία έχει επενδύσει στις ισλαμιστικές δυνάμεις που διεκδικούν την εξουσία στη Λιβύη. Θεωρώ πως αυτό θα συνεχίζεται, είτε ανοιχτά και απροκάλυπτα είτε κρυφά και μυστικά. Εδώ υπάρχει ένα κοινό πρότζεκτ με το Κατάρ. Και οι δύο χώρες επιδιώκουν να βοηθήσουν την εξάπλωση της επιρροής των Αδελφών Μουσουλμάνων σε όλη την περιοχή.

– Τι πιστεύετε ότι θα γίνει στην Κύπρο; Η Τουρκία τώρα πιέζει για μια λύση δύο κρατών, αλλά δεν βρίσκει ανταπόκριση από τη διεθνή κοινότητα. Την ίδια στιγμή όλες οι προσπάθειες που γίνονται από τον ΟΗΕ αποτυγχάνουν και η κατάσταση δημιουργεί μια de facto διχοτόμηση.

– Δεν πιστεύω πως το Κυπριακό μπορεί να λυθεί όταν ο Ερντογάν εξακολουθεί να προκαλεί στην κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Και δεν υπάρχει καμία απολύτως πρόθεση από κανέναν αυτή τη στιγμή για να εμπλακεί σε σοβαρές συζητήσεις σε μια λύση δύο κρατών.

– Τους τελευταίους μήνες, πάντως, η Τουρκία επιδιώκει τη βελτίωση των σχέσεών της με περιφερειακές δυνάμεις με τις οποίες έχει αποξενωθεί, όπως η Αίγυπτος ή η Σαουδική Αραβία. Υπάρχει λέτε δρόμος που οδηγεί σε κάποιας μορφής συμβιβασμό;

– Δεν μπορώ να δω καμία εξέλιξη σε αυτό το πεδίο. Η Σαουδική Αραβία έχει συμφέρον εδώ που σχετίζεται με την υπόθεση Κασόγκι, όπου η Τουρκία συστηματικά διέρρεε πληροφορίες για τον φόνο του Τζαμάλ Κασόγκι και σκόπιμα προκαλούσε ζημιά στην υπόληψη της Σ. Αραβίας παγκοσμίως. Τα ίδια και στην Αίγυπτο: Το καθεστώς έχει να αντιμετωπίσει την πολιτική στήριξης από πλευράς Τουρκίας της Μουσουλμανικής Αδελφότητας που φιλοξενεί την ηγεσία της και ταυτόχρονα στηρίζει τα μέσα ενημέρωσης που επιτίθενται κατά του προέδρου Αλ Σίσι.

«Εμβολιαστείτε και προστατέψτε ασθενείς, φίλους και οικογένεια»

Το μήνυμα γιατρών σε συναδέλφους τους

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Εκκληση προς τους συναδέλφους τους υγειονομικούς που διστάζουν να εμβολιαστούν έναντι της COVID-19 να το πράξουν έστω και τώρα για να προστατεύσουν τους εαυτούς τους, τους ασθενείς και την οικογένειά τους απευθύνουν μέσω της «Κ» γιατροί και νοσηλευτές του ΕΣΥ. Τη στιγμή που έχει ανοίξει για τα καλά, από τα πιο επίσημα χείλη, η συζήτηση για υποχρεωτικούς εμβολιασμούς, οι υγειονομικοί επικαλούνται τη δύναμη της πειθούς που μπορεί να βοηθήσει ακόμα και τους πιο διστακτικούς να λάβουν τη μεγάλη απόφαση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το νοσοκομείο Ευαγγελισμός, όπου το τείχος ανοσίας μεταξύ του προσωπικού του, συνυπολογίζοντας όσους εμβολιάστηκαν και όσους νόσησαν από COVID-19, έχει ξεπεράσει το 95%. Η επίδοση αυτή δεν είναι τυχαία. Είναι αποτέλεσμα συστηματικής δουλειάς όπου οι υπεύθυνοι προσέγγισαν κάθε εργαζόμενο ξεχωριστά, απαντώντας στις απορίες και τους ενδοιασμούς για το εμβόλιο.

«Κάνω έκκληση στους συναδέλφους υγειονομικούς, για την προσωπική τους διαφύλαξη, αλλά και διαισθανόμενοι το βάρος του λειτουργήματός τους και της ευθύνης έναντι των ασθενών να εμβολιαστούν», λέει στην «Κ» ο συντονιστής διευθυντής του Πνευμονολογικού Τμήματος του νοσοκομείου «Ευαγγελισμός» Γιώργος Μπουλμπασάκος και συνεχίζει: «Δουλεύουμε σε ένα περιβάλλον που εκ των πραγμάτων είμαστε εκτεθειμένοι στον ιό. Ολοι είδαμε πόσο εύκολα μολύνθηκαν ασθενείς εντός του νοσοκομείου από συνοδούς που διέφυγαν των ελέγχων. Και ξέρουμε πλέον ότι όσοι νοσηλεύονται, στη συντριπτική τους πλειονότητα είναι ανεμβολίαστοι. Εγώ προσωπικά έχω δει το τελευταίο διάστημα μόνο έναν νοσηλευόμενο ασθενή λόγω COVID-19 που είχε κάνει και τις δύο δόσεις του εμβολίου. Και είναι σαφές ότι εάν έρθει το τέταρτο κύμα, αυτό θα συγκροτηθεί από ανεμβολίαστους. Και για όσους προβληματίζονται για το γεγονός ότι το εμβόλιο βγήκε πολύ γρήγορα, τους λέω "ναι, όλα γίνανε γρήγορα, αλλά επειδή το επέτρεψε η επιστημονική γνώση"». Ο κ. Μπουλμπασάκος είναι από τους επιστήμονες που έχουν ταχθεί υπέρ της υποχρεωτικότητας. Οπως επισημαίνει, «οι υγειονομικοί και όλοι όσοι φροντίζουν άτομα σε δομές πρόνοιας και σε γηροκομεία θα πρέπει υποχρεωτικά να εμβολιαστούν. Μπορεί να υπάρχουν διάφορες νομικές απόψεις, ωστόσο ισχύει ήδη η υποχρεωτικότητα σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν παραδείγματος χάριν για τα παιδιά στους παιδικούς σταθμούς που θα πρέπει να προσκομίσουν χαρτί ότι έχουν κάνει κάποια εμβόλια για να μπορούν να εγγραφούν, ή όταν για τους εργαζόμενους σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που θα πρέπει να έχουν κάνει κάποιες εξετάσεις και εμβόλια. Οταν λοιπόν υπάρχει ένα τόσο μεγάλο θέμα που έχει συνταράξει όλον τον κόσμο καθόμαστε και το συζητάμε; Ακούω τη νομική άποψη, αλλά υπάρχει και ένα δόγμα για τους υγειονομικούς. Το "ωφελέειν ή μη βλάπτειν". Εγώ που είμαι σε ισχυρή θέση δεν πρέπει να προκαλέσω βλάβη στον ασθενή».

> *«Είναι σαφές ότι εάν έρθει το τέταρτο κύμα, αυτό θα συγκροτηθεί από ανεμβολίαστους», τονίζει στην «Κ» ο συντονιστής διευθυντής του Πνευμονολογικού Τμήματος του «Ευαγγελισμού», Γιώργος Μπουλμπασάκος.*

Τα όρια της πειθούς

Στον αντίποδα, υπάρχουν και όσοι τάσσονται κατά του υποχρεωτικού εμβολιασμού, τονίζοντας ότι ακόμα δεν έχουμε εξαντλήσει τα όρια της πειθούς. «Είμαι εναντίον της υποχρεωτικότητας των εμβολιασμών. Θεωρώ για λόγους αρχής ότι καμία ιατρική πράξη δεν είναι υποχρεωτική. Αυτό είναι μία κατάκτηση του πολιτισμού μας μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και τις φρικαλεότητες της ναζιστικής Γερμανίας. Υπάρχει η συμφωνία του Ελσίνκι για τον τρόπο διενέργειας των ιατρικών πράξεων και των κλινικών ερευνών. Δεν θεωρώ ότι η πανδημία είναι ένας επαρκής λόγος για να πισωγυρίσουμε», τονίζει στην «Κ» ο καθηγητής Παθολογίας-Ογκολογίας του ΕΚΠΑ, διευθυντής της Γ' Πανεπιστημιακής Παθολογικής Κλινικής στο «Σωτηρία», Κωνσταντίνος Συρίγος.

Οπως υπογραμμίζει, «δεν έχουμε εξαντλήσει τα όρια της πειθούς. Και θα μπορούσαμε να δώσουμε κάποια προνόμια σε υγειονομικούς και πολίτες που θα έχουν εμβολιαστεί ως κίνητρα για τους υπόλοιπους. Παραδείγματος χάριν, οι υγειονομικοί που έχουν εμβολιαστεί θα μπορούσαν να δικαιούνται περισσότερες ημέρες άδειας ή περισσότερα ρεπό. Και δεν συμφωνώ με το να αλλάζουν πόστο όσοι δεν έχουν εμβολιαστεί. Αυτό είναι σαν να επιβραβεύουμε την επιστημονική αμάθεια. Αντίθετα, όσοι δεν εμβολιάζονται να εργάζονται σε κλινικές COVID-19, όχι με τιμωρητική διάθεση, αλλά λόγω των πεποιθήσεών τους. Εφόσον δεν φοβούνται την COVID-19 και δεν εμβολιάζονται, ας υπηρετήσουν σε αυτές τις κλινικές».

Στην ερώτηση τι θα έλεγε ο ίδιος για να πείσει έναν διστακτικό υγειονομικό να εμβολιαστεί έναντι της COVID-19, ο κ. Συρίγος επισημαίνει: «Θα προσπαθούσα να τον πείσω, παρουσιάζοντας επιστημονικά δεδομένα για τον εμβολιασμό. Να μπω σε μία συζήτηση μαζί του». Αλλωστε, στη δική του κλινική το ποσοστό εμβολιασμού αρχικά όταν ξεκίνησε το σχετικό πρόγραμμα μεταξύ των νοσηλευτών ήταν πολύ χαμηλό. «Διοργανώσαμε ένα διαδικτυακό σεμινάριο όπου ειδικοί στο αντικείμενο παρουσίασαν όλα τα επιστημονικά δεδομένα. Μετά από αυτό, το ποσοστό των νοσηλευτών που εμβολιάστηκε ανέβηκε εντυπωσιακά πάνω από το 80%. Και για το ιατρικό προσωπικό δεν νομίζω ότι υπάρχει γιατρός που να μην έχει εμβολιαστεί», σημειώνει.

Ο «Ευαγγελισμός»

Στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» το ποσοστό όσων έχουν εμβολιαστεί έναντι της COVID-19 και όσων έχουν ανοσία λόγω νόσησης είναι λίγο πάνω από το 95%. «Εκτιμώ ότι δεν υπάρχει άλλο νοσοκομείο αλλά και γενικότερα άλλος φορέας στη χώρα μας με 3.500 άτομα εργατικό δυναμικό με αυτό το ποσοστό ανοσιακού τείχους», τονίζει στην «Κ» ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Νοσηλευτικής Υπηρεσίας του «Ευαγγελισμού», Δημήτρης Πιστόλας. Και συμπληρώνει, «ο μόνος τρόπος για να το πετύχεις αυτό είναι να πείσεις και όχι να απειλήσεις».

«Δεν κάθισα στο γραφείο μου. Αφιέρωσα εργατοώρες. Ηταν ένα συνεχές τρέξιμο τριών μηνών. Οχι κλινική κλινική, αλλά άτομο άτομο. Παρουσιάζοντας τα θετικά του εμβολιασμού και τα αρνητικά, αλλά και μιλώντας με τον καθένα για να ξεπεράσει τις φοβίες του». Οπως επισημαίνει ο κ. Πιστόλας, το πρώτο βήμα ήταν η γενική ενημέρωση για την ανάγκη του εμβολιασμού. Το επόμενο βήμα ήταν το κάλεσμα εγγράφως στο προσωπικό του νοσοκομείου, ενώ ακολούθησε ο εμβολιασμός των διευθυντών των τμημάτων και των στελεχών του νοσοκομείου που έπεισε πολλούς οι οποίοι ακολούθησαν. Και μετά έπρεπε να πειστούν αυτοί που είχαν αμφιβολίες. Σύμφωνα με τον ίδιο, ο συχνότερος ενδοιασμός που εξέφρασαν οι διστακτικοί ήταν από νέες νοσηλεύτριες που ήθελαν να τεκνοποιήσουν. Ο δεύτερος συχνότερος προβληματισμός ήταν από άτομα με αυτοάνοσα, ή με αλλεργίες. «Είδαν πόσο προσεκτικοί ήμασταν σε αυτές τις περιπτώσεις, πόσο έτοιμοι ήμασταν να αντιμετωπίσουμε ενδεχόμενη αλλεργική αντίδραση, ενώ κάποια ελάχιστα περιστατικά που καταγράφηκαν στο εμβολιαστικό κέντρο του νοσοκομείου αντιμετωπίστηκαν άμεσα και αποτελεσματικά. Και έτσι πείστηκαν. Είμαι περήφανος για το προσωπικό και για ό,τι καταφέραμε. Και χαίρομαι πολύ που δεν χάθηκε ούτε ένας υγειονομικός στο δικό μας νοσοκομείο. Αυτό μας δίνει μία μεγάλη ανάσα. Και συνεχίζουμε, δεν εφησυχάζουμε», λέει ο κ. Πιστόλας. Στέλνοντας ένα μήνυμα σε συναδέλφους του υγειονομικούς που ακόμα δεν έχουν πάρει την απόφαση να εμβολιαστούν, τονίζει: «Εμπιστευόμαστε την επιστήμη και τους επιστήμονες. Το εμβόλιο είναι το μόνο όπλο που έχουμε στα χέρια μας για την αντιμετώπιση της νόσου και έχει δοκιμαστεί σε εκατομμύρια πολίτες με εξαιρετικά αποτελέσματα. Οπότε δεν υπάρχει λόγος για να μην εμβολιαστεί κάποιος. Αντίθετα, με το να εμβολιαστεί, προστατεύει τον εαυτό του, τους ασθενείς και την οικογένειά του».

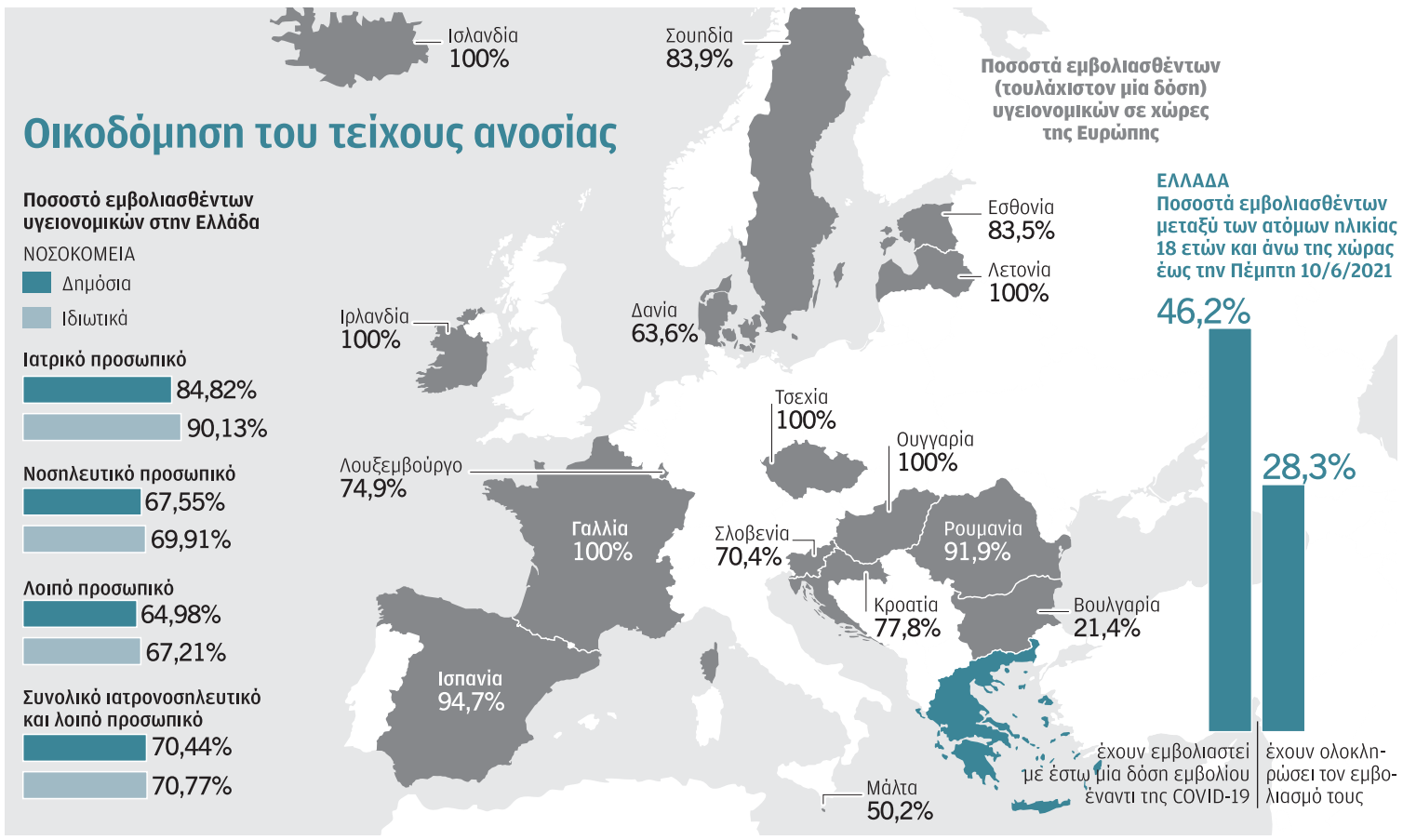

Τα ποσοστά των εμβολιασμών

Επτά στους δέκα εργαζόμενους σε νοσοκομεία της χώρας μας έχουν εμβολιαστεί έναντι της COVID-19, «επίδοση» που ναι μεν είναι εντυπωσιακή σε σχέση με την εμπειρία του παρελθόντος και τον αντιγριπικό εμβολιασμό των υγειονομικών, αλλά όπως όλοι επισημαίνουν με δεδομένο το μέγεθος της κρίσης δημόσιας υγείας που βιώνουμε τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, θα έπρεπε να είναι υψηλότερο. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Υγείας, έως την Πέμπτη 10 Ιουνίου είχε εμβολιαστεί έναντι του κορωνοϊού το 84,82% των γιατρών, το 67,55% των νοσηλευτών και το 65% των λοιπών εργαζομένων στο ΕΣΥ. Στον ιδιωτικό τομέα, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 90,13%, 69,9% και 67,2%. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, στο σύνολο των υγειονομικών εμβολιασμένοι έναντι της COVID-19 είναι το 70,4% του προσωπικού των δημόσιων νοσοκομείων και το 70,7% των ιδιωτικών νοσοκομείων. Και αξίζει να σημειωθεί ότι σε άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως Τσεχία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιρλανδία και Λετονία, το ποσοστό των υγειονομικών που έχουν λάβει έστω μία δόση εμβολίου είναι 100%.

ΑΠΟΨΗ

Οι φόβοι για την πανδημία και τα επιστημονικά δεδομένα

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ***

Τους τελευταίους 16 μήνες στη ζωή μας έχουν προστεθεί πολλές καινούργιες λέξεις, έχουμε όλοι μάθει πολλά καινούργια ονόματα νόσων, συμπτωμάτων, περιέργων συνδρόμων, φαρμάκων, έχουμε όλοι γίνει λίγο ή πολύ λοιμωξιολόγοι, στατιστικολόγοι, παθολόγοι, και σίγουρα φαρμακολόγοι. Ερωτήματα ανακύπτουν συνεχώς, για τον κορωνοϊό, τη νόσο που προκαλεί, τα εμβόλια, την ανοσία, μια καταιγίδα από νέα θέματα που μας προκαλούν δέος, αμφιβολίες και, κυρίως, φόβο. Θα ήταν ενδιαφέρον να κάνει κανείς μια ανασκόπηση όλων των κατά καιρούς φόβων που μας προβληματίσαν, αλλά θα χρειαζόταν πολύς χώρος γι' αυτό. Εδώ θα επικεντρωθώ στους φόβους που μας απασχολούν σε αυτήν τη φάση της πανδημίας και στα πραγματικά δεδομένα που υποστηρίζουν αυτούς τους φόβους (ή τους καθιστούν αστήρικτους).

Ο φόβος των σοβαρών παρενεργειών των εμβολίων. Ο φόβος αυτός έθρεψε το τέρας των αντιεμβολιαστών για μήνες, αλλά έχει αρχίσει να καταλαγιάζει καθώς -έπειτα από πάνω από ένα δισεκατομμύριο εμβολιασμούς παγκοσμίως και κοντά στα επτά εκατομμύρια στη χώρα μας- τα δεδομένα ασφάλειας είναι συντριπτικά υπέρ των εμβολίων. Ο αρχικός φόβος για επικίνδυνες αλλεργικές αντιδράσεις δεν επιβεβαιώθηκε. Οι σπάνιες περιπτώσεις που προκύπτουν αντιμετωπίζονται εύκολα και είναι χαρακτηριστικό ότι δεν έχει καταγραφεί κανένας θάνατος παγκοσμίως από αλλεργική αντίδραση σε εμβόλιο. Επίσης, οι ελάχιστες περιπτώσεις όπου συγκεκριμένα εμβόλια προκαλούν ένα δυνητικά επικίνδυνο σπάνιο θρομβωτικό σύνδρομο, ή ήπια περικαρδίτιδα, εντοπίζονται σε συγκεκριμένες υποομάδες του πληθυσμού. Μέσα από μια διαδικασία εξατομίκευσης του εμβολιασμού (βλ. σχετικό άρθρο μου στην «Καθημερινή» της 25ης Απριλίου 2021) αυτό το πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί με την εφαρμογή της καθοδηγούμενης από την ιατρική κοινότητα εξατομικευμένης επιλογής με βάση τα επιστημονικά δεδομένα και τα ατομικά χαρακτηριστικά του κάθε ατόμου. Είναι θέμα χρόνου η προσέγγιση αυτή να επικρατήσει τελικά και να αποτελέσει τη στάνταρ διαδικασία για τους εμβολιασμούς στο μέλλον, εμπλουτιζόμενη συνεχώς με τα νεότερα στοιχεία για κάθε εμβόλιο.

> *Το ενδεχόμενο ενός τέταρτου κύματος θα έπρεπε να μας φοβίζει λιγότερο, καθώς εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από εμάς, είναι κυριολεκτικά στα... μπράτσα μας.*

Ο φόβος των μεταλλάξεων. Είναι ένας φόβος που κυρίως ταλαιπωρεί τους απλούς ανθρώπους και λιγότερο τους βιοεπιστήμονες, οι οποίοι γνωρίζουν ότι είναι πολύ δύσκολο μέσω μεταλλάξεων να τροποποιηθεί τόσο δραστικά ο ιός ώστε να μην αντιμετωπίζεται από τη φυσική ανοσία ή την επίκτητη ανοσία που μας παρέχουν τα εμβόλια. Μπορεί να γίνεται πιο ικανός να μπαίνει στα κύτταρά μας (όπως έχει συμβεί με μεταλλαγμένα στελέχη, όπως π.χ. το βρετανικό ή το ινδικό), αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι μπορεί να προκαλεί και σοβαρή νόσο. Οι μέχρι τώρα ενδείξεις συνηγορούν ότι, ακόμα και αν μολύνονται, τα άτομα σε κατάσταση φυσικής ή επίκτητης ανοσίας δεν νοσούν σοβαρά. Καθησυχαστικό είναι επίσης το γεγονός ότι οι κατασκευαστές εμβολίων έχουν καταστήσει σαφές ότι οι νέες τεχνολογίες παρασκευής εμβολίων (ιδιαίτερα η mRNA τεχνολογία) τους δίνουν τη δυνατότητα ταχύτατης προσαρμογής και παραγωγής μέσα σε λίγες εβδομάδες βελτιωμένων εκδόσεων των εμβολίων που να καλύπτουν τις επικίνδυνες μεταλλάξεις.

Ο φόβος ενός επόμενου κύματος της πανδημίας. Εντονος είναι ο προβληματισμός αν θα προκύψει, ποτέ να το περιμένουμε, πόσο έντονο θα είναι. Αυτή η διάσταση της πανδημίας θα έπρεπε να μας φοβίζει λιγότερο από όλες, καθώς εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από εμάς, είναι κυριολεκτικά στα... μπράτσα μας. Υπάρχει μια αντίστροφη σχέση ανάμεσα στην πιθανότητα τέταρτου κύματος και αριθμού εμβολιασμένων. Κάθε άτομο που εμβολιάζεται, προσθέτει ένα λιθαράκι στο τείχος της ανοσίας. Δεν προστατεύει έτσι μόνο τη ζωή και την υγεία του, αλλά και τη δουλειά, την εκπαίδευση, την κοινωνική ζωή του. Οσο οι εμβολιασμοί επεκτείνονται τόσο απομακρύνεται ο κίνδυνος ενός τέταρτου κύματος. Ηδη, με περίπου 25% πλήρως εμβολιασμένους στη χώρα μας, η θετική επίδραση των εμβολιασμών είναι σαφής. Ενώ οι κοινωνικές δραστηριότητες βαθμιαία απελευθερώνονται, τα κρούσματα μειώνονται, και αυτό αποκλειστικά χάρη στους εμβολιασμούς. Αν καταφέρουμε να φτάσουμε σε ένα ποσοστό 50%-60% μέσα στο καλοκαίρι, θα είμαστε ασφαλείς. Ακόμα και αν -λόγω μεταλλαγμένων και πιο μεταδοτικών στελεχών του ιού- σε κάποια φάση έχουμε μια αύξηση θετικών κρουσμάτων, αυτό δεν θα συνοδεύεται από ανησυχητική αύξηση νοσηλειών και θανάτων. Μόνον οι μη εμβολιασμένοι θα πρέπει να ανησυχούν.

Υπάρχουν τέλος και οι δύο συναφείς φόβοι του υποχρεωτικού εμβολιασμού και του εμβολιασμού των παιδιών, που στην ακραία τους έκφανση συντίθενται στον μέγα φόβο του υποχρεωτικού εμβολιασμού των παιδιών. Αυτό όμως δεν είναι στο μυαλό κανενός και ούτε πρόκειται να εφαρμοστεί. Ο εμβολιασμός των εφήβων και των νέων θα διευκολύνει την αποκατάσταση της διά ζώσης εκπαιδευτικής διαδικασίας, θα συμβάλει στο χτίσιμο της συλλογικής ανοσίας και θα παρέχει προστασία από τη σπάνια (αλλά υπαρκτή) πιθανότητα να νοσήσει το νέο άτομο σοβαρά από COVID-19.

Μπορεί να φαίνεται ακόμα μακρινή προοπτική, αλλά στην πραγματικότητα είμαστε πολύ κοντά στο να ξεπεράσουμε οριστικά την πανδημία. Αρκεί να ξεπεράσουμε τους φόβους μας και να συνεχίσουμε ως κοινωνία να κάνουμε ακόμα πιο μαζικά και αποφασιστικά αυτό που έχουμε τόσο καλά δρομολογήσει. Να συνεχίσουμε να πολεμάμε τον αόρατο εχθρό με το όπλο που μας έχει χαρίσει η επιστήμη. Τα εμβόλια. Χωρίς φόβο. Χωρίς δισταγμούς. Με πίστη στην επιστήμη, την κοινή μας παγκόσμια επένδυση που για ακόμα μία φορά αποδίδει καρπούς.

* Ο κ. Ευάγγελος Μανωλόπουλος είναι καθηγητής Φαρμακολογίας, Φαρμακογονιδιωματικής και Ιατρικής Ακριβείας στο Ιατρικό Τμήμα του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Φαρμακολογίας.

Το 1821 ξεκίνησε με μια μεγάλη ήττα...

Ο ιστορικός Μαρκ Μαζάουερ στην «Κ» – Η αποτίμηση της εθνικής επετείου, οι ήρωες του Αγώνα, τα έθνη-κράτη και η πανδημία

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Η ενασχόλησή του με τη σύγχρονη Ελληνική Ιστορία είναι τόσο συστηματική, που ειδικά εν μέσω της 200ετηρίδας της Ελληνικής Επανάστασης μια συζήτηση με τον Μαρκ Μαζάουερ έχει πολλαπλό ενδιαφέρον. Εξάλλου, ως μέλος της Επιτροπής «Ελλάδα 2021», ο Βρετανός ιστορικός και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης έχει βάλει το λιθαράκι του στον σχεδιασμό της εθνικής επετείου.

Αυτές τις μέρες επισκέφθηκε την Ελλάδα προκειμένου να μιλήσει στην κεντρική εκδήλωση του υπουργείου Δικαιοσύνης για τα διακόσια χρόνια από το 1821. Η εκδήλωση προλογίστηκε από τον επίκουρο καθηγητή Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Κώστα Γιαβή και σε αυτήν συμμετείχαν με ομιλίες τους η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου και ο υπουργός Δικαιοσύνης Κώστας Τσιάρας.

Ο τίτλος της διάλεξης του Μαρκ Μαζάουερ ήταν «Μορφές δικαιοσύνης στην Ελληνική Επανάσταση», ωστόσο, στη συνέντευξη που ακολουθεί, ο Βρετανός ιστορικός καταπιάνεται με πολύ περισσότερες πτυχές του Αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία και ψηλαφίζει αρκετές πλευρές της σύγχρονης πρόσληψής του: η ανθεκτικότητα της ελληνικής κοινωνίας του 1821, η προσήλωσή μας στους ήρωες της εποχής, αλλά και οι ευκαιρίες που προσφέρει μια εθνική επέτειος είναι μερικές από αυτές.

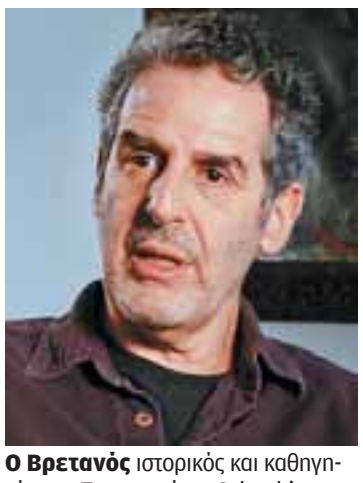

Ο Βρετανός ιστορικός και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης, Μαρκ Μαζάουερ.

«Ο θάνατος του Μάρκου Μπότσαρη». Πίνακας (1841) του Λουντοβίκο Λιπαρίνι, Δημοτικό Μουσείο Τεργέστης. «Για έξι χρόνια, οι Έλληνες –τουλάχιστον στον Μοριά, στα νησιά και σε κάποιες περιοχές της Ρούμελης– είχαν αντέξει για πολύ μεγαλύτερο διάστημα απ' ό,τι μπορούσε να φανταστεί οποιοσδήποτε στην Ευρώπη το 1821», λέει ο Μαρκ Μαζάουερ.

– Ποια ερωτήματα πρέπει να θέτουμε όταν αποτιμάμε μια εθνική επέτειο ως την 200ετηρίδα της Ελληνικής Επανάστασης;

– Μια εθνική επέτειος δεν είναι φυσικό γεγονός, αλλά το προϊόν μιας πολιτικής απόφασης, άλλοτε συλλογικής, άλλοτε όχι και τόσο. Με το πέρασμα του χρόνου, τέτοιοι εορτασμοί ενδέχεται να εδραιωθούν, ενώ άλλοι ίσως εξαφανιστούν ή καταργηθούν. Ποιος γιορτάζει σήμερα τα αποβατήρια του βασιλιά Οθωνα; Εχουν ξεχαστεί εδώ και καιρό. Ωστόσο, προηγήθηκαν της καθιέρωσης της 25ης Μαρτίου ως εθνικής εορτής. Η 200ετηρίδα της Ελληνικής Επανάστασης προσφέρει μια σπάνια ευκαιρία για να αποστασιοποιηθούμε από τις ιδιαίτερα εφήμερες ενασχολήσεις που συνήθως μας ταλανίζουν και να σκεφτούμε εντός μιας πολύ πιο μακροπρόθεσμης προοπτικής, που σήμερα ίσως είναι ιδιαίτερα πολύτιμη. Η λήψη πληροφοριών και ειδήσεων είναι πλέον ακόμα πιο καταιγιστική· είναι όλο και πιο δυσεύρετες οι στιγμές αναστοχασμού και περισυλλογής πάνω στη σημασία των γεγονότων, καθώς όλοι πρέπει να αντιδρούν άμεσα σε αυτά. Επιπλέον, χάνουμε σταδιακά τη συνήθεια να «σκεπτόμαστε με την Ιστορία», όπως το έθεσε ο ιστορικός Καρλ Σόρσκε. Επομένως, η 200ετηρίδα είναι μια ευκαιρία για εξοικείωση με εκείνη τη ριζοσπαστική τομή με το παρελθόν, την οποία αντιπροσωπεύει η εγκαθίδρυση της ανεξάρτητης Ελλάδας. Είναι μια ευκαιρία για διερεύνηση του τι ακριβώς σήμαινε η ανεξαρτησία αυτή και για μια καταγραφή της πορείας που η χώρα διένυσε έκτοτε. Κατ' αναλογίαν, είναι και μια ευκαιρία να σκεφτεί κανείς λίγο το μέλλον. Τείνουμε να προσεγγίζουμε παρόμοιες στιγμές με βάση δύο άξονες: α) Ηταν επιτυχημένες ή αποτυχημένες; β) Πρέπει να αισιοδοξούμε ή να απαισιοδοξούμε για το μέλλον; Νομίζω ότι όπως κάθε σχέση, η σχέση μας με την Ιστορία παραείναι περίπλοκη και πολύπλευρη για να βασιστεί σε τέτοιες διχοτομίες. Ηδη επωφελούμαστε από μια σειρά πολύ σημαντικών εκθέσεων και εκδόσεων που θα αποτελέσουν ισχυρά τεκμήρια της σημασίας της περίστασης.

> *Η 200ετηρίδα προσφέρει μια σπάνια ευκαιρία για να αποστασιοποιηθούμε από τις ιδιαίτερα εφήμερες ενασχολήσεις και να σκεφτούμε εντός μιας πολύ πιο μακροπρόθεσμης προοπτικής.*

> *Σήμερα, κανένας σοβαρός μελετητής δεν μπορεί να γράψει για το αντικείμενο χωρίς να λάβει υπόψη του τα έργα που δημοσιεύθηκαν στην Ελλάδα τα τελευταία 20 με 30 χρόνια.*

– Στο ομότιτλο έργο του, ο Ερικ Χόμπσμπαουμ υποστήριξε ότι οι εθνικές επέτειοι και τελετουργίες εντάσσονται εν πολλοίς σε αυτό που ονόμασε «επινόηση της παράδοσης». Είναι κάτι το αναπόφευκτο, με δεδομένο τον έτσι κι αλλιώς ενοποιητικό ρόλο που ασκεί η έννοια του έθνους στο παρελθόν; Αντιμετωπίσατε παρόμοια ερωτήματα ως μέλος της επιτροπής «Ελλάδα 2021»;

– Ο Χόμπσμπαουμ και άλλοι μας βοήθησαν να αντιληφθούμε πόσα έχουμε κληρονομήσει από μια εμμονή του 19ου αιώνα με την Ιστορία και από την ανάγκη της να δημιουργεί παραδόσεις εκεί που δεν μπορούσαν να βρεθούν ή και να κατασκευάζει ολόκληρους μύθους από θραύσματα και απομεινάρια. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι παραδόσεις είναι επινοημένες ή ότι η αίσθηση του παρελθόντος είναι μια νεωτερική επινόηση. Σημαίνει όμως, για να το θέσω κάπως θεωρητικά, ότι πρέπει να προσέχουμε ώστε να μην μπερδεύουμε το ουσιαστικό και αιώνιο με το γίγνεσθαι: έχουμε κληρονομήσει διάφορες έννοιες του Ελληνισμού και της Ελλάδας από το παρελθόν, που σε διαφορετικές χρονικές περιόδους έχουν αλλάξει νόημα και σημασία.

– Γράφετε ένα νέο βιβλίο για την Επανάσταση του 1821. Εχετε εντοπίσει καινούργιες τάσεις στη σχετική ιστοριογραφία που παράγεται το τελευταίο διάστημα και, αν ναι, σε ποια σχολή θα ταξινομούσατε τη δική σας μελέτη; Ποιο είναι το κεντρικό επιχείρημά της;

– Το πρώτο που πρέπει να ειπωθεί είναι ότι η ακαδημαϊκή ιστορία ευδοκιμεί στην Ελλάδα όσο σε ελάχιστες χώρες ανάλογου μεγέθους – ή και σε καμία άλλη αντίστοιχη. Στον 19ο αιώνα γράφτηκαν ορισμένα κλασικά έργα για την Ελληνική Επανάσταση· σήμερα ωστόσο, κανένας σοβαρός μελετητής δεν μπορεί να γράψει για το αντικείμενο χωρίς να λάβει υπόψη του τα έργα που δημοσιεύθηκαν στην Ελλάδα τα τελευταία 20 με 30 χρόνια. Γνωρίζουμε πολύ περισσότερα από όσα κάποτε για τα οικονομικά της Επανάστασης, για την οθωμανική διάσταση του ζητήματος η οποία καλύπτει κάθε πτυχή του, για τον πόλεμο που διεξήχθη στη θάλασσα, για τη Φιλική Εταιρεία, για τα μέλη της και για όσα σκέπτονταν. Το βιβλίο μου λοιπόν θα συνιστά εν μέρει ένα έργο συνθετικό, αλλά και ένα είδος φόρου τιμής στη δουλειά των Ελλήνων συναδέλφων μου. Την ίδια στιγμή ελπίζω ότι θα προσφέρει μια φρέσκια και ενδιαφέρουσα ματιά. Η ιστορία του 1821 είναι με αρκετούς τρόπους μια πολύ περίπλοκη ιστορία. Νομίζω ότι αυτός είναι ένας από τους λόγους που εξηγούν την τάση μας να προσηλωνόμαστε στους ήρωες – γιατί κάνουν τα πάντα πολύ πιο κατανοητά. Στην πραγματικότητα, η Επανάσταση πραγματοποιήθηκε σποραδικά, σε πολλές διαφορετικές περιοχές. Αρχίζουμε μάλιστα με ένα αποτυχημένο ξεκίνημα, υπό τον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Και στο τέλος, το καλοκαίρι του 1827 οι Ελληνες αντιμετώπιζαν την πιθανότητα της ολοκληρωτικής ήττας και δεν θα είχαν κερδίσει την ελευθερία τους χωρίς τη συμμαχική στήριξη. Τι άλλο μας δείχνει όμως αυτό; Οτι για έξι χρόνια οι Ελληνες –τουλάχιστον στον Μοριά, στα νησιά και σε κάποιες περιοχές της Ρούμελης– είχαν αντέξει για πολύ μεγαλύτερο διάστημα απ' ό,τι μπορούσε να φανταστεί οποιοσδήποτε στην Ευρώπη το 1821. Αυτή η αντοχή, αυτή η ανθεκτικότητα, αυτό το σθένος της ελληνικής κοινωνίας μου δίνει την εντύπωση του βασικού στοιχείου της όλης υπόθεσης και είναι εκείνο που με συναρπάζει περισσότερο απ' όλα.

Η Ελληνική Επανάσταση ουσιαστικά τελείωσε το 1922

– Το 2022 συμπληρώνονται 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Τι είδους αναστοχασμός θα σας ενδιέφερε ως ιστορικό με δεδομένο ότι θα μνημονευθεί όχι μια εθνική νίκη, αλλά μια ήττα;

– Οταν συγκεντρώνονται πολλές μαζί, οι ενθυμητικές επέτειοι κινδυνεύουν να χάσουν την επιρροή τους. Ωστόσο, η Μικρασιατική Καταστροφή ήταν ολοφάνερα μια στιγμή κομβική για την ανάδυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Θα μπορούσε σχεδόν να πει κανείς ότι μόνο τότε, έναν αιώνα μετά το 1821, έλαβε στ' αλήθεια τέλος η Ελληνική Επανάσταση. Ο ανθρώπινος πόνος ήταν απέραντος, ενώ ανάλογης σημασίας ήταν για το κράτος και οι προκλήσεις που έθετε το προσφυγικό ζήτημα. Ειδικά η κοινωνία της Βόρειας Ελλάδας θα είχε εξελιχθεί πολύ διαφορετικά χωρίς αυτήν την τεράστια μετακίνηση πληθυσμών. Με εντυπωσιάζουν ακόμα δύο μακροπρόθεσμες συνέπειες εκείνων των γεγονότων. Η πρώτη είναι ότι μετασχηματίστηκαν οι σχέσεις Ελλήνων και Τούρκων: παλιοί δεσμοί έσπασαν, καθώς οι μεν μουσουλμάνοι αποχώρησαν από την Ελλάδα, οι δε ορθόδοξοι χριστιανοί από την Ανατολία και τη Μαύρη Θάλασσα· άλλοι δεσμοί ενισχύθηκαν, όταν η Ελλάδα δέχθηκε μια νέα ροή πληθυσμών που είχαν συνυπάρξει επί αιώνες με τους μουσουλμάνους γείτονες και που συχνά μιλούσαν την τουρκική γλώσσα το ίδιο καλά, αν όχι καλύτερα από την ελληνική. Η δεύτερη συνέπεια είναι ότι η Μικρασιατική Καταστροφή προανήγγειλε μια νέα σχέση μεταξύ έθνους και επικράτειας. Το παλιό ιδεώδες ήταν η αρπαγή όσο μεγαλύτερης επικράτειας γινόταν, λες και η ίδια η γη ήταν το έπαθλο· σήμερα ζούμε σε έναν πολύ διαφορετικό κόσμο, που ενδεχομένως να ξεκίνησε εκείνη τη χρονική στιγμή.

> *Οι εθνικές πολιτικές και η διεθνής συνεργασία δεν είναι αντιθετικές, αλλά συμπληρωματικές μεταξύ τους. Οι μικρές χώρες, που βρίσκονται στο έλεος των μεγαλύτερων, το γνωρίζουν εκ πείρας.*

– Από τον Ντέιβιντ Χάρβεϊ μέχρι τον Κρεγκ Καλχούν, οι απόψεις για τη σημασία των εθνών-κρατών στον 21ο αιώνα ποικίλλουν. Τι πιστεύετε εσείς για τη θέση αυτών των «φαντασιακών κοινοτήτων» σε έναν παγκοσμιοποιημένο πλανήτη;

– Κατά τη γνώμη μου, το πιο εντυπωσιακό είναι το πόσο ισχυρά παραμένουν σήμερα τα έθνη. Ενσωματώνουν προσλήψεις της πολιτικής κοινότητας οι οποίες δεν εξαλείφονται εύκολα, ίσως επειδή έχουν συνδεθεί με μια ολοένα και μεγαλύτερη διεύρυνση της κοινωνικής συμμετοχής στο πολιτικό και το οικονομικό πεδίο. Η παγκοσμιοποίηση φέρνει τα έθνη αντιμέτωπα με μια τεράστια πρόκληση. Ωστόσο, οι πολιτικοί στοχαστές του 19ου αιώνα είχαν αντιληφθεί κάτι που σήμερα συχνά μας διαφεύγει: ότι οι εθνικές πολιτικές και η διεθνής συνεργασία δεν είναι αντιθετικές, αλλά συμπληρωματικές μεταξύ τους. Οι μικρές χώρες, που βρίσκονται στο έλεος των μεγαλύτερων, το γνωρίζουν εκ πείρας. Ενόψει βέβαια της υπερθέρμανσης του πλανήτη, ακόμα και οι μεγάλες χώρες είναι πλέον μικρές.

– Και η πανδημία; Να αναμένουμε ότι θα ενισχύσει πιο κοσμοπολιτικες τάσεις, βασισμένες στη διαπίστωση της ευαλωτότητας του είδους μας, ή ότι θα μας κάνει πιο εθνικά εσωστρεφείς; Μπορεί η δημόσια υγεία, ως πολιτική αλλά και ως συλλογικός στόχος, ως έννοια ακόμα, να οδηγήσει σε κοινωνίες πιο συμπεριληπτικές;

– Εζησα την πανδημία στο Μανχάταν και είδα στιγμές πολύ ισχυρής κοινωνικής αλληλεγγύης, ενώ ταυτόχρονα κάποιοι προσπαθούσαν να απομονωθούν και να αγνοήσουν τους γύρω τους. Με τον καιρό, οι τελευταίοι αντιλήφθηκαν ότι αυτό ήταν αδύνατον. Είδα λοιπόν την πανδημία να ενισχύει αντιλήψεις για το κοινό καλό και για την κοινωνική αλληλεγγύη, οι οποίες για πολλά χρόνια είχαν υποχωρήσει. Ελπίζω ότι είναι κάτι που θα συνεχιστεί. Οταν όμως οι κρίσεις φτάνουν στο τέλος τους, αυτά τα διδάγματα είναι που λησμονιούνται γρηγορότερα.

Ο θεσμός της Δικαιοσύνης

– Την περασμένη Πέμπτη δώσατε μια διάλεξη με θέμα τις μορφές Δικαιοσύνης στην Ελληνική Επανάσταση. Τι θα λέγατε σχετικά σε έναν Ελληνα πολίτη που ενίοτε είναι καχύποπτος απέναντι στον θεσμό της Δικαιοσύνης της χώρας του; Εντοπίζεται η λεγόμενη «κακοδαιμονία» της Ελλάδας στις απαρχές του ελληνικού κράτους;

– Ποιος λατρεύει τους θεσμούς, ειδικά τους κρατικούς; Ελάχιστοι άνθρωποι τους ερωτεύονται. Αυτό που θεωρώ ότι μας δείχνει η ιστορία του 1821 είναι το πώς υποφέρει μια κοινωνία όταν βρίσκεται ανάμεσα σε θεσμούς, όταν οι παλιοί θεσμοί έχουν πάψει να λειτουργούν και οι νέοι δεν έχουν ακόμα αποκτήσει υπόσταση. Το οθωμανικό κράτος είχε καταρρεύσει· το νέο κράτος της βαυαρικής μοναρχίας δεν είχε ακόμα συλληφθεί ως όραμα. Ηταν αυτό το κενό μια καλύτερευση της κατάστασης; Ρωτήστε τους χωρικούς της κεντρικής Ρούμελης, που βρίσκονταν στο έλεος οποιουδήποτε οπλαρχηγού και οποιασδήποτε ένοπλης ομάδας κατείχε εξουσία εκείνη την περίοδο. Το έργο της οικοδόμησης των δικαστικών θεσμών ήταν δύσκολο και μετά το 1821 έμενε πίσω προς όφελος του πιο λαμπερού και δημόσιου εγχειρήματος της εγκαθίδρυσης των άλλων δύο μορφών της κρατικής εξουσίας. Μεταξύ των κειμένων των επαναστατικών Συνταγμάτων από τη μια και των όσων σήμαινε στην πραγματικότητα η Δικαιοσύνη από την άλλη, στη δεκαετία του 1820 υπήρχε ένα τεράστιο χάσμα και αυτό είναι που με ενδιαφέρει ως ιστορικό.

Μηνύματα προς όλους εξέπεμψε η Σαξονία

Ενόψει της μάχης για την καγκελαρία

Οπαδοί του Χριστιανοδημοκράτη πρωθυπουργού της Σαξονίας-Ανχαλτ, Ράινερ Χάσελχοφ. Η άνετη επικράτηση του CDU ουσιαστικά σε αυτόν οφείλεται.

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Η καλή εμφάνιση των Χριστιανοδημοκρατών (CDU) στο κρατίδιο της Σαξονίας-Ανχαλτ την περασμένη Κυριακή έγινε δεκτή με τεράστια ανακούφιση από τον επίδοξο διάδοχο της Αγκελα Μέρκελ, Αρμιν Λάσετ, καθώς η τοπική αναμέτρηση θεωρήθηκε η πρώτη σοβαρή δοκιμασία για την υποψηφιότητά του για την καγκελαρία στις εκλογές του Σεπτεμβρίου. Στην πραγματικότητα, όμως, η άνετη επικράτηση του CDU στο πρώην ανατολικογερμανικό κρατίδιο αποτελεί προσωπική νίκη του πρωθυπουργού του, Ράινερ Χάσελχοφ, και δείχνει τη στρατηγική που πρέπει να ακολουθήσουν οι Χριστιανοδημοκράτες μέσα στους επόμενους μήνες: τη σαφή περιχαράκωσή τους από την ακροδεξιά Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD). Μέχρι πρότινος, αυτή η γραμμή δεν ήταν ξεκάθαρη για το CDU. Πολλά στελέχη του θεωρούσαν ότι πρέπει να καλυφθεί το κενό που άφησε πίσω της η Μέρκελ με την κεντρώα στροφή της προκειμένου να μη διεμβολίσει η Εναλλακτική το «χριστιανοδημοκρατικό» ακροατήριο. Το παράδειγμα της Σαξονίας-Ανχαλτ, ωστόσο, έστειλε το μήνυμα ότι οι Χριστιανοδημοκράτες μπορούν να είναι ταυτόχρονα συντηρητικοί, χωρίς να ανταγωνίζονται σε λαϊκισμό και ακροδεξιά ρητορική με την AfD. Πολλοί κεντρώοι ψηφοφόροι, μάλιστα, φαίνεται ότι προτίμησαν να ψηφίσουν το CDU για να καταφέρουν εκλογικό ράπισμα στην Εναλλακτική, που διεκδικούσε την πρωτιά στο κρατίδιο.

Οι Πράσινοι

Το δεύτερο μήνυμα που έστειλε η κάλπη του πρώην ανατολικογερμανικού κρατιδίου είχε αποδέκτες τους Πρασίνους. Η αιφνίδια δημοσκοπική πτώση που έδωσε στο οικολογικό κόμμα η ανάδειξη της Αναλένα Μπέρμποκ ως υποψηφίας καγκελαρίου εξατμίστηκε εξίσου γρήγορα με τον ενθουσιασμό που τη συνόδευσε. Δύο - τρία λάθη στο βιογραφικό της και μερικές υπερβολικά συντηρητικές θέσεις για τα δεδομένα του κόμματος που είχαν στόχο τους κεντρώους ψηφοφόρους έπληξαν την αξιοπιστία της ίδιας της Πράσινης υποψηφίας καγκελαρίου, αλλά και του κόμματος. Παρά τις φεμινιστικές αιτιάσεις ότι οι επιθέσεις που δέχεται είναι απόρροια σεξισμού στη γερμανική κοινωνία, η Μπέρμποκ παραδέχθηκε το λάθος της, να προσθέσει π.χ. ένα επιπλέον πτυχίο από το Πανεπιστήμιο του Αμβούργου (ήταν προδίπλωμα τελικά) και μερικές συμμετοχές σε διεθνείς οργανώσεις ώστε να εξωραΐσει λίγο το CV της.

Οι εκλογές στο πρώην ανατολικογερμανικό κρατίδιο έστειλαν το μήνυμα ότι οι Χριστιανοδημοκράτες μπορούν να είναι συντηρητικοί, χωρίς να ανταγωνίζονται σε λαϊκισμό την Ακροδεξιά.

Η απογοήτευση του κόμματος αλλά και των ΜΜΕ ήταν τέτοια, ώστε άρχισε να ερωτάται η υποψηφία καγκελάριος των Πρασίνων κατά πόσον είναι ρεαλιστικό να παραδώσει τελικά την υποψηφιότητά της στο έτερο πγετικό στέλεχος, τον Ρόμπερτ Χάμπεκ, ο οποίος θεωρείται πιο έμπειρος κυβερνητικά και συγκροτημένος ιδεολογικά.

Πάντως, το πρόβλημα των Πρασίνων, οι οποίοι εμφανίζονταν πριν από λίγες εβδομάδες να προηγούνται στις προτιμήσεις των ψηφοφόρων ενόψει των ομοσπονδιακών εκλογών, είναι κυρίως η απεμπόληση του αριστερού, κοινωνικά ευαίσθητου χαρακτήρα. Η οικολογία είναι ακριβή υπόθεση, αυξάνει το κόστος των καυσίμων και της θέρμανσης, καθιστά τα αεροπορικά εισιτήρια προνόμιο των ισχυρότερων οικονομικά στρωμάτων. Οι προτάσεις τους για αύξηση της τιμής των ρύπων εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα (CO_2) συνεπάγεται την εκτόξευση της τιμής της βενζίνης κατά 16 σεντς. Τον σχετικό υπολογισμό έκανε η ίδια η Μπέρμποκ στην εφημερίδα Bild. «Οποιος απλώς σφίγγει τη στρόφιγγα στην τιμή των καυσίμων δείχνει πόσο αδιάφορες τού είναι οι ανάγκες των πολιτών», σχολίασε χαρακτηριστικά ο Σοσιαλδημοκράτης αντίπαλός της, υπουργός Οικονομικών και αντικαγκελάριος της σημερινής κυβέρνησης, Ολαφ Σολτς. Η αλήθεια είναι ότι όλα σχεδόν τα κόμματα, πλην της Αριστεράς, τάσσονται υπέρ της αύξησης της τιμής του CO_2. Συχνά όμως, οι εντυπώσεις είναι πιο δυνατές από την αλήθεια. Οι Πράσινοι αποκηρύσσονται από τους αντιπάλους τους αυτήν τη στιγμή ως κοινωνικά ανάλγητοι, που ενδιαφέρονται μόνο για το περιβάλλον και όχι για την ευημερία του μέσου Γερμανού. Το βασικό αντεπιχείρημα είναι πως η κλιματική αλλαγή πλήττει τους φτωχούς περισσότερο και άρα η προστασία του περιβάλλοντος και η κοινωνική ευαισθησία δεν είναι εξ ορισμού ασύμβατες έννοιες. Σπάνια ωστόσο ακούει κανείς από τα χείλη της Μπέρμποκ ή του Χάμπεκ προτάσεις για τη φορολογία της μεγάλης περιουσίας ή τη θέσπιση κατώτατου μισθού. Η ασάφεια σε τέτοια ζητήματα είναι προφανώς εσκεμμένη, αφού το κόμμα θα ήθελε να εξασφαλίσει τις ψήφους της κεντρώας δεξαμενής με οικολογικές ανησυχίες. Παράλληλα, δεν σκοπεύει να δεσμευθεί προεκλογικά ποιον κυβερνητικό εταίρο προτιμά μετά την αναμέτρηση του Σεπτεμβρίου, αφού θεωρείται δεδομένο ότι θα είναι ο ρυθμιστής της επόμενης ημέρας.

Οι Ελεύθεροι Δημοκράτες

Το τρίτο μήνυμα από τη Σαξονία-Ανχαλτ είναι πως το κόμμα των Ελεύθερων Δημοκρατών (FDP) μοιάζει να αναγεννάται από τις στάχτες του. Επί μία δεκαετία το κόμμα δεν εκπροσωπείτο στην τοπική Βουλή του κρατιδίου και τώρα είναι πιθανό να συγκυβερνήσει. Κάτι ανάλογο αναμένεται να συμβεί και σε ομοσπονδιακό επίπεδο τον Σεπτέμβριο, αφού στις τελευταίες δημοσκοπήσεις εξασφαλίζει 13%. Η σκληρή κριτική που άσκησε το κόμμα στις κυβερνητικές επιλογές στη διάρκεια της πανδημίας, χωρίς όμως να αρνείται την επικινδυνότητα του κορωνοϊού, αποδίδει καρπούς.

Τέταρτον, το μονοψήφιο –για πρώτη φορά– ποσοστό των Σοσιαλδημοκρατών στη Σαξονία απηχεί τη γενικότερη κρίση του SPD, που επωμίζεται τη φθορά της σύμπραξης με τους Χριστιανοδημοκράτες χωρίς να πιστώνεται κάποια θετική συνδρομή στη διακυβέρνηση της χώρας. Οι Σοσιαλδημοκράτες έχουν αρχίσει να εξοικειώνονται με την ιδέα ότι οποιοδήποτε ποσοστό πάνω από 15% τον Σεπτέμβριο θα είναι μεγάλη επιτυχία.

Τέλος, στο Die Linke, το Κόμμα της Αριστεράς, παρατηρείται συρρίκνωση στο 7%, ειδικά στη διάρκεια της πανδημίας, γεγονός που αποτυπώθηκε και στο αποτέλεσμα της Σαξονίας-Ανχαλτ, όπου απώλεσε πάνω από 5% και περιορίστηκε στο 11%. Αιτία είναι τόσο οι εσωκομματικές αντιπαραθέσεις, με αντικείμενο κυρίως τον αμφιλεγόμενο ρόλο της Σάρα Βάγκενκνεχτ, η οποία ασκεί προσωπική πολιτική και διαφοροποιείται συνέχεια από την κομματική γραμμή, όσο και η αίσθηση πως απευθύνεται σε ένα γερασμένο εκλογικό σώμα, που ζει κυρίως στο πρώην ανατολικό κομμάτι της χώρας.

Η Εναλλακτική είναι... εκτός θέματος

Ισως το πιο ενδιαφέρον αποτέλεσμα στη Σαξονία-Ανχαλτ ήταν το χαμηλό ποσοστό της ακροδεξιάς Εναλλακτικής για τη Γερμανία (AfD), η οποία στις προεκλογικές δημοσκοπήσεις φερόταν έτοιμη να κατακτήσει μέχρι και την πρώτη θέση. Τελικά η AfD απέσπασε μόλις 20,8%, σχεδόν 16 ποσοστιαίες μονάδες λιγότερες από τους Χριστιανοδημοκράτες και 3,5% κάτω από τα ποσοστά του ίδιου κόμματος πριν από τέσσερα χρόνια. Η κακή επίδοση δείχνει την αδυναμία του κόμματος να προσαρμοστεί προγραμματικά στις αγωνίες της γερμανικής κοινής γνώμης μετά την πανδημία, που επικεντρώνονται στην οικονομία, την απασχόληση και την κλιματική αλλαγή. Αν κατά την κρίση χρέους καβάλησε με επιτυχία το ευρωφοβικό και ανθελληνικό κύμα και κατά τη μεταναστευτική κρίση την ισλαμοφοβία και τον ρατσισμό κατά των μεταναστών, αυτήν τη φορά η AfD δεν κατάφερε να εκμεταλλευτεί εκλογικά τη συγκυρία. Η εμμονή του κόμματος με το Ισλάμ και οι εσωκομματικές έριδες για την ιδεολογική κατεύθυνσή του φθείρουν το προφίλ του.

Γενική πρόβα για τη μονομαχία Μακρόν - Λεπέν

Σε τοξική ατμόσφαιρα η αναμέτρηση των περιφερειακών εκλογών της 20ής και 27ης Ιουνίου στη Γαλλία

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Ο Εμανουέλ Μακρόν δεν είναι άπειρος από επεισόδια ακραίας συμβολικής, κάποτε και φυσικής, βίας οργισμένων αντιπάλων του. Το 2016, όταν ήταν ακόμη υπουργός Οικονομικών του Φρανσουά Ολάντ, δέχθηκε βροχή από αυγά, που εκσφενδόνισαν αριστεροί συνδικαλιστές, αντιδρώντας στις μεταρρυθμίσεις του στο εργασιακό – περιστατικό που σε τίποτα δεν δυσκόλεψε τη μετεωρική του άνοδο στην προεδρία της Δημοκρατίας τον επόμενο χρόνο. Στις 18 Ιουνίου 2018, σε μια περιοδεία του στο δυτικό Παρίσι, εκνευρίστηκε φανερά μπροστά στις κάμερες, όταν ένας νεαρός με τον οποίο ετοιμαζόταν να ανταλλάξει χειραψία σιγοτραγούδησε τη Διεθνή και του είπε ειρωνικά: «Πώς πάει, Μανού;». Τα πράγματα ήταν πιο σοβαρά στις 4 Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου, με τη μεγάλη κοινωνική αναταραχή των «Κίτρινων Γιλέκων» σε πλήρη εξέλιξη. Ακτιβιστές του άκρως ετερόκλητου κινήματος τον υποδέχτηκαν με ύβρεις στο Πουί αν Βαλέ, κάποιοι μάλιστα τον απείλησαν ότι θα τον δολοφονήσουν. «Μπορεί να με σκοτώσουν με μία σφαίρα, αλλά ποτέ δεν θα με εξοντώσουν πολιτικά», φέρεται ότι είπε ένας σοκαρισμένος Μακρόν σε συνεργάτες του.

Μια καινούργια, δυσάρεστη εμπειρία περίμενε τον Γάλλο πρόεδρο την περασμένη Τρίτη στο διαμέρισμα της Ντρομ, σταθμού του «γύρου της Γαλλίας» που έχει ξεκινήσει ώστε να σφυγμομετρήσει τον κοινωνικό παλμό ενόψει των περιφερειακών εκλογών της 20ής και 27ης Ιουνίου και κυρίως της προεδρικής αναμέτρησης του Μαΐου 2022. Εκεί που αντάλλασσε χειραψίες με πολίτες, έξω από επαγγελματική σχολή της πόλης Τεν Λ' Ερμιτάζ, ένας 28χρονος τον χτύπησε στο μάγουλο, φωνάζοντας την πολεμική κραυγή του μεσαιωνικού βασιλικού στρατού («Montjoie! Saint Denis!») και «Κάτω η Μακρονία!». Στο δικαστήριο που του επέβαλε ποινή φυλάκισης τεσσάρων μηνών εμφανίστηκε ως «πατριώτης της Δεξιάς ή Ακροδεξιάς» και συμπαθών των «Κίτρινων Γιλέκων», αν και κομματικά ανένταχτος. Φυσικά, το επεισόδιο καταδικάστηκε από το σύνολο του πολιτικού κόσμου, με την ακροδεξιά Μαρίν Λεπέν και τον αριστερό Ζαν-Λικ Μελανσόν, αντιπάλους του Μακρόν στις προεδρικές εκλογές του 2017, όπως και στις επικείμενες του 2022, να στέκονται –σε μια σπάνια στιγμή αναγκαστικής εκεχειρίας– «αλληλέγγυοι» με τον πρόεδρο. Ωστόσο, το περιοδικό L' Express απηχούσε τη συνισταμένη των γαλλικών μίντια στον τίτλο του σχετικού ρεπορτάζ, που διέκρινε στο μεμονωμένο συμβάν «ένα σημείο καμπής για την επικράτηση της υστερίας στην πολιτική μας ζωή».

Ανησυχία για πόλωση με χαρακτηριστικά υστερίας μετά το επεισόδιο εναντίον του Γάλλου προέδρου.

PHILIPPE DESMAZES / POOL VIA A.P.

Οπαδός του Εμανουέλ Μακρόν βγάζει «σέλφι» με τον πρόεδρο, ο οποίος κάνει τον «γύρο της Γαλλίας», κατά την επίσκεψή του στην πόλη Βαλένς.

Για τη Μαρίν Λεπέν, οι επικείμενες περιφερειακές εκλογές θα μπορούσαν να αποδειχθούν εφαλτήριο για μια ευνοϊκότερη θέση εκκίνησης ενόψει της καθοριστικής αναμέτρησης του 2022. Το προσωποπαγές κόμμα του Μακρόν, LRM, δεν έχει δημιουργήσει ισχυρά οχυρά στις τοπικές κοινωνίες, οι κεντροδεξιοί Ρεπουμπλικανοί διέρχονται κρίση ηγεσίας και στρατηγικής, ο Μελανσόν –ύστερα από σειρά ατυχέστατων δημόσιων τοποθετήσεων– βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση και η υπόλοιπη Αριστερά (Πράσινοι, Σοσιαλιστές, Κομμουνιστές) δυσκολεύεται να συγκροτήσει υπολογίσιμη πολιτική συμμαχία. Εάν ο Εθνικός Συναγερμός της Λεπέν καταφέρει να κερδίσει, για πρώτη φορά, έστω και μία περιφέρεια της χώρας (με επικρατέστερη την Προβηγκία-Αλπεις-Κυανή Ακτή, χωρίς να αποκλείονται η Βουργουνδία και η Ο-ντε-Φρανς), θα έχει πετύχει τον στόχο του. Το μέχρι χθες απίθανο ενδεχόμενο να επικρατήσει η Λεπέν στην τρίτη προσπάθεια εκλογής της στην προεδρία της Δημοκρατίας δεν φαίνεται πλέον εντελώς αδύνατο. Κάποιες πρόσφατες δημοσκοπήσεις την έφεραν να προηγείται καθαρά στον πρώτο γύρο και να χάνει στον δεύτερο από τον Μακρόν με 46% έναντι 54%, αλλά με τάση μείωσης της διαφοράς. Φαίνεται ότι η Λεπέν έχει αρχίσει να δρέπει καρπούς από τη συστηματική προσπάθεια «αποδαιμονοποίησης» του κόμματός της: Εξοστράκισε κάθε στοιχείο με αντισημιτικές αναφορές, εγκατέλειψε το Frexit, την έξοδο από το ευρώ, προβάλλοντας το γκωλικό σύνθημα για «Ευρώπη των Εθνών», διακήρυξε ότι το Ισλάμ είναι συμβατό με τη Δημοκρατία και προχώρησε σε «μεταγραφές» από άλλα κόμματα, ιδίως από τους Ρεπουμπλικανούς. Σε πρόσφατη συνέντευξη στους New York Times, δήλωσε: «Ο Εθνικός Συναγερμός, πρώην Εθνικό Μέτωπο, ξεκίνησε ως κίνημα διαμαρτυρίας, εξελίχθηκε σε κίνημα αντιπολίτευσης, σήμερα είναι κίνημα εξουσίας». Σε άλλη συνέντευξη στην Die Zeit ισχυρίστηκε ότι «στην πραγματικότητα είμαστε κόμμα του Κέντρου», ενώ πρόσφατα υιοθέτησε το σύνθημα του σοσιαλιστή Φρανσουά Μιτεράν, «Ηρεμη δύναμη». Από την πλευρά του, ο Μακρόν φαίνεται πεπεισμένος ότι, με δεδομένη την κρίση της Αριστεράς, η μάχη θα κριθεί από τη συμπεριφορά των συντηρητικών ψηφοφόρων, κάτι που τον οδηγεί να προτάσσει τα θέματα της ασφάλειας, με σκληρή γραμμή απέναντι στη μετανάστευση και στο Ισλάμ. Οι επικριτές του υποστηρίζουν ότι κατ' αυτόν τον τρόπο προσφέρει ευρύτερη νομιμοποίηση στην ατζέντα της Λεπέν και αποξενώνει αριστερούς ψηφοφόρους, θεωρώντας δεδομένη τη συσπείρωση του δημοκρατικού τόξου στον δεύτερο γύρο των προεδρικών, κάτι ολοένα και περισσότερο αμφίβολο. Γεγονός είναι ότι επί του παρόντος ο κίνδυνος ενός ιστορικού «ατυχήματος» φαίνεται διαχειρίσιμος. Τελευταία δημοσκόπηση της Ifop φέρνει τη δημοτικότητα του Μακρόν να έχει ανέβει μετά το τέλος του lockdown κατά 7%. Πάντως, οι 11 μήνες που απομένουν μέχρι τις προεδρικές εκλογές δεν επιτρέπουν ασφαλείς προβλέψεις – θυμίζουμε ότι την αντίστοιχη στιγμή της προηγούμενης εκστρατείας επικρατέστερος εθεωρείτο ο κεντροδεξιός Φρανσουά Φιγιόν, ο οποίος βγήκε εκτός κούρσας λόγω οικογενειακών σκανδάλων. Μια ενδυναμωμένη Κεντροδεξιά υπό τον πρώην πρωθυπουργό του Μακρόν, Εντουάρ Φιλίπ, ή τον περιφερειάρχη Ξαβιέ Μπερτράν, μια ενωμένη Αριστερά με ελκυστικό προεδρικό υποψήφιο, ακόμη και η διάσπαση της Ακροδεξιάς (ο εμπρηστικός δημοσιογράφος Ερίκ Ζεμούρ και η ανιψιά της Μαρίν Λεπέν, Μαριόν, έχουν τις δικές τους φιλοδοξίες) θα μπορούσαν να αλλάξουν θεαματικά την εικόνα της αναμέτρησης.

DOUG MILLS / THE NEW YORK TIMES

Πρώτος σταθμός της περιοδείας του Τζο Μπάιντεν στην Ευρώπη ήταν η Βρετανία, όπου, μεταξύ άλλων επισκέφθηκε την βάση του Μίλντενχολ –οι συμβολισμοί προφανείς– και μίλησε στους Αμερικανούς στρατιώτες που υπηρετούν σε αυτήν.

Επιστρέφουμε στην Ευρώπη, διαμηνύει ο Τζο Μπάιντεν

Οι στόχοι της πρώτης περιοδείας του στην ήπειρο μετά την εκλογή του

Των **MICHAEL SHEAR**
και **DAVID SANGER**
THE NEW YORK TIMES

Παρότι κάθε επίσκεψη Αμερικανού προέδρου στην Ευρώπη, μετά τον Ντόναλντ Τραμπ, είναι ευπρόσδεκτη, ο πρόεδρος Μπάιντεν αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις, με τις ΗΠΑ να βρίσκονται αντιμέτωπες με τη ρωσική επιθετικότητα, την ενίσχυση της κινεζικής επιρροής και την αποδυνάμωση της δυτικής συμμαχίας στον απόηχο της πανδημίας του κορωνοϊού. Ο Μπάιντεν θα περάσει τις επόμενες εβδομάδες προσπαθώντας να πείσει τη διεθνή κοινότητα ότι η Ουάσιγκτον επέστρεψε και είναι έτοιμη να ηγηθεί εκ νέου της Δύσης σε αντιπαράθεση, την οποία ο ίδιος έχει χαρακτηρίσει υπαρξιακή σύγκρουση μεταξύ δημοκρατιών και αυταρχικών καθεστώτων. Τη σύνοδο των ηγετών του G7 θα ακολουθήσουν επισκέψεις στο αρχηγείο του ΝΑΤΟ και της Ε.Ε., ενώ την τελευταία ημέρα της επίσκεψής του, την Τετάρτη 16 Ιουνίου, ο Αμερικανός πρόεδρος θα συναντηθεί για πρώτη φορά με τον Ρώσο ομόλογό του, Βλαντιμίρ Πούτιν, στη Γενεύη.

Πρωταρχικός στόχος του Μπάιντεν είναι η επαναφορά της διπλωματικής ηρεμίας, που έλειψε τα τέσσερα χρόνια της θητείας Τραμπ. Ο τέως πρόεδρος επέλεξε να θέσει εν αμφιβόλω παραδοσιακές συμμαχίες, απειλώντας να εγκαταλείψει το ΝΑΤΟ, προσεγγίζοντας την ίδια ώρα τον Ρώσο πρόεδρο και άλλους αυταρχικούς ηγέτες και εκφράζοντας θαυμασμό για την ισχύ τους. Η ευχάριστη αλλαγή προς τη σοβαρότητα, την οποία αντιπροσωπεύει ο Τζο Μπάιντεν, δεν διαλύει ωστόσο τις αμφιβολίες για τις πολιτικές του αντοχές, την αμερικανική αξιοπιστία και το κόστος που θα κληθεί να πληρώσει η Ευρώπη για τη συμμαχία της με την Ουάσιγκτον. Ο Μπάιντεν είναι άραγε η τελευταία έκφανση μιας παρωχημένης εξωτερικής πολιτικής; Η Ευρώπη είναι πρόθυμη να αναλάβει το κόστος ενός νέου Ψυχρού Πολέμου με τη Ρωσία; Η Ε.Ε. σύρεται προς μια πολιτική ανάσχεσης της κινεζικής επιρροής; Ο Μπάιντεν θα εκπληρώσει τις δεσμεύσεις του για το κλίμα; Τα ερωτήματα αυτά αποκτούν νέα σημασία, καθώς ο Αμερικανός πρόεδρος αντιμετωπίζει διαφωνίες για τις εμπορικές συμφωνίες, νέους περιορισμούς στις επενδύσεις και στις αγορές από την Κίνα, ενώ καλείται να αποσαφηνίσει τη στάση της Ουάσιγκτον απέναντι στον αγωγό φυσικού αερίου μεταξύ Ρωσίας - Ευρώπης. «Οι Ευρωπαίοι είδαν την κατάσταση του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος. Παρακολούθησαν την εισβολή στο Καπιτώλιο την 6η Ιανουαρίου και ξέρουν ότι μπορεί να βρεθούν με νέο πρόεδρο των ΗΠΑ το 2024», λέει ο Μπάρι Παβέλ, διευθυντής του Κέντρου Σκόουκροφτ του ινστιτούτου Atlantic Council.

REUTERS / TOBY MELVILLE

Το ζεύγος Μπάιντεν και το ζεύγος Τζόνσον σε κοινή εμφάνιση λίγο πριν από την έναρξη της συνόδου του G7 στην Κορνουάλη.

Μέτωπο των Δημοκρατιών έναντι Κίνας και Ρωσίας ο στόχος της Ουάσιγκτον, αλλά οι διαφορές παραμένουν.

Αξιωματούχοι του Λευκού Οίκου υποστηρίζουν ότι η σωφροσύνη και η λογική επέστρεψαν για να μείνουν στην αμερικανική διπλωματία, χωρίς ωστόσο να μπορούν να προσφέρουν εχέγγυα για μετά τον Ιανουάριο του 2025. Οι Ευρωπαίοι από τη μεριά τους παρακολουθούν στενά την ιδεολογική αντιπαράθεση στις ΗΠΑ, επισημαίνοντας ότι ο έλεγχος που ασκεί ο Τραμπ στο κόμμα του δεν έχει περιορισθεί. Λίγες ημέρες πριν από την αποχώρηση του Μπάιντεν για την ευρωπαϊκή περιοδεία του, οι Ρεπουμπλικανοί του Κογκρέσου απέρριψαν τη διεξαγωγή διακομματικής έρευνας για τις ταραχές της 6ης Ιανουαρίου στο Καπιτώλιο. Οι Ρεπουμπλικανοί νομοθέτες έχουν ασπασθεί τους ψευδείς ισχυρισμούς του Τραμπ για νοθεία στις εκλογές του 2020, ενώ οι Δημοκρατικοί αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προώθηση νόμων με στόχο την ελεύθερη πρόσβαση των ψηφοφόρων στις κάλπες. Εν μέσω της αναταραχής αυτής, ο Τραμπ συνεχίζει να αφήνει υπονοούμενα για ενδεχόμενη επιστροφή του στην ενεργό πολιτική σε τέσσερα χρόνια.

«Η αμερικανική πολιτική σκηνή προκαλεί άγχος στους Ευρωπαίους. Τι θα γίνει στις ενδιάμεσες εκλογές του Νοεμβρίου; Ο "τραμπισμός" θα αποδειχθεί άραγε πιο ανθεκτικός από τον ίδιο τον Τραμπ; Τι έπεται στην αμερικανική πολιτική;» λέει ο Ιαν Λέσερ, αντιπρόεδρος του ινστιτούτου German Marshall Fund of the US. Επείγοντα χαρακτήρα έχει, πάντως, η διαχείριση των αναταραχών που προκαλεί η ρωσική εξωτερική πολιτική, ενώ η σύνοδος κορυφής Μπάιντεν - Πούτιν αποτελεί σίγουρα το πιο ευαίσθητο σκέλος της περιοδείας Μπάιντεν. Τη συνάντηση ζήτησε ο Αμερικανός πρόεδρος. Ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Μπάιντεν, Τζέικ Σάλιβαν, υπογράμμισε ότι Αμερικανοί πρόεδροι είχαν συναντήσεις καθ' όλη τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου με τους Σοβιετικούς ομολόγους τους, αλλά και με τους Ρώσους «διαδόχους» τους στη μετασοβιετική εποχή.

Προειδοποίηση στον Πούτιν

Τη Δευτέρα, όμως, ο Σάλιβαν είπε ότι ο Μπάιντεν θα απευθύνει προειδοποίηση στον Πούτιν ότι χωρίς αλλαγή συμπεριφοράς της Μόσχας «θα υπάρξουν συνέπειες». Βετεράνοι της διελκυστίνδας Ουάσιγκτον - Μόσχας, εξάλλου, εκτιμούν πως η ικανότητα του Πούτιν να προκαλεί αναταραχή είναι η πραγματική πηγή ισχύος του. «Ο Πούτιν δεν επιζητά απαραιτήτως πιο σταθερές και προβλέψιμες διμερείς σχέσεις. Το καλύτερο σενάριο για τη σύνοδο κορυφής είναι οι δύο ηγέτες να συζητήσουν πολλά θέματα και να συνεχίσουν τον διάλογο, ανεξάρτητα από τις διαφωνίες τους», λέει ο Αλεξάντερ Βέρσμποου, πρώην πρέσβης στη Μόσχα επί προεδρίας Τζορτζ Μπους του νεότερου. Αξιωματούχοι του Λευκού Οίκου επιμένουν ότι ο Μπάιντεν δεν επιδιώκει πλήρη εξομάλυνση των σχέσεων με τη Ρωσία. Εχοντας αποκαλέσει τον Πούτιν «δολοφόνο» στις αρχές του χρόνου, ο Μπάιντεν δεν τρέφει αυταπάτες για τον αντίπαλό του, αντιμετωπίζοντας τον Ρώσο πρόεδρο περισσότερο σαν σκληροτράχηλο αρχηγό μαφιόζικης οικογένειας, ο οποίος χρησιμοποιεί φονικά αέρια για να εξοντώνει αντιπάλους του, παρά ως αρχηγό κράτους. Ο Αμερικανός πρόεδρος είναι, ωστόσο, αποφασισμένος να θέσει δικλίδες ασφαλείας στη σχέση μεταξύ των δύο κρατών, ανανεώνοντας τις συνθήκες περιορισμού των πυρηνικών όπλων.

Ψηφιακός ...ο νέος Ψυχρός Πόλεμος

Η Ευρώπη αρχίζει να συνειδητοποιεί ότι παρά την εμφανή αγάπη που τρέφει ο Πούτιν για το πυρηνικό οπλοστάσιο της χώρας του, η αποτρεπτική ισχύς των οπλικών αυτών συστημάτων αποτελεί αναχρονισμό. Οταν ο Ρώσος πρόεδρος έκανε πρόσφατα λόγο για νέο Ψυχρό Πόλεμο με τις ΗΠΑ, δεν εννοούσε τόσο τα πυρηνικά, όσο τα ψηφιακά συστήματα, όπως το λογισμικό λύτρων, με το οποίο «μολύνθηκαν» αμερικανικές εταιρείες και ουκρανικές κρατικές υπηρεσίες. Τα νέα αυτά ρωσικά όπλα δεν έχουν ως χειριστές στρατιώτες ή κρατικές υπηρεσίες, αλλά μέλη εγκληματικών ομάδων με κίνητρο το κέρδος. Ο Μπάιντεν αναμένεται να εγγυηθεί εκ νέου την αμερικανική προσήλωση στο άρθρο 5 της ιδρυτικής διακήρυξης του ΝΑΤΟ, σύμφωνα με το οποίο κάθε επίθεση εναντίον κράτους-μέλους είναι επίθεση εναντίον όλων των άλλων. Στη σύγχρονη εποχή, όμως, η έννοια της επίθεσης έπαψε να είναι σαφής. Μία ηλεκτρονική επίθεση, όπως αυτή που υπέστη η αμερικανική SolarWinds, δεν αποτελεί επιθετική ενέργεια, παρότι έγινε χωρίς όπλα ή βίαια μέσα;

Η επανεμφάνιση και τα σχέδια του Ντόναλντ Τραμπ

Των **ANNIE KARNI**
και **MAGGIE HABERMAN**
THE NEW YORK TIMES

A.P. PHOTO / CHRIS SEWARD

Στην 90λεπτη ομιλία του ο Ντόναλντ Τραμπ κατηγόρησε επανειλημμένως την Κίνα για τον κορωνοϊό και μίλησε για μια σειρά ζητημάτων σχετικά με τον «πόλεμο της κουλτούρας».

Η πρώτη μετεκλογική ομιλία του, στη Βόρεια Καρολίνα, έδειξε ότι ερωτοτροπεί με την ιδέα να κατέβει υποψήφιος στις εκλογές του 2024.

Ο τέως πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ πηγαίνει στη Νέα Υόρκη από το Νιου Τζέρσεϊ για να εργαστεί στο γραφείο του τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, γλιστρώντας αθόρυβα μέσα και έξω από το Μανχάταν. Το γραφείο του έχει αλλάξει. Πολλοί υπάλληλοι έχουν φύγει, όπως και τα περισσότερα μέλη της οικογένειάς του. Η πολιτική επιχείρηση έχει περιοριστεί σε μια μικρή ομάδα πρώην συμβούλων που υστερεί μπροστά σε εκείνη που τον βοήθησε να κατακτήσει την προεδρία στην απίθανη νίκη του το 2016. Ωστόσο, όταν μίλησε το Σάββατο στο συνέδριο των Ρεπουμπλικανών της Βόρειας Καρολίνας, σηματοδοτώντας την επανεκκίνηση των συγκεντρώσεων και των ομιλιών του, ο Τραμπ ήταν τόσο μια εξασθενημένη φιγούρα όσο και μια υπερμεγέθης παρουσία στην αμερικανική ζωή, με αξιοσημείωτη -και κατά πολλούς επικίνδυνη- επιρροή στους Ρεπουμπλικανούς.

Ακόμα και χωρίς τα αγαπημένα του μεγάφωνα, ο Τραμπ παραμονεύει στο πολιτικό τοπίο, κινούμενος από το ψέμα ότι κέρδισε τις εκλογές του 2020 και την οργή για την ήττα του. Αν και ηττημένος, παραμένει ο πρώτος υποψήφιος για το χρίσμα των Ρεπουμπλικανών το 2024 στις δημοσκοπήσεις. Επικεντρώνεται στους επαναλαμβανόμενους -ψευδείς- ισχυρισμούς του ότι οι εκλογές του 2020 ήταν «νοθευμένες» και στην υποστήριξή του σε προσπάθειες ανατροπής των αποτελεσμάτων, στις πολιτειακές και τοπικές έρευνες σχετικά με τις πρακτικές του Οργανισμού Τραμπ και την κατάσταση της επιχείρησής του. Δήλωσε πολλάκις ότι πιστεύει πως μπορεί να «επανέλθει» στον Λευκό Οίκο τον Αύγουστο. Στην 90λεπτη ομιλία του κατηγόρησε επανειλημμένως την Κίνα για τον κορωνοϊό, μίλησε για μια σειρά ζητημάτων σχετικά με τον «πόλεμο της κουλτούρας» από την πλευρά των συντηρητικών και έκλεισε με μια εκτεταμένη μετωπική επίθεση κατά του γενικού εκλογικού δικαιώματος και της αμερικανικής δημοκρατίας, την οποία στήριξε με έναν μακρύ κατάλογο ρεπουμπλικανικών προτάσεων περιορισμού των ψηφοφόρων. Η πρώτη μεταπροεδρική ομιλία, σύμφωνα με συμβούλους του, έχει προγραμματιστεί για αργότερα τον Ιούνιο, ακολουθούμενη από περισσότερες εμφανίσεις τόσο για τον ίδιο όσο και για λογαριασμό των Ρεπουμπλικανών της Βουλής που υποστηρίζουν την ατζέντα του. Οι δύο διευθυντές της προεκλογικής καμπάνιας του 2020, Μπιλ Στέπιεν και Μπραντ Παρσκέιλ, εξακολουθούν να εμπλέκονται στις κινήσεις του. Ο γαμπρός του και επιβλέπων της εκστρατείας του 2020, Τζάρεντ Κούσνερ, εγκατέλειψε την επιχείρηση λέγοντας ότι θέλει να επικεντρωθεί στη συγγραφή του βιβλίου του και στη δημιουργία μιας απλούστερης σχέσης με τον Τραμπ. Ο Ντόναλντ Τραμπ Τζούνιορ είναι πλέον το πιο πολιτικά ενεργό μέλος της οικογένειας στις υποθέσεις του πατέρα του, ενώ η πολιτική σύμβουλος Σούζι Ουάιλς επιβλέπει τη συγκέντρωση κεφαλαίων από τη Φλόριντα.

Ο Τραμπ παρευρίσκεται σε εράνους στο γήπεδο γκολφ του στο Νιου Τζέρσεϊ, αλλά ανυπομονεί να επιστρέψει στις πολιτικές συγκεντρώσεις, ανακοινώνοντας τις πολιτείες που σχεδιάζει να ταξιδέψει προτού η ομάδα του κατοχυρώσει χώρους ή ημερομηνίες. «Αν είσαι πρόεδρος μίας θητείας, συνήθως κάνεις την έξοδό σου ήσυχα τη νύχτα», δήλωσε ο ιστορικός που ειδικεύεται στην αμερικανική προεδρία, Ντάγκλας Μπρίκλεϊ. «Βλέπει τον εαυτό του να ηγείται της επανάστασης και το κάνει από το πίσω μέρος ενός αμαξιού του γκολφ».

Ζητεί μέριμνα για το κλίμα

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Σύμφωνα με πληροφορίες της The Washington Post, ο πρώην αντιπρόεδρος των ΗΠΑ Αλ Γκορ (φωτ.) προέτρεψε τον πρόεδρο Μπάιντεν να μη χαλαρώσει τις κλιματικές πολιτικές στο εκτεταμένο νομοσχέδιο για τις υποδομές, καθώς παλεύει να εξασφαλίσει την υποστήριξη των Ρεπουμπλικανών για το νομοσχέδιο. Ο Γκορ, γνωστός για τη θέση του υπέρ του περιβάλλοντος, τηλεφώνησε στον Μπάιντεν τον Μάιο, αφού τον ενθάρρυνε ο πρώην διευθυντής προσωπικού του Λευκού Οίκου Τζον Ποντέστα. Κατά τη διάρκεια της κλήσης ζήτησε επίσης από τον Μπάιντεν να μπλοκάρει τον προγραμματισμένο αγωγό Byhalia, ο οποίος μεταφέρει αργό πετρέλαιο μέσω συνοικιών Μαύρων στο Μέμφις και ενδέχεται να επηρεάσει το πόσιμο νερό. Η πίεση στα παρασκήνια από τον Γκορ συμπίπτει με τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής στη σύνοδο κορυφής του G7 στην Κορνουάλη αυτή την εβδομάδα.

Τέλεση κρατικής βίας

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Η βουλευτής Ιλχάν Ομάρ επέμεινε στην κριτική της στην πολιτική του Ισραήλ μετά τις επικρίσεις από δημοκρατικούς συναδέλφους για τις δηλώσεις της που παρομοιάζουν τις ΗΠΑ και το Ισραήλ με τη Χαμάς και τους Ταλιμπάν. Τη Δευτέρα, η Ομάρ έγραψε στο Twitter ότι «έχουμε δει αδιανόητες ωμότητες που διαπράχθηκαν από τις ΗΠΑ, τη Χαμάς, το Ισραήλ, το Αφγανιστάν και τους Ταλιμπάν». «Πρέπει να έχουμε το ίδιο επίπεδο λογοδοσίας και δικαιοσύνης για όλα τα θύματα εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας», πρόσθεσε. Ορισμένοι Εβραίοι νομοθέτες κάλεσαν την Ομάρ να «διευκρινίσει τα λόγια της», αλλά η βουλευτής της Μινεσότα αντέδρασε αποκαλώντας τους «επαίσχυντους» και κατηγορώντας τους ότι χρησιμοποιούν «ισλαμοφοβικές πρακτικές».

Μπορούμε να ζήσουμε 150 χρόνια;

Νέες μελέτες για το ανώτατο όριο επιβίωσης – Από την «εξίσωση Γκόμπερτζ», στον δείκτη δυναμικής κατάστασης οργανισμών

Οι περισσότεροι άνθρωποι υπολογίζουμε ότι θα ζήσουμε μέχρι, περίπου, 80 χρόνια. Κάποιοι όμως, ιδιαίτερα στην Οκινάουα της Ιαπωνίας και στη Σαρδηνία της Ιταλίας, αφήνουν πίσω τους για τα καλά το ορόσημο του ενός αιώνα ζωής. Η πιο ηλικιωμένη γυναίκα της Ιστορίας, άλλωστε, η Γαλλίδα Ζαν Καλμάν, γιόρτασε τα 122α γενέθλιά της, παρότι είχε γεννηθεί το 1875, όταν το προσδόκιμο ζωής δεν ξεπερνούσε τα 45 χρόνια. Ποιο, όμως, είναι το μέγιστο όριο της ανθρώπινης μακροζωίας; Αυτό το ερώτημα ανέκαθεν απασχολούσε ειδικούς και μη. Παρότι ο υπολογισμός του μέσου προσδόκιμου ζωής είναι εύκολος, το ανώτατο όριο μακροζωίας προσδιορίζεται πολύ δυσκολότερα. Παλιότερες έρευνες υποδείκνυαν ότι η μέγιστη ηλικία που μπορεί να ζήσει ο άνθρωπος είναι τα 140 χρόνια. Πρόσφατη μελέτη μάς χαρίζει άλλη μία δεκαετία ζωής, τοποθετώντας το όριο της μακροζωίας στα 150 χρόνια.

EPA / GEORGES GOBET

Η πιο ηλικιωμένη γυναίκα της Ιστορίας, η Γαλλίδα Ζαν Καλμάν, είχε γιορτάσει τα 122α γενέθλιά της, παρότι είχε γεννηθεί το 1875, όταν το προσδόκιμο ζωής δεν ξεπερνούσε τα 45 χρόνια. Ποιο, όμως, είναι το μέγιστο όριο της ανθρώπινης μακροζωίας;

Τον 19ο αιώνα

Η παλαιότερη μέθοδος υπολογισμού του προσδόκιμου του βίου, αλλά και της μέγιστης ηλικίας, βασίζεται στη λεγόμενη «εξίσωση Γκόμπερτζ». Πρόκειται για μία παρατήρηση που έγινε για πρώτη φορά τον 19ο αιώνα, ότι δηλαδή τα ποσοστά θανάτων εξαιτίας ασθένειας αυξάνονται εκθετικά με το πέρασμα του χρόνου. Έτσι ο κίνδυνος θανάτου από καρκίνο, καρδιοπάθεια ή λοίμωξη,διπλασιάζεται με την πάροδο οκτώ ή εννέα ετών. Η ίδια εξίσωση μπορεί να μεταβληθεί κατά τρόπο ώστε να υποδείξει με ποιον τρόπο παράγοντες όπως το φύλο και οι ασθένειες επηρεάζουν τη χρονική διάρκεια της ζωής σε έναν πληθυσμό. Αυτές οι μέθοδοι χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα στον υπολογισμό των ασφαλίστρων υγείας. Ακριβώς αυτός είναι ο λόγος που οι ασφαλιστικές εταιρείες δείχνουν τέτοιο ενδιαφέρον για το αν καπνίζετε, αν είστε παντρεμένος και γενικότερα για οτιδήποτε τους επιτρέπει να υπολογίσουν σε ποια ηλικία θα αποχαιρετήσετε τα εγκόσμια.

Μία άλλη μέθοδος που, επίσης, υπολογίζει το ανώτατο όριο της ανθρώπινης μακροζωίας είναι η μελέτη της φθοράς των διαφορετικών οργάνων που προκαλεί η γήρανση. Σε αυτήν την περίπτωση συνυπολογίζεται η ταχύτητα εξέλιξης αυτής της φθοράς. Καλό παράδειγμα αυτής της προσέγγισης είναι αφενός η παρακολούθηση της λειτουργίας των οφθαλμών, όσο και της ποσότητας οξυγόνου που καταναλώνουμε όταν ασκούμαστε. Αμφότερα αποκαλύπτουν το γενικό πρότυπο της φθοράς που επιφέρει η γήρανση. Οι περισσότεροι ειδικοί εκτιμούν πως κανένα όργανο δεν μπορεί να συνεχίσει να λειτουργεί περισσότερο από 120 χρόνια.

Καλά γονίδια, εξαιρετική διατροφή και καθημερινή άσκηση, συνδυαστικά, προσθέτουν 15 χρόνια στο προσδόκιμο ζωής, ενώ οι πρόοδοι της επιστήμης δίνουν ελπίδες.

Είναι, όμως, αυτή όλη η αλήθεια; Οι ίδιες μελέτες αποδεικνύουν, επιπλέον, ότι μεταξύ των ατόμων καταγράφονται αξιοσημείωτες διαφορές, ιδιαίτερα στη διαδικασία της γήρανσης. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της νεφρικής λειτουργίας. Σε κάποιους ανθρώπους οι νεφροί, με το πέρασμα του χρόνου, φθίνουν και υπολειτουργούν, προκαλώντας σοβαρά προβλήματα, σε άλλους λειτουργούν τέλεια παρά το βαθύ γήρας.

Επιστήμονες από τις ΗΠΑ, τη Σιγκαπούρη και τη Ρωσία θέλησαν να μάθουν τον μέγιστο αριθμό ετών που μπορεί να ζήσει ένας άνθρωπος, επιλέγοντας μια τελείως διαφορετική προσέγγιση. Σύμφωνα με υπολογιστικό μοντέλο που δημιούργησαν μπορούμε να ζήσουμε μέχρι τα 150 χρόνια. Είναι προφανές ότι ο κίνδυνος θανάτου είναι αντιστρόφως ανάλογος της ικανότητας ταχείας και πλήρους ανάρρωσης από κάποια ασθένεια. Αυτή η παράμετρος είναι το μέτρο της ικανότητας διατήρησης της ομοιόστασης –της ισορροπίας της φυσιολογίας του οργανισμού– δηλαδή, αυτού που ονομάζεται «ανθεκτικότητα». Στην πραγματικότητα, η γήρανση μπορεί να οριστεί ως η απώλεια της ικανότητας διατήρησης της ομοιόστασης. Είναι γνωστό σε όλους ότι όσο νεότερης ηλικίας είναι ένας άνθρωπος, τόσο ταχύτερα μπορεί να αναρρώσει πλήρως εάν αρρωστήσει.

Προκειμένου να καταλήξουν σε σαφή συμπεράσματα, οι ερευνητές έλαβαν δείγματα αίματος από 70.000 εθελοντές με ηλικία μέχρι τα 85 χρόνια. Τα επίπεδα των λευκών αιμοσφαιρίων αποκαλύπτουν το επίπεδο φλεγμονής στον οργανισμό του. Ταυτόχρονα, ο όγκος των ερυθρών αιμοσφαιρίων «μαρτυρεί» τον κίνδυνο καρδιοπάθειας, εγκεφαλικού επεισοδίου ή έκπτωσης των γνωσιακών ικανοτήτων, όπως π.χ. είναι η απώλεια της μνήμης. Οι ερευνητές απλοποίησαν όλα αυτά τα δεδομένα σε μία μοναδική παράμετρο, τον δείκτη δυναμικής κατάστασης οργανισμών (DOSI).

Γήρανση και νοσήματα

Οι μεταβολές στην τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των συμμετεχόντων στην έρευνα προέβλεψαν με ακρίβεια ποιοι θα εμφάνιζαν νοσήματα που συνδέονται με τη γήρανση και πότε θα απολέσουν την «ανθεκτικότητά τους». Η ανάλυση των στοιχείων έδειξε ότι η «ανθεκτικότητα» εξαλείφεται ολοκληρωτικά στα 150 χρόνια, ασχέτως της γενετικής προδιάθεσης ή της κατάστασης υγείας του ανθρώπου. Αυτό, εκτιμούν οι επιστήμονες, είναι το ανώτατο όριο της μακροζωίας μας. Ωστόσο αυτές οι μέθοδοι έχουν περιορισμούς, καθώς λαμβάνουν ως δεδομένο ότι η ιατρική επιστήμη δεν εξελίσσεται και ότι δεν εφευρίσκονται νέες θεραπείες για τις πιο συνηθισμένες νόσους. Πρόκειται για σοβαρό σφάλμα, αφού η επιστήμη προοδεύει κατά τη διάρκεια της ζωής μας και κάποιοι ωφελούνται από αυτό. Ένα μωρό που θα γεννηθεί σήμερα μπορεί να ελπίζει ότι οι ιατρικές εξελίξεις των επόμενων 85 ετών θα αυξήσουν τη μακροζωία του. Αντιθέτως, ο σημερινός 85χρονος περιορίζεται από τις ιατρικές εξελίξεις που έχουν ήδη συντελεστεί. Οι υπολογισμοί των επιστημόνων, λοιπόν, μπορεί να είναι ακριβείς όσον αφορά τους ηλικιωμένους ανθρώπους, αλλά σίγουρα η αξιοπιστία τους μειώνεται αντιστρόφως ανάλογα με την ηλικία. Αν θέλετε να ζήσετε περισσότερο από τη Ζαν Καλμάν και να φτάσετε το ανώτατο όριο της ανθρώπινης μακροζωίας, τα 150, πρέπει να έχετε τρία πράγματα: καλά γονίδια, εξαιρετική διατροφή και καθημερινή άσκηση, που συνδυαστικά προσθέτουν 15 χρόνια στο προσδόκιμο ζωής, και τελικά μεγάλη τύχη ώστε η επιστημονική γνώση για τους μηχανισμούς της γήρανσης να «εκφραστεί» σε νέες θεραπείες και φάρμακα που θα σας κρατήσουν υγιή.

Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής, κατά 15% έως 20%, είναι κάτι πολύ δύσκολο, επειδή δεν γνωρίζουμε αρκετά για τη βιολογία της γήρανσης. Ομως θα γίνει. Μέσα σε μισή ώρα το μέσο προσδόκιμο ζωής αυξάνεται κατά 6 λεπτά. Με αυτόν τον ρυθμό, πάντως, ο μέσος άνθρωπος δεν θα μπορέσει να κλείσει τα 150 πριν από την πάροδο τριακοσίων ετών.

REUTERS, THE CONVERSATION

Ο Τζεφ Μπέζος κερδίζει την κούρσα από τον Ελον Μασκ

Θα ταξιδέψει στο Διάστημα τον Ιούλιο

Των **DERRICK BRYSON TAYLOR**
και **KENNETH CHANG**
THE NEW YORK TIMES

Στη μάχη των δισεκατομμυριούχων ιδιοκτητών εταιρειών κατασκευής πυραύλων, ο Τζεφ Μπέζος θα νικήσει τελικά τον Ελον Μασκ. Ο ιδρυτής της Amazon δήλωσε τη Δευτέρα ότι θα ταξιδέψει στο Διάστημα τον Ιούλιο, όταν η Blue Origin, η εταιρεία πυραύλων που ίδρυσε πριν από περισσότερο από δύο δεκαετίες, πραγματοποιήσει την πρώτη της επανδρωμένη διαστημική πτήση. «Από τότε που ήμουν πέντε ετών, ονειρευόμουν να ταξιδέψω στο Διάστημα», έγραψε ο 57χρονος Μπέζος στο Instagram. Ο αδελφός του, Μαρκ, θα τον συνοδεύσει, ξεκινώντας «τη μεγαλύτερη περιπέτεια, με τον καλύτερό μου φίλο».

Ο Μπέζος ανακοίνωσε το ταξίδι στα μέσα μιας ιδιαίτερα δραστήριας χρονιάς για τις επανδρωμένες διαστημικές πτήσεις. Οι μεγαλύτεροι ανταγωνιστές της Blue Origin στην κατασκευή ιδιωτικών πυραύλων, SpaceX και Virgin Galactic, ανακοίνωσαν και οι δύο ταξίδια για να μεταφέρουν διάφορους επιβάτες σε εκτοξεύσεις ή πτήσεις πάνω από τον πλανήτη, αλλά καμία δεν έχει αναφέρει κάποιον επιβάτη τέτοιου υψηλού προφίλ ακόμη. Το ταξίδι μπορεί να φέρει στο προσκήνιο την Blue Origin, η οποία υιοθέτησε μια πιο αργή προσέγγιση στην ανάπτυξη των σκαφών της σε σχέση με τις άλλες εταιρείες, και πρόσφατα ηττήθηκε από την εταιρεία του Μασκ σε διαγωνισμό για το ποιος θα κατασκευάσει το επόμενο σκάφος που θα προσεδαφίσει αστροναύτες της NASA ξανά στη Σελήνη.

Η SpaceX έχει δύο αποστολές τους επόμενους 12 μήνες που θα στείλουν πολίτες στη γήινη τροχιά. Η πρώτη θα ξεκινήσει τον Σεπτέμβριο και θα μεταφέρει τον δισεκατομμυριούχο ιδρυτή του Shift4 Payments, Τζάρεντ Ισαακμαν, και τρεις άλλους ερασιτέχνες αστροναύτες. Η δεύτερη, με κράτηση της εταιρείας Axiom Space, θα μεταφέρει τρία οικονομικώς επιφανή άτομα και έναν αστροναύτη που εργάζεται για την εταιρεία στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό (ISS). Ο Μασκ δήλωσε πως θέλει να πάει στον Αρη, ωστόσο δεν έχει ανακοινώσει σχέδια για να πάει στο Διάστημα στο εγγύς μέλλον. Ο δισεκατομμυριούχος ιδρυτής της Virgin Galactic, Ρίτσαρντ Μπράνσον, περιμένει πάνω από μία δεκαετία για να ταξιδέψει με το SpaceShipTwo, το οποίο ανταγωνίζεται τον πύραυλο New Shepard του Μπέζος. Η εταιρεία του ολοκλήρωσε την τελευταία δοκιμαστική πτήση τον περασμένο μήνα και ο Μπράνσον είναι πιθανό τελικά να μπορέσει να ταξιδέψει φέτος.

NICK COTE / THE NEW YORK TIMES

Η Blue Origin, η εταιρεία πυραύλων που ο Τζεφ Μπέζος ίδρυσε πριν από περισσότερο από δύο δεκαετίες, αναμένεται να πραγματοποιήσει την πρώτη της επανδρωμένη διαστημική πτήση.

Η εταιρεία του Μπέζος πρόσφατα ηττήθηκε από αυτήν του Μασκ σε διαγωνισμό για το ποιος θα φτιάξει το επόμενο σκάφος που θα προσεδαφίσει αστροναύτες της NASA στη Σελήνη.

Η SpaceX εκτοξεύει τακτικά τους πυραύλους Falcon 9 σε τροχιά για περισσότερο από μία δεκαετία, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς φορτίων και αστροναυτών της NASA στον ISS. Η Axiom Space την προηγούμενη εβδομάδα ανακοίνωσε τρεις επιπλέον πτήσεις σε τροχιά χρησιμοποιώντας την κάψουλα Crew Dragon, ενώ η SpaceX σχεδιάζει επίσης να στείλει τον δισεκατομμυριούχο ιδρυτή της διαδικτυακής εταιρείας ενδυμάτων ZOZO, Γιουσάκου Μαεζάουα, σε ένα ταξίδι γύρω από το φεγγάρι στο διαστημικό σκάφος επόμενης γενιάς Starship.

Αντιθέτως, η Blue Origin έχει πραγματοποιήσει μέχρι στιγμής μόνο μια σειρά από 15 μη επανδρωμένες δοκιμαστικές πτήσεις του New Shepard. Ο πύραυλος αυτός σχεδιάστηκε για να μεταφέρει έξι άτομα σε σύντομες πτήσεις που φθάνουν πάνω από το υψόμετρο των 100 χιλιομέτρων, που θεωρείται η άκρη του Διαστήματος, αλλά στη συνέχεια επιστρέφουν αντί να επιταχύνουν στις υψηλές ταχύτητες που απαιτούνται για να εισέλθουν σε τροχιά γύρω από τη Γη. Η εταιρεία ανακοίνωσε τον Μάιο ότι είναι έτοιμη να βάλει ανθρώπους στην επόμενη δοκιμαστική πτήση της στις 20 Ιουλίου, την 52η επέτειο της προσσελήνωσης του Apollo 11 στο φεγγάρι. Ενώ ο Τζεφ Μπέζος βρίσκεται αρκετά χρόνια στο προσκήνιο, ο αδελφός του Μαρκ ζει μια πιο ιδιωτική ζωή. Είναι συνιδρυτής και γενικός συνεργάτης της HighPost Capital, μιας ιδιωτικής εταιρείας μετοχών, ενώ στο παρελθόν εργάστηκε ως επικεφαλής επικοινωνιών στο Ιδρυμα Robin Hood, μια φιλανθρωπική οργάνωση κατά της φτώχειας στη Νέα Υόρκη. Ο Τζεφ Μπέζος ανακοίνωσε τον Φεβρουάριο ότι θα παραιτηθεί από διευθύνων σύμβουλος της Amazon στις 5 Ιουλίου, επειδή θέλει να δώσει περισσότερο χρόνο και ενέργεια σε άλλα ενδιαφέροντά του, συμπεριλαμβανομένης της Blue Origin. Προβλέπει ότι τις επόμενες δεκαετίες, εκατομμύρια άνθρωποι θα ζουν και θα εργάζονται στο Διάστημα.

Ονειρο ζωής

Ο τουριστικός πύραυλος της Blue Origin με τον οποίο θα πετάξουν τα αδέλφια πήρε το όνομά του από τον Αλαν Σέπαρντ, τον πρώτο Αμερικανό που πήγε στο Διάστημα, το 1961. Η Blue Origin δεν έχει ακόμη ανακοινώσει το κόστος των εισιτηρίων, αλλά δημοπρατεί μία θέση στην πτήση της 20ής Ιουλίου. Η υποβολή προσφορών έχει φθάσει τα 2,8 εκατομμύρια δολάρια με σχεδόν 6.000 συμμετέχοντες από 143 χώρες. Η εκτόξευση του New Shepard θα πραγματοποιηθεί στην ιδιοκτησία της Blue Origin στο Δυτικό Τέξας. Σε ύψος περίπου 75 χιλιομέτρων η κάψουλα που μεταφέρει τους επιβάτες θα διαχωριστεί από τον εκτοξευτή. Στη συνέχεια, οι αστροναύτες θα λυθούν και θα βιώσουν την έλλειψη βαρύτητας για σχεδόν τρία λεπτά προτού η κάψουλα επιστρέψει στη Γη. Επειδή η κάψουλα είναι πλήρως υπό πίεση, δεν απαιτείται από τους επιβάτες να φορούν ειδικές στολές ή κράνη. Ο Μπέζος πιστεύει ότι θα είναι ένας νέος άνθρωπος μετά το ταξίδι του στο Διάστημα. «Αλλάζει τη σχέση μας με αυτόν τον πλανήτη, με την ανθρωπότητα», δήλωσε. «Η Γη είναι μόνο μία. Θέλω να πάω σε αυτήν την πτήση, γιατί είναι αυτό που ήθελα να κάνω όλη μου τη ζωή».

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Το πέτυχε κι αυτό ο Στέφανος

Προκρίθηκε στον σημερινό τελικό του Ρολάν Γκαρός νικώντας με 3-2 σετ τον Σβέρεφ

Ιστορία έγραψε ο Στέφανος Τσιτσιπάς, ο οποίος ύστερα από τέσσερις συνεχόμενες παρουσίες σε ημιτελικούς γκραν σλαμ, έγινε ο πρώτος Έλληνας τενίστας που προκρίνεται για πρώτη φορά σε τελικό, αυτόν του Ρολάν Γκαρός.

Ο 22χρονος Έλληνας πρωταθλητής, σε έναν συγκλονιστικό ημιτελικό που διήρκεσε 3 ώρες και 40 λεπτά, επικράτησε του Γερμανού Αλεξάντερ Σβέρεφ με 3-2 σετ (6-3, 6-3, 4-6, 4-6, 6-3) και αύριο (16.00) θα διεκδικήσει τον τίτλο του γαλλικού open αντιμετωπίζοντας έναν εκ των θρύλων του τένις, Νόβακ Τζόκοβιτς και Ραφαέλ

Ο Τσιτσιπάς με τη νίκη του στον ημιτελικό ανέβηκε στο Νο 4 της παγκόσμιας κατάταξης, ενώ αν κατακτήσει τον τίτλο θα ανέβει στο Νο 3.

Ναδάλ. Παράλληλα, ο Τσιτσιπάς με αυτή τη νίκη του ανέβηκε στο Νο 4 της παγκόσμιας κατάταξης, ενώ αν κατακτήσει τον τίτλο θα ανέβει στο Νο 3.

Ο Τσιτσιπάς, παρά το γεγονός ότι προηγήθηκε με 2-0 σετ δεν κατάφερε να τελειώσει το ματς, με τον Γερμανό να ισοφαρίζει και όλα να κρίνονται στο πέμπτο και τελευταίο δραματικό σετ, όπου βρήκε τα αποθέματα και βγάζοντας άσο κατέκτησε το κρίσιμο γκέιμ.

Στο πρώτο σετ έκανε λιγότερα λάθη από τον αντίπαλό του και έχοντας τον έλεγχο του αγώνα κατάφερε να αντέξει στα δυνατά σερβίς του Γερμανού. Στο δεύτερο, με εξαιρετική εμφάνιση, ολοκλήρωσε μία τεράστια

Είναι γεγονός. Ο Στέφανος Τσιτσιπάς θα αγωνιστεί σε τελικό ενός γκραν σλαμ. Ο Έλληνας πρωταθλητής έδειξε ξανά τα «δόντια» του σε ακόμη έναν αντίπαλο και πλέον δείχνει με το... δάχτυλο το τρόπαιο του Ρολάν Γκαρός.

ανατροπή, «τρέχοντας» ένα σερί 6-0 στα γκέιμ, γυρίζοντας το εις βάρος του 0-3. Στο τρίτο σετ ο Σβέρεφ, παρά τα έντονα παράπονά του προς τον διαιτητή και με όπλο του τα σερβίς και την κούραση που άρχισε να καταβάλει τον Τσιτσιπά, άντεξε και μείωσε σε 2-1. Στο τέταρτο, παρά το ότι ο 22χρονος άσος βρήκε τους καλούς πόντους, δεν τα κατάφερε απέναντι στον Γερμανό που ανέβασε κατακόρυφα την απόδοσή του, στέλνοντας το παιχνίδι σε αυτό το χιτσκοκικό φινάλε.

«Ποτέ δεν το φανταζόμουν πως μπορώ να φτάσω σε τελικό ενός τόσο μεγάλου τουρνουά. Είναι η πιο σημαντική νίκη στην καριέρα μου. Εγώ και η Μαρία κάναμε σκληρή δουλειά για να ανεβάσουμε το επίπεδο του τένις στην Ελλάδα…» τόνισε ο ίδιος συγκινημένος μετά το τέλος του αγώνα, με το κοινό να τον αποθεώνει.

Η Μαρία Σάκκαρη έφτασε μόλις έναν πόντο μακριά από τον τελικό, στον μεγαλύτερο σε διάρκεια ημιτε-

Η Σάκκαρη έφτασε έναν πόντο μακριά από τον τελικό, στον μεγαλύτερο σε διάρκεια ημιτελικό γυναικών που έχει παιχθεί ποτέ στο γαλλικό όπεν.

λικό γυναικών που έχει παιχθεί ποτέ (3 ώρες και 18 λεπτά) στο γαλλικό όπεν, αλλά δεν τα κατάφερε. Τα 18 κερδισμένα γκέιμ της Ελληνίδας πρωταθλήτριας, στο συγκλονιστικό της παιχνίδι με την Κρεϊτσίκοβα δεν ήταν αρκετά, γνωρίζοντας την ήττα (2-1 σετ, 7-5, 4-6, 9-7).

«Πρέπει να είμαι απόλυτα ειλικρινής. Αγχώθηκα αρχίζοντας να σκέφτομαι ότι βρίσκομαι μόλις έναν πόντο από τον τελικό. Το καλό είναι ότι όταν δώσω ξανά στον εαυτό μου την ευκαιρία να είμαι σε αυτή τη θέση, τότε ξέρω ότι δεν χρειάζεται να το ξανακάνω», είπε η ίδια που δεν θα αλλάξει θέση στην παγκόσμια κατάταξη, παραμένοντας στο Νο18.

Ξεκίνησε η μεγάλη ευρωπαϊκή γιορτή του ποδοσφαίρου

Όλη η Ευρώπη παίζει μπάλα, καθώς η σέντρα στο Euro ’20 δόθηκε την Παρασκευή στη Ρώμη. Εχοντας πλέον συμπληρώσει 60 χρόνια ζωής, το Euro διεξάγεται φέτος σε έντεκα ευρωπαϊκές πόλεις με παρουσία οπαδών στα γήπεδα, ο αριθμός των οποίων εξαρτάται από το υγειονομικό πρωτόκολλο που υπάρχει σε κάθε χώρα.

Στην αφετηρία βρίσκονται 24 εθνικές ομάδες, με την παγκόσμια πρωταθλήτρια Γαλλία να χαρακτηρίζεται από πολλούς φαβορί για την κατάκτηση του τροπαίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πιο ακριβή ομάδα του Euro είναι η Αγγλία (1,25 δισ. ευρώ), η οποία πάντως δεν έχει κατακτήσει ποτέ το συγκεκριμένο τρόπαιο.

Σήμερα, στη «μάχη» του Ευρω-

Για τον 4ο όμιλο, η Αγγλία παίζει με την Κροατία στην άτυπη ρεβάνς του ημιτελικού του Μουντιάλ της Ρωσίας.

παϊκού Πρωταθλήματος θα μπουν ακόμα δύο όμιλοι. Για τον 4ο, η Αγγλία παίζει με την Κροατία (16.00) στην άτυπη ρεβάνς του ημιτελικού του Μουντιάλ της Ρωσίας. Στο «Γουέμπλεϊ» θα επιτραπεί να βρεθούν 22.500 θεατές. Παράλληλα, για τον 3ο όμιλο, το φαβορί Ολλανδία παίζει με την Ουκρανία (22.00) στο «Γιόχαν Κρόιφ Αρένα» του οποίου οι πόρτες θα ανοι-

Η πιο ακριβή ομάδα του Euro είναι η Αγγλία (1,25 δισ. ευρώ).

ξουν για 12.000 φιλάθλους. Νωρίτερα (19.00) η Αυστρία αντιμετωπίζει τη Βόρεια Μακεδονία. Το ματς θα διεξαχθεί στο «Εθνικό Στάδιο Βουκουρεστίου», με τους Ρουμάνους να επιτρέπουν στις εξέδρες 13.000 θεατές.

Μεγάλο παιχνίδι έχουμε τη Δευτέρα, καθώς για τον 5ο όμιλο η Ισπανία αντιμετωπίζει τη Σουηδία (22.00). Το παιχνίδι θα γίνει στη Σεβίλλη και δικαίωμα να το παρακολουθήσουν έχουν 20.000 θεατές. Την ίδια μέρα, επίσης για το 5ο γκρουπ, παίζουν τα δύο αουτσάιντερ Πολωνία - Σλοβακία (19.00) στην Αγία Πετρούπολη, ενώ στη Γλασκώβη, η Σκωτία φιλοξενεί την Τσεχία (16.00) στο πλαίσιο του 4ου ομίλου. Στο «Χάμπντεν Παρκ» μπορούν να μπουν 12.000 θεατές.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Εξαιρετική κίνηση

Ολοκληρώθηκε και επίσημα η μεταγραφή του Χάρη Μαυρία στον Απόλλωνα με τους «κυανόλευκους» της Λεμεσού να ανακοινώνουν την απόκτησή του το βράδυ της Πέμπτης. Εκτίμηση : εξαιρετική μετεγγραφή για τον Απόλλωνα. Ο Ελλαδίτης, με την ποιότητα και την πείρα του, θα είναι πολύ χρήσιμη μονάδα. Το γιατί τον άφησε η Ομόνοια να φύγει θα παραμείνει ως απορία.

* * * * *

Φαμπιάνο

Γερό χαρτί για την Ομόνοια το υφιστάμενο συμβόλαιο με τον Φαμπιάνο, σε ισχύ για ένα ακόμη χρόνο. Στα υπέρ της Ομόνοιας, η πρόταση που έχει ήδη υποβληθεί στον Βραζιλιάνο τερματοφύλακα για επέκταση συνεργασίας για άλλα τρία χρόνια και θετικό επίσης, ότι ο ποδοσφαιριστής δηλώνει ευχαριστημένος από τις συνθήκες εργασίας αλλά και διαμονής στην Ομόνοια και στην Κύπρο γενικότερα. Απέναντι σε όλα αυτά και παρά τα κατά καιρούς δημοσιεύματα, ένα μόνο μπορεί να αποδειχθεί σοβαρό και ίσως ανυπέρβλητο εμπόδιο. Αν δηλαδή το φημολογούμενο ενδιαφέρον του Ολυμπιακού Πειραιώς μεταταραπεί σε πραγματικό και συνδυαστεί με επίσημη πρόταση στην εταιρεία και στον ίδιο τον Φαμπιάνο...

* * * * *

Euro 2020

Πριν από κάθε τέτοια διοργάνωση, φυσιολογικά δημιουργούνται προσδοκίες για θέαμα υψηλού επιπέδου. Πριν από κάθε τέτοια διοργάνωση προκύπτουν εκτιμήσεις – προβλέψεις για πρωταγωνιστές και στο τέλος νικήτρια εθνική ομάδα. Για το EURO 2020 προκύπτει ένα ακόμη στοιχείο, το οποίο δημιουργεί ένα επιπρόσθετο ενδιαφέρον. Έχει να κάνει με το γεγονός της πρώτης διοργάνωσης, τέτοιου επιπέδου, στην εποχή της πανδημίας, στην εποχή των ειδικών συνθηκών που έχουν επηρεάσει και το ποδόσφαιρο, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει σε σχέση με παραδοσιακές ποδοσφαιρικές δυνάμεις, φαβορί, αουτσάιντερ αλλά και ατομική επίδοση κάποιων παικτών.

* * * * *

Να μείνει ο κόσμος

Είναι δεδομένο πως με την έναρξη της νέας αγωνιστικής χρονιάς, οι Κύπριοι φίλαθλοι θα έχουν τη δυνατότητα να βρίσκονται στις εξέδρες των γηπέδων. Αυτό είναι καλό σημάδι. Το θέμα είναι να ...μείνει ο κόσμος στα γήπεδα. Επιδημιολογικά γίνεται η αναφορά.

* * * * *

Συνήθεια που δεν αλλάζει

Στο μπλοκάκι των ανθρώπων της Ομόνοιας βρίσκεται ο Μιξ Ντιστέρουντ, που είναι γεννημένος στο Όσλο. Το αν θα φορέσει τελικά τα πράσινα...θα το δούμε. Εκείνο που επαληθεύεται ακόμη μια φορά είναι ότι η Ομόνοια του Μπεργκ αναζητεί σταθερά γνώριμες περιπτώσεις όσον αφορά την ενίσχυση.

* * * * *

Πάμε σαν άλλοτε;

«Αίτηση για λήψη wild card και συμμετοχή στην ΟΠΑΠ Basket League της επόμενης σεζόν έχουν καταθέσει τα σωματεία του Αχιλλέα Καϊμακλίου και της ΕΝΑΔ Αγίου Δομετίου, τα οποία την περασμένη περίοδο είχαν αγωνιστεί στο Πρωτάθλημα Β1 Κατηγορίας. Ο Αχιλλέας Καϊμακλίου είχε τερματίσει στην 2η θέση της βαθμολογίας και η ΕΝΑΔ Αγ. Δομετίου στη 4η θέση». Απόσπασμα από ανακοίνωση της ΚΟΚ. Στις 14 του μήνα συνέρχεται το ΔΣ της ομοσπονδίας και αποφασίζει σχετικά. Περιμένουμε και σκεφτόμαστε αν θα ισχύσει το... «Πάμε σαν άλλοτε».

ΑΠΟΨΕΙΣ

Απομονωμένοι στο νησί

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Χρόνια τώρα παρατηρείται η εσωστρέφεια που χαρακτηρίζει τις ομάδες μας σχετικά με τις διασυνδέσεις τους ανά την Ευρώπη και γενικότερα την ποδοσφαιρική αγορά.

Παλαιότερα τις γέφυρες σύνδεσης με το παζάρι, έχτιζαν οι ατζέντηδες ανά το νησί, κάποιοι μάλιστα εκ των οποίων κατάφεραν να μονοπωλήσουν αποκτώντας τεράστια ισχύ και επίδραση ανάμεσα στις ομάδες μας. Στη συνέχεια, κάποιες ομάδες, υιοθετώντας το μοντέλο του τεχνικού διευθυντή, κατάφεραν κατά κάποιο τρόπο να διευρύνουν τους ορίζοντές τους, εισχωρώντας σε αγορές όχι και τόσο οικείες για μας, κυρίως λόγω του ατόμου που ηγείτο του ποδοσφαιρικού τμήματος.

Πάντοτε όμως η ασφάλεια που παρέχει η ντόπια αγορά αποτελούσε το μαξιλαράκι για κάθε πρόεδρο, παράγοντα και προπονητή. Η δε οικονομική κρίση που βιώσαμε ως κοινωνία τα περασμένα χρόνια, κατέστησε την ντόπια αγορά σχεδόν αναγκαία για τις ομάδες , ενώ ο κωρονοϊός εκατό τοις εκατό την εδραίωσε. Λίγο η έλλειψη διασυνδέσεων, πολύ περισσότερο η οικονομική στενότητα προ και μετά της πανδημίας, έχουν πλέον αναδείξει το εγχώριο ποδοσφαιρικό παζάρι ως την πρώτη και σε κάποιες περιπτώσεις μοναδική επιλογή για να ενισχυθούν οι ομάδες κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

Γι’ αυτό και φέτος, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, παρακολουθούμε τη μεταγραφική περίοδο να στηρίζεται σε παίκτες που αγωνίστηκαν στο πρωτάθλημά μας, αναδείχθηκαν και ανταμείφθηκαν εξ όσων φαίνεται με καλύτερα συμβόλαια. Οι περιπτώσεις των Κβιλιτάια και Οκριασβίλι σίγουρα ξεχωρίζουν, ωστόσο, σ’ όλα σχεδόν τα ρεπορτάζ των ομάδων μας φιγουράρουν παίκτες που πέρσι έβγαζαν το ψωμί τους σε άλλη ομάδα του νησιού. Βέβαια η εν λόγω τακτική σου παρέχει ασφάλεια, καθότι αποκτώνται παίκτες που δεν χρειάζονται χρόνο προσαρμογής και κυρίως έχουν αποδείξει ότι μπορούν να διακριθούν με βάση τις ανάγκες του πρωταθλήματός μας, μειώνοντας το ποσοστό αποτυχίας της μεταγραφής.

Από την άλλη, όμως, δεν μπορείς να αγνοήσεις την τεράστια δεξαμενή παικτών που συνιστούν αυτό που λέμε παγκόσμια ποδοσφαιρική αγορά. Ακριβώς το περιεχόμενό της είναι ανεξάντλητο και μέσα από σκληρή δουλειά μπορείς να εντοπίσεις διαμάντια που ούτε στον ύπνο του κανείς δεν θα ονειρευόταν. Αναμφισβήτητα υπάρχει τεράστιος βαθμός δυσκολίας καθότι από τον ίδιο ωκεανό ψαρεύει ολόκληρος ο πλανήτης, αλλά και με το νόμο των πιθανοτήτων να το προσεγγίσεις θα συμπεράνεις ότι κάτι εκεί έξω είναι εκεί και σε περιμένει. Σκάουτινγκ το λένε… που σε συνδυασμό με τις δημόσιες σχέσεις και τον επαγγελματισμό μπορεί να σου αποκομίσουν… τον παικταρά που είτε θ’ αλλάξει το ρουν της ιστορίας, είτε θα σου φέρει πακτωλό χρημάτων στα ταμεία.

Ατυπη συνέλευση αξιοπιστίας...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Δεδομένο, πως στην αυριανή άτυπη γενική συνέλευση της ΚΟΠ, ενώπιον των εκπροσώπων των σωματείων θα τεθεί η πρόταση της Ομοσπονδίας, για επιστροφή σε μοντέλο δεκατεσσάρων ομάδων, στην πρώτη κατηγορία, από το μεθεπόμενο ωστόσο πρωτάθλημα. Ψίθυρος και ενδεχόμενο, για την ώρα, ότι στην αυριανή συνέλευση θα τεθεί εκ νέου θέμα δεκατεσσάρων ομάδων, από την επόμενη αγωνιστική περίοδο! Κάτι που θα ισοδυναμεί με νέα παρέμβαση, ως προς τα δεδομένα κάτω από τα οποία ολοκληρώθηκε το τελευταίο πρωτάθλημα.

Ούτε καινούργιο το όλο θέμα και ούτε έκπληξη θα αποτελέσει μια τέτοια εξέλιξη. Και ούτε η πρώτη φορά, που άλλα συμφωνήθηκαν, για άλλα τα σωματεία και η ΚΟΠ δεσμεύθηκαν και άλλα δεδομένα ίσχυσαν κατά τη διάρκεια ή στο τέλος μιας αγωνιστικής περιόδου. Είναι γνωστό, πόσοι και ποιοι εδώ και αρκετό καιρό προσπαθούν και επαναφέρουν κατά διαστήματα θέμα διατήρησης δεκατεσσάρων ομάδων, άρα και αλλαγών – επεμβάσεων στο πρόσφατο πρωτάθλημα. Ζητούμενο, σε περίπτωση επαναφοράς του θέματος και στην αυριανή συνέλευση, σε ποιο βαθμό βρίσκουν ανταπόκριση ή καλύτερα συμμάχους. Είναι γνωστές, επίσης, πολύ πρόσφατες τοποθετήσεις υψηλών αξιωματούχων της ΚΟΠ, πως για το επόμενο πρωτάθλημα δεν τίθεται καν θέμα συζήτησης. Είναι γι’ αυτό που ενδεχόμενη διαφοροποίηση της κατάστασης, λογικά θα παραπέμπει σ’ ένα πάρε – δώσε κάτω από το τραπέζι… Είναι γι’ αυτό που η σύγκληση άτυπης γενικής συνέλευσης πριν την καθοριστική συνεδρία του ΔΣ της ΚΟΠ για τη λήψη των σημαντικών αποφάσεων, προκαλεί ως ένα βαθμό ανησυχία...

Στην αυριανή άτυπη γενική συνέλευση δεν κρίνεται απλά το μέλλον του πρωταθλήματος, για τα επόμενα τρία ή τέσσερα χρόνια. Κρίνεται σε μεγάλο βαθμό και η αξιοπιστία του κυπριακού ποδοσφαίρου και των ανθρώπων - ηγετών του, αξιοπιστία η οποία έχει ήδη εδώ και αρκετά χρονιά πληγεί και σε μεγάλο βαθμό και από ανάλογες αποφάσεις.

Η αξιοπιστία του πρωταθλήματος και του χώρου γενικότερα, θα πληγεί ακόμη και από μια απλή υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος, το οποίο θα διαφοροποιεί τα δεδομένα που δημιούργησε το τελευταίο πρωτάθλημα. Σε μια τέτοια περίπτωση, ωστόσο, καλό θα είναι να αποδειχθεί πως όλοι όσοι δεσμεύθηκαν για το αντίθετο διατήρησαν τις θέσεις τους, ή έστω η πλειοψηφία στάθηκε στο ύψος των περι στάσεων…

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. 0,63% · Χ.Α. 2,68%	-0,94%	1,70%	0,09%	-0,39%	-0,34%	0,83%	0,19%

ΜΠΕΡΝΑΡ ΑΡΝΟ
Ο «βασιλιάς της μόδας» νικά τους κροίσους της τεχνολογίας Σελ. 11

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΡΟΣ ΝΕΑ ΠΩΛΗΣΗ

Προσφορά 5,66 δισ. δολ. για αγορά των Selfridges

Τα πολυκαταστήματα Selfridges, που αποτελούν την επιτομή αυτού του μοντέλου λιανεμπορίου και στοιχείο της ταυτότητας του Λονδίνου, ενδέχεται να αλλάξουν χέρια. Η δυναστεία των Γουέστον, που βρίσκεται πίσω από τα καταστήματα, εξετάζει την πώλησή τους αντί 5,66 δισ. δολ. **Σελ. 4**

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Δεν βρίσκουν δυναμικό με κατάλληλες δεξιότητες

Σε ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα για τις ελληνικές επιχειρήσεις εξελίσσεται η αδυναμία να βρουν προσωπικό με τις κατάλληλες δεξιότητες. Σύμφωνα με έρευνα, 8 στους 10 εργοδότες δυσκολεύονται να βρουν προσωπικό σε τομείς όπως η πληροφορική, η βιομηχανία και οι πωλήσεις. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Αυξήσεις έως και 30% στην αγορά οικοπέδων

Αυξήσεις που αγγίζουν το 30% σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία, καταγράφονται στην αγορά οικοπέδων στην Ελλάδα. Ιδιαίτερα σε δημοφιλείς περιοχές των βορείων και νοτίων προαστίων της Αττικής. Εκτιμάται ότι αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση των τιμών διαμερισμάτων. **Σελ. 12**

«Φουσκώνει» το κρατικό μισθολόγιο

Η επαναφορά των αποκοπών, οι νέες προσλήψεις και οι συντάξεις – Προειδοποιήσεις από θεσμούς

Η επαναφορά των αποκοπών και των μισθολογικών αναβαθμίσεων, οι νέες προσλήψεις και θέσεις εργασίας και οι συντάξεις έχουν οδηγήσει σε αύξηση του κρατικού μισθολογίου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζει η Στατιστική Υπηρεσία, οι δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης σε απολαβές υπαλλήλων για το πρώτο τετράμηνο του έτους είναι αυξημένες κατά 4,2% και οι πληρωμές για συνταξιοδοτικά ωφελήματα κατά 9,7%. Οπως σημειώνει το Δημοσιονομικό Συμβούλιο, η δημιουργία νέου συνταξιοδοτικού για τους κυβερνητικούς υπαλλήλους που έχουν εργοδοτηθεί από την 01/01/2012 και εντεύθεν, καθώς και γι' αυτούς που θα εργοδοτηθούν στο μέλλον, θα αυξήσει το κρατικό μισθολόγιο. Οι απασχολούμενοι στην κυβέρνηση τον Απρίλιο του 2021 ανέρχονταν στις 53.337. Το Συμβούλιο καταδεικνύει την αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων στο δημόσιο τομέα συμπεριλαμβανομένου του τρόπου λειτουργίας και της κατανομής των δαπανών. Μέχρι το τέλος του 2021 θα πρέπει η Κύπρος να ανοίξει το κεφάλαιο της μεταρρύθμισης της δημ. υπηρεσίας, ως υποχρέωση για τα 156 εκατ. ευρώ που θα λάβει από το Ταμείο Ανάκαμψης. **Σελ. 3**

Αυξάνονται τα ρομπότ-εργάτες στις επιχειρήσεις

Ανάμεσα στις υπόλοιπες μεταβολές που επέφερε στην παγκόσμια οικονομία, η πανδημία υπαγόρευσε την αύξηση του αριθμού των ρομπότ που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, καθώς μειώθηκε το προσωπικό στους χώρους εργασίας, διευκολύνοντας έτσι την τήρηση των αποστάσεων. Η εξέλιξη συνεπάγεται όμως ότι απειλούνται πολύ περισσότερες θέσεις εργασίας, ειδικότερα για τα επαγγέλματα που βασίζονται στη μηχανική επανάληψη των ίδιων κινήσεων. **Σελ. 10**

Επαναρχίζουν τον Ιούλιο οι ναυλωμένες από τη Ρωσία

Αβεβαιότητα από Βρετανία

Αισιοδοξία για τη ρωσική αγορά εκφράζει ο υφυπ. Τουρισμού Σάββας Περδίος και εκτιμά ότι σύντομα θα υπάρχουν εξελίξεις και αύξηση στις τουριστικές ροές προς την Κύπρο. Εκτιμά ότι εντός Ιουλίου, θα ξεκλειδώσουν οι ναυλωμένες πτήσεις από Ρωσία για την Κύπρο. Οι Βρετανοί φαίνεται ότι θα καθυστερήσουν ακόμη περισσότερο. **Σελ. 5**

Θα πληρώνουν για το πάρκινγκ των καταθέσεων

Σχέδια τραπεζών για 2022

Σκέψεις για επιβολή χρεώσεων και σε μεγάλους καταθέτες νοικοκυριών και να μην περιορίζονται τα αρνητικά επιτόκια μόνο σε εταιρικές καταθέσεις κάνουν οι κυπριακές τράπεζες. Το πιθανότερο είναι να αρχίσει να μετακυλύεται το κόστος των αρνητικών επιτοκίων σε μεγάλους καταθέτες από το 2022. **Σελ. 4**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,33%**	**-0,09%**
Γερμανία	-0,26%	-0,07%
Γαλλία	0,10%	-0,05%
Ιταλία	0,78%	-0,11%
Ισπανία	0,39%	-0,07%
Ιρλανδία	0,12%	-0,05%
Ελλάδα	0,79%	-0,01%
Ην. Βασίλειο	0,74%	-0,10%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **HOLGER SCHMIEDING***

Η οικονομία βελτιώνεται, η ΕΚΤ περιμένει

Η χαλαρωτική μουσική κάποια στιγμή πρέπει να σταματήσει. Στη μεγάλη εικόνα σχεδόν όλα φαίνεται να πηγαίνουν πολύ καλά για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την οικονομία της Ευρωζώνης, την οποία συνδράμει για να μπει σε τροχιά. Ωστόσο, σε μικρότερη κλίμακα η ΕΚΤ έχει ανεβάσει τις προσδοκίες, τις οποίες δεν θα μπορέσει μάλλον να εκπληρώσει και πάλι το Διοικητικό της Συμβούλιο σήμερα, αλλά θα το κάνει αργότερα. Η ενθαρρυντική προοπτική της ανάπτυξης, της απασχόλησης και του δομικού πληθωρισμού υποδηλώνουν ότι η ΕΚΤ δεν θα πρέπει να διατηρήσει τον ταχύτερο ρυθμό αγοράς περιουσιακών στοιχείων, που υιοθέτησε στο αποκορύφωμα της πανδημίας πέρυσι τον Μάρτιο. Ωστόσο, η ΕΚΤ έχει κάνει τις διεθνείς κεφαλαιαγορές να πιστέψουν πως θα το κάνει ούτως ή άλλως. Οι διακείμενοι υπέρ της χαλαρής νομισματικής πολιτικής θα επικρατήσουν και πάλι, αλλά μάλλον θα πρέπει να αλλάξει γραμμή πλεύσης η ΕΚΤ μέσα στο καλοκαίρι και να μειώσει σταδιακά τις αγορές από τον Σεπτέμβριο και μετά – εκτός εάν, βέβαια, η οικονομία εξασθενήσει. Πέραν τούτου, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν μας επιφυλάσσει σήμερα κάποια έκπληξη από μέρους όσων θεωρούνται «περιστερές» στη χάραξη πολιτικής. Αντιθέτως, ίσως τώρα ή τις προσεχείς εβδομάδες υπάρξει κίνδυνος η Τράπεζα να μετριάσει ελαφρώς τις προσδοκίες, δηλώνοντας ότι η ανάκαμψη υπερβαίνει τις προβλέψεις και εξ αυτού

> **Στη σημερινή συνεδρίαση δεν αναμένεται αλλαγή στο ύψος των μηνιαίων αγορών ομολόγων. Αυτό όμως δεν θα αργήσει να αλλάξει.**

του λόγου ο ρυθμός αγοράς τίτλων πρέπει αναλόγως να προσαρμοστεί. Από τη συνεδρίαση της 11ης Μαρτίου, όταν διατυπώθηκαν εκτιμήσεις για την οικονομία από την ΕΚΤ, οι προοπτικές βελτιώθηκαν πολύ. Το χειμερινό κύμα κορωνοϊού υποχωρεί, ο Δείκτης Διευθυντών Προμηθειών χάρη στην επανεκκίνηση των δραστηριοτήτων στον κλάδο παροχής υπηρεσιών ανήλθε τον Μάρτιο στις 57,1 μονάδες από τις 48,8 μονάδες του Φεβρουαρίου, οι καταναλωτικές δαπάνες για υπηρεσίες και αγαθά ενισχύθηκαν λόγω της εντυπωσιακής αύξησης δημοσίων επενδύσεων και της τόνωσης του διεθνούς εμπορίου με την αποκατάσταση αποθεμάτων. Ο πληθωρισμός, πέραν μιας βραχείας αστάθειας, φαίνεται να σταθεροποιείται ενόψει ήπιας ανόδου τους προσεχείς μήνες. Εάν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναβαθμίσει τις προβλέψεις για ανάπτυξη και πληθωρισμό, όπως θα όφειλε, η πρόεδρός της Κριστίν Λαγκάρντ ίσως δυσκολευόταν να εξηγήσει γιατί έχει λόγο να διατηρηθεί ο ρυθμός απόκτησης τίτλων στα σχεδόν 85 δισ. ευρώ μηνιαίως. Οσο περισσότερο τηρεί στάση αναμονής η Τράπεζα, προτού παραδεχθεί πως εκλείπουν οι λόγοι για να εφαρμόζεται το επείγον πρόγραμμα με τους ίδιους ακριβώς ρυθμούς του περσινού Μαρτίου, τόσο πιο απότομη θα αποβεί η μετάβαση στο πρόγραμμα μειωμένων αγορών στο μέλλον.

Οι ομολογιακές αποδόσεις δυνητικά θα ανέλθουν δυναμικότερα έπειτα από λίγο, ενώ εντός των κόλπων της ΕΚΤ η δυσαρέσκεια μεταξύ «περιστερών» και «γερακιών», αν και σχετικά συγκρατημένη μέσα στην πανδημία, θα οξυνθεί.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της επενδυτικής τράπεζας Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ *Των* **JOHN O'DONNELL ΚΑΙ FOO YUN CHEE / REUTERS**

Η συμφωνία για τον εταιρικό φόρο δεν ικανοποιεί όλους

Μια παγκόσμια συμφωνία για τον φόρο επί των εταιρικών κερδών θα κλιμακώσει μια βαθιά ριζωμένη αντιπαράθεση στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ενωσης, η οποία φέρνει αντιμέτωπες τις ισχυρές χώρες όπως τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιταλία από τη μία πλευρά, και την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες από την άλλη.

Οι μικρότεροι εταίροι στην Ε.Ε., που βρίσκονται και στο επίκεντρο μιας μακρόχρονης διαμάχης για τα ευνοϊκά φορολογικά καθεστώτα τους, καλωσόρισαν τη συμφωνία της «Ομάδας των Επτά» (G7) για τον ελάχιστο εταιρικό φόρο του 15%. Εντούτοις, ορισμένοι επικριτές προβλέπουν ότι μετά δυσκολίας θα το εφαρμόσουν. «Οι χώρες οι οποίες παραδοσιακά αρνούνται την εν λόγω φορολογική ρύθμιση, αποπειρώνται να διατηρήσουν ένα όσο πιο ευέλικτο πλαίσιο είναι δυνατόν, ώστε να μπορούν κατά το μάλλον ή ήττον να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους, όπως πάντοτε» παρατηρεί η Ρεμπέκα Κρίστι από το Ινστιτούτο Μπρίγκελ, με έδρα τις Βρυξέλλες.

Σε τροχιά σύγκρουσης με τους ισχυρούς Ιρλανδία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες.

Ο Πάσκαλ Ντόναχιου, υπουργός Οικονομικών της Ιρλανδίας και πρόεδρος της Ευρωομάδας των ομολόγων του στην Ευρωζώνη, σχολίασε χλιαρά τη συμφωνία των «Επτά» για τον ελάχιστο φορολογικό συντελεστή, η οποία χρήζει ευρύτερης έγκρισης από περισσότερα κράτη. «Οποιαδήποτε συμφωνία θα πρέπει να καλύψει τις ανάγκες μικρών και μεγάλων χωρών», ανέφερε σε σχόλιο στο Twitter, υπενθυμίζοντας τις 139 χώρες που απαιτούνται για την έγκριση της συμφωνίας.

Αν και κατ' ιδίαν αξιωματούχοι της Ε.Ε. έχουν ασκήσει κριτική σε χώρες όπως η Ιρλανδία ή η Κύπρος, η αντιμετώπισή τους στη δημόσια σφαίρα είναι πολιτικά φορτισμένη. Η δε μαύρη λίστα της Ε.Ε., που αφορά τις μη φορολογικά συνεργαζόμενες χώρες, δεν συμπεριλαμβάνει χώρες-μέλη λόγω των ισχυόντων κριτηρίων.

«Οι ευρωπαϊκοί φορολογικοί παράδεισοι δεν έχουν κανένα συμφέρον να υποχωρήσουν», δήλωσε ο Σβεν Γκίγκολντ, μέλος των Πρασίνων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι οποίοι ασκούν πιέσεις για δικαιότερους φορολογικούς κανόνες.

Η δε Κύπρος είχε μια πιο συγκρατημένη προσέγγιση. «Τα μικρά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης πρέπει να αναγνωριστούν ως τέτοια υπό το πρίσμα της συμφωνίας και να ληφθούν υπ' όψιν», δήλωσε ο υπουργός Οικονομικών της Κύπρου, Κωνσταντίνος Πετρίδης, μιλώντας στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters. Πάντως, προβλήματα θα έχουν και μεγάλες χώρες. «Η Γαλλία και η Ιταλία έχουν και αυτές φορολογικές στρατηγικές, τις οποίες έχουν αποφασίσει να τηρήσουν», δήλωσε η Ρεμπέκα Κρίστι.

Τέλος, το Δίκτυο Φορολογικής Δικαιοσύνης κατατάσσει την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, την Ιρλανδία και την Κύπρο μεταξύ των σημαντικότερων παγκόσμιων παραδείσων, αλλά επίσης στον συναφή κατάλογο συμπεριλαμβάνει τη Γαλλία, την Ισπανία και τη Γερμανία.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Πατέντες

Νέα πίεση προς την Κομισιόν ασκεί το ευρωκοινοβούλιο με την απόφασή του να στηρίξει κατά πλειοψηφία την πρόταση για ακύρωση της πατέντας για τα εμβόλια κατά της covid19. Η ρύθμιση που προωθείται προνοεί την προσωρινή ακύρωση της πατέντας, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα στην προσφορά των εμβολίων. Την πρόταση, που ανήκει στους Ευρωπαίους πράσινους, στήριξε μια ευρεία ομάδα βουλευτών από διαφορετικούς πολιτικούς χώρους. Σύμφωνα με δηλώσεις, στόχος της Ευρωβουλής, με αυτήν την πράξη, είναι να κάνει τα εμβόλια παγκοσμίως διαθέσιμα και ειδικότερα σε χώρες με σημαντικά χαμηλούς ρυθμούς εμβολιασμών.

Διατήρηση

Συνέχιση της χαλαρής νομισματικής πολιτικής αποφάσισε η ΕΚΤ, στη βάση της ανάλυσης που προκρίνει ότι η οικονομική δραστηριότητα χρειάζεται υποστήριξη προκειμένου να σταθεροποιηθεί ο πληθωρισμός μεσοπρόθεσμα σε επίπεδα χαμηλότερα αλλά πλησίον του 2%. Η ΕΚΤ στηρίζει τη συνέχιση της δημοσιονομικής βοήθειας, την οποία αρκετά κράτη διοχετεύουν σε τομείς της οικονομίας που έχουν επηρεαστεί αρνητικά από την πανδημία. Τέλος, καλεί τα κράτη μέλη της ευρωζώνης να αξιοποιήσουν στον μέγιστο βαθμό το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για να πετύχουν διαρθρωτικές αλλαγές που θα στηρίξουν μια γρήγορη ανάκαμψη, η οποία θα στηρίζεται στους πυλώνες της πράσινης ατζέντας και της ψηφιακής οικονομίας.

Τουρισμός

Με το καλοκαίρι να έχει μπει για τα καλά οι Ευρωπαίοι αναζητούν τουριστικούς προορισμούς που δέχονται πλήρως εμβολιασμένους, καθώς η απόφαση για την κυκλοφορία του ψηφιακού πιστοποιητικού έχει ληφθεί και αναμένεται να μπει σε ισχύ από τον επόμενο μήνα. Αυτό που δεν έχει, όμως, επιτευχθεί είναι η εφαρμογή κοινών κανόνων από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες για τον χειρισμό αφίξεων τουριστών τόσο εντός όσο και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι εκείνη της Γαλλίας, η οποία ακόμη και αν κάποιος είναι πλήρως εμβολιασμένος εφόσον προέρχεται από χώρα της πορτοκαλί λίστας (οι πλείστες χώρες) θα πρέπει να προσκομίσει αρνητικό τεστ. Στην περίπτωση της Κύπρου, εφόσον κάποιος έχει εμβολιαστεί πλήρως γίνεται δεκτός χωρίς άλλο δικαιολογητικό, ανεξαρτήτως χώρας προέλευσης.

Ξάφνιασμα

Μεγαλύτερη του αναμενομένου είναι η άνοδος των τιμών στις ΗΠΑ, όμως, οι οικονομολόγοι είναι καθησυχαστικοί και μιλούν για μεμονωμένο φαινόμενο. Για τον Μάιο ο πληθωρισμός ανήλθε στο 5% και είναι ο μεγαλύτερος που καταγράφεται από τον Αύγουστο του 2008 και το 5,3% που προηγήθηκε έναν μόλις μήνα πριν το ξεκίνημα της κατάρρευσης των χρηματαγορών. Πέραν του δείκτη τιμών καταναλωτή, η άνοδος στον δομικό πληθωρισμό ανήλθε στο 3,2% και είναι η μεγαλύτερη μηνιαία μεταβολή σε περίοδο 30 ετών. Η αύξηση των τιμών αποδίδεται σε συγκεκριμένους κλάδους που επηρεάστηκαν σημαντικά από την πανδημία και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην προσφορά.

Νέος αέρας αισιοδοξίας πνέει στη νομοθετική εξουσία μετά την εκλογή Προέδρου της Βουλής, γεννώντας την ελπίδα ότι θα παραχθεί σημαντικό έργο και θα ανακτηθεί η αξιοπιστία.

Κτηνοτροφία

Η συλλογή 1,4 εκατομμυρίων υπογραφών από τους Ευρωπαίους πολίτες για κατάργηση της εκτροφής ζώων σε κλουβιά μέχρι το 2027, αντιμετωπίστηκε θετικά από τα μέλη του Ευρωκοινοβουλίου, τα οποία με μεγάλη πλειοψηφία στήριξαν τη θέση και πλέον η κατάσταση βρίσκεται στην Κομισιόν για τελικές αποφάσεις. Ευρωβουλευτές, πάντως, έθεσαν θέμα στήριξης των κτηνοτρόφων σε αυτήν τη διαδικασία ενώ η αρμόδια επίτροπος Στέλλα Κυριακίδου έθεσε θέμα ρύθμισης και των ζωικών προϊόντων που εισάγονται στην ΕΕ ενώ απέφυγε να δεσμευτεί για το χρονοδιάγραμμα δηλώνοντας ότι αυτό θα επιτευχθεί το συντομότερο δυνατόν.

Υποχρεωτική δήλωση

Ενόψει της προγραμματισμένης επιστροφής στους χώρους εργασίας, η αμερικανική τράπεζα Goldman Sachs ζητά από όλους τους εργαζόμενους να δηλώσουν κατά πόσον έχουν εμβολιαστεί και σε ποιο βαθμό. Αυτό που αλλάζει είναι ότι μέχρι πρόσφατα τέτοια δήλωση από τους 40.000 επηρεαζόμενους γινόταν σε εθελοντική βάση ενώ πλέον καθίσταται υποχρεωτική. Σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο, η συγκεκριμένη απαίτηση είναι καθόλα νόμιμη αρκεί να διατηρείται εμπιστευτική από την τράπεζα.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Κατά Κεφαλήν Εισόδημα

Με τον όρο κατά κεφαλήν εισόδημα εννοούμε τον μέσο όρο του εισοδήματος των κατοίκων μιας χώρας σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το κατά κεφαλήν εισόδημα προκύπτει αφού διαιρέσουμε το συνολικό ακαθάριστο εγχώριο εισόδημα μιας χώρας με το σύνολο του πληθυσμού της και αποτελεί βασικότατο παράγοντα προσδιορισμού του βιοτικού επιπέδου της χώρας.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Η νέα εστία μας είναι το έξυπνο κινητό

Σε «σαλιγκάρια που μεταφέρουν το σπίτι στην τσέπη τους» έχουμε εξελιχθεί οι χρήστες έξυπνων κινητών και δεν διστάζουμε να γυρίσουμε τα νώτα σε φίλους και συγγενείς προκειμένου να ασχοληθούμε με την πολύτιμη συσκευή μας. Αυτό είναι το συμπέρασμα μιας μελέτης που εκπόνησε ομάδα ανθρωπολόγων του University College London. Επί ένα χρόνο οι ερευνητές κατέγραφαν τη χρήση της κινητής τηλεφωνίας από ενήλικες σε εννιά κράτη σε όλο τον κόσμο, από την Ιρλανδία μέχρι το Καμερούν. Ετσι διαπίστωσαν ότι τα έξυπνα κινητά δεν είναι «παιχνίδια» στα χέρια μας, αλλά οι περισσότεροι τρέφουμε για αυτά τα ίδια συναισθήματα όπως για τα σπίτια μας. Ο καθηγητής Ντάνιελ Φίλιπς, επικεφαλής της μελέτης, εξηγεί ότι «τα κινητά τηλέφωνα δεν είναι πλέον συσκευές που χρησιμοποιούμε, αλλά ο χώρος όπου ζούμε. Η άλλη όψη αυτού του νομίσματος είναι ότι στις ανθρώπινες σχέσεις, είτε πρόκειται για ένα κοινό γεύμα, μία συνάντηση ή κάποια δραστηριότητα, οι άλλοι μπορούν μονομιάς να εξαφανιστούν "επιστρέφοντας σπίτι τους", δηλαδή, στο κινητό τους. Αυτή η συμπεριφορά αλλά και η σύγχυση, απογοήτευση, ή ακόμα προσβολή που πιθανώς να προκαλέσει, επιφέρει τον λεγόμενο "θάνατο της εγγύτητας". Μαθαίνουμε να ζούμε με τον κίνδυνο ότι ακόμα και όταν είμαστε μαζί, μπορεί να είμαστε κοινωνικά, συναισθηματικά και επαγγελματικά μόνοι». Η μεταστροφή της σχέσης μας με τα κινητά, παρότι δεν μπορεί να αποδοθεί σε συγκεκριμένο παράγοντα, σύμφωνα με τους ειδικούς ίσως να είναι ευθύνη των εφαρμογών επικοινωνίας, όπως π.χ. το WhatsApp, τις οποίες χαρακτηρίζουν "πυρήνα του έξυπνου κινητού". Σε αυτές τις πλατφόρμες μπορεί κανείς να επικοινωνήσει με τα αδέλφια του ώστε να φροντίσουν από κοινού τους ηλικιωμένους γονείς, οι μαμάδες και μπαμπάδες αποστέλλουν ατέλειωτες φωτογραφίες των μωρών τους, οι μετανάστες επικοινωνούν με τις οικογένειές τους», καταλήγουν οι ερευνητές. Το κινητό είναι το πρώτο αντικείμενο που συγκρίνεται με την κατοικία ή τον χώρο εργασίας όσον αφορά τον χρόνο που δαπανούμε με αυτό όταν είμαστε ξύπνιοι. Ταυτόχρονα, το κινητό διαταράσσει την έννοια της οικίας-καταφυγίου ξεκούρασης και χαλάρωσης, αφού όλοι παραμένουμε σε επαφή με τις δραστηριότητές μας, ακόμα και όταν έχουμε αποχωρήσει από τον φυσικό τους χώρο.

Η μεταστροφή της σχέσης μας με τα κινητά, παρότι δεν μπορεί να αποδοθεί σε συγκεκριμένο παράγοντα, σύμφωνα με τους ειδικούς ίσως να είναι ευθύνη των εφαρμογών επικοινωνίας.

Θεραπευτική επανάσταση στην ψυχιατρική

Του **ANDREW JACOBS**
THE NEW YORK TIMES

Σημαντική πρόοδος με στόχο την αναγνώριση των θεραπευτικών ιδιοτήτων των ψυχοτρόπων ουσιών και συγκεκριμένα της MDMA, γνωστής και ως «έκσταση», πραγματοποιήθηκε χθες με τη δημοσίευση επιστημονικής μελέτης στην επιθεώρηση Nature Medicine. Η κλινική μελέτη υπό την εποπτεία του δρος Ρικ Ντόμπλιν, έδειξε ότι η χρήση MDMA, από κοινού με ψυχανάλυση, ανακουφίζει τα συμπτώματα όσων πάσχουν από οξύ σύνδρομο μετατραυματικού άγχους.

Δύο εβδομάδες νωρίτερα, η ιατρική επιθεώρηση New England Journal of Medicine δημοσίευσε μελέτη, η οποία υπογραμμίζει τα πλεονεκτήματα της αντιμετώπισης της κατάθλιψης με ψιλοκυβίνη, την παραισθησιογόνο ουσία που περιέχουν τα «μαγικά μανιτάρια». Οι συντάκτες της έρευνας εικάζουν ότι είναι θέμα χρόνου έως ότου η ομοσπονδιακή υπηρεσία τροφίμων και φαρμάκων δώσει την έγκρισή της. Το MDMA αναμένεται να εγκριθεί για ιατρική χρήση το 2023 και η ψιλοκυβίνη ένα με δύο χρόνια αργότερα.

Υστερα από δεκαετίες δαιμονοποίησης και ποινικοποίησης, οι παραισθησιογόνες αυτές ναρκωτικές ουσίες, γνωστές και ως ψυχεδελικές, ετοιμάζονται να προστεθούν στη φαρέτρα της ψυχιατρικής φαρμακολογίας, η οποία έχει να ανανεωθεί από τη δεκαετία του 1950, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών και των εθισμών. Η πρόσφατη «εθνική επιδημία κατάχρησης οπιοειδών», όπως χαρακτηρίζεται στις ΗΠΑ η σκόπιμη υπερσυνταγογράφηση ισχυρών παυσίπονων από συγκεκριμένη φαρμακευτική εταιρεία, απέδειξε την επιτακτική ανάγκη για νέα θεραπευτική προσέγγιση.

Τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια των ΗΠΑ σπεύδουν τώρα να δημιουργήσουν ειδικευμένα ερευνητικά κέντρα, επενδύοντας εκατομμύρια δολάρια. Πολιτείες και δημοτικές αρχές σε όλες τις ΗΠΑ νομοθετούν υπέρ της άρσης των απαγορεύσεων χρήσης τέτοιων ουσιών, με ακτιβιστές να ελπίζουν ότι οι πρωτοβουλίες αυτές θα οδηγήσουν σε νομιμοποίηση σε ομοσπονδιακό επίπεδο για ιατρική ή ακόμη και για ψυχαγωγική χρήση.

Πολλές επιστημονικές μελέτες έχουν δείξει ότι ψυχεδελικά ναρκωτικά, όπως το LSD και η ψιλοκυβίνη, δεν είναι εθιστικά και δεν προκαλούν βλάβες σε όργανα του σώματος, ακόμη και σε μεγάλες δόσεις. Αντίθετα από τους επικρατούντες μύθους, το «έκσταση» δεν δημιουργεί τρύπες στον εγκέφαλο χρηστών, ενώ ένα «κακό τριπ» με LSD δεν προκαλεί βλάβες στα χρωμοσώματα.

Η επιστημονική κοινότητα επιμένει ωστόσο στην ανάγκη περαιτέρω μελέτης παρενεργειών, όπως τις επιπτώσεις που έχουν οι ουσίες αυτές σε χρήστες με καρδιακά προβλήματα. Παρότι το κύμα ενθαρρυντικών ιατρικών στοιχείων έχει βοηθήσει να καμφθούν οι αντιστάσεις πολλών επιστημόνων, ορισμένοι ερευνητές προειδοποιούν κατά της άκριτης χορήγησης ψυχοτρόπων ουσιών, πριν από την ολοκλήρωση ενδελεχούς μελέτης των κινδύνων τους.

Ο δρ Μάικλ Μπόγκενσουτς, καθηγητής Ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, επισημαίνει ότι οι περισσότερες από τις ενθαρρυντικές κλινικές μελέτες πραγματοποιήθηκαν σε μικρό αριθμό ασθενών, από τους οποίους είχαν αποκλεισθεί οι πάσχοντες από σχιζοφρένεια και άλλα βαριά ψυχικά νοσήματα. «Ξέρω ότι ακούγομαι κωμικός, αλλά πρέπει να το πω: Παιδιά, μην παίρνετε τέτοια μόνοι σας! Ας περιμένουμε να μελετήσουμε όλα τα στοιχεία, προτού συστήσουμε τέτοιες ουσίες σε εκατομμύρια ανθρώπους», λέει ο δρ Μπόγκενσουτς.

Πολλές επιστημονικές μελέτες έχουν δείξει ότι ψυχεδελικά ναρκωτικά, όπως το LSD και η ψιλοκυβίνη, δεν είναι εθιστικά και δεν προκαλούν βλάβες σε όργανα του σώματος, ακόμη και σε μεγάλες δόσεις.

Εκτακτοι και συντάξεις φουσκώνουν τα δημ. ταμεία

Προειδοποιήσεις για την αύξηση του κρατικού μισθολογίου

Υπήρχαν προειδοποιήσεις από θεσμούς πως η αύξηση του κρατικού μισθολογίου δύναται να επιταχυνθεί σε περίπτωση που αντιστραφεί η μετά την κρίση πολιτική που ακολουθήθηκε, δηλαδή της αντικατάστασης μόνιμου προσωπικού με έκτακτους και ωρομίσθιους.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Στους 53.337 ανέρχονται πλέον οι απασχολούμενοι στην Κυβέρνηση τον Απρίλιο του 2021, με τους έκτακτους υπαλλήλους να καταγράφουν μεγάλη αύξηση και να είναι ένας από τους λόγους που «φουσκώνει» ολοένα και περισσότερο το κρατικό μισθολόγιο. Το μόνιμο προσωπικό αντικαθίσταται από έκτακτο και ωρομίσθιους, ακολουθώντας η Κυβέρνηση την ίδια πολιτική από το 2013, δηλαδή αυτή της πρόσληψης και κάλυψης των αναγκών της μέσω έκτακτου προσωπικού. Τον Απρίλιο του 2017 το σύνολο του εργατικού προσωπικού της Κυβέρνησης ανερχόταν σε 51.203, τον Απρίλιο του 2018 σε 51.976, τον Απρίλη του 2019 στους 52.311, τον Απρίλη του 2020 στους 52.650. Όσον αφορά δε, στο προσωπικό για το Απρίλιο του 2021, το μόνιμο προσωπικό ανέρχεται στα 26.689 άτομα, ενώ το έκτακτο στα 18.247. Περαιτέρω, στη δημόσια υπηρεσία υπάρχουν 17.330 πρόσωπα, στην εκπαιδευτική υπηρεσία 14.897 και στις δυνάμεις ασφαλείας 12.709. Το να μπει κάποιος στο δημόσιο παραμένει «ψηλά στη λίστα» των πολιτών, ενώ από το 2019, δηλαδή πριν από την έναρξη της πανδημικής κρίσης, το κρατικό μισθολόγιο άρχισε να αυξάνεται με σημαντικά ψηλότερο βαθμό από τον αντίστοιχο του ΑΕΠ. Σε συνδυασμό με τη συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020, υπολογίζεται ότι την τρέχουσα διετία, μέχρι το 2023 θα επανέλθει στο ιστορικά ψηλό ως ποσοστό του ΑΕΠ και συγκεκριμένα στο 14,6%. Όπως επιβεβαιώνει και το Δημοσιονομικό Συμβούλιο, ένας αριθμός παραγόντων, μεταξύ των οποίων η επαναφορά των αποκοπών και των μισθολογικών αναβαθμίσεων, νέες προσλήψεις και θέσεις εργασίας, έχουν οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του κρατικού μισθολογίου. Σύμφωνα δε, με τα στοιχεία που παρουσιάζει η Στατιστική Υπηρεσία, οι δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης σε απολαβές υπαλλήλων για το πρώτο τετράμηνο του έτους είναι αυξημένες κατά 4,2% και οι πληρωμές για συνταξιοδοτικά ωφελήματα κατά 9,7%. Υπήρχαν εξάλλου προειδοποιήσεις από θεσμούς πως η αύξηση του κρατικού μισθολογίου δύναται να επιταχυνθεί σε περίπτωση που αντιστραφεί η μετά την κρίση πολιτική που ακολουθήθηκε, δηλαδή της αντικατάστασης μόνιμου προσωπικού με έκτακτους και ωρομίσθιους. Βάσει των διαθεσίμων στοιχείων, οι δαπάνες του προσωπικού της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι σταθερά μεγαλύτερες από το 2010 έως και το 2019 συγκριτικά με τις χώρες της Ευρωζώνης. Η Κύπρος είχε ποσοστά 14 - 15% από το 2010 έως και το 2013, ενώ ο μέσος όρος της χωρών της Ευρωζώνης ήταν στο 11%. Από το 2013 όπου η Κύπρος μπήκε στο μνημόνιο κατάφερε να περιορίσει τις δαπάνες του προσωπικού και να τις φτάσει μέχρι και το 2017 σταδιακά στο 12%. Από εκεί και πέρα ωστόσο, δηλαδή από το 2018, παρατηρείται σταθερή αύξηση. Στις χώρες της Ευρωζώνης αντιθέτως, οι δαπάνες του προσωπικού των Γενικών Κυβερνήσεων ως ποσοστά του ΑΕΠ από το 2010 παρουσιάζουν σταθερή μείωση και κυμαίνονται στο 10% από το 11% που ήταν.

Οι δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης σε απολαβές υπαλλήλων για το πρώτο τετράμηνο του έτους είναι αυξημένες κατά 4,2% και οι πληρωμές για συνταξιοδοτικά ωφελήματα κατά 9,7%.

Στο ½ οι μόνιμοι

Όπως επιβεβαιώνει και από πλευράς του το Δημοσιονομικό Συμβούλιο στην πρόσφατή του έκθεση, τα τελευταία χρόνια υπήρξε μια στροφή στην κάλυψη των αναγκών της κυβέρνησης σε προσωπικό, από εργαζόμενους σε μόνιμη βάση, σε εργαζόμενους με το καθεστώς έκτακτου ή ωρομίσθιου προσωπικού. Αναλύοντας τα δεδομένα προκύπτει πως, ενώ το 2009 τα δύο τρίτα των αναγκών της κυβέρνησης καλυπτόταν με μόνιμο προσωπικό, τον Απρίλιο του 2020 η αναλογία μειώθηκε στο ένα δεύτερο. «Αυτό συγκρατούσε σε κάποιο βαθμό το κόστος», σημειώνει χαρακτηριστικά, «όπως όμως φαίνεται εκ των πραγμάτων προσωρινά». Η αύξηση των αριθμών των μη μόνιμων υπαλλήλων και η σύγκριση των συνολικών ωφελημάτων με τους μόνιμους, έχει δημιουργήσει πιέσεις κάλυψης της διαφοράς είτε με τη διεκδίκηση νέων ωφελημάτων είτε με την αλλαγή καθεστώτος. «Αυτό αναπόφευκτα οδήγησε και οδηγεί σε νέα δημοσιονομική επιβάρυνση», υπογραμμίζει. Το Συμβούλιο αναφέρει την ίδια ώρα πως επιπρόσθετες αποφάσεις, μεταξύ των οποίων η αναβάθμιση μισθολογικών κλιμάκων (π.χ. των νοσηλευτών) και η δημιουργία νέου συνταξιοδοτικού για τους κυβερνητικούς υπαλλήλους που έχουν εργοδοτηθεί από την 01/01/2012 και εντεύθεν, καθώς και γι' αυτούς που θα εργοδοτηθούν στο μέλλον, θα αυξήσουν το κρατικό μισθολόγιο. Όσον αφορά το τελευταίο, θα πρέπει να γίνουν άμεσα αναλογιστικές μελέτες ώστε έγκαιρα και εφόσον κριθεί αναγκαίο να προσαρμοστούν οι συνεισφορές εργοδότη και εργοδοτουμένων στο σχέδιο, ώστε να μην δημιουργηθούν ελλείμματα με σημαντικό δημοσιονομικό κόστος.

Μέχρι το τέλος του 2021 θα πρέπει να ανοίξει το κεφάλαιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας, ως υποχρέωση για τα προκαταβολικά 156 εκατ. που θα λάβει από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Αναγκαίες οι μεταρρυθμίσεις

Η «Κ» κατέδειξε σε προηγούμενο ρεπορτάζ της πως μέχρι το τέλος του 2021 θα πρέπει η Κύπρος να ανοίξει το κεφάλαιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας, ως υποχρέωση για τα 156 εκατομμύρια ευρώ που θα λάβει από το Ταμείο Ανάκαμψης ως προκαταβολή. Μέχρι το τέλος του 2021 η Κύπρος θα πρέπει να έχει προχωρήσει με δύο νομοσχέδια που σχετίζονται με την αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά και τον τρόπο προαγωγής τους.

Το Συμβούλιο καταδεικνύει την αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων στο δημόσιο τομέα συμπεριλαμβανομένου του τρόπου λειτουργίας και της κατανομής των δαπανών. «Επιπρόσθετα μέσα στα πλαίσια μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα διαφανές και ορθολογιστικό σύστημα αξιολόγησης και καθορισμού απολαβών στο δημόσιο τομέα, το οποίο μεταξύ άλλων θα λαμβάνει υπόψη την πορεία της οικονομίας, τις δημοσιονομικές δυνατότητες, την παραγωγικότητα, τα καθήκοντα και το βαθμό ευθύνης, όπως και τις αντίστοιχες απολαβές στον ιδιωτικό τομέα και στην υπόλοιπη ΕΕ», καταλήγει.

Χαμηλώνει τον πήχη της ανάπτυξης η Κεντρική

Για το 2021 το ΑΕΠ προβλέπεται να καταγράψει ανάκαμψη 3,8% έναντι εκτιμήσεων για 4,1% το Δεκέμβρη 2020

Παραμένει «φειδωλή» η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αναφορικά με τις προβλέψεις της για την ανάπτυξη από το 2021 μέχρι και το 2023, συγκριτικά με τις αντίστοιχες του Δεκεμβρίου του 2020. Για το 2021 το ΑΕΠ προβλέπεται να καταγράψει ανάκαμψη 3,8%, προερχόμενη από όλες τις υποκατηγορίες του ΑΕΠ, σε συνέχεια της συρρίκνωσης της τάξης του 5,1% το 2020, ενώ το Δεκέμβρη του 2020 σημείωνε πως η ανάπτυξη θα φτάσει στο 4,1%, σε συνέχεια συρρίκνωσης της τάξης του 6,2%. Όπως καταγράφει σχετικά η ΚΤΚ στη νέα της έκθεση, σε σχέση με τις προηγούμενες προβλέψεις του Δεκεμβρίου 2020, αναμένεται ελαφρώς ηπιότερη ανάκαμψη για το 2021, ως αποτέλεσμα των δύο αυστηρών σειρών περιοριστικών μέτρων διακίνησης (lockdown) που εφαρμόστηκαν τον Ιανουάριο και Απρίλιο του 2021. Σχολιάζει δε, ότι ο οικονομικός αντίκτυπος των μέτρων αυτών διαφάνηκε να είναι σημαντικά μικρότερος από εκείνο που καταγράφηκε κατά την αντίστοιχη περίοδο των αυστηρών περιορισμών του 2020, συνεπεία της προσαρμογής των καταναλωτών, των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα (adaptation effects). Ως εκ τούτου, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης το πρώτο τρίμηνο του 2021 κατέγραψε μικρότερη ύφεση από ό,τι αναμενόταν. Περαιτέρω άνοδος του ΑΕΠ κατά 3,1% και 2,5% αναμένεται τα έτη 2022-23, αντίστοιχα, οριακά χαμηλότερη απ' ό,τι αναμενόταν στις προηγούμενες προβλέψεις του Δεκεμβρίου του 2020. Για το 2022 τον Δεκέμβρη του 2020 είχε προβλεφθεί ανάπτυξη 3,4% και για το 2023 στο 2,7%.

Ο πληθωρισμός αναμένεται να ανέλθει στο 1,1% το 2021, σε σχέση με -1,1% το 2020, ως αποτέλεσμα των αυξήσεων στις τιμές του πετρελαίου και σε μικρότερο βαθμό στις τιμές των υπηρεσιών. Για τα έτη 2022-23 αναμένονται περαιτέρω αυξήσεις στις τιμές, οι οποίες όμως παραμένουν υποτονικές. Συγκεκριμένα, ο πληθωρισμός αναμένεται να επιβραδυνθεί στο 0,7% το 2022 και να ανέλθει στο 1% το 2023, επηρεαζόμενος κυρίως από την προβλεπόμενη αύξηση του ΑΕΠ και των μισθών καθώς και την άνοδο των τιμών των υπηρεσιών, στο πλαίσιο σταδιακής ανάκαμψης του τουρισμού.

Ο πληθωρισμός αναμένεται να ανέλθει στο 1,1% το 2021, σε σχέση με -1,1% το 2020, ως αποτέλεσμα των αυξήσεων στις τιμές του πετρελαίου και σε μικρότερο βαθμό στις τιμές των υπηρεσιών.

Πάνω η εξωτερική ζήτηση

Ταυτόχρονα, σύμφωνα με την έκθεση της ΚΤΚ, ο δομικός πληθωρισμός αναμένεται να ανέλθει στο 0,5% το 2021, σε σχέση με -0,8% το 2020. Για τα έτη 2022-23, προβλέπεται να συνεχίσει την ανοδική του πορεία και να ανέλθει στο 0,7% και 1,3%, αντίστοιχα. Αυτό οφείλεται εν μέρει στην αναμενόμενη αύξηση στη συνεισφορά της εξωτερικής ζήτησης (συνεπεία της σταδιακής ομαλοποίησης στον τουρισμό) που προβλέπεται να έχει αυξητική επίδραση στις τιμές των υπηρεσιών. Σε σχέση με τις πιθανότητες για απόκλιση από το βασικό σενάριο των προβλέψεων, αυτές τείνουν να είναι ελαφρώς προς τα πάνω τόσο για το ΑΕΠ όσο και για τον πληθωρισμό. Αυτό σχετίζεται με τη δυνατότητα μεγαλύτερης απορρόφησης κονδυλίων που σχετίζονται με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εξηγεί, μεγαλύτερη από την αναμενόμενη χρήση των συσσωρευμένων αποταμιεύσεων που προέκυψαν λόγω της πανδημίας, καθώς και από ενδεχόμενη πιο γρήγορη ανάκαμψη του τουρισμού.

Οι προβλέψεις για την Κύπρο ολοκληρώθηκαν στα πλαίσια ευρύτερης άσκησης προβλέψεων του Ευρωσυστήματος και καταρτίζονται δύο φορές τον χρόνο, κάθε Ιούνιο και Δεκέμβριο, με κοινές υποθέσεις εργασίας. Οι προβλέψεις λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές εξελίξεις και διαθέσιμα στοιχεία μέχρι και τις 18 Μαΐου 2021.Στο πλαίσιο του συνεχιζόμενου εμβολιαστικού προγράμματος του πληθυσμού και του αναμενόμενου σχετικού περιορισμού της επιδημιολογικής αβεβαιότητας στην ζώνη του ευρώ, οι προβλέψεις για την Κύπρο αλλά και για τις υπόλοιπες χώρες του Ευρωσυστήματος έχουν πλέον επικεντρωθεί ξανά στον καταρτισμό ενός βασικού σεναρίου, με το ήπιο και δυσμενές σενάριο να έχουν καταρτιστεί για την ζώνη του ευρώ, μόνο συγκεντρωτικά. Νοείται ότι η αβεβαιότητα αν και με τάσεις περιορισμού, εξακολουθεί να είναι σημαντική και σχετίζεται με ενδεχόμενες μεταλλάξεις του ιού και το εύρος ενδεχόμενων μόνιμων απωλειών στο επίπεδο του ΑΕΠ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Σκέψεις για χρεώσεις σε μεγάλους καταθέτες

Θα πρέπει να πληρώνουν οι καταθέτες νοικοκυριών για τα παρκαρισμένα χρήματά τους που έχουν στην τράπεζα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Σκέψεις για επιβολή χρεώσεων και σε μεγάλους καταθέτες νοικοκυριών και να μην περιορίζονται τα αρνητικά επιτόκια μόνο σε μεγάλες εταιρικές καταθέσεις κάνουν οι κυπριακές τράπεζες. Μετά την απόφαση για επιβολή αρνητικών επιτοκίων σε εταιρικούς πελάτες αρχές του 2020, πλέον εξετάζουν το ενδεχόμενο να ακολουθήσουν πρακτικές άλλων ευρωπαϊκών τραπεζών.

Το πιθανότερο σενάριο είναι να αρχίσει να μετακυλύεται το κόστος των αρνητικών επιτοκίων σε μεγάλους καταθέτες από το 2022 στο πλαίσιο της διαχείρισης των καταθέσεων οι οποίες προκαλούν αυξημένο κόστος στις τράπεζες. Το κόστος που απορροφούν οι κυπριακές τράπεζες θέλησαν να περιορίσουν με την επιβολή των αρνητικών επιτοκίων που εφαρμόστηκε αρχές του 2021, όμως αποδεικνύεται πως το κόστος που επωμίζονται είναι μεγάλο και χρειάζονται να το περιορίσουν περαιτέρω.

Η φύλαξη των μεγάλων καταθέσεων θα πληρώνεται από τους ίδιους καταθέτες λοιπόν, βάσει του μηνύματος που έχουν λάβει από Φρανκφούρτη οι κυπριακές τράπεζες. Αξίζει να σημειωθεί πως, ακόμα δεν έχει αποφασιστεί οτιδήποτε και μπορεί η χρέωση να έχει μορφή τέλους, ετήσιας σταθερής χρέωσης, ή και κάτι άλλο. Στον αντίποδα, οι τράπεζες έχουν ήδη δημιουργήσει εναλλακτικά προϊόντα τα οποία στηρίζονται στις επενδύσεις, ώστε ένας καταθέτης να μην χρεώνεται και αναμένεται να δημιουργήσουν ακόμα περισσότερες εναλλακτικές. Επί της ουσίας, οι κυπριακές τράπεζες δεν θέλουν πλέον να έχουν υπερβάλλουσα ρευστότητα και θέλουν να διοχετευθεί κάπου παραγωγικά. Εάν παραμένει ανενεργή σε λογαριασμούς, θα χρεώνεται στη βάση όπως χρεώνεται η ίδια η Τράπεζα από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Το παράδοξο σε όλη αυτή την κατάσταση -τουλάχιστον για τους μεγάλους εταιρικούς πελάτες δεν είχε εφαρμοστεί ξανά- ήταν ότι μετά την εφαρμογή του μέτρου οι καταθέσεις παρέμειναν κατά γενική ομολογία σε ίδια επίπεδα. Μετά από τέτοια απόφαση, φυσικό και επόμενο ήταν να αποσυρθούν αρκετές από τις μεγάλες εταιρικές καταθέσεις από τις κυπριακές τράπεζες, κάτι τέτοιο όμως δεν έγινε και τα οικονομικά αποτελέσματα των τραπεζών επιβεβαιώνουν αυτό το γεγονός. Πρέπει να υπογραμμισθεί πως σε αυτή τη σκέψη επιβολής αρνητικών επιτοκίων και σε μεγάλους λογαριασμούς νοικοκυριών, όπως προαναφέρθηκε, είναι η προσφορά εναλλακτικών προϊόντων.

Αντίστοιχη δήλωση έκανε και ο προσωρινός CEO της Ελληνικής Τράπεζας, Φοίβος Στασόπουλος, ερωτηθείς σχετικά με την ευρωπαϊκή τάση επιβολής αρνητικών επιτοκίων σε μεγάλους καταθέτες. Υπέδειξε πως δεν διαβλέπει την επιβολή αρνητικών επιτοκίων σε καταθέτες λιανικής (νοικοκυριά) χωρίς να προσφέρονται εναλλακτικές επιλογές στους πελάτες της τράπεζας. Το μήνυμα πάντως, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, έχει δοθεί σε όλες τις τράπεζες, όπως άλλωστε είχε γίνει και στην περίπτωση για τους μεγάλους εταιρικούς καταθέτες.

Τραπεζικές πηγές σημειώνουν στην «Κ» επί του θέματος πως δίχως να θέλουν να «χρυσώσουν το χάπι», άλλες χώρες εφαρμόζουν χρεώσεις για «παρκάρισμα» χρημάτων όχι μόνο σε μεγάλους εταιρικούς και λιανικής καταθέτες, αλλά και σε μικρούς.

Οι τράπεζες έχουν ήδη δημιουργήσει εναλλακτικά προϊόντα στα οποία στηρίζονται στις επενδύσεις, ώστε ένας καταθέτης να μην χρεώνεται και αναμένεται να δημιουργήσουν ακόμα περισσότερες εναλλακτικές.

Στον αντίποδα

Τραπεζικές πηγές σημειώνουν στην «Κ» επί του θέματος πως, δίχως να θέλουν να «χρυσώσουν το χάπι», άλλες χώρες εφαρμόζουν χρεώσεις για «παρκάρισμα» χρημάτων όχι μόνο σε μεγάλους εταιρικούς και λιανικής καταθέτες, αλλά και σε μικρούς. Κατέδειξαν την περίπτωση της Δανίας, όπου εφαρμόζει τέτοια πρακτική, ενώ είπαν πως ως πρακτική τα αρνητικά επιτόκια εφαρμόζονται στη Δανία από το 2012.

Οι ίδιες πηγές σημειώνουν πως στην Κύπρο το κόστος των αρνητικών επιτοκίων δεν είχε μετακυληθεί έως το 2020, άρα και τα προηγούμενα χρόνια το επωμίζονταν οι οργανισμοί. Την ίδια ώρα, σημειώνουν πως, ένα καταθέτης ο οποίος καλείται να επωμισθεί το κόστος που προκύπτει από τα αρνητικά επιτόκια στις καταθέσεις του, κερδίζει από χαμηλές πληρωμές σε τόκους πάνω στα δάνειά του λόγω της νομισματικής πολιτικής που εφαρμόζεται από την ΕΚΤ.

Επηρεάστηκαν λίγο οι τράπεζες

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Τράπεζας Κύπρου, μία εκ των τραπεζών που εφάρμοσαν το μέτρο αρνητικών επιτοκίων σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες, οι συνολικές καταθέσεις πελατών ανήλθαν σε 16,332 εκατ. στις 31 Μαρτίου 2021 (σε σύγκριση με €16,533 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2020), μειωμένες κατά 1% το α' τρίμηνο. Το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας στις καταθέσεις στην Κύπρο ανήλθε σε 34,5% στις 31 Μαρτίου 2021, σε σύγκριση με 35% στις 31 Δεκεμβρίου 2020. Οι καταθέσεις πελατών αποτελούσαν το 71% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων και το 78% του συνόλου των υποχρεώσεων στις 31 Μαρτίου 2021 (σε σύγκριση με 77% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων και 85% του συνόλου των υποχρεώσεων στις 31 Δεκεμβρίου 2020). Ένα χρόνο νωρίτερα, οι συνολικές καταθέσεις πελατών του Συγκροτήματος ανήλθαν σε €16,246 εκατ. στις 31 Μαρτίου 2020 σε σύγκριση με €16.692 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2019, μειωμένα κατά 3% το α' τρίμηνο 2020. Το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας στις καταθέσεις στην Κύπρο ανήλθε σε 34,8% στις 31 Μαρτίου 2020 σε σύγκριση με 35,1% στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Οι καταθέσεις πελατών αποτελούσαν το 80% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων και 89% του συνόλου των υποχρεώσεων, στις 31 Μαρτίου 2020. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Ελληνικής Τράπεζας, άλλης μίας τράπεζας που εφάρμοσε το 2020 αρνητικά επιτόκια σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες, στις 31 Μαρτίου 2021, οι καταθέσεις πελατών ανήλθαν σε 14,3 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: 14,2 δισ.) και αποτελούνταν από καταθέσεις σε ευρώ ύψους 13,3 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: 13,3 δισ.) και καταθέσεις σε ξένα νομίσματα, κυρίως Αμερικάνικα Δολάρια, ύψους 1,0 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: 0,9 δισ.). Το μερίδιο αγοράς καταθέσεων της Ελληνικής Τράπεζας στις 31 Μαρτίου 2021 διαμορφώθηκε σε 29,8% (31 Δεκεμβρίου 2020: 29,6%).

Πρόταση εξαγοράς έναντι 5,66 δισ. δολ. των Selfridges

Τα πολυκαταστήματα Selfridges, που αποτελούν την επιτομή αυτού του μοντέλου λιανεμπορίου, αλλά και ένα αναπόσπαστο στοιχείο της ταυτότητας του Λονδίνου, ενδέχεται να αλλάξουν και πάλι χέρια. Η καναδική οικογενειακή δυναστεία των Γουέστον, που βρίσκεται πίσω από τα καταστήματα, εξετάζει την πώλησή τους αντί 4 δισ. στερλινών (ήτοι 5,66 δισ. δολαρίων) εξαιτίας σχετικής πρότασης από ενδιαφερόμενο αγοραστή. Αυτά αναφέρει σε δημοσίευμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Οι Γουέστον απευθύνθηκαν για το θέμα στην ελβετική τράπεζα Credit Suisse, ώστε να τους συμβουλεύσει για το μέλλον της επιχείρησης. Σε αυτήν συγκαταλέγονται το εμβληματικό οίκημα στην Οξφορντ Στριτ στο Λονδίνο, τα υπόλοιπα με το ίδιο όνομα στη Βρετανία, καθώς και καταστήματα των Γουέστον που λειτουργούν με άλλα ονόματα στην Ιρλανδία, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, οι οποίες ζήτησαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους, διότι προς το παρόν οι συζητήσεις είναι ιδιωτικές.

Τα πολυκαταστήματα ανήκουν στην οικογενειακή δυναστεία των Γουέστον.

Το 2003, τα καταστήματα Selfridges εξαγοράστηκαν από τον Καναδό επιχειρηματία αντί σχεδόν 600 εκατ. στερλινών.

Ο Χάρι Γκόρντον Σέλφριτζες ίδρυσε τα πολυκαταστήματα ως μία ιδιαίτερα καινοτομική πρόταση για την κατανάλωση το 1908 σε έναν από τους πιο εμπορικούς δρόμους της βρετανικής πρωτεύουσας. Ανάλογα καταστήματα διατηρούνται και στο Μάντσεστερ και το Μπέρμιγχαμ, ενώ το όνομα Selfridges είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους λάτρεις της μόδας. Το 2003, σχεδόν έναν αιώνα αργότερα, οι δραστηριότητες των Selfridges εξαγοράστηκαν από τον Καναδό επιχειρηματία Γουίλιαρντ Γκέιλεν Γουέστον αντί σχεδόν 600 εκατ. στερλινών. Εκτοτε ο ίδιος επέκτεινε τις επενδύσεις του, ώστε να συμπεριλάβει αλυσίδες καταστημάτων, όπως των Arnotts & Brown Thomas στην Ιρλανδία, Holt Renfrew στον Καναδά και De Bijenkorf στις Κάτω Χώρες. Σύμφωνα με τα όσα επισημαίνουν οι προαναφερθείσες πηγές, στην προτεινόμενη πώληση δεν θα ενταχθούν οι συμμετοχές εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας.

Μια αγορά του εμπορικού σήματος των Selfridges θα αποτελούσε ψήφο εμπιστοσύνης στον κλάδο λιανικού εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου, ο οποίος έχει δεχθεί δραστικό πλήγμα τα τελευταία χρόνια τόσο από τη στροφή του καταναλωτικού κοινού στις ψηφιακές αγορές όσο και από την πανδημία, η οποία επέτεινε την τάση αυτή. Τέλος, επισημαίνεται ότι η δυναστεία των Γουέστον έχει δυο βραχίονες, ο ένας δραστηριοποιείται στον Καναδά και ο άλλος στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο πρώτος ελέγχει τα πολυκαταστήματα Selfridges, ενώ ο δεύτερος έχει στην κατοχή του τον όμιλο Associated British Foods, ιδιοκτήτη της αλυσίδας ειδών ένδυσης και σπιτιού Primark. Ο ιδρυτής της δυναστείας, Γουίλιαρντ Γκέιλεν Γουέστον, απεβίωσε φέτος, ενώ τα παιδιά του Γκέιλεν και Αλανα συνεχίζουν στα βήματά του, με τον δεύτερο να προεδρεύει των Selfridges. Τέλος, ο εξάδελφός τους Τζορτζ Γουέστον είναι επικεφαλής του ομίλου Associated British Foods.

BLOOMBERG

Ερχονται Ιούλιο με ναυλωμένες οι Ρώσοι

Θέμα εβδομάδων να ξεκλειδώσουν οι πτήσεις από Ρωσία εκτιμά ο Υφ. Τουρισμού, πιο δύσκολα θα ανοίξει η Βρετανία

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Σε μερικές εβδομάδες, εντός Ιουλίου, θα ξεκλειδώσουν οι ναυλωμένες πτήσεις από Ρωσία για την Κύπρο, σύμφωνα με εκτιμήσεις του υφυπουργού Τουρισμού Σάββα Περδίου. Έχοντας μόλις επιστρέψει από τις επαφές του στην Μόσχα και παρά τις πρόσφατες εξελίξεις με τις πτήσεις από την χώρα που δεν θα έρθουν τελικά τον Ιούνιο, ο υφυπουργός εκφράζει αισιοδοξία για τη ρωσική αγορά, εκτιμώντας ότι σύντομα θα υπάρχουν εξελίξεις και αύξηση στις τουριστικές ροές προς την Κύπρο. Πρόκειται για εκτίμηση, που

Την Παρασκευή τα αρμόδια υπουργεία της Ρωσίας ζήτησαν τα τελευταία επιδημιολογικά δεδομένα της Κύπρου, κάτι που δείχνει ότι υπάρχει από την πλευρά τους μια κινητικότητα.

αν επαληθευτεί, θα αποτελέσει σανίδα σωτηρίας για την τουριστική βιομηχανία της Κύπρου, η οποία φαίνεται ότι θα αρκεστεί για καιρό ακόμα στις χαμηλές τουριστικές αφίξεις. Μιλώντας στην «Κ» ο Σάββας Περδίος επισήμανε ότι ο στόχος είναι να υπάρχει μέχρι τέλος Ιουνίου μια θετική απάντηση από την Ρωσία και οι πτήσεις να ξεκινήσουν τον Ιούλιο. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι η χώρα δεν φαίνεται διατεθειμένη να ξεκλειδώσει ταξίδια αναψυχής στο εξωτερικό πριν από τον Σεπτέμβρη, μήνας ορόσημο για τον στόχο που έθεσαν να εμβολιαστεί το 60% του πληθυσμού τους. Αυτό είναι, σύμφωνα με τον Υφυπουργό, και το πρόβλημα μέχρι στιγμής με την Ρωσία. Ωστόσο, η Κύπρος είναι μέχρι στιγμής στις χώρες τις οποίες η ρωσική κυβέρνηση εξετάζει με πιο προσεκτικό μάτι, για να επιτρέψει και τις ναυλωμένες πτήσεις, πέραν των προγραμματισμένων. Επί του παρόντος πέραν της Κύπρου, στην ίδια ομάδα βρίσκονται Ελλάδα, Τουρκία, Αίγυπτος και Κροατία. Βεβαίως, το ενδεχόμενο να ανοίξουν τα ταξίδια, ταυτόχρονα σε ανταγωνιστικούς προορισμούς, δεν θεωρείται ιδιαιτέρως ευνοϊκή εξέλιξη, Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση η Κύπρος θα βγει κερδισμένη και ιδιαίτερα οι περιοχές οι οποίες αντλούν διαχρονικά περισσότερους Ρώσους τουρίστες, όπως είναι η ελεύθερη Αμμόχωστος.

Είμαστε κοντά

Λίγες μέρες μετά την επιστροφή της αντιπροσωπείας του Υφ. Τουρισμού, τα αρμόδια υπουργεία της Ρωσίας ζήτησαν τα πρόσφατα στατιστικά των επιδημιολογικών δεδομένων της Κύπρου, τα οποία και δόθηκαν την Παρασκευή. Σε επίπεδο Υφυπουργείου, η πρόσφατη επικοινωνία της ρωσικής κυβέρνησης για το θέμα, αποτιμάται ως ιδιαίτερα θετική, καθώς δείχνει από την πλευρά τους κινητικότητα σε ψηλό πολιτικό επίπεδο. Τα Υπουργεία Εξωτερικών, Μεταφορών και Υφ. Τουρισμού είναι σε συνεχή επικοινωνία με τα αντίστοιχα ρωσικά και φαίνεται ότι είμαστε πολύ κοντά σε αυτό που ζητούν, όπως σχολιάζει ο κ. Περδίος.

Δύο κλειδιά για Βρετανία

Ενώ σύμφωνα πάντα με τις εκτιμήσεις υπάρχει αισιοδοξία ότι οι Ρώσοι θα κατέβουν στο νησί με ναυλωμένες πτήσεις τον Ιούλιο, οι Βρετανοί φαίνεται ότι θα καθυστερήσουν ακόμη περισσότερο. Τα προγράμματα των διοργανωτών ταξιδίων έχουν μεταφερθεί για Ιούλη, ενώ η TUI έχει ακυρώσει τα πακέτα διακοπών στο νησί μέχρι τις 21 Ιουνίου. Ωστόσο, όλα αυτά δεν εγγυώνται την έναρξη των διακοπών τους στις συγκεκριμένες ημερομηνίες. Το ζητούμενο για τους Βρετανούς είναι ένα και αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την αναθεώρηση της πράσινης τους λίστας - το ποσοστό της ινδικής μετάλλαξης (genomic sequencing) στα θετικά κρούσματα. Στην Κύπρο αυτό το ποσοστό είναι πολύ χαμηλό (1%), κάτι που λειτουργεί θετικά για την χώρα μας. Ωστόσο, αυτό το στοιχείο καθυστερεί το άνοιγμα

ΛΕΖΑΝΤΑ: Δύο κλειδιά θα ξεκλειδώσουν την βρετανική αγορά, η οποία δεν αποκλείεται να πάει σε νέα παράταση στο άνοιγμα των ταξιδίων, σε περίπτωση που αναβληθεί το άνοιγμα της οικονομίας τους που είναι προγραμματισμένο για τις 21 Ιουνίου.

της εγχώριας αγοράς για τους Βρετανούς, ώστε να προχωρήσει το εμβολιαστικό πρόγραμμα και να περιορίσουν την ινδική μετάλλαξη του ιού. Το άνοιγμα για την βρετανική οικονομία είχε προγραμματιστεί για 21 Ιουνίου. Τις επόμενες μέρες θα διαφανεί κατά πόσο αυτή η ημερομηνία θα παραμείνει ή θα αναβληθεί για αργότερα, ώστε να προχωρήσουν οι εμβολιασμοί στην χώρα.

Το δεύτερο κλειδί

Ως εκ τούτου, το δεύτερο κλειδί έχει να κάνει με τον ρυθμό του εμβολιαστικού προγράμματος στη Βρετανία.

Όπως αναφέρει ο Υφυπουργός, λόγω αυτής της κατάστασης, το δικό τους άνοιγμα εσωτερικά, κατά πάσα πιθανότητα θα καθυστερήσει, κάτι που κατά συνέπεια θα επηρεάσει το άνοιγμα των ταξιδίων αναψυχής και την αναθεώρηση της πράσινης λίστας. «Δεν σημαίνει ότι δεν θα αναθεωρήσουν τις χώρες στις 28 Ιουνίου, απλώς αν μεταφερθεί πιο κάτω η εγχώρια ημερομηνία, θα έχουν ένα λόγο λιγότερο να βάλουν χώρες στην πράσινη κατηγορία». Δεν αποκλείεται βάσει αυτών των εκτιμήσεων, η κάθοδος των Βρετανών να πάρει εκ νέου παράταση, αν και πιο ξεκάθαρη εικόνα αναμένεται ότι θα υπάρξει την ερχόμενη εβδομάδα, οπότε θα ληφθούν συγκεκριμένες αποφάσεις σχετικά με το εσωτερικό άνοιγμα της Βρετανίας.

Τα πέντε ατού της Κύπρου

Πέραν των συναντήσεων για παρουσίαση των επιδημιολογικών δεδομένων της Κύπρου, το μεγάλο όφελος από το πρόσφατο ταξίδι σε Βρετανία και Ρωσία ήταν ότι η Κύπρος πήρε προβολή ότι είναι μια χώρα που είναι έτοιμη για ταξίδια και είναι ασφαλής, ανέφερε ο Υφυπουργός. Και αυτό γιατί:

-Δόθηκε έμφαση στο γεγονός ότι η Κύπρος είναι η μοναδική χώρα στη Μεσόγειο και την Ευρώπη που κάθε δύο βδομάδες κάνει ισάριθμα τεστ με τον πληθυσμό της.

-Έγινε ενημέρωση για το χαμηλό ποσοστό θετικότητας μας το οποίο είναι στο 0,22%.

-Έγινε αναφορά στους ρυθμούς του εμβολιαστικού προγράμματος- πάνω από το 55% του πληθυσμού έλαβε ήδη την πρώτη δόση, και πέραν του 35% έλαβαν την 2η δόση.

-Είμαστε από τις ελάχιστες χώρες που έχουν τελειώσει ένα κύκλο εμβολιασμού και ήδη άτομα ηλικίας 18 και πάνω δικαιούνται να εμβολιαστούν.

-Στα θετικά και το πρωτόκολλο εισόδου στην Δημοκρατία, αλλά και το πρωτόκολλο που αφορά τα ξενοδοχεία καραντίνας.

Επιστρέφουν τα τσάρτερ, καλύτερη χρονιά περιμένουν τζετ και ελικόπτερα στην Ελλάδα

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Σημαντικό βαρόμετρο για την πορεία του ελληνικού τουρισμού αποτελούν οι ναυλωμένες πτήσεις (charter), καθώς, σε αντίθεση με τα προγραμματισμένα δρομολόγια των αεροπορικών εταιρειών, συνοδεύονται με ένα ολοκληρωμένο πακέτο διαμονής, απεικονίζοντας τη ζήτηση που προσελκύει η Ελλάδα. Σύμφωνα με παράγοντες που δραστηριοποιούνται στη συγκεκριμένη αγορά, το φετινό καλοκαίρι οι πτήσεις τσάρτερ επιστρέφουν στην Ελλάδα. «Κλειδί» και για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα αποτελεί η χαλάρωση των ταξιδιωτικών προορισμών σε χώρες όπως η Πολωνία, η Λετονία, το Ισραήλ, η Ελβετία, η Ουγγαρία και η Σλοβενία, ενώ ζήτηση, αν και σημαντικά μικρότερη σε σχέση με το 2019 που χρησιμοποιείται ως έτος σύγκρισης, προέρχεται από τη Γαλλία και τη Γερμανία. Από τα τέλη Ιουνίου καταγράφεται έντονη ανάπτυξη των πτήσεων τσάρτερ με προέλευση τις σκανδιναβικές χώρες και προορισμό κατά βάση την Κρήτη, με την Ελλάδα να έχει ενισχύσει τη θέση της σε σχέση με πέρυσι στον τουριστικό χάρτη. Ως εκ τούτου, η ρουμανική ταξιδιωτική εταιρεία Aerovacante, που ανήκει στον όμιλο Aerotravel, διαθέτει, από τα μέσα Ιουνίου έως τέλη Σεπτεμβρίου, πακέτα διακοπών από τις πόλεις Βουκουρέστι, Ιάσιο, Τιμισοάρα και Κλουζ προς τη Σκιάθο, που προβλέπουν την πραγματοποίηση τεσσάρων ναυλωμένων πτήσεων ανά εβδομάδα. Αλλά και η τσεχική Smartwings θα ξεκινήσει ναυλωμένες πτήσεις από την Τσεχία προς την Καβάλα, τη Σκιάθο, τα Κύθηρα, την Καλαμάτα, τη Λήμνο και τη Σαντορίνη. Μια τάση που έχει κάνει την εμφάνισή της, σύμφωνα με όσα αναφέρουν παράγοντες της αγοράς, σχετίζεται με την αύξηση της ζήτησης από tour operators για πτήσεις τσάρτερ τον Νοέμβριο, γεγονός που

Καταγράφεται ανάπτυξη των ναυλωμένων πτήσεων από Γαλλία, Γερμανία, σκανδιναβικές χώρες, Ρουμανία και Τσεχία.

αποτελεί ισχυρή ένδειξη της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου. Ως είναι εύλογο, η δραστηριότητα αυτή κατευθύνεται κατά βάση στους περιφερειακούς προορισμούς και αυτό είναι το σκεπτικό της ενίσχυσης του πτητικού έργου της Aegean προς την περιφέρεια. Οπως έχει αναφέρει η διοίκηση του αερομεταφορέα, που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς στην Ελλάδα, η Aegean είναι σε θέση να ενισχύσει, αναλόγως της ζήτησης, τη δραστηριότητά της στην περιφέρεια μέσω όχι μόνο προγραμματισμένων, αλλά και ναυλωμένων πτήσεων σε συνεργασία με μεγάλους ταξιδιωτικούς πράκτορες.

Βέβαια, ως ανατρεπτικός παράγοντας για τις ναυλωμένες πτήσεις και ευρύτερα για τον τουρισμό λειτουργεί το γεγονός ότι η Βρετανία, μια σημαντική αγορά για την Ελλάδα, από την οποία είχαν προέλθει περίπου 3,5 εκατ. αφίξεις το 2019, έχει θέσει, τουλάχιστον έως το τέλος Ιουνίου, τους ελληνικούς νησιωτικούς προορισμούς στο «πορτοκαλί», δηλαδή οι Βρετανοί που επιστρέφουν στη χώρα τους θα πρέπει να τίθενται σε καραντίνα. Στον αντίποδα, από τις 20 Ιουνίου ενδεχομένως να επανέλθουν οι πτήσεις τσάρτερ από και προς τη Ρωσία, εάν επαληθευθούν όσα πρόσφατα ανέφερε ο διευθυντής του Γραφείου ΕΟΤ Ρωσίας και Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Κρατών, Πολύκαρπος Ευσταθίου, για σταδιακή επανέναρξη των συγκεκριμένων πτήσεων λόγω βελτίωσης των επιδημιολογικών δεδομένων. Μια ακόμη τάση στην αγορά των πτήσεων τσάρτερ περιλαμβάνει την πραγματοποίηση κρατήσεων από tour operators σε τακτικά δρομολόγια ελληνικών αεροπορικών εταιρειών, καθώς υφίσταται έως ένα βαθμό υπερβάλλουσα προσφορά θέσεων, που δεν καλύπτεται σε πολλές περιπτώσεις από τη ζήτηση για τακτικές πτήσεις.

Αναμένεται βελτίωση

Πέραν όμως των πτήσεων τσάρτερ, πώς αναμένεται να διαμορφωθούν οι επιδόσεις της αγοράς ναυλώσεων ιδιωτικών τζετ και ελικοπτέρων το φετινό καλοκαίρι; Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, λόγω της πανδημίας που οδήγησε και σε μείωση των τιμών, οι μετακινήσεις με ιδιωτικά εναέρια μέσα υπολογίζεται ότι αυξήθηκαν έως 20%. Κατ' επέκταση, τους μήνες που διαδέχτηκαν την εκδήλωση της COVID-19 οι αγορές ιδιωτικών αεροσκαφών αυξήθηκαν έως και 40%, σύμφωνα με την πλατφόρμα Respada, που έχει ως αντικείμενο την πραγματοποίηση ντιλ από εταιρείες ειδικού σκοπού διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας (family offices).

Ωστόσο, όπως εξηγεί στην «Κ» ο Γρηγόρης Ευθυμίου, ο οποίος δραστηριοποιείται τις τελευταίες δεκαετίες στον κλάδο των αερομεταφορών, με το κύμα της πανδημίας να υποχωρεί, έχουν αυξηθεί τα πωλητήρια ιδιωτικών αεροσκαφών, επειδή σε πολλές περιπτώσεις οι κάτοχοί τους δεν είχαν υπολογίσει το αυξημένο κόστος συντήρησης.

Ωστόσο, στην Ελλάδα, όπου η ζήτηση για πτήσεις με ιδιωτικά αεροσκάφη προέρχεται από ξένους εύπορους επισκέπτες, η καθίζηση των τουριστικών αφίξεων έπληξε τη συγκεκριμένη αγορά, της οποίας η κίνηση περιορίστηκε στο 50% σε σχέση με το 2019.

«Το 2019 ο ρυθμός ανάπτυξης των ιδιωτικών αερομεταφορών, που αποτελούν ένα αμιγώς τουριστικό προϊόν, είχε ήδη υποχωρήσει έναντι του 2018. Πέρυσι αντιστοιχούσε στο 50% του 2019, ενώ φέτος, που αναμένεται να είναι καλύτερη η χρονιά, αναμένουμε ελαφρώς βελτιωμένες επιδόσεις σε σχέση με το 2020. Η διατήρηση όμως στο "πορτοκαλί" από τη Βρετανία των ελληνικών νησιωτικών προορισμών εντείνει τον προβληματισμό», εξηγεί ο κ. Ευθυμίου. Φέτος, σε αντίθεση με πέρυσι, όπως προσθέτει, είναι δυνατές οι μετακινήσεις Αμερικανών και Αράβων προς και από τη χώρα μας, γεγονός που δημιουργεί συγκρατημένη αισιοδοξία στους παίκτες των ιδιωτικών αερομεταφορών. Η συγκεκριμένη αγορά, όπου λειτουργούν δώδεκα παίκτες, από τους οποίους οι μισοί δραστηριοποιούνται μόνο με ελικόπτερα, δέχεται ισχυρό ανταγωνισμό από ξένες εταιρείες, οι οποίες πραγματοποιούν δρομολόγια στην Ελλάδα, περιορίζοντας το μερίδιο αγοράς των υφιστάμενων επιχειρήσεων. Για απλή μετάβαση με ελικόπτερο έξι θέσεων από την Αθήνα στη Μύκονο το κόστος κυμαίνεται από 3.000 έως 4.000 ευρώ και αυξάνεται στις 5.500 ευρώ με ένα μικρό τζετ.

Από τις 20 Ιουνίου ενδεχομένως να επανέλθουν οι πτήσεις τσάρτερ από και προς τη Ρωσία, εάν επαληθευθούν όσα πρόσφατα ανέφερε ο διευθυντής του Γραφείου ΕΟΤ Ρωσίας και Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Κρατών, Πολύκαρπος Ευσταθίου, για σταδιακή επανέναρξη των συγκεκριμένων πτήσεων λόγω βελτίωσης των επιδημιολογικών δεδομένων.

Ανατιμήσεις-φωτιά από την... τέλεια καταιγίδα

Η εκτίναξη των ναύλων, η ξηρασία στη Βραζιλία, το άλμα στα μέταλλα και οι παρενέργειες της πανδημίας στα σφαγεία κρέατος

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Στις 15 Απριλίου 2021 όταν ο επικεφαλής της Jumbo σχολίασε σε τηλεδιάσκεψη τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας του για τη χρήση του 2020, στο μεγαλύτερο μέρος της τοποθέτησής του εκτίμησε ότι θα υπάρξουν πληθωριστικές πιέσεις λόγω του υψηλού μεταφορικού κόστους, κυρίως προϊόντων από την Κίνα, αλλά και λόγω της αύξησης των τιμών πρώτων υλών. Δεν επρόκειτο για μια ακόμη «παραξενιά» του ιδιόρρυθμου κ. Απόστολου Βακάκη, ούτε για μια προσπάθεια εντυπωσιασμού. Ο κ. Βακάκης, βαθύς γνώστης της αγοράς και των συνθηκών που επικρατούν στην Κίνα και στην ευρύτερη περιοχή της Ασίας, καθώς από εκεί εισάγει το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων που διαθέτουν τα καταστήματά του, απλώς ανέφερε τις επιπτώσεις της... τέλειας καταιγίδας.

Και αυτό διότι το θέμα των υπέρογκων αυξήσεων στα ναύλα για τη μεταφορά κοντέινερ ήταν ήδη γνωστό εδώ και μήνες. Αλλά δυστυχώς δεν είναι μόνο αυτό. Οι τιμές σε σωρεία βασικών πρώτων υλών για την παραγωγή τροφίμων, υλικών συσκευασίας, επίπλων και μηχανημάτων έχουν φτάσει σε δυσθεώρητα ύψη, εξαιτίας ενός συνδυασμού παραγόντων σχετικών και μη με την πανδημία του κορωνοϊού.

Σε ό,τι αφορά τα τρόφιμα, αυξήσεις στις τιμές των οποίων βλέπουμε ήδη και στην Ελλάδα, με το Ινστιτούτο Ερευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών να προειδοποιεί για περισσότερες και μεγαλύτερες ανατιμήσεις το επόμενο διάστημα, υπάρχει μια σειρά από παράγοντες οι οποίοι θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν στη γνωστή φράση για τη θεωρία του χάους, «αν μια πεταλούδα κινήσει τα φτερά της στον Αμαζόνιο, μπορεί να φέρει βροχή στην Κίνα». Ο δείκτης τιμών καλαμποκιού που καταρτίζει ο FAO (Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ) διαμορφώθηκε τον Μάιο του 2021 σε τιμή υψηλότερη κατά 89,3%, σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν, φτάνοντας στα υψηλότερα επίπεδα από τον Ιανουάριο του 2013. Το καλαμπόκι είναι ζωτικής σημασίας προϊόν ως τρόφιμο αυτό καθαυτό, αλλά και για την παρασκευή αλεύρων, ελαίων και ζωοτροφών. Η αιτία της αύξησης; Η υψηλή ζήτηση η οποία δεν καλύφθηκε λόγω της χαμηλότερης παραγωγής στη Βραζιλία. Η τιμή

Ο δείκτης τιμών καλαμποκιού αυξήθηκε κατά 89,3% τον Μάιο σε σχέση με πέρυσι, φτάνοντας στα υψηλότερα επίπεδα από το 2013.

του σιταριού έχει ξεκινήσει μεν να υποχωρεί, λόγω καλύτερης σοδειάς στην Ευρωπαϊκή Ενωση και στις ΗΠΑ, παραμένει όμως υψηλότερα κατά 28,5% σε σύγκριση με τον Μάιο του 2020.

Η μικρότερη παραγωγή στη Βραζιλία, που αποτελεί τον μεγαλύτερο παγκοσμίως εξαγωγέα ζάχαρης, λόγω παρατεταμένης ξηρασίας, ήταν η αιτία για τη διαμόρφωση της τιμής του εν λόγω προϊόντος στα υψηλότερα επίπεδα από τον Μάρτιο του 2017. Σε αυτά ήρθε να προστεθεί η αύξηση της διεθνούς τιμής του αργού και η ενίσχυση του νομίσματος της Βραζιλίας (ρεάλ Βραζιλίας) έναντι του δολαρίου, ανεβάζοντας το κόστος αγοράς και μεταφοράς του ζωτικής σημασίας προϊόντος για τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών.

Σε ανοδική τροχιά βρίσκονται οι τιμές και σε όλα τα βασικά είδη κρέατος (βόειο, χοιρινό και πουλερικών), κυρίως λόγω της ξαφνικής αύξησης της ζήτησης από την Κίνα και από την άλλη λόγω καθυστερήσεων που σχετίζονται με την πανδημία στη λειτουργία των σφαγείων σε Ε.Ε. και Νότια Αμερική. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι ο γενικός δείκτης τιμών τροφίμων του FAO διαμορφώθηκε τον Μάιο στο υψηλότερο επίπεδο από τον Σεπτέμβριο του 2011.

Ευάλωτη η Ελλάδα

Το γεγονός ότι η Ελλάδα εισάγει πολλά από τα παραπάνω προϊόντα, είτε ως πρώτες ύλες (π.χ. για την παραγωγή ζωοτροφών και τροφίμων) είτε ως τελικά προϊόντα την καθιστά εξαιρετικά ευάλωτη στις διακυμάνσεις των τιμών, με το πρόβλημα να εντοπίζεται τόσο στην επιβάρυνση των οικογενειακών προϋπολογισμών από ενδεχόμενες ανατιμήσεις όσο και στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές.

Εύλογα θα μπορούσε να πει κάποιος ότι η Ελλάδα παράγει και μια σειρά από προϊόντα, κυρίως αγροτικά, τα οποία, εκ πρώτης όψεως, δεν επηρεάζονται από τις παραπάνω εξελίξεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα ροδάκινα. Στην εγχώρια αγορά καταναλώνονται κυρίως νωπά. Στις διεθνείς αγορές ωστόσο πηγαίνουν κυρίως κονσερβοποιημένα, κάτι που σημαίνει μεγαλύτερο κόστος συσκευασίας. Και αυτό διότι δεν είναι μόνο τα δημητριακά, το κρέας, η ζάχαρη και η σόγια που έχουν ανατιμηθεί, αλλά και μία σειρά βασικών μετάλλων, καθοριστικών για τον μεταποιητικό κλάδο, είτε πρόκειται για κονσέρβες είτε για κατασκευή αυτοκινήτων. Οι τιμές των βασικών μετάλλων κατέγραψαν αύξηση 30% τον Φεβρουάριο του 2021 σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2020. Ειδικότερα, η τιμή του χαλκού αυξήθηκε κατά 30%, των σιδηρομεταλλευμάτων κατά 35%, ενώ ο δείκτης μετάλλων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) προβλέπεται ότι θα αυξηθεί το 2021 κατά 31%.

Η εξέλιξη του Δείκτη Τιμών Τροφίμων του FAO

ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ

	ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΚΡΕΑΣ	ΓΑΛΑΚΤΟ-ΚΟΜΙΚΑ	ΔΗΜΗ-ΤΡΙΑΚΑ	ΦΥΤΙΚΑ ΕΛΑΙΑ	ΖΑΧΑΡΗ
2010	106,7	91,0	111,9	107,5	121,9	131,7
2011	131,9	105,3	129,9	142,2	156,4	160,9
2012	122,8	105,0	111,7	137,4	138,3	133,3
2013	120,1	106,2	140,9	129,1	119,5	109,5
2014	115,0	112,2	130,2	115,8	110,6	105,2
2015	93,1	96,7	87,1	95,9	90,0	83,2
2016	91,9	91,0	82,6	88,3	99,4	111,6
2017	98,0	97,7	108,0	91,0	101,9	99,1
2018	95,9	94,9	107,3	100,6	87,8	77,4
2019	95,0	100,0	102,8	96,4	83,3	78,6
2020	98,0	95,5	101,8	102,7	99,4	79,5
Μάιος 2020	91,0	95,4	94,4	97,5	77,8	67,8
Μάιος 2021	127,1	105,0	120,8	133,1	174,7	106,7

ΠΗΓΗ: FAO

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πληθωρισμός

Με αρνητικό πληθωρισμό προβλέπει η Κομισιόν ότι θα κλείσει το 2021 στην ελληνική οικονομία, πρόβλεψη όμως με την οποία δεν συμφωνεί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στην τελευταία του έκθεση (Απρίλιος) για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας. Στη 10η έκθεση ενισχυμένης εποπτείας που δημοσιοποίησε την Τετάρτη η Κομισιόν, εκτιμά ότι ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή θα διαμορφωθεί στο -0,2% το 2021 και θα επανέλθει σε θετικό πρόσημο το 2022 (+0,6%).

Το ΔΝΤ εκτιμά οριακή αύξηση του πληθωρισμού το 2021, κατά 0,2% και κατά 0,8% το 2022. Αμφότεροι, πάντως, συμφωνούν ότι γενικά οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό υπό το δεδομένο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον είναι παρακινδυνευμένες.

Την Τρίτη η IHS Markit, η οποία καταρτίζει τον δείκτη υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση (δείκτης PMI), εκτίμησε ότι ο δείκτης τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα θα ενισχυθεί κατά 0,3% το 2021, επισημαίνοντας ότι δεν προβλέπει μεγαλύτερη αύξηση, καθώς αναμένει ότι οι επιχειρήσεις θα επιδιώξουν να μη μετακυλίσουν την αύξηση του κόστους παραγωγής στις τιμές λιανικής προκειμένου να αυξήσουν τις πωλήσεις τους.

Πλεόνασμα επί 15 έτη για να μειώσει η Ελλάδα το χρέος της πανδημίας

Επειτα από την περίοδο του δημοσιονομικού... whatever it takes, οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης θα αρχίσουν να επαναφέρουν την πολιτική τους στην κανονικότητα, εστιάζοντας στη μείωση του χρέους που προκάλεσε η πανδημία, όπως σημειώνει η Societe Generale. Αυτό αποτελεί ωστόσο ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα για χώρες όπως η Ελλάδα, καθώς «απαιτεί» την καταγραφή συνεχών πρωτογενών πλεονασμάτων σε ορίζοντα 15ετίας, ενώ οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης δεν αρκούν για να καλύψουν τις αρνητικές επιπτώσεις της COVID-19 στα δημοσιονομικά.

Το πιο σημαντικό είναι, ότι οι επιχορηγήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης δεν θα είναι αρκετές για την αντιστάθμιση αυτής της δημοσιονομικής λιτότητας.

Πιο αναλυτικά, όπως επισημαίνει η γαλλική τράπεζα, η επικύρωση του Ταμείου Ανάκαμψης και η αναστολή των δημοσιονομικών κανόνων έως τα τέλη του 2022 αποτελούν δύο καλά νέα για την Ευρωζώνη. Ωστόσο «αποκρύπτουν τη σκληρή πραγματικότητα», τονίζει. Ακόμη και περιλαμβανομένων των επιχορηγήσεων του Ταμείου, οι χώρες της Ευρωζώνης σχεδιάζουν να αντιστρέψουν γρήγορα τις εποικοδομητικές πολιτικές τους, ξεκινώντας από το 2022. Όπως έδειξαν οι προβλέψεις της Κομισιόν και τα προγράμματα σταθερότητας των κυβερνήσεων, με το τέλος της πανδημίας η ομαλοποίηση της δημοσιονομικής πολιτικής μπαίνει στο τραπέζι, πράγμα που συνεπάγεται σημαντική δημοσιονομική προσαρμογή από το 2022 και μετά. Παρά την ισχυρή ανάκαμψη της οικονομίας το 2021, τα ελλείμματα στις περισσότερες χώρες θα είναι το ίδιο υψηλά όπως το 2020 ή και υψηλότερα. Ωστόσο, στη συνέχεια η κατάσταση θα αλλάξει δραματικά, με τις περισσότερες χώρες να σημειώνουν δραστικές μειώσεις ελλειμμάτων το 2022 και τις κυβερνήσεις να εστιάζουν στη μείωση του χρέους και τη βιωσιμότητά του.

Ορισμένες χώρες (Ιταλία, Ελλάδα και σε μικρότερο βαθμό η Ισπανία) στοχεύουν σαφώς στη μεγιστοποίηση των κεφαλαίων του Ταμείου Ανάκαμψης χρησιμοποιώντας τα περισσότερα από τα διαθέσιμα ποσά δανείων, ενισχύοντας έτσι την αύξηση του ΑΕΠ. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, η μείωση του χρέους της COVID-19 θα προέλθει από τη δημοσιονομική προσαρμογή. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της γαλλικής τράπεζας, και υποθέτοντας ότι η Ελλάδα επιστρέφει στα προ COVID επίπεδα ονομαστικής ανάπτυξης, θα πρέπει να «τρέξει» πρωτογενή πλεονάσματα 2% έως το 2035 για να φέρει τον δείκτη χρέους στα προ πανδημίας επίπεδα.

Το πιο σημαντικό είναι, όπως επισημαίνει, ότι οι επιχορηγήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης δεν θα είναι αρκετές για την αντιστάθμιση αυτής της δημοσιονομικής λιτότητας. Εκτός από λίγες εξαιρέσεις χωρών, το σωρευτικό ποσό της προγραμματισμένης δημοσιονομικής εξυγίανσης για το 2022-24 θα επισκιάσει το ποσό των επιδοτήσεων που αναμένεται να εκταμιευθούν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ειδικά σε ό,τι αφορά την Ελλάδα και την Ιταλία.

Με λίγα λόγια, οι αγορές πρέπει να προετοιμαστούν για ένα πολύ λιγότερο ευνοϊκό μείγμα πολιτικής από το 2022 και μετά.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Στροφή στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας

Αντιμέτωποι με μια δύσκολη εξίσωση βρίσκονται προμηθευτές και λιανέμποροι, οι οποίοι καλούνται να διατηρήσουν στην καλύτερη περίπτωση στα ίδια επίπεδα με το 2020 τους φετινούς τζίρους και φυσικά και τα μερίδια αγοράς, έχοντας ωστόσο να αντιμετωπίσουν την εκ των πραγμάτων μικρότερη ζήτηση λόγω της επαναλειτουργίας και άλλων δραστηριοτήτων (όπως το υπόλοιπο λιανεμπόριο και η εστίαση) αλλά κυρίως την αύξηση των τιμών στις πρώτες ύλες.

Το πρώτο τετράμηνο του έτους η διατήρηση –τουλάχιστον των μεριδίων– αντιμετωπίστηκε με την αύξηση των προσφορών, οι οποίες επέστρεψαν περίπου στα επίπεδα του 2019, στην προ κορωνοϊού εποχή. Ο λόγος; Οι καταναλωτές πέρυσι, και ειδικά στο πρώτο lockdown, δεν δίσταζαν να δαπανούν τεράστια ποσά στο σούπερ μάρκετ για την αγορά τροφίμων, ειδών ατομικής υγιεινής και φροντίδας του σπιτιού. Και οι προμηθευτές και λιανέμποροι, από την πλευρά τους, είχαν φυσικά μειώσει τα προϊόντα που διέθεταν σε προσφορά. Σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών αγοράς NielsenIQ που παρουσιάζει σήμερα η «Καθημερινή», από τις αρχές του έτους έως τις 25 Απριλίου 2021 το ποσοστό των επώνυμων ταχυκίνητων προϊόντων (προϊόντα που αγοράζονται πιο συχνά από τους καταναλωτές, όπως βασικά είδη διατροφής, ατομικής υγιεινής, απορρυπαντικά κ.ά.) ήταν 62,2% έναντι 60,5% το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Το 2019 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 63,1% και το 2018 ίδιο με φέτος, 62,5%. Συμπεριλαμβανομένων και των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, το ποσοστό των προϊόντων που διατέθηκαν κατά το φετινό πρώτο τετράμηνο σε προσφορά έφτασε το 54,9% έναντι 52,9% το 2020 και 54,4% το 2019.

Το μερίδιό τους αυξήθηκε το 2021 σε 23,7%, όσο και το 2019, από 23,3% πέρυσι.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι τα στοιχεία δείχνουν αύξηση και του μεριδίου των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, ωστόσο κερδισμένες είναι οι εκπτωτικές αλυσίδες –στην ουσία η Lidl, αφού μόλις πριν από λίγες ημέρες ξεκίνησε τη λειτουργία της η ρωσική MERE– και όχι τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας στις υπόλοιπες αλυσίδες. Το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας συμπεριλαμβανομένης και της Lidl αυξήθηκε το 2021 σε 23,7% (όσο και το 2019), από 23,3% πέρυσι, ενώ εξαιρουμένης της Lidl διαμορφώθηκε σε 13,7% έναντι 14,2% το 2020.

Προμηθευτές και λιανέμποροι είναι αναγκασμένοι να αναπροσαρμόσουν εκ νέου την πολιτική τους όσον αφορά τις προσφορές.

Στο πεδίο των προσφορών, πάντως, τα υψηλότερα ποσοστά γενικώς αλλά και σε σύγκριση με πέρυσι καταγράφονται στην κατηγορία των προϊόντων ατομικής υγείας και ομορφιάς. Σύμφωνα με τα στοιχεία της NielsenIQ, το ποσοστό των επώνυμων προϊόντων αυτής της κατηγορίας που διατέθηκαν υπό καθεστώς προωθητικής ενέργειας το α΄ τετράμηνο του 2021 ανήλθε σε 84,7% έναντι 81,3% το αντίστοιχο διάστημα του 2020 και προσέγγισε τα επίπεδα του 2019 (85%). Συμπεριλαμβανομένων και των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, το ποσοστό φέτος φτάνει το 80,5%, από 77,1% πέρυσι.

Τι μέλλει γενέσθαι από εδώ και στο εξής: Δεδομένης της αύξησης του κόστους παραγωγής και μεταφοράς, προμηθευτές και λιανέμποροι είναι αναγκασμένοι να αναπροσαρμόσουν εκ νέου την πολιτική τους όσον αφορά τις προσφορές και αναλόγως της κατηγορίας προϊόντος θα διευρύνουν τη χρονική διάρκεια και θα μειώσουν την έκπτωση ή το αντίστροφο.

Εξαπλασιάστηκε το μεταφορικό κόστος

Σημαντικότατες ανατιμήσεις σε καθημερινά και όχι μόνο προϊόντα προκαλεί η εκτίναξη του μεταφορικού κόστους. Είναι χαρακτηριστικό πως οι ναύλοι σε ορισμένες κατηγορίες πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, από τα οποία εξαρτάται η μεταφορά μιας τεράστιας γκάμας προϊόντων –από τηλεοράσεις και ψυγεία έως παιχνίδια και υπολογιστές και από έπιπλα και ηλεκτρολογικά έως ρούχα και εξαρτήματα–, έχουν αυξηθεί το τελευταίο δωδεκάμηνο κατά 600% ή και περισσότερο.

Σύμφωνα με την Clarkson Research, ένα πλοίο μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων δυναμικότητας 6.800 TEU (εμπορευματοκιβώτιο 20 ποδών) πέρυσι τον Ιούνιο έκλεινε χρονοναυλοσύμφωνο διάρκειας 6 έως 12 μηνών για 10.000 δολάρια ημερησίως και αυτή τη στιγμή τα ημερήσια έσοδά του σε ανάλογες μισθώσεις ξεπερνούν τις 60.000 δολάρια. Ακόμα και στα μικρότερα πλοία, που εκτελούν τοπικές μεταφορές, οι ναύλοι έχουν τετραπλασιαστεί. Το πρόβλημα είναι ήδη ορατό και στην Ελλάδα, όπου παραγγελίες οι οποίες έγιναν από καταναλωτές αλλά και επιχειρήσεις μεταποίησης για εισαγόμενα προϊόντα στα τέλη του προηγούμενου έτους απαιτούν τώρα αυξήσεις της τάξεως του 50% για να εκτελεστούν. Αιτία για το «ράλι» στην ταλαιπωρημένη επί μακρόν ναυλαγορά των εμπορευματοκιβωτίων είναι οι εκτεταμένες αραιώσεις ή ακόμα και αποδρομολογήσεις πλοίων από τακτικές γραμμές (blank sailings) στις οποίες προέβησαν στις αρχές της περυσινής άνοιξης οι μεγάλες εταιρείες μεταφορών υπό τον φόβο της πανδημίας. Σε συνδυασμό με την περιορισμένη προσφορά νέας μεταφορικής δυναμικότητας από ναυπηγήσεις αλλά και το γεγονός ότι τελικά η ζήτηση για μεταφορές αποδείχθηκε ισχυρότερη από ό,τι είχε εκτιμηθεί, δημιουργήθηκε έντονα ανοδική πίεση στα μεταφορικά έξοδα. Σύντομα παρουσιάστηκαν μεγάλες ελλείψεις και σε κενά εμπορευματοκιβώτια που κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2020 έμεναν έμφορτα εγκαταλελειμμένα σε λιμάνια ανά την υφήλιο εξαιτίας της πανδημίας, οδηγώντας το κόστος ενοικίασης και αυτών υψηλότερα, συμβάλλοντας στην όλη δυναμική αυξήσεων.

Οι αναλυτές είναι επιφυλακτικοί για το κατά πόσον τα επίπεδα των ναύλων μπορούν να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα, ωστόσο αυτό μπορεί να συνεχιστεί. Αιτία, η περιορισμένη προσφορά νέων πλοίων λόγω της έλλειψης παραγγελιών σε ναυπηγεία τα τελευταία χρόνια, που έχουν οδηγήσει τη δυναμικότητα των υπό ναυπήγηση πλοίων σε επίπεδα χαμηλότερα από το 10% του υπάρχοντος στόλου. Επίσης, οι αναλυτές τείνουν να συμφωνήσουν πως η ζήτηση για μεταφορές, ακόμα κι αν η πανδημία συνεχιστεί στο δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους, δεν θα καμφθεί, όπως δείχνει η εμπειρία του πρώτου χρόνου του παγκόσμιου εμπορίου υπό τη δαμόκλειο σπάθη της πανδημίας.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Τα μέτρα στήριξης επιχειρήσεων ενισχύουν και τα δημόσια ταμεία

Σημαντική αύξηση των εμπρόθεσμων πληρωμών φόρων τον Μάρτιο και τον Απρίλιο

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Σημαντική αύξηση των πληρωμών τρεχουσών υποχρεώσεων προς την εφορία καταγράφουν τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) τόσο τον Μάρτιο όσο και τον Απρίλιο. Οι περισσότερες επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες καταβάλλουν εμπρόθεσμα τον ΦΠΑ αλλά και τον φόρο νομικών προσώπων. Η θετική αυτή εξέλιξη, όπως εκτιμούν στελέχη του οικονομικού επιτελείου, είναι αποτέλεσμα της κρατικής ρευστότητας μέσω των επιστρεπτέων προκαταβολών και συγκεκριμένα του έκτου και έβδομου κύκλου, που καταβλήθηκαν τον Μάρτιο και τον Απρίλιο, αντίστοιχα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, οι πληρωμές ΦΠΑ από τις επιχειρήσεις προς την εφορία παρουσιάζουν σημαντική αύξηση.

Συγκεκριμένα, τον Απρίλιο οι εμπρόθεσμες πληρωμές έφθασαν στο 93,31% του συνολικά οφειλόμενου ΦΠΑ. Από τα 2,214 δισ. ευρώ εισπράχθηκαν τα 2,065 δισ. ευρώ. Σημειώνεται ότι τον προηγούμενο μήνα το ποσοστό εμπρόθεσμων πληρωμών ΦΠΑ ήταν στο 91,65%, ενώ τον Ιανουάριο στο 82,04%. Ακόμα υψηλότερα είναι τα ποσοστά εμπρόθεσμων πληρωμών φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων, τα οποία ανήλθαν στο 96,51% του συνολικού φόρου.

Συνολικά το ποσοστό εμπρόθεσμων πληρωμών για όλες τις κατηγορίες φόρων έφθασε το 93,12%, όταν τον Ιανουάριο ήταν χαμηλότερα κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες και 11 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το σύνολο του 2020.

Στελέχη του οικονομικού επιτελείου σημειώνουν ότι με την ενεργοποίηση του προγράμματος των παγίων δαπανών (οι δικαιούχοι εταιρείες λαμβάνουν «κουπόνι» πληρωμών φόρων και ασφαλιστικών εισφορών) αλλά και γενικότερα με όλα τα μέτρα που έχουν ληφθεί, όπως οι επιστρεπτέες προκαταβολές και τα μηδενικά ενοίκια, έχει δοθεί η απαραίτητη ρευστότητα στις επιχειρήσεις ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί θετικό σημάδι για την πορεία είσπραξης δημοσίων εσόδων αλλά και την οικονομική δραστηριότητα.

Στελέχη του οικονομικού επιτελείου σημειώνουν ότι με την ενεργοποίηση του προγράμματος των παγίων δαπανών, αλλά και γενικότερα με όλα τα μέτρα που έχουν ληφθεί, ενισχύθηκε η ρευστότητα των επιχειρήσεων ώστε να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους.

Από τα 2,214 δισ. του οφειλόμενου ΦΠΑ τον Απρίλιο, εισπράχθηκαν τα 2,065 δισ.

Επιστροφές ΦΠΑ

Ενα επίσης σημαντικό στοιχείο που προκύπτει από την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων της ΑΑΔΕ αφορά τις επιστροφές ΦΠΑ, που αυξάνουν τη ρευστότητα των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το ποσοστό επιστροφών φθάνει στο 95% (όσον αφορά την ικανοποίηση αιτημάτων επιστροφής ΦΠΑ μέσα σε 90 ημέρες). Συγκεκριμένα, οι επιστροφές ΦΠΑ στο πρώτο τρίμηνο του έτους ξεπέρασαν τα 488 εκατ. ευρώ, με τη διεκπεραίωση 18.509 αιτημάτων. Στον αντίποδα, βέβαια, 975 αιτήματα παραμένουν σε εκκρεμότητα και αφορούν επιστροφές άνω των 90 ημερών, με το ποσό να ανέρχεται στα 333,7 εκατ. ευρώ.

Οπως σημειώνουν από τη φορολογική διοίκηση, η ίδια ένταση στις επιστροφές φόρων συνεχίζεται και στο δεύτερο τρίμηνο του έτους, ενώ το δεύτερο εξάμηνο του έτους υπολογίζεται ότι θα αυξηθεί περαιτέρω ο ρυθμός επιστροφής ΦΠΑ. Μάλιστα, επισημαίνουν από τη φορολογική διοίκηση, με την ενεργοποίηση των ηλεκτρονικών τιμολογίων το ελληνικό Δημόσιο θα επισπεύσει τις επιστροφές ΦΠΑ στις επιχειρήσεις και στους επαγγελματίες, καθώς θα γνωρίζει τις συναλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί και ότι αυτές είναι σύννομες, μειώνοντας στο ελάχιστο τον απαιτούμενο έλεγχο. Παρά το γεγονός ότι δεν έχουν τεθεί σε υποχρεωτική ισχύ ακόμα, έχουν ληφθεί περισσότερα από 30 εκατομμύρια παραστατικά τιμολόγια που αφορούν 160.000 επιχειρήσεις, δηλαδή 400.000 παραστατικά την ημέρα.

Σημειώνεται ότι στη χώρα μας καταγράφονται οι μεγαλύτερες απώλειες ΦΠΑ ετησίως. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το ελληνικό Δημόσιο χάνει... ένα Ταμείο Ανάκαμψης κάθε πέντε χρόνια από τη φοροδιαφυγή που συντελείται στον ΦΠΑ. Συγκεκριμένα, η φοροδιαφυγή ΦΠΑ στην Ελλάδα είναι από τις υψηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ενωση, εξέλιξη που δεν έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια, ωστόσο περιορίζεται κατά διαστήματα, όταν συρρικνώνονται και οι συντελεστές ΦΠΑ. Συνολικά από το 2000 έως και το 2018 η χώρα μας έχει χάσει περίπου 115 δισ. ευρώ από τον ΦΠΑ.

Αναβάθμιση Ελλάδας σε «πορτοκαλί» προορισμό από ΗΠΑ

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ιδιαίτερα θετική εξέλιξη για τον ελληνικό τουρισμό χαρακτηρίζεται από παράγοντες της τουριστικής αγοράς η αναβάθμιση της Ελλάδας στις κατηγορίες αξιολόγησης κινδύνου από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων των ΗΠΑ (CDC) βελτίωσε κατά μία βαθμίδα τη θέση της Ελλάδας, κατατάσσοντάς την, στην επικαιροποιημένη λίστα ταξιδιωτικών συστάσεων, στις «πορτοκαλί» χώρες (από τις «κόκκινες») όσον αφορά τον κίνδυνο COVID. Πλέον, συνιστάται στους Αμερικανούς να εμβολιαστούν προτού ταξιδέψουν στην πατρίδα μας, να φορούν μάσκα και να τηρούν τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης. Επιπλέον, εξακολουθεί να μη χρειάζεται η υπαγωγή των Αμερικανών που επιστρέφουν στη χώρα τους από την Ελλάδα σε καραντίνα παρά μόνον η διενέργεια μοριακού τεστ.

Η αμερικανική αγορά εκτιμάται πως φέτος μπορεί να κάνει τη θετική έκπληξη όχι μόνο σε σχέση με το 2020 αλλά ακόμα και να προσεγγίσει τα μεγέθη του 2019. Αυτό προκύπτει από τον προγραμματισμό των πτήσεων των μεγάλων αμερικανικών αεροπορικών επιχειρήσεων αλλά και άλλων επιχειρήσεων, όπως η Emirates, που έχουν όλες προγραμματίσει καθημερινά απευθείας πτήσεις από την Αθήνα προς τη Νέα Υόρκη, το Μαϊάμι, την Ατλάντα και το Σικάγο. Είναι χαρακτηριστικό πως από τις αρχές Ιουλίου και μετά θα υπάρχουν επτά ημερήσιες πτήσεις απευθείας σύνδεσης της Ελλάδας με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες αναμένεται να αυξηθούν σε οκτώ τον Αύγουστο.

Τα ταξίδια από τις ΗΠΑ προς την Ελλάδα έχουν επιτραπεί από τις 19 Απριλίου, κάτι που αν δεν υπονομευθεί από την πανδημία και την επιδημιολογική κατάσταση στη χώρα, αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά τον ελληνικό τουρισμό, και ειδικά αυτόν της Αθήνας. Και αυτό, διότι οι Αμερικανοί είναι από τους ξένους ταξιδιώτες με τη μεγαλύτερη κατά κεφαλήν δαπάνη, ενώ το 2019 ήταν ψηλά στην κατάταξη της ΤτΕ με τις χώρες που έφεραν τις μεγαλύτερες ταξιδιωτικές εισπράξεις, άνω του 1,18 δισ. ευρώ και 1,17 εκατ. ταξιδιώτες. Η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη των επισκεπτών από τις ΗΠΑ ανέρχεται στα 1.008 ευρώ, υψηλότερη κατά 78,8% από τον μέσο όρο που είναι στα 564 ευρώ. Πέρυσι όμως αφίξεις και εισπράξεις από τις ΗΠΑ κατέρρευσαν σε ποσοστό της τάξης του 95%, αφού τα ταξίδια στο εξωτερικό είχαν πρακτικά απαγορευτεί από την αμερικανική κυβέρνηση.

Συνιστάται στους Αμερικανούς να εμβολιαστούν πριν ταξιδέψουν – Χωρίς καραντίνα στην επιστροφή.

Η αμερικανική αγορά εκτιμάται πως φέτος μπορεί να κάνει τη θετική έκπληξη, όχι μόνο σε σχέση με το 2020 αλλά ακόμα και να προσεγγίσει τα μεγέθη του 2019. Είναι χαρακτηριστικό πως από τις αρχές Ιουλίου και μετά θα υπάρχουν επτά ημερήσιες πτήσεις απευθείας σύνδεσης της Ελλάδας με τις ΗΠΑ.

Το πολύ καλό brand name που έκτισε η Ελλάδα πέρυσι, πρώτο έτος της πανδημίας, ως ασφαλής προορισμός και η ισχυρή συσσωρευμένη ζήτηση για διεθνή ταξίδια μεταξύ των Αμερικανών, που καταγράφουν τόσο αεροπορικές όσο και σπεσιαλίστες tour operators, έχουν οδηγήσει φέτος στις αποφάσεις των αεροπορικών επιχειρήσεων να μεγιστοποιήσουν τα απευθείας δρομολόγια προς την Ελλάδα. Επιπροσθέτως, οι αμερικανικές αρχές δεν επιβάλλουν καραντίνα στους Αμερικανούς που επιστρέφουν στις ΗΠΑ αν είναι εμβολιασμένοι ή έχουν αρνητικό μοριακό τεστ.

Υπενθυμίζεται ότι ο CDC ανακοίνωσε στις αρχές Απριλίου πως οι Αμερικανοί που έχουν εμβολιαστεί μπορούν να ταξιδεύουν στο εξωτερικό με χαμηλό ρίσκο για τους ίδιους και χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να τίθενται σε καραντίνα κατά την επιστροφή τους, εκτός αν διαφορετικά αποφασίζουν οι κατά τόπους πολιτειακές αρχές. Κάτι το οποίο, σύμφωνα με τις τρέχουσες πληροφορίες, εξακολουθεί να ισχύει. Ωστόσο θα πρέπει να έχουν αρνητικό τεστ πριν από την επιστροφή τους στις Ηνωμένες Πολιτείες. Επιπλέον, θα πρέπει να κάνουν ακόμα ένα τεστ τρεις έως πέντε μέρες μετά την επιστροφή τους.

Ξεκίνησαν οι αιτήσεις για το πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού

Σήμερα το μεσημέρι, στις 15.00, ξεκινάει η ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων δικαιούχων και παρόχων τουριστικών καταλυμάτων, καθώς και ακτοπλοϊκών εταιρειών, για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού 2021-2022 του ΟΑΕΔ. Οι αιτήσεις μπορούν να υποβάλλονται μέχρι την Πέμπτη 17 Ιουνίου και ώρα 23.59.

Υπενθυμίζεται ότι επιδοτούνται και φέτος τα ακτοπλοϊκά εισιτήρια, ενώ για πρώτη φορά η επιδότηση των τουριστικών καταλυμάτων ενισχύεται κατά 20% τον Αύγουστο, ώστε να υπάρξει ακόμα μεγαλύτερη στήριξη των επιχειρήσεων και αυξημένη διαθεσιμότητα δωματίων κατά την «αιχμή» της περιόδου των διακοπών.

Οι διακοπές με το πρόγραμμα επιδότησης μπορούν να πραγματοποιηθούν από 1 Αυγούστου 2021 έως 31 Ιουλίου 2022 σε τουριστικά καταλύματα του μητρώου παρόχων του ΟΑΕΔ. Η μέγιστη διάρκεια διανυκτερεύσεων είναι 6 βράδια με μικρή ιδιωτική συμμετοχή, ενώ στα νησιά της Κω, Λέρου, Λέσβου, Σάμου, Χίου και στον νομό Εβρου η μέγιστη διάρκεια διανυκτερεύσεων είναι 10 βράδια με μηδενική ιδιωτική συμμετοχή.

Η υποβολή των αιτήσεων και των απαραίτητων δικαιολογητικών από τους δικαιούχους και τους παρόχους γίνεται αποκλειστικά ηλεκτρονικά μέσω της ενιαίας ψηφιακής πύλης του ελληνικού Δημοσίου gov.gr με τους κωδικούς πρόσβασης Taxisnet ή τους κωδικούς πρόσβασης πιστοποιημένων χρηστών ΟΑΕΔ στις παρακάτω ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

Δικαιούχοι: https://www.gov.gr/ipiresies/ergasia-kai-asphalise/apozemioseis-kai-parokhes/programmata-koinonikou-tourismou

Πάροχοι: https://www.gov.gr/ipiresies/ergasia-kai-asphalise/apozemioseis-kai-parokhes/parokhoi-koinonikou-tourismou

Επισημαίνεται ότι η ορθή και πλήρης συμπλήρωση των αιτήσεων, καθώς και η ταυτόχρονη υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών θα βοηθήσει στην ταχύτερη επεξεργασία τους.

Οι προϋποθέσεις

Δικαιούχοι του προγράμματος είναι εργαζόμενοι και άνεργοι, οι οποίοι το έτος 2020:

Αιτήσεις θα υποβάλλονται μέχρι τις 17 Ιουνίου.

Επιδοτούνται και φέτος τα ακτοπλοϊκά εισιτήρια.

- Είχαν 50 ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (με κρατήσεις υπέρ ΟΕΕ).
- Ελαβαν από τον ΟΑΕΔ 50 ημέρες ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας.
- Ελαβαν επιδότηση ανεργίας τουλάχιστον 50 ημερών.
- Συγκεντρώνουν τουλάχιστον 50 ημέρες αθροιστικά από τα παραπάνω (ημέρες εργασίας, ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας και επιδότησης ανεργίας).
- Ηταν εγγεγραμμένοι στο ειδικό μητρώο ανέργων ΑμεΑ του ΟΑΕΔ κατά την ημερομηνία λήξης υποβολής αιτήσεων.

Το σύστημα επιλογής των δικαιούχων βασίζεται στη μοριοδότηση συγκεκριμένων οικονομικών, οικογενειακών και ασφαλιστικών κριτηρίων με αντικειμενικό και διαφανή τρόπο με τη χρήση μηχανογραφικού λογισμικού του ΟΑΕΔ. Πάροχοι του προγράμματος είναι τουριστικά καταλύματα και ακτοπλοϊκές εταιρείες, όπως ορίζει η δημόσια πρόσκληση.

Η επιδότηση θα γίνει με τη χορήγηση επιταγής κοινωνικού τουρισμού, η οποία έχει τη μορφή ενός μοναδικού ηλεκτρονικού κωδικού αριθμού. Συνολικά θα χορηγηθούν 300.000 επιταγές και ο προϋπολογισμός του προγράμματος είναι 30 εκατ. ευρώ.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Διεθνείς διαγωνισμοί για 4 έργα πληροφορικής ύψους 57,8 εκατ. ευρώ

Στην προκήρυξη τεσσάρων διεθνών διαγωνισμών για ισάριθμα ψηφιακά έργα, προϋπολογισμού 57,8 εκατ. ευρώ, προχώρησε η Κοινωνία της Πληροφορίας. Το μεγαλύτερο από αυτά αφορά τη μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού συστήματος στην κεντρική διοίκηση και τη λοιπή γενική κυβέρνηση (Gov-ERP). Είναι ύψους 51,5 εκατ. ευρώ και αποτελεί ένα από τα πρώτα έργα πληροφορικής που εντάσσονται στο Ταμείο Ανάκαμψης, διαθέτοντας χρόνο υλοποίησης 48 μηνών. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αναβάθμιση των εφαρμογών πληροφορικής που σχετίζονται με τις διαδικασίες δημοσιονομικής πολιτικής, με την εγκατάσταση και λειτουργία του νέου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Δημοσιονομικής Διαχείρισης (ΟΠΣΥΔΔ). Το έργο θα επιτρέπει, μεταξύ άλλων, τη συγκέντρωση οικονομικών στοιχείων και λοιπών πληροφοριακών στοιχείων από το σύνολο των φορέων της γενικής κυβέρνησης με σκοπό τη βελτίωση της πληροφόρησης για τη χάραξη της οικονομικής πολιτικής της χώρας, μέσω του συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων, της επισκόπησης δαπανών και δραστηριοτήτων κτλ. Οπως και την υποστήριξη των καθημερινών εργασιών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, καθώς και των φορέων της κεντρικής διοίκησης για την κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού επιδόσεων και της περιβαλλοντικής διάστασης του προϋπολογισμού (green budgeting).

Το δεύτερο έργο, ύψους 4,8 εκατ. ευρώ, με 25μηνη διάρκεια υλοποίησης, περιλαμβάνει τον μετασχηματισμό διαδικασιών προξενικών υπηρεσιών, ώστε να εξασφαλίζεται η άμεση και επί 24ωρης βάσης επικοινωνία των πολιτών με τις προξενικές αρχές για θέματα όπως η απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας, ληξιαρχικές πράξεις γέννησης, γάμου και θανάτου, θέματα φορολογίας κ.ά.

Το τρίτο, προϋπολογισμού, 952,3 χιλ. ευρώ, έχει ως αντικείμενο την υλοποίηση πληροφοριακού συστήματος αδειοδότησης έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΠΣΑΠΕ), διαθέτοντας χρόνο ολοκλήρωσης 15 μηνών. Θα διαχειρίζεται όλα τα στάδια αδειοδότησης έργων ΑΠΕ, λειτουργώντας ως μία «πύλη» μεταξύ του επενδυτή και των αδειοδοτικών αρχών.

Τέλος, η ΚΤΥΠ προκήρυξε τον διαγωνισμό για την επέκταση και παροχή υπηρεσιών του πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης αιτημάτων των πολιτών, επιχειρήσεων, δημοσίων υπηρεσιών και λοιπών φορέων της διαδικτυακής πύλης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ). Είναι προϋπολογισμού 491,7 χιλ. ευρώ, έχει χρόνο υλοποίησης 15 μηνών και θα υποστηρίζει τις παρεχόμενες από την ΑΠΔΠΧ υπηρεσίες.

ΔΗΜ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

Αύξηση τιμών 2,2% σε βασικά είδη σούπερ μάρκετ στο τετράμηνο

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Ανοδο των τιμών κατά 2,2% στο πρώτο τετράμηνο του 2021 στα βασικά είδη σούπερ μάρκετ δείχνουν τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών αγοράς IRI, επιβεβαιώνοντας τις ανησυχίες για πληθωριστικές πιέσεις, ανησυχίες που απειλούν την επιστροφή της οικονομίας σε τροχιά ανάκαμψης. Μάλιστα, οι αυξήσεις τιμών είναι μεγαλύτερες στην κατηγορία των τροφίμων, κατά 3,6% το πρώτο τετράμηνο του 2021 σε σύγκριση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2020, κάτι που αναμένεται να έχει συνέπειες, ειδικά εάν συνεχισθεί και, το κυριότερο, εάν ενταθεί, στο εισόδημα κυρίως των ασθενέστερων οικονομικά νοικοκυριών.

Βάσει των στοιχείων της IRI, αυξήσεις καταγράφονται και στα είδη ατομικής υγιεινής και ομορφιάς (1,1% ανά μονάδα προϊόντος), ενώ στα είδη νοικοκυριού (καθαριστικά, απορρυπαντικά κ.ο.κ.) παρατηρείται οριακή μείωση τιμών κατά 0,3%. Πρόκειται άλλωστε για είδη στα οποία καταγράφεται και σημαντική μείωση πωλήσεων, όπως και στα είδη ατομικής φροντίδας και ομορφιάς, σε αντίθεση με την κατηγορία των τροφίμων, η οποία διατηρείται σε ανοδική τροχιά και φέτος.

Ενδιαφέρον έχει ότι τα σούπερ μάρκετ, μετά την πολύ μεγάλη αύξηση που κατέγραψαν το 2020, την πρώτη χρονιά της ζωής μας με τον κορωνοϊό, διατήρησαν το θετικό πρόσημο στον τζίρο τους και κατά το πρώτο τετράμηνο του 2021. Βεβαίως, το διάστημα αυτό παρέμενε κλειστή η εστίαση, ενώ το υπόλοιπο λιανεμπόριο επαναλειτούργησε στις αρχές Απριλίου. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των περισσότερων αναλυτών της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της IRI, ο τζίρος των σούπερ μάρκετ θα υποχωρήσει φέτος, καθώς μέρος των δαπανών θα κατευθυνθεί στην εστίαση, στο υπόλοιπο λιανεμπόριο και σε άλλες δραστηριότητες που έχουν επανεκκινήσει.

Το διάστημα Ιανουαρίου - Απριλίου 2021, πάντως, έκλεισε με αύξηση των πωλήσεων των σούπερ μάρκετ κατά 1,3% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020 και διαμορφώθηκε στα 2,75 δισ. ευρώ φέτος έναντι 2,71 δισ. ευρώ πέρυσι. Τα τυποποιημένα προϊόντα (σταθερού barcode, όπως ονομάζονται) συνέβαλαν στον τζίρο κατά 75,8%, ενώ το υπόλοιπο 24,2% προέρχεται από τις πωλήσεις των χύμα (επί ζυγίω) προϊόντων.

Μεταξύ των τριών βασικών ομάδων προϊόντων, αύξηση πωλήσεων καταγράφεται μόνο στην ομάδα των τροφίμων, η οποία όμως σε σημαντικό βαθμό οφείλεται στην αύξηση των τιμών. Κι αυτό διότι η αύξηση της αξίας πωλήσεων είναι 4%, όμως του όγκου πωλήσεων μόλις 0,4%. Στην κατηγορία των προϊόντων ατομικής υγιεινής και ομορφιάς παρατηρείται μείωση της αξίας πωλήσεων κατά 8% και του όγκου πωλήσεων κατά 9%, ενώ στην κατηγορία των προϊόντων νοικοκυριού η αξία των πωλήσεων υποχώρησε κατά 5,8% και ο όγκος πωλήσεων κατά 5,6%.

Οι ανατιμήσεις είναι μεγαλύτερες στην κατηγορία των τροφίμων, καθώς φθάνουν το 3,6%.

Τη μεγαλύτερη αύξηση στο α΄ τετράμηνο του 2021 σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020 καταγράφουν οι πωλήσεις αλκοολούχων ποτών (33,2% σε αξία και 22,1% σε όγκο), κάτι που οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στο γεγονός ότι φέτος σε όλη τη διάρκεια του εξεταζόμενου διαστήματος η εστίαση ήταν κλειστή (πέρυσι είχε κλείσει στα μέσα Μαρτίου), και ακολουθούν τα κατεψυγμένα τρόφιμα (αύξηση 9% σε αξία και 11,7% σε όγκο) και τα μη αλκοολούχα ποτά (αναψυκτικά, καφές, τσάι) με αύξηση πωλήσεων 6,9% σε αξία και 6,8% σε όγκο.

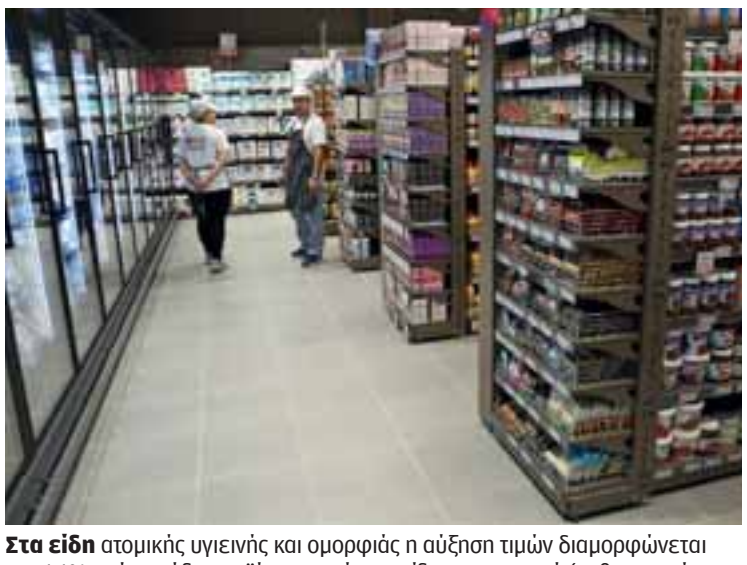

Στα είδη ατομικής υγιεινής και ομορφιάς η αύξηση τιμών διαμορφώνεται στο 1,1% ανά μονάδα προϊόντος, ενώ στα είδη νοικοκυριού (καθαριστικά, απορρυπαντικά κ.ο.κ.) παρατηρείται οριακή μείωση τιμών κατά 0,3%.

INTIME

Κάθε μέρα, κάθε λεπτό

kathimerini.com.cy

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
SHOWBIZ - GOOD LIFE - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οκτώ στους δέκα εργοδότες δεν βρίσκουν κατάλληλο προσωπικό

Μεγάλη δυσκολία στους τομείς πληροφορικής, βιομηχανίας και πωλήσεων

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Οκτώ στους δέκα Έλληνες εργοδότες αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία στην κάλυψη θέσεων εργασίας σε τομείς όπως η πληροφορική, η βιομηχανία ή οι πωλήσεις, επικαλούμενοι έλλειψη ταλέντων. Δεξιότητες όπως δυνατότητα κοινωνικής επιρροής - ηγετική δράση, ανάληψη πρωτοβουλιών, δημιουργικότητα και κριτική σκέψη είναι αυτές που λείπουν από τους σημερινούς υποψήφιους εργαζομένους και κάνουν τους εργοδότες στη χώρα μας, όπως απάντησαν στην έρευνα της Manpower, να μη βρίσκουν κατάλληλο προσωπικό, και μάλιστα σε ποσοστό-ρεκόρ τουλάχιστον 12ετίας. Βέβαια, σύμφωνα με την Έρευνα Προοπτικών Απασχόλησης της ManpowerGroup, το 27% των Ελλήνων εργοδοτών σχεδιάζει εντός του τρίτου τριμήνου του 2021 νέες προσλήψεις και αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων, το 5% προβλέπει μείωση, ενώ το 68% δεν προβλέπει κάποια αλλαγή, με αποτέλεσμα οι συνολικές προοπτικές απασχόλησης να ανέρχονται σε +22%.

Ο ισχυρότερος ρυθμός προσλήψεων αναμένεται να καταγραφεί στον τομέα των κατασκευών, στον τομέα των χρηματοοικονομικών και παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις και στον τομέα της βιομηχανίας/παραγωγής. Μέτριο ρυθμό προσλήψεων αναμένουν οι εργοδότες στον τομέα του τουρισμού. Παράλληλα, σύμφωνα με την έρευνα, το 62% των Ελλήνων εργοδοτών αναμένει ίδια ή υψηλότερα επίπεδα προσλήψεων εντός των επόμενων 9 μηνών σε σύγκριση με την περίοδο πριν από το χτύπημα της πανδημίας της COVID-19.

Αναλυτικά, οι προθέσεις προσλήψεων βελτιώνονται κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και εμφανίζονται ενισχυμένες κατά 23 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους, όταν η πανδημία άρχισε να έχει αντίκτυπο στην πρόθεση προσλήψεων.

Βέβαια, και παρά τις βελτιωμένες προθέσεις προσλήψεων, η πρόσφατη Ερευνα Ελλειψης Ταλέντων της ManpowerGroup, που διεξήχθη τον Ιανουάριο 2021, κατατάσσει τη χώρα μας στη 10η θέση των χωρών της περιφέρειας EMEA (Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Αφρική) όσον αφορά τη δυσκολία εύρεσης του κατάλληλου προσωπικού. Σε ποσοστό 80% –αποτελεί ρεκόρ 12ετίας για την Ελλάδα, αφού πρόκειται για το υψηλότερο ποσοστό που έχει καταγραφεί ποτέ από την έναρξη της έρευνας, το 2008– οι εργοδότες αναφέρουν την πρόκληση κάλυψης των ταλέντων. Οι 5 κλάδοι - ρόλοι με τη μεγαλύτερη δυσκολία κάλυψης σχετίζονται με: πληροφορική/δεδομένα (31%), βιομηχανία/παραγωγή (21%), εφοδιαστική αλυσίδα/επιχειρησιακές λειτουργίες (20%), πωλήσεις/μάρκετινγκ (19%) και ανθρώπινο δυναμικό. Ενώ οι 4 προσωπικές δεξιότητες με τη μεγαλύτερη δυσκολία εύρεσης στους εργαζομένους, σύμφωνα πάντα με τους Έλληνες εργοδότες, είναι οι εξής: ηγεσία και κοινωνική επιρροή (58%), ανάληψη πρωτοβουλιών (51%), δημιουργικότητα και αυθεντικότητα (49%) και κριτική σκέψη και ανάλυση (48%).

Το 27% των Ελλήνων εργοδοτών σχεδιάζει εντός του τρίτου τριμήνου του 2021 νέες προσλήψεις.

Επιπροσθέτως, και παρά τις ενδείξεις για μεγαλύτερη εργασιακή ευελιξία κατά την περίοδο των αυστηρών περιορισμών στη μετακίνηση και στις δραστηριότητες, τους επόμενους έξι έως δώδεκα μήνες το 70% των Ελλήνων εργοδοτών αναμένει ότι οι εργαζόμενοι θα επιστρέφουν στον χώρο εργασίας – σε σύγκριση με το 30% των απαντήσεων το προηγούμενο τρίμηνο. Βέβαια, το 68% των εργοδοτών δήλωσε ότι σκοπεύει να ενσωματώσει ευέλικτους χρόνους έναρξης και λήξης της εργασίας, ενώ το 64% θα προσφέρει ένα συνδυασμό απομακρυσμένης και από το γραφείο εργασίας. Σε συνέχεια της πλήρους εφαρμογής του εμβολιαστικού προγράμματος, αυτό το τρίμηνο οι εργοδότες ερωτήθηκαν επίσης για το πώς η επιχείρησή τους προβλέπει τα επίπεδα προσλήψεων καθώς και πώς πιθανότατα θα ανταποκριθεί. Το 62% των Ελλήνων εργοδοτών αναμένει προσλήψεις στο ίδιο ή υψηλότερο επίπεδο από ό,τι πριν από την πανδημία του κορωνοϊού εντός των επόμενων 9 μηνών, ενώ μόνο το 13% εκτιμά πως δεν θα επιστρέψει στα προ COVID-19 επίπεδα προσλήψεων.

Τα «αγκάθια» στην αγορά εργασίας

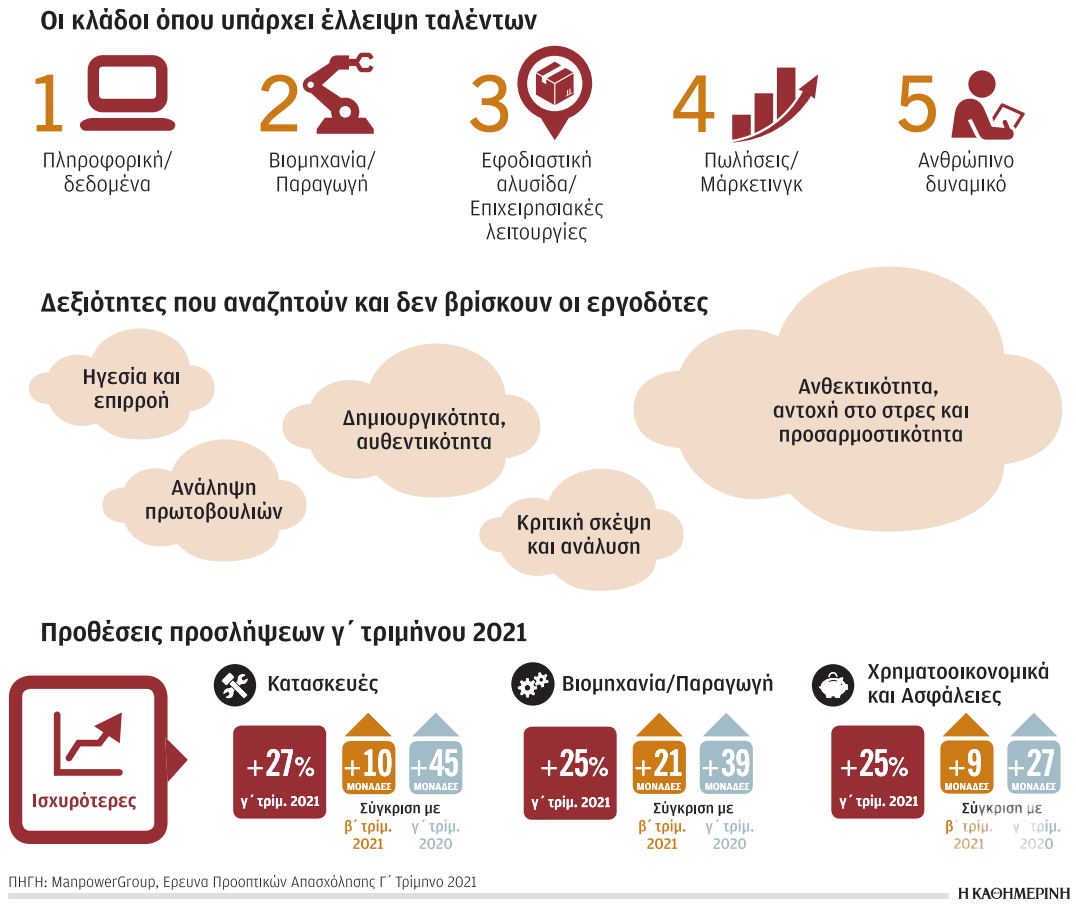

ΠΗΓΗ: ManpowerGroup, Ερευνα Προοπτικών Απασχόλησης Γ΄ Τρίμηνο 2021

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΠΟΨΗ

«Πόλεμος» για έμπειρα στελέχη επιχειρήσεων

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ***

Σε μια κρίσιμη περίοδο επανάκαμψης της οικονομίας, ένα ερώτημα που προκύπτει για όλες τις εταιρείες είναι σε ποια στελέχη μπορεί να βασιστεί για την επόμενη μέρα. Ενώ συχνά γίνονται εκτενείς αναφορές στους νέους που αναζητούν εργασία, ένα εξίσου σημαντικό πρόβλημα είναι να βρεθούν και τα κατάλληλα στελέχη που μπορούν να κάνουν τη διαφορά στη λειτουργία, καινοτομία, εξυγίανση, ανάπτυξη των εταιρειών στην Ελλάδα.

Περίπου το 18% με 20% των θέσεων εργασίας στις μεσαίες και μεγάλες εταιρείες δεν μπορεί να καλυφθεί, παρ' όλη την ανεργία. Αφορά θέσεις εργασίας του μέλλοντος που σχετίζονται με την ψηφιακή λειτουργία, την έρευνα και ανάπτυξη, τη σύγχρονη διοίκηση εργοστασίων και εταιρειών. Αιτία είναι η έλλειψη σχετικών γνώσεων που δεν παρέχονται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αλλά και δεξιοτήτων που απαιτούνται άμεσα ώστε οι εταιρείες να διαχειριστούν ανάλογα τον έντονο διεθνή –πλέον– ανταγωνισμό.

Το brain drain αποτελεί αναμφισβήτητα μια μεγάλη πηγή απώλειας στελεχών, αφού πολλοί Ελληνες που μεταβαίνουν στο εξωτερικό για σύγχρονες σπουδές επιλέγονται από εταιρείες και παραμένουν και για εργασία, καθώς οι αποδοχές γίνονται συνεχώς καλύτερες και δεν αποφασίζουν δυστυχώς να επιστρέψουν στην Ελλάδα.

Από την άλλη πλευρά, δύσκολα οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να προσελκύσουν έμπειρα στελέχη από το εξωτερικό, καθώς το πακέτο αποδοχών τους είναι υπερβολικά υψηλό αλλά και επίσης υπάρχει μια σημαντική επιφύλαξη για τις εταιρείες που έχουν έδρα την Ελλάδα –εκτός από μερικά ηχηρά ονόματα–, κάτι που καλλιεργήθηκε την περίοδο που η χώρα ήταν με το ένα πόδι έξω από την Ε.Ε. λόγω αστάθειας της κυβερνητικής πολιτικής.

Περίπου το 18% με 20% των θέσεων εργασίας στις μεσαίες και μεγάλες εταιρείες δεν μπορεί να καλυφθεί, παρ' όλη την ανεργία.

Το ισοζύγιο εξαγωγών - εισαγωγών στελεχών με εμπειρία είναι αρνητικό, καθώς πολλά έμπειρα στελέχη από την Ελλάδα μεταφέρουν την τεχνογνωσία στο εξωτερικό –θυγατρικές, υποκαταστήματα στο εξωτερικό–, ενώ από την άλλη πλευρά στη χώρα μας επιλέγουν να έρθουν μόνον ανειδίκευτοι εργάτες από τις βαλκανικές χώρες. Ενα ακόμα μειονέκτημα είναι η μακρινή μας γεωγραφική τοποθεσία σε σχέση με τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Σκεφτείτε ότι πολλά στελέχη ζουν σε μια χώρα και εργάζονται καθημερινά σε μια άλλη, για παράδειγμα ένας Βέλγος μπορεί να πάρει το πρωινό τρένο, να μεταβεί για εργασία στην Ολλανδία και να επιστρέψει το απόγευμα στη χώρα του.

Για αρκετές θέσεις που σχετίζονται με την επιστήμη των υπολογιστών και της τεχνητής νοημοσύνης είναι επίσης δύσκολο να βρεθούν έμπειρα στελέχη για μισθωτή εργασία, καθώς πολλοί προτιμούν το ελεύθερο επάγγελμα ή την προσοδοφόρο εξωτερική συνεργασία –outsourcing– αντί να είναι «δεμένοι» με έναν εργοδότη, για παράδειγμα developers, digital marketing, αλλά και γραφίστες κ.λπ.

Παρόμοια είναι η εικόνα και για τις εταιρείες που επιθυμούν να επενδύσουν στις εξαγωγές, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των στελεχών μιλάει μόνον αγγλικά και είναι δυσεύρετα τα στελέχη με άριστη γνώση και δεύτερης ξένης γλώσσας, συνήθως λόγω έλλειψης χρόνου.

Επιπλέον, σύμφωνα και με την έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Forum, περιζήτητες είναι και οι δεξιότητες μεσαίων στελεχών και managers, όπως αναλυτική σκέψη, διαχείριση στρες, ανθεκτικότητα, ευελιξία, προσαρμοστικότητα.

Πώς λοιπόν θα καλύψουν πιο άμεσα οι εταιρείες τις ανάγκες τους σε καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό; Η πλέον συνηθισμένη λύση είναι η προσέγγιση στελεχών ανταγωνιστικών εταιρειών που διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία, με αποτέλεσμα να γίνονται «μεταγραφικός στόχος», αυξάνοντας σημαντικά και τις αποδοχές τους. Δεύτερη διέξοδο αποτελεί η εσωτερική αναβάθμιση εργαζομένου σε υψηλότερη θέση, ώστε τελικά η ανάγκη να μεταφερθεί στην κάλυψη χαμηλότερης θέσης εργασίας. Η εσωτερική επένδυση στη γνώση –σεμινάρια, e-learning κ.λπ.– δεν είναι χάσιμο χρόνου, αλλά μια αναγκαιότητα για όλες τις εταιρείες που θέλουν να έχουν στελέχη ικανά να λύνουν προβλήματα και να εξελίσσονται διαρκώς. Μια ακόμα λύση μπορεί να είναι η συμβολή κορυφαίων φορέων, όπως ΣΕΒ, ΣΒΒΕ, αλλά και επαγγελματικών επιμελητηρίων και ενώσεων στην πολύ υψηλού επιπέδου κατάρτιση για μεσαία και ανώτερα στελέχη, και παράλληλα οι εταιρείες να επενδύσουν στα ταλέντα τους ώστε να προκύψουν οι επόμενοι managers και διευθυντές της χώρας μας.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Παπαχατζής είναι διευθύνων σύμβουλος και διευθυντής ανθρώπινου δυναμικού στην εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων «Ανάδειξη» (www.anadeixi.gr, ~k.papahatzis@anadeixi.gr).

Νέος «πράσινος» δείκτης στο Χρηματιστήριο

Επιχειρηματικά ντιλ και αυξήσεις κεφαλαίου δίνουν μία νέα δυναμική στην αγορά, λέει ο επικεφαλής του Χ.Α. Σ. Λαζαρίδης

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Με ρεκόρ συμμετοχής ξεκινάει την Τρίτη 8 Ιουνίου το 10ο Greek Investment Forum in New York που συνδιοργανώνουν το Χρηματιστήριο Αθηνών και το Ελληνοαμερικανικό Επιμελητήριο Αθηνών, όπως σημειώνει στην «Κ» ο διευθύνων σύμβουλος του Ομίλου Χρηματιστηρίου Αθηνών, Σωκράτης Λαζαρίδης, με το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών να είναι έντονο, ενώ έχουν προγραμματιστεί παρουσιάσεις από εκπροσώπους της κυβέρνησης, της κεφαλαιαγοράς αλλά και τους επικεφαλής των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.

Ο κ. Λαζαρίδης μιλάει για τις ευκαιρίες που φέρνει το Ταμείο Ανάκαμψης καθώς και τη δυναμική που δημιουργούν στο Χ.Α. οι αυξήσεις κεφαλαίου των εισηγμένων, προσθέτοντας ότι έχει σημειωθεί έως τώρα το 2021 υπερδιπλάσια αύξηση αντληθέντων κεφαλαίων σε σχέση με το 2020 και το 2019 και τα μεγέθη αυτά θα αυξηθούν περαιτέρω.

Παράλληλα, αποκαλύπτει πως την περασμένη εβδομάδα κατατέθηκε, για πρώτη φορά, μετά 10 χρόνια, αίτηση εισαγωγής στην Εναλλακτική Αγορά (ΕΝ.Α), ενώ επισημαίνει πως στο πλαίσιο της προσέλκυσης ξένων θεσμικών επενδυτών στην ελληνική κεφαλαιαγορά, έχει ήδη δρομολογηθεί η δημιουργία τραπεζικού δείκτη στην αγορά παραγώγων και ενός δείκτη περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων και κριτηρίων διακυβέρνησης –ESG–, ο οποίος δυνητικά θα μπορούσε να έχει το ίδιο μέγεθος, από άποψη αριθμού εταιρειών, με τον Γενικό Δείκτη του Χ.Α.

> Μέσα στο πρώτο πεντάμηνο τα αντληθέντα κεφάλαια είναι υπερδιπλάσια σε σχέση με το 2020.

> Την περασμένη εβδομάδα κατατέθηκε, για πρώτη φορά μετά 10 χρόνια, αίτηση εισαγωγής στην Εναλλακτική Αγορά.

> Στο φετινό Greek Investment Forum in NY συμμετέχει ο ιστορικά μεγαλύτερος αριθμός εισηγμένων εταιρειών.

Ο διευθύνων σύμβουλος του Ομίλου Χρηματιστηρίου Αθηνών, Σωκράτης Λαζαρίδης, προαναγγέλλει τη δημιουργία ενός δείκτη περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων -ESG-, ο οποίος θα μπορούσε να έχει το ίδιο μέγεθος, από άποψη αριθμού εταιρειών, με τον Γενικό Δείκτη του Χ.Α.

– Σε δύο μέρες ξεκινάει το 10ο Greek Investment Forum in New York, το οποίο θα πραγματοποιηθεί διαδικτυακά και αυτή τη χρονιά. Διεξάγεται σε ένα κομβικό χρονικό σημείο, ενάμιση χρόνο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας, με το άνοιγμα της οικονομίας και το Ταμείο Ανάκαμψης να έχουν δημιουργήσει νέες προοπτικές. Υπάρχει ενδιαφέρον από τη διεθνή επενδυτική κοινότητα για τις ελληνικές εταιρείες που θα συμμετάσχουν;

– Στο φετινό Greek Investment Forum in NY συμμετέχει ο ιστορικά μεγαλύτερος αριθμός εισηγμένων εταιρειών (32) και μάλιστα υπάρχουν εταιρείες που για πρώτη φορά δίνουν το «παρών» σε αυτή τη διοργάνωση. Αυτό ακριβώς το στοιχείο αποτελεί επιστέγασμα της προσπάθειας που κάνουμε όλα τα χρόνια της διοργάνωσης αυτής, να δίνουμε την ευκαιρία σε εταιρείες μικρότερου μεγέθους να πραγματοποιούν ένα «άνοιγμα» στη διεθνή επενδυτική κοινότητα. Το ενδιαφέρον για τις ελληνικές επιχειρήσεις είναι προφανές και δεν εντοπίζεται τώρα για πρώτη φορά. Το Roadshow δίνει τη σημαντική ευκαιρία σε εκπροσώπους της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας να πραγματοποιήσουν συναντήσεις με ανώτατα στελέχη περισσότερων εταιρειών ταυτόχρονα και να ενημερωθούν για τον στρατηγικό σχεδιασμό και τα επενδυτικά σχέδια αυτών. Εχουν ήδη προγραμματιστεί one to one meetings με μεγάλα funds, προερχόμενα τόσο από τις ΗΠΑ όσο και από την Ευρώπη, χάρη στη δυνατότητα που μας δίνει το ψηφιακό περιβάλλον.

Οι εταιρείες θα έχουν την ευκαιρία να αντιμετωπίσουν ουσιαστικό ενδιαφέρον από τους αναλυτές, καθώς οι σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές που σημειώθηκαν τόσο σε μακροοικονομικό όσο και σε μικροοικονομικό επίπεδο τα προηγούμενα χρόνια, αλλά και η υστέρηση της αγοράς στην COVID-19 εποχή, σε συνδυασμό με τη γενικότερη πορεία της ελληνικής αγοράς την προηγούμενη 10ετία –με εξαίρεση το 2019 που βρέθηκε παγκοσμίως στην πρώτη θέση αποδόσεων– προκαλούν ενδιαφέρον στη διεθνή θεσμική κοινότητα. Για αυτό και στο briefing session έχουμε προγραμματίσει να αναπτυχθούν από εκπροσώπους της κυβέρνησης, της κεφαλαιαγοράς αλλά και τους επικεφαλής των τεσσάρων συστημικών τραπεζών θέματα που αφορούν τόσο το ύψος των κεφαλαίων και την προετοιμασία για την αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης, όσο και τα σημαντικά βήματα των τραπεζών για τη διαμόρφωση ενός ισολογισμού με χρηματοδοτική δυναμική. Είναι γεγονός ότι η συναλλακτική δραστηριότητα στο Χρηματιστήριο είναι εσχάτως αυξημένη και αυτό υποδηλώνει αύξηση του ενδιαφέροντος των επενδυτών, ενώ deals, κινητικότητα στο επιχειρηματικό μέτωπο, αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου δίνουν μία νέα δυναμική στην αγορά.

– Το τελευταίο διάστημα έχει παρατηρηθεί έντονη κινητικότητα στο μέτωπο της άντλησης κεφαλαίων από τις εισηγμένες, ωστόσο τι γίνεται σε ό,τι αφορά τις νέες εισαγωγές στο Χρηματιστήριο μετά και τη «βροχή» αποχωρήσεων του παρελθόντος. Επίσης, σε ποιους κλάδους βλέπετε να εστιάζεται το επενδυτικό ενδιαφέρον;

– Ιστορικά οι αυξήσεις κεφαλαίου μεγάλων εταιρειών και δη των τραπεζών που έχουν ήδη ξεκινήσει, δημιουργούν μια δυναμική που μπορεί να αξιοποιηθεί για την άντληση κεφαλαίων από το σύνολο των εταιρειών. Ηδη, μέχρι σήμερα τα αντληθέντα κεφάλαια το 2021 έχουν φτάσει τα 4,1 δισ. ευρώ, εκ των οποίων το 1,5 δισ. ευρώ αφορά αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και 300 εκατ. εκδόσεις εταιρικών ομολόγων, οι οποίες μάλιστα σημείωσαν εντυπωσιακή υπερκάλυψη.

Συγκεκριμένα, στους πρώτους πέντε μήνες του έτους παρουσιάζεται υπερδιπλάσια αύξηση αντληθέντων κεφαλαίων σε σχέση με την περυσινή και την προπέρσινη χρονιά και τα μεγέθη αυτά θα αυξηθούν περαιτέρω με τις ήδη προγραμματισμένες αυξήσεις της Alpha Bank και της «Ελλάκτωρ». Την εβδομάδα που έκλεισε κατατέθηκε, για πρώτη φορά μετά 10 χρόνια, αίτηση εισαγωγής στην Εναλλακτική Αγορά (ΕΝ.Α). Ενα επιπλέον χαρακτηριστικό από την άντληση κεφαλαίων το 2021 είναι και το άνοιγμα για πρώτη φορά στην αγορά έκδοσης ομολόγου από την ποντοπόρο ναυτιλία.

Σε ό,τι αφορά το κλαδικό ενδιαφέρον, στο πλαίσιο και της γενικότερης διεθνούς τάσης ανταγωνισμού του new economy με το old economy, το Χρηματιστήριο είχε αρχίσει από το 2020 να προσθέτει στα παραδοσιακά του Roadshows και κλαδικά. Ηδη έχουμε υποστηρίξει με σχετικές εκδηλώσεις τους κλάδους πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας αλλά και real estate, τροφίμων και ποτών. Σε σχέση δε με το ισχυρό ενδιαφέρον που παρατηρείται για τον τραπεζικό κλάδο, έχουμε δρομολογήσει και πιστεύουμε ότι μέχρι το τέλος του α΄ εξαμήνου θα είναι διαθέσιμος στην αγορά παραγώγων ένας τραπεζικός δείκτης.

Η χρηματιστηριακή αγορά είναι μία δυναμική αγορά και δεν θα μπορούσε να μην έχει και αποχωρήσεις εταιρειών για όσες επιχειρήσεις δεν έχουν διαμορφώσει συνθήκες για να την αξιοποιήσουν. Σε επίπεδο αγοράς όμως, οι αποχωρήσεις που παρακολουθούμε όλοι, είτε αυξάνουν τη μέση ρευστότητα της αγοράς είτε αφορούσαν εταιρείες που επέλεξαν να αλλάξουν τη χώρα-έδρα τους. Για αυτή την τελευταία κατηγορία έχει μεγάλο ενδιαφέρον ότι στην απόλυτη πλειοψηφία τους η συναλλακτική δραστηριότητα παραμένει στην Ελλάδα και σε καμία περίπτωση δεν επλήγη η ρευστότητα της αγοράς.

– Εχετε προαναγγείλει τη δημιουργία δείκτη ESG έως τον Οκτώβριο. Υπάρχει εικόνα για το πόσες εταιρείες θα συμπεριληφθούν σε πρώτη φάση στον δείκτη αυτό; Η εικόνα που σήμερα παρουσιάζουν οι εισηγμένες εταιρείες ως προς τον βαθμό υιοθέτησης πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης είναι ικανοποιητική;

– Σε σχέση με την επιχειρηματική ευαισθησία που συνοψίζεται στο ακρωνύμιο ESG (Περιβαλλοντικοί, Κοινωνικοί και οι σχετικοί με τη Διακυβέρνηση παράγοντες) και έχει διαμορφώσει ισχυρή επενδυτική κουλτούρα, ήδη το Χρηματιστήριο από το 2019 έχει δώσει επιβοηθητική κατεύθυνση στις εισηγμένες εταιρείες εκδίδοντας τον Οδηγό Δημοσιοποίησης Πληροφοριών ESG. Στην πρόσφατη μελέτη του ΕΚΠΑ, που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Χρηματιστηρίου και της Ενωσης Θεσμικών Επενδυτών, παρατηρήσαμε σημαντική βελτίωση της δημοσιοποίησης σχετικών πληροφοριών από τις εισηγμένες εταιρείες στο πλαίσιο της υποχρέωσής τους για παροχή μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Από τα διαθέσιμα σήμερα στοιχεία που αφορούν δημοσιοποιήσεις που έγιναν το 2020, ένας ESG δείκτης θα μπορούσε να περιλαμβάνει 25-30 εταιρείες. Είμαστε όμως βέβαιοι πως με την εμφανή ευαισθησία που πλέον επιδεικνύουν οι ελληνικές επιχειρήσεις στο θέμα της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύντομο χρονικό διάστημα ο δείκτης αυτός μπορεί να έχει σύνθεση ανάλογη με αυτή του Γενικού Δείκτη.

– Η κληρονομιά των NPEs των ελληνικών τραπεζών υπήρξε ένα από τα «βαρίδια» του Χ.Α. στο πρόσφατο παρελθόν. Πλέον προχωρούν σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, επιταχύνουν τις τιτλοποιήσεις και αρχίζουν να δίνουν νέα δάνεια. Σε ποιο βαθμό συμβάλλει ο κλάδος στη διαμόρφωση του νέου χάρτη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς;

– Πράγματι, όπως αναφέρετε, η διεθνής τάση επιβάλλει τη διαμόρφωση νέων διαστάσεων επιχειρηματικής δραστηριότητας με αξιοποίηση των ψηφιακών ευκαιριών και η ελληνική κεφαλαιαγορά, όπως κάθε κεφαλαιαγορά, οφείλει να είναι ο καθρέφτης της οικονομίας. Οι ευκαιρίες μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας δεν μπορούν να μη στηριχθούν σε ένα υγιές και επιθετικό τραπεζικό σύστημα, όπως αυτό που διαμορφώθηκε πρόσφατα.

Η ισόρροπη στήριξη μεγέθυνσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας με δανειακά και ίδια κεφάλαια είναι το στοιχημα στο οποίο μόνο ο τραπεζικός κλάδος μπορεί να συμβάλει σε αυτό το νέο περιβάλλον. Η ισορροπία αυτή είναι ιδιαίτερα κρίσιμη κατά την αξιοποίηση των δανειακών κεφαλαίων που θα ενισχύσουν την ελληνική επιχειρηματικότητα μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης ώστε να εξασφαλιστεί τόσο ο πολλαπλασιασμός τους αλλά και μια μακροχρόνια βιώσιμη προοπτική.

Ψηφιακό περιβάλλον για την αγορά

– Ενας από τους κύριους πυλώνες στους οποίους στηρίζεται το νέο οικονομικό μοντέλο της χώρας είναι ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας τι θέση έχει στον στρατηγικό σχεδιασμό του Χρηματιστηρίου;

– Το Χρηματιστήριο ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του ’90 έχει συμβάλει σημαντικά στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, τόσο με τις υποδομές που παρέχει στο οικοσύστημά του σε επίπεδο συναλλακτικού και μετασυναλλακτικού περιβάλλοντος όσο και με σειρά πρόσθετων υπηρεσιών. Η προηγούμενη χρονιά, που στέρησε την ελευθερία κίνησης των ανθρώπων λόγω της πανδημίας, εκτίναξε την αποδοχή ψηφιακών λύσεων στο σύνολο της κοινωνίας. Η ετοιμότητα της πολιτείας να παρέχει ψηφιακές λύσεις στο περιβάλλον αυτό βελτίωσε περαιτέρω την αποδοχή και διαμόρφωση ψηφιακής κουλτούρας από τον κόσμο.
Το Athexgroup μπόρεσε να αξιοποιήσει την κρίσιμη μάζα γνώσεων και εμπειριών του, τόσο παρέχοντας ένα σταθερό περιβάλλον όσο και προσθέτοντας υπηρεσίες για τους μετόχους. Οι ψηφιακές του υποδομές ήδη χρησιμοποιούνται και από άλλες αγορές αλλά και σε άλλες χώρες. Οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν αλλά και οι ευκαιρίες που έχουμε επιτυχώς εκμεταλλευθεί, μας επιτρέπουν να προωθήσουμε δυναμικότερα το νέο ψηφιακό περιβάλλον για την αγορά με περισσότερες λύσεις τόσο για το ελληνικό οικοσύστημα όσο και για τις γειτονικές αγορές.

Καταθέσεις και επενδύσεις, οι 2 μοχλοί της ανάπτυξης

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Το δεύτερο τρίμηνο του 2022 θα επανέλθει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ελλάδα στα επίπεδα του 2019, εκτιμά ο ΟΟΣΑ στην έκθεση του για την παγκόσμια οικονομία (Economic Outlook). Ουσιαστικά, η Ελλάδα θα μετρήσει έτσι 2,5 χαμένα χρόνια από πλευράς ΑΕΠ λόγω πανδημίας, περίπου όσα πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Βρετανία και η Ιταλία.

Ο ΟΟΣΑ προβλέπει ότι η χώρα θα αναπτυχθεί με ρυθμό 3,8% φέτος και 5% το 2022, έναντι πρόβλεψης για ανάπτυξη μόλις 0,9% φέτος και 6,6% το 2022, που είχε διατυπώσει τον περασμένο Δεκέμβριο και μιας ενδιάμεσης βελτιωμένης πρόβλεψης για 3,4% φέτος. Η κυβέρνηση προβλέπει 3,6% για φέτος και 6,2% για το 2022. Τη μεγάλη διαφορά κάνουν οι επενδύσεις που φέτος προβλέπεται να αυξηθούν κατά 11,5% και του χρόνου κατά 20%, με τη βοήθεια του Ταμείου Ανάκαμψης.

> Για τον τουρισμό προβλέπει ότι φέτος θα ανακτήσει τις μισές από τις απώλειες του 2020.

Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει πάντως στην έκθεσή του ότι η επιτάχυνση των επενδύσεων θα εξαρτηθεί από το κατά πόσον οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις θα ενισχύσουν τον ρυθμό των δημοσίων επενδύσεων και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις θα αξιοποιήσουν τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης. Μία ακόμη δυνητική πηγή ανάπτυξης είναι η αύξηση των καταθέσεων, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ η Ελλάδα κατέκτησε ρεκόρ, καταλαμβάνοντας τη δεύτερη θέση μετά τις ΗΠΑ το 2020. Οι υπερβάλλουσες καταθέσεις των νοικοκυριών της αντιπροσώπευαν το 2020 το 7,2% του ΑΕΠ της και το 10% της ιδιωτικής κατανάλωσης, έναντι 9,9% του ΑΕΠ και 14,6% της ιδιωτικής κατανάλωσης των ΗΠΑ, αντίστοιχα. Ωστόσο, ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η επίπτωση της αύξησης των καταθέσεων στην ανάπτυξη μπορεί να είναι περιορισμένη, καθώς η τάση για κατανάλωση του πλούτου, στον οποίο περιλαμβάνονται οι καταθέσεις, δεν είναι πολύ υψηλή, ιδίως για τα υψηλότερα εισοδήματα, όπως είναι αυτά που κυρίως αποταμίευσαν το 2020.

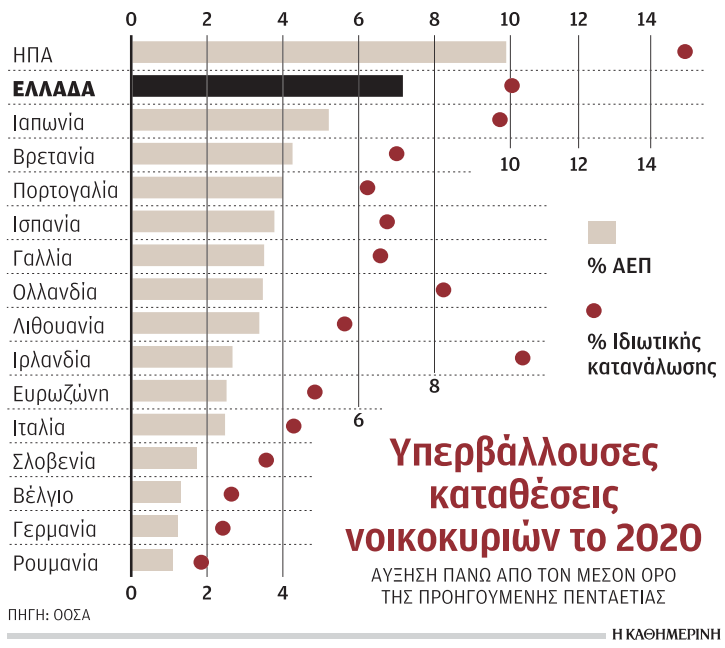

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης είναι φυσικά και ο τουρισμός, για τον οποίο ο ΟΟΣΑ προβλέπει ότι φέτος θα ανακτήσει τις μισές από τις απώλειες του 2020.

Επίσης, ο ΟΟΣΑ ενώνει τη φωνή του με του ΔΝΤ για να χτυπήσει καμπανάκι για τις τράπεζες, υποστηρίζοντας ότι οι χρεοκοπίες και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αναμένεται να αυξηθούν καθώς θα αποσύρονται τα μέτρα στήριξης, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη βελτίωσης του ενεργητικού των τραπεζών. Θα χρειαστούν επιπλέον μέτρα, πέραν της παράτασης του «Ηρακλή», για την αντιμετώπιση του θέματος του αναβαλλόμενου φόρου και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, υποστηρίζει. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να είναι 10,1% του ΑΕΠ φέτος και 3,7% του ΑΕΠ το 2022 και το χρέος 201,1% του ΑΕΠ φέτος και 191,6% του ΑΕΠ το 2022.

Ρεκόρ 80 ετών στην ανάπτυξη του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2021

Η Παγκόσμια Τράπεζα προβλέπει 5,6% – Τι φοβάται σχετικά με τον πληθωρισμό

Σύμφωνα με την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας θα είναι μια άνιση ανάπτυξη, καθώς οι αναπτυσσόμενες και οι αναδυόμενες οικονομίες θα εξακολουθήσουν να αγωνίζονται για καιρό ακόμη να ορθοποδήσουν από το πλήγμα της πανδημίας. Εκτιμάται ότι ο ρυθμός ανάπτυξης στις χώρες χαμηλού εισοδήματος δεν θα υπερβεί φέτος το 2,9%.

Με τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης των τελευταίων 80 ετών θα ανακάμψει φέτος η παγκόσμια οικονομία, αλλά θα πρόκειται για μια άνιση ανάπτυξη καθώς οι αναπτυσσόμενες και οι αναδυόμενες οικονομίες θα εξακολουθήσουν να αγωνίζονται για καιρό ακόμη να ορθοποδήσουν από το πλήγμα της πανδημίας. Στην εκτίμηση αυτή καταλήγει η Παγκόσμια Τράπεζα στην έκθεσή της για την προοπτική της παγκόσμιας οικονομίας, που δόθηκε στη δημοσιότητα και αναφέρεται σε προβλεπόμενη ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας κατά 5,6% στη διάρκεια του τρέχοντος έτους.

Τους υψηλότερους ρυθμούς θα σημειώσουν, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, αφενός η αμερικανική οικονομία, που θα αυξηθεί κατά 6,8%, και η Κίνα για την οποία προεξοφλεί σημαντική επιτάχυνση με ανάπτυξη 8,5%. Την ίδια στιγμή όμως ο διεθνής πιστωτικός οργανισμός που στηρίζει οικονομικά τον αναπτυσσόμενο κόσμο, εκτιμά ότι ο ρυθμός ανάπτυξης στις χώρες χαμηλού εισοδήματος δεν θα υπερβεί φέτος το 2,9% και θα είναι ο χαμηλότερος των τελευταίων 20 ετών, αν βέβαια εξαιρεθεί η δραματική ύφεση του ταραγμένου 2020. Παρουσιάζοντας τις εν λόγω προβλέψεις, ο Αγιάν Κόσε, υπεύθυνος για τη σχετική έκθεση και επικεφαλής της ομάδας οικονομολόγων που την εξεπόνησε, τόνισε πως «βλέπουμε σαφώς την ιστορία δύο διαφορετικών ανακάμψεων». Προσέθεσε δε με έμφαση πως «είναι οι καλύτεροι καιροί για μια οικονομία σαν εκείνη των ΗΠΑ για να σημειώσουν ισχυρή ανάπτυξη, αλλά είναι οι χειρότεροι καιροί όταν εξετάσει κανείς το πώς πηγαίνουν οι χώρες χαμηλού εισοδήματος. Πραγματικά αγωνίζονται».

Διευκρινίζοντας τις αιτίες που κρατούν τόσο πίσω τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις αναδυόμενες οικονομίες, η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας υπογραμμίζει ιδιαίτερα το πρόβλημα της μειωμένης πρόσβασης που έχουν οι φτωχές χώρες στα εμβόλια κατά της πανδημίας του κορωνοϊού και είναι η βασικότερη αιτία ανησυχίας. Επαναλαμβάνοντας, άλλωστε, επανειλημμένως εκκλήσεις όχι μόνο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας αλλά και πολλών διεθνών πιστωτικών οργανισμών, ο κ. Κόσε κάλεσε για μια ακόμη φορά τις πλούσιες χώρες να δωρίσουν εμβόλια σε όσες χώρες τα χρειάζονται

Η αμερικανική οικονομία θα αυξηθεί κατά 6,8% και της Κίνας κατά 8,5%.

και δυσκολεύονται να τα διασφαλίσουν. Είχε προηγηθεί κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου, και στο πλαίσιο της συνόδου του G7, η έκκληση που απηύθυνε ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας, Ντέιβιντ Μαλπάς, να προσφερθεί διεθνής βοήθεια ύψους 50 δισ. δολαρίων προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση όλων των χωρών στα εμβόλια. Προηγήθηκαν επίσης ανάλογες εκκλήσεις από τους επικεφαλής του ΔΝΤ, του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας αλλά και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Στην έκθεσή της η Παγκόσμια Τράπεζα καλεί, άλλωστε, τις πιστώτριες χώρες να επεκτείνουν περαιτέρω τα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους των αναπτυσσόμενων χωρών, επισημαίνοντας ότι πολλές από αυτές δεν διαθέτουν τα αναγκαία περιθώρια για χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής που θα μπορούσε να στηρίξει τις οικονομίες τους και να τις βοηθήσει να ανασυρθούν από την κρίση της πανδημίας. Από την αρχή της πρωτοφανούς αυτής για τα σύγχρονα δεδομένα υγειονομικής κρίσης, η Παγκόσμια Τράπεζα τις έχει επανειλημμένως προτρέψει να συνάψουν διαφανείς συμφωνίες με τις αναπτυσσόμενες χώρες για την εξυπηρέτηση του χρέους τους. Δεν παραλείπει, πάντως, να αναφερθεί και στο διαφαινόμενο πρόβλημα του πληθωρισμού και να επισημάνει πως από την αρχή της πανδημίας ο πληθωρισμός εμφανίζει ταχύτερο ρυθμό αν συγκριθεί με τον ρυθμό που σημείωνε στη διάρκεια των πέντε τελευταίων παγκόσμιων οικονομικών κρίσεων. Μιλώντας σχετικά σε διεθνή ΜΜΕ, ο κ. Κόσε τόνισε πως «ο πληθωρισμός θα είναι φέτος υψηλότερος» και προσέθεσε με έμφαση ότι «βγαίνουμε από ύφεση και αυξάνεται η ζήτηση με αποτέλεσμα να σημειώνουν επίπεδα-ρεκόρ οι τιμές των πρώτων υλών».

Σύμφωνα, πάντως, με την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας, οι περισσότερες χώρες των οποίων οι κεντρικές τράπεζες έχουν θεσπίσει στόχο για τον πληθωρισμό, θα κατορθώσουν να τον κρατήσουν σε επίπεδα εντός των ορίων του στόχου ή πολύ κοντά στα επίπεδα του στόχου. Στις ΗΠΑ η ομοσπονδιακή τράπεζα, Federal Reserve, έχει στόχο για ετήσιο πληθωρισμό 2%, όπως άλλωστε και η ΕΚΤ. Τα τελευταία στοιχεία για την ιδιωτική κατανάλωση στις ΗΠΑ φέρουν, πάντως, τον πληθωρισμό να «τρέχει» με 3,6% σε ετήσια βάση, αν και τα στελέχη της Fed υποστηρίζουν ότι η επιτάχυνση του δείκτη θα είναι προσωρινή. Το πρόβλημα θα είναι όμως σοβαρό στις αναδυόμενες αγορές και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες και η Παγκόσμια Τράπεζα εκφράζει την ανησυχία της πως μια επιτάχυνση του πληθωρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο θα περιπλέξει περαιτέρω και θα δυσχεράνει το έργο των κυβερνήσεων, περιορίζοντας σημαντικά τις επιλογές πολιτικής και τα περιθώρια ελιγμών. Υπάρχει κίνδυνος να μεταδοθεί ο υψηλότερος πληθωρισμός από τις ανεπτυγμένες οικονομίες στον υπόλοιπο κόσμο, που θα κινδυνέψει από διατροφική κρίση αν αυξηθούν οι τιμές των βασικών ειδών διατροφής και προπαντός αν υπάρξουν ελλείψεις τροφίμων.

BLOOMBERG, REUTERS

Τα υψηλά κέρδη από την κινεζική αγορά, «μαγνήτης» για τις ευρωπαϊκές εταιρείες

Τα υψηλότερα κέρδη που άντλησαν από την κινεζική αγορά το φοβερό 2020 αλλά και η ανάγκη να εξασφαλίσουν τον εφοδιασμό τους εν μέσω γεωπολιτικών εντάσεων εξωθεί τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να αυξήσουν τις επενδύσεις τους στην Κίνα. Η εικόνα προκύπτει από την ετήσια έρευνα του Ευρωπαϊκού Εμπορικού Επιμελητηρίου, που δόθηκε στη δημοσιότητα και φέρει σχεδόν το 60% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων να σχεδιάζει επέκταση στην Κίνα μέσα στο τρέχον έτος. Πρόκειται για σημαντική αύξηση, καθώς το αντίστοιχο ποσοστό στην αμέσως προηγούμενη έρευνα ήταν 51%. Περίπου το 50% των 585 ερωτηθέντων διευθυντικών στελεχών και επιχειρηματιών ανέφερε ότι το περασμένο έτος τα κέρδη από την κινεζική αγορά ήταν σαφώς υψηλότερα από τον μέσο όρο κερδών από όλο τον υπόλοιπο κόσμο. Οπως τόνισαν, η κινεζική αγορά αποδείχθηκε πολύ πιο ανθεκτική από τις αγορές άλλων χωρών και αποτέλεσε «το καταφύγιο των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων εν μέσω της καταιγίδας της πανδημίας». Είναι γεγονός ότι η ταχύτατη ανάκαμψη της Κίνας από την οικονομική κρίση της πανδημίας και η επιτυχής επανεκκίνηση της οικονομίας της αποτέλεσαν το περασμένο έτος τον κύριο μοχλό της ανάπτυξης παγκοσμίως. Οι πωλήσεις στην κινεζική αγορά κράτησαν έτσι ισχυρές και κερδοφόρες πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, από τον γαλλικό όμιλο ειδών πολυτελείας LVMH SE μέχρι τη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία BMW AG. Ειδικότερα, το 73% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων με παρουσία στην Κίνα υπήρξε κερδοφόρο το περασμένο έτος, ενώ ένα ποσοστό 14% κατόρθωσε να ισοσκελίσει τα βιβλία του και να παραμείνει όρθιο. Τα ποσοστά αυτά είναι αντίστοιχα με εκείνα των παλαιότερων ετών προ της πανδημίας και αυτό οφείλεται στη ραγδαία ανάκαμψη της εγχώριας αγοράς στην Κίνα.

Το 60% των επιχειρήσεων της Ευρώπης σχεδιάζει επέκταση στην Κίνα μέσα στο 2021.

AP

Οι πωλήσεις στην κινεζική αγορά κράτησαν ισχυρές και κερδοφόρες πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, από τον γαλλικό όμιλο ειδών πολυτελείας LVMH SE μέχρι τη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία BMW AG.

Εξάλλου, το 68% των ερωτηθέντων στελεχών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων δηλώνει αισιόδοξο σε ό,τι αφορά τη διαφαινόμενη πορεία των επιχειρήσεων του τομέα του μέσα στην επόμενη διετία. Πρόκειται για ποσοστό σαφώς μεγαλύτερο από το αντίστοιχο 48% της προηγούμενης έρευνας. Ανάμεσα στα κίνητρα που αναφέρουν ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για την επέκταση της παρουσίας τους στην Κίνα και την αύξηση των επενδύσεών τους στη δεύτερη σε μέγεθος οικονομία του πλανήτη είναι και η προσπάθεια να διαχωρίσουν τις επιχειρήσεις τους στην Κίνα από εκείνες στον υπόλοιπο κόσμο. Απώτερος στόχος τους είναι να διασφαλίσουν ότι θα έχουν επάρκεια προμηθειών παρά τις γεωπολιτικές εντάσεις που οδηγούν σε ρωγμές στην εφοδιαστική αλυσίδα. Περίπου 25% των ερωτηθέντων δήλωσαν, έτσι, πως μεταφέρουν στο εσωτερικό της Κίνας την εφοδιαστική αλυσίδα από την οποία εξαρτώνται, μεταφέροντας εκεί την παραγωγή τους ή αλλάζοντας προμηθευτές και επιλέγοντας όσους έχουν παραγωγή στην Κίνα.

Κυριότερη μέριμνα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων είναι το πλήγμα που μπορεί να αποτελέσει γι' αυτές η αποσύνδεση της Κίνας από τις άλλες οικονομίες, δεδομένου ότι η παραγωγή τους εξαρτάται από τμήματα ή πρώτες ύλες που ενδέχεται να λείψουν, αν άλλες χώρες επιβάλλουν περιορισμούς ή απαγορεύσεις. Το 30% περίπου των επιχειρήσεων που συμμετείχε στην έρευνα του Ευρωπαϊκού Εμπορικού Επιμελητηρίου δήλωσε πως δεν μπορεί να βρει αξιόπιστες εναλλακτικές για ορισμένα εξαρτήματα ή εξοπλισμό που εισάγουν στην Κίνα από άλλες χώρες. Και ένα ποσοστό 40% υπογράμμισε πως ακόμη κι αν βρει εναλλακτικούς προμηθευτές, θα είναι πολύ ακριβότεροι ή θα προσφέρουν προμήθειες χαμηλότερης ποιότητας. Από πολιτικής άποψης, πάντως, το περιβάλλον της Κίνας αποδεικνύεται πιο δύσκολο από την αρχή του τρέχοντος έτους, καθώς έχουν μεσολαβήσει καταναλωτικά μποϊκοτάζ στα προϊόντα εταιρειών, όπως οι Hennes & Mautritz, αλλά και αντίποινα στις κυρώσεις που επέβαλαν οι Βρυξέλλες στο Πεκίνο για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ουιγούρων στην περιφέρεια της Ξινγιάνγκ.

BLOOMBERG

Αυξάνονται τα ρομπότ-εργάτες στις επιχειρήσεις

Ανάμεσα στις υπόλοιπες μεταβολές που επέφερε στην παγκόσμια οικονομία, η πανδημία υπαγόρευσε την αύξηση του αριθμού των ρομπότ που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, καθώς μειώθηκε το προσωπικό στους χώρους εργασίας, διευκολύνοντας έτσι την τήρηση των αποστάσεων. Η εξέλιξη συνεπάγεται όμως ότι απειλούνται πολύ περισσότερες θέσεις εργασίας, ειδικότερα για τα επαγγέλματα που βασίζονται στη μηχανική επανάληψη των ίδιων κινήσεων, όπως για παράδειγμα οι χειριστές μηχανημάτων ανόρθωσης είτε μηχανών είτε οχημάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις της πανδημίας, στην έκθεσή της για το μέλλον της εργασίας η συμβουλευτική McKinsey αναβαθμίζει την πρόβλεψή της για τις θέσεις εργασίας που θα απειληθούν άμεσα, καθώς θα αντικατασταθούν από τον αυτοματισμό. Εκτιμά πως μέχρι το 2030 τουλάχιστον 17 εκατ. Αμερικανοί θα αναγκαστούν να αλλάξουν δουλειά, αριθμός κατά 25% υψηλότερος σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη εκτίμησή της.

Οπως πάντως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, ερευνητές της Federal Reserve στην πολιτεία της Φιλαδέλφειας προβλέπουν πως οι ελλείψεις που έχουν καταγραφεί στην αγορά εργασίας θα αποτελέσουν πρόσθετο κίνητρο για τις επιχειρήσεις, που πιθανότατα θα επενδύσουν περισσότερο σε μηχανήματα ασφαλή ως προς τη μετάδοση της πανδημίας αντί να αναζητήσουν προσωπικό καταβάλλοντας υψηλότερους μισθούς.

Εν ολίγοις θα επαναληφθεί και πιθανότατα θα ενισχυθεί περαιτέρω η τάση για στροφή σε επενδύσεις στον αυτοματισμό, που έχει αποτελέσει χαρακτηριστικό και άλλων εποχών μετάβασης από την ύφεση στην ανάκαμψη. Αυτό σημαίνει ότι επανέρχεται η ανησυχία για το ενδεχόμενο μιας «άνεργης ανάκαμψης».

Ετσι, οι ερευνητές της Federal Reserve καλούν τις κυβερνήσεις να παρέμβουν και να παρέχουν το αναγκαίο δίχτυ κοινωνικής προστασίας για όσους εργαζομένους πρόκειται να χάσουν τις θέσεις εργασίας τους εξαιτίας του αυτοματισμού, αλλά και να στηρίξουν παράλληλα τη μετάβαση σε μια άλλη εργασία με διαφορετικούς όρους. Οπως τονίζει στο σχετικό ρεπορτάζ της η βρετανική εφημερίδα, η εξέλιξη φαίνεται πως δεν είναι αντιστρέψιμη και οποιαδήποτε προσπάθεια των επιχειρήσεων να αντισταθούν είναι μάλλον βέβαιο ότι θα αποδειχθεί μάταιη.

Ωστόσο, αν οι εξελίξεις είναι ιδιαίτερα δυσοίωνες για όσους κάνουν μηχανικές εργασίες, στον αντίποδα βρίσκονται όσοι απασχολούνται στις τεχνολογίες του αυτοματισμού.

Ενδεικτικά η βρετανική εφημερίδα αναφέρει την εταιρεία αυτοματισμού και ρομπότ Seegrid που έχει έδρα στο Πίτσμπουργκ και δήλωσε στην αμερικανική εφημερίδα Washington Post ότι τα έσοδά της διπλασιάστηκαν από την αρχή της πανδημίας. Ως εκ τούτου, η εν λόγω εταιρεία προτίθεται να αυξήσει το εργατικό δυναμικό της, από τα 150 άτομα που εργάζονται τώρα ως υπάλληλοί της, στα 350 έως το τέλος του έτους.

Η πανδημία υπαγόρευσε την αύξηση του αριθμού των ρομπότ που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, καθώς μειώθηκε το προσωπικό στους χώρους εργασίας, διευκολύνοντας έτσι την τήρηση των αποστάσεων.

Ο «βασιλιάς της μόδας» νικά τους κροίσους της τεχνολογίας

Ο Μπερνάρ Αρνό του LVMH ξεπερνά σε πλούτο Γκέιτς και Ζούκερμπεργκ

Του **PETER COY**
BLOOMBERG BUSINESSWEEK

Μπορείτε να πείτε πολλά για μια κοινωνία κοιτώντας τους ανθρώπους εκείνους οι οποίοι την καθιστούν πλούσια. Τέσσερις από τους πέντε πιο πλούσιους ανθρώπους στον κόσμο, όπως αποτυπώνεται στα στοιχεία του Bloomberg, οι Τζεφ Μπέζος, Ελον Μασκ, Μπιλ Γκέιτς και Μαρκ Ζούκερμπεργκ, όλοι κέρδισαν χρήματα ως ειδήμονες της τεχνολογίας και μηχανικοί. Μέσω του ψηφιακού εμπορίου, των ηλεκτρικών αυτοκινήτων, του λογισμικού και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αντίστοιχα, έχουν μεταμορφώσει τις ζωές των ανθρώπων. Κρίνοντας από την επιτυχία τους, η τεχνολογία είναι ο μοναδικός μοχλός που αλλάζει τον κόσμο και δημιουργεί περιουσίες. Αλλά, μια στιγμή. Ποιος είναι αυτός στην τρίτη θέση του δείκτη δισεκατομμυριούχων του Bloomberg, πίσω από τους Μπέζος και Μασκ, αλλά μπροστά από τους Γκέιτς και Ζούκερμπεργκ; Πρόκειται για τον Μπερνάρ Αρνό, τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του ομίλου LVMH (Moët Hennessy Louis Vuitton), του μεγαλύτερου στον κόσμο στην παραγωγή ειδών πολυτελείας. Προμηθεύει αφρώδη οίνο, δερμάτινα είδη, ρούχα, κοσμήματα, ρολόγια και αρώματα. Αυτά είναι προϊόντα που υπήρχαν, έστω και σε λιγότερο εντυπωσιακή μορφή, για εκατοντάδες ή και χιλιάδες χρόνια. Βρίσκονται στην αιχμή της μόδας, αλλά σίγουρα δεν είναι τεχνολογία.

Συνεπώς, τα τυχόν συμπεράσματα τα οποία συναγάγατε σχετικά με τη φύση της σύγχρονης οικονομίας λαμβάνοντας υπόψη τους Μπέζος, Μασκ, Γκέιτς και Ζούκερμπεργκ πρέπει να επανεξεταστούν υπό το πρίσμα της περιουσίας του Μπερνάρ Αρνό, η οποία στις 27 Μαΐου ανερχόταν στα 167 δισεκατομμύρια δολάρια, ήτοι ήταν αυξημένη κατά 53 δισεκατομμύρια δολάρια από τις αρχές της χρονιάς. Η τεχνολογία προκαλεί δημιουργική καταστροφή, αποσυνθέτει παλαιές βιομηχανίες, γεννώντας καινούργιες. Οι ειδήμονες της τεχνολογίας επικεντρώνονται στη μείωση του κόστους, στην αποδοτικότητα και στην αύξηση της κλίμακας. Αντιθέτως, τα είδη πολυτελείας μάς καλομαθαίνουν και μας παρηγορούν. Κάνουν τον κόσμο ομορφότερο αντί να τον αναποδογυρίζουν.

Είδη πολυτελείας

Τα προϊόντα στο χαρτοφυλάκιο του Μπερνάρ Αρνό είναι ευάριθμα και όλα ένα κι ένα και κοστίζουν ακριβά (ενδιαφέρεται κανείς για ένα ανδρικό μαγιό Dior Oblique σε μοβ χρώμα από τεχνητό καραβόπανο στην τιμή των 1.250 δολαρίων;).

Ενδεχομένως, όμως, το χάσμα μεταξύ του Αρνό και των ανθρώπων της τεχνολογίας δεν είναι τόσο μεγάλο. Ενα πράγμα στο οποίο διαπρέπουν και οι πέντε άνδρες είναι να θωρακίζουν τις επιχειρήσεις τους, να διαφοροποιούν τα προϊόντα τους και να τα καθιστούν φημισμένα χάρη στην ποιότητά τους, κάτι που τους δίνει τη δυνατότητα να αποκρούουν τον ανταγωνισμό και να προστατεύουν τα περιθώρια κέρδους τους.

Επιπροσθέτως, έχει διαμορφωθεί ένα είδος συμβίωσης ανάμεσα στις τεχνολογικές μεταβολές και στην πολυτέλεια – θα μπορούσαμε να πούμε μεταξύ της ροής και της πολυτέλειας. Αυξάνοντας την αποδοτικότητα και την παραγωγή, η τεχνολογία κάνει πλουσιότερους όχι μόνο τους δισεκατομμυριούχους επιχειρηματίες αλλά και μια μεγάλη κατηγορία ιδιαιτέρως εύπορων ανθρώπων που χρησιμοποιούν τεχνολογικά προϊόντα. Αυτοί είναι οι άνθρωποι που ξεχύνονται και αγοράζουν τα είδη των οίκων Dior, Marc Jacobs, TAG Heuer, Tiffany, καθώς και άλλων που υπάγονται στον όμιλο LVMH.

Και κάτι χαριτωμένο για το τέλος: Ο Μπερνάρ Αρνό είναι και ο ίδιος μηχανικός, έχοντας αποφοιτήσει το 1971 από το Ecole Polytechnique στο Παρίσι. Απλώς εφάρμοσε τις τεχνικές δεξιότητές του σε ένα διαφορετικό πεδίο της σύγχρονης οικονομίας και τα πήγε εξίσου καλά με τους ομολόγους του.

A.P.

Η περιουσία του στις 27 Μαΐου ανερχόταν στα 167 δισεκατομμύρια δολάρια και ήταν αυξημένη κατά 53 δισεκατομμύρια δολάρια από τις αρχές της χρονιάς.

Εκτίναξη πλούτου στον κλάδο της υγείας

Ακόμα κι αν λείπαμε από τη γη τον τελευταίο ενάμισι χρόνο, επιστρέφαμε και δεν γνωρίζαμε τίποτε για την πανδημία, γρήγορα θα αντιλαμβανόμασταν ποιες οικονομικές δραστηριότητες δημιουργούν δισεκατομμυριούχους (πέραν της πανταχού παρούσας τεχνολογίας): όσες σχετίζονται με την ιατρική, την υγιεινή, την προστασία από τη μόλυνση, τα διαγνωστικά τεστ και τα εμβόλια. Σύμφωνα με την κατάταξη του περιοδικού Forbes, ο κλάδος της περίθαλψης είναι ο πέμπτος κατά σειράν δημιουργός πλούτου για το 2020 μετά τις επενδύσεις, την τεχνολογία, τη μεταποίηση και το λιανεμπόριο.

Ο πλουσιότερος παγκοσμίως στον κλάδο της περίθαλψης, βάσει του Forbes, είναι ο Κινέζος Ζιάν Ρεσένγκ, πρώην δάσκαλος και δημόσιος λειτουργός, ο οποίος κατέχει μαζί με την οικογένειά του πλούτο 24,4 δισ. δολαρίων και είναι πρόεδρος της εταιρείας εμβολίων για τον κορωνοϊό και τη φυματίωση, Chongqing ZFSW Biological Products. Ωστόσο, ειδικά όσοι επιχειρηματίες συναρτούν τα κέρδη τους με τα προστατευτικά μέσα έναντι του κορωνοϊού, βλέπουν τις τύχες τους να καθορίζονται εν πολλοίς από την εξέλιξή του. Ας πάρουμε παράδειγμα εταιρείες που κατασκευάζουν ιατρικά γάντια ή εξοπλισμό για τα διαγνωστικά τεστ, οι οποίες, όσο αίρονται οι περιορισμοί και επεκτείνονται οι εμβολιασμοί, βλέπουν τη ζήτηση να περιορίζεται. Η Seegene κατασκευάζει εξοπλισμό για τα τεστ του κορωνοϊού, ενώ η Alteogen δημιουργεί τεχνολογία σχετική με τις υποδόριες ενέσεις. Οι ιδρυτές αμφοτέρων, Γιογκ Γουν Τσαν και Σουν Τζέι Παρκ, χάρις στην εκτίναξη των μετοχών τους πέρυσι έγιναν δισεκατομμυριούχοι. Εντούτοις, όταν άρχισε να κυκλοφορεί το εμβόλιο, η πορεία αντιστράφηκε, οι μετοχές και των δύο νοτιοκορεατικών εταιρειών εξασθένησαν περισσότερο από 41%, με αποτέλεσμα οι δισεκατομμυριούχοι να χάσουν τον τίτλο τους. Παρόμοια φαίνεται και η ιστορία των γαντιών μιας χρήσεως. Μέχρι τον Αύγουστο του 2020 ο κλάδος είχε τουλάχιστον 5 δισεκατομμυριούχους, αλλά μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2021 οι μετοχές των αντίστοιχων εταιρειών έχασαν το 40% της αξίας τους από τα περυσινά ρεκόρ. Η δε κορυφαία σε όλο τον κόσμο μαλαισιανή Top Glove δημιούργησε σε πρώτη φάση τεράστιο πλούτο για τον ιδρυτή της Λιμ Γούι Τσάι και την οικογένειά του. Ωστόσο, η συνεχιζόμενη καταπολέμηση του ιού περιστέλλει τη ζήτηση του εν λόγω προϊόντος, εξ ου και από τον Οκτώβριο ο πλούτος του Λιμ Γούι Τσάι ελαττώθηκε σχεδόν κατά 2,2 δισ. δολάρια στα 3,4 δισ. δολάρια. Αντιθέτως, τον πλούτο τους φαίνεται να διατηρούν όσοι δισεκατομμυριούχοι προέρχονται από τις εταιρείες παρασκευής εμβολίων, όπως οι Pfizer-BioNTech και Moderna.

BLOOMBERG, FORBES

Δύσκολη η επιστροφή στο γραφείο μετά την τηλεργασία

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Λίγο πριν από την έναρξη της πανδημίας, ο όμιλος εταιρειών Webhelp, που ειδικεύεται στην ανάθεση των εργασιών άλλων εταιρειών, το λεγόμενο outsourcing, αγόρασε το παλιό κτίριο της «Ελευθεροτυπίας», στην οδό Ηλία Ηλιού, στην καρδιά της Αθήνας, με θέα στην Ακρόπολη. Πήγα στο κτίριο που είναι πολύ ωραία διαρρυθμισμένο, με φωτεινούς χώρους εργασίας, γυμναστήριο, αίθουσες συνάντησης και χαλάρωσης, εντελώς διαφορετικό από τους χώρους των γνωστών call centers. Κι όμως, εκείνοι που έκαναν αυτή την επιλογή είδαν τη μεγάλη πλειονότητα των εργαζομένων να εργάζεται επί 14 μήνες από το σπίτι και τώρα πολλούς από αυτούς να μη θέλουν να γυρίσουν πίσω. Ο Γάλλος Βενσάν Μπερνάρ είναι Chief Operating Officer του ομίλου και ο Γιάννης Μπούζιος ο γενικός διευθυντής του στην Ελλάδα.

– Βενσάν Μπερνάρ: Οταν ξεκίνησε η πανδημία, οι 80.000 εργαζόμενοι του ομίλου δούλευαν από ένα κέντρο, όπως συμβαίνει με όλες τις επιχειρήσεις της βιομηχανίας μας, και βρέθηκαν όλοι σε πανικό: οι πελάτες ήταν σε πανικό, οι συνεργάτες μας ήταν επίσης σε πανικό, ακόμη κι εμείς ως μάνατζερ δεν ξέραμε τι θα συμβεί από εδώ και πέρα. Και τι κάναμε; Αμέσως πήραμε την απόφαση να προστατεύσουμε τους ανθρώπους μας και να μεταφέρουμε μαζικά τις δραστηριότητές μας από το γραφείο στο σπίτι σε χρόνο-ρεκόρ. Μεταφέραμε τους υπολογιστές, τα γραφεία, τις καρέκλες, τα πάντα, στα σπίτια των συνεργατών της Webhelp. Εξι μόλις εβδομάδες μετά το ξέσπασμα της πανδημίας, 55.000 άνθρωποι δούλευαν ήδη από το σπίτι!

– Γιάννης Μπούζιος: Οι υποδομές μας είναι αντικείμενο διαχείρισης κεντρικά για όλη την Ευρώπη. Το Παρίσι συντόνιζε μαζί μας τη διαδικασία για την Ελλάδα και μας βοήθησε καθ' όλη τη διαδικασία μετάβασης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μας από τα γραφεία στα σπίτια των εργαζομένων μας. Το τεχνικό τμήμα μας έκανε τεστ ταχύτητας των συνδέσεων σε όλους τους συνεργάτες μας και για αυτούς που το τεστ ταχύτητας δεν ήταν ικανοποιητικό παρείχαμε ειδικά φορητά ρούτερ 4G. Τους παραχωρήσαμε και δεύτερη οθόνη, όμως, πιστέψτε με, όλο αυτό δεν είναι τόσο απλό όσο ακούγεται. Χρησιμοποιήσαμε ταξί, τα προσωπικά μας οχήματα, κάθε μέσο που διαθέταμε, καθώς οι εταιρείες κούριερ δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν λόγω της κατάστασης τότε. Ηταν μια απόλυτη επιτυχία διότι καταφέραμε να κάνουμε τη μετάβαση και επίσης επειδή είχαμε μηδενικά κρούσματα COVID-19 έως τις 23 Αυγούστου. Συνολικά, από τον Φεβρουάριο του 2020 έχουμε 25 κρούσματα και μηδέν κρούσματα διασταυρούμενης μόλυνσης ανάμεσα στους 1.600 υπαλλήλους μας, ενώ 10 από αυτούς που βρέθηκαν θετικοί στον ιό δούλευαν αποκλειστικά από το σπίτι. Αυτό είναι μια μεγάλη επιτυχία, για την οποία είμαστε υπερήφανοι. Προστατεύσαμε το εργατικό δυναμικό μας, εργάστηκαν κανονικά, φτάσαμε στο σημείο να προσλάβουμε κατά τη διάρκεια της πανδημίας επιπλέον 600 άτομα.

– Μετά 14 μήνες, πώς θα πείσετε τους ανθρώπους να έρθουν πίσω στα γραφεία;

– Βενσάν Μπερνάρ: Αν η κρίση διαρκούσε τέσσερα χρόνια, οι πελάτες μας θα απαιτούσαν να φέρουμε πίσω το 100% των ανθρώπων που δουλεύουν από το σπίτι. Τώρα, εξαιτίας της διάρκειας της κρίσης, έχουν πεισθεί ότι το σύστημα δουλεύει. Εμείς πιστεύουμε ότι θα επικρατήσει ένα υβριδικό μοντέλο εργασίας: ένα μέρος της δουλειάς θα γίνεται στο σπίτι κι ένα άλλο στον χώρο εργασίας, στα γραφεία. Σε ένα χρόνο από σήμερα θα είμαι σε θέση να σας πω περισσότερα για αυτό. Ρωτήσαμε τους εργαζομένους και μόνο το 20% με 25% απάντησε ότι θέλει να επιστρέψει 100% στον κλασικό τρόπο εργασίας, δηλαδή να έρχεται στο γραφείο, ενώ ένα παρόμοιο ποσοστό απάντησε ότι θέλει να μείνει στο σπίτι και το 50% είπε ότι θέλει να δουλέψει στη βάση ενός υβριδικού μοντέλου. Μετά το διασπαστικό μοντέλο (μοντέλο πλήρους τηλεργασίας), πρέπει να επανεφεύρουμε το υβριδικό.

Η εταιρεία που ειδικεύεται στο outsourcing αγόρασε το παλιό κτίριο της «Ελευθεροτυπίας», στην καρδιά της Αθήνας, το μετέτρεψε σε έναν ευχάριστο χώρο εργασίας και τώρα, μετά 14 μήνες πανδημίας και τηλεργασίας, πολλοί από τους εργαζομένους δεν θέλουν να γυρίσουν πίσω.

Ο Γάλλος Βενσάν Μπερνάρ, Chief Operating Officer του Webhelp, και ο Γιάννης Μπούζιος, γενικός διευθυντής του στην Ελλάδα, μιλούν για ένα νέο υβριδικό μοντέλο εργασίας.

– Γιάννης Μπούζιος: Μπορούν επίσης οι εργαζόμενοι να έρθουν με μερικές καινοτόμες ιδέες, όπως για παράδειγμα να μας προτείνουν να εργάζονται για ένα χρόνο από το σπίτι ή να δουλεύουν από ένα νησί. Ή ακόμη να εργάζονται για εμάς ενόσω μένουν στο σπίτι των γονιών τους στη Γερμανία. Ενα χρόνο πριν θα απαντούσαμε κατηγορηματικά «όχι». Τώρα το εξετάζουμε.

– Αλλά εσάς και τους πελάτες σας σάς ενδιαφέρει να βγαίνει η δουλειά...

– Βενσάν Μπερνάρ: Παίζει σημαντικό ρόλο για κάποιους κλάδους η διασφάλιση των δεδομένων, όπως για παράδειγμα για τον κλάδο του FinTech, κάτι που δεν έχει ίσως την ίδια σημασία για άλλους κλάδους.

– Χρειάζεστε γραφεία;

– Βενσάν Μπερνάρ: Επενδύσαμε σε δύο πράγματα. Σε κτιριακές υποδομές και σε εκδηλώσεις που οργανώνουμε με τους συνεργάτες μας. Ο προβληματισμός μου είναι αν το 80% των ανθρώπων δουλεύει από το σπίτι, αυτό που στο τέλος θα μείνει να μας συνδέει θα είναι μόνο το δελτίο μισθοδοσίας. Θα χαθεί το ομαδικό πνεύμα μέσα στην εταιρεία...

– Πώς ξεπερνάτε τα εμπόδια για να προσλάβετε ανθρώπους;

– Γιάννης Μπούζιος: Η γραφειοκρατία είναι σημαντική και για προσλήψεις Ευρωπαίων πολιτών και για προσλήψεις πολιτών τρίτων χωρών. Για να προσλάβουμε έναν Ευρωπαίο πολίτη, πρέπει να του εκδώσουμε ΑΦΜ, να κάνουμε αίτηση στον ΕΦΚΑ για ΑΜΚΑ και στη συνέχεια να πάμε στο Αστυνομικό Τμήμα Αλλοδαπών, όταν μας δώσουν ημερομηνία, για να πάρουμε την κάρτα εγγραφής Ευρωπαίου πολίτη. Τίποτα δεν είναι απόλυτα ψηφιοποιημένο ακόμη. Περιμένουμε από την κυβέρνηση να επιταχύνει αυτές τις διαδικασίες. Ειδάλλως χάνουμε και οι δύο, και το Δημόσιο και εμείς.

– Βενσάν Μπερνάρ: Αυτοί οι άνθρωποι μπορεί να το μετανιώσουν και να πάνε σε μια άλλη πόλη ή χώρα και όλοι μαζί, κι εκείνοι κι εμείς, να χάσουμε.

– Τονίζετε το ανθρώπινο στοιχείο στην εταιρεία σας. Ολοι το λένε αυτό στον κλάδο. Τι κάνετε διαφορετικά;

– Γιάννης Μπούζιος: Αν δεν ζει κάποιος καθημερινά αυτή τη συγκεκριμένη, ιδιαίτερη κουλτούρα μας, ναι, είναι απλώς μια δήλωση. Χάνεις αξία αντί να κερδίζεις. Κι όμως, προσλαμβάνουμε 100 ανθρώπους τον μήνα και μάλιστα έρχονται συστημένοι από τους φίλους τους. Είναι οι καλύτεροι άνθρωποι που απασχολούμε. Δώσαμε πρόσβαση σε δωρεάν 24ωρη γραμμή ψυχολογικής υποστήριξης μέσα στην πανδημία για τους εργαζομένους αλλά και για τις οικογένειές τους, προσλάβαμε ανθρώπους που μιλούν διάφορες ξένες γλώσσες, ΑμεΑ, μακροχρόνια ανέργους, πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο και τους βοηθάμε με τα χαρτιά τους. Υπήρχε άνθρωπος που μας έκανε αίτηση από τη δομή φιλοξενίας μεταναστών στην Ελευσίνα και δύο μήνες αργότερα μας ενημέρωσε για την καινούργια του διεύθυνση, είχε ήδη μετακομίσει σε διαμέρισμα. Και φυσικά, λαμβάνει τις ίδιες αποδοχές με όλους τους άλλους εργαζομένους. Αφήνουμε λοιπόν τις πράξεις να μιλούν από μόνες τους όταν πρόκειται να εξηγήσουμε σε τι διαφέρουμε.

Μια άλλη προτεραιότητα για εμάς είναι η προώθηση της αποστολής του ιδρύματος Think Human στην Ελλάδα, που εστιάζει στη δημιουργία ίσων ευκαιριών για την πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην καταπολέμηση των κοινωνικών φραγμών μέσω της επαγγελματικής ένταξης και στη μετάδοση ψηφιακών δεξιοτήτων. Το ίδρυμα Think Human δημιουργήθηκε το 2020 και είναι αφιερωμένο σε πρωτοβουλίες εκπαίδευσης και ένταξης στις ~40 χώρες όπου δραστηριοποιείται ο όμιλος Webhelp. Το ίδρυμα υποστηρίζει ήδη το International Rescue Committee στην Ελλάδα, συμμετέχοντας στο πρόγραμμα ένταξης στην εργασία γυναικών προσφύγων. Ο γενικός στόχος του προγράμματος είναι η ενδυνάμωση των γυναικών προσφύγων, η υποστήριξή τους ώστε να δημιουργήσουν εισόδημα και να γίνουν ηγέτες στις κοινότητές τους. Για να στηρίξει την κοινωνική και οικονομική ενδυνάμωση των επωφελούμενων, συνολικά 31, γυναικών, η IRC προσέφερε ένα συνδυασμό εξατομικευμένης συμβουλευτικής, ομαδικών εκπαιδεύσεων εργασιακής ετοιμότητας και δεξιοτήτων και ευκαιρίες για mentoring.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Αύξηση τιμών στην αγορά οικοπέδων της Ελλάδας

Εχουν ενισχυθεί 30% σε 18 μήνες σε περιοχές με υψηλή ζήτηση

Το ενδιαφέρον των κατασκευαστών για την αντιπαροχή εμφανίζεται μειωμένο, καθώς από τη στιγμή που δεν επιβάλλεται ΦΠΑ στα νεόδμητα διαμερίσματα, προτιμούν τις αγορές των οικοπέδων.

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Αυξήσεις που αγγίζουν ακόμα και το 30% σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία, δηλαδή μόλις πριν από 18 μήνες, καταγράφονται στην αγορά οικοπέδων εντός σχεδίου, ιδίως σε δημοφιλείς περιοχές των βορείων και των νοτίων προαστίων της Αττικής. Σύμφωνα με φορείς της αγοράς ακινήτων, η αναστολή ισχύος του ΦΠΑ 24% για νέες οικοδομές που θεσπίστηκε το 2019 έχει πυροδοτήσει ένα κύμα επενδύσεων από κατασκευαστές κατοικιών, οι οποίοι επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα απόθεμα νεόδμητων ακινήτων που να μην υπόκεινται σε ΦΠΑ. Η σχετική ρύθμιση ισχύει για άδειες που θα εκδοθούν έως το τέλος του 2022. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνονται με εκθετικό ρυθμό και οι τιμές πώλησης των ούτως ή άλλως λιγοστών διαθέσιμων οικοπέδων.

«Σε περιοχές όπως του Παπάγου, η Αγία Παρασκευή, ο Χολαργός, τα Βριλήσσια, το Νέο Ηράκλειο, αλλά και στα νότια προάστια, καταγράφονται πολύ υψηλές αυξήσεις σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα», σημειώνει στην «Κ» ο Δημήτρης Καψιμάλης, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κατασκευαστών και Οικοδομικών Επιχειρήσεων Ελλάδος. Σύμφωνα με τον ίδιο, οικόπεδα που μέχρι πριν από λίγους μήνες κόστιζαν 1 εκατ. ευρώ, σήμερα διατίθενται ακόμα και για 1,3 ή και 1,5 εκατ. ευρώ, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις δημιουργούνται άτυπες πλειοδοσίες μεταξύ κατασκευαστών.

Κατά τον ίδιο, «δημιουργείται μια νέα "φούσκα" στα ακίνητα, καθώς οι αυξήσεις αυτές στις τιμές των οικοπέδων θα περάσουν και στις τιμές πώλησης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη δυνατότητα των νοικοκυριών να αποκτήσουν ένα καινούργιο ακίνητο». Ωστόσο, όπως καταγγέλλει ο κ. Καψιμάλης, σε ορισμένες περιπτώσεις οι τιμές έχουν «φουσκώσει» αναίτια, ως αποτέλεσμα της εμπλοκής μεσαζόντων και «αυτοαποκαλούμενων μεσιτών», όπως τους χαρακτηρίζει. Ασφαλώς θα πρέπει να σημειωθεί ότι εφόσον υπάρχει ζήτηση για οικόπεδα, έστω και σε υψηλότερες τιμές, και ολοκληρώνονται αγοραπωλησίες, τότε είναι προφανές ότι οι μεσίτες αυτοί εξασφαλίζουν περισσότερα έσοδα για τους πελάτες τους (και τους ίδιους βέβαια), έστω κι αν αυτό «ψαλιδίζει» τα κέρδη των κατασκευαστών. Σε κάθε περίπτωση, εφόσον κάποιος επαγγελματίας κρίνει ότι το κόστος της γης είναι υπερβολικό δεν χρειάζεται και να προβεί στη σχετική επένδυση. Αντιθέτως, μπορεί να αναζητήσει κάποια άλλη, φθηνότερη επιλογή, σημειώνουν πηγές της αγοράς.

Σε υψηλό 8ετίας

Η ανοδική πορεία των τιμών στην αγορά οικοπέδων επιβεβαιώνεται και από το πιο πρόσφατο Παρατηρητήριο Αξιών Οικοπέδων που επιμελείται η Geoaxis Property & Valuation Services, εταιρεία πιστοποιημένων εκτιμητών. Οπως προκύπτει από την ανάλυση του φετινού δεύτερου τριμήνου, οι τιμές των οικοπέδων στην Αττική βρίσκονται πλέον στο υψηλότερο σημείο των τελευταίων οκτώ ετών. Ειδικότερα, οι τιμές σε επιλεγμένες περιοχές του λεκανοπεδίου έχουν πλέον προσεγγίσει το επίπεδο που βρίσκονταν οι αξίες το 2014 (κι ενώ μεσολάβησαν μειώσεις αξιών έκτοτε και έως το 2018). Παράλληλα, υπολείπονται μόλις 4,6% σε σχέση με τις τιμές που ίσχυαν το 2013, που ήταν και το υψηλότερο σημείο της τελευταίας δεκαετίας.

Οι ανατιμήσεις στα οικόπεδα πολύ γρήγορα θα οδηγήσουν σε αυξήσεις των τιμών πώλησης των διαμερισμάτων, προειδοποιούν κατασκευαστές.

Σύμφωνα με την ανάλυση της Geoaxis, σήμερα οι ζητούμενες τιμές καταγράφουν μέση αύξηση κατά 5,25% σε σχέση με το 2019 και 3,8% σε ετήσια βάση. Τη μεγαλύτερη αύξηση (5,40%) παρουσιάζουν τα οικόπεδα στο κέντρο της Αθήνας και δη στους Αμπελοκήπους, όπου η μέση τιμή πώλησης αγγίζει πλέον τα 1.953 ευρώ/τ.μ., από 1.853 ευρώ/τ.μ. πριν από ένα χρόνο. Ακολουθεί η περιοχή του Π. Φαλήρου, όπου οικόπεδα με Σ.Δ. 1,4 καταγράφουν αύξηση 4,5% και μέση τιμή 1.260 ευρώ/τ.μ. Στο Μαρούσι οι τιμές καταγράφουν άνοδο κατά 3,3% σε 690 ευρώ/τ.μ. και στον Χολαργό το κόστος αγγίζει τα 980 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας ετήσια αύξηση της τάξεως του 3,25%. Αύξηση κατά 2,5%, σε 740 ευρώ/τ.μ., παρουσιάζουν και τα οικόπεδα στο Περιστέρι.

Οσον αφορά τις αντιπαροχές, παραμένουν σχετικά αμετάβλητες. Ωστόσο, όπως τονίζει στην «Κ» ο Γιάννης Ξυλάς, επικεφαλής της Geoaxis, «πιστεύουμε ότι θα αρχίσουν να αυξάνονται σημαντικά τους επόμενους 12-16 μήνες, καθώς οι τάσεις αύξησης των τιμών των διαμερισμάτων έχουν ήδη παγιωθεί. Σήμερα οι αντιπαροχές κινούνται σε ποσοστά όχι μεγαλύτερα του 40%, όταν προ της επιβολής του ΦΠΑ στις νεόδμητες οικοδομές (1/1/2006) και πριν από την παγκόσμια οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2009 είχαν καταγραφεί και ακραίες περιπτώσεις ποσοστού έως 58%». Πάντως, σύμφωνα με τον κ. Καψιμάλη, πλέον οι αντιπαροχές δεν αποτελούν βασική προτεραιότητα των κατασκευαστών, καθώς είναι προτιμότερη η απευθείας αγορά του οικοπέδου, διότι τα ακίνητα που θα ανεγερθούν δεν επιβαρύνονται με ΦΠΑ.

Σύμφωνα με τον κ. Ξυλά, «οι αγοραπωλησίες οικοπέδων και η οικοδομική δραστηριότητα παρουσιάζουν αύξηση και οι ιδιοκτήτες διαπραγματεύονται υψηλότερες τιμές και υψηλότερα ποσοστά αντιπαροχής.

Αντίστοιχα, οι τράπεζες είναι περισσότερο διατεθειμένες να χρηματοδοτήσουν νέες αναπτύξεις». Πάντως, σύμφωνα με τον ίδιο, μεγαλύτερη ζήτηση παρουσιάζουν οικόπεδα στα νότια παρά στα βόρεια προάστια.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Αδειες οικοδομής και τρίτο στοιχείο γλυκού

Η έκδοση αδειών οικοδομής συνιστά ένα μικρό ποσοστό επί του συνόλου του κατασκευαστικού κόστους, αλλά παρέχει τη δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης σε ένα κύμα αύξησης της ζήτησης.

Σε ποσοστό, η φετινή κίνηση του πρώτου τριμήνου σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό συνιστά αύξηση 24,3% στην έκδοση νέων αδειών οικοδομής.

Είδαμε πρόσφατα πώς κινήθηκαν οι συναλλαγές των ακινήτων συνολικά και ανά επαρχία, ανά μήνα και περιοδικά και πώς αυτές συγκρίνονται αντιστοίχως με το 2020 και το 2019. Το συμπέρασμα είναι πως παρόλα τα διαδοχικά κλειδώματα της οικονομίας λόγω της πανδημίας, αλλά και του παρατεταμένου προεκλογικού τοξικού κλίματος, ο αριθμός συναλλαγών μπήκε σε ανάκαμψη καλύπτοντας μεγάλο από το χαμένο έδαφος, αλλά ο όγκος συναλλαγών, όπως μετριέται με την αξία συναλλαγών, είναι κατά κάποιο ποσοστό πίσω.

Είδαμε επίσης πως τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια και δη τα επιτόκια στεγαστικών δανείων ενθαρρύνουν τις επενδυτικές κινήσεις σε οικιστικά ακίνητα και αυτό αποτυπώνεται και στις νέες συμβάσεις στεγαστικών δανείων που δημοσιεύτηκαν από την ΚΤΚ. Άρα το ενδιαφέρον αποτυπώνεται σε πράξεις.

Το τελευταίο στοιχείο που πρέπει να εξεταστεί είναι και τα προχθεσινά δημοσιευμένα στοιχεία των Αδειών Οικοδομής που έχουν εκδοθεί. Σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία, την περίοδο Ιανουαρίου – Μαρτίου 2021 εκδόθηκαν 1.897 άδειες οικοδομής σε σύγκριση με 1.526 την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Σε ποσοστό, η φετινή κίνηση του πρώτου τριμήνου σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό συνιστά αύξηση 24,3% στην έκδοση νέων αδειών οικοδομής.

Φυσικά ο Μάρτιος του 2020 λειτούργησε κατά το ήμισυ αφού μετά επιβλήθηκε το πρώτο lockdown η επίδραση του οποίου εξάγεται αβίαστα, αφού φέτος τον Μάρτιο εκδόθηκαν 747 άδειες σε σχέση με τις μόλις 397 του περσινού Μαρτίου. Κατά αντιστοιχία, βλέπουμε δραματικές αυξήσεις και στη συνολική αξία των αδειών, όπως και στα τετραγωνικά μέτρα που εξυπακούονται αλλά και στον αριθμό των οικιστικών μονάδων που έλαβαν άδεια να ανεγερθούν.

Τα στοιχεία των Αδειών Οικοδομής που έχουν εκδοθεί δεν αποτελούν βάση για πανηγυρισμούς · ότι τάχα η κτηματαγορά «πετά» και δεν υπάρχει ανησυχία. Δεν είναι αυτού του είδους τα συμπεράσματα που πρέπει να εξάγονται. Τα στοιχεία των Αδειών Οικοδομής αποτυπώνουν το λεγόμενο «market sentiment» που λαμβάνει η πλευρά της προσφοράς από την πλευρά της ζήτησης, όπως και από τις μελλοντικές προοπτικές.

Η πλευρά της ζήτησης δείχνει ανά πάσα στιγμή τις προθέσεις της. Βλέπουμε για παράδειγμα, τους αριθμούς συναλλαγών. Και οι συναλλαγές γίνονται με αρκετά δυνατό επίπεδο αντιστάσεων στο αρνητικό κλίμα. Αυτό, για την προσφορά, είναι μια καλή ένδειξη για το μέλλον. Βλέπουμε επίσης τους ρυθμούς νέων δανεισμών. Από τη στιγμή που τα επιτόκια είναι σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και η ζήτηση για δάνεια υπάρχει και μετουσιώνεται σε πραγματικές νέες χορηγήσεις, τότε και η πρόθεση για επενδύσεις μετουσιώνεται σε πραγματικές συναλλαγές.

Πέραν αυτών, είναι και το γεγονός ότι βλέπουμε φως στο τούνελ εξόδου από την πανδημία.

Όπως έχω τονίσει τόσο εγώ όσο και τόσοι άλλοι, με την έξοδο θα αρχίσει μια καταναλωτική φρενίτιδα σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Κύπρος θα έχει το μερίδιο της και χαίρομαι ιδιαίτερα που ένας αποσταθεροποιητικός εσωτερικός παράγοντας, που ήταν η προεκλογική περίοδος, αφαιρέθηκε πλέον από την εξίσωση.

Δεδομένου ότι το «just in time» σχεδόν δεν υπάρχει σαν έννοια στην ανάπτυξη γης, η προνοητικότητα μπορεί να βοηθήσει τα μέγιστα στην αντίδραση σε μια θετική μεταβολή του παγκόσμιου και εγχώριου επενδυτικού κλίματος. Η έκδοση αδειών οικοδομής συνιστά ένα μικρό ποσοστό επί του συνόλου του κατασκευαστικού κόστους, αλλά παρέχει τη δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης σε ένα κύμα αύξησης της ζήτησης.

Από τη στιγμή που τα επιτόκια είναι σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και η ζήτηση για δάνεια υπάρχει και μετουσιώνεται σε πραγματικές νέες χορηγήσεις, τότε και η πρόθεση για επενδύσεις μετουσιώνεται σε πραγματικές συναλλαγές.

Συνεπώς η αύξηση στην έκδοση αδειών οικοδομής σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα δεδομένα που έχουν αναλυθεί και υπό τον φακό της συγκεκριμένης χρονικής συγκυρίας, κρίνεται θετικά από κάθε άποψη.

Ευχόμαστε όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες να ενεργούν με σύνεση και συνεχή ανάλυση των δεδομένων έτσι ώστε η αγορά των ακινήτων να μην χαρακτηρίζεται ούτε από υπερπροσφορά αλλά ούτε και από ελλείψεις και οι τιμές να αντικατοπτρίζουν έτσι τα εκάστοτε πραγματικά δεδομένα.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Τεκμηριώνοντας δι' εγγράφων το παρελθόν

Το Κρατικό Αρχείο διαδραματίζει κομβικό ρόλο στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης της Κύπρου, ενισχύοντας το μέλλον της

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η εβδομάδα από τις 7 έως τις 11 Ιουνίου, ονομάστηκε ως Παγκόσμια Εβδομάδα Αρχείων, και πρόκειται για μια προσπάθεια που κάνει το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων για να αναδειχθεί η χρησιμότητα των αρχείων για την κοινωνία και για τη χρηστή διακυβέρνηση και να ευαισθητοποιηθεί το ευρύ κοινό για τη σημασία τους. Αλλά τι σημαίνει ο όρος αρχείο; Είναι αυτό που ανήκει στο παρελθόν, το τετελεσμένο, που δεν πρέπει ή δεν χρειάζεται πια να μας απασχολεί; Σίγουρα όχι, αφού όταν μιλάμε για αρχείο έχουμε να κάνουμε με συσσωρεμένες πληροφορίες, οι οποίες είναι χρήσιμες για τη μελέτη του παρελθόντος, ώστε πολλές φορές να εξηγηθεί το παρόν, να αποδειχθούν διφορούμενα ζητήματα. Αρχείο είναι οτιδήποτε συγκεντρώνει ένας οργανισμός ή φορέας, ή ακόμη και ένα μεμονωμένο πρόσωπο, και που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε δεύτερο χρόνο για τη διεκπεραίωση μιας οποιαδήποτε έρευνας.

Στην Κύπρο λόγω των ιστορικών της περιπετειών ο αρχειακός πλούτος δεν είναι αντίστοιχος με την πολυαίωνη ιστορία της και τον πολυπολιτισμικό της ρόλο, ωστόσο αρκετοί δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διατηρούν αρχεία τα οποία είναι προσβάσιμα στο κοινό, ερευνητές και ιδιώτες. Η Κυπριακή Δημοκρατία φυσικά έχει το Αρχείο της, το Κρατικό Αρχείο, το οποίο άρχισε τη λειτουργία του, ως Δημόσιο Αρχείο Κύπρου, τον Νοέμβριο του 1978. Ο ιδρυτικός νόμος ο «Περί Δημόσιου Αρχείου Νόμος» (40/1972) είχε ψηφιστεί το 1972 ανέφερε ότι ως αρχεία εννοούνταν: «άπαντα τα έγγραφα δημοσίας φύσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας και οιουδήποτε οργάνου ή αρχής ταύτης» και συνέχιζε ο ιδρυτικός νόμος «καθιδρύεται Δημόσιον Αρχείον, εν τω οποίω θα κατατίθενται και φυλάττωνται κατά τον καθωρισμένον τρόπον άπαντα τα αρχεία». Η τουρκική εισβολή και τα γεγονότα που ακολούθησαν επιβράδυναν τις διαδικασίες έναρξης λειτουργίας, έως το 1976, οπότε ανώτερος λειτουργός των Βρετανικών Εθνικών Αρχείων επισκέφθηκε την Κύπρο, κάνοντας σχετικές εισηγήσεις. Το 1978 το Δημόσιο Αρχείο λειτούργησε ως μέρος της διοίκησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με προσωπικό τέσσερα άτομα. Το 1991, με τον νόμο 208/1991 το Δημόσιο Αρχείο μετονομάστηκε σε Κρατικό Αρχείο και έκτοτε στα αρχειοφυλάκιά του φυλάσσεται μέρος της ιστορικής μνήμης της Κύπρου. Όπως είναι λογικό να συμβαίνει η συμβολή του Κρατικού Αρχείου στη διάσωση και διαφύλαξη του αρχειακού πλούτου της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και ιδιωτικών φορέων είναι εξαιρετικά σημαντική. Τα αρχεία που φυλάσσονται σε αυτό ξεπερνούν τα 16 χιλιόμετρα μήκους ραφιών, και περιλαμβάνουν έγγραφα τόσο της αποικιακής περιόδου, όσο και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όλα τα αρχεία συντηρούνται με σύγχρονα μέσα από τη Μονάδα Συντήρησης, και γίνεται με προληπτική είτε με επεμβατική συντήρηση. Σημαντική είναι και η δουλειά που γίνεται από το Εργαστήριο Ψηφιοποίησης, το οποίο ψηφιοποιεί χιλιάδες αρχειακά αντικείμενα, τόσο για σκοπούς προστασίας των εγγράφων, αλλά και για την ευχερέστερη χρήση και πρόσβαση από τους ερευνητές, αλλά και από άλλες υπηρεσίες της Δημοκρατίας. Σημειωτέον ότι το Κρατικό Αρχείο έχει αγοράσει αρχειακές σειρές που αφορούν την Κύπρο από το Κρατικό Αρχείο της Βενετίας και τα Βρετανικά Αρχεία. Οι σειρές αυτές διατίθενται στους ερευνητές σε ψηφιακή μορφή.

Το Κρατικό Αρχείο άρχισε την επίσημη λειτουργία του, ως Δημόσιο Αρχείο Κύπρου, τον Νοέμβριο του 1978 και τα αρχεία που φυλάσσονται σε αυτό ξεπερνούν τα 16 χιλιόμετρα μήκους ραφιών, και περιλαμβάνουν έγγραφα τόσο της αποικιακής περιόδου, όσο και της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το Αρχείο της Αρχιγραμματείας

Τα σημαντικότερα τεκμήρια που φυλάσσονται σήμερα στο Κρατικό Αρχείο είναι το Αρχείο της Αρχιγραμματείας, της αποικιακής διοίκησης, το οποίο ήδη από το 1978, διασώθηκε, καθαρίστηκε, συντηρήθηκε και διαφυλάχθηκε. Ένας αρχειακός πλούτος που μέχρι τότε βρισκόταν εγκαταλελειμμένο στα παλιά κτήρια της Αρχιγραμματείας, στο κέντρο της Λευκωσίας. Το Αρχείο της Αρχιγραμματείας αποτελείται από εκατοντάδες χιλιάδες φακέλους και καλύπτει ολόκληρη της περίοδο της Αγγλοκρατίας στην Κύπρο (1878-1959) και στα έγγραφά του περιλαμβάνεται κάθε πτυχή της δημόσιας ζωής –μικρής ή μεγάλης στιγμής– της Κύπρου, έγγραφα που αφορούν προσωπικότητες της Κύπρου, και

Τα σημαντικότερα τεκμήρια που φυλάσσονται σήμερα στο Κρατικό Αρχείο είναι το Αρχείο της Αρχιγραμματείας, της αποικιακής διοίκησης, το οποίο ήδη από το 1978, διασώθηκε, καθαρίστηκε, συντηρήθηκε και διαφυλάχθηκε.

έγγραφα που καταγράφουν μείζονα ή ελάσσονα γεγονότα. Είναι δε σημαντικό να σημειώσουμε ότι στο Κρατικό Αρχείο, όπως και σε κάθε Αρχείο, δεν φυλάσσονται μόνο παλαιά ή σημαντικά έγγραφα μεγάλων ιστορικών περιόδων ή σημαντικών προσώπων, αλλά και έγγραφα ή άλλο υλικό που έχει παραχθεί στο παρελθόν, μιας και αυτό αποτελεί την αποτύπωση της ιστορικής στιγμής, στην οποία δημιουργήθηκε.

Οι προκλήσεις

Σήμερα, το Κρατικό Αρχείο της Κύπρου αντιμετωπίζει συνεχείς προκλήσεις, οι οποίες πολλές φορές δυσχεραίνουν το έργο του. Θα πρέπει άμεσα να βρεθεί μόνιμη και λειτουργική λύση στο χρονίζον κτηριακό του πρόβλημα, αφού η σημερινή του στέγη είναι ακατάλληλη, και σαφώς δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες της σύγχρονης αρχειονομίας. Η λύση που προτείνεται για μετακόμιση του Κρατικού Αρχείου σε νέα κτήρια στην περιοχή της Έγκωμης είναι ένα σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Φυσικά, για να λειτουργήσει το Κρατικό Αρχείο με τον καλύτερο δυνατό τρόπο προς εξυπηρέτηση των σκοπών του θα πρέπει να ενισχυθεί και από το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό. Σήμερα το περιορισμένο, σε αριθμό, προσωπικό του, εκτός από την εξυπηρέτηση των ερευνητών, σε καθημερινή βάση επισκέπτεται υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα, αλλά και ιδιώτες, σε όλη την Κύπρο, με στόχο τον εντοπισμό και διάσωση αρχείων με διοικητική και ιστορική αξία.

Οι εκδόσεις

Μία από τις σημαντικές δραστηριότητες του Κρατικού Αρχείου είναι το εκδοτικό του πρόγραμμα, που στόχο έχει την ανάδειξη του αρχειακού του πλούτου, και να δώσει στο ευρύ κοινό την ευκαιρία να μελετήσει σημαντικά αρχειακά τεκμήρια. Στο πλαίσιο του εκδοτικού του προγράμματος, το Κρατικό Αρχείο μέχρι σήμερα έχει επιμεληθεί και εκδώσει 12 σημαντικές μονογραφίες με πρωτογενές υλικό, από τις διάφορες συλλογές του Κρατικού Αρχείου.

- **2007: «Οι απαρχές της βρετανικής διακυβέρνησης στη νήσο Κύπρο».** Ανέκδοτα Έγγραφα του 1878». Πρόκειται για δίγλωσση έκδοση εγγράφων του 1878, που φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο Κύπρου, σχετικά με τον πρώτο χρόνο της βρετανικής διακυβέρνησης στην Κύπρο.
«Λεύκωμα Φωτογραφιών Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου». Έκδοση φωτογραφιών του Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου, 1917 - 1967.
- **2008: «Ριζοκάρπασο, Κατεχόμενη Εκπαίδευση».** Έκδοση αρχείων του Δημοτικού Σχολείου Ριζοκαρπάσου 1882-1894, 1883-1894, 1898-1915 και 1911-1936.
«Κύπρος η Νήσος, 1879. Οργάνωση και Διοίκηση». Πρόκειται για δίγλωσση έκδοση εγγράφων του 1879, που φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο Κύπρου, σχετικά με την οργάνωση της βρετανικής διακυβέρνησης στην Κύπρο.
- **2009: «Κύπρος η Νήσος, 1879. Οικονομία και Πολιτική».** Δίγλωσση έκδοση εγγράφων του 1879, που φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο Κύπρου, σχετικά με την οικονομία και την πολιτική δράση κατά το 1879.
«Ονομαστικός Κατάλογος των εν τη Νήσω Κύπρω παρεπιδημούντων Υπηκόων Ελλήνων». Έκδοση δύο καταλόγων με τους Έλληνες υπηκόους που διέμεναν στην Κύπρο κατά το 1862 και το 1879.
- **2010: «Η Εκπαίδευση στην Κύπρο κατά τον 19ο αιώνα».** Εκδίδεται η έκθεση του αιδεσιμότατου Josiah Spencer σχετικά με την εκπαίδευση στην Κύπρο κατά το 1880 και μητρώου στατιστικών στοιχείων δασκάλων και φοίτησης μαθητών της περιόδου 1884 - 1894.
- **2012:** «Kitchener 1878 - 1883, Αρχιτέκτονας της Χωρομέτρησης της Κύπρου». Δίγλωσση έκδοση στο πλαίσιο των εορτασμών της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **2013: «Προπαγάνδα – Αντιπροπαγάνδα, Απελευθερωτικός Αγώνας 1955 – 1959».** Έκδοση προκηρύξεων του Απελευθερωτικού Αγώνα 1955 - 1959.
- **2015: «Η Κύπρος με τον φωτογραφικό φακό του 20ού αιώνα».** Δίγλωσση έκδοση φωτογραφιών της Κύπρου, 1901 - 1967.
- **2016: «Δημόσια κτήρια και γεφύρια της Κύπρου, Αρχιτεκτονικά σχέδια του Τμήματος Δημοσίων Έργων»** . Δίγλωσση έκδοση αρχιτεκτονικών σχεδίων του Τμήματος Δημοσίων Έργων που αφορούν δημόσια κτήρια, 1904 – 1973, και γεφύρια, 1897 – 1951, της Κύπρου.
- **2017: «Κρατικό Αρχείο Κύπρου, Οδηγός Αρχειακών Συλλογών».** Έκδοση του Οδηγού Αρχειακών Συλλογών του Κρατικού Αρχείου Κύπρου στο πλαίσιο των εορτασμών των 40 χρόνων λειτουργίας του, 1978-2018.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

6.6 - 12.6.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

«Το Δείπνο του Σώματος»

Ο Εκδοτικός Οίκος Μανδραγόρας και η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Λάρνακας διοργανώνουν την παρουσίαση της ποιητικής συλλογής του Αντρέα Τιμοθέου «Το Δείπνο του Σώματος». Για το βιβλίο θα μιλήσουν ο ποιητής Βάκης Λοϊζίδης, και η λογοτέχνιδα Μυρτώ Αζίνα. Θα ακολουθήσει μουσικό πρόγραμμα με τη Δέσποινα Κωνσταντίνου στο πιάνο και την Καίτη Οικονομιδου στο τραγούδι. Πέμπτη 17 Ιουνίου, ώρα 7:30 μ.μ. Πολυχώρος Δημιουργικότητας και Πολιτισμού, Ζήνωνος Κιτιέως 3 Λάρνακα.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Ο Καθρέφτης» στο θέατρο Ριάλτο

Το Πρόγραμμα FlashArt 2 του Θέατρου Ριάλτο συνεχίζει με την παράσταση «Ο Καθρέφτης», που αντλεί έμπνευση από τις συνθήκες πανδημίας με τη Γιολάντα Χριστοδούλου επί σκηνής. Μια παράσταση για τη μοναξιά και την κοινωνική απομόνωση που βιώνουμε στις μέρες μας, η έννοια της μοναξιάς μέσα από ιστορίες ανθρώπων ανάμεσα μας, αλλά και από τη σκοπιά της ίδιας της Μοναξιάς. Περιδιαβαίνω γύρω-γύρω από το θέατρο. Όχι ότι δεν έχω κάτι να κάνω, μα θέλω να σας μιλήσω. Τι πιο ωραίο από αυτόν τον χώρο, που η θέαση είναι η ουσία του, που θα σας δω, μα θα με δείτε κι εσείς. Να κοιταχτούμε στον καθρέφτη έστω για μια φορά και να είμαστε ειλικρινείς, για μια φορά έστω, αλλά να βρεθούμε αληθινοί, όχι ψεύτικοι, όχι μισοί. Να γίνετε ο καθρέφτης μου κι εγώ ο δικός σας. Σας προσκαλώ να με ακολουθήσετε». Κείμενο: Ο Ελευθεριακός (Ηλίας Βαγενάς). Επί σκηνής: η Γιολάντα Χριστοδούλου: ερμηνεία - απόδοση κειμένου στην κυπριακή διάλεκτο, ο Γιώργος Μπίζιος στη μουσική σύνθεση / ηλεκτρική κιθάρα και ο Δημήτρης Σάββα στη ζωντανή ηχητική επεξεργασία. Πέμπτη 17 Ιουνίου, ώρα έναρξης 8:30 μ.μ. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός. **Πληροφορίες** / Ταμείο: 77 77 77 45, www.rialto.com.cy, Rialto App

ΒΙΒΛΙΟ

«Γραμμή ανάμεσά μας»

Στον Πολυχώρο Συνεργείο στη Λεμεσό παρουσιάζεται το βιβλίο «Γραμμή ανάμεσά μας» της Μαρίας Τζιαούρη- Χίλμερ, το οποίο κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Το Ροδακιό. . Στα εικοσιένα μικρά και μεγάλα πεζά του βιβλίου βρίσκεται στο επίκεντρο ο σύγχρονος άνθρωπος, που έρχεται αντιμέτωπος με τον χρόνο, τα όρια, τις ήττες, τις νίκες, τις απώλειες, την προσωπική και κοινωνική κρίση και την βαθιά ανάγκη του για αποδοχή, επαφή και επικοινωνία. Για το βιβλίο θα μιλήσει ο Αντώνης Πετρίδης, αναπληρωτής καθηγητής στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου και ο Απόστολος Κουρουπάκης, πολιτιστικός συντάκτης στην Καθημερινή Κύπρου. Αποσπάσματα θα διαβάσει η Μαρία Καυκαρίδου, Φιλόλογος- Θεατρολόγος. Πέμπτη, 17 Ιουνίου, ώρα 8:00 μ.μ. Πολυχώρος Συνεργείο, Ελευθερίας 19Α, Λεμεσός. **Πληροφορίες** τηλέφωνο 990940345.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ηχοι Πνευστών από τη ΣΟΚ

Υπό τη διεύθυνση της μαέστρου Ζωής Τσόκανου και με σολίστ τον κορυφαίο τρομπετίστα της ΣΟΚ Gareth Griffiths η συναυλία αυτή είναι αφιερωμένη εξολοκλήρου στα πνευστά όργανα της ορχήστρας. Οι φίλοι της ΣΟΚ θα ακούσουν τρία έργα γραμμένα μεταξύ 1878 και 1974, ένα μείγμα διαφόρων μουσικών απόψεων και χαρακτηριστικών ηχοχρωμάτων από τις χώρες προέλευσης των συνθετών τους: Antonin Dvorak (Βοημία), Gordon Jacob (Βρετανία) και Jean Francaix (Γαλλία). Η Σερενάτα για πνευστά σε Ρε ελάσσονα (1878) είναι ένα υπέροχο έργο για το οποίο ο συνθέτης άντλησε έμπνευση ακούγοντας μία σερενάτα για πνευστά του Mozart. Το κομμάτι Le gay Paris (1974) για τρομπέτα και σύνολο πνευστών του Francaix είναι ένα ανάλαφρο έργο που το χαρακτηρίζει ο χιουμοριστικός διάλογος μεταξύ του σολίστ τρομπετίστα και του συνόλου πνευστών. Το Old Wine in New Bottles (1959) του Gordon Jacob, βασισμένο πάνω σε τέσσερα παλιά αγγλικά δημοτικά τραγούδια, στα οποία ο συνθέτης προσθέτει τη δική του μουσική «πινελιά», δίνοντάς τους έτσι έναν παιχνιδιάρικο χαρακτήρα. Παραστάσεις: Λεμεσός: Τετάρτη 16 Ιουνίου, Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19. Πάφος: Πέμπτη 17 Ιουνίου, Ανδρέα Γερούδη 27, Πάφος. Λευκωσία: Παρασκευή 18 Ιουνίου, Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου, γωνία Ρηγαίνης και Αρσινόη, Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου, ώρα έναρξης 8:30 μ.μ. Πληροφορίες www.cyso.org.cy

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Μια μουσικοποιητική βραδιά

Η παράσταση «Βρες τρόπους να καθυστερήσουμε τη νύχτα» είναι μια συν-δημιουργία της ηθοποιού Σαλώμης Ιεροπούλου και του συνθέτη Σάββα Σάββα. Ένα μουσικοποιητικό performance εμπνευσμένο και βασισμένο σε επιλογές ποιημάτων του τολμηρού, καυστικού και απόλυτα ερωτικού ποιητή Ντίνου Χριστιανόπουλου. Με επιλογές από τις ποιητικές συλλογές «Ποιήματα», «Μικρά ποιήματα» και «Πεζά ποιήματα». Ποιήματα εντελώς ερωτικά, με κυρίαρχο θέμα τον ανεκπλήρωτο ερωτικό πόθο. Τολμώντας να απενοχοποιήσει λέξεις, που έγινε και λόγος για τον οποίο σχολιάστηκε έντονα. Άλλωστε ο έρωτας είναι έκθεση, υπέρβαση όσων γνωρίζουμε, μας καθιστά ευάλωτους, αλλά και μας απελευθερώνει. Παραστάσεις Κυριακή 13 και Τετάρτη 16 Ιουνίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Αιγαία, λεωφόρος Αγίων Ομολογητών 81, Λευκωσία. **Πληροφορίες**/Κρατήσεις τηλέφωνο 99149081.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

All I Need is the Air that I Breathe

Η Art Seen παρουσιάζει την ομαδική έκθεση με τίτλο «All I Need is the Air that I Breathe» σε επιμέλεια Μαρίας Στάθη. Στην έκθεση συμμετέχουν οι καλλιτέχνες καλλιτέχνες: Έμι Αβόρα, Σπύρος Αναστασίου, Φίλιππος Βασιλειάδης, David J Batchelor, Dominique Hurth, Ανδρεας Μαλλούρης, Έυα Μαραθάκη, Αναστασία Μηνά, Ειρήνη Μπαχλιτζανάκη, Jost Münster, Olivier Nottellet, Βίκυ Περικλέους, Amy Stephens, Amikam Toren, Σάββας Χριστοδουλίδης, Διονύσης Χριστοφιλογιάννης. Όπως σημειώνει ο εικαστικός Σάββας Χριστοδουλίδης η έκθεση All I Need Is the Air that I Breathe εστιάζει στην αμεσότητα της σχεδιαστικής χειρονομίας και πρωτίστως στον διεξοδικό της χαρακτήρα σε περίοδο κρίσης. ArtSeen Gallery, λεωφ. αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ 66Β, Λευκωσία. Διάρκεια έως 8 Ιουλίου. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα, Τετάρτη και Πέμπτη 16:00 - 19:30 ή με ραντεβού. **Πληροφορίες** τηλέφωνο 22006624info@art-seen.org | www.art-seen.org.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Φορείς πολιτιστικών αξιών

Παγκόσμια εβδομάδα Αρχείων η περασμένη και είναι σημαντική η ανακοίνωση της υπουργού Δικαιοσύνης ότι εντός των επόμενων μηνών θα μεταστεγαστεί το Κρατικό Αρχείο σε νέο κτήριο στην Έγκωμη, στο οποίοι θα στεγαστούν η Διοίκηση, τα εργαστήρια Συντήρησης και Ψηφιοποίησης, το Αναγνωστήριο και ένα επιπλέον Αρχειοφυλάκιο. Η κα υπουργός ανακοίνωσε επίσης πως έχουν ήδη ξεκινήσει οι διαδικασίες για την ανέγερση Ενιαίου Αρχειοφυλακίου στη Λευκωσία. Χαίρομαι ιδιαίτερα για αυτές τις εξαγγελίες, οι οποίες ελπίζω ότι θα τηρηθούν και σε λίγο καιρό θα έχουμε το Κρατικό Αρχείο που αξίζει να έχει κάθε κράτος. Θα πρέπει η Πολιτεία, αμέσως μετά τη διευθέτηση του κτηριακού ζητήματος, να δει και πώς θα ενισχύσει το Κρατικό Αρχείο με περισσότερους/ες υπαλλήλους, οι οποίοι θα ενισχύσουν τους έξι εργαζόμενους, οι οποίοι ομολογουμένως κάνουν ό,τι μπορούν για να εξυπηρετηθούν οι ερευνητές. Μακάρι αυτές να είναι οι επόμενες εξαγγελίες, όπως επίσης και η αναβάθμιση του εργασιακού καθεστώτος των λειτουργών του Κρατικού Αρχείου. Εδώ θα είμαστε να παρακολουθούμε τις εξελίξεις και ελπίζουμε ότι δεν θα ξαναζήσουμε στιγμές κτηρίου Αρχιγραμματείας, που ποτέ δεν ευδοκίμησε.

Μακάρι σύντομα να έχουμε εξελίξεις και για ακόμη τρία μείζονα κατά τη γνώμη ζητήματα, που δεν είναι άλλα από τη δημιουργία μιας σύγχρονης δημόσιας βιβλιοθήκης και αυτό της ανέγερσης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Λευκωσίας και η ενίσχυση του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών.

Όσον αφορά τη Βιβλιοθήκη θεωρώ ότι αυτό που λείπει είναι το όραμα από πλευράς της Πολιτείας.

Όσον αφορά τη Βιβλιοθήκη θεωρώ ότι αυτό που λείπει είναι το όραμα από πλευράς της Πολιτείας. Δεν έχουν πειστεί διαχρονικά οι υπουργοί ότι είναι αναγκαία η ύπαρξη της μιας Βιβλιοθήκης, δεν αφήνεται χρόνος για ενδελεχή συζήτηση και όσοι στο παρελθόν προσπάθησαν να κάνουν κάτι εν τέλει έφυγαν άπρακτοι, όπως ο νυν γενικός διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας, Φίλιππος Τσιμπόγλου και η Ρήνα Κατσελλή, η οποία είχε προσπαθήσει όσο λίγοι. Μάλιστα, όπως είχε ειπωθεί στον γράφοντα από πολιτικό πρόσωπο στο παρελθόν, τι χρειαζόμαστε μια νέα βιβλιοθήκη, αφού έχουμε αυτή του Πανεπιστημίου Κύπρου; Η τοποθέτηση ήταν ειλικρινής και δεν άφηνε κανένα περιθώριο αμφισβήτησης των απόψεων όχι μόνο του συγκεκριμένου προσώπου, αλλά της πλειοψηφίας των πολιτικών μας -πάντα θα υπάρχουν εξαιρέσεις, αλλά πάντοτε θα είναι η μειοψηφία... Ελπίζω ότι σύντομα στο υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (Υφυπουργείο καλεί...) θα αντιληφθούν πόσο σημαντικό είναι ένα σύγχρονο κράτος να έχει μια Εθνική ή όπως αλλιώς θέλετε πείτε την Βιβλιοθήκη και να μη στενάζει στο εντελώς ακατάλληλο αποικιακό κτήριο της δεκαετίας του 1930, και τα παραρτήματά της, αλλά και τα Αρχεία της, να είναι πλήρως αξιοποιήσιμα από την ερευνητική κοινότητα, τους πολίτες και γιατί όχι και από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, που θέλουμε να έρθουν στην παλιά πόλη, όταν κλείσει η Φανερωμένη και γίνει Πανεπιστημιακή Σχολή, εκτός αν θέλουμε μόνο καφέ, μπαράκια και εστίες ώστε να προσελκυστεί ο φοιτητόκοσμος!

Μία ακόμη εκκρεμότητα που πρέπει το συντομότερο να λυθεί είναι το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο, το οποίο μάλλον έχει μείνει πίσω λόγω κορωνοϊού και της όλης κατάστασης που έχει δημιουργηθεί από την πανδημία. Οι εξαγγελίες του προέδρου της Δημοκρατίας έγιναν μάλλον εν τη σπουδή του να δείξει ότι η κυβέρνηση έχει πολιτιστικό όραμα, μα στο όραμα μείναμε και πλέον περιμένουμε έργα, και επειδή θέλω να είμαι δίκαιος οι ενέργειες του κ. Καρούζου να διευρύνει το ωράριο των Μουσείων και να κάνει ελεύθερη την είσοδο σε αυτά είναι πολύ σημαντικά βήματα, τα οποία συμβάλλουν πιστεύω στην μουσειοπαιδαγωγική ανάπτυξη, τα οποία βήματα θα πρέπει να αξιοποιηθούν παντί τω τρόπω από όλους τους αρμόδιους φορείς.

Μία ακόμη εκκρεμότητα που θα πρέπει να τακτοποιήσει η Πολιτεία είναι το καθεστώς του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών. Πρόκειται για έναν επιστημονικό φορέα, ο οποίος στον τομέα της ιστορίας και της λαογραφίας επιτελεί έναν ξεχωριστό ρόλο, ο οποίος με πολλές δυσκολίες συνεχίζει. Το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών θα πρέπει να ιεραρχηθεί ψηλά στις προτεραιότητες του κράτους, για πολλούς και ευνόητους λόγους. Ένας από αυτούς είναι και η εργοδότηση επιστημονικού προσωπικού, το οποίο υπάρχει στη χώρα και ασφυκτιεί σε άλλες άσχετες εργασίες ή φεύγει για άλλες χώρες.

Επειδή γνωρίζω ότι η παρούσα κυβέρνηση θέλει να αφήσει πολιτιστικό έργο, έστω και για την υστεροφημία της, ας τα βάλει μπροστά, ας τα δρομολογήσει, ξεκινώντας σοβαρές διαβουλεύσεις με επιστημονικούς φορείς, με την κοινωνία, και κυρίως ας αποδείξει ότι έχει τη βούληση, όχι απλώς την επιθυμία να κόψει κορδέλες!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Εμείς και ο Χρόνος, μετά την πανδημία

Πόσο έτοιμοι είμαστε για τη ζωή μετά την πανδημία; Διαβάζω διάφορα άρθρα στον ξένο Τύπο (το πιο πρόσφατο στην Washington Post, 7/6) και συμμερίζομαι απόλυτα τη δυσθυμία των σχολιαστών: «Ο κόσμος ξανανοίγει, αλλά δεν είμαστε όλοι έτοιμοι για την "κανονικότητα"». Και ποια είναι αλήθεια αυτή η «κανονικότητα», αφού ό,τι αφήσαμε πριν από έναν χρόνο (συνήθειες, εξόδους, επικοινωνίες, δραστηριότητες, ταξίδια, καθημερινές ασχολίες κ.ο.κ.) δεν τα ξαναβρίσκουμε, με την έννοια ότι ούτε αυτά παραμένουν αναλλοίωτα ούτε εμείς είμαστε ίδιοι. Η σχάση ανάμεσα στο «πριν» και το «μετά» δεν αποκαθίσταται με μια συγκολλητική ουσία. Οι μετακινήσεις έχουν συντελεστεί. Εχουν περάσει στρώσεις χρόνου και όχι απλώς ημερολογιακού, αλλά εσωτερικού. Εχουν επαναξιολογηθεί πολλά από αυτά που συνείχαν το 24ωρό μας, που διαμόρφωναν τα άγχη, τις διεκδικήσεις, τα «απαραίτητα» και τα «αναγκαία». Θεάματα, φαγητό με φίλους, συναντήσεις εκτός σπιτιού, ραντεβού επαγγελματικά διά ζώσης, εκτός πλατφορμών, εκτός οθόνης υπολογιστή... Επιστρέφουμε, αλήθεια, με χαρά;

Μια πρώτη «επίσημη» γεύση αυτής της αγωνίας της επιστροφής είδα και αισθάνθηκα στο Φεστιβάλ Αθηνών το Σάββατο 5 Ιουνίου. Ηταν η εβδομάδα της εκκίνησής του, στην Πειραιώς 260. Πλήθος από νέους ανθρώπους, με μάσκες και ευλαβική τήρηση των μέτρων από τους εργαζομένους, ο χώρος Δ με περιορισμένο αριθμό θέσεων, η καλλιτεχνική διευθύντρια Κατερίνα Ευαγγελάτου ήταν εκεί (είναι κάθε βράδυ εκεί), ως οικοδέσποινα, με την ταραχή και την ελπίδα της πρεμιέρας. Κάθε μέρα και μία «πρεμιέρα» θα είναι φέτος το Φεστιβάλ. Με την έννοια της πρώτης επαφής με το κοινό. Ας δούμε όμως τις εσωτερικές, ψυχογενείς, συνθήκες: μια σιωπηλή σειρά ανθρώπων που πορεύεται τηρώντας αποστάσεις, δύσκολα δύο μαζί, πιο εύκολα ο ένας πίσω από τον άλλον, χωρίς να σταματούν, να κοντοστέκονται για να μιλήσουν, τα πηγαδάκια και να σχηματιστούν είναι αμήχανα αφού κανείς δεν μπορεί να πλησιάσει κανέναν. Και, επιπλέον, λείπει η διάθεση. Η ομάδα του δημοφιλούς Γάλλου χορογράφου Καντέρ Ατού που παρακολουθήσαμε («Οι ρίζες - Μετάδοση») έμοιαζε ασυντόνιστη, άρρυθμη, έλειπε αυτή η ροή σώματος, η αλληλουχία κινήσεων (διπλό το πρόβλημα όταν η έμπνευση έρχεται από το χιπ χοπ), εξέπεμπε βάρος και ανασφάλεια... Είναι κι αυτό συνέπεια της μετα-πανδημικής ζωής της τέχνης; Είχαν χρόνο οι Ελληνες/ίδες street χορευτές/χορεύτριες να κάνουν πρόβες, να ενταχθούν, ώστε το σύνολο να είναι «αφομοιωμένο»; Μήπως ο ένας χρόνος καραντίνας στέρησε, μοιραία, τους χορευτές από την εμπλοκή της συνύπαρξης, της αλληλοεπίδρασης; Ολοι ήταν διστακτικοί. Κοινό και καλλιτέχνες. Παρά τις επευφημίες στο φινάλε. Περισσότερο ενθάρρυνση θύμιζαν παρά επιβράβευση.

Θα ξαναβρούμε, άραγε, τη ροή των πραγμάτων; Την αλληλουχία της κίνησης, χωρίς φόβο, χωρίς ένταση, χωρίς μια, ενσωματωμένη πια, διστακτικότητα; Είναι σχεδόν συμβολικό αυτό που παρακολουθήσαμε στην πρώτη φεστιβαλική παράσταση χορού. Συμβολικό γιατί αντανακλούσε αυτό το ανεπαίσθητο έλλειμμα σωματικότητας και εντέλει «παρουσίας». Προσπαθούμε όλοι να είμαστε «παρόντες», αλλά σαν να έχουμε ξεμάθει. Λίγο παρόντες, περισσότερο απόντες. Ισως αυτό, σιγά σιγά, να ανατραπεί και η ισορροπία του θεάματος να ξαναβρεί τις αρχές και τους κανόνες της. Οπως και η ισορροπία των θεατών.

Αναζήτησα στη βιβλιοθήκη, από παρόρμηση παρά από λογική ακολουθία, το «Εμείς και ο Χρόνος», το θεατρικό του Βρετανού Τζων Μπ. Πρίσλεϊ (1894-1984), στις ανεπανάληπτες εκδόσεις της «Δωδώνης» (Παγκόσμιο Θέατρο, αρ. 19), σε μετάφραση Λυκούργου Καλλέργη. Το θέμα στο έργο (πρωτοπαρουσιάστηκε από το Θέατρο Τέχνης του Καρόλου Κουν, το 1946) είναι η ιστορία μιας αστικής οικογένειας. Παρουσιάζεται πρώτα στη νεανική της μακαριότητα και αισιοδοξία. Επειτα στον διασκορπισμό της και στο οικτρό ναυάγιο των ονείρων της, και στη συνέχεια με μια ανατροπή ο συγγραφέας ξαναφέρνει μπρος στα μάτια του θεατή την ίδια αυτή οικογένεια στη μακάρια πρώτη εποχή, μέσα στη νεανική της ευθυμία, στα όνειρα και στις ελπίδες.

Σαν να έχει συμβεί και σε εμάς αυτό το μεταφυσικό πείραμα στον χρόνο, σκέφτομαι. Με το άνοιγμα, εκ νέου, της αυλαίας εμείς δεν βλέπουμε τη γιορτή, την ακούμε μονάχα. Οπως στην πρώτη πράξη του έργου, στο σπίτι των Κόνουεϊς.

Ο Δραγούμης των Βαλκανικών Πολέμων

Νέα έκδοση από τον Πατάκη φέρνει στο φως μια άγνωστη περίοδο από την ταραγμένη ζωή μιας τραγικής φυσιογνωμίας

Ποιος ήταν τελικώς ο Ιων Δραγούμης; Ενας ονειροπόλος υπερπατριώτης; Το σύμβολο του αντιβενιζελισμού κατά τον Εθνικό Διχασμό, τόσο ώστε να το πληρώσει ακόμα και με τη ζωή του μέσα στους δρόμους της Αθήνας; Ενας οραματιστής πολιτικός που θα είχε πολλά να δώσει αν ζούσε; Υπέρμαχος της δημοτικής και χαρισματικός συγγραφέας; Το βέβαιο είναι ότι η συζήτηση γύρω από το πρόσωπό του, τον μύθο του, συνεχίζεται, με διαστρεβλώσεις και υπερβολές, με δαιμονοποιήσεις και αγιοποιήσεις, αλλά και μέσα από τη σοβαρή, συστηματική έρευνα και καταγραφή. Κι όμως, αυτός ο τόσο πολυσυζητημένος άνθρωπος έχει ακόμα «μυστικά». Εναν αιώνα μετά τη δολοφονία του, φαίνεται πως υπάρχουν ακόμα κείμενα, τεκμήρια, αρχεία που παραμένουν στην αφάνεια. Η νέα έκδοση «Ιων Δραγούμης: Τα «κρυμμένα» ημερολόγια, Οκτώβριος 1912 - Αύγουστος 1913» σε εισαγωγή-επιμέλεια-σχόλια του Νώντα Τσίγκα και με πρόλογο του Μάρκου Φ. Δραγούμη, που πρόκειται να κυκλοφορήσει σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Πατάκη, ρίχνει φως σε μια κρίσιμη περίοδο τόσο για τον ίδιο τον Δραγούμη όσο και για την Ελλάδα (βρισκόμαστε ακριβώς πάνω στους Βαλκανικούς Πολέμους).

Παρότι είχαν κυκλοφορήσει τα ημερολόγια του Ι. Δραγούμη, ουδείς είχε παρατηρήσει ότι, μυστηριωδώς, έλειπε αυτή η περίοδος. Το πρόσεξε, όπως γράφει στον πρόλογό του ο Μάρκος Φ. Δραγούμης, ο Ν. Τσίγκας. Οπως γράφει χαρακτηριστικά ο Μ. Φ. Δραγούμης: «Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει ο παρών τόμος, που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για το περιεχόμενό του όσο και για τον σχολιασμό του από τον αγαπητό Νώντα, τον οποίον ευχαριστώ εκ βάθους καρδίας. Ο Νώντας γνωρίζει τον Ιωνα όσο κανένας άλλος και τον αντιμετωπίζει με μεγάλη αγάπη. Τα σκαμπανεβάσματα στις ψυχικές διαθέσεις και πεποιθήσεις του Ιωνα είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του. Αυτό ενοχλεί πολλούς, καθώς τους εμποδίζει να τον κατατάξουν σε μια συγκεκριμένη κατηγορία, αν κι αυτό έχει γίνει εντελώς αυθαίρετα κι αψυχολόγητα από κάποιους υπερεθνικιστικούς κύκλους. Ο Ιων έγραφε στα Τετράδιά του για τον εαυτό του, όχι για να γίνουν αυτά κοινό ανάγνωσμα. Αν συνέβαινε το αντίθετο, θα ήταν πιο προσεκτικός. Εξάλλου, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι άλλος ήταν ο Ιων του 1902, άλλος του 1912 κι άλλος του 1920, στις παραμονές της δολοφονίας του».

«Ο Ιων Δραγούμης είναι χρονολογικά ο πρώτος πεζογράφος μας που συνειδητοποίησε τη σημασία, τον πλούτο, το βάθος του εσωτερικού ανθρώπου. Αυτός είναι ο κυριώτερος τίτλος του». Η λογοτεχνική σημασία της μορφής και του έργου του Ίωνος Δραγούμη (Νέα Εστία, 1941).

Σήμερα η «Κ» προδημοσιεύει ενδεικτικά αποσπάσματα από τις ημερολογιακές αυτές σημειώσεις: σκηνές από το μέτωπο των Βαλκανικών, μια άποψή του για τον Βενιζέλο, η παθιασμένη του σχέση με την Κοτοπούλη (πολύ τρυφερός βγαίνει εδώ ο Δραγούμης), ο ίσκιος του Παύλου Μελά. Πρόκειται για συναρπαστικό ανάγνωσμα, φροντισμένο και καλά επιμελημένο, που ζωντανεύει μια τραγική φιγούρα αλλά και μια μακρινή όσο και καθοριστική για την Ελλάδα εποχή.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Τήν άλλη μέρα τό πρωί έφυγα, πάλι μέ τό ίδιο αὐτοκίνητο καί πήραμε τό δρόμο τῆς Βέροιας, περάσαμε ἀπό τόν κάμπο τοῦ Καϊλαριοῦ, ὅπου δεξιά καί ἀριστερά ἀπό τό δρόμο ἦταν σά σπαρμένο τό μέρος ἀπό ὀβίδες κανονιῶν Τούρκων. Ὅμορφη μέρα καί πιό ἥσυχος ἐγώ. Μέ στενοχωροῦσε προπάντων ἡ ἰδέα πού ἄφησα τήν ἀγαπημένη μου βαρειά λυπημένη ἀπό τό μισεμό μου, πού πήγαινα στόν πόλεμο. Θυμούμουν πώς φεύγοντας πρωί πρωί ἀπό τό σπιτάκι της κοντά στήν Ἀκρόπολη ἄκουσα τά κλάματά της τά πολύ σπαρακτικά καί σταμάτησα μιά στιγμή, μά ἔπειτα χωρίς νά γυρίσω πίσω προχώρησα ὡς πού δέν ἄκουα πιά τίποτα καί συλλογιζόμουν πώς μοιραῖα κάνουμε κάποτε ἐκεῖνα πού δέν τά θέλουμε. Ἔκλαιε ἡ ψυχή μου γιά τή θλίψη τῆς ἀγαπημένης μου καί δέν μποροῦσε νά σβυστεῖ ἀπό τό μνημονικό μου ἡ εἰκόνα τοῦ μικροῦ μαύρου προσώπου της, πού ἦταν ἐπάνω ζωγραφισμένη μέσ' στά δάκρυα ἡ ἀπελπισία. Τά μάτια ἐκεῖνα τά κλαμένα μ' ἔκαιγαν ἀδιάκοπα. Σ' ὅλο τό δρόμο, ὅπου ἔφτανα γύρευα νά βρῶ χαρτί καί μολύβι γιά νά τῆς γράφω γράμματα καί τρόπο γιά νά τῆς τά στέλνω.

• Ἀκούγαμε τίς κανονιές πού ἔπεφταν συχνά πυκνά. Γίνουνταν μάχη στά Γιανιτσά. Φτάσαμε στό Ἐπιτελεῖο τ' ἀπόγευμα καί ἐξακολουθοῦσε ἡ μάχη καί τή βλέπαμε καθαρότατα. Ἐμεῖς ἤμαστε στόν κάμπο ξεσκέπαστοι καί οἱ Τοῦρκοι στά Γιανιτσά καί σ' ὅλη τή λοφοσειρά. Ἔπεφταν οἱ ὀβίδες ἤ ἔσκαναν στόν ἀέρα καί φώτιζαν, προπάντων τήν ὥρα πού ἄρχισε νά σκοτεινιάζει. Κατά τίς 6 σταμάτησε ἡ μάχη γιατί ἤτανε νύχτα. Ἔβρεχε ψιλά ψιλά καί φυσοῦσε βορριάς. Στήσαμε τά ἀντίσκηνά μας στό σκοτάδι, φάγαμε λιγάκι. Διψούσαμε πάρα πολύ καί πῆγα μέ τόν Ἀθηνογένη καί ἕνα χωροφύλακα χέστη νά φέρουμε νερό ἀπό ἕνα ποταμάκι μισή ὥρα πιό μπρός ἀπό τό μέρος πού ἤμαστε. Ὁ χωροφύλακας πού ἤρχουνταν πίσω μας, ὅλη τήν ὥρα ἤθελε νά φύγει νά γυρίσει πίσω καί μᾶς ἔλεγε «Ποῦ πᾶτε, πᾶμε πίσω» καί ἤθελε νά βρεῖ δικαιολογίες γιά νά γυρίσουμε πίσω. Τόν ἔβρισα στά γερά.

• Ὁ Βενιζέλος δέ θυμᾶται. Καμιά θύμηση δέν ἔχει, ἱστορία Ἑλληνική δέν αἰσθάνεται μέσα του. Νοιώθει μονάχα ἕνα κράτος Ἑλλαδικό πού εἶναι τό κέντρο κάθε του λογισμοῦ καί πού πρέπει νά μεγαλώσει λίγο, τόσο ὅσο νά γίνει σάν τό Βέλγιο. Εἶναι ὁ τελειότερος τύπος τοῦ πολιτικοῦ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Il n' a point de reminiscences. Καί γι' αὐτό εἶναι εἰλικρινής στήν πολιτική του. Δέν ξέρει τί θά πεῖ Μακεδονία καί Ἤπειρο καί Θράκη, δέν ξέρει τή Βυζαντινή αὐτοκρατορία, δέν ξέρει τούς ἀγῶνες πού κάναμε σ' αὐτά τά μέρη αἰῶνες τώρα πολεμώντας τούς Σλαύους. Γι' αὐτόν αὐτά ὅλα δέν ὑπάρχουν, πῶς νά τά πονέσει λοιπόν, ἀφοῦ οὔτε κάν τά γνωρίζει; Ἡ Κρήτη –πού τήν ξέρει ὅμως αὐτήν γιατί ἀγωνίστηκε ἐκεῖ– καί μιά μικρή Ἑλλάδα, αὐτά γνωρίζει μονάχα. Αὐτά τόν κάνουν πρωθυπουργό, αὐτά τοῦ δίνουν τή βάση ἤ τό στυλοβάτη γιά νά πατεῖ ἀπάνω καί νά ὁρίζει ἀνθρώπους, αὐτά λοιπόν τοῦ φτάνουν αὐτουνοῦ. Καί μπορεῖ νά βεβαιώνω πώς γιά τήν Κρήτη ἔκανε τόν πόλεμο κι αὐτός, μολονότι φαίνεται σά νά τόν ἔκαμε γιά νά μεγαλώσει τήν Ἑλλάδα. Πάλε ἡ Κρήτη μᾶς παράσυρε, σάν πάντα. Δέν ἔκανε καινούρια πολιτική ὁ Βενιζέλος.

• Στό Θέατρο τοῦ Ἡρώδη, ἡ ἀγαπημένη μου στέκεται καί ἀπαγγέλνει Σολωμό καί τή μετάφραση τῆς Ἰφιγένειας τοῦ Γκαῖτε. Καί γώ κάθομαι στά σκαλιά τῶν θεατῶν καί ἀκούω τή ζεστή φωνή της καθαρά καθαρά, πού κάθε λόγος της ἀρθρώνεται σά διαμάντι ἤ σά μαργαριτάρι σέ περιδέραιο, καί βλέπω τό μικρό καί μαῦρο της μουτράκι μέ τά μάτια πού δείχνουν τήν ἀφοσίωση τῶν λογισμῶν της σέ κεῖνα πού λέει. Βγήκαμε ἀπό τό σπιτάκι μας καί κείνη εἶναι χωρίς καπέλο, μέ τά σπιτικά της φορέματα. Εἶναι σά μυσταγωγία τ' ἀπόγεμα ἐτοῦτο.

• Ἔγραφα ἐγώ στό γραφεῖο μας καί κείνη κάθουνταν στόν καναπέ καί κεντοῦσε. Σήκωσα μιά στιγμή τό κεφάλι καί τῆς εἶπα· «Σέ λατρεύω». Συγκινημένη μοῦ ἀποκρίθηκε· «Πῶς μέ συγκινεῖ αὐτό». Εἶπα· «Εἶμαι εὐτυχισμένος πού δουλεύω ἐδῶ δά κοντά σου». Ἀποκρίθηκε· «Καί γώ νομίζω πώς εἶμαι στόν παράδεισο».

• Ἔφυγα ἀπό τήν Ἀθήνα γιά τόν πόλεμο στίς 13 τοῦ Ὀχτώβρη, μέρα πού στά 1904 σκοτώθηκε ἀπό τούς Τούρκους στή Στάτιστα ὁ Παῦλος Μελᾶς, καί στό δρόμο πού πήγαινα μοῦ ἔρχονταν ὁλοένα στό νοῦ τά λόγια τοῦτα: «Δικαιώνεται τώρα ὁ Παῦλος Μελᾶς».

Εναν αιώνα μετά τη δολοφονία του, φαίνεται πως υπάρχουν ακόμα κείμενα, τεκμήρια, αρχεία που παραμένουν στην αφάνεια.

Οταν η ελληνική ιστορία απέκτησε χρώμα

Τα «Κλασσικά Εικονογραφημένα» έφεραν την επανάσταση του 1821 σε κάθε ελληνικό σπίτι μέσω ενός πρωτοποριακού τρόπου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Πριν από λίγο καιρό επικοινώνησε μαζί μου ο Μ.Α. Σοφοκλέους, επιστημονικός διευθυντής του Παττίχειου Δημοτικού Μουσείου Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Μελετών Λεμεσού, ο οποίος μου μίλησε για μία παλαιότερη εργασία του με τίτλο: «Το 1821 στα "Κλασσικά Εικονογραφημένα" ως ένδειξη εντοπιότητας», την οποία είχε εν εκτάσει παρουσιάσει στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Δήμου Λεμεσού για την επέτειο της Παλιγγενεσίας 1821-2021. Ήταν μία ενδιαφέρουσα επισήμανση, αφού αυτή την περίοδο η «Καθημερινή» διανέμει με το κυριακάτικό της φύλλο και τεύχη από αυτή τη σειρά. Μιλήσαμε με τον κ. Σοφοκλέους γι' αυτό το εγχείρημα των Αδελφών Πεχλιβανίδη και μου επισήμανε πως οι Αδελφοί Πεχλιβανίδη των εκδόσεων «Ατλαντίς», αναλαμβάνοντας την έκδοση των «Κλασσικών Εικονογραφημένων» στα ελληνικά δεν έμειναν ώς εκεί. «Με άδεια του αρχικού εκδότη, του Albert Lewis Kanter (1897-1973) ετοίμασαν δύο "ελληνικές" σειρές, μία για την "Ελληνική Μυθολογία" και μία άλλη με άξονα την "Ελληνική Ιστορία" και δη την Επανάσταση του 1821», μού τόνισε ο κ. Σοφοκλέους και σημείωσε ότι το ελληνικό αναγνωστικό κοινό, με ελάχιστες εξαιρέσεις, τα αποδέχτηκε και η μεγαλύτερη αποδοχή, έγινε όταν ενέταξαν στη σειρά «Κλασσικά Εικονογραφημένα», καινούργιους τίτλους, με έργα γραμμένα και εικονογραφημένα από Έλληνες συγγραφείς και εικονογράφους, αντιστοίχως. «Το πείραμα, διότι περί αυτού πρόκειται, δηλαδή, να μεταφερθεί ένα είδος από μια πολιτισμική παράδοση σε μια άλλη, υπήρξε επιτυχές. Πιο επιτυχής, όμως, υπήρξε η αξιοποίηση του στοιχείου της "Εντοπιότητας" που λειτούργησε ως κοινός παρονομαστής, με τα έργα εκείνα τα οποία πραγματεύονταν ελληνικά θέματα, που προέρχονταν, είτε από την Ελληνική Μυθολογία είτε την σύγχρονη Ελληνική Ιστορία και κυρίως την Επανάσταση του 1821».

Ανάγνωσμα για όλη την οικογένεια

Όπως μου εξηγεί ο κ. Σοφοκλέους τα «Κλασσικά Εικονογραφημένα» δεν απευθύνονταν μόνο σε παιδιά, αλλά στην οικογένεια των δεκαετιών 1950 και εντεύθεν, έτσι το τελικό «προϊόν» θα έπρεπε να εκπέμπει αυτή την προοπτική, τόσο στο κειμενικό, όσο και στο οπτικό του στοιχείο. Μάλιστα, μου επισημαίνει πως η σειρά των «Κλασσικών Εικονογραφημένων» δεν πέρασε απαρατήρητη από την Κύπρο, «όπως διαβάζουμε στην εφημερίδα "Εσπερινή" το 1951, όταν κυκλοφόρησε, μάλιστα, στην ελληνική της εκδοχή, από τους Αδελφούς Πεχλιβανίδη, στην Αθήνα, το τεύχος με το μυθιστόρημα του Βίκτωρος Ουγκώ "Οι Άθλιοι". Ο συντάκτης της εφημερίδας επαινεί το εγχείρημα της αμερικανικής εκδοτικής εταιρείας, που είχε την έμπνευση να δώσει "νέα μορφή" στο όντως, κλασικό αριστούργημα του Γάλλου συγγραφέα: "Πού οφείλεται η επιτυχία τους;", κάνει τη ρητορική ερώτηση ο συντάκτης του άρθρου, για να το απαντήσει αμέσως: "Στην ευτυχή έμπνευση που είχε ο συγγραφέας τους να τους δώση ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ"» και συνεχίζει ο κ. Σοφοκλέους: «Μια δεκαετία αργότερα, ο Λεωνίδας Μαλένης, στην εφημερίδα "Φιλελεύθερος" στις 14 Σεπτεμβρίου 1960 στη στήλη "Ζωή και Τέχνη", με αφορμή την έκδοση του βιβλίου "Εισαγωγή στη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία" φέρνει στην επιφάνεια το κατά πόσον είναι θεμιτό να γίνεται με διάφορες μορφές "εκλαΐκευση" των κλασικών έργων της λογοτεχνίας, τονίζοντας το παράδειγμα των "Κλασσικών Εικονογραφημένων", θεωρώντας ο δημοσιογράφος πως "είναι πολύ εύκολο μια απλοποίηση ενός μεγάλου έργου να οδηγήση στη βαθύτερη μελέτη του, όταν αυτή η απλοποίηση γίνεται σε συνδυασμό με άλλες προσπάθειες καλλιέργειας και τόνωσης της έφεσης που υπάρχει, αλλού σε μικρό κι' αλλού σε μεγάλο βαθμό, ιδίως στους νέους για την ουσιαστική γνωριμία με τα άξια επιτεύγματα του ανθρωπίνου πνεύματος"». Η ελληνική εκδοχή της σειράς δημιούργησε τίτλους που προέρχονταν από την ελληνική μυθολογία, την αρχαία ελληνική, τη βυζαντινή και τη Μεσαιωνική Γραμματεία. Η «ελληνοποίηση» της, κατά τα άλλα «αμερικανικής» σειράς, έγινε με την άδεια που εξασφάλισαν οι Έλληνες εκδότες από τον Albert Lewis Kanter, τον ιδιοφυή εκείνον εμπνευστή αυτού του τόσο σημαντικού, εκδοτικού φαινομένου, που όντως άφησε εποχή με τους τόμους των «Κλασσικών Εικονογραφημένων» που εξέδωσε με τους εκδοτικούς οίκους που ίδρυσε κατά καιρούς. Αυτό το συγκεκριμένο γεγονός, μάς οδηγεί στην προσπάθεια των Ελλήνων εκδοτών τα σειράς να δώσουν το στοιχείο της «Εντοπιότητας» στη δική τους εκδοτική προσπάθεια, γεγονός που αξίζει τον κόπο να μελετηθεί περαιτέρω.

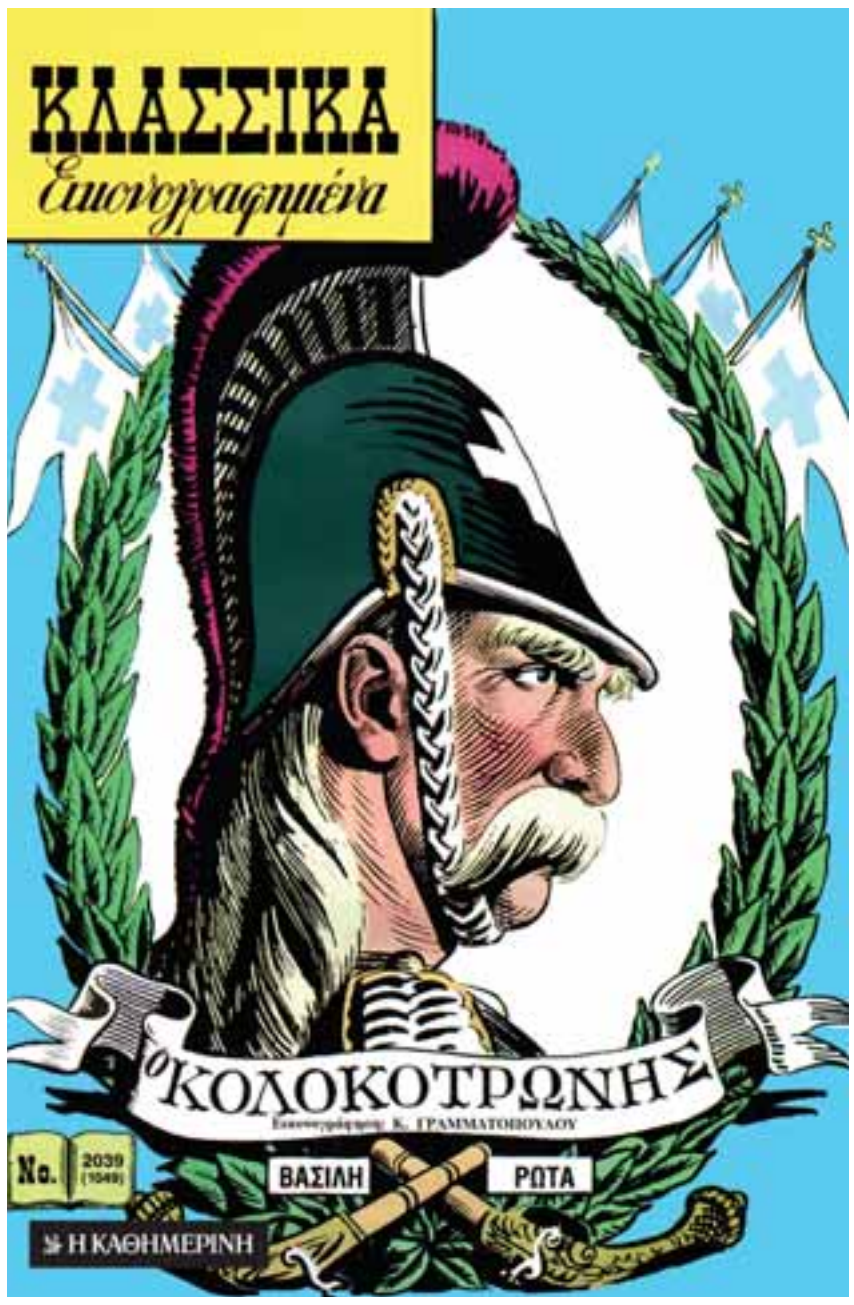

Οι Αδελφοί Πεχλιβανίδη των εκδόσεων «Ατλαντίς», αναλαμβάνοντας την έκδοση των «Κλασσικών Εικονογραφημένων» στα ελληνικά δεν έμειναν ώς εκεί, αλλά ετοίμασαν δύο ελληνικές σειρές, μία για την «Ελληνική Μυθολογία» και μία άλλη με άξονα την «Ελληνική Ιστορία» και δη την Επανάσταση του 1821.

Η Επανάσταση του 1821 εικονογραφημένη

Το 1821 βρήκε στους Αδελφούς Πεχλιβανίδη, τον ιδανικό χώρο για να αποτελέσει σημείο αιχμής για την έκδοση των «Κλασσικών Εικονογραφημένων» στην Ελλάδα, όπως μου εξηγεί ο Μίμης Σοφοκλέους. «Το εγχείρημα δεν ήταν εύκολο, ούτε για την εικονογραφημένη μορφή των λογοτεχνικών αριστουργημάτων της παγκόσμιας λογοτεχνίας σε μια συντηρητική κοινωνία όπως η ελληνική, μα περισσότερο ήταν να δώσει κάποιος τους ήρωες του 1821 σε μορφή καρτούν, σκίτσου». Αρχικά, η έκδοση έπαιρνε τις ιστορίες από τα αντίστοιχα της αμερικανικής σειράς, όμως αργότερα εκδόθηκαν και ιστορίες με θέμα την ελληνική ιστορία και μυθολογία και «εκεί, ακριβώς, αρχίζει η σειρά να αποκτά το στοιχείο της "Εντοπιότητας"». Συνολικά κυκλοφόρησαν 318 τεύχη, με τους εκδότες να αξιοποιούν ταλαντούχους Έλληνες συγγραφείς, εικαστικούς και μεταφραστές. «Η γλώσσα των κειμένων ήταν σε μια απλή έως και απλουστευμένη δημοτική γλώσσα, πράγμα πολύ σημαντικό αν υπολογίσει κανείς ότι τουλάχιστο στην εκπαίδευση, δεν είχε ξεκαθαρίσει ακόμα το "γλωσσικό" επίπεδο στον χώρο των περιοδικών, των σχολικών βιβλίων κ.λπ. Από τα μέσα της δεκαετίας όμως, επιχειρώντας να διευρύνουν το κοινό τους, εμπλούτισαν τη σειρά με θέματα ελληνικού ενδιαφέροντος και ιστορίες από την αρχαιότητα, το Βυζάντιο και το 1821, σε τεύχη που κυκλοφορούσαν αποκλειστικά στην ελληνική αγορά και ήταν δημιουργημένα από Έλληνες συγγραφείς, σεναριογράφους, ζωγράφους, εικονογράφους, χαράκτες κ.λπ.

> *Το εγχείρημα δεν ήταν εύκολο, ούτε για την εικονογραφημένη μορφή των λογοτεχνικών αριστουργημάτων της παγκόσμιας λογοτεχνίας σε μια συντηρητική κοινωνία όπως η ελληνική, μα περισσότερο ήταν να δώσει κάποιος τους ήρωες του 1821 σε μορφή καρτούν, σκίτσου.*

Από το 1952 και 1953 όταν και πρωτοκυκλοφόρησαν τεύχη αφιερωμένα σε ήρωες του 1821, π.χ. «Κολοκοτρώνης», με συγγραφέα τον Βασίλη Ρώτα, είναι ευρέως αποδεκτό πλέον ότι, ξεκίνησε μια σημαντική πρωτιά στα ελληνικά εκδοτικά δεδομένα και μάλιστα, με θέματα βγαλμένα από την Ελληνική Επανάσταση, η οποία έως τότε, από πλευράς διακίνησης ιδεών γύρω αυτό το σημαντικό γεγονός για την Ελλάδα και τον Ελληνισμό, ήταν περιορισμένο –με ελάχιστες εξαιρέσεις– στη γραμμή της ιστορίας του Ελληνικού Έθνους του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου. «Έχοντας την κατάλληλη άδεια από τους Αμερικανούς εκδότες, ανέθεσαν σε σημαντικούς δημιουργούς το έργο αυτό. Αναφέρουμε μερικούς από τους συγγραφείς: Βασίλης Ρώτας, Γεωργία Δεληγιάννη – Αναστασιάδη, Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη, Νίκος Ρούσσος στα σενάρια. Το ίδιο ίσχυσε και από εικαστικής πλευράς. Αναφέρουμε, επίσης, μερικούς: Κώστας Γραμματόπουλος, Άκης Αβαγιανός, Παύλος Βαλασάκης, Βασίλης Ζήσης, Νίκος Καστανάκης, Γιάννης Δραγώνας, Μέντης Μποσταντζόγλου κ.ά». Με τέτοιο έμψυχο υλικό στη φαρέτρα τους οι Αδελφοί Πεχλιβανίδη προχώρησαν στην έκδοση μιας σειράς τίτλων γύρω από την ελληνική επανάσταση που όλοι χαρακτηρίζονταν από την αποθέωση της ελληνικής ψυχής, τους ηρωισμούς, το απαράμιλλο θάρρος, το πάθος για την ελευθερία, το ακατάβλητο πνεύμα.

Ο Βασίλης Ρώτας

Ο Βασίλης Ρώτας ήταν σαφώς η κινητήρια δύναμη πίσω από τη συγγραφή, επιμέλεια καθώς και την επιλογή των τίτλων της σειράς, λέει ο κ. Σοφοκλέους, «δικά του κείμενα είναι τα: "Κανάρης ο Πυρπολητής", "Καραϊσκάκης", "Κολοκοτρώνης", "Λόρδος Βύρων", "Μάρκος Μπότσαρης", "Μπουμπουλίνα", "Ρήγας Φεραίος" και "Το Χάνι της Γραβιάς". Το ίδιο σημαντική υπήρξε η επιλογή των συνεργατών στην εικονογράφηση των κειμένων, όπως μου επαναλαμβάνει ο κ. Σοφοκλέους, διότι τα «Κλασσικά Εικονογραφημένα» στηρίζονταν στη λογική της πλούσιας εικόνας και της ολιγόλογης, συνοπτικής φράσης μέσα σε πλαίσιο, η οποία συνόδευε την κάθε εικόνα. Μερικοί από τους καλλιτέχνες που συνεργάστηκαν στην εικονογράφηση της σειράς είναι οι ζωγράφοι Κώστας Γραμματόπουλος, Βασίλης Ζήσης, Γεώργιος Βακαλό, Νίκος Νομικός, Παύλος Βαλασάκης, Τάκης Κατσουλίδης, Μέντης Μποστατζόγλου (Μποστ) και άλλοι. Σε συνέντευξή του στην Εφημερίδα των Συντακτών (17 Ιανουαρίου 2021) στον Δημήτρη Γκιώνη, ο Παντελής Γ. Πεχλιβανίδης είχε πει: «Σημαντικός σταθμός στη διαδρομή μας ήταν και η έκδοση τευχών με θέματα από την ελληνική ιστορία και μυθολογία. Έχει ίσως ενδιαφέρον να ανατρέξουμε στους λόγους που οι εκδόσεις μας κατευθύνθηκαν σε ελληνικά θέματα. Πρώτος διδάξας ο πολυμήχανος Αλμπερτ Κάντερ, που θεωρούσε την ελληνική ιστορία ιδιαίτερα πλούσια σε θεματολογία και μας παρακαλούσε να ασχοληθούμε. Επιπλέον κίνητρο ήταν η διόρθωση των ανακριβειών που εντοπίστηκαν σε αμερικανικές εκδόσεις ελληνικών θεμάτων. Τέτοιο παράδειγμα ήταν η "Ιλιάδα". Σημειώνεται ακόμα ότι οι (αμερικανικές) διαφοροποιήσεις δεν περιορίζονταν μόνο στους διαλόγους του κειμένου αλλά και στην εικονογράφηση. Τέλος, μπορούμε να προσθέσουμε και έναν επιπλέον λόγο που δεν ήταν άλλος από τη συγκίνηση που προκαλούσαν τα θέματα της ιστορίας μας που προσέλκυαν ιδιαίτερα το ελληνικό αναγνωστικό κοινό. Ο Γιάννης Σκαρπέλος, πρόεδρος του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου, στο βιβλίο του «Ιστορική Μνήμη και Ελληνικότητα στα Κόμικς» σημειώνει σχετικά: «Είναι επικίνδυνα απλουστευτική η στάση όσων καταδικάζουν τα Κλασσικά Εικονογραφημένα ως λιανοπωλητές του αμερικανικού πολιτιστικού ιμπεριαλισμού, επειδή τα διένεμε η σύζυγος του Αμερικανού Πρέσβη στα ορφανοτροφεία. Και την θεωρούμε ως επικίνδυνα απλουστευτική, διότι μέσα από την αξιολογική κρίση και απόρριψη τα διαγράφουν, παραβλέποντας το γεγονός ότι τα τεύχη των Κλασσικών Εικονογραφημένων επανεκδίδονταν ως τα τέλη τουλάχιστον της δεκαετίας του '70, ενώ στις αρχές της δεκαετίας του '90 επιχειρήθηκε μια ακόμη επανέκδοσή τους. Τα Κλασσικά Εικονογραφημένα μίλησαν για το παρελθόν σε πολλές γενιές, εξοικειώνοντάς τες με μια εκδοχή του η οποία μπορούσε να συμβαδίζει ταυτόχρονα με τις αριστερές πεποιθήσεις των δημιουργών και με τις δεξιές αντιλήψεις που επιβάλλονταν στην κοινωνία. Πιστεύουμε ότι η ιδεολογική ισορροπία ανάμεσα στα δύο, αλλά και το γεγονός ότι είναι μία από τις λίγες σειρές με τόσο μακροχρόνια και συστηματική παρουσίαση του παρελθόντος, καθιστά εύλογη την ενασχόληση με αυτήν, και τη συσχέτιση με τις υπόλοιπες εκδοχές του παρελθόντος που αναπτύσσονται την ίδια περίοδο, τους υπόλοιπους λόγους για το παρελθόν – πολιτικούς ή εκπαιδευτικούς».

Η Αρχή της «Εντοπιότητας»

Τα «Κλασσικά Εικονογραφημένα», ένα αμερικανικό εκδοτικό «προϊόν», φτάνοντας στην Ελλάδα από τους Αδελφούς Πεχλιβανίδη και τον εκδοτικό Οίκο «Ατλαντίς», να μεταφερθεί ως είχε μεταφρασμένο στα ελληνικά για το ελληνικό κοινό, όπως έγινε σε πολλές χώρες του κόσμου, στις δικές τους γλώσσες, σε κάποια δεδομένη στιγμή, από το 1953, με το τεύχος αρ. 43 και με τίτλο «Περσέας και Ανδρομέδα» άλλαξε τον ρουν της πρόσληψής τους στην Ελλάδα. Η Αρχή της «Εντοπιότητας» έμπαινε ως βασική θέση για τα επόμενα εξήντα συν τεύχη που κυκλοφόρησαν σε δύο θεματικές ομάδες: Ελληνική Μυθολογία και Ιστορία και «1821». Αν και επικρίθηκαν στην αρχή ως ξένα προς την ελληνική πραγματικότητα, εννοείται ως είχαν αρχικά, προτού πάρει την ελληνική ιθαγένεια». Στο τέλος έγιναν αποδεκτά ωσάν να μην υπήρξαν ποτέ «αμερικανικά» προϊόντα. για την αμερικανική τους προέλευση και θεώρηση της κλασσικής λογοτεχνίας, αλλά και για την μονοκρατορία τους στο χώρο των ελληνικών κόμικς για περίπου είκοσι χρόνια. Παρ' όλα αυτά, αποτέλεσαν ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα αντικείμενα μαζικής κουλτούρας στις δεκαετίες 1950-1960, μια από τις απαρχές της ελληνικής σκηνής των κόμικς, και συνεχίζουν να κρατούν μια καλή θέση στις αναμνήσεις αρκετών.

Συναισθηματικό ταξίδι στη χώρα των ιδεών

Το βιβλίο του Νίκου Μπακουνάκη, η αφήγηση μιας γενιάς

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΥΝΑΚΗΣ
Οταν έπεσα στο μελανοδοχείο
εκδ. Πόλις, 2021, **σελ.** 346

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Βιβλίο πνευματικής ενηλικίωσης και λεπτομερής χαρτογράφηση ενός εσωτερικού κόσμου που γίνεται δημόσιος, είναι το αυτοβιογραφικό βιβλίο του Νίκου Μπακουνάκη «Οταν έπεσα στο μελανοδοχείο». Αντλώντας από τα σημειωματάρια και τα ημερολόγιά του, ενεργοποιώντας μνήμες και οργανώνοντας μια πληθώρα αναφορών και βιωμάτων, ο Νίκος Μπακουνάκης μας προσφέρει ένα απόσταγμα κατανόησης της ζωής ως μια προσωπική - συλλογική διαδρομή αέναης μαθητείας.

Ο κόσμος του Νίκου Μπακουνάκη είναι πυκνός και η φιλοδοξία αυτού του συγγραφικού εγχειρήματος υψηλή. Επί της ουσίας, ο αναγνώστης εκτίθεται στο πολιτιστικό και κοινωνικό απόσταγμα της ελληνικής κοινωνίας μέσα από ένα συνεχές της γραφής, σε κυματισμούς ιστορικού χρόνου και σε εναλλαγές αυτοβιογραφίας και κοινωνικής τομογραφίας, ώστε η αναγνωστική εμπειρία να εκβάλλει σε ένα σώμα αναμέτρησης και αναστοχασμού. Ενίοτε η γραφή σε παρασύρει σε υψίπεδα βαθιάς απόλαυσης, καθώς ο Νίκος Μπακουνάκης είναι μάστορας του λόγου, ελέγχει το ανεξάντλητο υλικό του και ο τρόπος που επέλεξε να οργανώσει αυτό το υβριδικό βιβλίο είναι τέτοιος ώστε σταδιακά να αγγίζει και να διερευνά όλες τις πτυχές του ελληνικού βίου τις τελευταίες δεκαετίες. Με αφετηρία την οργάνωση και διεύθυνση του ενθέτου «Βιβλία» στην εφημερίδα «Το Βήμα», με γενέθλιο έτος το 1997, ο Νίκος Μπακουνάκης ανάγει αυτή τη σημαντική κορύφωση της προσωπικής πορείας του στον Τύπο σε υπόδειγμα και μοχλό ακτινογράφησης όλων εκείνων των επιταχύνσεων (αλλά και αναστολών) της ελληνικής κοινωνίας στα τέλη του 20ού και στις αρχές του 21ου αιώνα. Χρησιμοποιεί εν ολίγοις το παράδειγμα του ελληνικού Τύπου με θρυαλλίδα το ένθετο «Βιβλία» για να μιλήσει για ένα περιρρέον ήθος, για τις προκλήσεις, τις δυνατότητες, την κρίση και την αναγέννηση του Τύπου, για τους διανοούμενους και τους γραφιάδες, για τον διάλογο της ελληνικής αστικής τάξης με τον δυτικό κανόνα και επί της ουσίας για τις ζυμώσεις των τελευταίων δεκαετιών, για ισχυρές και μισοφωτισμένες προσωπικότητες όπως ήταν ο Χρήστος Λαμπράκης, για την επιδραστικότητα των λεγόμενων λαϊκών περιοδικών όπως ήταν το φαινόμενο «Ρομάντσο» και μέσω αυτών για τη διαπαιδαγώγηση και την έκθεση πλατύτερων κοινωνικών στρωμάτων στα ιδεώδη της κοινωνικής κινητικότητας. Οργανώνει διατομές στο σώμα της ελληνικής κοινωνίας και ανασυνθέτει έναν αξιακό κανόνα.

Εν πολλοίς ο Νίκος Μπακουνάκης έχει εξυφάνει ένα παλίμψηστο ιδεών για να ανασυντάξει εν μέρει τη δική του ψυχική και διανοητική στάση απέναντι σε όσα εκτέθηκε από τη δεκαετία του ’70 και μετά. Το Παρίσι και το Λονδίνο των ιδεών, η γενέθλια Πάτρα, η Αθήνα της διαρκούς ροής, αναφύονται. Παράλληλα επιχειρεί σε μια μεγαλύτερη ακτίνα κοινωνικής εμβέλειας να ανασυντάξει τις διαδρομές της ελληνικής κοινωνίας και να τις κατανοήσει σε έναν καμβά στον οποίο πλέκονται τα νήματα του ιδιωτικού και του δημόσιου βλέμματος.

Παλαιάς κοπής

Το αποτέλεσμα είναι υπνωτιστικά συναρπαστικό. Ο Νίκος Μπακουνάκης, δημοσιογράφος ενός είδους που έχει πλέον εκλείψει, με θητεία στα ΑΕΙ και με μεγάλο συγγραφικό και πανεπιστημιακό έργο, αλλά πρωτίστως ελεύθερο πνεύμα βαθιάς καλλιέργειας και συγκρότησης με συνθετική και αναλυτική ικανότητα, μας παραδίδει ένα opus magnum μέσα από το οποίο οδηγεί τον αναγνώστη να σταθεί απέναντι σε μια διαρκή ροή: προσώπων, ιδεών, καταστάσεων, ιεραρχιών, προτύπων, επιρροών, τάσεων, αισθητικών επιλογών, πολιτικών επιδράσεων και ισορροπιών που εν πολλοίς ορίζονται από τις συγκρούσεις προσωπικοτήτων και ιδεολογικών αξιολογήσεων.

Το τοπίο που προκύπτει ακολουθεί το ανάγλυφο των μεγάλων κορυφώσεων σε τοπικό και διεθνές επίπεδο στον τομέα των ιδεών. Ο Τύπος, οι εφημερίδες, τα περιοδικά, η μεγάλη ανάπτυξη πριν από το μιλένιουμ, η κρίση ταυτότητας και κοινού και η αναδιοργάνωση τα τελευταία χρόνια, είναι ο μεγάλος καμβάς αλλά όχι το αποκλειστικό θέμα του βιβλίου. Το μείζον αναδύεται από το φαινομενικά έλασσον που είναι ανεπαίσθητοι κραδασμοί στο εποικοδόμημα. Ο Νίκος Μπακουνάκης αφηγείται εκ παραλλήλου τις μετατοπίσεις που συνέβαιναν υπογείως και συχνά αθόρυβα και οι οποίες εξέβαλλαν ενίοτε θεαματικά ως ισχυρές τάσεις, κυρίαρχα ρεύματα και συμβιβαστικές εξισορροπήσεις. Ολα αυτά συγκλίνουν σε ένα κοινωνικό ήθος αλλά και σε ένα πνεύμα εποχής, σε ένα Zeitgeist που μας τυλίγει και μας χωρά όλους. Παράλληλα, όμως, και παρότι ο Νίκος Μπακουνάκης είναι βαθιά ρεαλιστής και άνθρωπος που κοιτάει μπροστά, αιωρείται και μια πικρή γεύση από το άδοξο τέλος της πολύχρονης θητείας του στα «Βιβλία» του «Βήματος», τα οποία υπήρξαν το απόλυτο πνευματικό δημιούργημά του. Με πυρήνα μια σφικτή και ταλαντούχα δημοσιογραφική ομάδα, την αλησμόνητη Μαίρη Παπαγιαννίδου, τον Δημήτρη Μητρόπουλο, τη Λώρη Κέζα και μια πλειάδα συνεργατών (όπως π.χ. του Αναστάση Βιστωνίτη, του Ριχάρδου Σωμερίτη, του Φίλιππου Φιλίππου, της Λίζης Τσιριμώκου, της πρόωρα χαμένης Μάρης Θεοδοσοπούλου, κ.ά.), τα «Βιβλία» υπήρξαν εξόχως επιδραστικά στην αγορά του βιβλίου, στην αναγνωστική εμπειρία, στο πρόταγμα των non-fiction κατηγοριών, στην απελευθέρωση της θεματολογίας, στην καλλιέργεια ενός νέου τρόπου γραφής, στη συνύπαρξη του υψηλού και του ποπ, στην ανάδειξη νέων υπογραφών, στον εντοπισμό των μη προφανών. Τα «Βιβλία» γεννήθηκαν την εποχή της εκδοτικής άνοιξης στη χώρα και εν πολλοίς την ενίσχυσαν, την εξέπεμψαν, την επιτάχυναν, την κατέγραψαν.

Τα «Βιβλία» συνεχίζουν επαξίως με μια λαμπρή νεότερη γενιά, αλλά μέσα από τις σελίδες του Νίκου Μπακουνάκη αντιλαμβανόμαστε τη γένεση και τη στερέωση ενός φαινομένου. Αυτή την πρόσμιξη ταλέντου, ενστίκτου, προεργασίας, μελέτης, πάθους.

Πέραν όλων αυτών, το «Οταν έπεσα στο μελανοδοχείο» είναι και η αφήγηση μιας γενιάς. Είναι η ιστορική καταγραφή ενός συναισθηματικού ταξιδιού στη χώρα των ιδεών. Είναι πρωτίστως ένα βιβλίο γνώσης και περισυλλογής. Και μια αφορμή για αναγνωστική απόλαυση.

Ο Νίκος Μπακουνάκης στο σπίτι του Γκαίτε στη Φρανκφούρτη, στο πλαίσιο της Διεθνούς Εκθεσης Βιβλίου, το 2014. Το σπίτι είναι ένα ανακατασκευασμένο κτίριο, όπως οτιδήποτε είναι «παλιό» στη γερμανική πόλη. Πολλά από τα αντικείμενα ανήκουν στην οικογένεια Γκαίτε. Ο πατέρας του συγγραφέα κρατούσε λεπτομερές ημερολόγιο, όπου βρέθηκαν καρφιτσωμένα ακόμη και δείγματα από υφασμάτινες ταπετσαρίες.

Εξυφαίνει ένα παλίμψηστο ιδεών για να ανασυντάξει εν μέρει τη δική του ψυχική και διανοητική στάση απέναντι σε όσα εκτέθηκε από τη δεκαετία του ’70 και μετά.

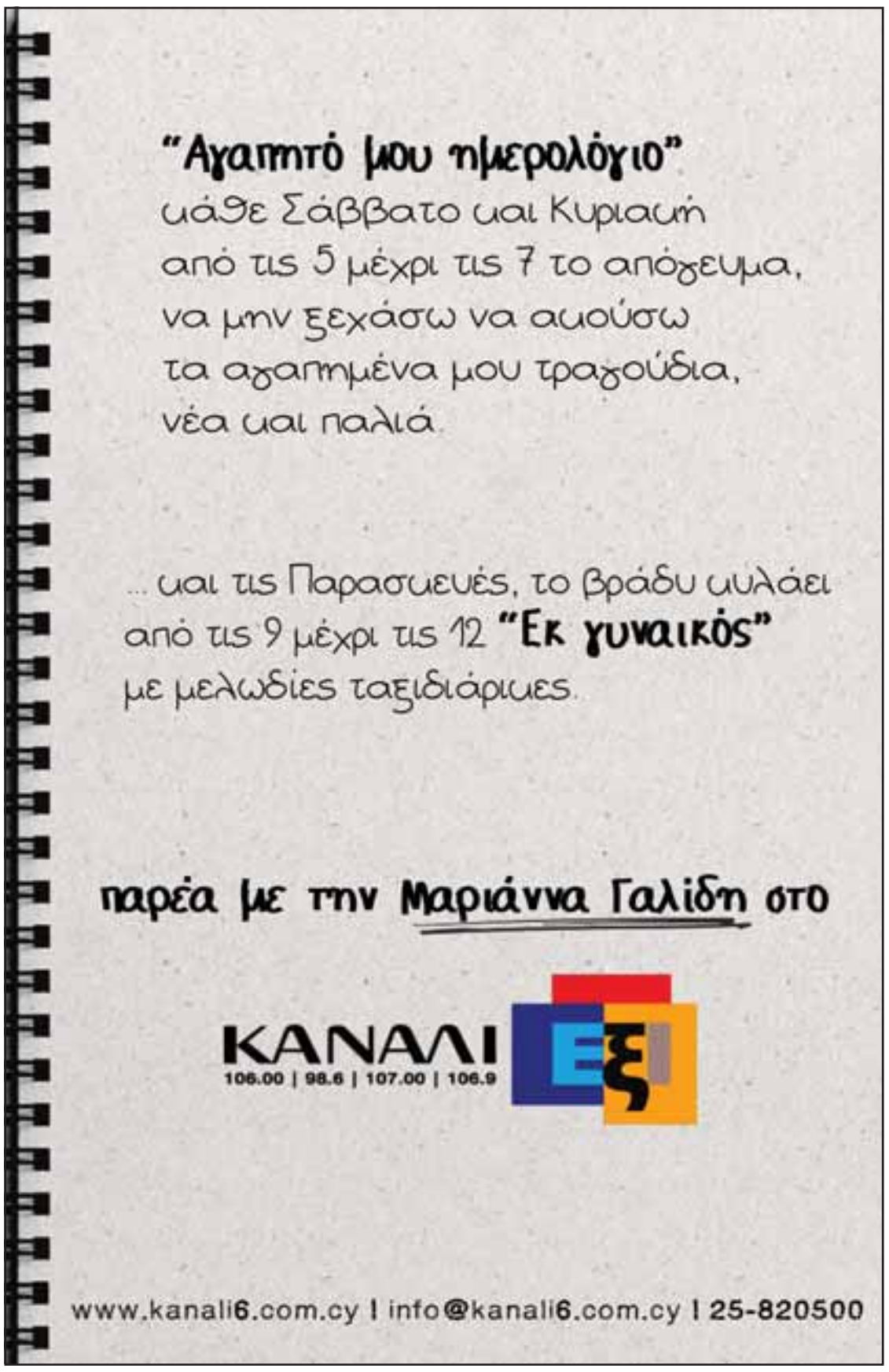

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

JOHN MARTIN GALLERY

ΛΟΝΔΙΝΟ

Δημόσια γλυπτική

Στο Μέιφερ, στην Γκρόσβενορ Σκουέρ και στους γύρω δρόμους, μπορεί να δει κανείς έως τις 27 Ιουνίου την έκθεση δημόσιας γλυπτικής (The Mayfair Sculpture Trail) που γίνεται σε συνεργασία με αίθουσες τέχνης. Πάνω στην πλατεία έχει στηθεί η μαρμάρινη κεφαλή, έργο του Γουίλιαμ Πιρς (φωτ.), καθώς και της Χάντε Σεκερσιλέρ, από την Τουρκία. Γύρω από την πλατεία, διάφορα γλυπτά, το καθένα υποστηριζόμενο από μια γκαλερί, γεννούν μια εφήμερη έκθεση.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ

Τσώρτσιλ και Ωνάσης

Η φιλία ανάμεσα στον Ουίνστον Τσώρτσιλ και στον Αριστοτέλη Ωνάση είχε επισφραγιστεί με ένα δώρο του πρώτου προς τον δεύτερο. Ήταν μια τοπιογραφία, που ο Τσώρτσιλ είχε ζωγραφίσει το 1921. Αργότερα, το 1961, ο Τσώρτσιλ δώρισε το έργο του στον Ωνάση. Το έργο υπήρχε στη θαλαμηγό «Χριστίνα» και θεωρείται έμβλημα της φιλίας των δύο ανδρών. Το έργο αυτό πρόκειται να δημοπρατηθεί στις 23 Ιουνίου από τον οίκο Phillips (περίπου 1,5-2 εκατ. δολάρια).

PHILLIPS

DEUTSCHE GRAMMOPHON

ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

Μπαρενμπόιμ - Αργκεριχ

Η νέα συνεργασία ανάμεσα στον Ντάνιελ Μπαρενμπόιμ και στη Μάρτα Αργκεριχ επισφραγίζεται με το άλμπουμ «Claude Debussy», που κυκλοφόρησε στις 4 Ιουνίου από την Deutsche Grammophon. Συμπράττουν στο κοντσέρτο για πιάνο «Fantaisie», που ηχογραφήθηκε στη Βιέννη το 2018, σε μια συναυλία για την επέτειο των 100 χρόνων από τον θάνατο του Ντεμπισί. Είναι ένα πρώιμο έργο που είχε μείνει εκτός ρεπερτορίου ώς τον θάνατο του συνθέτη.

MUSEE D' ORSAY

ΠΑΡΙΣΙ

Η καταγωγή του κόσμου

Η ανακάλυψη της φύσης τον 19ο αιώνα είναι το θέμα της έκθεσης στο Μουσείο Ορσέ στο Παρίσι. Μέσα από έργα ζωγραφικής, δοξάζεται η πρόοδος που συντελέστηκε στον αιώνα αυτόν, όχι μόνο από πλευράς τεχνολογίας αλλά και από πλευράς επιστήμης. Η νέα γνώση σε συνδυασμό με τη διευκόλυνση των ταξιδιών τροφοδότησε τη λαϊκή περιέργεια για τόπους και φυσικά τοπία. Τα έργα ζωγραφικής, στα όρια ρεαλισμού και ρομαντισμού, αποτυπώνουν αυτήν την τάση.

DELOOD

ΤΕΛ ΑΒΙΒ

Εντυπωσιακή δωρεά

Το Μουσείο Τέχνης του Τελ Αβίβ, από τα βασικά αξιοθέατα της πόλης, έγινε δέκτης εντυπωσιακής δωρεάς ύψους 15 εκατ. δολαρίων, η οποία προέρχεται από το Ίδρυμα Οικογένεια Paulson, που έχει έδρα τις ΗΠΑ. Η δωρεά έγινε με αφορμή την επέτειο των 90 χρόνων από την ίδρυση του μουσείου και θα χρησιμοποιηθεί για την αποκατάσταση και τον εκσυγχρονισμό του χτισμένου σε ύφος μπρουταλιστικής αρχιτεκτονικής κτιρίου. Το κτίριο θα λάβει το όνομα των δωρητών.

RIJKSMUSEUM

Η έκθεση για τους δρόμους της δουλείας στον απόηχο της ολλανδικής αποικιοκρατίας παρουσιάζεται στο Rijksmuseum, στο Αμστερνταμ.

Η Ολλανδία αντιμετωπίζει το αποικιοκρατικό παρελθόν της

Ακούγεται ίσως παράδοξο, αλλά η ανακίνηση του (λησμονημένου) αποικιοκρατικού παρελθόντος της Ολλανδίας είναι μια σχετικά πρόσφατη ιστορία. Μια μεγάλη έκθεση στο πρώτο μουσείο της χώρας στο Αμστερνταμ, στο Rijksmuseum, έχει ως θέμα τη δουλεία στη διάρκεια της ολλανδικής αποικιοκρατίας και για πρώτη φορά έρχεται στην επιφάνεια η άλλη πλευρά του «χρυσού αιώνα». Οι Ολλανδοί είχαν αποικίες στην Καραϊβική και στη νοτιοανατολική Ασία και η δουλεία ήταν ο καθιερωμένος τρόπος παραγωγής πρώτων υλών έως περίπου το 1870. Στην Ινδονησία, στο Σουρινάμ, στις Δυτικές Ινδίες, χιλιάδες ντόπιοι είχαν αιχμαλωτιστεί ή είχαν εξολοθρευτεί. Παρότι οι ιστορίες της δουλείας είναι περισσότερο συνυφασμένες με την αιχμαλωσία Αφρικανών και την αποστολή τους στην αμερικανική ήπειρο, τα μεγάλα δρομολόγια από την Ανατολή προς την Ευρώπη ήταν εξίσου ενεργά. Οπως γράφει το περιοδικό Economist (τεύχος 5 Ιουνίου), «στη διάρκεια του "χρυσού αιώνα" τους, με τους ζωγράφους και τις τουλίπες, οι Ολλανδοί ήταν στην κορυφή του δουλεμπορίου, καταλαμβάνοντας στρατηγικές θέσεις στη Δυτική Αφρική για να επωφεληθούν εις βάρος των Πορτογάλων». Αυτοί οι κύκλοι του δουλεμπορίου που απλώνονταν σε όλη τη Γη αποσιωπήθηκαν σταδιακά. Οι σκλάβοι χρησιμοποιούνταν όχι μόνο για εργασία αλλά και για αγοραπωλησία με μεγάλα κέρδη, όπως π.χ. φανερώνεται από τους δρόμους των δουλεμπόρων από το δέλτα του Γάγγη προς την Ινδονησία, όπου οι δούλοι πωλούνταν είτε στους Ολλανδούς απευθείας είτε σε δουλέμπορους με συμφέροντα στη Νότιο Αφρική. Η έκθεση στο μεγάλο μουσείο του Αμστερνταμ φωτίζει αυτές τις σκοτεινές ιστορίες, που χρειάστηκαν πολλές γενιές για να αποκτήσουν εξωστρέφεια. Αλλά κάποτε γεννώνται οι συνθήκες. Στην Ολλανδία η κοινωνία έχει γίνει πολυπολιτισμική, και παρότι οι περισσότεροι ξένοι προέρχονται από το Μαρόκο και την Τουρκία, υπάρχει (σύμφωνα με τον Economist) ένα 5% που προέρχεται από τις πρώην αποικίες (Σουρινάμ, Καραϊβική και Ινδονησία). Στον δημόσιο διάλογο, όπως παντού πλέον, υπάρχουν σοβαρές συζητήσεις για το αποικιοκρατικό παρελθόν. Η έκθεση στο Rijksmuseum (που είχε εγκαινιαστεί τον Μάιο από τον βασιλιά Βίλεμ-Αλεξάντερ, αλλά έκλεισε λόγω πανδημίας για να ανοίξει και πάλι πρόσφατα) αφηγείται το παρελθόν με άξονα συγκεκριμένες, από τις ελάχιστες, επώνυμες περιπτώσεις σκλάβων. Τα λιγοστά αντικείμενα, όπως τα μεταλλικά κολάρα που έπρεπε να φορούν οι δούλοι, παρουσιάζονται σε αντιπαράθεση με τα έργα της ολλανδικής ζωγραφικής, δημιουργώντας ένα δίπολο που ακτινογραφεί μια περίοδο πλούτου και καταστροφής.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει **Ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Οταν έγινε «της Κορέας» για τον σερ Μάικλ Κέιν

«Θυμάσαι τον Μάικλ Κέιν στο "Η Χάνα και οι αδελφές της"; Εκεί που παθιαζόταν με την αδελφή της γυναίκας του;». Ξεχνάει κανείς αυτή την ταινία; Ή την Μπάρμπαρα Χέρσεϊ, το παράνομο ερωτικό πάθος του Κέιν – και βέβαια, τον ίδιο τον Κέιν να της ζητάει να διαβάσει το πιο ερωτικό ποίημα που έγραψε ποτέ ο Ε. Ε. Κάμινγκς και ν' ακούσει εκείνο το κοντσέρτο για τσέμπαλο του Μπαχ;

Ο κύριος Γκρι διαβάζει την αυτοβιογραφία του «The Elephant to Hollywood». «Διάβασα εκεί κάτι που μάλλον θα σ' ενδιαφέρει», είπε. «Είναι κάποιες εικόνες που στοιχειώνουν ακόμα τα όνειρα του Μάικλ Κέιν». Γιατί;

Πάμε πολλά χρόνια πίσω. Στις 28 Απριλίου του 1952, ο 19χρονος Κέιν παρουσιάζεται στον στρατό για δύο χρόνια. Μετά τη βασική εκπαίδευση, η πρώτη του μετάθεση είναι στη Δυτική Γερμανία. Ο απείθαρχος χαρακτήρας του τον είχε κάνει ειδικό στις πιο άθλιες αγγαρείες.

«Σκέφτηκα πως αν ήταν να πεθάνω, θα έπαιρνα και κάμποσους Κινέζους μαζί μου».

Ωσπου του δόθηκε μια επιλογή: ή να καθαρίζει πατάτες και να τρίβει πατώματα για έναν ακόμη χρόνο ή να πάει να πολεμήσει στην Κορέα. Και όμως, διάλεξε την Κορέα.

«Η Κορέα», γράφει ο Μάικλ Κέιν, «αποδείχθηκε η πιο τρομακτική και την ίδια στιγμή η πιο σημαντική εμπειρία της ζωής μου, και στάθηκα τυχερός που επέστρεψα πίσω ζωντανός. Οταν γύρισα, ο μπαμπάς με υποδέχθηκε, αλλά όπως δεν μιλήσαμε ποτέ για το τι πέρασε στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έτσι δεν με ρώτησε ποτέ τίποτα για την Κορέα. Οι παλαιοί στρατιώτες ποτέ δεν το κάνουν αυτό. (...) Δεν θέλησε ποτέ να μου μιλήσει για τον πόλεμό του επειδή δεν ήθελε να περάσει προς τα έξω ότι ήταν ο μεγάλος ήρωας, κι εγώ το ίδιο. Δεν υπάρχουν ήρωες στον πόλεμο: το όλο ζήτημα είναι να κάνεις τη δουλειά και να επιζήσεις. Και το μόνο που ξέρω είναι ότι το γεγονός πως επιβίωσα στην Κορέα με έκανε ακόμα πιο αποφασιστικό στο να πραγματοποιήσω το όνειρό μου και να γίνω ηθοποιός».

Ο 19χρονος Μάικλ Κέιν το 1952 στον πόλεμο της Κορέας, ως χειριστής πολυβόλου. «Μια νύχτα είναι που κατά καιρούς στοιχειώνει τα όνειρά μου»...

Αν κάτι σόκαρε τον Μάικλ Κέιν ήταν οι μαζικές κινεζικές επιθέσεις με αλαλαγμούς και σάλπιγγες, τα λεγόμενα «ανθρώπινα κύματα». Ομως το συμβάν που τον έφερε «πιο κοντά στον θάνατο» («και είναι αυτό που κατά καιρούς στοιχειώνει τα όνειρά μου») ήταν μια νυχτερινή περίπολος, όταν μαζί με άλλους δύο συναδέλφους του βρέθηκε αντιμέτωπος με μια διμοιρία Κινέζων. Επεσαν και οι τρεις στο χώμα και αποφάσισαν ότι αν παρέμεναν εκεί θα τους σκότωναν. «Αποφάσισα ότι δεν είχα τίποτα να χάσω», θυμόταν ο Κέιν. «Αν ήταν να πεθάνω, θα έπαιρνα και κάμποσους Κινέζους μαζί μου». Είχαν και οι τρεις αποφασίσει να επιτεθούν κατά μέτωπο μέσα στο σκοτάδι. Και ό,τι γίνει.

Το έκαναν, μέσα σε ένα χαλασμό από σφαίρες. Μέσα στη νύχτα, οι Κινέζοι ευτυχώς αποπροσανατολίστηκαν.

Η ειρωνεία είναι ότι, λίγα χρόνια μετά, ο Κέιν έπαιξε στην πολεμική ταινία «Ενα ύψωμα στην Κορέα». «Δεν είχε καμία σχέση με την πραγματικότητα», γράφει ο Κέιν, «αλλά αυτό δεν έδειχνε να ενδιαφέρει κανέναν»...

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ **Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ***

Το Σκοτεινό Σύμπαν

Στα τέλη του περασμένου μήνα μια μεγάλη κοινοπραξία 400 ερευνητών από επτά χώρες με την επωνυμία Επισκόπηση Σκοτεινής Ενέργειας (Dark Energy Survey - DES) ανακοίνωσε τα αποτελέσματα ενός μεγάλου τμήματος των ερευνών της. Η κοινοπραξία DES, που έχει καλύψει ήδη το 12,5% του ουράνιου θόλου, παρουσίασε τα ευρήματά της σε 29 νέες εργασίες που δημοσιεύτηκαν ήδη. Οι εργασίες αυτές εξετάζουν με προσοχή την εξελικτική πορεία του Σύμπαντος τα τελευταία 7 δισεκατομμύρια χρόνια για να δώσουν απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα που έχουμε σχετικά με τα συστατικά που αποτελούν το Σύμπαν, την κατανομή της ύλης σε αυτό, τον ρόλο που παίζουν σε όλα αυτά η επονομαζόμενη «σκοτεινή ύλη» και η «σκοτεινή ενέργεια», καθώς επίσης και τις λεπτομέρειες του καθιερωμένου κοσμολογικού μοντέλου που έχουμε για τη γέννηση και την εξέλιξή του.

Ήδη, εδώ και αρκετά χρόνια, έχουμε ανακαλύψει ότι όλη η υλοενέργεια που αναγνωρίζουμε στα άστρα και στα νεφελώματα που βρίσκουμε στις εκατοντάδες δισεκατομμύρια των γαλαξιών δεν αποτελούν παρά μόνο το 5% των συστατικών του Σύμπαντος, ενώ το υπόλοιπο 95% αποτελείται από ύλη και ενέργεια, που μας είναι άγνωστο ακόμη από τι αποτελούνται. Πάρτε για παράδειγμα το πρόβλημα της «σκοτεινής ύλης» που πρέπει να υπάρχει με κάποια μορφή και η οποία αποτελεί περίπου το 25% της υλοενέργειας του Σύμπαντος και παρόλο που δεν γνωρίζουμε από τι αποτελείται, βλέπουμε εντούτοις τη βαρυτική επίδραση που έχει στο περιβάλλον της. Παρ' όλα αυτά, ακόμη κι αν στην ύλη που βλέπουμε προσθέσουμε και όλα τα υλικά της «σκοτεινής ύλης», πάλι φαίνεται ότι χρειαζόμαστε μια επιπλέον ποσότητα «υλικών» ή «ενέργειας» (αφού ύλη και ενέργεια αποτελούν δύο όψεις του ιδίου νομίσματος) ώστε να εξηγηθούν οι παρατηρήσεις των κοσμολόγων που μας λένε ότι το Σύμπαν στο οποίο ζούμε είναι ένα «ανοιχτό» και «επίπεδο» Σύμπαν. Γεγονός που μας οδήγησε επίσης στη διαπίστωση ότι η διαστολή του Σύμπαντος δεν συμπεριφερόταν με τον τρόπο που νομίζαμε.

SHUTTERSTOCK

Ολη η υλοενέργεια που αναγνωρίζουμε στα άστρα και στα νεφελώματα που βρίσκουμε στις εκατοντάδες δισεκατομμύρια των γαλαξιών δεν αποτελεί παρά μόνον το 5% των συστατικών του Σύμπαντος, ενώ το υπόλοιπο 95% αποτελείται από ύλη και ενέργεια που μας είναι άγνωστο ακόμη από τι αποτελούνται.

Αυτό που υπολογίζαμε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990 ήταν ότι με την πάροδο του χρόνου η διαστολή του Σύμπαντος θα έπρεπε να ελαττώνεται λόγω της βαρύτητας. Αντ' αυτού, όμως, δύο ανεξάρτητες μεταξύ τους ερευνητικές ομάδες ανακοίνωσαν το 1998 ότι η διαστολή του Σύμπαντος, αντί να ελαττώνεται, φαίνεται ότι επιταχύνεται από τότε που το Σύμπαν είχε το ήμισυ της ηλικίας που έχει σήμερα. Γι' αυτό στο καθιερωμένο μοντέλο που έχουμε για το Σύμπαν η επιτάχυνση αυτή αντιμετωπίστηκε έκτοτε ως μέρος της ιδιότητας που περιγράφεται από την κοσμολογική σταθερά της Γενικής Θεωρίας της Σχετικότητας του Αϊνστάιν. Της έχουμε μάλιστα δώσει κι ένα ιδιαίτερα ευφάνταστο όνομα, αποκαλώντας τη «σκοτεινή ενέργεια». Η κοσμολογική δηλαδή σταθερά αντιμετωπίζεται σήμερα σαν μια πέμπτη δύναμη, ένα απωθητικό είδος «αντιβαρύτητας», που είναι συνδεδεμένη με την ενεργειακή πυκνότητα του κενού, ενώ η προσθήκη της θα μπορούσε να εξηγήσει πολλές από τις παρατηρήσεις μας.

Γιατί η κοσμολογική σταθερά είναι τόσο πολύ μικρότερη απ' ό,τι η κβαντική θεωρία υπολογίζει την ενέργεια του κενού;

Γι' αυτό άλλωστε οι περισσότεροι κοσμολόγοι υποστηρίζουν σήμερα ότι η ενέργεια που προσδιορίζεται από την κοσμολογική σταθερά, τη σκοτεινή δηλαδή ενέργεια, μπορεί να συμβάλλει μέχρι και το 70% των συστατικών που χρειάζεται για να γίνει το Σύμπαν επίπεδο, όπως παρατηρείται ότι είναι. Η κοσμολογική σταθερά είναι η ποσότητα που εισήγαγε πρώτος ο Αϊνστάιν «αυθαίρετα» το 1917 στη Γενική Σχετικότητα για να υποστηρίξει την ύπαρξη ενός στατικού Σύμπαντος, αφού οι αρχικές εξισώσεις του προέβλεπαν ότι το Σύμπαν διαστέλλεται. Οταν όμως οι παρατηρήσεις του Εντουιν Χαμπλ (1889-1953) απέδειξαν ότι το Σύμπαν πράγματι διαστέλλεται, ο Αϊνστάιν απέσυρε τη σταθερά αυτή αποκαλώντας τη το «μεγαλύτερο λάθος της ζωής» του. Κι όμως, απ' ό,τι φαίνεται δεν αποκλείεται τελικά να αποδειχθεί ότι η «μεγαλύτερη γκάφα της ζωής» του Αϊνστάιν δεν ήταν τόσο η εισαγωγή της κοσμολογικής σταθεράς στις εξισώσεις της Γενικής Σχετικότητας όσο αυτή ακριβώς η απόρριψή της.

Σήμερα το πρόβλημα των συστατικών του «Σκοτεινού Σύμπαντος» είναι από τα πιο πολύπλοκα και συνάμα ενδιαφέροντα θέματα που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονοι κοσμολόγοι στη διαμόρφωση των κοσμολογικών τους μοντέλων. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν πολλά ερωτήματα που χρειάζεται να αποσαφηνιστούν ακόμη. Για παράδειγμα, γιατί η κοσμολογική σταθερά είναι τόσο πολύ μικρότερη απ' ό,τι η κβαντική θεωρία υπολογίζει την ενέργεια του κενού; Είναι πράγματι σταθερά ή αλλάζει με την πάροδο του χρόνου; Εχει άραγε η αρχική πληθωριστική διαστολή του Σύμπαντος και η μετέπειτα επιτάχυνση της διαστολής την ίδια φυσική προέλευση; Και τέλος, ποιος μπορεί να είναι ο πιο κατάλληλος υποψήφιος για να εξηγήσει την ύπαρξη της σκοτεινής ύλης; Και φυσικά δεν είναι μόνο αυτές, αλλά υπάρχουν κι άλλες ακόμη παρόμοιες κοσμολογικές ερωτήσεις που απαιτούν πιο λεπτομερείς και τεκμηριωμένες απαντήσεις για να πούμε ότι έχουμε φτάσει τελικά σε μια ικανοποιητική περιγραφή της εξελικτικής πορείας του Σύμπαντος.

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ **ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Η χαρμονή του πένθους

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ
Προσοχή: εποχιακή διέλευση βατράχων
εκδ. Πατάκη, **σελ.** 240

Τα διηγήματα του Γιώργου Σκαμπαρδώνη μοιάζουν με κάλεσμα σε ένα μικρόκοσμο μυθικό και μαγεμένο, ολόκαρδο αλλά και ενδοστρεφή, σπαρμένο με εκπλήξεις και θαυματουργίες· ένα μικροσύμπαν που το διακοσμεί η «χαρμονή του πένθους μέσα στην κλειστή μοναξιά». Με την τεχνική της ανοικείωσης, την οποία ο Σκαμπαρδώνης αξιοποιεί μαεστρικά, γεωγραφεί καταπληκτικούς, διάφεγγους λογοτεχνικούς τόπους. Η νοσταλγία, βαρύνουσα στην παρούσα συλλογή, δεν απολήγει σε δακρύρροια. Ο Σκαμπαρδώνης, δίχως να παραμερίζει τη βαρυθυμία της νοσταλγίας, την ανασύρει μέσα από ευφρόσυνα στιγμιότυπα. Ενα μειδίαμα χαϊδεύει την ανάμνηση των χαμένων. Η «Λάμπα απ' το Πέραν» είναι ένα συγκλονιστικό πεζό, δηλωτικό της συγγραφικής μαστοριάς του Σκαμπαρδώνη. Ο αφηγητής, απηυδισμένος από τα ελληνοτουρκικά στις ειδήσεις, θυμάται ένα οικογενειακό κειμήλιο, μια περίτεχνη γκαζόλαμπα που ο προπάππος του είχε φέρει το 1922 από την Κωνσταντινούπολη. Αργότερα, η Κατοχή και ο Εμφύλιος τραυμάτισαν το εκλεκτό γυαλί, μέχρι που το αποκατέστησε ένας από τους λιγοστούς εναπομείναντες Εβραίους της Θεσσαλονίκης. Ανάβοντας τα δύο φιτίλια της λάμπας, ο αφηγητής γίνεται κοινωνός ενός θαύματος. Οι μαρμαρυγές του παρελθόντος έσμιγαν με τις δύο φλόγες διαχέοντας ένα μυσταγωγικό φως. Οι δύο φωτίτσες, η φασματική και η αληθινή, ιερουργούσαν μαζί, «πάνω και πέρα απ' τις ανεπίδοτες μέρες και την αισχροκέρδεια του Χρόνου». Φωταγωγούσαν το υπερπέραν. Το βάσανο της μνήμης παρεισφρέει ακόμα και στο «Jumbo». Ο αφηγητής παρατηρεί έναν εξαθλιωμένο μεσήλικο άνδρα να στοιβάζει στο καρότσι του κάθε λογής παιχνίδια, σαν να ήθελε να εξαγοράσει τη χαμένη παιδικότητα. Ωστόσο, η αλλόκοτη περιδιάβασή του στο παιχνιδάδικο θυμίζει στον αφηγητή τα δικά του παιδικά χρόνια της στέρησης και όταν η πραμάτεια του αγνώστου καταλήγει ξαφνικά στα χέρια του, χαίρεται σαν παιδί για αυτή την αδόκητη ανταμοιβή για το πενιχρό παρελθόν. Ασυγκράτητη χαρά αισθάνεται και ο ηλικιωμένος στο διήγημα «Ξαναμοντάροντας τα φτερά», όταν ανεβαίνει πάνω στην επιδιορθωμένη μηχανή του και αρχίζει να γκαζώνει και να πετά, σαν να είχαν κάνει φτερά όλα τα χρόνια που τον ρήμαζαν. Αγλαής φτάνει στην κατακλείδα και ο ραβδούχος του ομώνυμου διηγήματος, επικεφαλής της μπάντας του δήμου, νιώθοντας πως είναι «ο ηγέτης μιας ένθεης, τροπαιοφόρου πομπής». Στον απολαυστικό «Διάδρομο» ο αφηγητής επισκέπτεται το Αγιον Ορος και, καταγοητευμένος από το εδεμικό τοπίο, αναλογίζεται τους ευφραντικούς περιπάτους των μοναχών. Ομως, ο μοναχός που τον συντρόφευε φοβόταν πως η αβάσταχτη ομορφιά ήταν σατανική, πίστευε πως μέσα στην απόλυτη ωραιότητα ενέδρευε ο διάβολος και γι' αυτό είχε τοποθετήσει ένα διάδρομο στο κελί του. Καθώς έτρεχε στον διάδρομο δοξολογώντας τον Κύριο, αγίαζε, πεζοπορούσε στον παράδεισο. Στην τελευταία πρόταση ο αφηγητής βλέπει πράγματι πάνω απ' το κεφάλι του Γέροντα «να πετάγονται γαλαζωπά, φωτεινά αγκάθια, σαν το δεκάκτινο κάλλος των αποστόλων». Μια άθραυστη, ενανθρωπισμένη πίστη ψυχώνει και ένα δρυοκολάπτη που μανιακά, παράλογα και απελπισμένα ραμφίζει μια κολόνα της ΔΕΗ. «Βρε, μανία. Να πηγαίνει να ψάχνει ειδικά εκεί που δεν έχει καμιά ελπίδα να βρει τίποτα».

Η γραφή του Σκαμπαρδώνη είναι φιλοπαίγμων και θαυματουργή, ιαματική. Χάρη στα θαυμαστά εκφραστικά του μέσα, ο Σκαμπαρδώνης προσδίδει ανήκουστες διαστάσεις στο αληθινό, οδηγώντας τη γραφή στα πέρατα της φύσης και του υπερφυσικού. Είναι σπουδαίος πεζογράφος, επειδή επιτρέπει στη γλώσσα να φανερώσει τους απίθανους τρόπους επιβολής της πάνω στην πραγματικότητα. Ετσι, οι αποδημήσαντες κάνουν πετάλι, γλιστρώντας στην πατίνα του χρόνου, ένα υπόγειο γκαράζ μεταμορφώνεται σε «μεγάλη, ζεστή εκκλησία», ενόσω τα βατράχια κοάζουν θλιμμένα, «λες κι έχουν διδαχτεί την απόγνωση στις εσπερινές ώρες της μελαγχολίας».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΡΚΟ ΚΡΗΤΙΚΟ

Ο Μάρκος Κρητικός γεννήθηκε στη Χίο το 1968. Κατάγεται από την Τήνο και ζει μόνιμα στην Αθήνα. Σπούδασε τοπογράφος μηχανικός και εργάστηκε 3.421 μέρες στον τραπεζικό τομέα. Είναι συντάκτης της στήλης για την αστυνομική λογοτεχνία στο ηλεκτρονικό περιοδικό «Ο αναγνώστης». «Το μπλουζ της πεταλούδας» (εκδ. Μεταίχμιο) είναι το πέμπτο βιβλίο του.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το πολιτικό νουάρ «Ρέκβιεμ για μια δημοκρατία» του Γάλλου Τομά Κανταλούμπ και το αστυνομικό μυθιστόρημα «Σκοτεινοί δρόμοι του Καΐρου» του Αγγλοσουδανού Πάρκερ Μπιλάλ, δύο συγγραφέων που μεταφράστηκαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Φίλιπ Μάρλοου, ο εμβληματικός ντετέκτιβ του αμερικανικού hard-boiled. Με γοητεύει αφενός το σαρκαστικό χιούμορ ως βασικό στοιχείο της κοσμοθεωρίας του ήρωα και αφετέρου η αισθητική της εποχής του όπως τη γνωρίσαμε μέσα από βιβλία και φιλμ νουάρ.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Θα προσκαλούσα τον Μανουέλ Βάθκεθ Μονταλμπάν, τον Ζαν-Πατρίκ Μανσέτ και τον Ζαν-Κλοντ Ιζό σε μια συζήτηση εφ' όλης της ύλης για το μεσογειακό νουάρ και φυσικά θα ζητούσα από τον γαστρονόμο «Μανόλο» να αναλάβει το μενού.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Στη αντιρατσιστική νουβέλα «Κανίβαλος» του Ντιντιέ Ντενένξ, η οποία βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα, έμαθα ότι τη δεκαετία του '30, στον ζωολογικό κήπο της Διεθνούς Αποικιακής Εκθεσης του Παρισιού, εκτίθεντο σε κλουβιά ιθαγενείς των γαλλικών αποικιών!

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το πολυδαίδαλο μυθιστόρημα «Ο ζοφερός οίκος» του Καρόλου Ντίκενς, που εγκιβωτίζει ιστορίες μυστηρίου και εγκλημάτων στις οποίες ανιχνεύονται τα πρώτα δείγματα της αστυνομικής λογοτεχνίας.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Το βιβλίο της ανησυχίας» του Φερνάντο Πεσσόα. Η σπονδυλωτή δομή αυτού του σπουδαίου καλειδοσκοπικού αναγνώσματος μου επιτρέπει κατά καιρούς να το ξαναδιαβάζω αποσπασματικά.

Νουάρ και νησιά του Αιγαίου. Γίνεται;
Γίνεται, γιατί πίσω απ' τα φώτα της καλοκαιρινής βιτρίνας ενός κοσμοπολίτικου νησιού κινείται ύποπτα ο κόσμος της νύχτας ακολουθώντας τη μυρωδιά του χρήματος.

Πόσο εύθραυστος είναι ο ιδιωτικός ντετέκτιβ Μίλτος Οικονόμου;
Ενας άνθρωπος που αδυνατεί να κυριαρχήσει στα πάθη του είναι γενικά ευάλωτος, όμως η έλλειψη ηθικών αναστολών αλλά και προσδοκιών από τη ζωή καθιστά απρόβλεπτες τις αντιδράσεις του σε ακραίες συνθήκες.

Γιατί είναι «πολύ επικίνδυνο να ζεις τίμια»;
Ο ήρωας δηλώνει με μαύρο χιούμορ ότι είναι τόσο δύσκολες οι συνθήκες επιβίωσης στις μέρες μας που μπορεί να ωθήσουν κάποιον στην παρανομία για να αισθανθεί πιο ασφαλής!

Πρώτα σε πωλήσεις

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

1. **«Venizelos - The Making of a Greek Statesman 1864-1914»** του Michael Llewellyn-Smith (Hurst)
2. **«The Greek Revolution - A Critical Dictionary»** των Paschalis Kitromilides και Constantinos Tsoukalas (Harvard Univ. Press)
3. **«Noise - A Flaw in Human Judgment»** των Daniel Kahneman, Cass Sunstein και Olivier Sibony (William Collins)
4. **«Doom - The Politics of Catastrophe»** του Niall Ferguson (Allen Lane)
5. **«Power of Creative Destruction-Economic Upheaval and the Wealth of Nations»** των Philippe Aghion, Celine Antonin και Simon Bunel (Harvard Univ. Press)

Θετικές Επιστήμες

1. **«The God Equation - The Quest for a Theory of Everything»** του Michio Kaku (Allen Lane)
2. **«Helgoland - Making Sense of the Quantum Revolution»** του Carlo Rovelli (Allen Lane)
3. **«The Code Breaker - Jennifer Doudna, Gene editing, and the Future of the Human Race»** του Walter Isaacson (Simon & Schuster)
4. **«Mind Shift - How Culture Transformed the Human Brain»** του John Parrington (Oxford Univ. Press)
5. **«Reimagining Time - A Light-Speed Tour of Einstein's Theory of Relativity»** του Jeffrey Bub (Yale Univ. Press)

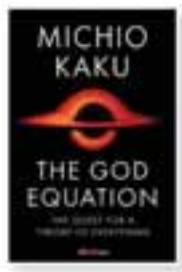

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιομαλλίο Bookpath (Σόλωνος 69, Αθήνα)

Οι πολίτες φορούν διαχρονικά παρωπίδες

Ο Κωνσταντίνος Ρήγος σκηνοθετεί «Ιππείς» του Αριστοφάνη στην Επίδαυρο, εντοπίζοντας ομοιότητες με το σήμερα

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Η παράσταση ενός μελανόμορφου αγγείου με ιππείς από το Μουσείο του Βερολίνου έδωσε την έμπνευση για τον σκηνογραφικό κόσμο της παράστασης που θα ανοίξει τα φετινά Επιδαύρια στις 25, 26 και 27 Ιουνίου, με σκηνοθέτη τον Κωνσταντίνο Ρήγο. Οι «Ιππείς» του Αριστοφάνη που παρουσιάζει το Εθνικό Θέατρο σε μετάφραση Σωτήρη Κακίση, ένα καθαυτό πολιτικό έργο, καταπιάνεται με τη δημαγωγία, την αλαζονεία, τον λαϊκισμό και τη διαφθορά της εξουσίας. Ενα έργο, όπως τονίζει ο σκηνοθέτης, «πιο επίκαιρο από ποτέ, τώρα στην εποχή της μετααλήθειας, των πλαστών ειδήσεων, της εικονικής πραγματικότητας».

Με το αίσθημα «μιας μεγάλης ευτυχίας» που του προκάλεσε η επανεκκίνηση του πολιτισμού, ο καταξιωμένος χορογράφος, σκηνοθέτης και διευθυντής του Μπαλέτου της Λυρικής Σκηνής μιλά στην «Κ» για τη λαχτάρα της επιστροφής που αποκαλύφθηκε με ένταση στη διάρκεια των προβών. «Σαν ένα ξέσπασμα συσσωρευμένης ενέργειας των ανθρώπων, που δεν μπορούσε να βγει προς καμία κατεύθυνση όλο το διάστημα της καραντίνας».

Για τον ίδιο, εξάλλου, είναι μια σημαντική στιγμή. Σκηνοθετεί στην Επίδαυρο για πρώτη φορά. «Παρότι είμαι 30 χρόνια στον χώρο, χορογράφησα στην Επίδαυρο δίπλα σε μεγάλους σκηνοθέτες αποκτώντας πείρα κυρίως στο πώς χειρίζεται κάποιος τον χορό, είναι η πρώτη φορά που κατεβαίνω εκεί ως σκηνοθέτης μιας παράστασης».

Οσα χρόνια όμως και αν πέρασαν, θυμάται την πρώτη του δουλειά στο αργολικό θέατρο: «Ηταν το 1993 στις "Νεφέλες" που σκηνοθέτησε ο Γιώργος Λαζάνης, από τον οποίο τότε ζήτησα να μπω στον χορό για να βιώσω την παράβαση. Ηθελα να νιώσω πώς αισθάνεται ένας ηθοποιός σε αυτό το θέατρο που μοιάζει σαν ένα μεταφυσικό πηγάδι: το έδαφος σε τραβάει προς τα κάτω, ενώ ταυτόχρονα θες να βγεις προς τα πάνω».

Παρότι σε αριστοφανική κωμωδία έζησε την πρώτη του εμπειρία στην Επίδαυρο, στη δική του πρώτη σκηνοθεσία εκεί δεν θα σκεφτόταν, λέει, ποτέ να κάνει Αριστοφάνη. «Θεωρούσα ότι τα έργα του Ευριπίδη είναι πιο κοντά στην ψυχολογία μου». Μελετώντας, όμως, τους «Ιππείς» είδε ότι με τον Αριστοφάνη «έχεις τη δυνατότητα να απελευθερώσεις διαφορετικές δυνάμεις, οι οποίες μοιάζουν αντικρουόμενες στο ίδιο το έργο. Η σάτιρα αλλά και η ποίηση, ο ρεαλισμός αλλά και το μεταφυσικό στοιχείο προσφέρουν έναν καμβά στον οποίο μπορείς να διαχειριστείς διαφορετικά συναισθήματα και αισθήσεις και να δημιουργήσεις απελευθερωμένα. Ηθελα ένα έργο με πολιτική διάσταση για να μιλήσουμε για όλα αυτά που αισθανόμαστε. Ακριβώς επειδή έχω χορογραφήσει πέντε με έξι αριστοφανικά έργα ("Πλούτο", "Νεφέλες", "Βατράχους" κ.ά.), ήθελα ένα κείμενο που δεν είχα δουλέψει. Εναν λευκό καμβά. Και, όσο περίεργο κι αν ακούγεται, δεν θέλω να κάνω κάτι φαντασμαγορικό σε αυτήν τη δουλειά. Το θέατρο της Επιδαύρου είναι ένας χώρος αρχιτεκτονικός και η παράσταση πρέπει να έχει αρχιτεκτονική για να σταθεί και να λειτουργήσει στο περιβάλλον».

Ο Κωνσταντίνος Ρήγος.

> *Το έργο είναι πιο επίκαιρο από ποτέ, τώρα στην εποχή της μετα-αλήθειας, των πλαστών ειδήσεων, της εικονικής πραγματικότητας.*

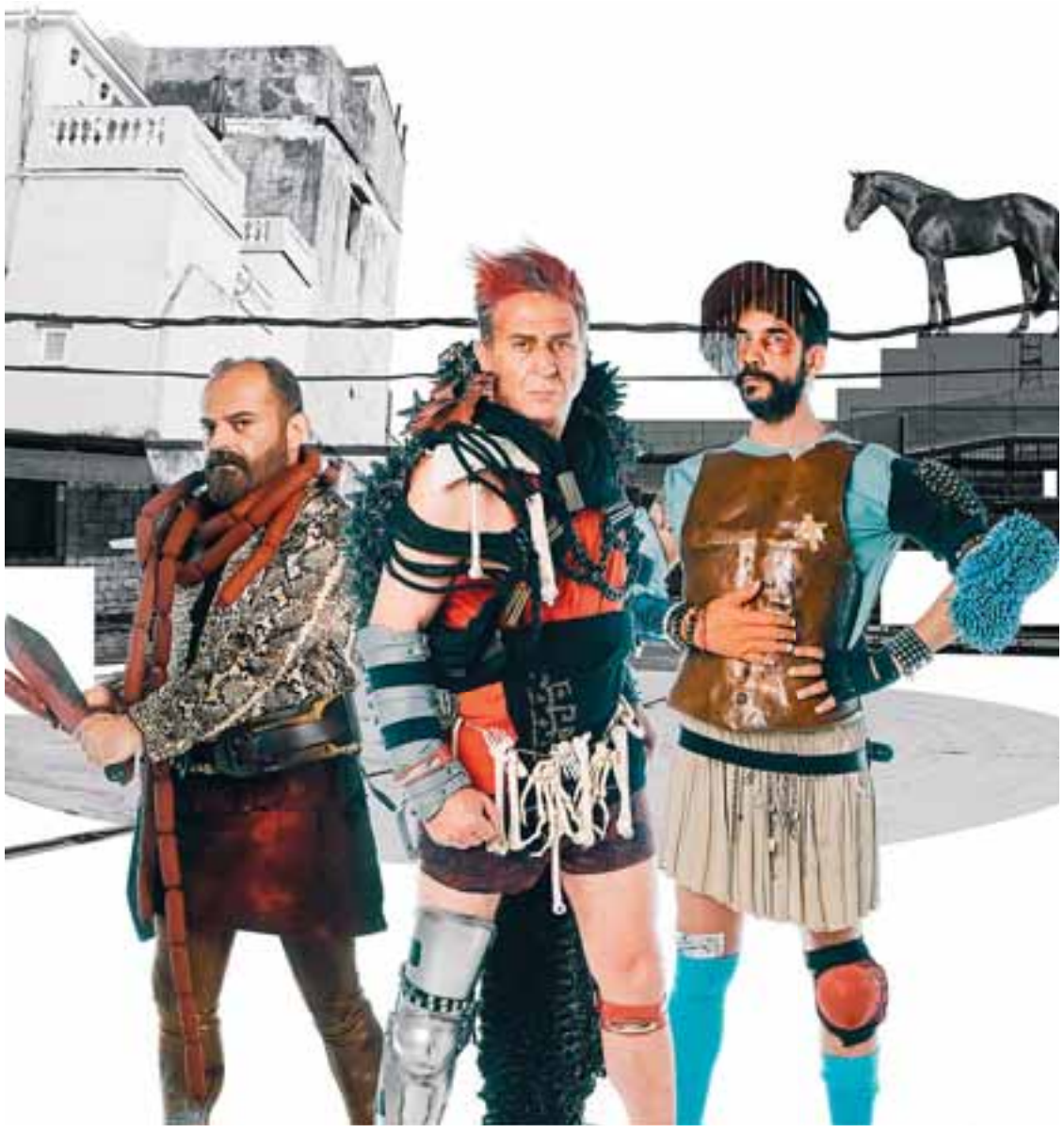

Στην παράσταση του Εθνικού Θεάτρου που ανοίγει τα φετινά Επιδαύρια (25, 26 και 27 Ιουνίου) πρωταγωνιστούν οι Κωνσταντίνος Αβαρικιώτης (Αλλαντοπώλης), Κώστας Κόκλας (Κλέων) και Πάνος Μουζουράκης (Δημοσθένης).

Το σκηνικό

Στην παράστασή του, ο πρωταγωνιστής χορός κυκλώνει τους ήρωες στα όρια της πόλης. Ο Κων. Ρήγος μας δίνει την εικόνα: «Μια σκουριασμένη σκαλωσιά έχει ξεχαστεί στον κίονα που εδώ και χρόνια πρέπει να αποκατασταθεί στην είσοδο του Δήμου της Αθήνας. Εξω από το δημαρχείο υπάρχουν όργανα γυμναστικής, ενώ το πλαστικό γκαζόν για τα αθλήματα είναι προσομοίωση της Ομόνοιας. Κάποιοι κίονες παραπέμπουν στους στύλους του Ολυμπίου Διός και μια καρέκλα chesterfield συμβολίζει την εξουσία. Η ορχήστρα του αρχαίου θεάτρου θα μοιάζει με μεγάλη παλαίστρα, όπου οι Ιππείς γυμνάζονται. Τα κοστούμια έχουν αναφορές σε ένα αγγείο, ενώ ο χορός θα φορά παρωπίδες. Εκεί σχεδιάζεται η πτώση του Κλέωνα. Οταν αποφασίζουν -δηλαδή ο Αριστοφάνης- ότι δεν θέλουν τον συνωμότη λαοπλάνο, στρέφονται όλοι εναντίον του. Οπως τα άλογα έχουν παρωπίδες, έτσι και οι πολίτες θέλουν μόνο έναν δρόμο, δεν ακούν την άλλη πλευρά. Μοιάζει με αυτό που ζούμε τα τελευταία χρόνια. Ως κοινό μιας νέας πραγματικότητας λειτουργούμε συχνά με μόνο μία άποψη, που την κάνουμε σημαία κάνοντας μικρές παρεκκλίσεις».

Ο ποιητής δεν στήνει μια κωμωδία μόνο για την εποχή του, αλλά παραδίδει μια συνωμοσία ήδη εφαρμοσμένη στο μέλλον, σημειώνει ο σκηνοθέτης. «Πλήθος από δημαγωγούς πολιτικούς, μια αποπροσανατολισμένη δημοκρατία, αδιαφορία για το όφελος του Δήμου, συκοφαντία, φτώχεια, ένας πόλεμος που δεν έλεγε να τελειώσει, ο φόβος για ένα νέο ξέσπασμα της επιδημίας που άφησε πίσω της χιλιάδες νεκρούς συγκροτούν το σκηνικό δράσης του έργου. Βαμμένοι με τα χρώματα του πολέμου, οι Ιππείς συνωμοτούν με τον Αριστοφάνη για να ρίξουν την εξουσία σε μια πόλη φοβισμένη και παρηκμασμένη. Στη μάχη ανάμεσα στον πιο παλιό τοξικό πολιτικό και τον επόμενο ανάλογό του, ο Αριστοφάνης προβάλλει την ανθρωπιά ως απαραίτητο στοιχείο για την εξουσία, χρησιμοποιεί όμως τα ίδια ακραία όπλα για να την κατακτήσει».

Ο Αριστοφάνης καταγγέλλει τον λαϊκισμό και τη δημαγωγία, στοχοποιώντας τον διαβόητο δημοκόπο της εποχής, Κλέωνα. Ο πολιτικός που -μετά τον θάνατο του Περικλή και την περηφανή νίκη των Αθηναίων στην Πύλο επί των Λακεδαιμονίων (425 π.Χ.)- κατέστη πρωταγωνιστής της δημόσιας πολιτικής σκηνής, παρουσιάζεται ως ο νέος ευνοούμενος υπηρέτης του Δήμου με το όνομα Παφλαγόνας.

Το έργο ξεκινά με τους δύο παλαιότερους υπηρέτες του Δήμου (πολλοί αναγνωρίζουν τον Δημοσθένη και τον Νικία) να θρηνούν για την κακομεταχείρισή τους από τον πονηρό επιστάτη τους, τον δερματέμπορα Παφλαγόνα. Μεθυσμένοι κλέβουν από τον κοιμισμένο Παφλαγόνα τους χρησμούς που αποκαλύπτουν ότι ένας αλλαντοπώλης, πολύ χειρότερος από εκείνον, θα τον εκτοπίσει. Οταν μπροστά τους εμφανίζεται ένας πλανόδιος αλλαντοπώλης, έχει όλα όσα αναφέρει ο χρησμός: είναι άξεστος, αγράμματος, πονηρός, χυδαίος. Εχει δηλαδή τα προσόντα για την πολιτική ανέλιξή του.

Ο αλλαντοπώλης, σαστισμένος με την υποστήριξη της ανώτερης τάξης των Ιππέων, πείθεται να αντιμετωπίσει και να νικήσει τον τρομερό Παφλαγόνα, ώστε να γίνει ο πρωθυπουργός, πρώτος υπηρέτης της πόλης. Οι δύο αντίπαλοι αντιμετωπίζουν ο ένας τον άλλον σε αγώνα κολακείας, χρησμών και μονομαχία μαγειρικής και τελικά νικητής είναι ο αλλαντοπώλης.

Σε μια εποχή που ο Κλέων βρισκόταν στο απόγειο της δημοτικότητάς του, ο Αριστοφάνης εξαπολύει αμείλικτη επίθεση εναντίον του, σατιρίζοντας τα νέα πολιτικά ήθη και τη διαφθορά που χαρακτηρίζει τη σχέση των δημοκρατικών θεσμών και των πολιτειακών οργάνων (Βουλή, Εκκλησία του Δήμου, δικαστήρια) με τους πολιτικούς ταγούς, που προσπαθούν να εξασφαλίσουν τη δημοτικότητα και τη λαϊκή εύνοια με κολακείες και απάτες.

Μία γυναίκα σε χορό δεκαέξι ανδρών

Τι σχέση έχει ο σύγχρονος Ελληνας με όλα αυτά; «Οσο ψάχνουμε στο παρελθόν, διαπιστώνουμε ότι οι άνθρωποι πάνω κάτω παραμένουν ίδιοι. Είναι στη φύση τους η επιθυμία να ξεχάσουν τα πάντα μια νύχτα με πανσέληνο. Τσακωνόμαστε, διαφωνούμε, αλληλοκατηγορούμαστε και στο τέλος μια πανσέληνος μπορεί να τα ανατρέψει όλα».

Ο ανδρικός χορός αποτελείται από 16 άνδρες και μια γυναίκα. «Σκέφτηκα τη Στεφανία Γουλιώτη, μια γυναίκα δυναμική, και της ζήτησα να έρθει ακριβώς για να δείξουμε τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία.

Οτι στην πολιτική, στον στρατό, γενικά στη δημόσια ζωή, παραμένει το ποσοστό μία στους 16 άνδρες».

Η μουσική του Θοδωρή Ρέγκλη ακολουθεί τις τάσεις της εποχής. «Ραπ, το πολιτικό τραγούδι της εποχής, που θα ακουστεί στην παράβαση, αλλά και μπαλάντες κ.ά., παιγμένα από ηθοποιούς», υπογραμμίζει ο Κωνσταντίνος Ρήγος.

> *Τσακωνόμαστε, διαφωνούμε, αλληλοκατηγορούμαστε και στο τέλος μια πανσέληνος μπορεί να τα ανατρέψει όλα.*

Η συζήτηση κλείνει με έναν απολογισμό της 30χρονης πορείας του. Μιας διαδρομής χωρίς στεγανά: από το χοροθέατρο Οκτάνα, τις συνεργασίες με κρατικούς φορείς, τις σκηνοθεσίες έργων από το ελληνικό και παγκόσμιο ρεπερτόριο αλλά και τις παραστάσεις τραγουδιστών σε πίστες, μέχρι τη διεύθυνση του μπαλέτου της Εθνικής Λυρικής Σκηνής που ανέλαβε το 2018.

«Είναι ωραίο να κάνεις διαφορετικά πράγματα που σου δίνουν ανάσες. Δεν έχει πολύ μεγάλη σημασία τι κάνεις, αλλά πώς το κάνεις.

Οταν έφυγα από την Οκτάνα και το θέατρο και ασχολήθηκα με τη μουσική και τους τραγουδιστές, τα μιούζικαλ, τη φωτογραφία, κατάλαβα ότι είχα συγκρουόμενες ανάγκες, που αν δεν τις εξέφραζα, θα παρέμενα σε μια πιο δυσδιάκριτη αισθητική. Ετσι κι αλλιώς, όλα υπηρετούν τη μέθεξη με έναν τρόπο. Κατάφερα να απενοχοποιήσω ό,τι με περιόριζε. Οταν έκανα την "Bossa Nova" στο Εθνικό θέατρο, πολλοί ηθοποιοί μου έλεγαν "πόσο θα θέλαμε να κάνουμε αυτό που κάνεις χωρίς να χαρακτηριστούμε". Υπομονή χρειάζεται. Αν πιστεύεις πολύ σε κάτι και είσαι ειλικρινής, με τον χρόνο οι άλλοι αντιλαμβάνονται την ανάγκη σου να τολμήσεις».

«Στη μάχη ανάμεσα στον πιο παλιό τοξικό πολιτικό και τον επόμενο ανάλογό του, ο Αριστοφάνης προβάλλει την ανθρωπιά ως απαραίτητο στοιχείο για την εξουσία, χρησιμοποιεί όμως τα ίδια ακραία όπλα για να την κατακτήσει».

Ο άνθρωπος και η αέναη αναζήτηση «γιατρικών»

Από τη Νεολιθική εποχή έως σήμερα

ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΚΙΡΣ - ΟΓΚΙ ΟΓΚΑΣ
Κυνηγοί φαρμάκων - Η απίθανη αναζήτηση για την ανακάλυψη νέων γιατρικών
μτφρ. Αγορίτσα Μπακοδήμου
επιμ. Ιωάννης Παπαδόγγονας
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2021,
σελ. 272

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Οπως είπε το 1900 ο Γερμανός Πάουλ Ερλιχ, θεμελιωτής της σύγχρονης φαρμακολογίας, ο κυνηγός φαρμάκων χρειάζεται «τα τέσσερα G»: Geld (χρήματα), Geduld (υπομονή), Geschick (εφευρετικότητα) και Gluck (τύχη). Η συνταγή αυτή βασίστηκε στην εμπειρία του Ερλιχ, όταν προσπαθούσε να βρει εκείνη τη μοναδική ουσία που θα θεράπευε την ανθρωπότητα από την τυραννική σύφιλη. Ο συγγραφέας του βιβλίου, δρ Ντόναλντ Κιρς, επιστημονικό στέλεχος πολλών γνωστών φαρμακοβιομηχανιών τα τελευταία τριάντα χρόνια, παρουσιάζει εδώ την περιπέτεια αναζήτησης γιατρικών από τη νεολιθική εποχή μέχρι τις μέρες μας. Βρισκόμαστε στο 1991. Πεζοπόροι ανακαλύπτουν τυχαία στις Ιταλικές Αλπεις το μουμιοποιημένο από τον πάγο σώμα ενός άντρα, που είχε πεθάνει γύρω στο 3300 π.Χ. Ο Οτζι (έτσι τον ονόμασαν οι επιστήμονες που τον ξεπάγωσαν) είχε μολυνθεί από εντερικά παράσιτα (τριχουροι). Ανάμεσα σε δύο λωρίδες προβιάς δεμένες στο παντελόνι του βρέθηκαν κάτι παράξενοι βολβοί, ένα είδος μύκητα σημύδας που διαθέτει αντιβιοτικές και αντιαιμορραγικές ιδιότητες. Ο Οτζι θεωρείται ο πρώτος κυνηγός φαρμάκων: ένας άνθρωπος που μέσω δοκιμής και σφάλματος είχε καταφέρει από καθαρή τύχη να καταπραΰνει τον σωματικό του πόνο.

Το 1844, ο Γουίλιαμ Τ. Τζ. Μόρτον, οδοντίατρος στη Βοστώνη, τόλμησε να φανταστεί την πιθανότητα εγχείρησης χωρίς το μαρτύριο του νυστεριού που κόβει τους μυς. Μέχρι τότε, το αλκοόλ, το όπιο, ο αιμοστατικός ιμάντας ή ακόμη και ένα σφοδρό χτύπημα στο κεφάλι είχαν αποδειχθεί ανεπαρκείς μέθοδοι άμβλυνσης των αισθήσεων. Αφού πειραματίστηκε με σκεύασμα αιθέρα στον σκύλο του, σε μια κότα και μερικά χρυσόψαρα, πρόσεξε ότι περιέπεσαν σε κατάσταση νάρκωσης και μετά συνήλθαν, χωρίς κάποια αξιοσημείωτη παρενέργεια. Κατόπιν, εκτέλεσε την πρώτη παγκοσμίως ανώδυνη εξαγωγή δοντιού. Ο Μόρτον συμφώνησε να χορηγήσει αιθέρα, μέσω μιας γυάλινης κατασκευής του, σε μια δημόσια χειρουργική επέμβαση σε αμφιθέατρο του Γενικού Νοσοκομείου της Μασαχουσέτης. Ο ασθενής δεν παρουσίασε καμία αντίδραση όταν το νυστέρι χώθηκε βαθιά στο σώμα του. Παρ' όλα αυτά, το αργό ανεβοκατέβασμα του στήθους αποδείκνυε ότι ήταν ζωντανός και ανέπνεε. Το ακροατήριο έμεινε άφωνο από το δέος. Η «θαυματουργή» ουσία του αιθέρα, με κάποιο τρόπο, διέκοπτε τη συνειδητότητα του νου, αλλά άφηνε ανεπηρέαστες τις φυσιολογικές λειτουργίες του σώματος.

Ηδη από το 3300 π.Χ. ο άνθρωπος φαίνεται ότι αναζητούσε τρόπους να καταπραΰνει τον πόνο του. Ο Οτζι –το σώμα του οποίου ανακαλύφθηκε μουμιοποιημένο στις Ιταλικές Αλπεις το 1991– θεωρείται ο πρώτος κυνηγός φαρμάκων.

SHUTTERSTOCK

Το 1844 ο Γουίλιαμ Τ. Τζ Μόρτον ανακάλυψε ότι ο αιθέρας διέκοπτε τη συνειδητότητα του νου, αφήνοντας ανεπηρέαστες τις λειτουργίες του σώματος. Ηταν η πρώτη νάρκωση...

Ο αιθέρας παράχθηκε μαζικά από την αμερικανική εταιρεία Squibb, που εισήγαγε τη βιομηχανική παρασκευή και τυποποίηση των φαρμάκων.

Στα τέλη του 19ου αιώνα, οι εταιρείες χρωστικών ανακάλυψαν ότι τροποποιώντας τον χημικό τύπο ενός χρώματος μπορούσαν να δημιουργήσουν εύκολα κάποιο άλλο χρώμα (π.χ. προσθέτοντας μερικά άτομα σε ένα μόριο κόκκινου παρήγαν αποχρώσεις του λουλακί, του βυσσινί ή του ιώδους). Το 1888, η εταιρεία Bayer & Co., από τις πλέον επιτυχημένες εταιρείες χρωστικών, ίδρυσε το Τμήμα Φαρμακευτικής Ερευνας, αναζητώντας χαρισματικούς χημικούς, ώστε να αξιοποιήσει τις γνώσεις της συνθετικής χημείας και να μεταπηδήσει από τα χρώματα στα φάρμακα. Ετσι, η Bayer με τη σωστή χημική τροποποίηση εφηύρε το πρώτο αντιφλεγμονώδες συνθετικό φάρμακο που προερχόταν από εκχυλίσματα φυτών, την ασπιρίνη. Η παγκόσμια δημοτικότητα της ασπιρίνης αυξήθηκε όταν καθιερώθηκε ως αγωγή στη διάρκεια της πανδημίας της ισπανικής γρίπης του 1918.

Το Ιερό Δισκοπότηρο στις αρχές του 20ού αιώνα ήταν η ανακάλυψη θεραπειών των μολυσματικών ασθενειών. Ο Σέλμαν Αμπραχαμ Γουάκσμαν, με πτυχίο γεωπονικής από το Κολέγιο Ράτγκερς του Νιου Τζέρσεϊ (1915), αναρωτήθηκε αν οι στρεπτομύκητες που μελετούσε στο χώμα θα μπορούσαν να σκοτώσουν τα βακτήρια της φυματίωσης που είχε αποτύχει να τιθασεύσει η πενικιλίνη. Το 1943, η ομάδα του Γουάκσμαν ανακάλυψε τη στρεπτομυκίνη, η οποία αναπτύχθηκε το 1949 από τη Merck σε εμπορικό προϊόν και αποτέλεσε την πρώτη θεραπεία για τη φυματίωση με αντιβίωση.

Στο βιβλίο αναλύονται σημαντικοί σταθμοί στην ιστορία της φαρμακολογίας.

Ο δρ Τζον Ροκ, ένας πιστός καθολικός γυναικολόγος της Ιατρικής Σχολής του Χάρβαρντ, είχε δει τα σοβαρά προβλήματα υγείας που προκαλούσε σε μια γυναίκα η χωρίς όρια τεκνοποίηση. Μαζί με τον Γκρέγκορι Πίνκους, έναν συκοφαντημένο Εβραίο που μπορούσε να αναστείλει άμεσα την ωορρηξία των κουνελιών στο εργαστήριό του, κατάφεραν τον Φεβρουάριο του 1961 να πείσουν την εταιρεία Searle να κυκλοφορήσει εμπορικά τη ρηξικέλευθη ανακάλυψή τους: ένα αντισυλληπτικό που θα το λάμβαναν οι γυναίκες από το στόμα για να ελέγξουν τη γονιμότητά τους, το γνωστό «χάπι».

Οι μυστήριες διεργασίες της ανθρώπινης φυσιολογίας και οι σωτήριες επιδράσεις των φαρμακευτικών ουσιών βρίσκονται στον πυρήνα μιας συναρπαστικής και επίκαιρης όσο ποτέ εξερεύνησης.

Αστυνομικοί «παγιδευμένοι» στη βία της εξουσίας

Κινηματογραφική έκπληξη από τη Δανία

Παγιδευμένοι (Shorta) ***
ΘΡΙΛΕΡ (2020)
Σκηνοθεσία: Φρέντερικ Λούις Χβιντ, Αντερς Ολχολμ
Ερμηνείες: Γιάκομπ Λόμαν, Σίμον Σίαρς, Τάρεκ Ζαγιάτ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η δανική ταινία που κέρδισε τη διάκριση σκηνοθεσίας - Βραβείο Διεθνούς Ενωσης Κριτικών Κινηματογράφου Fipresci στο περασμένο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης έρχεται στις αίθουσες, για να ανεβάσει την αδρεναλίνη και ταυτόχρονα να κοιτάξει κατάματα ένα πολύ σύγχρονο θέμα. Ενας νεαρός μετανάστης πέφτει θύμα αστυνομικής βίας και καταλήγει σοβαρά τραυματισμένος στο νοσοκομείο. Καθώς στην πόλη ξεσπούν διαδηλώσεις και ταραχές, ένα αταίριαστο ζευγάρι αστυνομικών ξεκινά την περιπολία του. Ο ένας, βετεράνος, αρκετά βίαιος και απροκάλυπτα ρατσιστής. Ο άλλος, νεότερος και πιο ψύχραιμος επαγγελματίας. Οι δυο τους θα καταλήξουν παγιδευμένοι σε ένα γκέτο μεταναστών, την ώρα ακριβώς που η βία κορυφώνεται και οι ίδιοι μετατρέπονται σε κινούμενα θηράματα. Μαζί τους θα βρεθεί και ένας ντόπιος νεαρός, που πιθανώς αποτελεί το «κλειδί» για τη σωτηρία τους.

Το φιλμ, που συνιστά ταυτόχρονα και το ντεμπούτο των δύο Δανών σκηνοθετών, κρατάει την ένταση και τον ρυθμό στα ύψη, θυμίζοντας αρκετές σημαντικές ταινίες που έχουμε δει στο παρελθόν, από το «Μίσος» του Ματιέ Κασοβίτς μέχρι την «Ημέρα εκπαίδευσης» με τον Ντένζελ Ουάσιγκτον. Φυσικά το θέμα εδώ είναι εξαιρετικά επίκαιρο, με πολλές αναφορές που ανακαλούν τα γεγονότα γύρω από τον θάνατο του Τζορτζ Φλόιντ και την έξαρση της αστυνομικής-ρατσιστικής βίας στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Στην περίπτωση των «Παγιδευμένων», πάντως, αφενός οι κεντρικοί ήρωες της ιστορίας είναι οι αστυνομικοί, αφετέρου, ενώ οι τελευταίοι μοιάζουν αρχικά μονοδιάστατοι ως χαρακτήρες, η εξέλιξη του φιλμ, που τους φέρνει και αντιμέτωπους, αποδεικνύει μάλλον το αντίθετο.

Γενικώς οι ανατροπές και οι εκπλήξεις είναι εδώ αρκετές, με κορυφαία ανάμεσά τους αυτή που συντελείται κοντά στο φινάλε, αλλάζοντας τις ηθικές ισορροπίες του συνόλου και θέτοντας μερικά κρίσιμα διλήμματα. Από την άλλη, το φιλμ δεν διεκδικεί ιδιαίτερες δάφνες για το αφηγηματικό του βάθος. Για παράδειγμα, η παρουσία και η (όποια) ενσωμάτωση των Αφρικανών/Ασιατών μεταναστών στις δυτικές κοινωνίες αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα ζητήματα της σημερινής εποχής, ωστόσο εδώ εξετάζεται στην πραγματικότητα ελάχιστα και επιφανειακά, προς χάριν της καθαρής δράσης που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο κομμάτι της διάρκειας.

Η τελευταία, ωστόσο, είναι όπως είπαμε αρτιότατα κινηματογραφημένη, με χειρισμό της κάμερας και των σκηνικών που δεν έχει σε τίποτα να ζηλέψει τα μεγάλα χολιγουντιανά μπλοκμπάστερ. Ξεχωριστή μνεία αξίζουν, τέλος, οι δύο πρωταγωνιστές, οι οποίοι εκτός από εξαιρετικά πειστικοί στους ρόλους τους τα καταφέρνουν πολύ καλά σε μια σειρά από δύσκολα σταντ.

Δύο αστυνομικοί καταλήγουν παγιδευμένοι σε ένα γκέτο μεταναστών, την ώρα ακριβώς που η βία κορυφώνεται και οι ίδιοι μετατρέπονται σε κινούμενα θηράματα. Μαζί τους θα βρεθεί και ένας ντόπιος νεαρός, που πιθανώς αποτελεί το «κλειδί» για τη σωτηρία τους.

HOME CINEMA

Κωμικές προσεγγίσεις Αμερικής και... Κυπριακού

Επάνω, ο κωμικός Μπο Μπέρναμ είναι απολαυστικός στο σόου «Bo Burnham: Inside» (Netflix). Κάτω, ο Αδάμ Μπουσδούκος πρωταγωνιστεί στην ταινία «Αναζητώντας τον Χέντριξ» (διαθέσιμη στο Cinobo).

Bo Burnham: Inside ★★★★
ΚΩΜΩΔΙΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Μπο Μπέρναμ
Ερμηνεία: Μπο Μπέρναμ

Ενα από τα πιο σπουδαία προγράμματα που μας φέρνει σε σταθερή βάση το Netflix είναι τα λεγόμενα «Special», από αυτοσχεδιαστικούς κωμικούς, μερικοί από τους οποίους είναι πραγματικά απίθανοι. Στους κορυφαίους ανάμεσά τους συγκαταλέγεται ο Μπο Μπέρναμ, ο οποίος μέσα στον περασμένο χρόνο και με τους περιορισμούς της πανδημίας δημιούργησε μόνος ένα εκπληκτικό επεισόδιο, όπου η μουσική, οι χιουμοριστικοί στίχοι, η ευφάνταστη σκηνοθεσία και το μοντάζ μπλέκονται μοναδικά. Σε όλο το διάρκειας μιάμισης ώρας σόου βλέπουμε μόνον εκείνον, κλεισμένο σε ένα σπίτι δύο-τριών δωματίων με τον μουσικό και τον υπόλοιπο εξοπλισμό του, να γράφει, να σβήνει και τελικά να μας παρουσιάζει το αποτέλεσμα.

Τα θέματά του ποικίλα: από την ίδια την καραντίνα μέχρι τη θέση του ως λευκού άνδρα προερχομένου από ένα μεσοαστικό περιβάλλον, που είδε τη χώρα του, την Αμερική, να βρίσκεται τον τελευταίο χρόνο σε έντονο κοινωνικό αναβρασμό. Δεν μένει όμως εκεί. Αντιθέτως, επιστρατεύει επίσης τον αυτοσαρκασμό και το μαύρο χιούμορ προκειμένου να μιλήσει για τα καλά και τα στραβά της γενιάς του (των σημερινών τριαντάρηδων) και να γυμνώσει τους προσωπικούς του φόβους. Ολα αυτά συμβαίνουν είτε μέσω αυτοσχέδιων σκετς είτε –συχνότερα– μέσα από τραγουδάκια, η δομή των οποίων μοιάζει ελαφρώς σαχλή στο πρώτο άκουσμα, ωστόσο η στιχουργική τους είναι απλώς ιδιοφυής.

Αναζητώντας τον Χέντριξ ★★★
ΚΩΜΩΔΙΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Μάριος Πιπερίδης
Ερμηνείες: Αδάμ Μπουσδούκος, Βίκυ Παπαδοπούλου, Φατίχ Αλ

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε το φιλμ του Μάριου Πιπερίδη, το οποίο προσεγγίζει με εναλλακτικό, ανάλαφρο τρόπο το μεγάλο ζήτημα του Κυπριακού. Πρωταγωνιστής του είναι ο Γιάννης (Αδάμ Μπουσδούκος), ένας μπόεμ μουσικός, ο οποίος, με τη ζωή του ναυαγισμένη και καταχρεωμένος, ετοιμάζεται να δραπετεύσει στο εξωτερικό. Την τελευταία στιγμή ωστόσο ο σκύλος του, ο Τζίμι, εξαφανίζεται και εκείνος θα ακολουθήσει τα ίχνη του, που τον οδηγούν στην άλλη πλευρά της Πράσινης Γραμμής στη Λευκωσία.

Το φιλμ του Πιπερίδη επιλέγει τον κωμικό δρόμο έτσι ώστε να αναδείξει τη σύγχρονη τραγικότητα μιας χώρας και μιας πόλης χωρισμένης στα δύο, εκεί όπου ένας δρόμος κόβεται ξαφνικά στη μέση από τον συνοριοφύλακα.

Οι περιπέτειες του Γιάννη στα Κατεχόμενα αναδεικνύουν, βέβαια, όσα έχουν περάσει οι Ελληνοκύπριοι όλα αυτά τα χρόνια, δείχνουν όμως και την άλλη πλευρά, ακόμη κι εκείνη των Τούρκων εποίκων που σπάνια αναφέρονται σε οποιοδήποτε κινηματογραφικό έργο. Ο Μπουσδούκος, όπως και στο «Soul Kitchen» του Φατίχ Ακίν, υποδύεται περίπου τον εαυτό του και καταφέρνει να αποδώσει ζωντανά τόσο τη σοβαρή διάσταση όσο και τον σουρεαλισμό του πράγματος.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.10 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, VI - (Ε)
11.00 Κάποτε το '80 - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.30 Η ζωή μας ένα τραγούδι - (Ε) Με την Αλεξία Καρακάννα.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Αμύνεσθαι περί πάτρης
14.45 Αποτυπώματα - (Ε)
16.00 Roland Garros Τελικός ανδρών σε απευθείας μετάδοση.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.15 Αφανείς ήρωες
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε) Μουσική εκπομπή, με την Αγγελική Νικηφόρου. Επ. 1ο.
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε) Κωμική σειρά.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.10 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.20 Αφανείς ήρωες - (Ε)
00.00 Αποτυπώματα - (Ε)
01.00 Κάποτε το '80 - (Ε) Κωμική σειρά.
02.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
03.00 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
03.30 Παραδοσιακή βραδιά-(Ε)
05.15 Χωρίς αποσκευές - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

16.00 Αγγλία - Κροατία
07.30 Το κόκκινο λεωφορείο ταξιδεύει, Ι - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
08.15 Παιδική ζώνη α. Μάγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδωτός δ. Μπόμπι και Μπιλ ε. Σπίριτ, το άγριο άλογο στ. Τα τρενάκια ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Γκάρφιλντ Σειρά κινουμένων σχεδίων.
12.10 Το κόκκινο λεωφορείο - (Ε)
12.55 Παιδική ζώνη
15.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
15.30 UEFA EURO 2020 - (Pregame)
16.00 UEFA EURO 2020 - (ΑΓΓΛΙΑ - ΚΡΟΑΤΙΑ) Αγώνας.
18.30 UEFA EURO 2020 - (Pregame)
19.00 UEFA EURO 2020 - (ΑΥΣΤΡΙΑ - ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ) Αγώνας.
21.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Αγγλική)
21.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Τουρκική)
21.30 UEFA EURO 2020 - (Pregame)
22.00 UEFA EURO 2020 - ΟΛΛΑΝΔΙΑ - ΟΥΚΡΑΝΙΑ Αγώνας.
00.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

09.30 Εύκολα και σπιτικά
06.00 Deal - (Ε)
06.30 Αστέρια στην άμμο - (Ε)
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
09.30 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοΐζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε)
13.45 Το σόι σου - (Ε)
15.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
16.00 The Λούης Night Show - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.45 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.10 Έλα στη θέση μου (Συνέχεια)
19.10 ΤΕΤ- Α-ΤΕΤ στον Alpha Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
20.20 ALPHA NEWS
21.20 24 ώρες Σειρά ντοκιμαντέρ.
22.30 Μια νύχτα στο μουσείο (Night at the museum). Περιπέτεια, με τους Μπεν Στίλερ, Ρόμπιν Γουίλιαμς, κ.ά.
00.20 Μπέμπηδες (United). Κοινωνική ταινία, με τους Ντιν Άντριους, Τζακ Οντόνελ.
02.15 ΤΕΤ- Α-ΤΕΤ στον Alpha - (Ε)

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

18.30 Το καφέ της Χαράς
06.30 Άκρως οικογενειακόν-(Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
09.10 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Ταxi - (Ε)
11.00 Πρώτη σταγόνα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω Με τον Νίκο Χατζηνικολάου.
14.00 Γειτονιές στο πιάτο Εκπομπή μαγειρικής.
14.50 Casa De Mikel, II - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.30 Ονειροπαγίδα - (Ε)
17.20 Παρουσιάστε - (Ε)
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.30 Το καφέ της Χαράς - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Χάρη Ρώμα, Ρένια Λουιζίδου, κ.ά.
19.30 Taxi - Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Με τη δύναμη της ζωής (Stronger). Δραματική ταινία, με τους Τζέικ Τζίλενχαλ, Μιράντα Ρίτσαρντσον.
23.20 Έβδομος γιος (Seventh son). Περιπέτεια φαντασίας, με τους Τζεφ Μπρίτζες, Μπεν Μπαρνς, κ.ά.
00.50 Dark Heart - (Ε)
01.40 Δούρειος ίππος - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

23.45 Dragon blade
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή, με τους Σίσσυ Χριστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι.
15.00 Γλυκές αλχημείες - (Ε) Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με τον Στέλιο Παρλιάρο.
16.00 Εικόνες Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
17.00 Έχω κάτι να σου πω Με την Αφροδίτη Γεωργίου.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Cook Beef - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή μαγειρικής.
19.10 Μια του κλέφτη - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
20.10 OMEGA NEWS
21.15 Fakatetous - (Ε)
22.15 Big game Περιπέτεια, με τους Σάμιουελ Τζάκσον, Όνι Τομίλα, κ.ά.
23.45 Το ξίφος του δράκου (Dragon Blade). Ιστορική περιπέτεια, με τους Τσάκι Τσαν, Τζον Κιούζακ, κ.ά.
02.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor
05.30 Οι Αδιάφθοροι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε) Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε) Μαγκαζίνο, με την Ιωάννα Μαλέσκου.
08.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.15 Dot. Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Χωρίς περιστροφές - (Ε) Με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.10 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
13.40 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Συνταγές ψυχής Εκπομπή μαγειρικής με την Ελένη Ψυχούλη.
15.30 Σου Κου Family Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.30 7 θανάσιμες πεθερές Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 7 θανάσιμες πεθερές (Συνέχεια)
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.00 Survivor Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Συνταγές ψυχής - (Ε)
01.20 Ήρθε κι έδεσε - (Ε) Μαγκαζίνο.
02.50 Dot - (Ε)
03.40 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή μαγειρικής.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Ένας βλάκας και μισός Ελληνική ταινία.
09.35 Σκυλίσιες διακοπές Οικογενειακή κωμωδία.
12.00 Τρελός και πάσης Ελλάδος-Ελληνική ταινία.
13.45 Τηλεαγορά
15.15 Ο ναύτης του Αιγαίου Ελληνική ταινία.
19.10 Διακοπές με τον μπαμπά μου Αισθηματική κωμωδία.
21.00 Χωρίς διέξοδο - Δράση.

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

08.10 Σούπερ γιαγιά
09.05 Cook Eat - (Ε)
13.00 ΑΝΝΙΤΑ κοίτα
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τον chef Σάββα Σάββα.
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε) Με την Άννα Αντωνίου.
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.45 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασημένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων
16.45 Έξυπνες αγορές
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Official secrets
07.15 One Night In Istanbul
09.00 Veronica Guerin
10.45 Cats And Peachtopia
12.30 Exfiltrés (Escape From Raqqa)
14.15 Vault
16.15 Being Rose
17.45 Tangerines
19.30 The Cyberbully
21.00 Official Secrets
23.00 Isabelle
00.30 Midsommar
03.00 The Daughter

GREEK CINEMA

18.40 Θύελλα σε παιδική καρδιά
09.00 Ξεριζωμένη γενιά
11.50 Λατέρνα, φτώχια και φιλότιμο
13.20 Λατέρνα, φτώχια και γαρύφαλλο
14.50 Αστέρω
16.10 Τύφλα να 'χει ο Μάρλον Μπράντο
17.25 Μια νύχτα στον παράδεισο
18.40 Θύελλα σε παιδική καρδιά
20.00 Μια τρελή... τρελή οικογένεια
21.45 Μακρυκωσταίοι και Κοντογιώργηδες
23.05 Κατηγορώ τους ανθρώπους
00.50 Τα δύο πόδια σ' ένα παπούτσι

Η «μυστηριώδης τέχνη» της μουσικής

Ο μεγάλος μαέστρος Ζούμπιν Μέτα δίνει το «παρών» αύριο το βράδυ στο Ηρώδειο με τον Πίνχας Ζούκερμαν σε έργα Μπραμς

Της **ΕΛΕΝΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ***

Τον συνάντησα για πρώτη φορά στο Λονδίνο πριν από περίπου τρεις δεκαετίες. Ήταν μετά την πρεμιέρα της Νυχτερίδας του Γιόχαν Στράους στο Κόβεντ Γκάρντεν. Ημουν τότε δημοσιογράφος του πολιτιστικού ρεπορτάζ, με δική μου σελίδα κάθε Παρασκευή, στην εφημερίδα Evening News. Οπως συνηθίζω πριν από κάθε συνέντευξη, διάβασα ό,τι είχε γραφτεί για εκείνον. Τότε έπεσα πάνω σε μια δήλωσή του: «Η διεύθυνση μιας ορχήστρας», έλεγε, «είναι μια άκρως μυστηριώδης και παρεξηγημένη τέχνη».

Οσο απίστευτο κι αν ήταν, ο δημοσιογράφος δεν του ζήτησε να εξηγήσει τι εννοεί. Καιγόμουν από περιέργεια να μάθω τι εννοούσε και αυτή ήταν η πρώτη ερώτηση που του έθεσα όταν συναντηθήκαμε, ένα χειμωνιάτικο απόγευμα Παρασκευής στο διαμέρισμα που νοίκιαζε στη συνοικία Μέιφερ του Λονδίνου. Η απάντησή του ήταν: «Μερικοί υπερεκτιμούν την τέχνη του μαέστρου, ενώ άλλοι την υποτιμούν. Οι πιανίστες, οι βιολιστές και οι υπόλοιποι σολίστ αρκεί να είναι καλοί μουσικοί και να έχουν εξαιρετική τεχνική. Ομως, οι μαέστροι χρειάζονται έναν εκπληκτικό συνδυασμό, όχι μόνο από μουσικά αλλά και από καθαρά ανθρώπινα χαρίσματα, ιδίως αν πρόκειται να δημιουργήσουν σχέσεις διάρκειας με συγκεκριμένες ορχήστρες. (...) Ως άνθρωπος, ο μαέστρος, πέρα από τον απαραίτητο μαγνητισμό και την αυτοπεποίθηση, πρέπει να ξέρει να συνεργάζεται με τους γύρω του – πράγμα που, στην περίπτωση μας, απαιτεί προχωρημένη ψυχολογία, διπλωματία και τακτ. Χρειάζεται επίσης σημαντικές οργανωτικές ικανότητες για να οργανώνει, όχι μόνο την προσωπική του καριέρα, αλλά και τις περιοδείες και ηχογραφήσεις της ορχήστρας, τις οντισιόν και προσλήψεις των μουσικών, καθώς και την επιλογή των προσκεκλημένων μαέστρων. Και επιπλέον, να βρίσκει χρόνο για μελέτη, απαραίτητη για την προσωπική καλλιτεχνική του εξέλιξη».

G. LUCA MOGGI

«Αυτό που σιχαίνομαι με πάθος, σε άνδρες και γυναίκες, είναι η ουδετερότητα. Και ο κόσμος μοιάζει να είναι γεμάτος με ουδέτερους ανθρώπους...», λέει ο κορυφαίος μαέστρος. Ισως, από αυτήν την άποψη, να μην είναι τυχαίο το ότι αγαπά με πάθος τον Μπετόβεν.

Το βιβλίο

Εξι μήνες αργότερα συζητούσα τη δυνατότητα συγγραφής βιβλίου με έναν ατζέντη και άκουγα μερικές ιδέες που μου πρότεινε. Ξαφνικά τον σταμάτησα και είπα: «Οχι, το μόνο βιβλίο που θα μ' ενδιαφέρει να γράψω πρέπει να λέγεται «Μαέστρο» και να εξερευνά το μυστήριο αυτής της τέχνης μέσα από συνεντεύξεις με τους μεγαλύτερους μαέστρους της εποχής». Οταν με ρώτησε γιατί, του επανέλαβα παπαγαλιστί όλα τα παραπάνω, εξηγώντας επίσης τη χρόνια περιέργεια και έλξη που μου προκαλούσε αυτή η μυστηριώδης τέχνη. Ο ατζέντης οργάνωσε την παραγγελία του βιβλίου από κορυφαίους εκδοτικούς οίκους Αγγλίας και ΗΠΑ και ακολούθησαν δυόμισι από τα πιο συναρπαστικά χρόνια της ζωής μου. Κάπως έτσι, ο Ζούμπιν Μέτα, από τους μεγαλύτερους μαέστρους της τελευταίας πεντηκονταετίας, χωρίς να το ξέρει άλλαξε την πορεία της επαγγελματικής μου ζωής. Οποτε τον συναντώ, του το θυμίζω.

> *«Το να διευθύνεις μια ορχήστρα είναι φανταστική εμπειρία. Εγώ και αυτή η μεγαλειώδης άμαξα εκατόν πέντε αλόγων να καλπάζουμε μαζί».*

Γεννημένος στις 29 Απριλίου του 1936 στη Βομβάη – ένας Parsee (απόγονος Ζοροαστρών προσφύγων από την Περσία που διέφυγαν τον 7ο αιώνα όταν επικράτησε στη χώρα το Ισλάμ), το όνομά του σημαίνει στα περσικά «κραταιό σπαθί». Ο πατέρας του, ο Μέλι Μέτα, ήταν βιολιστής και ιδρυτής της Συμφωνικής Ορχήστρας της Βομβάης. Οι περισσότερες πρόβες της Συμφωνικής, καθώς και της Ορχήστρας Δωματίου του πατέρα του, γινόντουσαν στο σαλόνι τους. Και ο μικρός Ζούμπιν ήταν εκεί, άκουγε και παρατηρούσε. Εμαθε πιάνο και στην εφηβεία έγινε βοηθός και βιβλιοθηκάριος της Ορχήστρας. Τα καθήκοντά του ήταν ν' αντιγράφει τις παρτιτούρες και να τοποθετεί τα καθίσματα και τ' αναλόγια των μουσικών.

Οταν ήταν δεκαέξι ετών, του ανατέθηκε να διευθύνει μια πρόβα της Ορχήστρας, διότι ο πατέρας του, που ήθελε ν' απαλλάξει τον διάσημο βιολιστή Γεχούντι Μενουχίν από την ανάγκη να συμμετέχει στην πρόβα πριν από τη βραδινή τους συναυλία, έπαιξε ο ίδιος τα σόλο του, αφήνοντας έτσι την ορχήστρα χωρίς μαέστρο. Ο Ζούμπιν κλήθηκε να ανέβει για πρώτη φορά στο πόντιουμ και τότε βίωσε την έκσταση και ευδαιμονία που τον κατακυριεύουν όποτε βρίσκεται με μια ορχήστρα στη σκηνή, τόπο που αποκαλεί «την αμοιβή μου, το μέρος όπου βρίσκω και βιώνω την ειρήνη. Το να διευθύνεις μια ορχήστρα είναι φανταστική εμπειρία. Εγώ και αυτή η μεγαλειώδης άμαξα εκατόν πέντε αλόγων να καλπάζουμε μαζί. Ανάλογα με τη μουσική, μπορώ να τους χαλιναγωγώ ή να τους αφήνω ελεύθερους».

Γυρίζοντας σπίτι εκείνο το βράδυ ανακοίνωσε στους γονείς του ότι ήθελε να γίνει μαέστρος και τους ικέτευσε να τον αφήσουν να σπουδάσει στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης. Δύο χρόνια αργότερα, ο δεκαοκτάρης Ζούμπιν μπαρκάρισε για το μακρινό ταξίδι, αφήνοντας πίσω την πατρίδα που αγαπάει με πάθος και στην οποία πάντα παραμένει πιστός, κρατώντας μέχρι τώρα το ινδικό διαβατήριό του. Τέσσερα χρόνια αργότερα, το 1958, αποφοίτησε από τη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης και κέρδισε το Πρώτο Βραβείο στον Διεθνή Διαγωνισμό της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Λίβερπουλ, έπαθλο που συμπεριλάμβανε τη θέση βοηθού μαέστρου της για το 1958-59 με μισθό 800 στερλινών ετησίως. Χρήματα που χρειαζόταν άμεσα γιατί, όντας ακόμη στη Βιέννη, είχε παντρευτεί την Καναδέζα σπουδάστρια φωνητικής Κάρμεν Λάσκι, η οποία περίμενε το πρώτο από τα δυο παιδιά τους – την κόρη του Καρίνα. (Αργότερα, μετά τον χωρισμό τους, παντρεύτηκε την ηθοποιό του Χόλιγουντ Νάνσι Κόβακ). Ενα χρόνο αργότερα διορίστηκε μαέστρος της Συμφωνικής Ορχήστρας του Μόντρεαλ (1962-63).

Δεν αρκεί να διευθύνεις Μπετόβεν

Ο Ζούμπιν Μέτα πιστεύει ότι ένας καλλιτέχνης δεν μπορεί να απομονώνεται στον αλαβάστρινο πύργο της τέχνης του και να παραιτείται από τις ανθρώπινες ευθύνες του. Δεν απέφυγε να ταξιδέψει στο Ισραήλ κατά τη διάρκεια όλων των πολέμων του, αρνήθηκε όμως να διευθύνει τη Φιλαρμονική του στη Νότιο Αφρική ως διαμαρτυρία για τις ρατσιστικές πολιτικές της χώρας. «Είναι το μόνο που μπορούμε να κάνουμε. Διότι δεν είναι αρκετό να διευθύνουμε Μπετόβεν. Ανθρωποι σαν εμάς πρέπει κάποια στιγμή στη ζωή μας να παίρνουμε θέση για ορισμένα πράγματα. Δεν μπορούμε να ζούμε στον σημερινό κόσμο, που τα μέσα επικοινωνίας επιδεικνύουν άγνοια για τα κακώς κείμενα ακόμη και στις πιο απόμακρες γωνίες του, και να αψηφούμε τα προβλήματα ισχυριζόμενοι ότι το πιο σημαντικό πράγμα για εμάς είναι το τέμπο της Ηρωικής συμφωνίας! Είναι απαράδεκτο, άνανδρο και συνιστά φυγή από την πραγματικότητα. Βέβαια, δεν μπορούμε να επέμβουμε και να αλλάξουμε τις αποφάσεις των κυβερνήσεων. Μπορούμε όμως να μεταχειριστούμε το κύρος μας και να τους φέρνουμε σε δύσκολη θέση».

Λος Αντζελες, Νέα Υόρκη

Ομως, σχεδόν ταυτόχρονα η Φιλαρμονική του Λος Αντζελες τού πρότεινε τη θέση του Μουσικού Διευθυντή, την οποία δέχτηκε και παρέμεινε για δεκαέξι χρόνια, έως το 1978, όταν ονομάστηκε Μουσικός Διευθυντής της Φιλαρμονικής της Νέας Υόρκης για τα επόμενα οκτώ χρόνια. Πάντα του άρεσαν οι μακροχρόνιες συνεργασίες, όπως και η πιο πρόσφατη, με τον Μουσικό Μάιο της Φλωρεντίας (Orchestra del Maggio Musicale Fiorentino).

Αυτή την ορχήστρα θα διευθύνει αύριο το βράδυ στο Θέατρο Ηρώδου Αττικού και στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών (9 μ.μ.), συμπράττοντας με τον μεγάλο βιολονίστα Πίνχας Ζούκερμαν σε έργα του Γιοχάνες Μπραμς (Συμφωνία υπ' αριθμ. 2 και το Κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα). Η συναυλία αυτή σηματοδοτεί και τα 30 χρόνια λειτουργίας του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (αυτή είναι και η πρώτη φορά που το ΜΜΑ συμμετέχει στο Φεστιβάλ με συναυλία κλασικής μουσικής).

Οπως μου είχε πει ο Μέτα: «Οι ορχήστρες πρέπει να μ' εμπνέουν όσο κι εγώ εκείνες. Αυτό γίνεται πιο εύκολα με ορχήστρες που γνωρίζω καλά και μόνο όταν όλοι ξέρουν καλά τις παρτιτούρες και ελέγχουν πλήρως τι κάνουν ανά πάσα στιγμή. Τότε δημιουργείται τέτοια σύμπνοια, ώστε ν' αποκαλύπτονται όλα τα κρυμμένα μυστικά, τα μικρά αλλά τόσο σημαντικά πράγματα ανάμεσα στις γραμμές του πενταγράμμου. Γι' αυτό, όταν βρισκόμουν στο πόντιουμ με ορχήστρες που δεν γνώριζα καλά, αισθανόμουν μοναξιά». Ο Μέτα, που διαπρέπει και ως μαέστρος όπερας στα μεγαλύτερα θέατρα του κόσμου, δηλώνει ότι «το να διευθύνεις όπερα είναι πολύ πιο δύσκολο παρά μια συμφωνική ορχήστρα. Η εμπειρία μοιάζει κάπως με την οδήγηση στο Ισραήλ! Πρέπει να είσαι έτοιμος για τα πάντα και να έχεις αστραπιαία αντανακλαστικά, ώστε ν' αντιδράς και να καλύπτεις ό,τι απρόοπτο συμβεί, όπως τραγουδιστές που ξαφνικά ξεμένουν από αναπνοή ή χάνουν μερικές νότες ή φράσεις».

Δεν μνημόνευσε τυχαία το Ισραήλ ο Μέτα. Το 1961, λίγο μετά τον διορισμό του στο Μόντρεαλ, έλαβε τηλεγράφημα από μια άγνωστη προέλευση: «Palphilorc». Προερχόταν από τη Φιλαρμονική Ορχήστρα του Ισραήλ, η οποία δεν είχε αλλάξει διεύθυνση από τον καιρό που ονομαζόταν Φιλαρμονική της Παλαιστίνης. Η Ορχήστρα τον προσκαλούσε να αντικαταστήσει τον άρρωστο μαέστρο Ευγένιο Ορμαντι. Δέχτηκε την πρόσκληση κι ερωτεύτηκε κεραυνοβόλα το Ισραήλ, τον λαό και την ορχήστρα του, που, όπως εκείνος, μετρούσε μόλις είκοσι πέντε χρόνια ζωής. Ηταν η απαρχή της μακροχρόνιας σχέσης με την ορχήστρα, με τον λαό και τη χώρα, όπου ο Μέτα αισθάνεται σαν στο σπίτι του. (Θα είχε ασπασθεί και τον Ιουδαϊσμό, λέει χαριτολογώντας, αν η απαιτούμενη εγχείρηση δεν ήταν τόσο επώδυνη...). Οποτε η χώρα βρισκόταν σε εμπόλεμη κατάσταση ματαίωνε όλες τις άλλες υποχρεώσεις του και έσπευδε, συχνά κάτω από επικίνδυνες συνθήκες, να προσφέρει μουσική καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου.

Η επιθυμία να πεθάνει στο πόντιουμ διευθύνοντας Μπραμς...

Ο Μέτα αγαπά την εξωστρέφεια των μεσογειακών λαών, καθώς το χάρισμα που αναζητά πάνω απ' όλα είναι η ζεστασιά. «Ξέρω βέβαια ότι ίσως θα έπρεπε να αναζητώ την ειλικρίνεια, όμως πάνω απ' όλα αυτό που ψάχνω, αυτό που γυρεύω στους ανθρώπους είναι τη ζεστασιά τους. Στ' αλήθεια, δεν αντέχω τους κρύους ανθρώπους, δεν έχω τίποτα να τους πω ή να μοιραστώ μαζί τους. Ελπίζω φυσικά ότι, ανάμεσα στους ζεστούς, θα υπάρχουν και ειλικρινείς άνθρωποι! Αυτό όμως που σιχαίνομαι με πάθος, σε άνδρες και γυναίκες, είναι η ουδετερότητα. Και ο κόσμος μοιάζει να είναι γεμάτος με ουδέτερους ανθρώπους...». Ισως, από αυτή την άποψη, να μην είναι τυχαίο το ότι αγαπά με πάθος τον Μπετόβεν. Εκτός όμως από τον Μπετόβεν, στους πιο αγαπημένους συνθέτες του συγκαταλέγονται ο Αντον Μπρούκνερ και ο Γιοχάνες Μπραμς (έργα του οποίου θα διευθύνει και αύριο στο Ηρώδειο).

> *«Ο Μότσαρτ είναι ένα από τα μεγαλύτερα μυστήρια στον κόσμο της μουσικής! Μπορείς να διευθύνεις τη μουσική του χωρίς να ξέρεις το παραμικρό για την προσωπική του ζωή».*

Είναι γνωστό ότι ο μέγας Δημήτρης Μητρόπουλος πέθανε ενώ βρισκόταν στο πόντιουμ και διηύθυνε συμφωνία του Γκούσταβ Μάλερ. Κάπως ανάλογα, ο Μέτα κάποτε μου είχε εξομολογηθεί ότι αν, όπως ο Δημήτρης Μητρόπουλος, έχει την τύχη να πεθάνει πάνω στο πόντιουμ, θα ήθελε να γίνει αυτό ενόσω διευθύνει Μπραμς. Οσο για τον Μάλερ, υπεραγαπά και αυτόν. Κατά τον Μέτα, «ανήκει στους συνθέτες των οποίων τα έργα επηρεάζονταν άμεσα από την καθημερινή του ζωή, για την οποία είναι καλό να γνωρίζεις όσο το δυνατόν περισσότερα. Αντίθετα με τον Μότσαρτ, ένα από τα μεγαλύτερα μυστήρια στον κόσμο της μουσικής! Μπορείς να διευθύνεις τη μουσική του Μότσαρτ χωρίς να ξέρεις το παραμικρό για την προσωπική του ζωή, γιατί δεν περιέχει ίχνος από τον πόνο και τις στερήσεις που υπέμεινε. Από κάθε έργο του αναβλύζει αυτός ο θεσπέσιος, ουράνιος ήχος, άσχετα με το τι του συνέβαινε στη ζωή».

Ο Ζούμπιν Μέτα, που επί 50 χρόνια διευθύνει συμφωνικές αλλά και όπερες, γεννήθηκε στις 29 Απριλίου του 1936 στη Βομβάη.

Ο Ζούμπιν Μέτα, όπως ανέφερα και στην αρχή αυτού του σημειώματος, δεν είναι για μένα μονάχα ένας πολύ μεγάλος μαέστρος, από τους κορυφαίους των τελευταίων δεκαετιών. Οπως είπα, είναι ο άνθρωπος που –τυχαία, συμπτωματικά– άλλαξε την πορεία της ζωής μου. Η σε βάθος ενασχόληση με τη μουσική και η συνεχής επαφή με τους ερμηνευτές της επηρεάζει ριζικά τον εσωτερικό κόσμο ενός ανθρώπου, μπορώ να καταθέσω απερίφραστα ότι, χωρίς την πρώτη μου εκείνη συνάντηση μαζί του, δεν θα ήμουν σήμερα ο άνθρωπος που ξέρω και σίγουρα όχι συγγραφέας επτά βιβλίων για τους μεγαλύτερους μαέστρους και λυρικούς ερμηνευτές της εποχής μας. Ούτε θα είχα βρεθεί σε συναρπαστικές θέσεις στον μουσικό χώρο. Και επειδή η συνεχής στενή επαφή με τη μουσική –χωρίς την αγωνία του να την παράγεις εσύ!– αγγίζει την ύπαρξη επίγειου παράδεισου, το χρέος μου στο Ζούμπιν είναι αιώνιο.

* Η κ. Ελενα Ματθαιοπούλου είναι associate editor του βρετανικού περιοδικού Opera Now.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΣΕ 10 ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΜΑΚΑΡΟΝΑΔΕΣ

ΑΚΟΜΗ

Η **Μαριλένα Ιωαννίδου** μαγειρεύει λαζάνια με παφίτικο τυρί και βασιλικό και χειροποίητα κυπριακά μακαρόνια με φρέσκες ντομάτες και βασιλικό.

Η **Αθηνά Λοϊζίδου** μάς στρώνει το τραπέζι με ένα υπέροχο χταπόδι, ριζότο με καλαμάρι, κυπριακή τσιπόπιτα και παγωτό σοκολάτα με ελαιόλαδο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ